Pau. Sõ. ſup. II. ſen. Jo. cap̃.

¶ Fratris Pauli Soncinatis

Diuinum Epitoma in ſecundum librum ſententiarum Joannis Capreoli.

*

¶ Additis. iij. iiij. v. vj. et. vij. diſtin. Itẽ xxxj. xxxij. et. xxxiij. quas idem frater Paulus perficere nequiuit: morte preuentus: per fratrem de Iſolanis.

Pau.Sō.ſup.II.ſen.Jo.cap.

¶Fratris Pauli Soncinatis
Diuinum Epitoma in ſecundum li-
brum ſententiarum Joan-
nis Capreoli.

*

¶Additis.iij.iiij.v.vj.et.vij.diſtin.Itē
xxxj.xxxij.et.xxxiij.quas idem
frater Paulus perficere ne-
quiuit:morte preuentus:
per fratrem de Iſo-
lanis.

❡Angelici dogmatis cupiẽtiſſimi

Frater Iſidorus Mediolaneñ. ſalutẽ: et pro eadem celeſti ſapientia capeſſenda lumen ab alto.

ACcipite viri p̄clariſſimi atq; orthodoxe ſydera veritatis: diuinum Epitoma: et ſubtilium Doctoris ſancti Theorematum pelagus: quod paruo in fonte cogẽs Paulus noſter Soncinas clariſſimis dein preſtantiſſime digeſſit riuulis. Liber hic ſecundus truncus nimis a me inuẽtus eſt: cui tertiam: quartam: quintam: ſextã: ac ſeptimã diſtinctiones: itidẽ et .xxxi. xxxij. ac .xxxiij. addere me oportuit: ne forte fortuna claudus exiens: ſtupidis vel parum modeſtis hominibus: riſum pareret. Dabitis pro candide humanitatis veſtre moribus ingenuis veniaꝫ humano capiti equina iuncta ceruice: ſi noua monſtra viuant. Valete felices ambroſia nectare: ac paradiſiacis diui Thome refecti ſemper epulis.

❡De humane diuineq; ſapientie thorematibus: aciem altiſſime diſputantium inſtructam: hocce ſubtiliſſimum volumen in vnum cogit. Angelicum dogma: ſingula hic illuſtrat ſplendorq; Peripatheticus.

❡Index qõnum ſecundi libri.

❡Diſtinctionis .j. queſtiones.
1 Utruꝫ mundus poterit eſſe ab eterno.
2 Utrũ creatio ſit aliquid.
3 Utrũ potẽtia creãdi poſſit cõmunicari alicui creature.
❡Diſtin. ij. queſtiones.
1 Utrũ angelus ſit in loco.
2 Utrũ Angelus t̄pe menſuret̃.
❡Diſtin. iij. queſtiones.
1 Utruꝫ Angeli indiuiduent̃ per materiam.
2 Utrũ Intelligere Angeli ſit ſua ſubſtantia.
❡Diſtin. iiij. queſtio vnica.
Utrũ Angelus potuerit appetere equalitatẽ Dei ĩ p̄mo inſtãti ſui eſſe: vel ſue creationis.
❡Diſtin. v. queſtio vnica.
Utrũ angeli in p̄mo inſtãti ſue creationis fuerint beati.
❡Diſtin. vj. queſtio vnica.
Utrũ Angel⁹ poſſit moueri localiter.
❡Diſtin. vij. queſtiones.
1 Utrũ volũtas demonũ ſit obſtinata in malo.
2 Utrũ Angelus moueat celũ vel quodcũq; corp⁹ per intellectũ ⁊ volũtatem vel aliquã aliam potentiam.
❡Diſtin. viij. queſtio vnica.
Utrũ demones naturali virtute poſſint cogitatiões humani cordis cognoſcere: ⁊ vires ſenſitiuas immutare.
❡Diſtin. ix. ⁊ x. queſtio vnica.
Utrũ Angeli h̃eãt corpa naturalr̃ eis vnita potiſſime celeſtia
❡Diſtin. xj. queſtiones.
1 Utrũ Angeli ꝓficiant in cognitione per mutuã loqutionẽ.
2 Utrũ Angeli ex mutua illuminatione proficiant.
❡Diſtin. xij. queſtio vnica.
Utrum omnium corporalium ſit vna materia.
❡Diſtin. xiij. queſtio vnica.
Utrum informitas materie preceſſerit duratiõe ei⁹ formationẽ.
❡Diſtin. xiiij. queſtio vnica.
Utrũ celũ agat in iſta ĩferiora: per ſuum motum.
❡Diſtin. xv. queſtio vnica.
Utrũ in homine preter animaꝫ intellectiuã ſit alia forma ſubſtantialis.
❡Diſtin. xvj. queſtio vnica.
Utrũ anima humana vel aliqua alia forma ſubſtãtialis: ſit aliqua entitas realiter a materia diſtincta.
❡Diſtinct. xvij. queſtio vnica.
Utrũ ante generationem cõpoſiti ſubſtãtialis: precedat aliq̃d forme per generationem inducende.
❡Diſtin. xviij. queſtio vnica.
Utrum quantitas interminata ſit ponenda.
❡Diſtin. xix. queſtio vnica.
Utrũ ex minima carne Ade / potuerit formari corpus Eue ſine additiõe materie exterior̃.
❡Diſtin. xx. queſtio vnica.
Utrum in ſtatu innocentie virgines peperiſſent tantũ predeſtinatos.
❡Diſtinctio. xxj. queſtio vnica.
Utrũ homo in ſtatu ĩnocẽtie: potuerit peccare venialiter.
❡Diſtin. xxij. queſtio vnica.
Utrũ alicui creature potuerit vl̃ poſſit conferri: ꝙ ſit impeccabilis per naturam.
❡Diſtin. xxiij. queſtio vnica.
Utruꝫ in ſtatu innocẽtie Adam viderit deũ per eſſentiam.
❡Diſtin. xxiiij. queſtio vnica.
Utrum liberum arbitriũ ſit potentia pure paſſiua.
❡Diſtin. xxv. queſtio vnica.
Utrũ voluntas ſeu liberũ arbitrium ab aliquo exteriori moueatur ad ſuum actum.
❡Diſtin. xxvj. queſtio vnica.
Utrum gratia ſit virtus.
❡Diſtin. xxvij. queſtio vnica.
Utrũ h̃ns gratiã poſſit de cõdigno mereri gloriam.
❡Diſtin. xxviij. queſtio vnica.

Utrũ homo ſine gratia/ poſſit p̄cepta legis implere.
¶Diſtin.xxix.queſtio vnica.
Utrum homo in ſtatu innocentie: abſqꝫ ſpãli dei auxilio fuerit ſufficiẽs ad agẽdũ aliquem actũ moraliter bonum.
¶Diſtin.xxx.queſtio vnica.
Utrũ defectus quos ſentimꝰ in nobis: ſint pena ꝓ pctõ Ade.
¶Diſtin.xxxj.queſtio vnica.
Utrũ peccatũ originale ſit ſubiectiue in carne.
¶Diſtin.xxxij.queſtio vnica.
Utruꝫ omnes anime ab origine ſint equales.
¶Diſtin.xxxiij.queſtio vnica.
Utrum peccato originali debeatur pena ſenſibilis.
¶Diſtin.xxxiiij.queſtiones.
1 Utrũ ratio boni ſit proprie abſoluta.
2 Utrum malũ ſit aliqua natura poſitiua.
¶Diſtin.xxxv.queſtio vnica.
Utrum in quolibet peccato ſit aliquis actus.
¶Diſtin.xxxvj.queſtio vnica.
Utrum malum ſufficienter diuidatur per culpam et penam.
¶Diſtin.xxxvij.queſtio vnica.
Utrũ actus pcti ſit a deo.
¶Diſtin.xxxviij.queſtio vnica.
Utrũ bonitas actus voluntatis ſit ex fine.
¶Diſtin.xxxix.queſtio vnica.
Utrũ in actibus intellectꝰ poſſit eſſe peccatum.
¶Diſtin.xl.queſtio vnica.
Utrũ aliqua actio humana poſſit eſſe indifferens ad bonuꝫ ⁊ malum morale.
¶Diſtin.xlj.queſtio vnica.
Utrũ quelibet actio hoīs infidelis: ſit peccatum.
¶Diſtin.xlij.queſtio vnica.
Utrũ actus exterior ⁊ iterior ſint duo peccata: vel vnũ tantum.
¶Diſtin.xliij.queſtio vnica.
Utrũ omne peccatũ ſit mortale.
¶Diſtin.xliiij.queſtio vnica.
Utrũ potẽtia peccãdi ſit a deo.

¶Finis idicis qõnũ Scdi Libri ſniaꝝ Jo.Capoli: ordinis p̄dicatorum: Thomiſtarũ principis.

¶ Clariſſimi ſacre Theologie Doctoris Fratris Pauli Soncinatis: vite regularis ordinis predicatorum: Diuinum Epitoma in ſecundũ Librum ſentẽtiarum Joannis Capreoli eiuſdem ꝓfeſſionis.

¶ Diſtin.prima.

In prima di. ſecundi ſniarũ q̄rũt tria. ¶Primo vtrũ mundus potuerit eſſe ab eterno.
¶Scdo vtruꝫ creatio ſit aliquid.
¶Tertio vtrũ potẽtia creãdi poſſit cõmunicari creature.

Quantum ad primum hec ẽ prima ⁊ vnica ꝯclõ rñſiua ad q̄ſitũ. Nulla īplicat ꝯdictionẽ aliq̄d a deo diuerſum in eſſentia nunq̄ꝫ incepiſſe. Hanc ſic ꝓbat.s.D. de potẽtia q.3.ar.14. Itẽ in tractatu de eternitate mundi. Itẽ prima parte.q.46.ar.2. Item.2.contra Gen.ca.27. Itẽ.2.ſen.diſ.1,q.1,ar.5. Oīs effectus ꝓductus ꝓductione inſtãtanea põt ſimul eſſe cuꝫ cã ſua: ſicut de illuminatiõe: ſed oīs creatura eſt effectus a deo ꝓductꝰ productione inſtantanea. ergo ⁊c.

Scotꝰ i.2.diſ.1.q.3. ¶Cõtra arguit Sco. ſex mediĩs q̄rũ aliqua accipit ab Herico quolib.po. Prĩo ſic. Aut creatura ꝓducit ſemꝑ qñ eſt: aut aliqñ ꝓducit ⁊ non ſemper. ſi ſcdm: ſequit̃ ꝙ ĩ illo inſtãti ĩ quo p̄mo ꝓducit̃ p̄o capiat eſſe: ⁊ ꝑ ꝯñs ante nõ fuerit et ſic habet̃ ꝓpoſitũ. Nõ p̄mũ: q: tũc creatura eẽt ĩ ꝯtinuo fieri ⁊ ſic nõ eſſet ens ꝑmanẽs ſed ſucceſſiuũ.

¶Itẽ ſequit̃ ꝙ creari nõ differret a ꝯſeruari qđ eſt falſuꝫ: tũ q: creari ẽ ꝓduci de nõ eſſe ad eẽ: ꝯſeruari aũt eſt ipſiꝰ eſſe ꝓhabiti ꝯtinuatio: tũ q: agẽs ꝑticlare gñat ⁊ nõ ꝯſeruat: ḡ vbi ꝯcurrũt ambo ĩ eodem: vnum non eſt alterum.

¶Rñdeo. Ad p̄mũ admittit̃ p̄ma ꝑs: lꝫ.n.d oī ꝓducto verũ ſit dicere ꝙ aliqñ ꝓducit̃: nõ tñ ẽ verũ dicere hoc nũc p̄mo ꝓducit̃ ⁊ priꝰ ñ ꝓducebat̃.s.d. đ potẽtia.q.3.ar.14. ad vltimũ. Dr̃ ḡ ꝙ tal' res eterna ꝯtinuo ꝓducit̃: ſꝫ ĩ nullo nũc trãſeũte p̄o ꝓducit̃: ſꝫ ẽ ĩ ꝯtinuo ꝓduci. ¶Ad p̄mã ĩprobõnẽ negat̃ ꝯñs, q: dicit̃ ꝑmanẽs tale eternũ: ſicut lumẽ cauſatũ in aere ab aliq̄ lucido quieto ⁊ ꝑmanẽti: nec eẽt cõtinue aliud et aliud eo modo quo ſucceſſiua: ſed eſſet totum ſimul.
¶Hoc ꝯfirmãt Grego. ⁊ Duran.
¶Ad ſcdaꝫ ĩprobõnẽ negat̃ falſitas ꝯñtis: q: tũc fieri ⁊ ꝯſeruari idẽ eſſent: ſicut ⁊ nũc creari ⁊ ꝯſeruari a deo idẽ dicũt ĩ recto.ſ.relõnẽ dependẽtie ad deũ. ſꝫ ĩ obliq̄ dicũt habitudinẽ ad diuerſa. creatio.n. reſpicit nõ eẽ ꝯñs creaturã q̄ ſibi relicta ẽ nõ ens in aptitudine ad hoc ꝙ hẽat eſſe. ꝯſeruatio aũt reſpicit mẽſurã ꝓcedẽtẽ ĩ q̄ creatura hũit eẽ ⁊ dicit habitudinẽ ad illaꝫ. Ad ꝓbõnẽ falſitatis ꝯñtis pꝫ ex immediate dictis: q: ille deſcriptiones ſũt diuerſe penes habitudinẽ ad diuerſa. Creatio ẽt dicit̃ ꝓductio de nõ eẽ ad eẽ. nõ ꝙ ly de: dicat ordinẽ durationis ſꝫ nature. Ad ſecũdã ꝓbõnẽ ꝯñtis negat̃ ꝯñia. ſicut non ſeq̄t̃ aliq̄ aīa ſenſitiua differt ab ĩtellectiua. ḡ vbi ꝯcurrũt ĩ aliquo ſuppoſito non ſunt idem.

¶Cõtra vnũ dictũ ĩ hac rñſiõe.ſ. ꝙ creatura priꝰ natura ſit nõ ens q̄ꝫ ens arguit Durãdꝰ. Prĩo id qđ ꝑ ſe ꝯuenit alicui nõ deſtruit naꝫ: põit aut ſuppõit eã: ſꝫ ñ eẽ đſtruit naꝫ: ḡ ñ ꝯuẽit ꝑ ſe alicui creature. Durandus hic
¶Scdo arguit Gegoriꝰ. id qđ de ſe eſt nõ ens: a nullo põt eẽ ens: ſꝫ natura creata ab aliq̄ põt eẽ ens. Gregoriꝰ hic.

ḡ ⁊c. minoꝛ nota. maioꝛ ꝓbat̃. qꝛ id qđ ꝑ ſe ꝯuenit alicui nō pōt ab eo remoueri. Ad p̄mū dr̃ ꝙ maioꝛ eſt vera de eo qđ cōuenit ꝑ ſe i p° vel ſcđo mō dicēdi ꝑ ſe: nō ãt đ eo qđ cōuenit in tertio mō ꝑſeitatis: tale. n. pōt nãm deſtruere q̄tū ; ad eſſe actualis exn̄tie: lꝫ nō tollat ea q̄ cōueniūt rei in p° vl' ſcđo modo ꝑſeitatis. Non eſſe aūt cōuenit oī eſſentie create in tertio mō ꝑſeitatis. i. duꝫ ꝯſiderat̃ ſolitaria remotis omnibus que cōueniunt ſibi ex cauſis extrinſecis.

¶ Ad ſcđm negat̃ maioꝛ. ad ꝓbationē dr̃ ꝙ lꝫ id ꝯuenit ꝑ ſe p° vel ſcđo mō nō poſſit remoueri: tn̄ id qđ ꝯuenit tertio mō remoueri p̄t.

¶ Scđo p̄ncipal'r. Oē qđ eſt qn̄ ē neceſſe eſt. ḡ nō pōt aliqđ nō eſſe: niſi qꝛ potētia p̄ceſſit eē eiꝰ ꝑ quã pōt impediri eē eiꝰ: ſꝫ ſi aliqđ fuit ab eterno nulla potētia p̄ceſſit eē eius. ḡ nō potuit nō eē a deo. hoc autem eſt falſum. ergo ⁊c.

¶ Rn̄deo. dicēdū ꝙ lꝫ deus nō p̄cederet mundū duratione adhuc deꝰ potuit n̄ ꝓducere mūdū ptãte abſoluta: lꝫ ex ſuppōne neceſſario produxiſſe. Et de tali neceſſitate ſuppoſitiōis ꝯcedit̃ maioꝛ ad minorem dico ꝙ ſi creatura eſſet ab eterno adhuc aliq̄ potētia actiua dei potēs eã ipedire eã p̄ceſſiſſet nō qdē duratiōe ſꝫ nã. Si arguit̃. in ꝑpetuis nō differt eē ⁊ poſſe. 3. phy. ſꝫ mūdꝰ ē ꝑpetuꝰ. ḡ ſi potuit eē ab eterno fuit. Dicit̃ ꝙ maioꝛ ē vera de potētia paſſiua: nō aūt de actiua vt inq̄t. s. D. de potētia. q. 3. ar. 14. ad. 5. Et intelligit de ſempiternis ꝑ ſe cuiuſmodi eſt deꝰ: ⁊ angeli ⁊ celū ⁊ aīa rōnalis non eſt potētia paſſiua ad eē ſb̄ale: nec potētia paſſiua ad nō eē cū q̄ ſtat ꝙ in deo eſt potētia actiua qua pōt omnia annihilare.

¶ Tertio ar. ſeq̄t̃ ꝙ poſſint eē infinita in actu. hoc ãt ē falſuꝫ. ḡ ꝯn̄a ꝓbat̃. poſito ꝙ deꝰ ab eterno ꝓduxerit hominem q̄ gn̄auerit ⁊ ille alios ⁊c.

¶ Rn̄deo. negat̃ ꝯn̄tia. ad probationeꝫ dr̃ ꝙ in illo caſu ꝑ infinitū tp̄s ſtetiſſent anteq̄ generaſſent: qꝛ nulla res fctã ꝑ motū vl' mutationem ſequentē motū poteſt eſſe coeterna ſuo principio.

¶ Quarto ſeq̄tur ꝙ creatura non habeat eē acq̄ſitū a deo. hoc ē falſuꝫ. ḡ ⁊c. ꝯn̄a ꝓbat̃. qꝛ q̄cūq̄ acq̄rit ēt priꝰ fuit i potētia ad eē: ſꝫ ſi creatura fuit ab eterno non fuit prius in potentia ad eſſe q̄ haberet eſſe. ergo ⁊c.

¶ Rn̄deo. negat̃ ꝯn̄tia. dato. n. ꝙ creatura eēt ꝓducta ab eterno: tn̄ abſolute loquendo ipſa eēt pot'is ꝓduci nouiter i tpe: lꝫ noua ꝓductio r̄pugnaret ei ex ſuppōne fcã.

¶ Dico. 2. ꝙ ad acq̄ſitionē ſufficit ꝙ res q̄ aliqđ acq̄rit̃ n̄ hēat tale acq̄ſitū ex ſe: ſꝫ tm̄ ex alio: ſiue p̄cedat aliqđ potēs ipedire ſiue n̄. ad ꝓbōnē ꝯn̄e negat̃ maioꝛ de p̄oritate tēpoꝛis ⁊ ꝯcedit̃ de prioꝛitate nature: in quo ſenſu negat̃ poſtea minoꝛ: qꝛ creatura prius natura eſt non ens q̄ ens.

¶ Quinto ſeq̄t̃ ꝙ īfinitū poſſit excedi. hoc eſt ꝯtra phm. 3. phy. ꝯn̄a ꝓbat̃: qꝛ infinite durationi p̄terire addi pōt craſtina dies. trac. de infi.

¶ Rn̄deo ꝙ īfinite ex ea ꝑte qua infinitū eſt repugnat excedi vl' eē acceptū: nō ãt ex illa ꝑte q̄ finituꝫ eſt. s. D. 2. ſen. di. 1. q. 1. ar. 5. ad. 3. ⁊ ad. 4. infinitū aūt tp̄s ex ꝑte poſterioꝛi finituꝫ eſt. ⁊ iō ex iſta ꝑte poteſt fieri additio. Et ſi dicat̃ ꝙ illud tp̄s ē total'r acceptū ex vtraq̄ ꝑte: qꝛ oīs ꝑs eiꝰ ē p̄terita ⁊ fuit in actu poſita: dr̃ ꝙ q̄lꝫ ꝑs illiꝰ p̄teriti iclusa iter duo inſtātia ē accepta ⁊ poſita i actu: ſꝫ nulla ꝑs eiꝰ ifinita fuit vnq̄ poſita i actu: nec p̄t accipi ꝑ itell'ꝫ aut imaginationē ꝯplete: nec vlla talis fuit vnq̄ ꝑtranſita: ſicut ponit. s. D. 1. ꝑ. q. 46. ar. 2. Itē. 2. ꝯtra gē. ca. 37. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ nullū infinitū ē actu acceptū i re aut itell'u aut imaginatione dato ꝙ tp̄s p̄teritū fuerit infinitum a parte ante.

¶ Sexto ſequit̃ ꝙ ꝑs eſſet maioꝛ ſuo toto. hoc ē falſuꝫ. ḡ ꝯn̄a ꝓbat̃. ſit meridies huius diei. a. ⁊ meridies craſtine diei ſit. b. ſi ex vtraq̄ ꝑte ipſiꝰ. a. tp̄s potuit eē infinitū: pari rōe de p̄terito reſpcū. b. ad futuꝝ reſpcū. b. igit̃ q̄cūq̄ tꝑe p̄teritū ad. b. eſt maiꝰ: ⁊ futuꝝ ad. b. eſt maiꝰ eo: ſed p̄terito ad. a. eſt maiꝰ p̄teritū ad. b. ſicut totū ſua ꝑte: igitur p̄teritū ad. b. ē maiꝰ futuro ad. a. ḡ futurū ad. b. eēt maiꝰ futuro ad. a. ⁊ ſic ꝑs eſſet maioꝛ ſuo toto.

¶ Rn̄deo. negat̃ ꝯn̄a. ad ꝓbationē dꝛ ꝙ in caſu illo p̄teritū reſpcū. b. nō eſt maiꝰ p̄terito reſpcū. a. qꝛ exceſſus ⁊ additio nō eſt niſi reſpcū alicuiꝰ actu exiſtētis in re vl' actu accepti per intellectū aut imaginationē: qđ nō ꝯtingit de infinito cū infinitū tp̄s preteritū nō ſit in re totū ſimul: nec apprehēdat̃ per intell'm niſi ꝑ partē poſt partē.

¶ Dico ſecundo ꝙ nullum infinitum habet rationem totius.

¶ Dico. 3. ꝙ vbi totū nō ſupaddit ꝑti ſignate aliquã aliã ꝑtē q̄ ſe habeat i certa ꝓpoꝛtiōe ad p̄mã ꝑtē nō oꝫ ꝙ ꝑs ſit minoꝛ toto: vt dicit s. D. de malo. q. 2. arti. 2. ad. 8. tp̄s auteꝫ ab. a. vſq̄ ad. b. nullo mō hꝫ proportionē determinatã ad infinitū tp̄s preteritū reſpectu. a. cui addit̃: ⁊ iō illud infinitū per taleꝫ additionē nō fit maius. Pōt etiã dici ꝙ nulla dictarū additionū fit alicui infinito p̄cedēti: ſed ſolū alicui finito. ſ. tm̄ diei p̄cedenti diē q̄ addit̃. Unde argumentū iſtud ſicut ⁊ p̄cedēs ex falſa imaginatione ꝓcedit ac ſi infinitū habeat rōnē totius: ⁊ ac ſi infinito poſſit addi q̄tū ad id qđ infinitū eſt ⁊ quãtū ad ſuam totalitatem.

Aureolus. ¶ Cōtra eandē arguit Aureo. p°. De rōne infiniti eſt ꝙ ſit actꝰ per mixtꝰ potētie: ſꝫ p̄terito repugnat eſſe in potētia. ḡ ⁊c. maioꝛ eſt Phi 3. phy. ⁊ Cōmen. cō. 58. minoꝛ ptꝫ: qꝛ id qđ preterijt nō eſt ampliꝰ in potentia: ſed totum fuit in actu.

¶ Rn̄deo. negat̃ maioꝛ ad bonuꝫ ſenſuꝫ. ad ꝓbōnē dꝛ ꝙ verū ē ꝙ in p̄terito nulla eſt potētia: ſꝫ fuit: ⁊ iō ꝓ prie loquēdo nō eſt infinitū: ſed fuit. Ad cuius euidentiam eſt ſciendū ꝙ rō infiniti aliter ꝯuenit p̄terito ⁊ al'r futuro. Nã futurū dꝛ infinitū: qꝛ poſt quãcūq̄ eius partē poſitã in actu erit alia potētia: ſicut etiã in numeris ptꝫ ꝙ poſito binario in actu ſtatim ponitur ternariꝰ in potētia. preteritū aūt dicit̃ infinitū: qꝛ ante omnē actū preceſſit potētia ⁊ ecōtra. nã ante quãcūq̄ partē eius poſitã in actu alie innumerabiles fuerūt poſite in actu. vnde ad hoc ꝙ in aliquo ſaluet̃ rō infiniti ſufficit ꝙ intellectus noſter in cognitiōe illius diſtincta nō inueniat primū aut vltimū: nec opoꝛtet i re eſſe potētiã realē reducibilē ad actū extra animã: vt dicit Cōmen. 3. phy. cō. 57. Quod aūt dari poſſit infinitum a ꝑte ante ꝓbat phs. 6. phy. ꝑ totū vbi dicit ꝙ oē qđ mouet̃ priꝰ mouebat̃: ⁊ ꝙ añ oēꝫ diuiſionē motꝰ ⁊ tꝑis et magnitudinis p̄ceſſerūt infinite. Idē dicit Cōmētatoꝛ. cō. 52. ⁊. 53. ⁊. 54. ⁊. 57. ⁊. 58.

¶ Itē ꝙ argumētū ſit ſophiſticū appꝫet qꝛ ſicut ꝓbat hãc eē ipot'eꝫ. infinitū ē p̄teritū. ita ꝓbaret illã eſſe impot'eꝫ. motꝰ eſt p̄teritꝰ. qđ ē deriſibile: pꝫ ꝯn̄a ſic arguēdo in p̄terito nec eſt potētia: ſꝫ de rōe motus ē potētia mixta cū actu: ḡ ⁊c.

¶ Scđo. infinitū eſt paſſio entis qđ eſt i ꝓceſſu ⁊ ex ꝑte illa ad quã ꝓcedit̃: nō aūt ex illa a qua ꝓceditur: ſꝫ tp̄s nō ꝓcedit in p̄teritū ſed a p̄terito: ergo ⁊c. maioꝛ pꝫ in numeris in quibꝰ ꝓcedit̃ ab vnitate ⁊ nō ad vnitatē. item in cōtinuo in quo ꝓcedit̃ a toto ad partes et nō ecōtra. ꝓbatur etiã ratione qꝛ terminus a quo nō in potētia, ſed tm̄ in actu: ergo ex parte eius nō eſt infinitas. minoꝛ aūt pꝫ de ſe.

¶ Si dicat̃ ad minorē ꝙ ꝓceſſus pōt eſſe in tꝑe accipiēdo in ante. vnde accipiendo diē eternã poſſuꝫ adhuc accipere aliam prioꝛē.

Cōtra:q̄ hoc eēt mutare p̄teritū
in futurū:q̄ qñ capio hāc partē ⁊
poſt aliā mens mea ꝓcedit in an
te:ſed preteritū nō ꝓcedit in ante
ſed ab ante in poſt:ergo ſic faciē-
do mutatur preteritū in futurū.
¶Rñdeo.negat̄ maior. lȝ eñi oīs
infinitas de qua hic loq̄mur ſtet
in ꝓceſſu:nō tñ opȝ ꝙ inueniat̄ in
re ſolū ex illa p̄te ad quā ꝓcedit
ſm rē:q̄uis vera ſit de ꝓceſſu intel
lectus noſtri qui ſolū tunc cogno
ſcit infinitū cū procedit ab vno in
aliud.¶Ad p̄mā ꝓbationē negat̄
ꝯña.q̄ ſimilitudo de numero nō va-
let cū numer⁹ nō habeat infinita
tē niſi a p̄te poſt.¶Ad ſcōam ꝓba-
tionē negat̄ aſſumptū ꝑ ſcōa p̄te
q̄ ibi eſt infinitū etiā ꝓcedēdo a
partibus ad totū ſicut cū mobile
cōtinue acquirit illā magnitudi-
nem:prius eñi acquirit medieta-
tem q̄ totū:⁊ prius dimidiū me-
dietatis q̄ medietatē ⁊ ſic in infi-
nitū.Et ſilr̄ prius preceſſit dimi-
diū hore q̄ tota hora ⁊ ſic in infi-
nitū.Ad rōnem dr̄ ꝙ negatiua eſt
q̄ ſupponit vnū falſum.ſ.ꝙ in ꝓ-
ceſſu q̄ fuit in p̄terito a p̄te añ fue
rit aliquod ⁊ ſolū vnus terminus
a quo ſimplr̄:qđ nō eſt verū.null⁹
eñi fuit terminus ſimplr̄ p̄o. Poſ
ſet etiā dici vt inq̄t Cōmentator
3.phy.cō.57.ꝙ in infinito ſufficit
ꝓceſſus ſm rationē vel imagina-
tionē:⁊ talis eſt tā in preterito q̄
in futuro.Argumentū etiā eſt ſo
phiſma q̄ ꝓbaret̄ ſimiliter ꝙ nul
lus mot⁹ ſit p̄teritus:arguēdo vt
ipſe arguit.ꝓceſſus a termino a q̄
ad terminū ad quē repugnat p̄te
rito:ſȝ talis proceſſus eſt de rōne
mot⁹.ergo ⁊c. Ad improbationē
rñſionis que ibi ponit̄ dicit̄ ꝙ oē
p̄teritū aliqñ fuit futurū aut ſm
ſe totū aut ſm quālibet ſui partē
ideo pōt apprehendi vt futurum.
¶Tertio.rō infiniti eſt rō incom
pleti ⁊ imꝑfecti ⁊ partis : vt dicit
Phs.3.phyſi.⁊ Cōmētator cō.65.
ſed illa nō ꝯuenit preterito inq̄tū
tū p̄teritū eſt.dicit̄ eñi a grāmati

cis p̄teritū perfectū eſſe. ergo ⁊c.
¶Rñdeo.negat̄ minor ex illa p̄te
qua eſt infinitū.ſ.a parte ante.nā
ex ea nō hȝ cōplemētū nec termi-
nū.Improbat eñi argumētum ꝙ
tp̄s p̄teritū nō ſit infinitū quātū
ad oīa ei⁹ extrema nō aūt quātū
ad vnū.ſ.a p̄te ante.Ad ꝓbationē
dicit̄ ꝙ ſemꝑ hȝ aliqđ extra q̄ nū
q̄ eſt deuenire ad ei⁹ principiū.dr̄
aūt a grāmaticis p̄teritū eſſe per
fectū ſm modū ſignificandi.
¶Quarto.illi repugnat īfinitas
cui repugnat eē id extra qđ nihil
eſt.3.phyſi.ſed hoc repugnat p̄te ter. q.
rito.ergo ⁊c.minor ꝓbatur et ca
pio iſtā propoſitionē infiniti dies
trāſierūt:impoīe ꝙ aliq̄ dies illi⁹
p̄teriti tp̄is ſit extra ipm̄:al's non
eſſet p̄terita.Ad hoc pȝ rñſio per
ſolutionē argumēti precedentis.
¶Quintū.implicat ꝯtradictionē
infinitū eſſe actu:ergo tp̄s preteri
tū nō eſt actu infinitū.añs patet.
ꝯña ꝓbat̄.q̄ tunc pars eſſet eq̄lis
toti.qđ probatur.nā in illo eſſent
infiniti dies ⁊ infiniti mēſes:⁊ ſic
equales:q̄ vnū infinitū nō eſt
maius alio.dies aūt eſt pars mē-
ſis ergo ⁊c.Ex his rōnibus ꝯclu
ditur tp̄s non fuiſſe ab eterno:q̄
ſequit̄ tp̄s fuiſſe infinitum.
¶Rñdeo. negat̄ ꝯña. Ad proba-
tionē dico ꝙ īfinito ſimpliciter re
pugnat eſſe aliq̄d maius. pōt tñ
eſſe aliquid maius īfinito ſm q̄d.
qđ declaro. nā numeri pares ſūt
infiniti:et numeri impares ſunt
infiniti:⁊ tñ numeri pares ⁊ impa
res ſimul accepti ſunt plēs q̄ pa
res ſolū:⁊ ſic pȝ ꝙ infinito ſm q̄d
pōt eſſe aliquid mai⁹:ſȝ nō in illo
ordine in quo eſt infinitū.Similr̄
dico ꝙ ſi tp̄s preteritū fuiſſet infi-
nitū in illo fuiſſent infiniti dies ⁊
infiniti mēſes:⁊ ideo oēs dies pre
teriti reſpectu diei craſtine ñ eēnt
plures q̄ oēs dies p̄teriti reſpectu
diei p̄ntis : q̄ illud totū nō adde-
ret̄ in aliq̄ ꝓportiōe ad illā partē
īfinitā plus q̄ aggregatū ex linea
⁊ puncto nō addit ad lineā ſolam

ſumptā in aliqua ꝓportiōe.verū-
tamē tota multitudo duorū eſſet
maior q̄ multitudo menſiū:⁊ ag-
gregatū ex illis duab⁹ multitudi
nib⁹ eſſet maius vna illarū.Quid
aūt ſit illud qđ ꝓhibet infinitū eē
in actu.oſtendit. s.D. in quolib:
q̄ ſi poſita infinita magnitudine
in actu illa eſſet in gñe corpis ⁊ nō
in aliqua eius ſpecie.idē dicit̄ de
multitudine.hoc aūt argumentū
nō tenet de infinito in potētia:q̄
nō opȝ id de cuius ratione eſt eſſe
partē alteri⁹ ⁊ ens ī potētia eē in
aliq̄ ſpē cuiuſmodi eſt īfinitū ī po
tētia.¶Sexto. Nlla ꝓductio mē
ſurata īſtāti trāſeūte pōt eſſe eter
na:ſed oīs ꝓductio creature ex vi
qua eſt ꝓductio creature hȝ ꝙ mē
ſuret̄ inſtāti trāſeūte:ergo ⁊c.ma
ior nota ex terminis.minor ꝓbat̄.
Productio que ex vi ſua nō durat
niſi per inſtās menſurat̄ inſtanti
trāſeunte q̄ oppoſitū:ſ menſura
bit̄ alia menſura:igit̄ vi ſua hēbit
ꝙ durabit per totā illā menſurā
ſine ꝯſeruāte.ſȝ ꝓductio creature
ex vi ſua durat tm̄ per inſtans:q̄
oī tp̄e creatura indiget ꝯſeruāte.
¶Rñdeo.negat̄ minor.cui⁹ falſi-
tas pȝ.p̄o de ꝓductiōe cuiuſlibet
ſucceſſiui.nā taliū ꝓductio mēſu
rat̄ inſtāti ſȝ tp̄e.Scōo de creatio
ne que cū in nullo depēdeat a tp̄e
vel a motu celi nō opȝ ꝙ mēſuret̄
tp̄e vel inſtāti illius tp̄is trāſeūte
ſed nūc ſtante quod pōt coexiſte-
re infinitis inſtātibus. Vñ Durā
dus bene dicit ꝙ aliqua fiunt per
motū vt aqua calida:alia fiūt per
mutationē ſequentē motū de ne-
ceſſitate:ſicut forma ſbalis intro-
ducit̄ ī mā.Alia fiūt per mutatio
nē ſequētē motū:ſed nō per ſe nec
de neceſſitate:ſicut illūinat̄ hemi
ſperiū noſtrū a ſole:quā mutatio
nē precedit motus localis ſol per
quē fit nobis preſens:in p̄mo aūt
inſtāti quo ſol fuit nobis preſens
aer fuit illuminat⁹ a ſole : ſed nō
per precedētē motū. Alia fiūt nō
per motū aut mutationē ſed per

ſimplicē emanationē ſicut illa q̄
creant̄.Ad ꝓbationē minoris ne
gatur maior.Ad ꝓbationē cōcedi
tur ꝯña et ꝯñs:ſcȝ ꝙ menſuratur
alia mēſura.ſ.nūc ſtāte qđ pōt co
exiſtere paucis vel mltis nūc tp̄is
fluētib⁹ ſm ꝙ placet creāti:nec tñ
ſeq̄t̄ ꝙ ꝓductio creature habeat
ex vi ſua ꝙ duret ꝑ qđcūq̄ tp̄s vel
mēſurā maiorē nunc ſine ꝯſeruā
te:q̄ eadē actione creat̄ ⁊ cōſerua
tur ⁊ creari ⁊ conſeruari ſunt idē.
Sed dato ꝙ eſſent duo diſtincta
q̄d dicet iſte de motu ⁊ de formis
ſucceſſiue ꝓductis de quib⁹ ꝯſtat
ꝙ nō in inſtāti ſȝ in tp̄e ꝓducunt̄.
Quicq̄d dicat ego dico ꝙ talis ꝓ-
ductio lȝ habeat ꝙ duret ꝑ tp̄s:ñ
tñ ſequit̄ ꝙ ſit independēs a deo
nec inānihinabilis:q̄ ſi durat ne
ceſſario ꝑ tp̄s illa neceſſitas eſt ex
ſuppōne:ſicut ſi aliq̄d mouet̄ infi
nities adhuc mouebit̄:ſȝ ille mot⁹
nō durabit ſine manutenētia dei.
¶Contra eandē arguūt aliȷ̄ vt re
citat Gregorius p̄o. Si deus po- Grego.
tuit ab eterno ꝓducere creaturā hic.q.3.
de nihilo:ergo ēt de materia. hoc
eſt falſum:ergo ꝯña pȝ q̄ nō im-
plicat cōtradictionē.falſitas cōſe
quētis ꝓbat̄:q̄ aut ꝓduxiſſet per
motū:aut per mutationē.nō per
motū : q̄ tūc nō fuiſſet ab eterno
cū mot⁹ duratione p̄cedat termi-
nū.nō per mutationē:q̄ illa fuiſ-
ſet mēſurata aliquo inſtanti:⁊ ſic
habuiſſet primū inſtās ſui eſſe.
¶Rñdeo.negatur falſitas ꝯñtis.
Ad probationē dicit̄ ꝙ nec ſic nec
ſic.ſed ꝓduxiſſet influēdo eē toti
ex mā ⁊ forā ſine initio duratiōis
nō in inſtāti fluēte ſȝ in nūc ſtāte.
¶Scōo.de⁹ cōicauit eſſe creatu-
re per electionē:ſ prius intellexit
eā nō hre eſſe:ſ prius habuit non
eſſe.prima ꝯña tenet q̄ electio eſt
tm̄ de futuro.3.ethicorū.Scōa ꝓ- Cap.C.
batur q̄ nō intelligit niſi verum.
¶Rñdeo.dicit Gregorius ꝙ ele-
ctio ſumit̄ duplr̄.Uno modo ſtri-
cte ſm ꝙ eſt concluſio conſiliȷ̄ vt
dicit̄.3.ethicorū.et ſic negat̄ añs.

Alio modo large pro libera volū=
tate cōtingenter volibili: ⁊ ſic ne=
gatur ↄ̄ñtia: qꝛ talis pōt eſſe etiā
reſpectu preſentis. huic concor=
dat. s. Doc. ſecundo ſentē. diſ. 25.
arti. primo. ad primum.

¶ Tertio ſequit̄ ꝙ creatura tran
ſiſſet de nō eſſe in eſſe: ſed qð trā=
ſit de nō eſſe in eſſe non eſt eternū
qꝛ prius habet non eſſe.

¶ Rñdeo. Gregorius negat cōſe=
quentiā ⁊ ad probationem negat
aſſumptū. ſi em̄ ꝓduxiſſet ab eter
no nunq̄ȝ fuiſſet verū ipſum non
produxiſſe: ⁊ per ↄ̄ñs non trāſiſſet
a nō produxiſſe in produxiſſe.

¶ Quarto. Quicquid eſt in potē=
tia ad duo oppoſita cōtradictorie
ſi acq̄rit vnū illoꝝ neceſſario relin
q̄t reliquū: q̄m nō eſt mediū inter
ↄdictoria ſȝ ab eterno fuit verū di
cere de q̄libȝ creatura. hec creatu
ra pōt eſſe. ſil̄r hec res pōt nō eē: g̃
ſi acquiſiuiſſet eſſe relinq̄ſſet non
eſſe. nihil aūt relinq̄t non eſſe niſi
prius fuerit ſub nō eſſe: ⁊ ſic ſi. b.
fuit ab eterno prius nō fuit. g̃ ⁊c.

¶ Rñdeo. ꝙ maior eſt falſa niſi in
telligat̄ de potētia nouiter acqui
rente vel per ſui mutationem: in
quo ſenſu maiori cōceſſa negatur
minor de creatura quā poneremꝰ
ab eterno producta m.

¶ Quinto. Quicquid potuit fuiſ=
ſe eternū fuit eternū: ſed creatura
nō fuit eterna. ergo ⁊c. minor ptȝ.
maior probat̄. Potentia que ne=
ceſſario cōiūgit̄ actui infert actū:
ſed potentia ad eſſe eternū neceſ=
ſario cōiungit̄ actui: ergo ⁊c. ma=
ior nota. minor probat̄. Primo qꝛ
q̄ñ potētia ñ ↄiūgit̄ actui actꝰ pōt
ſequi potētiā ƀm durationē: ſȝ eē
eternū a parte ante nō pōt ſequi
ſuā potētiā ƀm durationē: qꝛ tūc
nō fuiſſet eternū. Scđo qꝛ in ꝑpe
tuis non differt eſſe ⁊ poſſe.

¶ Rñdeo ꝙ duplex eſt poſſibile. ſ.
poſſibile logicū ⁊ poſſibile ƀm po
tētiā paſſiuā. ſi loquamur de poſſi
pᵒ negat̄ maior. ſi de ſcđo non eſt
ↄtra nos: qꝛ nō dicimꝰ aliquā crea
turā potuiſſe eē ab eterno niſi pᵒ
mō. Ad ꝓbationē maioris negat̄
minor. nā potētia logica ad poſſe
eſſe ab eterno non coniungitur
actui. Ad ꝓbationē huius nega=
tur maior. nam Petrus potuit ab
eterno non predeſtinari: ⁊ tamen
iſta potentia nō potuit precedere
actum ſuum. Ad ſecundā proba=
tionē dicitur ꝙ Phus in illa au=
ctoritate loquitur de potētia paſ=
ſiua ⁊ nō de poſſibili abſoluto.

¶ Sexto. ſi cauſa natural̄r agens
fuiſſet ab eterno nō potuiſſet pro
ducere effectum ſibi coeternum:
ergo nec cauſa libera ſicut eſt deꝰ
patet ↄ̄ñtia ⁊ aīis probatur: quia
nō ꝓduxiſſet de nihilo: al̄s creaſ=
ſet. nec de aliquo: qꝛ nō per motū
vt patet. nec per mutationem: qꝛ
omnis mutatio menſurat̄ aliquo
inſtanti: ⁊ per cōſequens habuiſ=
ſet primū inſtans ſui eſſe.

¶ Rñdeo ꝙ maior eſt falſa. Ad ꝓ=
bationeȝ dicitur ꝙ nullo illorum
modorū ſed per ſimplicē emana=
tionē. Et ſi dicatur. omnis redu=
ctio entis de potētia in actum eſt
per motū vel mutationē: ergo ⁊c.
Reſpondet̄ ꝙ ibi nō eſſet proprie
reductio de potentia in actuȝ: ſed
actuatio potētie ꝑ actū: qꝛ ibi nō
eſſet potētia diſtās ab actu: qð eſt
de ratione reductionis predicte.

¶ Contra eandē arguit Duran= Durandus hic
dus primo. In quibuſcūq̄ȝ eſt da=
re primū et vltimū illa neceſſario
ſunt finita: ſȝ in reuolutionibꝰ ce=
liq̄ eſſe potuere eſt hmōi: g̃ maior
nota. minor ꝓbat̄. Primo qꝛ inter
ipſas fuit ordo durationis. ergo eſt
dare aliquā que fuit ante omnes
Scđo qꝛ īter reuolutiōes p̄teritas
fuit aliq̄ reuolutio a qua hodier=
na reuolutio diſtat ī infinitū aut
nō. ſi ſic: illa fuit neceſſario prima
qꝛ nō poteſt eſſe maior diſtātia q̄̄ȝ
infinita. ſi non: ergo preceſſerunt
infinite reuolutiones.

¶ Rñdeo, negatur minor. qꝛ ante
quālibet p̄ceſſerūt īfinite alie po=
ſita mūdi eternitate. Ad ꝓbatio=

nem negat̄ ↄ̄ña. qꝛ lȝ accepte ſint
ordie quodā vna poſt aliā ⁊ nūq̄ȝ
due ſimul: nulla tñ fuit ante oēs:
aut includēs oēs. ⁊ ꝙ iſta ↄ̄ña nō
valeat declarat̄ multis exēplis.
primū eſt de mutatis eē in motu
tex. 41. cōtinuo. dicit em̄ phs. 6. phyſi. ꝙ
⁊. 42. añ quodlibet moueri p̄ceſſerūt in
finita mutata eſſe: nec tñ fuit da=
re p̄mū: ⁊ tñ ↄſtat ꝙ talia mutata
eſſe trāſeūt ordine quodā ⁊ nūq̄ȝ
duo ſimul. Scđm exēplū eſt de ꝑ=
tibus ꝓportionalibꝰ hore p̄dicte:
quaꝝ oēs ordine quodā ſunt acce
pte: nec tñ fuit īter eas aliqua pri
ma potiſſime diſtīguēdo ſic illas
ꝑtes ꝙ minores ſint verſus prin=
cipiū hore ⁊ maioris verſus finē.

¶ Contra. Infinitū nō contingit
text. 63. pertrāſire vt dicit̄. 3. phyſi. ergo ſi
īfiniti dies p̄ceſſerūt nō fuit poſſe
deuenire ad preſentem diem.

¶ Rñdeo ꝙ poſita eternitate mū
di nulluȝ infinitū eſt pertranſitū
total̄r ī actu: nec hoc ſequit̄ ex dcā
poſitione loquēdo de infinito ca=
thegorematice accepto qꝛ licet a
preſenti die in ante fuerint infini
ti dies: nō tñ fuit aliqð infinitum
cathegorematice dictuȝ qꝛ nihil
fuit carens principio ⁊ fine: ſȝ be=
ne ſequitur ꝙ infinita ſunt multa
pertranſita: ⁊ nullum infinitū eſt
maximum pertranſitum.

¶ Dico ſecūdo ꝙ nō repugnat ali
quod infinitū eſſe pertranſitum
quādo talis infiniti nulluȝ eſt pri
mum pertranſitū vt patet de infi
nitis mutatis eſſe que habet qð
cunq̄ȝ mobile qð continue moue
batur. tale enim infinitū pōt eſſe
pertrāſitū: qꝛ licet ibi nō ſit p̄muȝ
a parte qua infinituȝ eſt: hȝ tñ ex
illa ꝑte terminū extrīſecū. ſ. carē
tiā ⁊ nō eē ſui. Sȝ ſi mūdꝰ fuiſſet
ab eterno caruiſſet nō ſolū termi
no ītrīſeco qꝛ daret̄ pria dies: ſȝ ēt
extrīſeco: qꝛ nō īcepit ꝑtrāſiri nec
ꝑ poſitionē ð p̄ñti ⁊ remotionē de
p̄terito: nec ꝑ remotionē de p̄ñti ⁊
poſitionē ð futuro cū nō pōat in=
cepiſſe ex q̄ pōit fuiſſe ab eterno.

¶ Scđo. oīs duratio incluſa inter
duo nūc neceſſario ē finita: ſȝ oīs
duratio creature eſt hmōi: g̃ ⁊c.

¶ Rñdeo. negat̄ maior loquēdo ð
nūc ſtātibꝰ in quo ſenſu ↄceditur
minor qꝛ duratio creature perma
nētis nō accipiētis eſſe per motū
vel mutationē ſequētē motū non
claudit̄ neceſſario inter nūc fluē=
tia. ↄcedit̄ aūt maior loquēdo de
nūc fluētibꝰ ſed tūc negat̄ minor.

¶ Tertio. ſi deꝰ ab eterno potuit
producere mundū: ergo iſtū mū=
dū. ſi iſtū mūdū: ergo iſtū mundū
nouiter creatū. hoc aūt eſt falſuȝ:
quia non poteſt eſſe nouiter crea
tum ⁊ eſſe eternum.

¶ Rñdeo. cōcedit̄ prima ↄ̄ña ſed
negatur ſcđa. eſt enim ſophiſtica
qð pȝ in alio exemplo. ſic iſta con
uertunt̄ vt nūc. iſte antixp̄s ⁊ iſte
antixp̄s reprobatus. ſicut iſte mū
dus ⁊ iſte mundus nouiter crea=
tus. ⁊ ita ſunt ſingulares: ⁊ tamē
non ſequitur deus ab eterno po=
tuit predeſtinare iſtum antixp̄m
ergo potuit predeſtinare iſtū an=
tixp̄m reprobatū. nā aīs eſt verū
⁊ ↄ̄ñs implicat cōtradictionem in
ſenſu cōpoſito. ſicut iſta. deus pre
deſtinauit iſtum reprobatū.

¶ Quarto. ſi ſol fuit ab eterno ꝓ=
ductus neceſſario in illo inſtanti
in quo creabat̄ illuminat hemiſ=
periū noſtrū aut antipodū. ſi no=
ſtrum: ergo dies fuit nobis ⁊ dies
noſter preceſſit diem illorum: er=
go eſt dare primū diem illoruȝ. ſi
dicatur ꝙ prius illuminauit he=
miſperiū eorū: ergo dies eoꝝ pre=
ceſſit diē noſtrū: ⁊ ſic vt prius.

¶ Rñdeo. ⁊ dico ꝙ fundat̄ in fal=
ſa imaginatione. ſ. ꝙ in illo caſu
fuiſſet dare primū nūc fluēs crea
tionis aut primū ſitū ſibi equaleȝ
in quo creabat̄. ſȝ ante omne in=
ſtans ⁊ ante oēm ſitū fuiſſet crea=
tus loquēdo de ſitu determinato
negat̄ ergo prima ↄ̄ña: qꝛ in nullo
ſitu determinato fuiſſet primo: ſȝ
ab eterno. i. ante omne tēpus fini
tum fuiſſet in iſto ⁊ in illo ſitu.

Queſtio .ij.

Queritur ſecũdo. Utrũ creatio actiua dei ſit aliquid?

Pro deciſione huius queſtionis hec eſt prima cõcluſio. Creatio actiua dei eſt diuina eſſentia. Probatur. quicquid eſt in deo eſt diuina eſſentia: creatio actiua eſt in deo: ergo ⁊c.

Cõclo .ij. Creatio actiua eſt diuinũ velle: ſed ab eo diſtinguit̃ ſola ratione. ꝓbat̃. Id quo deus ꝓducit creaturas eſt velle diuinũ: q: deꝰ per imperiũ ſue volũtatis oĩa ꝓduxit: ſ3 creatio actiua eſt q̃ deus oĩa ꝓduxit: ergo ⁊c. Quod ꝟo diſtinguant̃ ratione probat̃. Creatio dicit reſpectũ rationis ad creaturã: velle aũt nõ dicit talẽ reſpectũ: ergo ratione differunt.

¶ Ex iſtis ſequit̃ correlarie ꝙ actio iterior in deo ſicut eſt velle: et actio exterior ſicut eſt creatio ſola rõne differũt: iſtud p3 ex dictis. Nam velle diuinũ vt h3 reſpectũ importatum hoc nomine creatio dicit̃ actio exterior: ⁊ ſine tali reſpectu dicitur actio interior.

¶ Sequit̃ ſcdo correlarie ꝙ i deo non eſt aliqua actio que ſit executio preter diuinum velle: probat̃. ſi in deo eſſet executio diſtincta a velle ſiue ab imperio voluntatis maxime hoc eſſet creatio qua deꝰ exequit̃ voluntatẽ ſuã producẽdo creaturas: ſ3 creatio nõ diſtinguitur a velle diuino. ergo ⁊c.

Aureolus .i.2. di.1.

¶ Contra cõcluſionẽ arguit Aureolus .1. Cauſa in actu nõ eſt niſi ſi effectus eſt in actu: ſ3 creatio eſt cauſa qua deus actu creat: g̃ nũq̃ fuit ni[illegible] qñ fuit creatura: ſed creatura nõ fuit ab eterno: ergo creatio non fuit ab eterno: ergo creatio nõ eſt diuinũ velle. cõſequẽtia t3: q: velle diuinũ ab eterno fuit.

¶ Reſpondeo. pͥmo dico ꝙ cauſa in actu eſt duplex. Aliqua eñ cã dicitur eſſe in actu: q: habet oẽm actualitatem quam poteſt habere: ⁊ omne abſolutũ ſignificatum hoc nomine cauſa. Secundo aliq̃ cauſa dr̃ eſſe in actu q: actu cauſat ⁊ habet actu reſpectũ ad effectum loquẽdo de cauſa i actu pͦ. modo negat̃ maior ⁊ concedit̃ de cauſa in actu ſecundo.

¶ Dico ſcdo ꝙ creatio eſt q̃ deꝰ actu creat ⁊ h3 reſpectũ ad creaturã vñ ſic nũq̃ fuit creatio niſi qñ fuit creatura: ⁊ q: creatura nõ fuit ab eterno neq̃ creatio fuit ab et̃no.

¶ Ad cuius euidentiã eſt ſciẽdu3 ꝙ ſicut copulatiua non poteſt eẽ vera niſi vtraq̃ ps ſit vera: ita aliquod ↄiunctũ non põt verificari niſi ꝓ vtraq̃ parte: ſ3 negari põt pro altera tm̃. Et quia temporale includit negationẽ cũ affirmatõe ſc3 aliqñ eſſe ⁊ aliqñ non fuiſſe: iõ creatio dicit̃ temporalis q: reſpectus eſt tp̃alis: eternũ aũt tantu3 importat affirmationẽ eſſentialẽ: ideo nõ põt creatio dici eterna niſi ⁊ diuinũ velle ⁊ ipſe reſpectꝰ eẽt eternus. Aliqui tamẽ cõcederent iſtã. creatio eſt eterna. q: ad hoc ꝙ ꝓpoſitio ſit vera: ſufficit ꝙ predicatũ verificet̃ de eo qͦ ſupponit̃ per ſubiectũ: eſſe aũt eternũ verificat̃ de velle diuino pro quo ſupponit ly creatio: nõ tamen cõcederetur iſta: ab eterno fuit creatio: quia predicata ſtant formaliter ⁊ appellant formam.

¶ Ad argumẽtũ igit̃ negat̃ vltima ↄ̃ntia. ſ3 eſt fallacia figure dictionis: q: mutat̃ quid in aliq̃d. nam velle eſt abſolutu3 ⁊ creatio eſt relatiuum.

¶ Et ſi arguat̃ cõtra hoc deus ab eterno fuit creãs. ſi creatio ẽ eterna: ergo res ſũt ab eterno create. tenet ↄ̃ña ab actiua ad paſſiuam.

¶ Reſpondeo. negatur ↄ̃ntia. nec valet ꝓbatio. quia regula illa nõ valet: vt inquit Albertꝰ ſup. 4. c. celeſtis hierarchie in illis in qbꝰ patiens nõ recipit totũ actũ agẽtis. nulla aũt creatura recipit diuinam actionẽ in toto.

¶ Contra. iterũ arguit̃ ſic creatio

fuit ab eterno: g̃ deꝰ ab eterno fuit agens: ergo ab eterno fuerũt res acte ſiue facte ⁊ ꝓducte. t3 ↄ̃ntia. q: ad omne agere ſequitur agi.

¶ Rñdeo pͥo. ꝙ deus ab eterno fuit agẽs ⁊ magis ꝓprie operãs: quia ab eterno fuit intelligens ⁊ volens: ſ3 negatur ↄ̃ntia. q: agere īmanens nõ infert agi: ſ3 bñ concedo ꝙ ad omne ꝓducere ſequit̃ produci: q: ꝓducere addit ſuper agere habitudinẽ ad aliquid terminans actionẽ: ⁊ ideo nõ ↄcedit̃ ꝙ fuerit ab eterno ꝓducens creaturam vel eam faciens.

¶ Rñdeo ẽt aliter ad maiorẽ pͥncipalis argumẽti ꝙ cã eſt duplex. Aliqua enim eſt cã naturalis que agit ſm ꝙ eſt. i. ſm modũ ſui eſſe. et iſta ſemꝑ eſt ſimul cũ effectu ſi ſit ſufficiens ad ꝓducẽdũ effectũ. Alia eſt cã libera que agit vt vult ⁊ vt ꝓponit et de tali cã negatur maior. Nam ex volũtate antiqua qua volo mouere digitum ꝓcedit motus digiti ī tẽpore determinato. Conſtat etia3 ꝙ appetitꝰ eſt cã īmediata motus localis anime: ⁊ tamen quãdoq̃ actus appetitꝰ p̃cedit illum motũ mẽbrorꝝ. Et ſilr̃ dico ꝙ quãdo aliq̃s effectꝰ a deo volitus ponit̃ nouiter in actu nõ īteruenit alia actio p̃ter eiꝰ velle: ſ3 noua habitudo actionis eterne ad tẽporalem effectũ. Ponit̃ eni3 effectus diuine voluntatis in illa mẽſura in qua diſpoſuit ipſu3 eẽ. fallitur itaq̃ Aureolus exiſtimãs ꝙ actiua creatio ſit quedam actio diſtincta realr̃ a deo ⁊ recepta ſubiectiue in creatura. Quid autem determinat voluntatẽ diuinã. declaratũ eſt in pͦ. diſt. 45.

¶ Dico vltimo ꝙ in nobis aliꝺ eſt velle ⁊ imꝑare: aliud eſt executio: q: velle noſtrũ eſt imꝑfectum nec ſufficit ad ponẽdum eſſe in actu: nec põt mouere īmediate niſi potẽtias in eadẽ eſſentia anime colligatas: velle aũt diuinũ eſt perfectum: ⁊ iõ nõ requirit̃ ibi executio diſtincta ab ipſo velle: ſ3 executio eſt ip̃m velle ⁊ addit ad velle tantum reſpectũ ad effectũ tẽporale3 in actu poſitũ ⁊ exiſtentem. Et ꝙ velle diuinũ ſit ipſa executio naturalr̃ p3: q: ẽt in nobis actꝰ appetitus ſenſitiui vel actus voluntatis eſt etiã actiua executio et motio interior mẽbrorꝝ: nec requirit̃ alia actio ad mouendum corpus coniunctum.

¶ Et ſi dicat̃ contra hoc: q: requirit̃ etiã potẽtia motiua affixa organo corporali: ergo nõ ſufficit ipſe actus voluntatis.

¶ Rñdeo. ꝙ potẽtia affixa organo dicitur motiua non q: motum principalr̃ efficiat: ſed q: redit mẽbra ad motũ habilia ⁊ obedientia appetitui: vt dicit. s. Tho. pͥa p̃te. q. 78. ar. pͦ. ad quartũ. p3 igit̃ ex p̃dictis ꝙ nõ repugnat volitioni eſſe productiue tranſiẽs in aliud: imo etiã Phus. 3. de anima. ⁊ ibi Cõmentator cõmẽtis. 48. 49. 50. ⁊. 51. ⁊. 9. meta. cõmẽ. 10. dicunt ꝙ virtꝰ motiua aĩalis eſt appetitꝰ.

¶ Scdo principalr̃ arguit ſic. que ſunt inſeparabilia ſm ītelligi ſũt etiã inſeparabilia ſm eſſe: ſed productio actiua nõ põt ſeparari ſm intelligi a productione paſſiua: ergo nũq̃ fuit productio actiua dei niſi fuerit quando fuit productio paſſiua: ſ3 paſſiua nõ fuit ab eterno ergo nec actiua: ⁊ per ↄ̃ñs non eſt diuinum velle qͦ eſt eternũ.

¶ Rñdeo primo. p3 reſponſio ex dictis ſupra ad hoc argumentum vbi negat̃ iſta ↄ̃ña. productio ſiue creatio eſt diuinum velle: ergo eſt eterna. dictu3 eſt autẽ ab aliquibus iſtam cõcedi. creatio fuit eternalr̃ in deo: ſ3 iſta negat̃: g̃ in deo fuit eternalr̃ creatio: arguit̃ enim ibi a magis ãplo ad minꝰ amplũ. Et l3 iſta ſuſtieri poſſint. ſ. ꝙ creatio fuerit ab eterno: tamẽ magis mihi placet alia opinio que tenet ꝙ non eſt eterna. Unde ad argumentũ negatur maior: nam priꝰ tẽpore ⁊ poſterius tẽpore ſunt inſeparabilia ſm intelligi: nõ tamẽ

ſm eſſe.minoꝛ cōceditur ꝙ nunꝗ̄
eſt ꝓductio actiua niſi qñ̄ eſt paſ-
ſiua.ſed vltima ꝯña negat̄. qꝛ in-
fertur:ergo nō eſt diuinū velle.
¶Tertio arguit ſic.Illud quo po
ſito adhuc effectus poteſt poni ⁊
nō poni magis hꝫ rōnem potētie
ꝗ̄ actiōis.ſed poſito diuino velle
effectus poteſt poni ⁊ nō poni: er
go velle diuinū magis habet ra-
tionem potentie ꝗ̄ actionis.
¶Rñdeo.negat̄ maioꝛ de actiōe
immanēte:qꝛ vt diximꝰ ipſa poſita
non eſt neceſſe effectum poni.
¶Dico ſecundo ꝙ poſito diuino
velle cum reſpectu ad effectuꝫ: ne
ceſſe eſt effectum poni neceſſitate
infabilitatis ⁊ ſuppoſitionis.
¶Dico tertio ꝙ velle acceptū ſine
tali reſpectu non habꝫ rōnem ꝓ-
ductionis:vt ſepe dictum eſt.
¶Quarto arguit. Velle aliquid
facere non eſt ipſum facere:qꝛ fa-
cio qꝛ volo aliquid facere: ⁊ ſimi-
liter id qđ volo facere ſunt obie-
ctum voluntatis:obiectum auteꝫ
nunꝗ̄ facit ſuum obiectum: ergo
velle diuinū non eſt ꝓductio rei.
¶Reſpondeo primo. negat̄ añs
de identitate reali ⁊ cōceditur de
identitate rationis.ideo concedo
ꝙ velle diuinum diſtinguitur ra-
tione ab eius facere:ſed non rea-
liter.Ad probationeꝫ negatur aſ-
ſumptū:imo etiam voluntas crea
ta producit aliquādo obiectū ſuū
quando obiectum eſt operabile a
volūtate : maxime in tali volente
vt ſupra diximus de motu anima
lis.Et licet velle creatum nō pro-
duceret ſuum obiectuꝫ:hoc nō eſt
negāduꝫ a velle diuino:loquen-
do de obiecto ſecundario: qꝛ velle
dei eſt eius poſſe.
¶Alia omnia argumēta que Au
reolus cōtra hanc cōclōneꝫ addu
cit peccant ſicut ⁊ predicta ꝑ hāc
cōſequentiā.velle diuinū eſt eter
num:ergo nō eſt creatio vbi con-
ſtat eſſe fallaciā figure dictionis.
Grego- ¶Contra eandē ſic arguit Grego
rius in rius.Potētia creatiua eſt princi-
pium creationis actiue:ergo creā 2.di.pri
tio actiua nō eſt deus. ꝯñtia ptꝫ. ma.q.
qꝛ dei non eſt principiū potentia 6.
creatiua.añs ꝓbatur.Omnis po
tentia actiua eſt principiū ſui ac-
tus:ſed creatio actiua eſt actus
potentie creatiue:ergo ⁊c.
¶Reſpōdeo negatur añs. Ad ꝓ-
bationē negat̄ maioꝛ niſi talis po
tētia actiua ſit etiā receptiua mo
tus ⁊ realis relationis ad motuꝫ:
iſta aūt nō ꝯueniūt diuine eēntie.

Cōclō.ij. Creatio paſſi-
ua ē ens reale
in creatura. Hāc ſic ꝓbat de potē
tia.q.3.ar.3.In oī depēdēte ē aliq̄
entitas ꝯueniēs ei īquātū ē depē
dēs:ſꝫ creatura inquātū creatura
eſt dependēs a deo:ergo in crea-
tura inquantū eſt creatura eſt ali
qua realitas:ſed talis nō eſt aliđ
ꝗ̄ creatio paſſiua:ꝫ creatio paſſi-
ua eſt ens reale.

Cōcluſio.iij. Creatio
paſſiua
ē relatio.Hāc ſic probat pꝛia pte
q.45.ar.3. Id qđ remanet de paſ
ſione remoto motu eſt relatio:ſed
creatio paſſiua dicit paſſionē a q̄
remouet̄ motus cū creatio fiat in
inſtāti:ꝫ creatio paſſiua eſt relō.
¶Itē oīs dependētia eſt relō: ſed
creatio paſſiua ē depēdētia :ꝫ ⁊c.
¶Ex hoc ſequit̄ correlarie contra
Scotum ꝙ creatio paſſiua nō eſt
ſubſtantia creature:qꝛ nulla ſub
ſtātia creata eſt relō. ſꝫ ſubſtātia
creature eſt ſba creata : ergo non
eſt relatio:⁊ ꝑ ꝯñs nec creatio.
¶Contra arguit Scotus primo.
Creatio dicit̄ vniformiter de om-
ni re citra deū:ergo nō eſt res di-
ſtincta a creaturis:añs pꝫ.qꝛ oīa
ſunt vniformiter creata.ꝯña pro-
batur.qꝛ ſi eſſet res diſticta a crea
tura ipſa non eſſet creatura: et ꝑ
ꝯñs creatio nō diceret̄ de tali re:⁊
per ꝯñs nō diceretur vniformiter
de omni re.
¶Rñdeo.negat̄ añs.qꝛ illa pro-
prie dicunt̄ creari q̄bus ꝯuenit eē
aūt ēt principalr̄ ꝯuenit rebꝰ ꝑ ſe
ſubſiſtētibꝰ:⁊ iō ſubſiſtētia dicun
tur ꝓprie creata.alia vero dicunt̄
ꝯcreata:vt dt.s.Do.pma.ꝑ.q.44.
Poteſt ſcđo negari ꝯña.ad ꝓbōeꝫ
negat̄ prima ꝯña ⁊ dico ꝙ creatio
paſſiua ē creatura accipiēdo crea
turā ꝓ omni re q̄ nō eſt deꝰ. Et ſi
dicat̄ cōtra:ꝫ refert̄ ad deum alia
creatiōe.negat̄ ꝯña.qꝛ aliud ē loq̄
de abſolutis ⁊ aliud de relatiōibꝰ
quia abſolutū non eſt ſeipſo for-
maliter ad aliud ſicut relō:⁊ ideo
indiget aliquo reſpectu a ſe diſti-
cto quo referat̄ ad deū:ac per hoc
creatione diſtincta a ſe que nō eſt
aliud ꝗ̄ relatio depēdētie ad deū
cū nouitate eſſendi: que nouitas
eēndi:nō eſt aliud ꝗ̄ negatio pre
cedentis durationis.
¶Secundo.Si creatio eſt accñs
ſequit̄ ꝙ creatura poſſit eſſe ſine
creatione.hoc eſt falſuꝫ.ꝫ ⁊c.ꝯña
probat̄.Oē prius alio tpe pōt eſſe
ſine poſteriori:ſꝫ ſba ē pꝛoꝛ accñti
tex.c.4. tpe ⁊ nā vt dicit̄.7.meta.ꝫ ⁊c.
¶Rñdeo.negat̄ ꝯña.ad ꝓbōnem
dico pͦ ꝙ lꝫ creatio vt eſt accidēs
ſit poſterioꝛ ſaltē rōe ipſa:creatu-
ra tñ̄ vt eſt vna ſm modū ſignifi-
candi ad eſſe creature eſt ea pꝛoꝛ.
¶Dico ſcđo ꝙ auctoritas phi nō
eſt ſic intelligēda ꝙ nō repugnet
ſbe eē ſine quocūꝗ̄ accñte. Nulla
eñ̄ res pōt eſſe ſine eo qđ ad eam
neceſſario cōſequit̄:multa aūt ac
cidentia ſicut ſunt ꝓprie paſſio-
nes ꝯſequūtur neceſſario ad ſbm
ſuū:ſed mens Ariſtotelis vt dicit
Cōmē.7.meta.cō.4.eſt ꝙ ſbm eſt
prius tpe accñte ſeꝑabili: vel ſal-
tem mā ex qua generat̄ ſubiectuꝫ
eſt prioꝛ accidente ſubiecti.
¶Dico tertio ꝙ ēt admiſſa mino-
ri de accñtibꝰ abſolutis: negatur
de relatiuis.
¶Dico quarto ꝙ rō quare creatu
ra nō poſſit eſſe ſine creatiōe non
iō eſt quia creatio cauſet̄ ex prin-
cipijs eſſentialibꝰ creature : ſꝫ qꝛ
nulla res pōt eē formalr̄ talis ſine
cā formali:ſicut nō pōt eſſe albuꝫ
ſine albedine cū hoc implicat cō-
tradictiōem:creatio aūt ē id quo
formaliter aliquid eſt creatura.
¶Contra eandē arguit Gregoriꝰ Greg.in
ſic.ſi creatio ē accñs creature ſeq̄t̄ 2.diſt.1.
ꝙ creatura poſſit creari poſtꝗ̄ eſt q.6.
hoc eſt falſuꝫ.ꝫ ⁊c.ꝯña probatur.
ſemꝑ creat̄ creatura qñ̄ in ea po-
nitur creatio paſſiua:ſꝫ ſi creatio
eſt accñs pōt poni de nouo ī crea-
tura poſtꝗ̄ creatura eſt. ergo ⁊c.
maioꝛ ptꝫ.minoꝛ probat̄. Oē ens
pōt deus annihilare ⁊ idē nume-
ro reparare.ꝫ pōt annihilare iſtđ
accñs ⁊ idem reꝑare ⁊ ponere de
nouo in eo in quo ante fuerat.
¶Rñdeo pͦ.negat̄ ꝯña.qꝛ illa en
titas que eſt creatio nō ðꝛ creatio
niſi qñ̄ eſt cum nouitate eſſendi:
iſta aūt nouitas eſſendi nō eſt in
ſbo ſiue in creatura niſi in primo
inſtāti ſui eſſe: quia qñ̄ creatura
eſt ī quodlibet inſtāti ſequētive ꝫ
ē drē ꝙ priꝰ fuit,⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt no
ua:nec ē poſſibile ꝙ ī alio iſtanti
ſequēti deꝰ ꝯſeruaret talē negōnē
niſi faceret ꝑteritum non fuiſſe.
¶Dico ſcđo ꝙ hoc argumentū eſt
contra eos:quia ſi creatio eſt ſba
creature deꝰ pōt annihilare crea
turā ⁊ ipſaꝫ ꝯſeruare.ꝫ. Tūc crea
retur quia poneret̄ in eſſe id qđ ē
creatio:⁊ tñ̄ antea ponit̄ fuiſſe.
¶Que diximꝰ de creatiōe dicēda
ſunt de cōſeruatiōe:quia iſta ſunt
idē:lꝫ rōe differāt: vt infra dicet̄.

Cōclō.iiij. Quā incidē
talr̄ pono
hec eſt.actio nō eſt ſubiectiue in
agēte.hāc ſic ꝓbo.ſi actio eſſet in
agēte ſequit̄ ꝙ agens in agendo
aliquā ī ſe entitatē cauſaret:⁊ ſic
agens inquātū agens pateretur
hoc eſt falſum . ergo.⁊c.
¶Cōtra arguit Sco.pͦ.Effectus Scotus
formalis nunꝗ̄ pōt a forma ſeꝑa i.2.di.1.
ri nec eꝫ: ſed actio eſt qua agens
eſt formalr̄ agens.ergo nō pōt ſe
parari ab agente.
¶Rñdeo.pͦ dico ꝙ effectꝰ forma
lis accipit̄ dupl̄r.Uno mō pro eſſe
qđ dat forma ſuo ſbo: ⁊ ſic cōcedo
maiorē:⁊ dico ꝙ eſſe qđ dat actio

ſuo ſcḋo nõ eſt eſſe agens:ſꝫ eſt mo
uere ⁊ tale ẽ i paſſo. Alio mõ acci=
pitur effectus formalis pro oi eo
qḋ dr̄ tale vel tale ab aliq̃ forma:⁊
ſic negaẗ maioꝛ. quia aliquid põt
denoiari tale vel tale a forma ex=
trinſeca:ſicut aliq̃d dr̄ locatũ a lo
co:⁊ hoc mõ agens denominaẗ de
nominatione extrinſeca ab actio
ne q̄ eſt in paſſo ſubiectiue.

Cõtra. Ois forma denominãs
aliq̃d extrinſece:denoiat ẽt aliq̃d
intriſece. ſed actio denoiat per te
agẽs extrinſece. ergo denoiat ali=
ud intrinſece. hoc eſt falſum:quia
tale nõ eſſet niſi paſſum:ſꝫ patiẽs
vt ſic nõ eſt agens. g̊ opꝫ dicere ꝙ
actio denoiat agens intrinſece.

Rñdeo. ꝙ actio dr̄ duo. ſignifi=
cat. n. mãliter ⁊ in recto ipꝫ motũ
formalr̄ vero ⁊ in obliquo dicit re
ſpectũ ad agẽs a quo eſt actio. Et
ſilr̄ paſſio ſignificat in recto eun=
dem motũ quẽ dicit actio: ſed in
obliquo dicit reſpectũ ad paſſum
in quo eſt:ita ꝙ actio ⁊ paſſio dif=
ferunt ſolũ quo ad iſtos reſpectꝰ:
lꝫ ſint idẽ quo ad rem principalr̄
ſignificatã. Et qꝛ motꝰ eſt ſubie=
ctiue in mobili:iõ actio eſt i paſſo
quo ad motũ quẽ ſignificat in re=
cto:⁊ eſt i agẽte quo ad illũ reſpe=
ctũ quẽ actio ſignificat i obliquo.

Dico ſcḋo ꝙ actio quo ad motũ
quẽ ſignificat denoiat intrinſece
ipm mobile qḋ dr̄ moueri ⁊ deno
minat extrinſece agẽs:ſed quo ad
reſpectũ denominat ipſum agẽs
intrinſece:⁊ quantũ ad hoc eſt ẽt
perfectio agẽtis.

Tex.1. Scḋo. Eius ẽ actio cuiꝰ ẽ potẽ=
tia vt dicit Phs in lib. de ſomno ⁊
vigilia. ſed potẽtia agẽdi eſt i agẽ
te. g̊ actio eſt in agente.

Rñdeo. p̄mo qḋ phs loquiẗ de
actione immanẽte:nos aũt de ac
tione tranſeunte.

Dico. 2. ꝙ ſi loq̃ẗ de actiõe trãſ=
eũte ſic itelligit ꝙ eius eſt agere
cuius eſt poſſe agere:nõ aũt intel
ligit ꝙ actio ſit in eo ſubiectiue.

tex.c.15. Tertio. Phus dicit in. 8. phyſi.
ꝙ ſi deꝰ ageret de nouo mutareẗ
ſed hoc nõ eẽt niſi qꝛ reciperet in
ſe actionẽ. g̊ actio eſt in agente.

Rñdeo. negaẗ minoꝛ. ſed phus
putauit deũ nõ poſſe d̄ nouo age
re niſi ꝑ nouã diſpõnẽ vel nouaꝫ
voluntatẽ quã ante nõ habuiſſet
vt dicit ibi Cõmẽta. cõ. 15.

Quarto. Si vnus ignis calefa=
cit duo ligna aut ẽ vna actio aut
due:nõ due qꝛ vniꝰ agẽtis eſt tm̄
vna actio. g̊ eſt tm̄ vna. vel igiẗ eſt
in paſſo vel in agente:nõ in paſſo
qꝛ vnũ accñs nõ põt eẽ in duobꝰ
ſubſtãtijs ſcḋa aũt calefacta ponũ
tur eſſe duo. ergo eſt in agente.

Rñdeo. ꝙ in illo caſu eẽnt due
actiões quãtũ ad mãle actiõis:qꝛ
eſſent duo motꝰ ſicut ⁊ duo mobi
lia:ſed quo ad formale actionis. ſ.
quo ad reſpectũ in quo cõpleẗ rõ
actiõis:⁊ per quẽ a paſſione diſti
guiẗ eſſet tm̄ vna:⁊ quãtũ ad hoc
eſſet in agente.

Quito. ſequiẗ ꝙ blaſphematio
iudeoꝝ fuiſſet in xp̄o. ſꝫ hoc eſt fal
ſum. g̊ ꝯñа ptꝫ. minoꝛ ꝓbaẗ:blaſ=
phematio eſt pctm̄:ſed in xp̄o nõ
erat pctm̄. ergo.

Rñdeo. negaẗ minoꝛ. Ad ꝓba=
tionem dico ꝙ actio illa exterioꝛ
inquãtũ erat in paſſo erat bona:
ſꝫ fuit mala ſꝫ q̃d inquãtũ ꝓcede
bat ex interioꝛi actiõe iudeoꝛuꝫ:⁊
vt ſic erat peccatuꝫ:ſed vt ſic non
erat in xp̄o. vñ illa actio non erat
pctm̄ illius in quo erat ſubiecti=
ue ſꝫ tm̄ illius a quo ꝓducebaẗ.

Sexto. Ois ꝓpoſitio imediata
eſt vera cũ ſit principiũ demõſtra
tionis:ſed iſta eſt imediata: actio tex.c.3
nõ eſt paſſio vt dr̄ p̄o poſte. g̊ ẽ v̄a.

Rñdeo. cõcedo totũ: lꝫ. n. actio
ſit illa res que eſt paſſio. iſta tñ ꝓ
poſitio negaẗ. actio eſt paſſio:qꝛ
in rõne actiõis importaẗ reſpe=
ctus ad agens qui non importa=
tur in ratione paſſionis.

Septimo. Quecũqꝫ differũt ge
nere: differũt ẽt numero vt dr̄. 5. tex.c.11
meta. ſed actio ⁊ paſſio differunt
genere. ergo ⁊c.

Rñdeo. negaẗ maioꝛ. accipien=
do per dr̄iaꝫ numeralẽ dr̄iaꝫ qua
alique res ſunt totalr̄ diuerſe: ſi
aũt dicãtur differre numero ea q̄
importent diuerſas res in obliq̃
ſic cõcedo totũ:ſꝫ nõ ſeq̃ẗ q̃n actio
⁊ paſſio dicãt eundẽ motũ.

Dico ſcḋo ꝙ lꝫ ea que differunt
gñe differãt numero illiꝰ gñis:nõ
tñ opꝫ ꝙ differãt numero ſimplr̄:
qꝛ eadem res põt eſſe in diuerſis
generibus.

Cõcl'o. v. Actio eſt realr̄ ipſe motꝰ. ꝓba
tur. quid eſt illa res que eſt paſ=
ſio eſt motus vt patet. 3. phy. ſed
actio eſt illa res que eſt paſſio vt
Tex. 6. ptꝫ ex p̄cedẽti ꝯcl'one. g̊ ⁊c. Et acci
pimus hic extenſe motũ prout ex
tendiẗ ẽt ad oẽm mutationem:qꝛ
illuminatio actio eſt: ⁊ tñ nõ pro=
prie motꝰ:ſed mutatio cuꝫ fiat in
iſtãti vt dr̄ Cõmẽ. 6. phy. cõ. 32.

Aureo. Cõtra arguit Aureo. p̄o. Motꝰ
manet trãſeunte actiõe ⁊ paſſiõe
vt ptꝫ in proijciente. ergo motus
nõ eſt actio aut paſſio.

Rñdeo. negaẗ añs. qꝛ proiectũ
ſemꝑ moueẗ a ꝓijciẽte durãte mo
tu:⁊ qꝛ moueri eſt pati ⁊ mouere
eſt agere:iõ cõtinue eſt ibi actio ⁊
paſſio. Et lꝫ aliq̃n ꝓijciẽs deſinat
eſſe poſt ꝓiectionẽ:dicit tñ eũ mo
uere mediãte v̄tute ipſa mobili.

Scḋo. Motus põt mouere re=
mota actiõe motoris. g̊ motꝰ nõ ẽ
actio. añs ꝓbaẗ. Nã approxima=
to igni alicui cõbuſtibili deꝰ põt
ꝯſeruare illã cõbuſtionẽ ſiue mo=
tũ ⁊ ſuſpẽdere agere ipſiꝰ ignis. g̊
tunc erit motꝰ:nõ exiſtẽte actiõe.

Rñdeo. Qḋ in illo caſu remane
ret illa res quã dr̄ actio in recto. ſ.
motus:nõ tñ maneret id qḋ dicit
in obliquo. ſ. reſpectꝰ ad agẽs:nec
eſt incõueniẽs ꝙ vnũ nõ maneat
alio ſublato i his que ſunt idẽ: ſꝫ
nõ ſunt idem totaliter:ſicut eſt de
actiõe ⁊ motu:⁊ iõ põt eſſe ꝙ deſi=
nente illa relatiõe originis motꝰ
que erat ſubiectiue in actiõe deſi
nat actio:nõ quo ad illud i quo ẽ

idem motui:ſed quo ad id in quo
diſtinguiẗ a motu.

Tertio. Ea que ſunt ideꝫ ſcḋo ⁊
differũt ſm q̃ditatẽ nõ ſunt idem
realr̄:ſed actio ⁊ motꝰ ſunt hmõi:
vt dicit Cõmẽ. 3. phy. cõ. 21. g̊ ⁊c.

Rñdeo. Qḋ q̃ditas accipiẗ du=
plr̄. Uno mõ ꝓ eẽntia rei:⁊ ſic con
cediẗ maioꝛ. ſꝫ negaẗ mioꝛ. nec ſic
intẽdit Cõmẽ. Alio mõ accipiẗ q̃=
ditas ꝓ ꝯceptu diffinitiuo. Cõce=
ptꝰ. n. rei eſt q̃ditas rei in eẽ itelli
gibili:⁊ ſic negaẗ maioꝛ. ⁊ ꝯcediẗ
mioꝛ. Cõmẽ. aũt loq̃ẗ ad hũc ſen=
ſuꝫ vt pꝫ. 3. phy. cõ. 18. ⁊. 20. ⁊. 21. ⁊
22. vbi ſic dicit. Mouere ⁊ moue=
ri nõ ſunt idẽ ſm q̃ditatẽ: qꝛ diffõ
eoꝛum eſt diuerſa.

Dico. 2. ꝙ dicunẗ eẽ idẽ ſcḋo: qꝛ
eãdẽ rẽ ſignificãt. ſ. motũ:ſiue pro
eodẽ ſupponũt:lꝫ aliũ ⁊ alium re
ſpectũ cõnotẽt. ⁊ quãtũ ad iſtũ re
ſpectũ quẽ cõnotat actio:dicit ſalẗ
q̃n. 8. D. marie li. 2. ꝯ gen. ca. 9. ꝙ
actio eſt in agente.

Dico. 3. ꝙ actio ⁊ paſſio pñt etiã
dici differre ſm q̃ditatẽ ẽt p̄o mõ:
qꝛ differũt eẽntialr̄ quo ad diuer
ſos reſpectus cõnotatos.

Cõcl'o. vj. Motꝰ non di
ſtinguiẗ realr̄
a forma que ꝑ motũ acq̃riẗ. hanc
ꝯcl'onẽ videẗ tenere. s. D. 11. met.
lꝫ nõ eam probet.

Contra arguit Aureo. p̄o. Ois Aureo.
motꝰ diuidiẗ ꝑmutata eſſe: vt dr̄ text. 16.
6. phy. ⁊ eſt via ad formã: vt dicit
Cõmẽ. p̄o celi cõ. 1. ⁊. 2. 4. me. cõ. 3.
⁊ deſinit eẽ poſtq̃ acquiſita ẽ for=
ma: vt dr̄ i ſcḋo de gene. ſꝫ forma
que eſt terminꝰ motꝰ nõ diuidiẗ
per mutata eſſe:nec eſt via ad for
mam cũ nulla res ſit acq̃ſitio ſui:
nec deſinit eſſe finito motu. ergo
ipſa forma nõ eſt motus.

Rñdeo. ꝙ actio ⁊ paſſio ⁊ motꝰ
⁊ forma ꝑ motũ acq̃ſita ſunt ea=
deꝫ res quo ad abſolutũ qḋ ſigni
ficãt:ſꝫ ꝯnotãt diuerſos reſpectꝰ.
De actiõe ⁊ paſſione ſatis dictũ ẽ
ſupra. Quãtũ vero ad formã, dico
ꝙ forma: vt hꝫ eẽ cõpletũ ⁊ detum

in ſ̄bo dicit̄ forma: ſ3 eadē forma
vt eſt in quodā ꝯtinuo fluxu dicit̄
motus. Tria. n. ſunt de rōe mot⁹.
Primū eſt ꝙ ſit actus ⁊ forma im
ꝑfecta. Scōm eſt ordo ⁊ tendētia
ad actū vlteriorē que nō eſt aliud
ꝗ̄ relatio quedā eiuſdem forme
ad ſeip̄az ſub eē ꝑfectiori. Tertiū
eſt ordo poſterioritatis act⁹ imꝑ-
fecti ad ſeip̄m ſub eē ꝑfectiori: ita
ꝙ tꝑe ſequenti erit ꝑfectior ꝗ̄ nō
ſit: ⁊ tꝑe p̄terito erat imꝑfectior ꝗ̄
ſit nūc. Et l3 motus includat iſta
tria: tñ primū dicit in recto ⁊ alia
duo in obliquo.

¶ Dico ſcd̄o ꝙ iſta ꝓpoſitio nō cō
cedit̄: actio eſt paſſio: ita nec iſta
cōcedit̄: forma eſt motus: q2 aliq̄d
includitur in preterito qd̄ non in
ſ̄bo. ſ. illi reſpectus.

¶ Dico tertio ad minorē ꝙ forma
ſub eē imꝑfecto eſt via ad ſeipſaz
ſub eē ꝑfecto: ⁊ eadē forma vt ē ſ̄b
eē ꝑfecto deſinit eē ſub eē īꝑfecto.

¶ Dico quarto ꝙ id qd̄ eſt māle i
motu puta actus imꝑfect⁹ eſt in
p̄terito qualitatis aut quātitatis
aut h̄moi: inquātū vero h3 reſpe-
ctū ad agēs: ⁊ a quo eſt in predica
mento actiōis ⁊ inquātū h3 habi
tudinē ⁊ ad mobile ⁊ ad agēs q̄ſi
forma in mobili ab agēte recepta
eſt in predicamento paſſionis.

¶ Dico quinto ꝙ motus quo ad
ſuu3 māle qd̄ eſt forma ꝯterminat
motū: ſed quo ad ſuū formale qd̄
eſt ordo vel fluxus de potentia in
actum diuidit̄ per mutata.

¶ Ex his pt3 quid dicendum ad
illam minorem.

¶ Scd̄o arguit. Mutatio indiui-
ſibilis nō eſt ipſa forma que acq̄ri
tur: vt puta gñatio non eſt forma
ſ̄balis: ergo nec motus eſt forma.

¶ Rñdeo. negat̄ añs. talis muta-
tio ē quo ad ſuū māle forma que
acquirit̄ l3 nō quo ad ſuū forma-
le. Talis. n. mutatio aliq̄d inclu-
dit in ſua rōne qd̄ nō includit for
ma. ſ. nouitatē eſſendi cum altera
tione vel alio motu p̄cedente.

¶ Dico ſcd̄o ſicut ēt ſupra dixi ꝙ
nō ꝯcedimus iſta: forma eſt mot⁹
q2 l3 eadez res importat̄ ꝑ ſ̄bm ⁊
p̄dicatū in recto: tñ vnum eoꝝ cō-
notat aliq̄d in obliq̄: qd̄ aliud nō
ꝯnotat: ꝑꝑ qd̄ Cōmē. i. 5. phy. cō.
5. negat iſtā: albedo ē albefactio.

¶ Tertio. Nulla res ē cā ſuꝑpſi⁹
maxie efficiēs quocūq3 mō: ſed vt
dicit Aug. li. p̄° de trinitate. ſ3 mo
tus h3 cauſalitatē ſuꝑ formā. ḡ n̄
eſt id qd̄ eſt forma. maior p3. mīor
ꝓbat̄. Efficiētia efficiētis reducit̄
ad id genus cauſe ad qd̄ ip̄m effi-
ciens: ſed ꝓductio forme eſt ipſa
efficiētia agētis ⁊ ipſe mot⁹. ḡ ⁊c.

¶ Cōfirmat̄. iſta ꝓpō eſt vera: la-
pis eſt q2 eſt a deo. ḡ exire a deo ē
lapidi cā ꝙ ſit: ⁊ idem dico ēt de
alijs rebus.

¶ Rñdeo. dico p̄° ꝙ minor eſt fal-
ſa: q2 cū d̄r: forma acq̄rit̄ ꝑ motu3.
ly per dicit habitudinē diſpōnis
⁊ cauſe mālis: q2 motus eſt forma
imꝑfecta: actus aūt imꝑfect⁹ eſt
diſpō ad ꝑfectū actū q̄ eſt magis
a potentia deputatus.

¶ Dico ſcd̄o ꝙ ly per pōt ēt dicere
ordinem ⁊ nō cauſalitatem: vt ſit
ſenſus ꝙ poſt motum acquiritur
forma quieta ⁊ fixa.

¶ Dico tertio ꝙ pōt dicere habitu
dinē cauſe formalis vt ſit ſenſus:
forma acquirit̄ motu. i. acq̄rit̄ ac-
quiſitiōe cōtinua ⁊ ſucceſſiua: nū
ꝗ̄ vero dicit habitudinē efficien-
tis. Ad ꝓbationē dico ꝙ efficien-
tia accipit̄ dupl̄r. Uno mō ꝓ ipſa
actione agētis que recipit̄ ī paſſo
⁊ hic vt diximus eſt ipſe motus ⁊
ip̄a forma. Alio mō accipit̄ ꝓ fun
damento illius reſpect⁹ quē pōit
actio in agente. qd̄ quidē funda-
mentum eſt ipſa virtus agētis ⁊
talis efficiētia eſt q̄dez cā forme:
ſed illa efficiētia nō ipſe mot⁹. Ex
his elicio vnū aliud: ꝙ cū d̄r paſ-
ſio eſt effect⁹ actionis: nō eſt ſen-
ſus ꝙ illa entitas que ē actio cau
ſet paſſionē: ſed paſſio eſt effectus
actiōis. i. virtutis qua agēs agit.

¶ Ad ꝯfirmationē ꝯcedo ꝙ actio
diuina que ē ipſe deus eſt cā reꝝ:

actio aūt creature cum ſit idez cū
paſſione ⁊ forma ⁊ motu nō eſt eo
ru3 cā niſi ad ſenſu3 quē p̄diximus.

¶ Dico tandē ꝙ ea que de motu
dicta ſunt videnṫ eē de mēte ph̄i.
Cū. n. dicit motus eſt actus: deſi-
gnat̄ ordo eius ad anteriorē potē
tiā. cū vero addit̄ exiſtētis in potē
tia deſignatur ordo ad poſteriorē
actum.

¶ Cōtra eandē arguūt alij. p̄° ſic.
Partibus motus repugnat eē ſiṫ
⁊ eſſe in inſtāti: ſed partib⁹ forme
nō repugnat eſſe ſimul nec in in-
ſtanti. ergo motus non eſt forma.

¶ Rñdeo. p̄° cōcedit̄ ꝙ mot⁹ nō ē
forma vt dictum eſt ſepe.

¶ Dico. 2. ꝙ forma accipit̄ dupl̄r.
Uno mō vt ē in eē quieto ⁊ fixo: et
ſic cōcedit̄ minor. nec vt ſic forma
eſt motus. Alio mō vt eſt in fieri: ⁊
ſic dico ꝙ partib⁹ forme repugnat
eſſe ſimul ⁊ in inſtanti.

¶ Scd̄o. Oīs motus eſt velox vel
tardus ⁊ eſt ſenſibile cōe: ſed for̄a
non eſt velox vel tarda: nec eſt ſen
ſibile cōmune. ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. Sicut ad p̄cedēs ꝙ for-
ma nō eſt ī fieri. i. in quadā ſucceſ
ſione eſt velox vel tarda ⁊ ſenſibi-
le cōe: nō aūt vt h3 eſſe quietum.

¶ Tertio arguit. cū dico radi⁹ eſt
in ſole aut dico p̄ciſe radiū aut di
co radiū ⁊ ſolē: aut aliq̄d aliud qd̄
nō eſt radius nec ſol. nō primū: q2
tūc radi⁹ nō magis eſſet a lapide
ꝗ̄ a ſole. nō ſcd̄3: q2 tūc nō eēt ma-
gis radi⁹ a ſole ꝗ̄ ecōtra. ḡ tertiū.

¶ Rñdeo ꝙ dicēdo radi⁹ eſt a ſo-
le: dico radiū ⁊ ſolē ⁊ habitudinē
dep̄ēdētie radij ad ſolē: illa aūt ha-
bitudo nō eſt mot⁹ nec paſſio: ſed
eſt de rōne paſſionis in obliquo.

¶ Quarto. Si mot⁹ eſt forma que
acquirit̄: ſequit̄ ꝙ mot⁹ localis ſit
ipſe locus qui ꝑ localē motū acq̄-
ritur. ſed hoc eſt falſum. ḡ ⁊c. ma-
ior pt3. minor probat̄ tripliciter.

¶ Primo. Oīs mot⁹ eſt in mobili:
ſed loc⁹ nō eſt ī mobili ſiue in lo-
cato: ſed eſt in locante. ergo ⁊c.

¶ Scd̄o. Mot⁹ celi eſt cā gñatio-
nis rerū vt dicit Cōmē. 12. meta. Cōmē.
⁊. 2. de gñatiōe. ſed locus nō eſt cā 56.
gñatiōis cū nulla quātitas ſit for tex. 34.
ma actiua: loc⁹ aūt eſt ꝗ̄titas. ḡ ⁊c.

¶ Tertio. Poſſibile eſt eē motū lo
calem nullo loco exñte. ḡ mot⁹ nō
eſt locus. añs ꝓbat̄. Deus poſſet
creare vnū celu3 totum ſolidū in-
trinſec⁹ ⁊ annihilari oē corpus ⁊
tñ rotare ipſu3: ſicut nūc vertitur.
Hoc caſu poſito tale celu3 moue-
retur ⁊ tñ nullu3 locum acquire-
ret q2 nullus eſſet. ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. p̄° negat̄ ꝯñtia. q2 ꝑ mo
tum localē l3 acquirat̄ loc⁹ extrin
ſece: intrinſece tñ acquirit̄ vbi qd̄
eſt eadē entitas que eſt mot⁹ loca
lis: l3 motus cōnotet aliquē reſpe
ctum quem nō dicit vbi: vt ſupra
ſepe eſt dictum.

¶ Et ſi dicat̄ ꝯtra. ſ. Tho. dicit in
q. 6. de potentia dei. ar. 3. ⁊. 1. pte
q. 100. ar. 3. ꝙ ꝑ motū localē nullo
mō variat̄ res ītrinſece. ḡ nō acq̄-
rit̄ tale vbi intrinſecū: ſ3 tm̄ loc⁹.

¶ Rñdeo ꝙ. s. Do. loquit̄ de eēn-
tialib⁹ abſolutis: vbi aūt dicit ha
bitudinē derelictā in locato ex cir
cūſcriptiōe loci: vnde motus loca
lis eſt ipſum vbi vt eſt in fieri.

¶ Cōcedo igit̄ primā rōnē qua ꝓ-
bat̄ minor illi⁹ quarti argumēti.

¶ Ad ſcd̄az dico ꝙ mot⁹ celi nō eſt
cā gñatiōis: niſi ſicut ſine qua nō:
q2 n̄ eēt gñatio niſi celū moueret̄.

¶ Ad tertiā dico ꝙ ſtāte illo caſu
celū nō poſſ3 moueri actu circul̄r.

Cōcl̄o. vij.

Licet eadez ſit actio qua
deus creat et qua conſeruet res
in eſſe: tamen creatio et conſerua
tio rōne diſtinguūtur. Primā pte
h⁹ ꝯcl̄onis pōit. s. Do. q. 5. de potē-
tia dei ar. 1. ad. 2. ⁊ ꝓbat̄ ſic. Oīs
diſtinctio actionū aut eſt ex parte
principioꝝ: aut ex pte terminoꝝ:
aut ex īterruptiōe tꝑis: aut ex plu
ralitate ſuppoſitoꝝ agētiū. ſ3 crea
tio ⁊ cōſeruatio nō diſtīguunt̄ ex
pte principioꝝ cū idē ſit p̄ncipiu3
cuiuſlib3 diuine actiōis. ſ. diuina
eēntia: nec ex pte terminoꝝ: q2 ea-

dem eſt res que creat̃ ⁊ cõſeruat̃:
nec ex tẽporũ iterruptiõe:q: eadẽ
res que creata eſt ꝯtinue ꝯſeruat̃
dũ hꝫ eſſe:nec ex pte ſuppoſitorũ:
q: opa diuinarũ perſonaruꝫ ſunt
idiuiſa:vt dicit Augu .ꝫ ⁊c. Scđa
pars pꝫ. Nam creatio in ſua rõne
includit nouitatẽ eſſendi:cõſerua
tio aũt nõ:⁊ ſimiľr cõſeruatio in-
cludit in ſua rõne cõtinuationem
actiõis ⁊ influxus:creatio aũt nõ.
Preterea creatio actiua dicit diui
nam actioneꝫ ꝓut coexiſtit primo
inſtãti durationis creature:ſed ea-
dẽ actio dr̃ cõſeruatio ꝓut coexi-
ſtit ceteris iſtãtibꝰ p̃mi principij.

Aureolus.

¶ Cõtra arguit Aureo.p̃º. Via in
terminũ ⁊ manutenẽtia in termi-
no nõ ſunt eedẽ habitudines: ſed
creatio eſt via in terminũ:⁊ cõſer-
uatio eſt manutenẽtia in termio.
ergo ⁊c. minor pꝫ. maior ꝓbat̃. ea
que repugnãt nõ ſunt idẽ: q: vnũ
excludit aliud. ſꝫ manutenẽtia in
termino excludit viã: manutenẽ-
tia.n.p̃ſupponit rẽ eẽ: via aũt di-
cit rem nondum eſſe.ergo ⁊c.

¶ Rñdeo.dico p̃º ꝙ lꝫ creatio ⁊ cõ
ſeruatio ſint eadẽ res:non tñ dici
mus ꝙ creatio ſit ꝯſeruatio;q: for
maľr diſtinguunt̃ penes diuer-
ſas hitudines q̃s cõnotãt i obliq̃:
ſed bene dico ꝙ creatio erit cõſer-
uatio:⁊ ꝙ cõſeruatio fuit creatio:
quia diuina actio in primo inſtã-
ti quo creatura icipit eſſe:dr̃ crea-
tio:in alijs vero dicit̃ cõſeruatio,:
accipiendo creationẽ vt importat
nouitatem eſſendi.

¶ Dico ſcđo ꝙ ſi creatio diceret ſo
lũ influxũ eẽndi ⁊ nõ iceptionẽ:ſi-
cut diceret ponẽtes mũdũ ab eter
no creatũ:tũc eadẽ actio ſimul ha
beret rõnẽ creatõis ⁊ ꝯſeruatiõis:
⁊ tamẽ adhuc differũt ratione.

¶ Scđo.id qđ ex nã ſui eſt tm̃ per
inſtãs:nõ eſt ꝯſeruatio;q: ꝯſerua
ri importat ꝯtinuationẽ ⁊ duratio
nẽ ipſiꝰ eẽ, ſꝫ creatio eſt ex nã ſui
tm̃ ꝑ inſtãs.ꝫ ⁊c.minor ꝓbat̃. ſi ne
ceſſe eſſet creationẽ durare pluſq̃
ꝑ inſtãs:ſeqt̃ ꝙ deꝰ nõ poſſet anni
hilare creaturã poſt p̃mũ inſtans
ſui eẽ.hoc ẽ falſuꝫ.vt oẽs ꝯcedũt.
Itẽ ſequitur ꝙ creatura eſſet ne-
ceſſe eſſe natura.i.neceſſe ꝙ hꝫ ex
ſe ꝙ duret ẽt oĩ alio circũſcripto:
ſꝫ ſi repugnat creatiõi durare tm̃
per inſtãs,: creatura duraret poſt
primũ inſtãs ſui eẽ ꝑ aliquã men
ſurã:o i alio ſublato.ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. dico p̃º ꝙ creatio acti-
ua dicit tria. primũ eſt eẽntia di-
uina.ſcđm eſt reſpectus rõnis ad
creaturã.tertiũ ẽ nouitas eſſendi.
q̃tũ ad p̃mũ ẽ eterna.quãtũ ad ſe
cundũ ẽ tpalis:⁊ tãdiu durat q̃-
diu durat creatura.quãtũ ad ter-
tiũ durat tm̃ per inſtans.

¶ Dico ſcđo ꝙ creatio paſſiua di-
cit duo.p̃mũ ẽ reľo realis exñs in
creatura.ſcđꝫ nouitas eẽndi.q̃tũ
ad ſcđm durat tm̃ ꝑ inſtãs.quãtũ
ad primũ p̃t dici dupliciter.

¶ Primo ꝙ repugnat ei durare tm̃
ꝑ iſtãs:q: nõ ẽ dare vltimũ inſtãs
eẽ ꝑmanẽtis:⁊ iõ ſi deꝰ dat ei eẽ ꝑ
inſtãs neceſſario neceſſitate ꝯñtie
dabit ei eẽ ꝑ tp̃s:nec poſſet i p̃º in
ſtãti eã ãnihilare cũ i illo creatu-
ra ponat̃ eẽ:nec in iſtãti imediate
ſequẽti:q: vnũ inſtãs nõ eſt alteri
immediatũ.ſi ergo eã annihilat:
hoc erit iſtãti mediato:iter q̃libꝫ
aũt duo iſtãtia eſt tp̃s:nõ eſt etiã
talis creatura ens neceſſe eẽ:q: ꝑ
nullũ determinatũ tp̃s neceſſe eſt
eam durare:ſed dato quocũq̃ tp̃e
quãtũcunq̃ minimo quo durauit
deꝰ:p̃t eã annihilare cẽties mil-
lies et in infinitũ ante dimidium
illius temporis.

¶ Dico ſcđo ꝙ illa reľo.q̃ ẽ creatio
p̃t dici durare q̃diu creatura du-
rat:nõ tñ neceſſe ẽ eã durare ꝑ tẽ-
pus aut ꝑ inſtãs:ſꝫ vtrũq̃ p̃t ei
accedere:ſicut deo placuerit.

¶ Tertio arguit.Deꝰ cõicat cre-
turas agere:⁊ nõ cõicat eis cõſer-
uare ſꝫam.ꝫ creare ⁊ ꝯſeruare nõ
ſunt idem.

¶ Rñdeo.negat̃ ꝯñia. q: ẽt cõicat
aliq̃bꝰ eẽ q̃bꝰ nõ cõicat viuere: et
tñ eẽ ⁊ viuere nõ diſtigunt̃ i deo.

Cõcľo.viij.

Oẽ aliud a deo ẽ a deo
effectiue:hãc ſic ꝓbat.s.D.q.3.de
potẽtia dei.ar.5.Id qđ ꝯuenit ali
quibꝰ ꝑ pticipationẽ eſt in eis ef-
fectiue ab eo cui ꝯuenit ꝑ eẽntiã:
ſꝫ ꝯuenit oĩbꝰ alijs a deo ꝑ ptici-
pationẽ:⁊ deꝰ ẽ ens ꝑ eẽntiã.ꝫ oĩa
alia a deo hñt eẽ a deo effectiue.

Aureolus.

¶ Cõtra arguit Aureo.Oẽ fcm̃ p̃t
aliq̃n nõ eẽ:ſꝫ aliq̃ entia ſunt q̃ nõ
p̃nt aliq̃n nõ eẽ.ꝫ nõ ſunt fctã.ma
ior pꝫ: q: oẽ genitũ ẽ corruptibile
ſicut ẽt oẽ igenitũ eſt icorruptibi-
le.minor probat̃.Nullũ ꝑpetuũ
p̃t nõ eſſe;ſed aliq̃ entia ſunt ꝑpe-
tua.ꝫ ⁊c.minor pꝫ.maior ꝓbat̃ du
pliciter.¶ Primo ſi ꝑpetuũ p̃t ñ eẽ:
ponat̃ i eẽ.ꝫ iſta erit vera:ꝑpetuũ
nõ eſt.hoc eſt falſum.q: ſiľr eſſet ⁊
nõ eẽt:q: ex quo eſt ꝑpetuũ ſemꝑ
eſt:⁊ ꝑ te ponit̃ nõ eſſe.ꝫ non eſt.
¶ Scđo ꝑpetuũ p̃t ſemꝑ eẽ.ꝫ ñ p̃t
aliq̃n nõ eẽ.ꝯñia pꝫ alioq̃n habe
ret potentiã ad oppoſita: ⁊ ꝑ ꝯñs
ipſa poſſet ſiľ eidẽ ꝯuenire.ꝫ ⁊c.

¶ Rñdeo.dico ꝙ aliq̃d p̃t dici du
pliciter poſſe nõ eẽ.Uno mõ ꝑ po
tẽtiã itriſecã:⁊ ſic negat̃ maior.et
ꝯcedit̃ mior.Alio mõ ꝑ potẽtiã ali
cuiꝰ agẽtis extrinſeci:⁊ ſic ꝯcedit̃
maior ⁊ negat̃ mior.ad ꝓbõnẽ ne
gat̃ maior.¶ Ad p̃mã ꝓbationẽ di
co ꝙ iſta ꝓpõ ꝑpetuũ p̃t ñ eẽ ẽ va
in ſenſu diuiſo ⁊ nõ in ſenſu ꝯpoſi
to.vñ nõ ponit̃ ſic in eẽ: ꝑpetuum
nõ eſt.ſed ſic.hoc p̃t nõ eẽ: et hoc
eſt ꝑpetuũ:ſicut ẽt iſta.albũ p̃t eẽ
nigrũ:ñ põit̃ ſic i eẽ albũ ẽ nigrũ:
ſꝫ ſic.hoc p̃t eẽ nigrũ:demõſtra-
to aliquo albo.¶ Ad ſcđam ꝓba-
tionẽ negat̃ ꝯñia. Et dico ꝙ aliq̃d
hꝫ potẽtiã ad oppoſita diuiſim et
nõ ꝯiũctim:⁊ iõ nõ ſequit̃ ꝙ oppo
ſita ſimul ꝯueniãt eidem.

¶ Scđo arguit. Nullũ eternũ eſt
fcm̃:q: oẽ qđ fit priꝰ habuit nõ eẽ
q̃ eẽ:ſꝫ oẽ ꝑpetuũ a pte poſt ẽ eter
nũ a pte añ.ꝫ illđ nõ ẽ fcm̃.minor
ꝓbat:q: vnũ infinitũ nõ ẽ maius
alio.ergo infinitũ a pte poſt: ẽ ifi-
nitũ a pte añ.tꝫ ꝯñia:q: ex oppoſi
to ſequit̃ ꝙ infinitũ a pte añ ⁊ a p-
te poſt eẽt maius eo qđ eſt tm̃ in-
finitũ a parte poſt.

¶ Rñdeo.p̃º negat̃ maior ſufficie
n:ꝙ res fctã p̃us nõ hũerit ñ eẽ q̃
eẽ:ſꝫ nõ oꝫ ꝙ p̃us durẽt.Negat̃ ẽt
minor:nec ẽ incõueniẽs vnũ infi-
nitũ eẽ maius alio ifinito ſm q̃d:
tp̃s aũt p̃teritũ ⁊ ſiľr tp̃s futuruꝫ
eſt infinitũ ſolum ſm quid.

¶ Dico.2.ꝙ nullũ ꝑpetuũ excedit
aliud q̃ ad poſſe durare:q: oẽ ꝑpe
tuũ p̃t ifinito tp̃e durare: ſicut dō
placuerit.Predicta argumẽta ſũt
cõmẽ.Nã p̃mũ hẽtur p̃º ce.cõ.24.
Et ſcđꝫ habet̃ ꝯ.136.⁊.3.ce.cõ.53.

¶ Alia argtã facit q̃bꝰ ꝓbat ꝙ ma
teria p̃ma:⁊ celũ ⁊ itelligẽtie ñ ſũt
a deo ꝑ motũ:qđ gratis ei ꝯcedit̃.

¶ Arguit ẽt ꝙ aĩa rõnalis nõ ſit a
deo per creationẽ et ſiľr gratia:q:
iſta preſupponunt ſubiectum.

¶ Ad qđ rñdeo ꝙ dupľr dr̃ aliq̃d
fieri ex alio.Uno mõ q: nihil p̃ſup
ponit ex q̃ vľ i q̃ fuit ſic: mã prima
⁊ celũ ⁊ alia coeua q̃ a deo p̃º crea
ta ſũt.Alio mõ q: lꝫ ſupponãt ſbꝫ
tñ illđ ſbꝫ ñ ẽ taľ rei cã efficiẽs nec
mãlis:ita ꝙ poſſint ab agẽte na-
turali educi de potẽtia talis ſbi:⁊
ſic anima et gratia creantur.

Cõcluſio.ix.

Deꝰ ꝓdu
xit oẽ ens
aliud a deo per creationem.

¶ Cõtra arguit Aureo, ꝙ creatio
nõ poſſit eẽ.Primo de rõne cuiuſlꝫ
ꝓductiõis ẽ ꝙ ſit iter duos termi
nos:ſꝫ creatio ſi ponat̃ nõ ẽ inter
duos terminos.ꝫ creatio nõ ẽ dã
da.maior pꝫ.q: ꝑ oẽꝫ ꝓductioneꝫ
acq̃rit̃ aliq̃s terminꝰ ⁊ aliq̃s obij-
cit̃.ꝫ eſt iter duos terminos: mior
ꝓbat̃.ſi creatio hr̃et duos termi-
nos:terminꝰ eiꝰ a quo eẽt nihil:q:
creatio dr̃ eẽ ex nihilo:ſꝫ nihil nõ
eſt terminꝰ a q̃.ꝫ ⁊c. minor ꝓbat̃.
Aut creatio ẽ ex nihilo tãq̃ ex ter
mino ꝑ ſe aut ꝑ accñs.non ꝑ ſe: q:
illud ex quo fit aliquid per ſe mu-
tat̃ in illud:ſꝫ nihil nõ mutat̃ i ali
q̃d.ꝫ ⁊c.Itẽ id quo ex q̃ fit aliq̃d
ꝑ ſe mouet in re facta:ſed nihil nõ

monet i re creata.ꝫ ꝛc.nõ fit ẽt ex nihilo ꝑ accñs:qꝛ oẽ ꝑ accñs reducit ad per ſe.ergo opoꝛteret ꝙ ipʒ nihil coniungeret alicui ex quo ꝑ ſe fieret creatura.

¶Rñdeo.negat mioꝛ.ad ꝓbõnez negat mioꝛ.ꝛ dico ꝙ creatio eſt ex nihilo ꝑ ſe:ı̃pꝛobões aũt nõ ſunt ad ꝓpoſitũ:qꝛ ly ex nõ dicit habitudinẽ alicuiꝰ cãlitatꝭ:ſʒ dicit oꝛdinẽ ꝛ reſpectũ poſterioꝛis ad priꝰ ꝛ ẽ ſenſus ſit ex nihilo.i.poſt nihil.

¶Cõtra.Ubi vnũ fit ex alio .i. pꝰ aliud:ſemꝑ oʒ ponere aliq̃d ſubſtractũ:ſicut pʒ ꝙ qꝛ ex inane fit dies tp̃s ſubſternit vtriq̄ꝫ:ſʒ nullũ eſt ſubſtractũ nihili ꝛ entis.ꝫ ꝛc.

¶Rñdeo.negat maioꝛ. ſʒ ſufficit ↄtinuitas tp̃is realis vel imaginarij:ꝛ ſic ẽ i ꝓpoſito : imaginamur n.aliqđ tp̃s in q̃ creatura nõ erat ꝛ tp̃s poſtea reale i q̃ habuit eſſe.

¶Cõtra.Qñ ex vno fit aliđ verũ ẽ dicere hoc fit hoc : ſic qꝛ ex albo fit nigrũ.vere dr albũ fit nigrũ:ſʒ nõ ẽ verũ dr̃e nihil fit aliq̃d.ꝫ.ꝛc.

¶Rñdeo.negat maioꝛ.Nã ex Martio fit Ap̃lis:ñ tñ Martiꝰ fit Ap̃lis.

¶Dico.2.ꝙ iſta põt ↄcedi nihil ſit aliq̃d:nõ ad hũc ſenſum ꝙ nihilitas ↄuertat i aliq̃d ſibi oppoſitũ:ſʒ qꝛ eẽntia q̃ pꝰus erat nihil i gñe exiſtẽtiũ ẽ poſtea aliq̃d i tali gñe.

¶Cõtra.Cũ poſt nihil ſuccedit eẽ rei puta lapidis q̃ro a quo tollat nihilitas nõ a lapide: qꝛ realitas lapidis nunq̄ꝫ fuit nihil:ſed ſemꝑ fuit ens:cũ iſta ſit neceſſaria lapis ẽ ens:ñ ẽt tollit nihilitas abſoluta:qꝛ id qđ fit nihil remanet nihil:ſic chimera ꝛ hmõi entia ꝓhibita.ergo illa rñſio eſt falſa.

¶Cõfirmat cum dr lapis creari: aut fit id qđ priꝰ erat:aut fit id qđ erat nihil:aut fit id qđ aliquo mõ erat ꝛ aliq̃ mõ nõ erat.nõ p̃mũ: qꝛ qđ ẽ nõ fit:nõ ſcđʒ:qꝛ ſi id qđ erat nihil fit aliq̃d nihil mutat i aliq̃d.ꝫ relinq̃t tertiũ .ſ.ꝙ oẽ qđ fit aliq̃ mõ erat.ſ.i potẽtia ꝛ ñ erat i actu.

¶Rñdeo p̃mo ꝙ cum ex nihilo fit aliquid ibi nulla ẽ ſucceſſio niſi imaginaria.

¶Dico ſcđo ꝙ cũ ex nihilo fit lapis nihilitas exñtis in ꝓpꝛia nã tollit a lapide.Ad cuius euidentiam eſt ſciendũ ꝙ ante creationẽ mũdi quelibet quiditas que poſt creata fuit habebat eſſe i intellectu diuino per ſuã ideã:ꝛ tali q̃ditati cõpetebat omne p̃dicatũ ꝑ ſe cõueniens ei:vt dictũ eſt p̃o ſentẽ.di.8.lapis eniʒ ſemper eſt lapis ꝛ hõ eſt hõ ꝛ ſba ens. Unde anteq̄ꝫ res crearent ipſe nõ erat nihil nihilitate oppoſita eſſentie:ſʒ erant nihil nihilitate oppoſita exiſtẽtie extra cãm ſuam.Nec ſequit ergo ſi lapis creatur ꝙ nihil ſit cõuerſum in aliq̃d ſʒ ſolũ ꝙ quiditas q̃ prius nõ habebat eſſe extra diuinum intellectũ poſtea habuit eſſe actu extra deum ꝛ eſt factꝰ ex puro nihili in genere exiſtentium.

¶Cõtra .Omne qđ creatur hʒ a deo ex vi ſue productiõis nõ ſolũ eſſe exiſtẽtie ſed etiã eſſe eẽntie.ꝫ predicta reſpõſio eſt incõueniẽs.

¶Rñdeo.negatur ↄña:ſʒ dico ꝙ creatura hʒ eſſe eẽntie a deo: vt ẽ cã exẽplaris dans per ſuũ intelligere eſſe q̃ditatiuũ ꝛ eſſe intelligibile cuilibet eſſentie.eſſe aũt exiſtentis hʒ a deo:vt eſt cã efficiens Quantũ ad primum eſſe creature nõ creatur:ſʒ quoad ſecundum.

¶Rñdeo etiã aliter ꝛ ſecurius ad p̃cedens argumentũ ꝙ ante creationẽ lapidis iſta erat falſa.lapis eſt nihil.ſʒ iſta erat vera. nihil eſt lapis.i.nullũ ens eſt lapis : ꝛ ſilr iſta.lapis nihil eſt.i.lapis nulluʒ ens eſt.ꝛ ſi dicatur. Anteq̄ꝫ lapis crearet iſta fuit vera.lapis ñ ẽ aliq̃d:ꝫ lapis eſt nihil:negat ↄña. qꝛ aliđ eſt affirmare lapidẽ eẽ nihil: ꝛ aliud eſt negare ipʒ eſſe aliq̃d.

¶Scđo principalr arguit.Annihilatio ẽ ipoſſ'is.ꝫ et creatio.ↄñtia pʒ.añs probat. Annihilatio eſt entis i nihil reducẽdo: ſʒ ens nõ põt reduci in nihil:ꝫ ꝛc.maioꝛ pʒ minoꝛ probat.Unum oppoſitum non põt reduci in aliud:vt pʒ in

omnibus oppoſitis:ſed ens ꝛ nihil ſunt oppoſita:ergo ꝛc.

¶Rñdeo.negatur añs.Ad pꝛobationẽ negat minoꝛ. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ eſſentia q̃ annihilat reducit in nõ eſſe exiſtẽtie qđ nõ opponit ipſe creature.ipſum aũt eẽ exiſtẽtie reducit in nõ eſſe exiſtentie per accidens.ſ.ratione ſubſtracti qđ prius erat ꝛ poſtea non eſt.

Cõclo.x. Nullũ ens aliđ a deo põt in eſſe cõſeruari ſine deo cõſeruante. Hanc probat.q.5.de potẽtia dei. arti.1.qꝛ ſi deus ſubtraheret manũ ſuam omnia redirent in nihilũ:vt dicit Aug.ꝛ Grego.

Cõclo.xi. Deꝰ eſt cã cuiuſlibet actionis creature.Hãc ſic ꝓbat.q.3.de potẽtia dei.arti.7.Cauſa cõferẽs ꝛ cõſeruãs virtutẽ cuiuſlibet agẽtis ſecũdi.Et mouẽs illã ad operandũ ꝛ eã ſuo effectui cõiungẽs operatur in qualibet actiõe agẽtis ſecũdi:ſʒ deꝰ eſt hmõi.ergo ꝛc.

¶Contra arguit. Pꝛimo. ſi deus agit in omni effectu creature accipio vnũ effectũ:puta actũ voluntatis:ꝛ arguo ſic. Aut actus volũtatis pꝛoducitur a deo ꝛ a creatura ſm ſe totũ:aut eſt partiʒ a deo ꝛ partim a volũtate. Nõ primum qꝛ vnꝰ numero effectꝰ nõ põt eſſe in duobus totalibꝰ agẽtibꝰ:vt dicit Cõmẽ.7.meta.cõ.Itẽ ſi eſt totaliter a duobꝰ agẽtibꝰ vnũ eoꝛũ ſuperflueret:cũ ille effectꝰ totꝰ ſit ab vtraq̄ꝫ cã.ſi dat ſcđm:ſequitur ꝙ aliqua entitas nõ eſt in deo.

¶Rñdeo , dico p̃o ꝙ dare eſſe eſt pꝛopꝛius effectus dei:dare autez tale vel tale eſſe cõuenit ꝑticularibus agentibꝰ:qđ nõ eſt ſic intelligẽdũ:qꝛ deus operetur in rebus tm̃ illã perfectionẽ que eſt eſſe:vt puta ꝙ det homini eſſe ꝛ nõ iuſtitiam ꝛ quantitatem ꝛ alia hmõi. Nec ſilr eſt putãdũ ꝙ nl'la cauſa ſcđa det eſſe ſuo effectui.ſʒ dico ꝙ dare omne illud qđ ꝑtinet ad qđcunq̄ꝫ eſſe rei eſt pꝛopꝛius effectꝰ dei ꝛ nõ alterius agẽtis.Significato em̃ aliquo effectu oẽs cauſe nõ poſſent ei dare quicq̃d ꝑtinet ad eſſe eius:ſʒ ſupponũt ꝙ prius habeat eẽ in actu vel potẽtia ſibi a deo collatũ.ſicut ꝫ obiectuʒ intellectus eſt ens inquantũ hmõi: nõ qꝛ intellectꝰ nõ poſſit intelligere ſbãm ꝛ quãtitatẽ : ſʒ qꝛ quicq̃d ↄtinetur ſub ente eſt ei obijcibile: ꝛ ideo ens eſt ei obiectũ adequatũ:ita ens vel eſſe eſt ꝓpꝛius effectꝰ adequatꝰ dei:qꝛ põt in omne participãs rationẽ entis. Et ſilr ſicut prima ꝛ ꝓpꝛia rõ quare aliquid eſt obijcibile itellectui eſt rõ entis:qꝛ quicquid ei obijcitur hʒ hoc ex rõne entis p̃o ꝛ per ſe:ſicut p̃ma ꝛ ꝓpꝛia rõ quare aliquid eſt effectibile a deo eſt rõ eſſendi: ita ꝙ iſta rõ eſt foꝛmalis:alie ꝟo ſunt materiales. Per hunc aũt modũ nulliꝰ cauſe ſcđe effectꝰ eſt eſſe: ſʒ alicuius earũ pꝛopꝛius effectꝰ eſt eſſe ſenſibile vt celi nã omne ſenſibile tãgibile eſt effectus celi: alicuius ꝟo ꝓpꝛius effectꝰ eſt eſſe lapidẽ vel hominem vel hmõi.ita ꝙ ſua cauſalitas nõ ſe extẽdit pꝛopꝛia virtute vltra limites rõnis illius effectus.Ex hoc ſequit ꝙ nulla cauſa ſcđa dat alicui eſſe per ſe ſed tm̃ per accñs:qꝛ dat ſibi aliq̃d qđ accidit enti:puta eſſe lapidem vel equũ nec efficit ens đ nõ ente: ſed ens tale de non ente tali.

¶Dico ſcđo ꝙ effectus cauſe ſecũde ꝛ in ꝓpoſito:ille actus voluntatis eſt ſm ſe totũ a prima cã ꝛ a ſcđa:nec eſt hoc incõueniens,qñ actio vnius agentis dependet ab alio:actio aũt cauſe ſcđe depẽdet ab actõe cãe p̃me:ſʒ nõ ecõtrario.

¶Contra hoc vltimo dictum arguo ſic.Dum deus ꝛ ignis pꝛoducũt ignẽ actio dei nõ depẽdet ab igne:ergo ſubtracta actiõe ignis generãtis adhuc eſt ignis genitꝰ.

¶Rñdeo,negat ↄña.ſicut nõ valet.Actio artificis nõ depẽdet ab actiõe martelli:ergo remoto martello faber facit clauos.

¶Scđo arguit.ſi nullus effectus
pōt eſſe niſi ſit a deo:ſequit ꝙ qli=
bet effect⁹ ſit īfinite difficultatis.
hoc eſt falſuꝫ vt pꝫ.ergo ꝛc.maioꝛ p=
batur.Oīs effect⁹ requirēs potē=
tiā infinitā eſt infinite difficulta=
tis:ſꝫ ſi nulluspoteſt eſſe niſi ſit a
deo quilibet reqrit potētiā infini
tā:ergo ꝛc.ſi dicat ꝙ maioꝛ eſt falſa
qn̄ illa potētia infinita agit tm̄ fi=
nite:potētia aūt dei non agit niſi
finite in productione rerum.

¶Contra.ſi deus nō agit niſi fini
te:ergo talisactio finita poſſet fie
ri a potētia finita:creet igit deus
talē potētiā finitā in aliqua crea=
tura que ſimul cooperet volūtati
reſpectu ſui act⁹ equalr̄ ſicut de⁹
cooperabat:igit ſequitur ꝙ dedu
cta omni actione dei pro tunc ille
actus eſt tantū a creatura.

¶Rn̄deo.negatur maioꝛ.qꝛ faci=
litas ꝛ difficultas effect⁹ attendit
penes cās primasꝛ nō penes cāꝫ
primā:ꝛ iō lꝫ quilibet effect⁹ req=
rat in ſua cā prima potētiā infini
tā:nō eſt tn̄ infinite difficultatis.

Durandus hic q.5. ¶Contra eādē arguit Durādus
p°.Aut cauſa prima ꝛ ſcđa produ
cūt effectū eadē actione:aut dua=
bus.non primū:qꝛ duoꝝ agentiū
nō eſt eadē actio ꝑfecta numero
vna niſi habeāt eādē numero vir
tutē qđ nō ꝯtingit de prima cā et
ſcđa.nō ſcđm:qꝛ actio eſt idē cum
termino qui acquirit:ſꝫ acquirit
tm̄ vnus termin⁹ in effectu:ergo ꝛc.

¶Rn̄deo ꝙ diſtinctis actiōib⁹.ſ.
actione interioꝛi p̄me cāe:q̄ actio
eſt velle:ꝛ actione exterioꝛi creatu
re.actio aūt iterioꝛ nō eſt idē rea=
liter cū ꝑducto:dato ēt ꝙ ponere
mus duas actōes trāſeūtes:ſicut
accidit cū idē effectus ꝑducit ab
igne ꝛ a ſole:dico ꝙ tūc eſſet tātū
vna actio quo ad abſolutū.ſ.quo
ad motū vel mutationē:ſꝫ eſſent
due quo ad reſpectuꝫ qꝛ ille mot⁹
originaret a ſole ꝛ ab igne.Poſſet
etiā dici ꝙ ꝑducūt eadē actione
nec eſt verū ꝙ eadē actio perfecte
ꝛ immediate ſit a duobus ſolū qn̄
hn̄t eandē numero virtutē:ſꝫ etiā
qn̄ vnū agit in virtute alterius.

¶Scđo.vni⁹ rei nō pn̄t eſſe duo
fines totales:ergo nec due cāe agen
tes totales.añs pꝫ ꝛ ꝯn̄a ꝑbat.qꝛ
ordo finitū eſt ſm ordinē agētiū.

¶Rn̄deo.negat añs.Ad cui⁹ evi=
dentiā eſt ſciendū ꝙ finis pōt du
plr̄ aſſignari alicui.Uno modo vt
res quedā.Alio mō vt eſt qđ ope=
ratū:creatura vt eſt res qdā nō p̄t
hr̄e duos fines primos ꝛ ꝑfectos
tn̄ vt eſt quid operatū pōt eos ha
bere.Nā deus operat ignē ꝑpter
hūc finē immediatū q̄ eſt ſua bo=
nitas.cauſa aūt ſcđa operat eū ꝑ
pter hūc finē immediatū qui eſt
cōicatio ſue forme vel cōſeruatio
ſpēi.Finis vero lapidis vt eſt res
quedā eſt ſua propria operatio.

Queſtio.iij.

Queritur tertio.Utrū potē=
tia creandi poſſit cōmuni=
cari alicui creature:ita ꝙ poſſit
creare?

Pro deciſione huius q̄ōnis
hec eſt p̄ma cōclo.Potē
tia creādi nō poteſt cōicari alicui
creature tāq̄ cauſe p̄ncipali.Hāc
ſic ꝑbat.s.D.prima parte.q.45.
arti.5.ꝛ in lib.2.cōtra Gen.ca.21.
multis rationibus.p° ſic.Produ
ctio effectus vniuerſaliſſimi non
pōt eē niſi a cā vlīſſima:qꝛ effect⁹
ꝛ cāe ꝑpoꝛtionant:vt dꝛ.2.phyſi. text.co. 38.
ſꝫ creatio eſt productio effect⁹ vni
uerſaliſſimi.ſ.entis:ergo nō reducit
niſi in cām vlīſſimā que eſt deus. Sco.in 4.diſ.1.
¶Cōtra hanc rōnē arguit Scot⁹
ꝙ peccat ꝑ fallaciā equocatiōis:ꝛ
arguit ꝙ altera p̄miſſaꝝ eſt falſa.
ſi em̄ intelligat ꝙ effect⁹ vlīſſim⁹
ſm p̄dicationē eſt a cā vlīſſima:ſm
p̄dicationē minoꝛ eſt falſa quātū
ad vnā ei⁹ partē:qꝛ de⁹ nō eſt cau
ſa vlīs ſm predicationē.Si vero
intelligit de vlītate perfectionis:
ſic minoꝛ eſt falſa quo ad ſecūdā
eius partē:qꝛ eſſe nō eſt perfecti⁹
aliis cū recipiat in multis.Si vo
maioꝛ intelligit de vniuerſalitate
perfectionis ꝛ minoꝛ de vlītate p̄=
dicationis ſic eſt ibi equiuocatio.

¶Rn̄deo p°.ꝙ.s.D.intēdit ſic ar
guere ꝙ effect⁹ vlīſſim⁹ ſm ꝑfectio
nē ꝛ ſm p̄dicationē nō eſt niſi a cā
vlī ſm ꝑfectionē.eē aūt eſt effect⁹
vlīſſim⁹ ſm p̄dicationē vt pꝫ.ꝛ ſm
ꝑfectionē qꝛ eē eſt actualitas oīm
formarū:vt dicit.s.D.p̄ma pte.q.
3.arti.3.Et ad iꝑrobationē huius
rn̄deo ꝙ id qđ recipit in multis ſi
cut vle in ꝑticulari eſt imꝑfectū:
ſꝫ id qđ recipit ī multis ſicut act⁹
in potētia eſt perfectiſſimū:ꝛ hoc
modo eſſe recipitur in multis.

¶Contra hāc reſpōſionē arguit
ſic.Eſſe actualis exn̄tie eſt a gene
rāte naturali cū nō dicatur gn̄are
niſi qꝛ dat eſſe ꝛ qꝛ facit formā eſſe
in materia:ergo nō eſt tm̄ a deo.

¶Rn̄deo.ꝙ eſſe eſt ab agēte crea
to:nō tn̄ agēs creatū creat:qꝛ ad
hoc ꝙ aliqs creet opꝫ ꝙ ab eo ſit
eſſe p° ꝛ per ſe:ꝛ ſic eſt tātū a deo.
nulla em̄ creatura dat eſſe primo
accipiēdo p̄mo vt diſtinguit ꝯtra
ſcđaꝫ ꝑtē qꝛ nulla creatura eſt cā
oīm que pertinēt ad eſſe ſaltē cāe
prime.Non dat eſſe p° primitate
durationis:qꝛ añq̄ effect⁹ habeat
eē a creatura:pri⁹ duratiōe hꝫ eē
a deo in potētia mãe vel ſbti.Itē
ſol⁹ de⁹ dat eſſe per ſe:qđ intelli=
go duplr̄.nam deus dat eſſe dire
cte vt eſt eſſe.alia vero agētia dāt
eſſe ꝯſecutiue.Nā aſinus dat dire
cte eſſe aſinū:ex ꝯn̄ti vero dat eſſe.
De⁹ etiā dat eſſe ꝑ ſe.i.nō ꝑ aliud
alia vero agentia nō dāt eſſe niſi
in virtute dei.Nō intelligim⁹ ergo ꝙ
eſſe ſit ꝑpri⁹ effect⁹ dei:ita ꝙ nul
lū aliud agēs det eſſe:ſꝫ qꝛ nō dat
p° ꝛ per ſe.Et ſilr̄ eſſe dꝛ termin⁹
creatiōis ad hūc ſenſum:qꝛ nulla
ꝑductio ꝑprie dꝛ creatio niſi illa
qua ꝑducit tota ſba rei ꝛ q̄cq̄d ꝑti
net ad eius eſſe ſubſtātiale.

¶Scđa rō pro ꝯclōne hec eſt.ſuꝑ
diſtantiā infinitā nō pōt niſi virt⁹
infinita:ſꝫ ip̄m nihil qđ eſt termi
nus a quo creationis diſtat in in=
finitū ab ente qđ eſt terminus ad
quē:ergo ſuper ea nō pōt niſi vir=
tus dei que ſola eſt infinita.

¶Contra arguit Scotus ꝛ Durā
dus.primo ꝙ nihil non ſit termi=
nus a quo creatiōis.et arguit ſic.
Ubi ſunt termini alicui⁹ ꝑductio
nis ibi eſt ſbm cōe vtriq3 termino
ꝛ terminus a quo eſt prioꝛ nā ter
mino ad quē:ſꝫ in creatiōe nō eſt
ſbm:neq3 nihil eſt pri⁹ ente nā cū
nihil nullā habeat naturā:ergo ꝛc.

¶Rn̄deo p°.nō opꝫ in oī ꝑductiōe
hn̄te terminos eē idē ſbm cōe ſm
rē:ſꝫ ſufficit in creatiōe eē idē tp̄s
imaginariū.Imaginamur enim
ꝙ creatura pri⁹ ī aliq̄ tp̄e imagia
to fuiſſe nihil ꝛ poſtea fuiſſe ens.
¶Dico ſcđo ꝙ ip̄m nihil nō eſt ter
minus per ſe:ſed per accidēs:nec
opꝫ ipſum attingi a producente.
¶Dico tertio.ꝙ ip̄m nihil dꝛ eſſe
prius nā q̄ ens:nō ꝙ in ſe ſit aliq̄
nā:ſꝫ qꝛ creature ſm ſe cōſiderate
prius cōuenit nō eſſe q̄ eſſe:cū nō
habeant eſſe niſi ab alio.

¶Scđo arguit ꝙ nihil ꝛ ens nō di
ſtent īfinite:īter extrema īmedia=
ta nō ē maioꝛ diſtātia q̄ ſit exceſ=
ſus vni⁹ extremi ſuꝑ aliō:qꝛ talis
diſtātia nō ē maioꝛ q̄ exceſſus:ſꝫ
ens ꝛ nihil ſunt īmediata cū ſint
cōtradictoꝛia:ꝛ exceſſus entis ad
nihil eſt finit⁹:ergo inter ens ꝛ nihil
nō eſt infinita diſtātia.maioꝛ pꝫ ꝛ
mioꝛ ꝑbat.Qn̄ extrema ſunt īme
diata q̄titas exceſſus ē ſm quāti
tatē excedētis:ſed ens creatū eſt
finitū:ergo exceſſus eius eſt finitus.

¶Rn̄deo p°.ꝙ diſtantia nihil ad
ens infinitū eſt īfinita ex ꝑte vtri=
uſq3 extremi.Diſtātia vo nihil ad
ens finitū eſt īfinita ex ꝑte nihil.ꝛ
ē finita ex ꝑte entis.Ex q̄ ſeq̄t ꝙ ī
vna ꝯdictiōe ē maioꝛ diſtātia q̄ ī
alia.Pl⁹.n.diſtat de⁹ a nō deo q̄
aīa a nō aīa:qꝛ ex nō deo nō p̄t fie
ri de⁹:ſꝫ ex nō aīa pōt fieri aīa.
¶Dico ſecūdo ꝙ diſtātia nihil ad
ens nō eſt aliq̄d reale poſitiuū qꝛ
talis eſt paſſio entis:ſed illa diſtā
tia eſt relatio rōnis vł negatio:vt
puta incōpoſitas vel non ſilitas.

¶Dico tertio ꝙ diſtantia nihil ad
ens nō ē īfinita ſimpl'r:ſ; ē īfinita
īfinitate ꝓportōabilitatis:q2 nl'li
dtermīate diſtātie entis ad ens ē
Text.cō. 72. ꝓportiōabil'.ſicut ēt phs.i.4.ph.
dicit ꝙ mot⁹ fact⁹ in vacuo nullā
ꝓportōez hēat ad motū fcm̄ ī ple=
no:q2 ſi ꝓportiōaret̃ ponat̃ ꝙ illa
ꝓportio ſit dupla: tūc ſumat̃ aliđ
plenū ſpaciū ī duplo ſubtili⁹ ṗori
ſpacio pleno dato:tūc mot⁹fact⁹ꝑ
iſtđ motū ī duplo ſubtili⁹ſe hēbit
ad illū aliū motū ēt ī ꝓportiōe du
pla:⁊ ꝑ ꝯñs erit eq̄ velox ſic mot⁹
fcūs ī vacuo qđ ab oib⁹ dr̄ eē ipoſ'e
ſil'r dr ī ꝓpoſito ſi pōa ꝓducēs ex
nihilo ꝓportōaret̃ pōe ꝓducēti ex
aliqua mā.ponamus ꝙ iſta ꝓpor
tio ſit dupla:tūc ſumat̃ alia potē=
tia que producat ex mā in duplo
min⁹ diſpoſita q̄ꝫ ꝓduceret prior
potētia:ergo ēt iſta ſe habebit ad
eā in ꝓportione dupla: ⁊ per ꝯñs
erit eq̄lis illi q̄ ex nihilo producit.
¶Scđa rō pro ꝯcl'one. Oīs actio
creature eſt mot⁹ vel mutatio: ſ;
creatio nō eſt motus nec mutatio
cum non habeat ſubiectum:ergo
non eſt actio creature.
Durandus i.2. dist.1. q.4. ¶Contra arguit Durādus. De⁹
pōt ſeparare accidens a ſubiecto
poſtq̄ꝫ productū eſt ab agēte na=
turali:vt pt; in ſacramēto altari:
ergo etiā qñ producitur:et ſic illa
productio non habebit ſubiectū.
¶Rñdeo.negat̃ ꝯña. q2 implicat
ꝯdictionē accidēs ſeparari a ſbto
in primo inſtāti in quo ꝓducitur:
q2 ex hoc ſequit̃ ꝙ ſit in ſbto ex q̄
ſeparat̃ a ſbto.ꝯcedo tñ ꝙ de⁹pōt
ꝓducere accidēs ſine ſubiecto.
¶Dico ſcđo.Iſta eſt vera in ſenſu
diuiſo:effect⁹ creature pt ꝓduci đ
nihilo:ſ; eſt falſa ī ſenſu cōpoſito.
¶Tertia rō pro ꝯcluſione.Omne
ꝓducens totā ſubſtantiā rei agit
ſe toto:ſ; nulla creatura agit ſe to
ta cū nō ſit act⁹ pur⁹:ḡ nō pōt ꝓ=
ducere totā ſbam rei ſiue creari.
¶Pro euidētia hui⁹ rōnis eſt no
tādū ꝙ ꝓductio paſſiua ꝓportio=
nat̃ ꝓductiōi actiue:ſ; agētis qđ
nō eſt actus purus:ꝓductio acti=
ua eſt cū motu vel mutatione:ḡ ⁊
ſui effectus ꝓductio paſſiua eſt cū
motu vl' trāſmutatōe.maior nota
mīor ꝓbat̃.q2 agēs qđ nō eſt act⁹
pur⁹ aut agit actione īmanēte:et
ſic ipīmet trāſmutat̃:q2 ī ſe talē
actionē recipit:aut agit actiōe trā
ſeūte cū ipſa ſit ſubiectiue in ꝓdu
cto vel in ſbto ꝓducti ꝑ ipſa; trāſ
mutatur ſubiectum dū eſt in fie=
ri vel dū eſt in facto eſſe:vel ſalte;
dum talis actio ceſſabit.
¶Quarta rō ꝑ ꝯcl'one.In q̄cūq;
eſt determinat⁹ mod⁹ actiōis. eſt
ēt id ꝑ qđ talis dtermīatio ꝯſurgit
ſ; ī oī agēte creato eſt determīat⁹
mod⁹ agēdi īpoſit⁹ ei a p° agēte:
ḡ eſt ēt id ex q̄ ꝯſurgit:ſed ꝯſurgit
ex mā:ḡ oīs actio creature p̄ſup=
ponit mā;.Qđ aūt mod⁹ actiōis
principal'r reſurgat ex mā in quā
agēs agit:ꝓbat̃:q2 ſi actio eēt ſbſi
ſtens ⁊ nō eēt in ſbo:eſſet infinita.
¶Quinta rō.Nullū ꝑfectū ꝑtici=
pās aliquā nām ſine ꝑfectioez pt
agere niſi illā ꝑfectōez applicādo
ad aliq̄d qđ ab ipſo applicāte nō
ꝓducit̃:ſ; oē agēs creatū ꝑticipat
ꝑfectionē eſſendi:ḡ nō pōt agere
ſibi ſil'e niſi applicādo eē ad aliq̄d
nō ꝓductū ab eo ſm̄ p̄ſuppoſitu;
actōi.maior p;.q2 ex q̄ ꝑticipat il=
lā ꝑfectionē ⁊ nō ē illa ꝑfectio nāe
pōt eā cōicare nobiliori mō q̄ꝫ ha
beat eā:h; aūt eā tm̄ ꝑticipatiue.
Qđ vero nō poſſit ꝓducere id cui
cōicat talē ꝑfectionez.ꝓbat̃. q2 id
cui ꝑfectio cōicat̃:eſt potētiale ad
aliq̄d ſil'e op; ei corr̄ndere in ꝓdu
cēte:nihil aūt agit ꝑ id qđ eſt po=
tētiale.ſed ꝑ id qđ eſt actuale:⁊ iđ
tale potētiale nō ꝓducit̃:ſ; ſuppo
nit̃ ſicut etiā ignis q2 nō agit per
materiā ſ; ꝑ formā tm̄:nō ꝓducit
materiā ſui effectus ſ; tm̄ formā.

Cōcl'o.ij.

Potētia crean
di nō pōt cōica
ri alicui creature etiā ſicut inſtru
mēto.Hāc ſic ꝓbat.Nulla oꝑatio
aliq̄d p̄ſupponēs pōt eſſe creatio:
cū creatio ſit ex nihilo.ſ; quelibet

oꝑatio inſtr̄i aliq̄d p̄ſuppōit.ḡ ⁊c.
minor ꝓbat̃.Oīs actio q̄ aliq̄d di
ſponit̃ p̄ſupponit id qđ diſponit̃:
ſ; actio inſtr̄i eſt diſpō ad effectu;
ṗncipalis agētis:ḡ ⁊c. Inſtr̄m.n.
inquātū mouet̃ a principali agē=
te īducit formā intētā a ṗncipali
agēte:ſ; actio quā inſtr̄; agit v̄tu
te ꝓprie nāe eſt diſpō ad principa
lē effectū.ſicut p; ꝙ ſigillū vt mo
uet̃ a ṗncipali agēte īducit imagi
nē ī cera:ſ; ī v̄tute ꝓpria.ſ. rotun
ditatꝭ diſpōit cerā ad imaginē cō
primēdo ⁊ extēdēdo ipam ceram.
¶Cōtra.Aliqñ inſtr̄m ⁊ agēs ṗn
cipale habēt tm̄ vnū ⁊ eundē effe
ctū:ſicut qñ aliq̄s cu; ſecuri ſcin=
dit ligna ⁊ nō aliud intēdit:ḡ tūc
inſtr̄m nō diſponit ad effectū ṗn=
cipalis agentis.
¶Rñdeo.ꝙ ī illo caſu ſecuris nō
h; rōnē inſtr̄i ſ; ṗncipalis vel cō=
principalis agētis:ex q̄ nullus effe
ctus ꝓducit̃ in quē nō poſſit ſecu
ris ex ſua ꝓpria nā.ſ; nos itelligi
mus ꝙ qñ agēs ṗncipale ꝑ inſtr̄;
īducit effectū excedentē virtutem
nālē inſtr̄i:op; ꝙ inſtr̄m diſpōat
ad effectū ṗncipalis agētis:⁊ ſic ē
in ꝓpoſito.Nā ꝓducere totā ſba;
rei ſiue creare excedit nālem vir=
tutē creature:ḡ ſi ſit creat vt īſtrumē
tū hoc nō erit niſi diſponēdo.
¶Cōtra ꝯcl'ones in ſe arguit p°.
Forma ſbalis ⁊ accñtalis pri⁹ nā
eſt aliq̄d in ſe q̄ꝫ inhereat mā vel
ſbo:ḡ pōt a deo mediante agente
creato ꝓduci ſine ſbo ⁊ ꝑ ꝯñs creari
¶Rñdeo.negat̃ ꝯña.Nā ēt ſbm ē
prius nā ꝓpria paſſiōe: ⁊ tñ īpli=
cat ꝙ ſine ea producat̃.
¶Dico ſcđo ꝙ ſicut mā ē prior for
ma ī gñe cāe mālis:⁊ forā ē prior
mā in gñe cāe formal'.ſic eſt dđm
ēt de ſbo ⁊ accñte:non op; aūt ꝙ
prius nā pōt abſolui a poſteriori
ꝑ cām ſecūdā qñ idē reſpectu eiuſ
dem eſt prius ⁊ poſterius.
¶Scđo.Aut ꝓductio eſt reſpcūs
diſtict⁹ a re ꝓducta aut ē ipa res
ꝓducta.ſi primū cū relatio ponat̃
poſitis fundamēto ⁊ termino:ſeq̄
tur ꝙ ſublato oī receptiuo poſſit
haberi rel'o: q2 ſine oī receptiuo
pōt eſſe fundamentū ⁊ termin⁹.ſi
eſt ipa res ꝓducta:multo min⁹ nō
requirit̃ aliqđ receptiuū.
¶Rñdeo p°.ꝙ ꝓductio q̄ eſt cum
motu vel mutatiōe eſt real'r ipſa
forma q̄ ꝑ motū acq̄rit̃: ſed addit
duos reſpect⁹:vnū ad agēs a quo
eſt:⁊ aliud ad paſſu; in q̄ eſt. Pro
ductio aūt q̄ ē ſimplex emanatio
ſicut eſt creatio actiue accepta nō
h; aliq̄d paſſum in q̄ recipiat̃:⁊ iđ
h; tm̄ vnū reſpectum.ſ.ad agens
ſiue ad creans a quo eſt.
¶Dico ſcđo ꝙ actiuū creatū nō pt
agere niſi ꝯcurrat aliqđ cōprinci=
piū qđ eſt ip; paſſu; ad qđ termi
nat̃ reſpect⁹ actiōis. Idcirco ſiue
ꝓductio ſit ipſa res ꝓducta: ſiue
aliq̄d ab ea diſtinctū:agēs creatū
nō pōt agere ſine paſſo terminā=
te reſpectū ſignificatum per actio
nem ⁊ in quo actio recipiatur.
¶Ex hac rñſiōe hēs ꝙ eadē rel'o
pōt reſpicere duos termīos:q2 a=
ctio dicit reſpcū; ad agēs ⁊ ad paſ
ſum:⁊ fili⁹ eadē filiatiōe refert̃ ad
pr̄em ⁊ ad mr̄em:vt dicit.s.Do.3.
parte.q.35.ar.5. Dico tñ ꝙ forma
nō refert̃ eodē reſpectu ad agēs ⁊
ad ſbm in q̄ eſt:q2 cauſalitas agē=
tis differt ſpē a cauſalitate paſſi.
¶Tertio.Oē pri⁹ pt abſolui a po
ſteriori:ſ; depēdētia forē ad agēs
ē poꝛ q̄ꝫ depēdētia ad ſb;.ḡ pt de=
pēdere ab agēte ñ depēdēdo a ſbo.
¶Rñdeo.negat̃ minor. ſ; dico ꝙ
forma q̄ eſt ab agēte creato ſimul
depēdet ad agēs ⁊ ad ſb;:nec pōt
depēdere ab vno nō depēdēdo ab
alio aut ecōtra in fieri:ſ; in eſſen=
do bene pōt depēdere a ſubiecto
nō depēdēdo ad agens creatū.
¶S; dubiū eſt vtrū forma depē=
dēs ab agēte creato ⁊ increato de
pēdeat ab vtroq; vnica dpēdētia.
¶Ad hoc vr̄ mihi dicēdū ꝙ ſic:q2
agens creatum ⁊ increatū produ
cūt formā eadē cauſalitate: ſicut
etiam agens principale ⁊ inſtr̄m.
¶Cōtra.dpēdētia forme ad agēs

īcreatū eſt prior depẽdẽtia ei⁹ ad
īꝺm: ſʒ depẽdẽtia ad agẽs creatū
nõ eſt prior dependẽtia ad ſubie=
ctū: ergo nõ eſt eadẽ depẽdentia.

¶ Rñdeo. ꝙ nõ eſt incõueniẽs ali
quẽ reſpectū vt reſpicit terminuʒ
quẽ p° ⁊ ꝑ ſe reſpicit eſſe priorẽ ſeip
ſo vt reſpicit terminū quẽ ſcḋario
reſpicit. depẽdentia aũt forme ab
agẽte creato ⁊ ab īcreato reſpicit
p° ⁊ per ſe agens increatū: qꝛ ſine
eo eſſe nõ poſſet: ſcḋario aũt reſpi
cit agens creatū ⁊ quaſi ꝑ accñs:
qꝛ non repugnat formã eſſe: dato
ꝙ ab agẽte creato nõ dependeat.

¶ Quarto. agens nãle põt de ſpe
cieb⁹ panis ⁊ vini ī euchariſtia ꝓ
ducere formã vermis: ſʒ talis ꝓdu
ctio nõ eſt ex mã cū in euchariſtia
nõ ſit niſi mã corporis xpi q̃ nõ ſpo=
liat ſua forma: ẽ tale agẽs creat.

¶ Rñdeo. ſicut dicit. s. Th. 3. pte. q.
77. ar. 5. ꝙ ī ꝯſecratiõe euchariſtie
dat miraculoſe quãtitati dimẽſi=
ue ꝙ ſit ſbm oĩm formaꝝ ſubſeq̃n
tiū. hoc aũt eſt ꝓpriū mãe: ⁊ iõ ex
ꝯñti dat ipſi quãtitati oẽ illud qḋ
ad mãm ꝑtinet. Et iõ q̃cq̃d poſſet
gñari ex mã panis ſi ibi eſſet totū
põt gñari ex predicta quãtitate.

¶ Quinto. Agẽs creatū põt anni=
hilare: ẽ põt creare. ꝯña ab oĩbus
ꝯcedit qꝛ nõ eſt mai⁹ facere aliq̃d
de nihilo ꝙ̃ reducere aliq̃d in ni=
hilū. añs ꝓbat. Illud ãnihilat qḋ
totū ḋſtruit vt nihil ei⁹ remaneat
ſed agẽs nãle corrũpẽdo deſtruit
totã formã. Itẽ ſi minimū frigus
eſſet ſeparatū ⁊ poneret in maxi=
mo igne totalr̃ ab eo deſtrueret.

¶ Rñdeo. negat añs. Ad primam
ꝓbationẽ dico ꝙ ad ãnihilationẽ
opʒ rẽʒ ita deſtrui ꝙ neqꝫ in actu
nec in potentia remaneãt: forme
aũt remanẽt in potẽtia materie.

¶ Cõtra. id qḋ eſt ī potẽtia mate=
rie põt educi ꝑ agẽs nãle: ſʒ poſt
corruptionẽ nõ põt forma corru=
pta educi ꝑ agẽs nãle: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat maior vlr̃. nã aĩa
rõnalis eſt ī potẽtia nãli materie
⁊ tñ a ſolo deo põt ad actū ḋduci:
maxime poſt reſolõnẽ cõpoſiti.

¶ Ad ſcḋam ꝓbatiõeʒ negat aſſũ
ptum. tale. n. frigus nõ deſtrueret
ab igne: neqꝫ hoc iõ eſſet qꝛ illa q̃li
tas ſeꝑata eẽt maioris virtutis ꝙ̃
dū erat vnita. ſʒ qꝛ ignis non põt
aliq̃d agere niſi mã cõcomitante
vt ḋꝛ p° li. de gñatiõe. Hui⁹ aũt rõ
ẽ nõ ꝙ mã aliq̃d agat: ſʒ qꝛ nullū
agens creatū eſt act⁹ purus: ⁊ iõ
opʒ ẽt eius effectū eſſe cõpoſitum
ex actu ⁊ potẽtia: ⁊ ſicut agẽs nõ
agit ex ꝑte ſui potẽtialis: ita non
põt ꝓducere effectū q̃ ad ei⁹ potẽ
tiale: ſʒ tale ꝑ̃ſupponit ex ꝑte effe
ctus in qḋ agens poſſit agere.

¶ Sexto. Effect⁹ nõ adeq̃ñs vir
tutẽ ſue cãe põt a minori virtute ꝓ
duci: ſʒ nulla creatura adeq̃t infi=
nitam virtutẽ dei: ẽ põt produci
a minore virtute ꝙ̃ ab infinita.

¶ Rñdeo. negat maior. Nam vni
uerſitas oĩʒ creaturarū nõ adeq̃t
virtutẽ dei: ⁊ tñ nõ poſſet eẽ niſi a
deo. ſilr̃ ſenſatio in hoĩe nõ adeq̃t
ꝟtutẽ aĩe itellectiue: ⁊ tñ nõ pt̃ eẽ
a minori ꝟtute ꝙ̃ ab aĩa itellectiua

¶ Septĩo. Inſtrm̃ plus põt vt eſt
inſtrm̃ ꝙ̃ poſſit in virtute ꝓpria.
ſed oĩs creatura eſt inſtrm̃ dei: ẽ
plus põt vt eſt inſtrm̃ ꝙ̃ poſſit in
ꝓpria virtute: ſʒ aliqḋ actiuū crea
tū põt ꝓpria virtute ꝓducere oẽʒ
formã educibilẽ de mã: ẽ vt eſt in
ſtrumentū plus põt: ſʒ nõ eſt niſi
nõ ꝑ̃ſupponere mãʒ: ẽ vt eſt īſtrʒ
põt agere nõ ꝑ̃ſuppoſita mã.

¶ Rñdeo. negat minor vltimi ꝓ=
ceſſus: ſʒ dico ꝙ omne inſtrʒ ꝑ ſe
natū cauſare aliquẽ effectū ſtãte
gñali dei influẽtia põt alio coagẽ
te in aliquẽ effectū in quẽ nõ poſ=
ſet ex ſe. verbi grã. Calor ꝑ ſe põt
calefacere ſine alio actiuo creato:
⁊ tñ mediante actione intellect⁹
põt ī intellectu creare intellectio=
nẽ quã ſolus facere nõ poſſet. Nõ
ẽ valet dicere. põt in plus: ẽ ī hoc
ꝙ eſt nõ preſupponere mãm.

¶ Octauo. Sacramenta noue le
gis inſtrãliter cauſant grãʒ: vt di
cit. s. Th. ī. 4. ſen. ſʒ grã nõ eſt niſi

ꝑ creationem. ergo creant gratiã.

¶ Rñdeo. Cū dicim⁹ ꝙ nullū ens
creatū põt eſſe vt inſtrm̃ creare in
telligim⁹ ꝙ nõ põt vt inſtrʒ attin
gere creaturã ſiue ꝯcreatã cū quo
tñ ſtat ꝙ põt diſponere ⁊ aptare
ſbm vt in eo deus aliq̃d creet: ſi=
cut hõ diſponit mãm ad aĩam ra
tionaleʒ que in ea creat: et ſic ſa=
cramenta creãt grãm inſtrãliter.

¶ Nono. ſi ſol cauſaret. b. lumen
in vna ꝑtẽ aeris: ⁊ de⁹ cauſaret. a.
lumen in alia ꝑte aeris ꝑ ſe ſoluʒ:
tũc. a. eſſet creatū qꝛ eſſet tantū a
deo: ẽ etiã. b. ꝓductum a ſole eſſet
creatū. tʒ ꝯña qꝛ illa duo eẽnt ſi=
milia in oĩbus ⁊ eiuſdem ſpeciei.

¶ Rñdeo. negat añs. qꝛ nulla res
exñs in potẽtia mãe poteſt creari:
oĩa aũt illa lumina prius erant in
potẽtia mãe ⁊ de illa educta ſunt:
quia educi formã de potẽtia mãe
nõ aliud itelligo niſi ꝙ forma pri
us erat ī potẽtia nãli paſſiua mãe
⁊ ꝙ poſtea forma illa in ſui ince=
ptiõe depẽdebat a mã vel ſbto tã
in fieri ꝙ̃ in eſſe: hoc eſt tã in p° in
ſtãti ꝙ̃ in ſequentib⁹. Uñ ſi deus
creat aliquã formã ī mã opʒ ꝙ il=
la nullo mõ ſit ī potẽtia nãli mãe
ſicut eſt aĩa intellectiua ⁊ grã: vel
ſi eſt in potentia nãli paſſiua mãe
ſalteʒ ꝙ eſſe talis forme nõ depen
deat a mã ſicut eſt de aĩa rõnali.
Predictū aũt lumen cauſatuʒ tm̃
a deo potuiſſet fieri per agens na
turale ⁊ erat in potentia nãli mãe
ſicut ſbti: ⁊ iõ non ḋꝛ creatum.

Cõcluſio. iij. Creare ẽ cõe to=
ti trinitati. Hãc ſic ꝓbat prĩa pte.
q. 45. ar. 6. Id qḋ ꝯuenit de rõe eſ
ſentie ẽ cõe oĩbus ꝑſonis. ſʒ crea=
re eſt hmõi. ẽ ⁊c. maior pʒ. minor
ꝓbat. Productio eſſe cõuenit deo
rõne eſſentie: qꝛ principiū actiõis
in agente eſt cõſideranduʒ penes
id ad qḋ terminat: ſʒ creare eſt ꝓ=
ductio eſſe. i. ꝙ res ideo creat: qꝛ
accipit eſſe: ergo ⁊c.

Cõcluſio. iiij. Ema=
natio=
nes diuinaꝝ ꝑſõaꝝ ſūt rõ ꝓductio
nis creaturarū. Hãc ſic ꝓbat vbi
ſupra. Emanatio ꝟbi ⁊ amoris in
artifice ſūt rõ ⁊ ꝑ̃ncipiū ꝓducẽdi
rẽ artificiatã: ſʒ de⁹ ꝓducit creatu
ras ſicut artifex artificiata: ẽ ⁊c.

¶ Cõtra. arguit Scot⁹ primo. Oẽ
agẽs accipit aliq̃d ab eo q̃ agit: qꝛ
ſaltẽ accipit agere aliq̃ mõ: ſed pr̃
nihil accipit a filio aut a ſpũſctõ:
ẽ eis non producit creaturas.

Sco. in 2. di. 1. q. p̃ma.

¶ Rñdeo. negat maior. quãdo id
quo aliquis agit nõ eſt agenti ra
tio ꝙ agat: ſʒ eſt tm̃ effectui ratio
ꝙ ab agente ꝓcedat: ⁊ ſic eſt in ꝓ=
poſito. Non eniʒ dicim⁹ ꝙ pater
formalr̃ creet verbo ſicut forma q̃
agit: ſed ꝙ proceſſio perſonarū eſt
exemplar ꝓceſſionis creaturaꝝ: ⁊
cauſa nõ quidem patri ꝙ ꝓducat
ſed creature ꝙ procedat.

¶ Scḋo. ratio agendi nõ agit: ſed
fili⁹ creat. ẽ nõ eſt ratio creandi.

¶ Rñdeo. p° negat maior. qñ ta=
lis rõ agẽdi eſt ſubſiſtẽs ꝑ ſe: ſicut
eſt verbū diuinuʒ ⁊ ſpũs. s. nõ ſic
eſt de verbo et amore noſtro.

¶ Dico ſecũdo ꝙ omnẽ cauſalita=
tem quã hʒ pater hʒ ẽt filius ⁊ ſpi
ritusſanct⁹: ſʒ cū alio ⁊ alio reſpe=
ctu. Uerbū enim importat reſpe=
ctuʒ expſſiui ⁊ dictiui oĩuʒ creatu
raꝝ quẽ reſpectū nõ iportat pr̃ vt
pater eſt. ⁊ creature aſſimilantur
filio ⁊ ſpũiſancto inquãtuʒ vtrūqꝫ
eſt ꝓductū: nõ aũt aſſimilat ī hoc
pr̃i: ⁊ per ꝯñs opʒ in filio ⁊ ſpiritu
intelligere reſpectū oppoſitū illi
q̃ eſt in creaturis: neqꝫ hoc eſt in=
cõueniẽs: ſicut nec eſt incõueniẽs
aliquẽ effectū cõem toti trinitati
attribui ſpãliter alicui ꝑſõe diuie
ſic pʒ de cõceptiõe xpi q̃ attribuit
ſpãliter ſpirituiſancto: ⁊ ſic cõia
attributa ꝑſonis appropriantur.

¶ Diſt. ij.

In. 2. diſtin. q̃rũtur
duo. Primo queri=
tur Utrum Ange=
lus ſit in loco. Se=
cundo queritur. Utrum Angelus

menſuretur tempore.

Quantum ad pͥmū hec eſt pͥma concluſio. Angelꝰ nō ē ī loco niſi ꝑ applicationē ſue virtutis ad locum: hanc ſic ꝓbat ſ͠ꝗli. pͥ. q.3. ar.1. ⁊ pͥ ſen. diſt.37. q.1. arti.1. ⁊ ī pͥma pte q.52. arti.1. Illo ſolo mō dr̄ angelus eē ī loco corporeo quo mō locū illū attigit ⁊ ei applicat̄: ſ; angelus ñ pt attigere locū: nec ei applicari niſi ꝑ contractū virtutis. ꝰ ⁊c.

Scotꝰ. ſ.q.6. ¶ Cōtra arguit Scotꝰ. Pͥo deꝰ eſt priꝰ pñs rebꝰ prioritate rōnis ꝙ operet̄. ꝰ ēt angelus: ⁊ per ꝯñs opatio nō eſt ei rō pñtis ad locu;. ꝯña p;. añs ꝓbat̄. Deus eſt prius ſm rōne; imenſus ꝙ operet̄. ergo prius eſt pñs rebꝰ ꝙ operet̄ ī eis ꝯñtia t;: q: rōne imēſitatis ꝯuenit ei pſentia ad omnem rem.

¶ Rñdeo. negat̄ añs: ad ꝓbōnē negat̄ ꝯña. ad cuiꝰ ꝓbationē negat̄ aſſumptū: q: imenſitas nō dicit actualē dei pſentiā: ſed virtutē aſſiſtendi omnibus.

¶ Dico ſcdo ꝙ ſicut priꝰ ē corpꝰ eē ꝙ tangere: tñ poſteriꝰ eſt corpus eſſe in loco ꝙ tangere locum: ita prius eſt angelū eē ꝙ operari: tñ poſterius eſt ipſum eſſe in loco ꝙ operari in loco.

¶ Dico tertio ꝙ implicat cōtradictionē deu; prius eē in creatura ꝙ in ea operet̄: q: anteꝙ deꝰ opet̄ ad ex nihil ēſt ex: et ſi nihil ē extra deū: deus nulli aſſiſtit: priꝰ ē ergo creaturā ꝓduci ꝙ deū eē illi pñtē.

¶ Scdo. Opatio qua angelus attingit locū aut exit ab angelo immediate aut mediate. ſi imediate ergo angelus eſt imediate pñs loco ⁊ non ꝑ operationē. ſi mediate: fiet eadem queſtio de illo medio et procedetur in infinitum.

¶ Rñdeo ꝙ imediate exit a virtute angeli: que quidē imediatio nō eſt ꝑ modū ſitus ſed cauſalitatis: q: ſ. illa opatio exit ab angelo nō per aliquā cā; mediā: ⁊ ſimilē immediationē h; corpꝰ motū ab angelo ad eſſentiā angeli: ſicut ꝯtēti ad cōtinens ⁊ mobilis ad mouēs: nō tñ ſequit̄ ꝙ angelus ſit pñs localiter ſine opatiōe: q: opatio eſt ei ratio preſentie localis: l; eēntia angeli ſit imediata loco immediatione cauſalitatis.

¶ Tertio. Ex hoc ſequit̄ ꝙ angelus nō ſit in celo empyreo. hoc eſt ꝯtra oēs theologos. ꝰ ⁊c. ꝯña probatur. ex hoc ꝙ angeli nihil operantur in celo empyreo. ſequitur etiam ꝙ angelus aliqñ in nullo loco ſit: cum aliquando nullibi operetur.

¶ Rñdeo. negat̄ ꝯña. Ad ꝓbōne; dico pͥ ꝙ angelus dr̄ eſſe ī loco ꝑ cōtactū virtutis ſiue per applicationē opatiōis. cōtactꝰ aūt virtutis dr̄ oē illud qđ ſe h; per modu; opatiōis trāſeūtis in locū aut corpus extrinſecū: ſiue illud ſit motꝰ localis: ſiue miniſtratio: ſiue preſidentia: ſiue ꝯtinētia: ſiue influxꝰ in corpus locatu;: ſiue fortificatio virtutis eius: ſiue quodcūꝙ aliđ ſignificatum per modum actus ſecundi.

¶ Dico ſcdo ꝙ angelus eſt in celo empyreo ꝑ pſidentiā ⁊ vnionē ad ipſum: iſta aūt pſidētia nō ē influxꝰ alicuius qualitatis: ſ; eſt qdā exornatio corporis a ſpiritu: ſicut ēt locus inferni dicit̄ habere aliqđ nobilitatis ex pñtia ſpirituū vt dicit. s. Doc. 4. ſen. diſt. 48.

¶ Dico tertio ꝙ pdictus ornatus eſt qdā relō iter corpꝰ ⁊ angelū ſignificata ꝑ modū actꝰ ſecūdi ſiue opationis tranſeūtis: et ordo quidam congruentie vnius ad aliu; vel ſuperioritatis vel deputationis vnius ſuper alium.

¶ Quarto. Opatio que tranſit ab angelo in locū eſt in loco cōmenſuratiue l; ꝑ accñs. ꝰ ſi angelꝰ eſt in loco per opationē: ſequit̄ ꝙ cōmenſuratur loco.

¶ Rñdeo. negat̄ ꝯñia. ſicut ēt non ſequit̄. Aīa eſt in loco per corpus: ſed corpus eſt in loco circūſcriptiue. ergo et anima.

¶ Dico ſcdo ꝙ opatio qua angelus mouet corpus non eſt opatio intellectꝰ ⁊ volūtatis: que nunꝙ recipit̄ in ipſo corpore cū ſit opatio imanēs: dicit̄ tñ eſſe tranſiēs: q: ꝑ eā aliqđ ad extra imutat̄.

¶ Dico tertio ꝙ ſi adhuc talis operatio reciperet̄ in corpe adhuc negaretur pdicta ꝯña: q: eē in loco ꝯuenit opationi ⁊ angelo equiuoce. Angelus. n. eſt ī loco ſicut operans in opato: ſed opatio eſſet in loco ſicut accidens in ſbo.

¶ Quinto. Si angelus ē vbi operatur: ſequit̄ ꝙ ſit in toto celo: q: totū celū pͥmo mouet. ſed hoc eſt falſum. q: cū celum nunꝙ qeſcat ſeqt̄ ꝙ angelus ſit ī ꝯtinuo motu.

¶ Rñdeo. negat̄ maior. q: angelꝰ primo mouet vnā ptem ⁊ ibi eſt: ⁊ ꝑ motū illius ptis mouet alias ptes pellendo ⁊ trahēdo. eſt. n. in celo aliqua pars pͥ capax motꝰ: ſicut etiā cor in aīali ⁊ ꝓs dextra: ⁊ hoc potiſſime verū eſt in orbe cuius non oēs ptes ſunt vniformes. ſi aūt loquamur de orbe totaliter vniformi in ſuis ptibꝰ adhuc angelus pōt ex diuīa ordinatiōe ſibi dtermiāre vnā ptē quā pͥ moueat.

¶ Dico ſcdo ꝙ circa modū q̄ angelus mouet celū eſt duplex opinio Aliqui. n. dicūt ꝙ mouet eo mō q̄ nauta mouet nauē: qui qde; qeſcit per ſe in naui ⁊ mouet̄ ꝑ accidens ad motū nauis. Alij dicunt ꝙ mouet eo mō q̄ figulus mouet rotā q̄ ad motū rote nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs mouet̄: ⁊ ſm hoc diceretur ꝙ angelus mouens orbē: nec mouetur nec qeſcit ꝓprie localr̄ ꝑ ſe ſicut corpꝰ nec per accñs ſicut aīa ſed tñ mouet̄ localr̄ equoce: q: diuerſas ptes celi ſua virtute attingit ſucceſſiue. Hanc viam vr̄ tenere. s. D. 1. parte. q.52. Primā vero viam vr̄ tenuiſſe pͥ ſen. di.37. ⁊ ꝑ; hoc diceret̄ ꝙ angelus rotatur ꝑ accidens ad motū celi.

Durandus hic ¶ Cōtra eādem arguit Durādꝰ. Si angelus eſt in loco: q: operat̄: ſequit̄ ꝙ vnū corpꝰ ſil̄ ſit in duobꝰ locis ī vno circūſcriptiue. ſ. in illo cuius ſupficie ambit̄ ⁊ in alio diffinitiue. ſ. in eo quem mouet.

¶ Rñdeo. pͥmo ꝙ hoc nō eſt incōueniens. dicimꝰ. n. ꝙ ſol eſt in viſceribus terre: q: ea mouet.

¶ Dico ſcdo ꝙ poſſet negari ꝯña: q: ꝯtactus virtualis quo angelꝰ tāgit corpus eſt alteriꝰ rōnis a tactu phyſico quo vnū corpꝰ tangit aliđ: vt dicit. s. D. 2. ꝯ gē. ca.55.

Aureo. ¶ Cōtra eandē arguit Aureolus vno medio: ⁊ Gregorius duobus quoꝝ ſolutio p; ex predictis.

Cōclo. ij. Angelus pōt eſſe indifferenter in loco diuiſibili ⁊ in loco indiuiſibili. Hāc ſic ꝓbat pͥma ꝑ. q.52. ar.2. Angelus pōt applicare virtutē ſuā indifferenter loco diuiſibili ⁊ in loco īdiuiſibili. ergo pōt eſſe in loco diuiſibili ⁊ in loco indiuiſibili: t; ꝯña: q: angelus non eſt in loco niſi ꝑ applicatiōe; virtutis: añs p;: q: iſta eſt drīa inter ꝯtactū virtualē ⁊ corpalē: q: contactus ſpiritualis pōt eſſe ad indiuiſibile: cōtactus vero corporalis eſt tantum ad diuiſibile.

Grego. ſ.q.2. ¶ Cōtra arguit Grego. ſic. In rebus corporeis nulla eſt res īdiuiſibilis. ꝰ angelus nō pōt tangere indiuiſibile: ꝯña pt;: añs ꝓbatur. primo auctoritate phi ī lib. de motibus aīaliu; vbi negat polos eē quedam indiuiſibilia in celo.

¶ Rñdeo ꝙ Phs arguit ibi ꝯ dicentē ꝙ poli ſunt qdā indiuiſibilia de gñe ſbe: nec negat polos eē indiuiſibilia: ſed eſſe ſubſtātias.

¶ Scdo. ſit. a. magnitudo aut in a. eſt tm̄ vnū punctū ⁊ ſic alie partes erūt ſine punctis. ⁊ ꝑ ꝯñs habeo ꝙ eſt aliqua magnitudo ſine pūctis: nā ille ptes. a. ſunt ēt ipſe qdā magnitudines: aut ſunt plura puncta in. a. tūc ſic: aut preter illa oīa pūcta eſt aliqua entitas ī a. aut nō: ſi nō: ꝰ. a. cōponit̄ ex pūctis. ſi ſic. ergo habeo intentum quia illa entitas eſt magnitudo quedam.

¶ Rñdeo. primo ꝙ ē aliqua linea

ſiue magnitudo quē nullū hꝫ pū
ctū in actu puta linea circularis.
¶Dico ſcđo ꝙ in magnitudine q̄
libet ſunt plura pūcta in potētia:
⁊ in q̄libet magnitudine eſt aliq̄
entitas que nō eſt punctū:ipſa tñ
nō cōponit̄ ex pūctis: nec eſt ſine
eis ſed includit ea:ſicut termina-
tum ſuū terminatiuū:⁊ cōtinuuꝫ
ſuum cōtinuatiuum.
¶Dico tertio ꝙ deus nō poſſet ſe
parare oēm pūctū a magnitudi-
ne:qꝛ punctus eſt de rōne linee:
vt dicit Cōmē.5.phy.cō.26.
¶Tertio.Si linea includit pun-
cta aut hoc iō eſt:qꝛ linea ſine pū-
ctis nō eēt finita:ſed ꝓtenderet̄ ꝑ
totum mundū qđ vr̄ abſurdum:
aut hoc iō eſſet:qꝛ ꝑtes linee ſine
punctis nō ꝯtinuarent̄:ſꝫ ꝑꝑ hoc
nō ſunt ponenda qđ ꝓbat̄.aut.n.
ille punctꝰ qui ꝯtinuat duas aq̄s
eſt in vna ⁊ nō in alia:⁊ hoc nō:qꝛ
nō eſt maioꝛ rō de vna q̄ꝫ de alia:
aut eſt in vtraqꝫ ⁊ hoc nō:qꝛ idem
accn̄s nō p̄t eē in duobꝰ ſbis.ꝫ ⁊c.
¶Rn̄deo.dico p̄º ꝙ punctꝰ eſt de
rōne linee:vt ſit finita:non ꝙ ſine
pūctis extēdat̄ ꝑ totū mūduꝫ:ſed
qꝛ linea carēs pūctis nō haberet
aliq̄d in ſe quo diceret̄ foꝛmal̄r fi-
nita:ſꝫ ſolū negatiue:ſicut pūctꝰ
eſt infinitꝰ ſic eſſet infinita.
¶Dico ſcđo ꝙ punctꝰ eſt de rōne
linee vt eam cōtinuet.Ad iꝓba
tionē dico ꝙ id qđ eſt p̄º ſbꝫ quā-
titatis coꝛꝑee:eſt ſcđario ſbꝫ linee
⁊ pūcti.vn̄ aqua cōpoſita ex illis
duabus aquis eſt ſđm pūcti : nec
opꝫ ꝙ ei coꝛrn̄deat ſđm adeq̄tuꝫ.
¶Quarto.Si aliq̄d indiuiſibile
moueṫ ſuper aliqua magnitudi-
ne enumerabit oīa indiuiſibilia
illiꝰ magnitudinis ſiue moueat̄ ꝑ
ſe ſiue ꝑ accn̄s:⁊ ꝑ ꝯn̄s illa magni
tex.88. tudo ꝯponeret̄ ex indiuiſibilibꝰ.
cuiꝰ oppoſitū : tꝫ ph̄s.6.phy.ſꝫ ſi
eſt in re quāta eſt: aliqđ indiuiſi-
bile moto illo quāto:moueṫ ēt il-
lud indiuiſibile.ꝫ mēſurabit ma-
gnitudinē ſuper qua mouetur ꝙ
eſt impoſſibile.ergo ⁊c.

¶Rn̄deo.cōcedit̄ maioꝛ de indi-
uiſibili qđ moueṫ ꝑ ſe: ⁊ negat de
indiuiſibili qđ moueṫ ꝑ accn̄s: cu
iuſmodi eſt punctꝰ:⁊ rō diuerſita
tis eſt:qꝛ indiuiſibile qđ moueṫ ꝑ
accn̄s nunq̄ꝫ eſt in loco ī actu:nec
per ſe nec ꝑ accn̄s:ſed tm̄ in potē-
tia:indiuiſibile aūt qđ moueṫ per
ſe hꝫ locū in actu ſibi equalē:⁊ cō
menſuraret oīa loca ſibi equalia
dū moueret̄:iſta aūt ſunt īfinita.
h̄ rn̄ſio ē Cōmē.4.phy.cō.9. Qđ
aūt loca equalia mobili dum mo
uetur ſint infinita:ptꝫ:qꝛ dū mo-
bile moueṫ nūq̄ꝫ ī duobꝰ īſtātibꝰ
ſe hꝫ eodem mō:ſed cōtinue al̄r ⁊
al̄r:tot ergo ſūt loca que mobile
acquirit quot ſunt inſtātia in tꝑe
menſurante motū:ſꝫ inſtātia ſūt
infinita:⁊ ēt ſunt infinita loca.
¶Cōtra hāc rn̄ſionem arguo ſic.
Partes mobilis mouent̄ ꝑ accn̄s
⁊ tm̄ mēſurāt magnitudinē. ergo
lꝫ punctus moueat̄ per accidens
menſurat eandem.
¶Rn̄deo.negatur ꝯn̄a:qꝛ vt dicit
Cōmē.6.phy.cō.86.ꝑs moueṫ in
toto ꝑ accn̄s actu:lꝫ ꝑ ſe moueat̄
tm̄ in potētia:pūctꝰ aūt nec actu:
nec potētia hꝫ locū aut motū per
ſe.¶Dico tādē ꝙ ipꝫ mobile non
dꝛ ēt mutatū eē eo ꝙ acq̄rat aliqđ
punctū:qꝛ nūq̄ꝫ acquiſiuit pūcta
per ſe:ſed tm̄ per accn̄s.

Cōcl'o.iij. Quā pono in-
cidental̄r hic
eſt:locus eſt de gn̄e quātitatis. ꝓ
batur.Omnis ſuꝑficies eſt quan
titas:ſꝫ locꝰ eſt ſuꝑficies vt dꝛ.4. tex.34
phy.ergo ⁊c.
¶Cōtra arguit Aureo.p̄º.Id cui Aureo
cōuenit cōſeruare ẜm ſuā ꝓpꝛiaꝫ
rōnē nō eſt quātitas:qꝛ quātitas
nō eſt actiua:vt dicit Cōmēta.4.
phy.cō.84.ſed loco cōuenit cōſer
uare ẜm ꝓpriā eius rōnē:ꝫ ⁊c.
¶Rn̄deo.negat̄ minoꝛ : ſꝫ locꝰ iō
dꝛ ꝯſeruare:qꝛ eſt ſuꝑficies coꝛpis
ꝯſeruātis ꝑ qualitatē ei influxas
a primo continente.
¶Scđo.Locꝰ pōt eſſe ſubiectiue
in tribꝰ ſubſtātijs :vt pꝫ qn̄ aliqs
baculus

baculus eſt ſimul in aere ī aqua ⁊
in terra.ꝫ locꝰ nō eſt vnū accn̄s.
¶Rn̄deo.negat̄ ꝯn̄a:qꝛ nō opꝫ ꝙ
locꝰ hēat vnitatē numeralē:ſꝫ ad
vnitatē eiꝰ ſufficit vnitas locati ⁊
oꝛdinis ad primū continens.
¶Cōtra.iſte oꝛdo eſt ſubiectiue ī
coꝛꝑe locāte.ꝫ variatur ad varia-
tionē eius:⁊ per ꝯn̄s ſequit̄ ꝙ tur
ris fundata in aqua currente con
tinue mutet locum.
¶Preterea poli ſunt quedā pun
cta imaginata:ꝫ diſtantia ad po-
los nō eſt q̄d reale ſꝫ imaginatuꝫ
ꝫ eſt ens rōnis:locꝰ aūt eſt q̄d rea
le:ergo illa diſtantia vel ille oꝛdo
nō eſt de ratione loci.
¶Rn̄deo.Dico p̄º ꝙ ad vnitateꝫ
loci ſufficit ꝙ idē oꝛdo diſtātie ſit
in oībus ſuꝑficiebꝰ aque q̄ ſibi ſuc
cedūt in ambiēdo eandē turrim.
¶Dico ſcđo ꝙ ſemꝑ manet idē oꝛ
do ẜm mām in p̄mo cōtinente ad
oēs iſtas ſuꝑficies ſibi ſuccedētes
¶Dico.tertio ꝙ ſiue poli ſint pū-
cta ſiue nō:tn̄ p̄mū ꝯtinēs eſt q̄d
reale manēs idē numero.Nō ha-
beo.tn̄ pro incōueniēti ꝙ in polis
ſint in potētia aliq̄ pūcta realia.
¶Tertio id cuiꝰ rō cōpleṫ ꝑ rela-
tionē nō eſt foꝛmal̄r de gn̄e quāti
tatis:ſed rō loci completur per re
ſpectū ad primū cōtinuū.ergo.
¶Rn̄deo ꝙ locus eſt de gn̄e q̄ꝫti-
tatis ſolū quo ad ſuū māle:nō aūt
quo ad ſuū foꝛmale:ſicut ēt ex ſuo
māli hꝫ ꝙ menſuret locatū:nō au
tem ex ſuo foꝛmali.
¶Quarto.Locus ex ſua rōne foꝛ
mali locat locatū:ſꝫ locare ē actio
⁊ non relatio.ergo ⁊c.
¶Reſpōdeo.negat̄ minoꝛ:imo lo
care eſt relatio ſignificata per mo
dum actionis.
¶Dico ſcđo ꝙ locus dicit nō ſolū
vnā:ſed plures habitudines ī ob
liquo.Dicit.n.habitudinē mēſu-
re inquātuꝫ equatur locato.dicit
habitudinē cōtinētis ad conten-
tum inquātuꝫ ambit locatum. di
cit habitudinē actiui ad paſſiuū
inquātū cōſeruat . Iſtarum vero

habitudinū alique ꝯueniūt ei in
primo mō dicēdi ꝑ ſe: ⁊ ſunt dr̄ie
ꝯſtitutiue:alique v̄o in ſecūdo:qꝛ
ſunt ꝓprie paſſiones.
¶Quinto.locus eſt poſitio :ergo
actu eſt quātitas.ꝯn̄a pꝫ.an̄s pro
batur p̄º.Illud eſt locus quo poſi
to ēt oībus alijs ſecluſis res dꝛ eē
hic vel ibi:ſed ex hoc ꝙ res hꝫ de-
terminatā poſitionem remota oī
ſuꝑficie dꝛ eſſe hic vel ibi:ꝫ ⁊c.
¶Rn̄deo.dico p̄º. ꝙ locus nō eſt
vbi neqꝫ poſitio: qꝛ locus ſignifi-
cat rem abſolutam q̄ eſt ſuperfi-
cies lꝫ ꝯnotet reſpectū.vbi aūt et
poſitio ⁊ alia oīa ſex p̄ncipia dicū
tur purū reſpectū:nō tn̄ de gn̄e re
lationis:vt declarabit̄ di.6.
¶Dico ſcđo ꝙ minoꝛ eſt falſa.eſſe
aūt hic aut ibi ſequunt̄ primo ⁊ ꝑ
ſe ad ſuꝑficiē ꝯtinentis:⁊ ea remo
ta nō remanet vbi neqꝫ poſitio.
¶Scđo.Remota omni ſuperficie
adhuc terra moueret̄ ad centruꝫ
ſed hoc nō eſſet niſi qꝛ acquireret
poſitionē:ergo locus ad quem eſt
motus localis eſt poſitio.
¶Rn̄deo.negat̄ maioꝛ.graue.n.
ideo moueṫ ad centrū qꝛ appetit
ꝯtineri in tali vel tali coꝛꝑe qđ eſt
eius ꝯſeruationē.vnde ſi nullum
eſſet cōtinens non moueret̄.
¶Tertio.illa ſunt idē quoꝝ ꝑ ſe
dr̄ie ſunt eedē:ſed eedē ſunt dr̄ie
loci ⁊ pōnis.ſ.ante retro:dextraꝫ:
ſiniſtrā:ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ:ꝫ ⁊c.
¶Rn̄deo.negatur maioꝛ.iſi tales
differētie nō ꝯueniāt vtriqꝫ prio ⁊
per ſe qđ non cōtingit in ꝓpoſito
Nā iſte dr̄ie primo ꝯueniūt loco:
ſcđario aūt cōueniūt vbi ſicut diſ
ferentie cārum deriuant̄ ad ſuos
effectꝰ.Ad p̄dicamētū v̄o poſitio
nis nllo mō ꝯueniūt ꝑ ſe iſte dr̄ie.
¶Quarto.Coꝛpꝰ glorioſum eſt ī
celo empyreo ſicut in loco ⁊ tn̄ nō
circūdat̄ aliqua ſuꝑficie:ꝫ ⁊c.
¶Rn̄deo.ꝙ coꝛpus glioſuꝫ nō eſt
ibi ī loco niſi ī potētia:⁊ iō nō opꝫ
ꝙ actu ambiat̄ aliqua ſuꝑficie.

Cōcl'o.iiij. Plures an-
geli nō pn̄t

ſimul eſſe in eodē loco. Hanc ſic ꝓbat .s.D. prima parte.q.52.art.3. Impoſſibile eſt vnius effectus eē plures proximas cauſas ꝑfectas in eodē genere cāe: ſʒ angelus nō eſt in loco niſi vt ꝑfecta ⁊ prima cā alicuius effectus: ergo ⁊c.

¶ Ex hoc ſequit̄ ꝙ cū aliquis eſt obſeſſus a plib⁹ ſpiritib⁹ ꝙ ſunt ī diuerſis partibus corpis eius.

Grego. hic.q.3. ¶ Cōtra arguit Greg. p°. Poſſibile ē duo corpora eſſe ſimul in eodē loco miraculoſe: ergo ⁊ duos angelos.

¶ Rn̄deo p°. ꝙ loqmur nālr. Dico ſcdo ꝙ eſſe ꝯn̄a nō tʒ: qꝛ primū nō implicat ꝯdictionē ſicut ſʒ: vt pʒ in ꝓbatione ꝯcl'onis.

¶ Scdo. Materia ⁊ forma quoꝝ vtrūq; eſt in loco circunſcriptiue ſunt in eodē loco: ergo multomagis duo angeli.

¶ Rn̄deo. negat̄ ꝯn̄a rōe dicta ad ꝑcedēs argumētū. ⁊ rurſus qꝛ mā ⁊ forma ſunt in loco tm̄ ꝑ accidēs angelus aūt eſt in loco ꝑ ſe ſicut operans in operato.

¶ Tertio. Cū angel⁹ libere agat pn̄t duo angeli mouere idem corpus: ita ꝙ quilibet eoꝝ agat itra vltimū ſue potentie: ergo tunc erant ambo in eodem loco.

¶ Rn̄deo. ꝙ angelo nō ꝯuenit eē in loco niſi quādo agit: vt agens ꝑfectū: ⁊ iō poſito illo caſu neuter illorum angelorum eſſet ibi vt in loco.

Cōcl'o. v. Nullus angelus pōt eē naturalr in diuerſis locis. Hāc ſic ꝓbat prima pte.q.52.arti.2. Id cui repugnat naturalr opari circa diuerſa: nulla mō vnita: ⁊ nō eſt in loco niſi qꝛ ꝯtingit opatū: nō pōt eē ſimul in plib⁹ locis: ſʒ angelus eſt hmōi: ergo ⁊c. Ex hoc ſequit̄ ꝙ qn̄ angelus operat̄ in totā vnā ciuitatē: ipſa tota vnitas correſpōdet ei vt locus adequatus.

Queſtio. ij.

Queritur ſcdo. vtrum angelus menſuret̄ tpe?

Pro iſta qōne hec eſt prima ꝯcl'o. Oēs motus corporū inferioꝝ mēſurant̄ vno tpe qd̄ eſt paſſio primi motus. Hāc ſic ꝓbat .s.D. prima p.q.10.ar.6. item 2. quoli.q.3.ar.p°. Et in tractatu de inſtātib⁹. Nulla forma nālis naturalr multiplicat̄ ꝑ īdiuidua eiuſdē ſpeciei niſi ꝑ multiplicationē mālem ſui ſbi primi ⁊ ꝑ ſe: ſed ſbm primum ⁊ ꝑ ſe tpis .ſ. primus motus nō multiplicat̄: ergo nec tps.

Aureo. ¶ Cōtra arguit Aureo. p°. Indiuidua eiuſdē ſpeciei hn̄t paſſiōes eiuſdē rōnis: ſʒ oēs mot⁹ circulares ſunt eiuſdē rōnis ſaltē in hoc ꝙ eſt eſſe ſucceſſiuū: ergo in oib⁹ eſt tps ſubiectiue. Si negat̄ mior qꝛ primus eſt regularis ⁊ alij nō. Cōtra qꝛ tps nō eſt in eo rōne regularitatꝭ: ſʒ rōe prioris ⁊ poſterioris: hoc aūt eſt in omni motu: ergo.

¶ Rn̄deo. negat̄ minor: qꝛ tps eſt ſbiue in motu ea rōe qua eſt pm⁹ pma pte.q.66.ar.4. ad tertium.

¶ Ex quo elicit̄ ꝙ tps pōt duplr accipi. Uno mō proprie ⁊ ſtricte: ⁊ ſic eſt tm̄ vnū tps vel numer⁹ motus primi mobilis. Alio mō īproprie: ⁊ ſic numerus cuiuſlibet ſucceſſionis pōt dici tps. Scdo pʒ ꝙ lʒ oēs mot⁹ ſint eiuſdē rōnis ī hoc ꝙ eſt eſſe motū: nō tn̄ ī hoc qd̄ eſt eſſe primū ⁊ ſecūdū: notiſſimū et non notiſſimum.

¶ Ad ꝓbatōeʒ mioris dr ꝙ lʒ tps īproprie dictū ꝯſequat̄ motū rōne prioris ⁊ poſterioris: nō tn̄ tps ꝓprie ſʒ ꝯſequit̄ motū inq̄ꝫtū ē primus. Un̄ ceſſāte motu pmi mobilis q̄ mot⁹ nūc eſt pm⁹ remaneret alius mot⁹ q̄ eſſet prim⁹ ⁊ numerus illi⁹ eēt tūc ꝓprie tps numer⁹ vero aliorum motuum eſſet tps improprie.

¶ Scdo. tps eſt formalr ſucceſſio. ſed in quolibet motu eſt ſucceſſio ergo in quolibet eſt tempus.

¶ Rn̄deo. prio ꝯcedit̄ ꝙ in quolibet motu eſt tps īproprie. ſcdo negat̄ maior qꝛ ſucceſſio non eſt niſi rel'o prioris ad poſteri⁹ vel eſt nō

ſimultas: tps aūt non eſt rel'o nec negatio. ꝯcedo tn̄ ꝙ ſucceſſio ſiue ſit rel'o ſiue negatio ꝯcomitat̄ tps ⁊ ē de rōe ei⁹ tāq̄ꝫ dr̄ia ꝯſtitutiua.

¶ Cōtra. Omnis quātitas vel eſt ꝑmanens vel ſucceſſiua: ſʒ quātitas ꝑmanens eſt ipa partibilitas quāti ꝑmāſiui: ergo quātitas eſt ipa ſucceſſio ſʒ tps eſt ſucceſſiuū: ergo.

¶ Rn̄deo. primo dico ꝙ prima diuiſio quātitatis eſt in ꝯtinuū ⁊ diſcretum: nec illa diuiſio alicubi a pho ponit̄: lʒ in pn̄tis dicat ꝙ aliqua quātitas hʒ poſitionē: ⁊ aliq̄ nō. hr̄e aūt poſitioneʒ nō eſt idem olno qd̄ hr̄e ꝑmanentiā. lʒ hr̄e poſitionem includit tria. primuʒ eſt ſit⁹ ꝑtiū. ſcdʒ eſt ꝑmanētia vni⁹ cū alia. tertiū ē copulatio vni⁹ cū alia

¶ Scdo negat̄ ꝯn̄a. qꝛ arguit a cōtinuo ad diſcretū. ⁊ ſi argumētuʒ aliq̄d valet ꝯcluderet ꝙ quātitas ꝑmanēs nō eſt niſi ꝑmanētia.

¶ Tertio negat̄ minor: qꝛ eſt ꝯtra phm dicere ꝙ quātitas ſit tm̄ ꝑtibilitas ⁊ ꝙ ipſa nō habeat ꝑtes: ⁊ cōtra theologiā que ponit quantitatē ſeparatā in euchariſtia habētem ꝑtes alias a ꝑtib⁹ qualitatū ſenſibiliū ibidem remanentiū.

¶ Tertio. Tps nō ē alid̄ q̄ꝫ pri⁹ et poſteri⁹: ſʒ illa ſunt in oī motu. ergo.

¶ Rn̄deo. vt. s. de tpe īproprie dicto. Itē negat̄ maior. ſʒ numerus prioris ⁊ poſterioris ꝯcretiue ſum ptoꝝ eſt tps: ⁊ ſilr eſt numer⁹ ſucceſſionis in motu: nec eſt incōueniēs ponere duas ſucceſſiōes q̄rū vna ſit inter partes motus ⁊ alia inter partes tpis: qꝛ reſpect⁹ multiplicant̄ multiplicatis fundamētis ⁊ terminis: mō alie ſunt ꝑtes motus ⁊ alie partes temporis.

¶ Item dico ꝙ mot⁹ ⁊ tēpus non ſūt due quātitates ſucceſſiue formaliter: lʒ ſint duo quāta ſucceſſiua: ſed neutrū eorum ꝓprie dicit̄ quātum inquātū eſt ſucceſſiuū: qꝛ ſucceſſio pōt eſſe inter nō quanta: vt pʒ in cogitationib⁹ angeloꝝ: ſʒ tps ⁊ motus dicunt̄ quāta inquātum ſunt ꝯtinua vel diſcreta: imo qꝛ habent vtrūq;. Concedo tn̄ ꝙ tps de per ſe eſt quātitas: nō autē motus cui⁹ cām aſſignat dn̄s Albert⁹ ī tractatu de q̄ꝫtitate. ca. 4.

¶ Ex quo loco habentur quatuor. Primū ꝙ mot⁹ nō eſt per ſe in genere quātitatis: cui⁹ rō eſt: qꝛ motus eſt ꝑ ſe de genere ſui termini ad queʒ: ille aūt termin⁹ aliqn̄ eſt d̄ genere qualitatis aliqn̄ vbi ⁊c. Secūdū ꝙ tps eſt per ſe quātitas menſurās protenſionē forme ſluētis vel motus. Tertium ꝙ tps eſt principali⁹ cōtinuū q̄ꝫ diſcretum: ſed in hoc diſcordat a .s. Do. quia vult ꝙ tps eſt formaliter numerās. ⁊ ꝙ hʒ cōtinuitatem nō ex ſe ſed ex motu. Quartū ꝙ motus hʒ duplicem ſucceſſionē vel partibilitatem. vnā que cōpetit ſibi rōne ſpacij vel vbi vel forme ſluentis ⁊ hec eſt ſibi intrinſeca. Aliaʒ vero rōne tēporis ⁊ hec eſt ſibi extrinſeca ⁊ quaſi ſuꝑueniēs: ⁊ numerus hui⁹ ſecūde ſucceſſiōis eſt temp⁹ s. Doc. 4. phyſi. in illo cap. Accipiendū aūt. vbi ponit aliam prioritatem in motu aliaʒ in tēpore. ⁊ vt dicit Albert⁹ extenſio mot⁹ eſt cauſa extenſionis temporis. Lectio 18.

¶ Quarto tempus eſt de genere ſucceſſiuoꝝ: et nō eſt cōcretum ex partib⁹ succedētibus. ergo eſt ipa ſucceſſio. minor ꝓbat̄: qꝛ tūc tps eſſet quātitas per accn̄s.

¶ Rn̄deo negat̄ mior. ad ꝓbōnē. negat̄ ꝯn̄a. qꝛ tps ē ſoꝛalr nūer⁹ ꝯpoſit⁹ ex vnitatib⁹ ſibi ſuccedētib⁹: numer⁹ aūt ē ſoꝛalr quātitas. Concedo tn̄ ꝙ tps eſt cōtinuū vel ſucceſſiuū vel extenſuʒ per accn̄s: qꝛ cōtinuitas tpis eſt a motu.

¶ Quinto. In motu nō eſt ſucceſſio niſi ex tēpore. ergo ī quolibet motu eſt tempus.

¶ Rn̄deo. negat̄ an̄s: qꝛ phus. 4. phyſi. particula. 99. dicit ꝙ prius ⁊ poſterius pri⁹ ſunt in motu q̄ꝫ in tēpore: prius aūt ⁊ poſterius ſine ſucceſſione intelligi nō poſſunt.

Grego. in. 2. di. 2. q. 1. ¶ Sexto arguit Gregorius ꝙ tps nō ſit res diſtincta a corpore. per

corpꝰ regulariter motuz poſſumꝰ metiri moras motuū et quietū ac eorum durationis. ergo nō eſt ponēduz tp̄s diſtinctū a corpore: tenet conſequentia: quia eſſet ſuꝑfluū.

¶ Rn̄deo. iſta opinio improbata ē a ph̄o quarto phy. ꝑticula. 94. vbi ait. Quidā dixerūt tp̄s eſſe ſpherā totius. ⁊ iſte ſermo eſt vanus. itez ſequiẗ ꝙ omnia eſſent in eodē tp̄e adequato. Ad argumentū negaẗ antecedens. loquendo de menſura proxima ⁊ per ſe. Et lz tempus ⁊ motus ſint minus nota ꝙ̄ ipſuz mobile quātum ad quid eſt: nō tamen quātuz ad quia eſt: quia motus eſt ſenſibile cōe: ⁊ talis cognitio ſufficit. Et ſic pz ad obiecta cōtra primam concluſionem.

Cōclo. ij.

In toto tempore continuo eſt idem nūc ſm ſubſtātiā: variatum tamen ſm rationem.

¶ Sanctus Doctor in eodem tractatu de inſtātibꝰ: vbi etiā ponit ꝙ aliud eſt nunc eui quo menſuratur primū mobile ſm eſſentiaz: ⁊ hoc eſt in p̄io mobili: ſicut menſura ⁊ non vt accidēs in ſubiecto. Aliud eſt nūc quo menſuraẗ ip̄m mobile vt ſtat ſub forma motus ſemper aliter ⁊ aliter ſe habēs: et hoc nō eſt aliquid tēporis. ſed eſt ipſa vnitas mobilis. ⁊ dico vnitas de genere quātitatis nō abſolute ſed vt mobile eſt ſub forma motꝰ: ſed hoc remanet idem in toto tēpore: ſicut remanet idez mobile ⁊ eadem vnitas eius: ſed variatur ſm eſſe ſiue ſm rōnez ſm ꝙ coexiſtit alteri ⁊ alteri parti tēporis. Et hoc nūc eſt cā tp̄is eo mō quo geometre imaginaẗ pūctū ſuo fluxu cauſare lineaz. Aliud eſt nunc qđ eſt cōtinuatiuū vel terminatiuuz tēporis: ⁊ hoc nō eſt idem in toto tēpore: nec menſurat mobile aut motum ſed mutata eſſe. probatur aūt ſic iſta ꝯcluſio. Eſſe primi mobilis vt eſt inuariabile: et eiuſdez eſſe vt eſt ſub motu: ⁊ mutatū eſſe qđ eſt fluens ⁊ labens ſunt alterius ⁊ alterius rōnis in rōne menſurabiliuz. ergo debent habere diuerſas menſuras.

¶ Iſta ꝯclo ē d mēte ph̄i q̄rto phyſi. i illo capi. Sicut motꝰ ſemꝑ eſt aliꝰ. Et ibi Cōmētator ꝯmē. 103. ⁊ 104. ⁊. 105. ⁊. 106. Rō ēt ſupradicta pz nā p̄mū eē ē ſubſtātiale primi mobilis. ſcđz vero eſt eſſe accidentale. tertium aūt eſt mutatuz eſſe. Sicut enim aliud eſt mobile: aliud motus: aliud mutatuz eſſe: ita alia eſt vnitas mobilis: et hec eſt ipſum nunc manēs idem in toto tempore: alia eſt vnitas mutati eſſe: ⁊ hec eſt ipſum nūc intrinſecum tēpori ⁊ cōtinuās ipſuz. Numerus vero motus eſt tempꝰ: nec dico ꝙ numerꝰ qui eſt tempus cōponatur ex vnitatibus que ſunt ipſa nunc: ſed ex vnitatibus partiuz motꝰ: qꝛ prima eſt vnitas rei indiuiſibilis. ſ. mutati eſſe: ſecūda aūt rei diuiſibilis. ſ. motus.

¶ Contra arguit Aureolus. Indiuiſibile nō poteſt cauſare motum 6. phyſi. ergo nec tempus. Aureolus. tex. cō. 32.

¶ Reſpōdeo ꝙ cauſatio qua nūc cauſat tempꝰ eſt imaginaria: ſed mobile eſt id qđ cauſat tempꝰ i genere cauſe materialis: ⁊ ipſuz mouens in genere cauſe efficiētis. dico tn̄ ꝙ mobile nō cauſaret tēpꝰ niſi ſibi ineſſet aliqđ nūc ſtans ſz ſubſtātiaz. eſt ergo nunc quo cauſatur tempus non id qđ cauſat.

¶ Alia argumēta facit tū ex ſe tuz ex auctoritatibꝰ ph̄i: q̄ nō ꝯcludūt niſi de inſtanti tertio mō dicto.

¶ Cōtra eandem arguit Scotus. Oē idiuiſibile gn̄e quātitatis aut ē terminꝰ ꝯtinui aut ps diſcreti: ſz tale iſtās ē idiuiſibile de gn̄e q̄ntitatis. ergo eſt ⁊c. ſi ē ps diſcreti. ergo cauſat tp̄s diſcretū. ſi terminꝰ cōtinui. ergo eſt ꝯtinue aliud ⁊ aliud.

¶ Rn̄deo. primo dico ꝙ tale nunc nō eſt ſubſtātia mobilis: ſicut putat Egidiꝰ ⁊ Gregoriꝰ. nec ē mera negatio vt ponit Durādus: ſz vnitas mobilis vt dictum eſt.

¶ Secūdo. negaẗ maior. nō enim

oportet omnē vnitatem eſſe actu partem alicuius diſcreti: ſicut patet ſi eſſet tantū vnum corpus in vniuerſo. eius eniz vnitas nō eēt terminus continui: nec actu pars alicuius diſcreti.

¶ Dico tertio ꝙ illud nūc eſt pars diſcreti ſcz numeri quo numerantur oīa mobilia. vnūquodqꝫ enim mobile hz ſuaz vnitatē: que vnitates cōſtituūt numerū mobiliū. ⁊ ad improbationē negaẗ ꝯſequētia vt patet. Variatur autem ſm diuerſa eſſe inquantū diuerſis inſtantibus coexiſtit: ⁊ hec variatio non eſt proprie motus: ſed ſucceſſio diuerſaꝝ habitudinū rationis nunc ſtantis ad inſtātia fluētia: nec opz querere menſurā illiꝰ mutationis aliam ab inſtantibꝰ fluētibus vel ab ipſo tempore.

Grego. in. 2. di. 2. q. 1. ¶ Cōtra eādem arguit Gregoriꝰ ꝙ nō detur inſtās fluens. Primo tale inſtās nō eſt ſubiectiue i mobili: nec in aliq̄ accidēte eius. ergo i nullo eſt: ꝯn̄a ptz. Ans ꝓ p̄ma parte ꝓbaẗ. Si eſt in mobili. ergo mobile mutaẗ qn̄ perdit ipſum: qꝛ oē qđ non hz aliquā entitatē quam ante hēbat mutaẗ. hoc eſt falſuz. qꝛ aut in illo inſtāti in quo acq̄rit. ipſum ꝑdit eum: ⁊ ſic ſiẗ incipit: ⁊ dſinit ꝯtra Ph̄m ⁊ Cōmē. 8. phy. cō. 83. ⁊ per hoc ꝓbat inter motꝰ ꝯtrarios eſſe quietē. probaẗ idem an̄s pro ſcđa pte: aut eſt in accn̄te ꝑmanēte: ⁊ hoc ꝑ argumētū nūc imediate dictū: aut in nō ꝑmanēte: ⁊ tunc aut eſt i accn̄te diuiſibili: ⁊ hoc nō: qꝛ ipſuz inſtās eſſet diuiſibile: nec in indiuiſibili puta i mutato eſſe: qꝛ eodē modo q̄rereẗ in quo ſit ſubiectiue mutatū eſſe.

¶ Rn̄deo: p̄mo dico ꝙ ad motum nec tp̄s nec ad inſtās eſt motꝰ per ſe: iō mobile qđ ꝑdit inſtās nō ꝓprie mutatur. 5. phy. tex. cō. 10.

¶ Dico ſcđo ꝙ illud inſtās eſt ſubiectiue imediate in motu p̄mi mobilis: ⁊ mediate in ipſo p̄o mobili.

¶ Dico tertio ꝙ in eodē inſtāti in quo incipit deſinit: incipit quidē ꝑ poſitiōez de p̄nti ⁊ negatiōez de p̄terito: deſinit vero ꝑ poſitionē d p̄nti ⁊ negōnē de futuro: ⁊ ſic ſđm ſiẗ mutaẗ ab eo ꝛ mutatū ē ⁊ ad ipz moueẗ: nec eſt icōueniēs ꝙ aliqd ſiẗ incipiat ⁊ deſinat in his rebus q̄bus repugnat ſtare cuiuſmodi ē inſtās: nec eſt ſiẗe de motibꝰ contrarijs: qꝛ per motꝰ ꝯtrarios acq̄runẗ forme ꝯtrarie tanq̄ ꝑ ſe terminū illoꝝ q̄bꝰ formalr repugnat durare ꝑ vnicū inſtās. vn̄ tota repugnātia illiꝰ imediate ſequele ē nō rōne ɛentiū ſucceſſiuaꝝ: ſz rōne rerum permanentium.

¶ Dico quarto ꝙ illud inſtās eſt ſubiectiue in mutato eſſe vel i motu. ad iprobōnē negaẗ ꝯn̄a: qꝛ non opz accidēns diuidi ad diuiſionē ſubiecti niſi ſubiectū ſit ei adeq̄tū ⁊ ſit primū ⁊ per ſe. ſđz: qđ nō ē i ꝓpoſito. Sic. n. idē ſđz p̄o corrn̄det corꝑi: ſcđo ſuꝑficiei: tertio linee: ⁊ q̄rto ipſi pūcto. ita idē mobile eſt ſđz p̄mariū motꝰ: ſcđo mutati eē: tertio ipſius nunc.

¶ Poſſet q̄nto dici ꝙ tale inſtās nō corrūpiẗ in ſeipſo. i. dum eſt: ſz in tꝑe ſequēti nō ad hūc ſenſuz ꝙ pars eius corrūpaẗ in ꝑte tp̄is et alia i alia ꝑte: ſed qꝛ ante illđ tp̄s erat ⁊ nihil ipſiꝰ eſt in tali tꝑe: nec in aliquo inſtāti eius: nec mirū: qꝛ nō deſinūt eſſe per ſe ſed ꝑ aliud ⁊ ꝯſecutiue: vn̄ nō opz ꝙ corrn̄deat eis aliqua menſura adequata.

¶ Scđo nō datur mutatū eſſe. ergo nec inſtās. ans ꝓbaẗ. aut motꝰ nō includit aliam entitatē ꝙ̄ mutata eſſe: ⁊ ſic ex eis cōponiẗ: ꝯtra ph̄m 6. phy. aut includit aliā entitatē: ⁊ ſi illa includit mutata eē cōponitur ex eis: ſi nō illa ergo per illā p̄t mobile moueri ſine mutatꝫ eē. tex. cō. 76. et. 88.

¶ Rn̄deo. ꝙ motꝰ includit mutatum eſſe intrinſecuz ſibi nō tanq̄ ꝑtez integralē ſed formalē ⁊ eodē mō quelibet pars motus includit mutatū eſſe: nō tn̄ ex eis cōponiẗ ſicut q̄libz ps hoīs includit aīaz: nō tn̄ preciſe cōſtat ex aīa: ſz icludit eo mō quo cōtinuū icludit ſuū

cõtinuatiuũ intrinſecũ vel termi-
natiuũ:⁊ ſic linea includit pũctũ.

Cõclo.iij. Pret tp̃s cõti nuũ qd ē paſ
ſio primi mot⁹:eſt etiã aliud tp̃s
quod eſt diſcretum.

¶Ad euidẽtiã hui⁹ ↄclonis p̃mit
to aliqua. Primũ eſt ꝙ tẽpus quo
ad ſuũ formale eſt q̃d diſcretũ : eſt
n.numerus p̃oris ⁊ poſterioris:ſꝫ
q̃ ad ſuũ materiale ē ↄtinuũ:qꝛ ta
lis nũer⁹ ⁊ applicat⁹ reb⁹ ↄtinuis
ſ.motui a quo tp̃s hꝫ cõtinuitatẽ.
¶Premitto ſcd̃o ꝙ angelus non
intelligit oĩa ſimul:ſed vnuꝫ poſt
aliud:⁊ pp̃ hoc in eius cogitatio-
nib⁹ ⁊ volitionib⁹ eſt ſucceſſio.
¶Premitto tertio ꝙ iſta ſucceſ-
ſio nullã hꝫ dependẽtiã ad tẽpus
noſtrũ:qꝛ ceſſante motu celi eſſet
adhuc p̃dicta ſucceſſio.
¶Premitto quarto ꝙ oĩs menſu
ra opationũ ſibi ſuccedẽtiũ ē tp̃s.
¶Premitto q̃nto ꝙ oĩs itellectio
⁊ oĩs volitio angeli eſt in inſtanti:
ita ꝙ lꝫ angelus poſſit cõtinuare
volitionẽ ſuã:nõ t̃n eſt neceſſe ꝙ
eam continuet.
¶Ex his arguit ſic.s.D.quoli.9.
q.3.⁊ p̃ma p.q.53.ar.3. Opatiões
nullã hñtes cõtinuitatẽ per ſe nec
p accñs nec ſequẽtem ↄtinuũ nec
ab aliquo cõtinuo depẽdẽtes nõ
ſunt mẽſurabiles tp̃e cõtinuo nec
iſtãti tp̃is cõtinui:⁊ qꝛ hñt aliquã
mẽſurã mẽſurant tp̃e diſcreto: ſꝫ
opatiões angeloꝝ ſũt hmõi. g̃ ⁊c.
¶Sciendũ eſt aũt ꝙ in opatione
interiori angeloꝝ nõ ē neceſſe ꝙ
ſit cõtinuitas:in opatiõe vero ex
teriori qua mouet in corpe aſſum
pto vel aliquo ūis mõ opꝫ eſſe cõ-
tinuitatẽ:⁊ pp̃ hoc q̃nq̃ dicit.s.
D.ꝙ angelus p̃t moueri motu cõ
tinuo ⁊ motu nõ cõtinuo:accipiẽ-
do per motum nõ cõtinuũ opera
tionem immanentem.
¶Dico preterea ꝙ motus ↄtinu⁹
angeli eſt alteri⁹ rõnis a motu ce
li.dico vltimo ꝙ mẽſura vni⁹ ope
rationis angelice dr̃ vnũ inſtans:
⁊ qꝛ vna opatio põt alteri ſuccede
re:iõ ⁊ vnũ inſtans põt ſuccedere
alteri. Ex iſtis aũt inſtãtib⁹ cõpo
nitur tp̃s diſcretũ:quodlibet autẽ
tale inſtãs angelicũ põt coexiſte-
re:non ſolũ inſtanti nr̃o:ſed ẽt tp̃i
ſm ꝙ angelus põt cõtinuare vel
nõ cõtinuare ſuam operationem.
¶Ex his ſequit correlarie ꝙ duo
motus cõtinui poſſunt eſſe ſimul
ſ.mot⁹ ↄtinu⁹ angeli:⁊ mot⁹ celi.
¶Cõtra ↄclonẽ arguit Scot⁹.p̃°. Scot⁹
Sequit ꝙ q̃libet angelus habeat in.2.di.
ſuũ tp̃s diſcretũ:ꝙ in eodẽ angelo 2.q.4.
poſſint eſſe duo tp̃a diſcreta: et ꝙ
eadẽ q̃titas ↄponat ex pluribus
oĩno diuerſarũ rõnũ quod eſt con
tra ph̃ꝫ.7.meta.vbi dicit ꝙ ſex nõ tex.cõ.
ſunt bis tria.ↄñ̃a p̃bat.q̃ ad p̃mũ 19.
qꝛ in quolibet angelo eſt ſucceſſio
opationũ:g̃ ⁊ p̃priũ tp̃s.quo ad
ſcd̃m p̃bat.i angelo alia ē ſucceſ-
ſio itellectionũ et alia volitionum
ergo aliud ⁊ aliud tp̃s.quo ad ter
tiũ p̃bat.menſure opationũ: ſpẽ
diſtinctarũ ſunt alteri⁹ ⁊ alterius
rõnis : ſꝫ itellectiões angelice ſibi
ſuccedẽtes ſunt alteri⁹ ⁊ alterius
rõnis.g̃ inſtãtia q̃ mẽſurãt iſtas
opatiões:⁊ ex q̃b⁹ cõponit tp̃s di-
ſcretũ ſunt diuerſaꝝ rõnuꝫ.maior
pꝫ.minor p̃bat.Obiectoꝝ ſpẽ di-
ſtinctoꝝ ſunt intellectiões ſpẽ di-
ſtincte:ſed angelus põt ſucceſſiue
intelligere oĩa ſpẽ diſtĩcta.g̃ ⁊c.
¶Rñdeo.dico p̃° ꝙ p̃mũ ⁊ ſcd̃m qd
infert nõ ē falſuꝫ:tp̃s.n.hꝫ rõnẽ
mẽſure.Mẽſura aũt dr̃ eſſe notior
mẽſurato.Cũ igit cogitationes ⁊
volitiões vni⁹ ãgeli nõ ſint natu-
raliter note alteri nõ appet quõ p
nũerũ cogitationũ vel volitionũ
vni⁹ poſſint mẽſurari cogitatiões
alteri⁹:⁊ p̃pter hoc q̃libet angel⁹
hꝫ p̃priũ tp̃s:ſilr̃ p̃nt in eodẽ eſſe
plura tempora diſcreta.
¶Dico.2.ꝙ ↄñ̃a nõ tenet quo ad
tertiũ mẽbrũ:qꝛ tp̃s diſcretũ nõ ē
q̃titas:ſꝫ nũer⁹ trãſcẽdẽs ↄpoſit⁹
ex vnitatib⁹ ↄuertibilib⁹ cũ ente.
¶Scd̃o.Intellectiões nr̃e ſunt in ca.1.4.
inſtãti vt dr̃ 10.ethi. g̃ ſi ſucceſſio ⁊.5.
intellectionũ angeli mẽſurat tp̃e

diſcreto: ſic erit dicẽdũ ẽt de intel
lectiõib⁹ nr̃is:qd̃ t̃n ẽ falſuꝫ.g̃ ⁊c.
¶Rñdeo.p̃° negat ↄñ̃a:qꝛ intelle
ctiões nr̃e i ſtatu vie ſunt ſb̃e mo-
tiui p accñs:qꝛ depẽdẽt a phãta-
ſiatione que ſequit motuꝫ. Unde
intellectus noſter nõ põt pro ſta-
tu vie habere operationẽ que ſo-
lum et precise duret per inſtans
fluens et raptim tranſiens.
¶Dico ſcd̃o preciſe ſuſtineri ꝙ no
ſtre intellectiones etiã p ſtatu vie
poſſint mẽſurari tp̃e diſcreto: de-
ſtructo eñ vel ceſſante motu celi
adhuc poſſet p dei potẽtiã hõ cõ-
ſeruari ⁊ habere intellectiões ſibi
ſuccedẽtes:et ꝙ oporteat ponere
iſtud tp̃s diſcretũ.pꝫ auctoritate
Aug.ſup Geñ.ad litterã.⁊ Herici
⁊ Goffredi ⁊ Durandi ⁊ Egidij ⁊
adhuc rõne. Nã angelus põt hr̃e
duas itellectiões ſibi immediate
ſuccedẽtes:quaꝝ q̃lib et eſt indiui
ſibilis ⁊ iſtãtanee p̃ducta. Nulla
aũt earũ põt menſurari tp̃e cõi cũ
ipſa ſit tota ſimul neq̃ iſtãti nr̃o
qꝛ cũ vnũ tale iſtãs nõ ſit imedia-
tũ alt̃i:ſeq̃t ꝙ ſcd̃a illaꝝ opationũ
nõ hr̃et p̃priã mẽſurã ſicut p̃ma.
Aureo- ¶Cõtra correlariũ arguit Aureo
lus. lus p̃°. Impoĩe eſt eſſe ſimul duo
nũc:g̃ duo tempora.ↄñ̃a pꝫ.qꝛ oẽ
tp̃s hꝫ ſuũ nũc. añs p̃bat. Nã in
illo nũc in quo celũ mouet angel⁹
intelligit ⁊ ego loquor:ergo ⁊c.
¶Rñdeo.negat añs de illis nunc
q̃ ſunt tẽpoꝝ nullã hñtis cõnexio
nẽ abinuicẽ: cuiuſmodi eſt mot⁹
ↄtinu⁹ celi ⁊ mot⁹ ↄtinu⁹ angeli.
Ad p̃bationẽ dico ꝙ cũ dr̃ qñ celũ
mouet angel⁹ intelligit per p̃mũ
importatũ nũc tp̃is noſtri ⁊ ſcd̃m
importatur nunc tẽporis angeli.
¶Dico ſcd̃o ꝙ ẽt loquẽdo de nr̃o
tp̃e poſſunt eſſe ſimul plura tp̃a:
qd̃ t̃n põt itelligi dupl'r. Uno mõ
ꝙ q̃libet eoꝝ ex equo ſit tp̃s ⁊ ex
equo habeat rationẽ mẽſure : vt-
puta qꝛ vnũ illoꝝ eſt eque motuꝫ
ſicut aliud ⁊ fundat i motu eque
vniformi ⁊ eque regulari ⁊ neuter
eoꝝ dependet ab alio.⁊ ſic eſſe ſimul
plura tp̃a ↄtinua nõ eſt poſſibile
ſaltẽ naturalr̃:qꝛ opꝫ in omni gñe
ponere aliqd̃ primũ ꝙ ſit aliorum
menſura. Alio mõ põt intelligi ꝙ
ſint duo tẽpora cõtinua:ſꝫ ꝙ vnũ
eoꝝ ſit tp̃s ſimpl'r ⁊ habens oĩa q̃
ſunt de rõne menſure: aliud vero
ſit tp̃s ſm quid qꝛ nõ eſt ſimplicit
ſimũ ⁊ maxime vniforme potens
oĩa ſui gñis menſurare: ⁊ hoc mõ
poſſunt eſſe ſimul duo tẽpora.
¶Huic ↄſentit Cõmẽtator.4.ph̃.
cõmẽ.130.et.132.⁊.133.
¶Scd̃o.Si multa corpora eſſent
ſimul haberẽt idẽ vbi : ergo oĩa q̃
ſunt ſimul habent idem tẽpus.
¶Rñdeo.negat añs:qꝛ vbi eſt ſbi
ue in locato vnde tot ſunt vbi q̃t
ſunt corpora locata etiã ſi eſſent
in eodẽ loco.¶Dico ſcd̃o ꝙ ſicut
nõ eſt incõueniens aliqua eſſe in
eodẽ loco cõi et in diſtinctis locis
p̃prijs.⁊ ſic nõ inconuenit aliqua
eſſe in eodẽ nũc cõi qd̃ eſt nũc tẽ-
poris mẽſurãtis p̃mũ motũ ⁊ ha-
bere t̃n diſtincta nũc propria.
¶Que diximus de nunc : dicẽda
ſunt preciſe de priori ⁊ poſteriori.

Cõclo.iiij. Nullũ tp̃s habet eſſe
cõpletũ extra animã. Ad hui⁹ eui
dẽtiã eſt notãdũ vt ſupra dixim⁹
ꝙ de motu nõ habem⁹ niſi muta
tũ eſſe:ſꝫ rõ motus ↄſiſtit i hoc ꝙ
intellect⁹ apphẽdit priorẽ ⁊ po
ſteriorẽ partẽ motus. ſilr̃ dico ꝙ
de tp̃e nõ habem⁹ niſi inſtãs:ſed
aĩa apphẽdit p̃teritũ tp̃s ⁊ futurũ
vñ rõ tp̃is ↄſiſtit in apphẽſiõe p̃o-
ris ⁊ poſterioris in motu:q̃ apphẽ
ſio ⁊ p̃oritas et poſterioritas ſunt
ab aĩa:cũ ſint reſpect⁹ rõnis. Nõ
t̃n dico ꝙ tp̃s ſit ens rõis: imo eſt
ens reale:ſed nõ eſt actu niſi per
apprehenſionẽ anime. preteritũ
n.⁊ futurum nõ ſunt niſi ab intel
lectu apprehendantur. de preſen
ti vero habetur tantum inſtans.
¶Cõtra arguit Greg.p̃° ſi tp̃s nõ Greg. i
hꝫ eſſe cõpletũ extra aĩam: hoc iõ 2.diſ.2.
eſſet qꝛ ip̃m tp̃s dũ eſt ſit: et dũ ſit q.1.
eſt.ſꝫ hoc eſt impoĩe ẽt in ſucceſſi

nis ℥ ⁊c. maioꝛ cōiter cōcedit. minoꝛ ꝓbat. Oē qđ fit ꝓcedit de nō eſſe ad eſſe: ſ; id qđ eſt nō ꝓcedit de nō eſſe ad eſſe: ℥ non fit. Et per
tex.cō. 30. hāc ratione probat phs. 5. phyſi. ꝙ generatio non generatur.

¶ Rñdeo. dico pᵒ ꝙ rō q̄re in ꝓductione alicuiꝰ rei fieri p̄cedat eſſe: eſt qꝛ fit ꝑ alteratione p̄cedentē: ⁊ ꝓꝑ hoc ea q̄ inſtātanee ꝓducunt ſine alteratiōe p̄uia ſimul fiunt ⁊ ſunt ſicut ↄtingit in creatiōe et in operationibꝰ intellectꝰ. In ꝓductione aūt motꝰ ⁊ tp̄s nō precedit alteratio: alioq̄n iret in infinitū: ⁊ iō ſimul eſt ⁊ fit. Ad iꝓbationez negat maioꝛ: ſ; ſufficit ꝙ id qđ fit habeat eſſe ab alio. Phūs vero in loco allegato nō itēdit aliud niſi ꝙ gn̄atio nō eſt ꝓpꝛie id qđ fit: ſed qđ gn̄at alijs gn̄atis: ſicut ⁊ quelibet foꝛma tā ſb̄alis q̄ȝ accidentalis. fieri. n. pꝛopꝛie eſt ſuppoſitoꝝ.

¶ Scđo ſequitur ꝙ tp̄s eo modo quo generat ſimul gn̄et pᵒ ⁊ coꝛrūpat. hoc eſt cōtra ph̄m ⁊ Cōmētato. 8. phyſi. cō. 62. ⁊. 63. immo ēt impoſſe eſt aliq̄d ſiml̄ creari ⁊ annihilari: ℥ ⁊c. minoꝛ p;. maioꝛ ꝓbatur. Accipio aliqđ tēpus: puta vnū diē. Iſtud tp̄s eſt gn̄atū i. 24. hoꝛis: qꝛ nō habuit eſſe ante. 24. hoꝛas. nec in aliqua parte diei pᵒ ⁊ adequate. Et ſilr̄ perdit eſſe in 24. hoꝛis pᵒ ⁊ adequate: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat maioꝛ. Ad probationē dico ꝙ tale tp̄s in. 24. hoꝛis generat: ſ; coꝛrūpit in vltimo iſtāti eaꝝ. Tp̄s. n. ⁊ motū pᵒ coꝛrūpi non eſt aliud q̄ȝ ipm totalr̄ terminari. Terminat aūt pᵒ in vltimo iſtāti nec ante erat terminatū.

Hec rñſio eſt dn̄i Alberti. 4. ph̄. in tractatu de tēpoꝛe. ca. 13.

¶ Tertio. ſi tp̄s ē talis res ſucceſſiua: ſequit ꝙ aliqua res eſſet cōpoſita ex ꝑtibus quaꝝ nulla eſſet ſ; hoc eſt impoſſe: ergo impoſſe eſt tp̄s eſſe: maioꝛ p;. qꝛ per te ↄquelibet pars tp̄is eſt p̄terita vel futura: pꝛeteritū aūt ⁊ futurū nō ſunt.

¶ Rñdeo tripliciter ad hoc argm̄:

Pꝛima reſpōſio eſt ꝙ ad eſſe rerū ſucceſſiuoꝝ nō requirit ꝙ oēs partes ſint: nec ꝙ aliqua ꝑs ſit tota ſimul: ſed ſufficit et requirit ꝙ poſt quaſdam partes ſint alie ⁊ ꝙ actu ſit quoddā indiuiſibile cōtinuans partes adinuicē. Iſta reſpōſio eſt dn̄i Alberti in p̄ſenti tractatu de quantitate. ca. 9. ⁊ in. 4. phyſi. tractatu de tēpoꝛe. ca. 7.

Scđa reſpōſio eſt iſta ꝙ nō quelibet pars tēpoꝛis eſt p̄terita vel futura: ſed aliqua eſt pꝛeſens.

Tertia rñſio eſt Auicēne i ſcđo ſue ſufficiētie. ca. 13. ꝙ tp̄s eſt pn̄s l; non ſit pꝛeſens in hoc inſtanti.

¶ Cōtra primā rñſionē arguit pᵒ Sumo aliqđ tp̄s: puta. a. et ſit eiꝰ pars p̄terita. b. ⁊ futura ſit. c. ⁊ inſtās ↄtinuās eas ſit. d. Cū igit. a. nō ſit aliud q̄ȝ. b. c. d. tūc arguitur ſic. a. eſt: ergo. b. c. d. ſunt. tenet: qꝛ a termino ſupponēte pꝛo toto ad terminos ſupponētes ꝓ partibꝰ reſpectu eē exiſtere: valet ↄn̄a. ↄtūc vltra. b. c. d. ſunt: ℥. b. eſt. hoc autē eſt falſum: qꝛ. b. eſt pꝛeteritū.

¶ Rñdeo. ↄcedit prima ↄn̄a. ſ; negat iſta vltīa q̄ dꝛ. b. c. d. ſunt ℥. a. ē ⁊. b. ē: qꝛ arguit a copulato extremo ad copulatiuā q̄ ſepe fallit ēt qn̄ argr̄ a tertio adiacēte ad ſcđ;. nō. n. ſequit mā ⁊ foꝛma aſini ſūt: ergo materia aſini eſt: qꝛ eſſe exiſtentie debetur tm̄ rei ſubſiſtēti.

Dico ſcđo ꝙ partes tēpoꝛis ſunt quodāmō obſcure ꝑ aliqđ ſui qđ eſt inſtās ↄtinuās vnā cū alia: et tale obſcurū ⁊ potētiale eſſe partiū ſufficit ad eſſe obſcurū totius.

¶ Contra. ſi. b. pꝛeteritū. ⁊. c. futurū ſunt: aut. b. eſt qn̄ eſt pꝛeteritū: ⁊ hoc nō quia iā deſijt eſſe: aut qn̄ eſt futurū: ⁊ hoc nō qꝛ nōdū incepit: aut qn̄ eſt pꝛeſens: ⁊ hoc nō qꝛ de tp̄e nō eſt pꝛeſens niſi inſtans.

¶ Cōfirmat. qꝛ Aug. i lib. cōfeſſionū ſepe dicit nullū tp̄s eſſe pn̄s.

¶ Rñdeo. dico pᵒ. ꝙ aliquod tēpꝰ dicitur eſſe totū pꝛeſens accipiendo totū nō vt tenetur ſincathegorematice: ſed cathegoꝛematice.

Dico ſcđo ꝙ pꝛeteritum fuit qn̄ erat pꝛeſens: qꝛ q̄ȝdiu aliquod inſtans cōtinuās eius partes erat pꝛeſens: tādiu tale tp̄s qđ nūc dicit p̄teritū erat p̄ſens: nō q̄dē ſm̄ ſe totū: ſed ſm̄ ſuū continuatiuū.

Dico tertio ꝙ p̄teritū erat pn̄s etiā in vltimo inſtāti ſui eſſe: puta aliqua hoꝛa eſt pn̄s ēt in vltīo ſuo iſtāti ⁊ imediate poſt nō erit pn̄s.

Dico quarto ꝙ p̄teritū erat pn̄s quando erat vltimo futurum. hoc eſt qn̄ primū inſtās ſui imitatiuū actu erat. In illo eñ inſtāti deſijt eſſe futurū ⁊ incepit eſſe pꝛeſens.

¶ Ad Augu. dico vt dicit Albertus ⁊ Henricus: ꝙ ipſe naturam tēpoꝛis ignoꝛat vt ipſemet ↄfitet: vel ꝙ intendit dicere nullū tēpus eſſe pꝛeſens ſm̄ ſe totum.

¶ Quarto arguit. tp̄s nō eſt ſubiectiue in indiuiſibili motus nec in aliqua eiꝰ ꝑte nec in toto motu ℥ nō eſt i motu ſubiectiue. ↄn̄a p;. pꝛima ⁊ ſcđa pars an̄tis ꝓbat: qꝛ nō eſt maioꝛ rō de vno idiuiſibili q̄ȝ de alio nec de vna parte q̄ȝ de alia. tertia pars ꝓbat: qꝛ motꝰ eſt diuiſibilis in partes ſimultaneas cū vna pars eius ſit in oꝛiēte alia in occidēte alia in meridie: ergo ⁊ tp̄s habebit partes ſimultaneas: ⁊ per cōſequēs nō erit ſucceſſiuū.

¶ Rñdeo. ꝙ tēpus eſt ſubiectiue
text. cō. 33. in motu. Motꝰ aūt diuiditur dupl̄r. vt dꝛ. 6. phyſi. Uno modo ſm̄ ꝑtes mobilis. Alio modo ſm̄ priꝰ ⁊ poſteriꝰ magnitudinis: ita dꝛ de tp̄e cōſimiliter. partes primo mō ſumpte ſunt ſimul: nō aūt partes ſumpte ſcđo modo. Patet igit ꝙ tp̄s eſt res cōpoſita ex partibꝰ ſimultaneis ſimultate ſbi: nō autē ſimultate durationis: et ſimiliter dicendum eſt de motu.

Cōclo. v. Eſſe ⁊ ſubſtātia angeli ⁊ anime intellectiue ⁊ coꝛpoꝛū celeſtiū mēſurant euo. Hāc ſic probat prima parte. q. 10. ar. 5. et quolib. 10. q. 2. ar. pᵒ. Id qđ nō h; intrinſece priꝰ ⁊ poſteriꝰ / ſ; illa cōpati pōt / mēſurat euo: ſ; p̄dicta ſunt hmōi. ℥ ⁊c.

¶ Ad huius euidentiā eſt ſciēdū ꝙ vbi eſt prius ⁊ poſteriꝰ ibi de neceſſitate eſt ſucceſſio: ex q̄ ſequitur ꝙ remota ſucceſſione remouetur prius ⁊ poſteriꝰ: ⁊ ꝑ ↄn̄s ēt tp̄s. eē aūt dei in ſe nō h; ſucceſſionē: neq̄ȝ in operationibꝰ ſuis cū in eo ſit tātū vna opatio ſicut ⁊ vna eſſentia: ⁊ ꝓꝑ hoc mēſurat eternitate: que eſt mēſura eſſe eodē mō ſemꝑ ſe habētis. Eſſe aūt angeli ⁊ aīe ⁊ celi nō h; in ſe ſucceſſionē: ſed eſt totū ſimul cū ſit incoꝛruptibile et inuariabile: habet tamē adiūctā ſucceſſionē: qꝛ in angelo et in aīa eſt ſucceſſio opationū: ⁊ in celo eſt motus: ⁊ ideo mēſurant euo. Eſſe aūt omniū generabiliū ⁊ ſilr̄ oīs motus menſurat tēpoꝛe: qꝛ vel in trāſmutatione ↄſiſtit vel ſunt ſubiecta tranſmutationi.

¶ Ex p̄dictis ſequit coꝛrelarie ꝙ in euo nō eſt ſucceſſio ſine inouatione: vt dixit Bonauētura: ⁊ arguit ſic. vbi ē ſucceſſio ibi eſt priꝰ ⁊ poſteriꝰ. vbi eſt prius ⁊ poſteriꝰ in duratiōibꝰ ibi adueniēte poſteriori parte redit pōꝛ. vbi eſt aliq̄d adueniens qđ ante nō erat ibi eſt nouitas ſiue innouatio: ℥ vbi eſt ſucceſſio ibi eſt innouatio.

¶ Cōtra arguit ab his qui tenēt opinionē Bonauēture. pmo ſi in euo nō eſt ſucceſſio ſ; eē euiterni h; in ſe quicq̄d eſt habiturū in poſterū: ſequit ꝙ idē ſit euiterno eē fuiſſe ⁊ foꝛe. ſ; hoc ē falſu;: alioq̄n ſicut deꝰ nō pōt facere angelū nō fuiſſe: ita nō poſſet facere ipm nō eſſe futurū: qđ nullus dicit.

¶ Rñdeo. negat minoꝛ. Ad ꝓbationē negatur ↄn̄a. qꝛ dū dicimus angelū fuiſſe: impoꝛtat coexiſtentia eius ad tp̄s pꝛeteritū verū vel imaginatū iam tranſiſſe. per hoc qđ dico angelū eſſe futurū nō ponitur in actu talis coexiſtentia: et ideo deus poſſet ei nō influere ad coexiſtendum in futuro.

¶ Scđo. duratio āgeli a ꝑte poſt erit infinita: ℥ ſi eſt tota ſimul: ſeq̄

ſur ꝙ ipſa ſit actu infinita.

¶ Rñdeo. ꝙ talis duratio eſt infinita ſꝫ qđ ⁊ negatiue: qꝛ nõ hꝫ in ſe ꝑ qđ limitet̃ ad durãdũ tantũ ⁊ nõ pl⁹: nõ tñ eſt infinita ſimpl'r et poſitiue cũ nõ ſit entitas infinita.

¶ Cõtra. Id in quo ſunt infinite negatiões defectuũ eſt ĩfinitũ ſimpl'r: qꝛ negatio defect⁹ eſt poſitio ꝑfectionis. Unde ĩfinite negationes defectuũ ponũt infinitas ꝑfectiones: ſꝫ ſi euũ eſt totũ ſimul hꝫ ĩfinitas negatiões defectuũ: qꝛ negationẽ defect⁹ ꝓ craſtina die ⁊ ꝓ alia ⁊ alia etate in infinitũ: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat̃ maioꝛ qñ ille ꝑfectiões defectib⁹ oppoſite ſolo numero diſtinguunt̃ ⁊ tñ eẽntialis ꝑfectiõis eſt in vna ſicut in oib⁹. ſic eſt in ꝓpoſito. Nã durare die craſtina ⁊ durare die ſequenti eſt eiuſdẽ rõnis: ſicut ſi diceret̃ albedo eſt ꝑfectioꝛ. b. nigredie ⁊ nigredine in duplo intẽſiori ⁊ ĩ triplo ⁊ ſic in ĩfinitũ: ergo albedo ẽ ĩfinite ꝑfectõis itẽſiue. nõ valet argumẽtũ.

¶ Tertio. ſi de⁹ vnũ angelũ crearet ⁊ poſtea ãnihilaret ⁊ poſtea recrearet ĩ ei⁹ eſſe mẽſura eẽt ſucceſſio: ergo in euo eſt ſucceſſio. ɔ̃ña ptꝫ. añs ꝓbat̃. qꝛ realr' incideret non entitas angeli iter ꝑmũ eẽ ⁊ ſcđꝫ.

¶ Rñdeo. negat̃ añs. qꝛ in illo caſu: nõ eẽt ſucceſſio vni⁹ ptis durationis angeli ad aliã ptẽ: ſꝫ eẽt ibi ſucceſſio eiuſdẽ ad ſeipꝫ: ita ꝙ ſub vno reſpectu ſuccederet ſibiipſi ſub alio reſpectu: ita ꝙ p° coextitit. a. tẽpori ⁊ nõ coextitit. b. tẽpori ⁊ poſtea coextitit. c. tempori.

¶ Quarto. Omne finitũ põt recipere additionẽ: ſed duratio angeli eſt finita: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat̃ maioꝛ. de additione eſſentiali: ⁊ ideo durationi angeli nõ põt addi aliqđ eſſentiale vel vni⁹ rõnis cũ q̃ ɔſtituat aliquid maius q̃ ipm ſit: vera eſt tñ illa maioꝛ in oib⁹ mathematicis.

¶ Dico ſcđo ꝙ durationi euiternoꝝ põt fieri additio accñtalis: puta aliquis reſpectus ad tps vel hmõi.

¶ Quinto. Circũſcripto omni tẽpoꝛe deus põt creare vnũ angelũ ante aliũ: ergo in euo pt eẽ ſucceſſio. ɔ̃ña pꝫ. añs pꝫ. qꝛ creatio vni⁹ angeli nõ dependet ab alio angelo.

¶ Rñdeo. negat̃ añs. qꝛ ſi nõ eſſet tps cõtinuũ aut diſcretũ reale vel imaginatiuũ de⁹ nõ poſſet creare vnũ angelũ ante aliũ: poſſet tñ creare vnũ nõ exiſtẽte alio. cuius rõ eſt qꝛ ante ⁊ poſt nõ poſſunt intelligi ſine mẽſura diuiſibili q̃ ſit nũer⁹ ſucceſſiõis. hmõi aũt mẽſura ẽ tps aut ɔtinuũ aut diſcretũ.

¶ Sexto. Illđ euũ eſt mai⁹ qđ pt applicari maiori tpi: ſꝫ euũ mẽſurãs angelũ creatũ a ꝑncipio mũdi pt applicari toti tpi tã pterito q̃ futuro: ⁊ euũ mẽſurãs angelũ hodie creatũ põt applicari tm̃ tẽpori futuro: ergo illud eſt mai⁹ iſto.

¶ Rñdeo. negat̃ minoꝛ. qꝛ oẽ euiternũ põt indifferenter applicari maiori tpi ⁊ minori. Qđ aũt vnũ nõ coexiſtat tanto tpi ſicut aliud hoc eſt tm̃ per accidẽs inquantũ accidit ei produci in principio vel in medio vel in fine tẽporis.

¶ Septimo. deus põt annihilare angelũ ⁊ nõ in illo inſtãti in quo angel⁹ eſt: qꝛ tũc ſimul eſſet ⁊ non eſſet: ergo in alio inſtãti: ergo eſt ibi ſucceſſio duoꝛũ inſtantiũ eui.

¶ Rñdeo. negat̃ vltima ɔ̃ntia: qꝛ talia inſtãtia nõ eſſent ĩſtãtia eui ſed tẽporis diſcreti: quib⁹ inſtãtibus mẽſuraret̃ tanq̃ propria mẽſura creatio ⁊ annihilatio angeli.

¶ Octauo. Angelus põt deficere ab eſſe ꝑ diuinã potẽtiã: ergo nõ hꝫ totũ eſſe qđ hẽre potuit: ⁊ ꝑ ɔ̃ñs ei⁹ eſſe nõ eſt totũ ſimul vnitiue. ɔ̃ña ꝓbatur. qꝛ potuit pl⁹ eſſe q̃ fuit.

¶ Rñdeo. negat̃ ɔ̃ña. Ad ꝓbationẽ dico ⁊ ſi potuit plus eſſe tamẽ pl⁹ eſſendo nõ habuiſſet aliud eẽ ĩ parte nec in toto: ſꝫ illud idẽ qđ pri⁹. Uñ eſt fallacia figure dictionis qꝛ mutatur quid in plus.

Cõclõ. vj.

Oim euiternoꝝ eſt tãtũ vnũ euũ. Hãc ſic ꝓbat. s. D. ꝑma

parte. q. 10. arti. 6. Ex eo ꝙ ſicut oẽs mot⁹ mẽſurãt̃ eadẽ mẽſura q̃ eſt tps: ſic ⁊ oĩa euiterna eođ euo.

Egidi⁹. ¶ Cõtra arguit Egidi⁹ p°. vbi eſt tantũ vna mẽſura illa eſt ſimpliciſſima: ſed nullũ euiternũ eſt ſimpliciſſimũ cũ quolibet dato poſſit deus facere ſimplicioꝛẽ: ergo nullum eſt menſura omniũ alioꝛum.

¶ Rñdeo. negatur maioꝛ. Nã primus mot⁹ qui eſt mẽſura oim motuũ nõ eſt ſimpliciſſim⁹ abſolute: ſꝫ de⁹ poſſet facere aliũ eo ſimplicioꝛẽ. Dico tñ ꝙ eſt ſimpliciſſim⁹ oim motuũ q̃ nũc ſunt lꝫ non oim q̃ pñt eẽ: ⁊ ſil'r ꝑmũ euiternũ ẽ ſimpliciſſimũ oiꝫ q̃ nũc ſũt: ⁊ ſi fieret aliud ſimplici⁹: tũc in eo eẽt euũ.

¶ Scđo. Id cui⁹ eſſe mẽſurat̃ ab alio depẽdet ab eo quantũ ad ſui durationẽ: ſꝫ vnus angel⁹ nõ depẽdet ab alio inquantũ ad durationẽ: ergo vn⁹ nõ menſurat̃ ab alio.

¶ Rñdeo. negat̃ maioꝛ. qꝛ nõ opꝫ menſurã hẽre cãlitatẽ effectiuã ſuꝑ mẽſurata: ſicut pꝫ ꝙ albedo nõ cauſat alios coloꝛes quoꝛũ tñ eſt mẽſura. Et motus planetarũ nõ cauſant̃ a ꝑmo motu cũ ſint ei cõtrarij: mẽſurãt̃ tñ a ꝑmo motu: ſꝫ ſufficit ꝙ menſura ſit aliquo mõ cã formalis extrinſeca vel exemplaris: ⁊ hoc mõ ſe hꝫ primũ euiternũ ad alia: qꝛ eſt eis nobili⁹: et ꝑꝑ hoc vnũ põt eſſe rõ cognoſcendi aliud quo ad ſuã ſimplicitatẽ inuariabilitatẽ ⁊ perfectionem.

¶ Cõtra eãdẽ arguit̃ ab alijs p°. Si de⁹ feciſſet duos angelos nobilioꝛes oibus alijs ⁊ eq̃les inter ſe quantũ ad oĩa non eſſet maioꝛ rõ qꝛ euũ eſſet ĩ vno q̃ in alio nec põt idẽ euũ eſſe in vtroq̃: qꝛ idem accidens nõ põt eſſe in diſtinctis ſubiectis: igitur eſſent plura eua.

¶ Rñdeo p°. ꝙ caſus eſt impoſſis: qꝛ non poſſunt eſſe duo angeli eq̃ nobiles: ſꝫ omnes differũt ſpecie.

¶ Dico ſcđo ꝙ admiſſo caſu eſſent duo eua ſm naturã ⁊ ſm ꝙ ſunt accidẽtia: ſꝫ eẽt tm̃ vnũ ſm rationẽ mẽſure: qꝛ ſe haberẽt illa duo eua ſm rõnẽ menſure: ac ſi eẽnt tantum vnum.

¶ Scđo. Nõ repugnat angelo ſuperiori recipere in ſe menſurã ab alio a ſe differẽtẽ que mẽſura eſt euũ: ergo nõ repugnat angelo inferiori: ⁊ per ɔ̃ñs ẽt in inferiori eſt euũ: ⁊ ſic ſunt plura eua. ɔ̃ña ptꝫ. qꝛ iferioꝛ angelus ẽ potẽtialioꝛ ſuꝑioꝛe: ergo hꝫ maioꝛẽ receptibilitatẽ.

¶ Rñdeo. negat̃ ɔ̃ña. qꝛ iſta receptibilitas eui ɔuenit ãgelo ſuꝑiori nõ rõnẽ potẽtialitatis ſꝫ actualitatis ⁊ maioꝛis ſimplicitatis.

¶ Cõtra eandẽ arguit Durãdus p°. Id cuius duratio eſt notioꝛ ex ſua ꝓpria rõne q̃ ex comparatione ad alterũ nõ mẽſurat̃ q̃ ad ſuã durationẽ ꝑ alterũ qꝛ nõ ponitur mẽſura niſi vt notificet mẽſuratũ ſꝫ quodlibet euiternũ eſt hmõi ergo ⁊c. maioꝛ ptꝫ. minoꝛ ꝓbat̃. ꝓpria rõ cuiuſlibet euiterni eſt nõ poſſe deficere ſm ſuã nãm: ergo ex hoc notum eſt ꝙ ei⁹ duratio eſt ꝑpetua ⁊ nõ per cõparationẽ ad alterũ. Durandus i. 2. 2. di. q. 1 5. ar. 2.

¶ Rñdeo. negat̃ minoꝛ ⁊ dico p°. ꝙ euũ nõ eſt mẽſura ꝑ modũ numeri ſꝫ per modũ vnitatis: ⁊ ideo magis cognoſcit̃ ꝑ euũ ꝙ vniformius duret q̃ quid plus duret.

¶ Dico ſcđo ꝙ lꝫ ex rõne euiterni vt euiternũ eſt cognoſcat̃ eius duratio quo ad aliq̃ generalia: puta ꝙ durat ꝑpetuo: nõ tñ cognoſcit̃ ĩ ſpãli cõuenienter eius duratio aſſimilat̃ eternitati que conſiſtit in ſumma vniformitate: vel quantũ ab ea recedit.

¶ Scđo. Infinitũ in duratiõe nõ hꝫ menſurã duratiõi: ſed qđlibet euiternũ eſt infinitũ in duratione ſaltẽ a parte poſt: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat̃ maioꝛ đ infinito formali. tale em̃ pt mẽſurari quãtum ad hoc qđ eſt magis vel minus vniformiter durare.

¶ Tertio. Omne qđ menſurat̃ eſt quantũ: ſꝫ duratio euiterni nõ eſt quãta cũ nõ habeat ptẽ ⁊ partem ſed ſit tota ſimul: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. negat̃ maioꝛ. ſꝫ ſufficit

ad hoc ꝙ duratio mēſuret̄ ꝙ ſe ha
beat ad modū vnitatis: ꝛ ſic ē du
ratio euiternoꝝ ſicut etiā ī p° di.
9.dictū fuit de eternitate.

Cōclo.vij. Euū eſt ipm
eſſe ꝑmi eui
terni. Hāc cōcluſionē nō iueni po
ſitā a.s.D.ſꝫ eā tenet Jo. capꝛeo.
dicēs ꝙ illud eſſe pōt ꝯſiderari tri
plr̄.Uno mō vt eſt act⁹ eēntie ī ſe
ſimplr̄ ꝛ abſolute.Scđo prout in-
duit rationē cuiuſdā vnitatis. vñ
eſſe euiterni eſt īdiuiſuꝫ ſm ſbāz.
Tertio vt eſt indiuiſuꝫ ſm dura-
tionē nō habens pri⁹ ꝛ poſteri⁹ ſꝫ
totū ſimul exiſtēs: ꝛ hoc tertio mō
eſſe prioꝛi euiterni ɗr euū.Ex hoc
ſequit̄ ꝙ euū nō ſe hꝫ ad eſſentiā
angeli ſicut accidēs ad ſubiectū:
ſed vt act⁹ ad potentiā: et ꝙ nihil
reale abſolutū addit ad eſſe primi
euiterni: ſed tm̄ ſimultatē et indi-
uiſionē ſm prius ꝛ poſterius ſibi
ſuccedētia: q̄ quidē ſimultas ꝛ in-
diuiſio nō eſt aliud ꝗ̄ negatio vel
reſpect⁹ rōnis: qui reſpectus cōſe
quit̄ primū angelū nō inquātum
eſt.a.vel.b.ſꝫ inquātū eſt prim⁹ ꝛ
ſimpliciſſimus: ꝛ iō ſi ille deſtrue-
ret̄ euū remaneret in alio qui eēt
ſimplicioꝛ oībus remanētib⁹ nec
ꝑpter hoc adueniret ei aliq̄d rea
le.Ipm ēt euū eſt idē cū duratiōe
ꝛ cū mēſura eſſe angelici: eadē.n.
res ɗr eſſe inquātū eſt act⁹ eſſen-
tie.Dicitur aūt duratio inquātū
nō raptiꝫ trāſit ſꝫ diuratū eſt.Dr̄
vero mēſura vel euū: inquātū in-
duit rationē vnitatis vel ſimulta
tis: ita ꝙ poſſit certificare quanti
tatem alioꝝ eiuſdem generis.

¶ Sed dubiū eſt in q̄ euiterno ſit
euū.Cū em̄ euū nō ſolū menſuret
eſſe ſꝫ ēt opationē: vr̄ nō poſſe eſſe
niſi ī eo qđ hꝫ ſimplici⁹ eſſe ꝛ ſim
pliciorē opatōeꝫ.pp hoc aliq̄ Tho
miſte dicūt ꝙ euū ē in aīa xp̄iana
eo ꝙ ipa beatioꝛ ſit oīb⁹ alijs ꝛ ſim
plicioꝛi actu videat deū. Ego aūt
arbitroꝛ.s.D.nūꝗ̄ iſtud ſenſiſſe:
nꝰlibi.n.ſiue ī q̄libetis ſiue ī alijs
libꝛis diſputās hāc q̄ōnē facit vllā
mētiōeꝫ de aīa xp̄i. Cōſtat ēt rōe:
dixim⁹.n.ꝙ euū ē eē ꝑmi euiterni
ſꝫ eē aīe xp̄i nō ē euū: ġ ꝛc. mioꝛ ꝓ-
bat̄.Eſſe diuinū nō eſt euū cuꝫ ſit
eternitas: ſꝫ eē aīe xp̄i eſt eē diui-
nū cū aīa xp̄i nō det ei aliqđ eē: ſꝫ
ſubſiſtat per eſſe diuine nāe cui ē
vnita: vt dicit.s.D.3. parte.qō.7.

¶ Preterea euū eſt in eo qđ habꝫ
ſimpliciſſimā opationē mēſuratā
euo: illa aūt operatio qua aīa xp̄i
excedit alia euiterna.ſ.act⁹ viſio-
nis diuine nāe nō menſurat̄ euo:
ſed eternitate: vt ſenſit.s.D.q.4.
ſen.di.49.q.1.ergo ꝛc.

¶ Alij dicūt ꝙ euū eſt in lucifero:
que quidē opinio hꝫ magnā eui-
dētiā ꝑſuppoſito ꝙ lucifer fuerit
ſupꝛem⁹ oīꝫ angeloꝝ. Et argui-
tur ſic.in eo eſt euū qđ hꝫ ſimpli-
cit̄ eē ꝛ ſimpliciorē opationē euo
mēſuratā: ſed lucifer ē hmōi.ġ ꝛc.
maioꝛ eſt.s.D.quoli.6.q.7. mioꝛ
ꝓbat̄.Dicit Dionyſi⁹.9.ca.de di.
no.ꝙ nālia nō ſunt ablata a dmo
nib⁹ ꝑpter pctā: nec diminuta in
lucifero cū ſit ei nālis.ġ ꝛc.ꝛ ꝙ ꝑ
ꝑpꝛiā opationē accipiēda ſit illa
qua ſeipſos itelligūt pꝫ. Per pro-
priā.n.opationē nō accipim⁹ vi-
ſionē beatificā: tū qꝛ ipſa nō eſt in
oībus angelis: tum qꝛ ipſa nō mē
ſurat̄ euo: ſed eternitate: vt dicet̄ ī
4.diſ.ſupꝛadicta. Nō accipimus
ēt opationē qua mouet̄ ī loco ſuc-
ceſſiue.qꝛ talis mēſurat̄ tꝑe conti
nuo.Alie vero opatiōes ſiue intel
lectiōes alioꝝ a ſe: ꝛ ſilr̄ affectōes
menſurant̄ tꝑe diſcreto: vt dicit
Aug.lib.8.ſup gen̄.ꝛ.s.D. quoli.
10.q.2.ar.1.Relinquit̄ ergo ꝙ per
ꝑpꝛiā opationē accipiēda eſt illa
qua ſeipſos intelligunt.

¶ Sed ꝑdictis nō obſtātib⁹ dico
ꝙ euū eſt ſubiectiue in p° angelo
beato.Ad cui⁹ euidentiā eſt ſcien
duꝫ ꝙ aliqua ſunt quoꝝ tota ꝑfe
ctio ē a nā ſicut ſūt coꝛpa celeſtia.
Alia vero ſunt quoꝝ tota ꝑfectio
nō eſt a nā: ſed ꝑ grāꝫ ꝛ gloꝛiam
ſuperadditas: vt pꝫ in omnibus
creaturis itellectualib⁹. vbi tota

ꝑfectio mēſure ꝛ mēſurati ē a na-
tura ibi mēſura ē mere naturalis
vbi āt ñ tota ꝑfectio ē a nā: ſꝫ per
grāꝫ ꝛ gloꝛiā: ꝛ ex ꝑticipatiōe ſuꝑ
nālis ꝑfectiōis ibi mēſura nō eſt
mere naturalis.

¶ Ex hoc infero ꝙ euū nō eſt me
re naturale.

¶ Ad argumētū igit̄ ꝓ ꝑdicta opi
niōe diceret̄ ꝙ ea q̄ ſūt mere natu
ralia nō ſūt diminuta ī āgelis. ea
vero q̄rū ꝑfectio ē ex ꝑticipatione
ſuꝑnaturalis ꝑfectiōis ꝛ q̄ nō ſūt
mere naturalia ſunt diminuta et
ablata: hmōi aūt ē euū ꝛ hoc ma-
gis declarat̄.Euū em̄ ꝯſeq̄t̄ eſſe et
opationē ſimplicē. eē aūt luciferi
lꝫ in ſe ſit eque ſuū: ſicut aīi: eſt tm̄
cōiunctū maioꝛi cōpoſitioni ꝗ̄ eē
primi angeli btī: eo ꝙ lucifer per
pctm̄ receſſit a ꝑmo ſumme ſim-
plici.ſ.a deo: ꝛ ꝯuerſ⁹ ē ad creatu-
rā.angel⁹ aūt beatus ſemꝑ cōiū-
ctus eſt deo ꝛ hꝫ aliquā opationē
ſꝑ vniformē.ſ.viſionē beatā: et iō
ſuū eſſe eſt ꝯiunctū maioꝛi ſimpli
citati: ꝛ ſilr̄ ꝑpꝛia eius operatio.

¶ Qđ aūt ꝑdicta ſint de mente.s.
D.pꝫ ipſe.n.ſic dicit. 6. q̄li. q.7.
ſbē ſpūales mēſurant̄ euo nō ſolū
quantū ad earū eſſentiā: ſed ēt ꝗ̄-
tū ad ꝑpꝛiā earū opationē.ꝛ ſic oꝫ
ꝙ ille angelus q̄ eſt ſbꝫ cui ſit ſim
pliciſſim⁹: nō ſolū ꝗ̄tū ad eēntiā:
ſed ēt ꝗ̄tū ad opationē.talis autē
eſt ſupꝛemus beatoꝝ angeloꝝ
cui⁹ opatio maxime eſt in vno qđ
eſt de⁹ vnita.vñ ſupꝛem⁹ btōꝝ an
geloꝝ eſt ſubiectū eui: nō aūt luci
fer.hec ille.Et iſta ſufficiant pro ꝑ
ſenti queſtione.

Diſtinctio.iij.

Fr Iſidorus Weleñ. Circa diſtinctionem
tertiā. ꝑmo q̄ritur.
Utrū angeli indiui
duant̄ ꝑ materiā.

Pro q̄ōne ſit ꝑ-
ma cōclo.
Null⁹ āgel⁹ ē ꝯpoſit⁹ ex materia ꝛ
foꝛma: ꝓpꝛie loq̄ndo de materia
et foꝛma.Hanc probat.s.Tho.1.
par.q.50.arti.1.Item.2.diſt.3.q.1.
ar.1.Iteꝫ de ſpūalibus creaturis
q.1.Itē ſecundo ꝯtra gen. ca.40.
Item pꝛimo quoli.

¶ Ratio hui⁹ ē.Nulla ſbā p° et ꝑ
ſe intellectualis ſeu intelligētia/
habet materiā partē ſui: ſꝫ q̄libet
ſbā ſeparata eſt hmōi.ergo.

¶ Contra arguit Aureolus ꝙ ſbē Aureolus.
intellectuales ſiue angeli ſiue aīe
rōnales: cōponāt̄ ex materiali ꝑn
cipio ꝛ foꝛali.p° q̄deꝫ rone Phi et
Cōmē.3.ɗ aīa.Oē recipiēs opꝫ eē tex.cō. 4.ꝛ.5.
denudatū a natura recepti et ſm
ſpeciē ꝛ ſm gen⁹ pꝛimū.ſꝫ in gñe
ſbarū: eſt dare aliq̄d qđ pōt recipe
omnē entitatē actualeꝫ in genere
intellectualiū: qđ cū nō ſit nihil:
neꝗ̄ ad actū trahibile: igitur erit
potentia.maioꝛ probatur vniuer
ſaliter.et reſpectu eſſe realis et re
ſpectu eſſe intentionalis. Pꝛimo
in oculo recipiente coloꝛem inten
tionaliter ideo opꝫ ꝙ ſit omnino
abſcoloꝛ.Secūdo auctoꝛitate Cō
menta.3.de aīa.cō.7.contra Aui-
cen.vbi exponēs ꝓpoſitionē.oē re
cipiēs ꝛc.inq̄t Ari. vtit̄ hoc ſmōe
cōiter ꝛ ad ſpūalia: vt oculus reci
pit coloꝛē ꝛ ad coꝛpalia: vt coꝛpus
recipit coloꝛē.idē dicit cō.17.mioꝛ
vero patet: qꝛ ī natura ītellectua-
li eſt aliq̄d: qđ recipit oēm entita-
tē: inꝗ̄tū eſt actu intelligibile.

¶ Rñdeo.Ariſt.mens nunꝗ̄ fuit
ſbās ītellectuales ꝯponi ex mate-
ria ꝛ foꝛa: de mēte vo Auer.nō eſt
multū ī hac materia curādū: qꝛ er
rauit exponendo Ariſto. ſicut. b.
Tho.oñdit ī ꝑma ꝑ.q.76.ar.1.itē
2.ſen.diſt.17.q.2.ar.1.itē.2. cōtra
gen.ca.59.item in.q.de aīa ꝛ ɗ ſpi
ritu cre.ꝛ in multis alijs trac.

¶ Dico itidē rñdēdo rōni: eam pa
ti duplicē calūniā: ꝛ duplex ꝯtine
re falſum. Pꝛia calūnia ē: qm̄ mi-
noꝛ eſt falſa pro qua nihil labora-
uit: maiorē autē gratis ꝛ ſine labo
re cōceſſiſſemus.Nō.n. intellect⁹
poſſis de q̄ loquit̄ Ariſt.eſt in po-
tētia naturali ad recipiēdū oīa in
telligibilia: ſꝫ ſolū oīa ītelligibilia

ſenſibilia:⁊ iõ nõ hʒ i ſe naturā alicuiꝰ ſenſibilis i actu. cũ quo ſtat: ꝙ ſit aliq̄d actuale in genere entiũ: nõ in gñe itelligibiliũ: vt.s.Tho.prima pte.q.87.arti.1.

¶ Calũnia ſcda eſt: q2 i angelis nõ eſt itellectꝰ agẽs neq3 poſſis: vt ꝓbat.s.Tho.pma p.q.54.ar.4.

¶ Primũ vero falſum qđ aſſumit eſt: ꝙ ois entitas actualis ſit actu intelligibilis: vl ꝙ ois actualitas ſit itelligibilis ꝑ impſſionẽ ſui in intellectũ: vt pʒ đ eẽntia aie: đ eiꝰ potẽtijs: habitibꝰ: actibꝰ īmanẽtibus: ac ſubſtantijs ſeparatis pro iſto ſtatu: que intelligũt ꝑ ſpecieʒ obiecti ſenſibilis.

¶ Neq3 obliuiſcendũ ꝙ hic loquimur de potẽtia naturali aie cõiũcte ⁊ ꝓ ſtatu ꝯiũctiõis ad corpus: iõ nõ ē naturale aie ꝯiũcte vt recipiat ſpẽs ſeparatorũ. receptio ꝟo diuine eſſentie in itellectu poſſibili/equoca valde eſt et ſatis metaphorica ad propoſitum.

¶ Scđm falſuʒ: qđ p̄ſupponit eſt ꝙ quelibet ſba ſpũalis intelligat nouiter recipiẽſ. ſpẽm ab obo vt hʒ.s.Tho.in.1.p.q.54.ar.4.

¶ Aduertẽdũ qm̃ arguẽs adducit nonnulla ex.3.de aia.tex.cõ.4.et 5. Ex quibus vult ſequi oppoſitũ cõclõnis: ꝙ phs ſolũ ibidẽ loquit de itellectu nr̃o ⁊ nõ de angelico. ⁊ de intellectu nr̃o / nõ vult ꝙ ſit denudatꝰ ab oi actualitate: ſʒ tm̃ ab oi actualitate ſẽſibiliũ naturarũ. q2 illas tm̃ directe ⁊ ꝑfecte itelligit ꝓ ſtatu ſuo: nec ſeipm̃: nec actus: nec habitꝰ ſuos: nec eẽntiaʒ aie directe p̄mo intelligit: ſʒ p̄o intelligit aliquã naturã ſenſibilẽ: et ſecũdario actũ ſuum: ⁊ per actum cognoſcit ſeipm̃. vñ Ariſt. dicit in tertio de anima.tex.cõ.33. ꝙ obiecta precognoſcunt actibus: ⁊ actꝰ potentijs.

¶ Scđo. Augu.13. confeſſionũ ca. 8. dicit fecit deus iformẽ materiã ois creature ſpũalis ⁊ corporalis.

¶ Rñdeo. primo forte Augu. accepit materiã ꝓ aliquo potẽtiali. ſecũdo forte loquutꝰ eſt ſequẽs platonicos tertio.s.Tho.de ſpũ.cre. q.1.ad.4. dicit ꝙ Aug. ꝑ materiã inuiſibiliũ intelligit informitateʒ nature ſpũalis ſm ꝙ nõdũ ꝯuerſa eſt ad verbũ a quo illuminatur.

¶ Tertio. Incõpoſitũ ex materia ⁊ forã adequat diuine ſimplicitati nec patit nec ē accñtiũ ſbm: dicente Boetio. pura forã nõ põt eẽ ſbm accñtiũ: ſʒ angeli iadequant diuine ſimplicitati ac patiũt paſſione realis ſupplicij. ergo.

¶ Rñdeo. negat maior: q2 in angelo eſt ꝯpoſitio triplex. ſ. ex ſba ⁊ accñte: ex ſuppoſito ⁊ natura: ⁊ ex eẽ ⁊ eſſentia q̄ nõ eſt in deo. Iteʒ demones patiunt ab igne corporeo per modũ alligationis ⁊ nõ ꝑ modũ alteratiõis materialis: vt Augu. dicit. Itẽ ſba ſpũalis agit ⁊ patit nõ ſʒ formã vl materiã: ſed ſʒ ꝙ eſt in actu. ⁊ inquãtũ ē in potẽtia ſʒ itellectũ ⁊ volũtatẽ recipiũt aliqua accidentia. de his.s.Tho. vbi.s̄.ad.16.20.et.22.

¶ Et ꝑ hoc ptʒ ꝙ dictũ Boetij intelligit de pura forma ab oi potẽtialitate abſtracta.

¶ Contra ꝓbõnẽ cõclõnis arguit Durãdus. Maior aſſumpta ē falſa. nã vera eſt de principio eliciti- *Durandus in 2.di.3. q.1.ar. pmo.* uo tm̃: nõ aũt operante vt pʒ i homine: ⁊ idẽ dicã in angelo. ſ. ꝙ angelus nõ eſt principiũ elicitiuum intelligendi: ſed forma eius.

¶ Rñdeo. Inſtãtia nihil valet: q2 oẽs ſcti: imo ẽt phi ponũt ſbas ſeparatas eẽ itellectuales ſm ſe totas: nõ autẽ ſm partẽ. Probat. n. Phs p̄mo đ aia tex.cõ.11. et tertio tex.cõ.52. ꝙ intelligere nõ eſt opatio cõpoſiti: ita ꝙ nulla ps materialis ſiue ſit quãtitatiua ſiue eẽntialis ē elicitiua tãq̄ agẽs p̄ncipale nec inſtr̃ale actus itelligẽdi.

Cõcluſio.ij.

In ſubſtãtijs materialibꝰ ⁊ corporeis p̄ncipiũ idiuiduatiõis ē mã vno mõ: ⁊ quãtitas alio mõ. Hãc ponit.s.Tho.3.ꝑ.q.77.ar.2. Item.4.ſen.diſtin.12.q.

1.ar.p̄o q̄ſtiũcula.3.ad.3. Itẽ i tractatu de p̄ncipio idiuiduationis. Itẽ in p̄ma ꝑ.q.3.ar.3.⁊.q.11.ar.3. ⁊.q.13.ar.9. Itẽ.3.ꝑ.q.2.ar.2.

¶ Aduertẽdũ ꝙ duplex contradictio vr̃ eſſe in dictis.s.Tho. p̄ma eſt: q2 in p̄ma ꝑ.q.29.art.p̄o. dicit ꝙ ſubſtãtia idiuiduat per ſeipſaʒ ſed accidentia indiuiduãtur per ſubſtantiam.

¶ Rñdeo. nõ eſt ꝯdictio: vt ptʒ in 2.art.eiuſdem.q.ad.3. vbi dicit ꝙ hypoſtaſis ⁊ ꝑſona addunt ſuper rõnem eẽntie p̄ncipia indiuiduãtia. indiuiduat ergo ſubſtantia ꝑ ſubſtãtiam: accidens ꝟo nõ indiuiduat per accidens.

¶ Scđa ꝯtradictio vr̃ eſſe: q2 i tractatu de p̄ncipio indiuiduatiõis dicit quantitatẽ terminatam eſſe p̄ncipiũ indiuiduatiõis: ſed i ſcripto ſuꝑ Boetio de tri. dicit ꝙ non ſed eſt quãtitas interminata.

¶ Rñdeo. dico p̄mo ꝙ nõ eſt contradictio: q2 quãtitas interminata eſt p̄ncipiũ idiuiduatiõis q̄tũ ad hoc: qđ eſt reddere mãʒ diuiſibilem in ꝑtes diuerſas: quãtitas vero terminata ad quã ſequit ſʒ eſſe vnitas: eſt p̄ncipiũ indiuiduationis quãtũ ad hoc ꝙ reddit materiã incõicabilẽ pluribꝰ formis ſm idem eſſe ⁊ ſm eandẽ virtuteʒ de genere quãtitatis.

¶ Dico ſcđo ꝙ.s.Tho.in illo tractatu ſuꝑ Boetio ⁊ i multis alijs locis ſequutꝰ eſt opinionẽ Auer. de quãtitate iterminata p̄cedẽte formam ſubſtantialẽ in mã: quaʒ negat in ſumma.

¶ Ad cuius intellectũ ſequẽdo dicta in ſumma: format talis rõ pro ꝯcluſione: illud veriſſime eſt p̄ncipiũ indiuiduatiõis formaꝝ ⁊ naturarũ: ꝑ qđ formã vel nã eſt vere indiuidua: ⁊ incõicabilis ⁊ indiuiſa in ſe ⁊ diuiſa ab alijs: que ſunt vel eẽ p̄nt in eadem ſpẽ: ſed mã ⁊ quãtitas ſunt hmõi reſpectu formarũ materialiũ vel mãm informantiũ. igitur ⁊c. maior ⁊ minor. patent ex predictis locis.

¶ Cõtra arguũt multi ⁊ inſcripti. Et p̄lo Aureo. ꝓbãdo: ꝙ nõ oporteat querere aliq̄d: quo idiuiduet ⁊ ꝯtrahatur ſpẽs ad hoc vel illđ ſingulare: quia eſt indifferens de ſe ad hoc vel illud ſingulare. nulla res extra intellectũ eſt indifferẽs ſed principium indiuiduationis eſt hmõi. g̃. p̄ma ꝓbat. Nã ſi i ſorte eſt res indifferẽs puta res hũanitatis ⁊ res differẽs: que eſt res ſortis ſibi ꝓpria: ſequit ꝙ in ſorte extra intellectũ ſit duplex humanitas ſcʒ differens ⁊ indifferens: ⁊ ſic eſt dare tertiũ hoiem cõeʒ ſorti ⁊ platoni. *Multi inter q̄s Aureo.*

¶ Si dicat ꝙ humanitas indifferens idiuiduat ꝑ additũ p̄ncipiũ indiuiduatiõis: ⁊ ſic humanitas ſortis ⁊ ſorteitas includũt quideʒ duas res: ſʒ nõ duas hũanitates.

¶ Cõtra. ſequit ꝙ humanitas ſocratis ſit illius hypoſtatica ꝓprietas. ⁊ ita ſequit cũ a platone differat per ꝓpriã humanitatẽ: ꝙ non differũt q̄ditatiue ⁊ ſbalr: ſed proprietate extriſeca: qđ ē icõueniẽs. igr̃ erũt i ſocrate due hũanitates.

¶ Si dicat ꝙ hũanitas ſocratis. differt ab hũanitate plõnis tãq̄ qđ nõ aũt tãq̄ quo: iõ ſaluat differentia ſubſtãtialis inter eos: reſpectu qđ ⁊ non quo.

¶ Cõtra. forma adueniẽs alicui indifferẽti ſubſtracto: totã indifferentiã que eſt ſibi intrinſeca relinquit: ſʒ facit differre ſolũmõ penes ſuũ effectũ formalẽ: ſed differentia indiuidualis eſt forma adueniẽs indifferenti: cuius effectꝰ formalis nõ eſt eſſe hominẽ ſʒ aliq̄d extrinſecũ. Igitur ſortes ⁊ plato nõ diſtiguunt humanitate: ſed aliquo extrinſeco accidentali qđ eſt eſſe hypoſtaticũ: maior declaratur exemplo. nam albedo adueniens ſuꝑficiei: nõ aufert ſibi idifferentiã quã hʒ ad alios colores.

¶ Rñdeo. Maior põt equoce accipi. res enim nulla extra intellʒ vt eſt extra intellectum eſt indifferẽs ad plura: ſed eſt determina-

ta ad vnū indiuiduū. Et hoc mō maioꝛ eſt vera. ſi aūt intelligat̄ ꝙ res que eſt extra intellectū vt pꝛe ſcindit a tali eē: qꝺ nō eſt ipſa nec pars eius: nec de ratione eiꝰ: nec eſſentialiter cōcomitans rationē eius: nō eſt idifferēs: falſa eſt maioꝛ. ⁊ eiꝰ oppoſita eſt vera. ſ. ꝙ aliqua res exiſtens extra intellectū eſt de ſe indifferens ad plura indiuidua. Et ad hunc ſenſum non ſequit̄ ꝙ ſit dare tertiū hominem cōem ſocrati ⁊ platoni.

¶ Conceditr̄ etiā ꝙ humanitas q̄ eſt in ſoꝛte ſit de ſe indifferens: ſit aūt differens per aliud ab illa: et ꝯcedit̄ ꝙ humanitas ſoꝛtis ⁊ platonis differunt differētia que eſt cā differētie eoꝛū: nō tn̄ pꝛima cā diſtinctiōis illarū humanitatum aut illoꝛū indiuiduoꝝ eſt humanitas vt hūanitas: ſꝫ ꝙ hecceizat pꝰ nāꝫ: deinde indiuiduūꝫ. Et ſic conceditur ſecūda reſponſio.

¶ Ad tertiā replicā dr̄ pꝰ ꝙ ipſa cōcludit: ꝙ dr̄ia indiuidualis facit nām differentēꝫ ſm̄ eſſe qꝺ hꝫ in hoc indiuiduo: nō aūt ſm̄ eſſe qꝺ hꝫ in idiuiduo. Eſt ergo ſimul differēs ⁊ indifferēs: cōicabilis et incōicabilis ſm̄ diuerſas ſui cōſiderationes i re fundatas. Nec ſeq̄tur ꝙ Soꝛtes ⁊ Plato nō differūt per ſuas humanitates ꝓpꝛias: lꝫ nō diſtinguant̄ in hūanitate cōi in ſe conſiderata.

¶ Dico ſcꝺo ꝙ maioꝛ eſt vera: qn̄ talꝫ foꝛma aduenit ſbſtracto pꝛiꝰ ſubſiſtēti in eſſe reali: ſicut eiꝰ ꝓcedit ꝓbatio. non eſt aūt vera: qn̄ ſubſtractū nullū eſſe exiſtentie vl̄ ſubſiſtētie hꝫ ante aduētū foꝛme diſtinctū: ſed ab ipſa accepit eſſe reale ⁊ diſtinctū: ſicut eſt in ꝓpoſito. rōnem habes a. s. Tho. de po. q. 1. arti. pꝛimo.

¶ Nos ēt nō dicimꝰ ꝙ nā ex intellectū hēat eē idifferēs qꝺ tollit̄ ꝑ pncipiū idiuiduatiōis: ſꝫ dicimꝰ ſolū ꝙ nā nō hꝫ ex ſe eē indifferēs nec differēs: ſꝫ vtrūqꝫ accidit ſibi. Habet. n. eſſe indifferens vt eſt in itellectu: differēs vero vt eſt in ſuppoſito: ita ꝙ arguēs fallit̄ ꝑ ſophiſma ꝯn̄tis: ac ſi ſic argueret. Natura ex ſe nō hꝫ eſſe differēs: igit̄ hꝫ ex ſe eſſe indifferens.

¶ Scꝺo arguit. 4. met. dr̄ eodem mō foꝛmalr̄ aliqd eſt hō ⁊ vnꝰ hō. igitur Socrates humanitate eſt hō ⁊ nō tali pꝛopꝛietate. Tex. cō. 3.

¶ Rn̄deo. dico pᵐo ꝙ ꝑ idē hō eſt hō ⁊ vnus hō vnitate eēntiali trāſcendenti: nō quātitatiua.

¶ Dico ſcꝺo ꝙ indiuiduatio plus requirit q̄ꝫ eſſentialis vnitas: ad quā ſufficit indiuiſio in ſe. Ad indiuiduatōeꝫ vero q̄tuoꝛ req̄runt̄. pᵐū eſt idiuiſio in ſe. ſcꝺꝫ diuiſio ab alijs indiuiduis eiuſdeꝫ ſpēi. tertiū irreceptibilitas ſiue incōicabilitas ꝑ modū vl̄is. quartū eſt determinatio ad hic ⁊ nūc. Hoꝛū vero pncipiū nō eſt nā pura; q̄ ex ſe ē indr̄ns negatiue: lꝫ nō poſitiue. i. hn̄s aliquid repugnās differētie. Quatuoꝛ requiſita ad indiuiduationem.

¶ Tertio. arguit ſm̄ Boetiū. Oē qꝺ eſt: vnū numero eſt. igit̄ ſingulare de ſe: nec opꝫ q̄rere aliā cām.

¶ Rn̄deo. dico ꝙ dn̄s Albertꝰ ſup Poꝛphyriūꝫ in. 2. tractatu dupl'r Boetij ꝓpōnē exponit. pꝛimo qꝛ eſt vera de his q̄ vltimo in nā pfecta ſunt: non aūt de vl'ibꝰ. ſcꝺo qꝛ eſt vnū numero vltimi eſſe: nō numero eſſentie.

¶ Cōtra eandē arguit Sco. ꝓbare volēs: ꝙ ſba mālis nō ſit indiuidua ꝑ quātitatē foꝛmalr̄ pꝰ q̄dē pᵐa ſba vt diſtinguit̄ a ſcꝺa ꝑ ſe gn̄at̄. 7. meta. ⁊ ꝑ ſe opat̄: qꝛ eſt vnū ꝑ ſe agēs. ḡ nō ē vnū ꝑ accn̄s. Scotꝰ 2. diſt. q. 4. Tex. 3.

¶ Rn̄deo. dico pꝰ pmittēdo q̄daꝫ ſm̄ mentē. s. Tho. ſup Boetio de tri. ꝙ nulla foꝛma inquātū hmōi eſt hec ſeipſa. ſit aūt hec ꝑ hoc ꝙ recipit̄ in mā: nō quidē idiſticta: ſed in mā diſticta ⁊ determinata ad hic ⁊ nūc: mā aūt nō eſt diuiſibilis niſi ꝑ quātitatē. Efficit̄ eniꝫ hec ſm̄ ꝙ eſt ſub dimēſionibꝰ: dimenſiones vero pn̄t dupl'r cōſiderari. Uno mō ſm̄ determinatiōeꝫ puta qn̄ terminant̄ ſm̄ determi-

natā figurā: ⁊ ſic nō ſunt pncipiū indiuiduatiōis: qꝛ talis terminatio variat̄ ſtante indiuiduo. Alio mō ſꝫ indeterminationē quāuis aliqn̄ ſine aliq̄ terminatiōe eē nō poſſit. His dimēſionibꝰ interminatis efficit̄ mā hac ſignata: ⁊ ſic indiuiduat foꝛmā: ⁊ ſic ex mā cauſatur diuerſitas ſꝫ numerū in eadē ſpē. Alia vero accn̄tia nō ſunt pncipiū indiuiduatiōis: ſed ſunt pncipiū cognoſcēdi diſtinctionē idiuiduoꝛū: ⁊ ꝑ hūc modū ēt alijs accidētibus indiuiſio attribuitur.

¶ Pꝛemitto ſcꝺo ꝙ. s. Tho. ſuper Boe. de trini. ⁊. 4. ſen. ⁊ in multis alijs locis ſequutꝰ eſt opinionem Auer. de dimēſionibꝰ interminatis: ponēs eas diſtinctas eēntialr̄ a terminatis: ſicut potētia diſtinguit̄ ab actu: ⁊ ꝙ nunq̄ꝫ ſepant̄ a mā: ⁊ pcedētes foꝛmā ſunt vt mediū iter foꝛmā ⁊ māꝫ. ⁊ ſtāt ſucceſſiue cū diuerſis foꝛmis: ⁊ ſunt igenerabiles ac pncipiū indiuiduationis. ſed in ſūma tenuit oppoſitū: ⁊ poſuit dimēſiones ſm̄ diuerſas ꝯſideratiōes dici terminatas ⁊ interminatas vt dictū eſt.

¶ Dico tertio rn̄dendo ad arg. ꝙ aliq̄d eſſe ens ꝑ ſe pōt tripl'r intelligi. Pꝛimo qꝛ dicit nām vel rem nāe vniꝰ pdicamēti: ⁊ nō dicit aliq̄d cōpoſitū ex rebꝰ diuerſoꝝ gn̄erum: nec ex duabꝰ entitatibꝰ: q̄rū vnio ſit mere ꝑ accn̄s: nec vna per ſe inſit alteri: quacūqꝫ perſeitate. Ens per ſe pt̄ tripl'r itelligi. Scꝺo qꝛ nō dicit tale cōpoſitū ex duobꝰ: nec i recto nec in obliquo in ſua rōne cōuocat res duoꝝ generū. ſed tota ſua rō cōplet̄ ꝑ pꝛedicata vnius gn̄is. Tertio qꝛ ſua entitas nō depēdet in eſſe: nec in fieri a cā extrinſeca vel intrinſeca a ſe realr̄ diſtincta. pꝛimo aūt mō tm̄: pᵐa ſba in gn̄e nālium pōt dici ens per ſe. ſꝫ ſcꝺo mō ſola entia mathematica ⁊ metaphyſica ſūt entia ꝑ ſe. ſed tertio mō ſolus deꝰ eſt ens ꝑ ſe. Tūc dico ꝙ pᵐa ſba mālis inquātū hmōi includit in ſua rōne dimēſionē in obliquo.

¶ Scꝺo arguit. nullum accn̄s eſt cā huius ſingularitatis. ḡ aīs ꝓbatur. id quo variato manet ſba hec: nō eſt cā ſingularitatis: ſꝫ accidens ⁊ pcipue quātitas: variari pōt nō variata ſba hec. ergo nō eſt cā ſingularitatis. minoꝛ ꝓbat̄ Tum qꝛ nulla ē cōtradictio ꝙ deꝰ ſbaꝫ quantā ſine iſta q̄ꝫtitate itoꝛmet ⁊ cōſeruet ſub alia. Tūꝫ qꝛ incōpoſſibile eſt vnam ſbam manētem nō mutatā eſſe ſimul vel ſucceſſiue hanc ſpēm: ⁊ nō hāc ſpēm ergo a ſimili in pꝛopoſito.

¶ Rn̄deo. dico pᵐo ꝙ pᵐa radix indiuiduatiōis ſbe quātū ad eſſe incōicabile eſt mā: ſed quātuꝫ ad eē diſtinctū ab alijs eiuſdē māe: ⁊ quātū ad eſſe hic ⁊ nūc eſt quātitas. pōt itaqꝫ nō mutata ſba ꝑ diuinā potētiā hec fieri nō hec; ſcꝺo mō: nō aūt pꝛimo modo.

¶ Dico ſcꝺo. ml'tos dubitare. vtꝝ deꝰ poſſet facere hoīem ſine q̄ꝫtitate. rurſuꝫ poſito: ꝙ ſba ſoꝛtꝫ eēt ſeparata ab oī quātitate vtrū eēt idē numero qui pꝛiꝰ. Pꝛo pꝛimo vide Henricum quoli. 2. q. 8. Pꝛo ſcꝺo vide Godofredū i quolibetis ſuis. s. Tho. vero. 7. quoli. ar. 10. Et cū ibi dicit. s. Tho. ꝙ albedo ſeparata per diuinā potentiā; nō eſſet indiuidua: itellige nō ꝙ nullo mō eēt indiuidua: ſed ꝙ nō eēt indiuidua ſenſibilis: demōſtrata ⁊ determinata ad hic ⁊ nūc: idem diceret̄ de homine ſubſiſtēte ſine quantitate.

¶ Tertio arguit. duarū cōpletaꝝ productionū in eē ſbali. nō pōt eē idem pꝛimꝰ terminꝰ: qꝛ idem bis cōplete produceret̄: ſtante aūt poſitione erit idē terminꝰ nālis pꝛoductiōis ⁊ creatiōis: puta ſi creet̄ panis ſub quātitate panis pꝛius geniti ⁊ in chꝛiſti coꝛpus cōuerſi. Eſſet. n. vnꝰ nūero panis genitꝰ ⁊ creatꝰ: cū vnā numero ſingularitatē hr̄et. Ex quo vlteriꝰ ſeq̄tur ꝙ iſte panis creatꝰ ſit trāſſubſtātiatꝰ: imo ꝙ nullus ſit trāſſubſtātiatꝰ: qꝛ nō panis vl'is nec ſingularis.

¶Rn̄deo.negat̄ maioꝛ:qꝛ ēt ſꝫ ar
guentē:deus pōt aliq̄d ꝓducere
⁊ poſtea annihilare ⁊ tertio idem
numero reproducere.
¶Dicitur quoqꝫ ꝙ maioꝛe ꝯceſſa
argumētū nō ꝓcedit ꝯ nos:qꝛ eo
caſu poſito nō eſſet vnꝰ numero
panis:lꝫ.n.eādē ſingularitatē ha
beret quātū ad eſſe hic ⁊ nunc:ſe
cus quantum ad eſſe incōicabile.
Cōcludit.n.ſolū ꝙ poſſe eſt duos
panes hr̄e eandē indiuiduationē
quo ad hoc:qꝺ eſt eſſe idem ſenſi
bile demonſtratum quo ad hic ⁊
nūc:nō aūt quo ad eſſe incōicabi
le:qꝛ nō haberent eandē mām.
¶Quarto arguit.Subſtātia eſt
Tex. 4. poꝛ nāliter oī accidente.7.met.⁊
intelligit̄ de ſb̄a ſꝫ totā coordina
tionē ſuā.Igitur nullū accn̄s pōt
eſſe cā ꝙ ſb̄a ſit in hac coordina
tione:cū ſit prius ꝗ determinet̄
aliquo accidēte.ꝯn̄a ꝓbatur.quia
qn̄ aliquid eſt maxime prius ad
aliud:maxie p̄mū illiꝰ ē priꝰ ad il
lud aliud:maxime aūt primū ſb̄e
in cōi eſt prima ſb̄a.
¶Rn̄deo.Subſtātia eſt prioꝛ nā
liter oī accidēte ad hunc ſenſuꝫ ꝙ
ſb̄a inquātū ſb̄a nō includit ī ſua
rōne accidēs nec p̄ſupponit illud
vt cām ſui ineſſe vel cognoſci:qꝛ
nō ōis ſb̄a cauſetur ab accidente.
Nec tn̄ quelibet ſb̄a ē nāliter p̄oꝛ
accidēte ſm ſuam ſpecialē rōneꝫ.
Quia nullū ens phyſicū ſine mā
tex. 26. ſenſibili pōt diffiniri.2.phy.⁊.6.
Tex. 2. meta.Nec tota coordinatio prece
dit ſm qōlibꝫ ſui oē accidēs.Pri
ma quoqꝫ ſb̄a naturali intelligen
tia prius eſt quāta:ꝗ habeat oia
requiſita ad cōpletā ſui īdiuidua
tionē:puta ad eē hic ⁊ nunc.
¶Cōtra arguit.Tuꝫ qꝛ p̄ma ſb̄a
ſm te nāliter eſt quid prius ī eēn
do ꝗ ſit quātitas:ſed nō pōt pria
ſb̄a intelligi eſſe niſi ſit hec.ergo
nō eſt hec per quātitatē.Tum qꝛ
ſb̄a ē prioꝛ oī accidēte:qm̄ eſt ſb̄m
oīm accn̄tium.ergo.
¶Rn̄deo.Pōt intelligi hec ſine
quātitate quātū ad eſſe incōicabi
le:nō quātum ad alia req̄ſita ad
cōpletam indiuiduationem.
¶Ad aliud dicit̄ ꝙ ſb̄m prius eſt
ſuo accidēte ⁊ prius nā hꝫ vnitatē
⁊ ſingularitatē:quo ad aliqua q̄
ſunt de rōne indiuidui:ſꝫ nō quo
ad omnia potiſſime:que ſecūda
rio ⁊ minus principalr̄ ſunt de ra
tione indiuidui:vt ea q̄ ei ex quā
titate inſunt:ſine q̄bus pōt p̄ma
ſubſtantia indiuidua inueniri:vt
pꝫ in ſubſtātijs ſeparatis.
¶Scito ꝙ p̄ncipiū indiuiduatio
nis ſb̄e:nō ſemꝑ opꝫ ad genꝰ ſb̄e
proprie pertinere.3.pte.q.2.ar.3.
ad tertiū.Cū aūt prima ſb̄a in eē
prime ſubſtātie precedat accn̄tia
s.Tho.in tractatu de nā materie
pꝫ quo mō nō totū nec principa
le principiū indiuiduatiōis eſt di
menſio:ſed ſecūdariū.
¶Quinto arguit.Prius nā:non
repugnat poſſe eſſe priꝰ duratiōe
poſteriori:ex.5.meta.ca.de priori.
Igitur poſſet quecūqꝫ ſb̄a eē priꝰ
duratione quātitate.
¶Rn̄deo.negat̄ an̄s de accn̄tibꝰ
relatiuis ſine quibꝰ ſb̄a creata eē
nō pōt per quācūqꝫ potētiā:imo
ſb̄a nālis ī eſſe phyſico nequit eē
ſine quātitate.Nō ēt ꝯcluſio eſt ꝯ
nos:qꝛ prima ſb̄a nō hꝫ ꝙ ſit pria
ab aliquo accidente.
¶Sexto arguit.Due coordiatio
nes ſūt p̄º diuerſe.ḡ ſingulare ē ī
qualibet coordiatiōe ꝑ nihil ali
cuius alteriꝰ coordinationis:⁊ ſic
ſb̄a nō indiuiduat̄ ꝑ quātitatē.
¶Rn̄deo.dico p̄º duas coordina
tiones eſſe p̄º diuerſas quātū ad
ad naturas ſui generis ⁊ ſpēi:nō
aūt ꝗtū ad vltimā īdiuiduatōeꝫ.
¶Dico ſcđo.argumētū cōcludere
indiuiduū inquātum indiuiduū
prime ſb̄e eſſe in p̄dicamēto ⁊ nō
depēdere a quātitate:cū quo ſtat
vltimatā indiuiduationē cōpleri
per rem alterius generis.
¶Sciendū ꝙ prima ſb̄a non eſt
ens per accn̄s:qꝛ vt ſic neqꝫ in re
cto neqꝫ in obliquo dicit accidēs
tanqꝫ aliquid ſui:lꝫ dicat tāqꝫ de

terminatiuū eēntie ſue:īductiuū
em̄ vltimate ⁊ materiale dr̄ ens
ꝑ accn̄s.Nō eſt.n.ꝓprie ens ꝑ ac
cidens oīno diſtinctū ꝯtra ens ꝑ
ſe:niſi qꝛ includit duo nullū ꝑ ſe
ordinē adinuicē hn̄tia:qꝛ.ſ.vnuꝫ
nō ineſt alteri aliquo mō ꝑſeitatꝭ
vn̄ oē ens nāle īportat ſēſibilē q̄li
tatē:⁊ nō dr̄ ens ꝑ accn̄s ab aliq̄.
¶Scito ꝙ nulluꝫ indiuiduū:quo
ad oīa que ſunt de rōne indiuidui
ꝓprie ꝑtinet ad coordinationē ali
cuius p̄dicamēti:qꝛ ad eſſe ſingu
lare in tali genere requirūt̄ duo.
Unū qꝺ reponat illud ī tali coor
dinatiōe.Aliud qꝺ faciat illud ſin
gulare.vide.d.Albertū ī cōmēto
ſuper Porphyriū.qbꝰ ſoluunt̄ ar
gumēta Scoti:q̄ p̄miſſa ſequunt̄.
¶Septimo arguit.⁊.eſt.11.argu
mentū apud eū.Si quātitas prio
indiuiduat ſb̄am:opꝫ ꝙ ipſa in ſe
p̄mo ſit hec.de ſe diſtincta ab alia
numeralr̄.ḡ.falſa ē illa tua ꝓpō.
Ōis dr̄ia formalis eſt ſpecifica.
¶Rn̄deo.Quātitas eſt p̄ncipium
indiuiduatiōis:nō quidē p̄mariū
ſꝫ ſecūdariū:⁊ ſe p̄mo.i.nō ꝑ aliꝺ
prius alterius generis ab alia di
ſtinguit̄:nō aūt ſeipſa p̄mo exclu
dendo partes eius q̄ ſūt priores.
Differt.n.hec linea ab alia ꝓpt̄ di
uerſitatē partiū.Habet aūt ꝑtes
quātitas ex ſua ꝓpria rōne.item
ex rōne quātitatis ē ꝑ portare ſecū
diuiſionē ⁊ plura indiuidua ⁊ di
ſtincta:ideo negat̄ ꝯn̄tia:illa vero
ꝓpoſitio vera eſt:ſi bene intelliga
tur:que ab antiquis theologis ⁊
ph̄is intelligit̄ de formis ſimplici
bus:de quaꝝ rōne nō ē diuiſio in
ꝑtes eiuſdē rōis vt diuidit ꝗtitas
¶Notādū ꝙ ſitus q̄ eſt dr̄ia ꝗti
tatis differt ab alio ſitu ex ꝓpria
oppōne vel ordine:quē ſitū fuerūt
ex eo ꝙ eſt ante vel retro reſpectu
alterius.Ordo.n.diſtinctionē re
quirit:querere aūt quare ſitꝰ im
portet diſtinctiōeꝫ eſt q̄rere quare
ſitꝰ eſt ſitꝰ.Dico quoqꝫ quātitatē
plus hr̄e ꝙ de ſe ſit hec ꝗ ſb̄a mā
lis cū ſecū portet diuiſionē diſtin
ctionē ⁊ ordinē:lꝫ aūt ex ſua rōne
habeat indifferētiā ad plura ſub
iecta intrinſeca vel extrinſeca que
ſunt ꝑtes māe ⁊ nō ſpēi in quarū
ſ.rōne ponit̄ ꝗtitas nō ecōuerſo:
tn̄ ſemꝑ portat dr̄iam adinuicē:⁊
ita aliq̄d cōe ⁊ aliq̄d indiuiduū et
aliq̄d intelligibile ⁊ aliq̄d ſenſibi
le.i.rōnē totius ⁊ partes materie:
quibus ceteris ſatis ſit.
¶Arguit ad idē Scotꝰ:ꝙ quāti Scotꝰ
tas nō ſit rō diuiſibilitatis ī īdiui vbi.ſ.
duo.p̄mo.q̄cq̄d eſt formalis rō ali
cuiꝰ diuiſibilitatis ineſt formalr̄
illi/qꝺ eſt diuiſibile illa diuiſiōe:
ſꝫ ꝗtitas nō ineſt formalr̄ ſpeciei
inquātū eſt diuiſibilis ī ꝑtes ſub
iectiuas.Igitur nō eſt rō diuiſibi
litatis in tales partes.
¶Rn̄deo.negat̄ mioꝛ.nā ꝗtitas
formalr̄ ineſt ſpēi quo ad māꝫ:alr̄
nō eēt diuiſibilis in ꝑtes ſb̄tiuas/
alr̄.n.diuidit̄ nā gn̄is:qꝛ ꝑ intrin
ſeca.alr̄.nā ſpēi:qꝛ ꝑ extriſeca.viꝺ
Albertū ſuꝑ Porphy.2.trac.ca.2.
¶Scđo.gn̄ans vt gn̄ans diſtin
guit̄ a genito:vt ſic oī alio circun
ſcripto.ḡ ēt circūſcripta ꝗtitate.
¶Rn̄deo.negat̄ minoꝛ.tuꝫ qꝛ ne
quinꝰ imaginari duas mās eiuſ
deꝫ rōnis ſine quātitate:tum qꝛ ꝺ
rōne agētis phyſici eſt quātitas.
¶Tertio.Si quātitas eſt rō diui
ſibilitatis:aut ſb̄a mālis in ſe nō
diuiſa nec diſtincta:multis quāti
tatibus informatur:⁊ hoc mō ſūt
multa indiuidua ſub vna ſpē:aut
ꝙ in ſe indiuiſa poſita quātitate:
hꝫ diuiſionē in ſe ⁊ in ꝓpria ſb̄a
litate:ſed primus ſenſus eſt cōtra
ph̄iā ⁊ theologiā.ſcđs aūt dſtruit
ſeipꝫ ⁊ īcludit ꝯtradictoria.ḡ.pro
bat ſcđa ꝑs.quia cui repugnat ex
ſe diuidi in partes ſb̄tiuas ꝑ nihil
adueniēs pōt diuidi in eas.eſt āt
ꝯtradictio dicere hoc ex ſe eē tale:
⁊ poſſe eſſe non tale.ergo.
¶Rn̄deo.ſm ſenſum ſequimur.
Cū hoc tn̄ additamēto ꝙ materia
nō hꝫ actu ꝑtes ſeꝑatas.ſemꝑ tn̄
eſt in potentia ad habēdum eas:
que potētia ad actū reducit̄ for

maľr per quantitatē. Idē dicit̄ de natura ſpecifica materiali. Ad im probationē dr̄ ꝙ cui repugnat ex ſe diuidi ꝯtie ꝑ nihil aduenıēs p̄t diuidi: nō aūt priuatiue. ſic in ꝓpoſito materia ex ſe nō hʒ actū diuiſionis: ſed hʒ potētiā. Eſt quoqꝫ contradictio ꝙ aliq̄d ex ſe ſit tale primo vel ſecundo ꝑſeitatis: ⁊ poſſit non fieri tale. Non autē ſi tertio mō q̄uo intelligim⁹ ꝙ q̄ditas rei materialis de ſe ſit idiſtincta.

Durandus hic q.2.

¶ Arguit quoqꝫ Durād⁹ ꝓbādo ꝙ q̄ātitas nō ſit p̄ncipiū indiuiduatiōis ꝑ ſubiectū compoſitū ex materia ⁊ forā: eſt pri⁹ hoc aliq̄d ⁊ vnū nūero ſaltim ordine nature ꝙ̄ ſit quantū: ergo q̄ātitas non eſt principiū indiuiduationis eius.

¶ Rn̄deo. argumentū cōcludit ꝙ q̄ātitas non eſt totale: nec principale: nec primū indiuiduatiōis principium. quod conceditur.

¶ Scd̄o. ſi q̄ātitas eſt p̄ncipium indiuiduatiōis aut ꝑ ſe ⁊ intrinſece eſt aut ꝯcomitatiue. Nō primū q: ſequeret̄ ꝙ nullū eēt īdiuiduū ꝑ ſe. q̄libet. n. īcluderet res diuerſorū predicamentorū: ⁊ ſic nullūʒ indiuiduū ī materialib⁹ eēt ꝑ ſe. Non ſcd̄m. ſ. cōcomitatiue: q: hoc intelligeret̄ de q̄ātitate q̄ manet cū ſubſtātia. qd̄ nō: q: omni accidenti p̄intelligit̄ ſubiectuʒ aut q̄ precedit. qd̄ non. q: adhuc exiſteret īdiuiduū aliqd̄ in illa natura remota q̄ātitate. Eſſet em̄ ſaltiʒ vnū qd̄ exiſteret nōvľr ſʒ ſingľr.

¶ Rn̄deo. q̄ātitas eſt principiuʒ indiuiduatiōis intrinſece nō concomitatiue modo prius expoſito. Ad ꝓbationē negantur ſequelle. Omne. n. ens phyſicū includit in ſua rōne quantitatē ⁊ qualitatē. Neqꝫ tn̄ dicit̄ vnū per accidēs: q: oīa ab eo incluſa habēt ordinem materialē adinuicē: vt em̄ ait Albertus. 7. meta. p̄° tracta. capi. 6. Oē diffinibile opʒ eſſe vnū ꝺm primū. vel ſcd̄m modū dicēdi per ſe: et ideo accidens per accidēs cum ſuo accidēte ꝯpoſitū nō eſt vna rōne diffinibile niſi p̄mo ad ꝑ ſe reducat̄: ⁊ tūc vnū nomē ſue ſpeciet ponat̄ vt hoc nomē ſimū vel aq̄lū.

¶ Dico ſcd̄o ꝙ quantitas indiuiduat ſubſtantiā q̄tum ad ea que ſunt ſecūdario de rōne indiuidui.

¶ Dico tertio ꝙ q̄ātitas manēs cum re facta ſupponit ſubiectum ſubſiſtens ſʒ nō diſtinctū ſenſibile: demōſtrabile determinatū ad hic ⁊ nunc: ⁊ ideo quo ad primum nō indiuiduat: ſed quo ad ſcd̄m. Plura enim ſunt de rōne indiuidui q̄ ſubſiſtere.

¶ Contra eandē inq̄ſtū ponit materiā eſſe principiū indiuiduationis arguit Scot⁹ p̄°. Qd̄ eſt in ſe indiſtinctū vel indiuiſuʒ vel diuerſum: nō p̄ōt eſſe principiū indiſtinctionis alterius: ſʒ mā eſt huius: vt dicitur p̄° meta. ꝺm antiquam tranſlationem. ergo.

Scot⁹ vbi. ſ.

tex. 17.

¶ Rn̄deo. argumētuʒ cōcludit ꝙ mā non eſt principiū idiuiduationis quo ad diſtinctioneʒ ab alijs einſdē ſpeciei: qd̄ cōcedit̄. Eſt autem principiū indiuiduatōis quo ad eius incommunicabilitatem.

¶ Scd̄o. phs. 7. meta. ⁊. 12. eiuſdē cap. 4. ꝯcedit diſtinctionē forme ſicut mãe in particulari ⁊ ita vnitatem mãe in cōi ſicut et forme. Ideo opʒ q̄rere q̄uo mā fiat vna. tex. 39.

¶ Rn̄deo. materia ꝺm ſe conſiderata preſcindēs ab omni forma ⁊ habitudine ⁊ analogia ad formā ⁊ vt eſt primū ſb̄tum: nullo modo p̄ōt cōcipi vt vniuerſalis ⁊ ſic indiuiduat. Cōſiderata vero cū eis cōcipit̄ vt cōis ⁊ nō indiuiduat.

¶ Tertio. cōpoſitū nō eſt d̄ ſe hoc: ergo nec mā que eſt pars eius.

¶ Rn̄deo. cōpoſitū vt eſt in acceptione intellectus eſt cōe: ⁊ vt eſt nō niſi forte ī potētia. Idē de mā dicit̄ a. s. D. ſup Boetio de tri.

¶ Quarto. Mā eſt eiuſdē rōnis in genito ⁊ corrupto: igitur habet eandem ſingularitatem.

¶ Rn̄deo. mā in genito ⁊ corrupto eſt eadē ꝺm eſſentiā: nō tn̄ eſt eiuſdē rōnis: q: cum eiſdē dimenſionibus terminatis.

¶ Contra. ponat̄ ꝙ in eadem mā ſub eiſdē dimēſionibus ſuccedāt ſibi p̄mo. forma aque. ſcd̄o forma aeris. tertio forma aque. Conſtat aūt ꝙ prima ⁊ ſcd̄a aqua differūt numero: ⁊ tamen ſunt cum eadeʒ materia et quantitate.

¶ Rn̄deo p̄°. caſus ē impoſſīs. quo admiſſo dicit̄ primo ꝙ ad vnitatē indiuidui tria requirunt̄. primo vnitas ſpecifica. ſcd̄o vnitas mãe ⁊ q̄ātitatis. tertio ſimultas exiſtentie. in caſu nō cōcurrit tertiū.

¶ Dico ſcd̄o ꝙ nō eſt poſſe ꝙ idem accn̄s quo ad eſſe ⁊ eēntiaʒ ſit ſit̄ ⁊ ſucceſſiue in diuerſis ſubiectis.

Durandus hic q.2.

¶ Arguit̄ ad idem ꝺm Duranduʒ ꝙ forma nō īdiuiduet̄ ex hoc ꝙ recipit̄ in mā. Taľr dicētes fallunt̄ per equiuocationē. Nam eſſe ī aliquo dr̄ dupľr aut per inherentiā aut per identitatē ⁊ eſſentialē predicationeʒ. Primo modo videtur ꝓcedere hec opinio. Hec vero inherētia nihil facit ad cōſtituēdū vľe vel particulare. Scd̄o autem mō eſt de rōne vľis eſſe ī plurib⁹ ⁊ indiuidui in vno ſolo: ⁊ iſto mō mā p̄ōt eſſe ī plurib⁹ ſicut ⁊ forā.

¶ Rn̄deo. s. Tho. nō fallit̄ ꝑ equiuocationeʒ in hac mā. Scim⁹. n. ꝙ aliud eſt eē aliq̄d in alio ꝑ inherentiā: aliud eſſe ꝑ eſſentialē predicationē. Uerūtamen dicim⁹ ꝙ in rebus mālibus compoſitis iſti duo modi ſe inſeꝑabiľr cōcomitātur. Nam hō eſt in ſocrate. q: forma humana a qua principaľr ſumit̄ nā ſpecifica vľis eſt in mā ſocratis per iformationē. Nulla. n. natura mālis ſubſiſtit: ſʒ quelibʒ eſt in alio nō ſolū ꝑ eēntialē idētitatē: imo eſt in aliquo a ſe realiter diſtincto: q: humanitas nec eſt anima nec mā: nec vtrūqꝫ. ſed eſt quid reſultans ex illis. s. D. in. 4. diſt. 20. q. prima. arti. p̄°.

¶ Cum autem arguens dicit ꝙ eē in aliq̄ per realem identitatem ſicut vľe in particulari nō plus cōuenit aut repugnat mãe q̄ forme Dicit̄ ꝙ mā in ſe conſiderata ⁊ vt eſt primū ſb̄m nullo mō hʒ rōnem vniuerſalis cum ſit primū ſubiectū in nullo receptibile nec vt forma in materia: nec vt totū in partibus. vide do. Albertū in Cōmē. ſuper Porphy. ca. 7.

¶ Cōtra hoc nomē materia ē cōe plurib⁹ materijs: ergo videt̄ eſſe vľe: ſicut dicim⁹ de hoc noīe hō.

¶ Rn̄deo. Cōitas noīs hincinde eq̄lis eſt: ſed res noīs diſpar ⁊ diſſimilis ē. q: materia nō ē apta nata eē in multis ſicut natura cōis. Noīam⁹ aūt materiā noīb⁹ ꝯcretorū: q: non intelligim⁹ eā niſi ad modum concretorum.

Aureolus.

¶ Contra eandē concluſionē arguit Aureol⁹ ꝓbādo ꝙ natura ſpecifica nō ꝯhat̄ ad idiuiduū ꝑ aliquod poſitiuū additū ad naturaʒ p̄°. Illud additū non ꝑtinet ad rōnē ſpeciei ꝑ accidēs. Oē. n. indiuiduū ſb̄e eſt prius indiuiduo accn̄tis ꝑ Phm ⁊ Cōmen. 7. met. neqꝫ per ſe q: eſſet aliq̄d cōe: ⁊ ſic q̄rit̄ ꝑ quod eſt indiuiduum. ergo. tex. 11.

¶ Rn̄deo. illud additū ꝑ accn̄s ſe hʒ ad naturā ſpeciei: ꝑ ſe vero eſt de rōne idiuidui vt indiuiduum eſt. Ad iprobationē dicit̄ ꝙ īdiuiduū accn̄tis p̄ſupponit indiuiduationē ſubſtātie q̄ ad ea q̄ ſunt p̄mo et per ſe de rōne indiuidui: non aūt ea q̄ ſunt ſecūdario: immo quantitas ea cauſat.

¶ Dico ſcd̄o ꝙ primo indiuiduās ſb̄aʒ nō ē aliqd̄ cōe: ſʒ materia prima vt eſt primū ſubiectum.

¶ Dico tertio ꝙ indiuiduās ſcd̄ario ſb̄am hʒ aliq̄d in ſe cōe: vt aliquid ex ſe indiuiduū: vt eſt quantitas: ex ſe em̄ ſola hʒ partes tertio mō ꝑſeitatis ⁊ formā totius.

¶ Scd̄o. Illud additū eſt q̄d cōe. ſtat em̄ cū cōitate actus ſpecifici: ergo non indiuiduat.

¶ Rn̄deo. negat̄ an̄s. Addit̄ enim illud indiuiduo qd̄ eſt extra itellectum. Cōitas vero actualis eſt in ſolo intellectu.

¶ Tertio. Illud additū nō eſt eſſe

exiſtẽtie:q2 eſt qꝺdã cõe p̄dicatuꝫ
de me ⁊ de te:neqꝫ eſt appropria-
tio materie cũ forma :q2 aut acci-
pis materiã i ſpecie aut i] indiui-
duo. Neutrũ dici pt.forma em̃ in
ſpẽ appropriat ſibi mãm i ſpẽ. In
indiuiduo vero querẽdũ ſupereſt
ꝑ q̃d illa materia ſit idiuidua: ⁊ ſi
ꝑ aliã materiã:erit ꝓceſſus i ifini
tũ:neqꝫ illud additũ erit quanti-
tas.Illud.n.non eſt formal'r quo
fit idiuiduũ :quo addito cõceptui
ſpecifico:nõ habet eo ipſuꝫ idiui-
duũ:ſed ſic eſt quantitas : intelli-
gimus em̃ hoiem organizatum :
neqꝫ illud additum põt eſſe ſitus.
Tũ q2 manet ſitus variato idiui-
duo.Tuꝫ q2 diuia virtute duo in
diuidua pñt eſſe in eodẽ ſitu. g̊.

¶ Rñdeo p̄° ꝙ ad idiuiduationeꝫ
cõfert eſſe:q2 de rõne idiuidui eſt
hr̃e in ſe idiuiſuꝫ.Ad iprobationẽ
dr̃ ꝙ q̃d cõe põt ꝯferre ad indiui-
duationẽ nõ ad diſtinctiõeꝫ vel ſi
gnationẽ.Unitas.n.q̃ eſt de rõne
indiuidui eſt eſſe indiuiſum.

¶ Dicit ſcꝺo ꝙ materia p̄ma vt eſt
p̄mũ ſꝫ appropriat idiuiduo ſꝫe
q̃tũ ad p̄mã radicẽ idiuiduatõis:
nõ aũt vt ꝯcipit cõis ꝑ intellectũ.
Eſt q̃qꝫ materia ſeip̄a indiuidua:
non tñ vltimate puta q̃tum ad ſi
gnationem.

¶ Dicit tertio ꝙ quãtitas ẽ p̄nci-
piũ idiuiduatiõis ſcꝺario. Ad im
probationẽ dicit ꝙ quãtitas in ſe
hꝫ vñ ꝯcipiat vl'r ⁊ vñ idiuiduet.
Qꝺ vero eſt in ea vl'itatis eſt tm̃
de ratione cõceptus ſpecifici.

¶ Dicit q̃rto ꝙ ſit⁹ q̃ ẽ quãtitatis
eſt prima radix indiuiduatiõis q̃
ad ſignationẽ ⁊ diſtictionẽ q̃ ſcꝺa
rio cõpetũt indiuiduo.Ad iprobã
tionẽ dr̃ ꝙ laborat i eq̃uoco. Pro-
cedũt em̃ illa media de ſitu q̃ ẽ or-
do partium in toto.

Durandus hic q.2. ¶ Ad idẽ arguit Durandus. Ul'e
⁊ ſingulare ſunt real'r idem:g̊ ha-
bent real'r eadẽ principia:ſola ra-
tione diſtincta.añs probat.Idem
enim qꝺ dicit ſpecies indetermi-
nate dicit idiuiduũ determinate,

¶ Rñdeo.negat añs.Eſt em̃ ꝯtra
mentẽ phi.7.meta.tex.39.Natu-
ra em̃ indiuidui vt ſic addit aliq̃d
ſupra naturaꝫ ſpẽi i reb⁹ mãlib⁹.

¶ Sciẽdũ ꝙ cũ natura vl'is ꝓut p̄
ſcindit ab idiuiduãtib⁹ ẽ ens rea-
le actu vl' potẽtia:tñ vt ſic nõ ẽ in
diuidua.vide do . Albertũ vbi.ſ.
cap.3.licꝫ aũt hic videat dicere ꝙ
vniuerſalia ſint veriſſime:tñ in cõ
mento p̄dicamentoꝝ tractatu de
predicamento ſubſtantie capi.4.
ꝙ eſſe perfectuꝫ vltima ꝑfectione
non habent niſi indiuidua.Itẽ di
cit ꝙ eſſe ſingulariũ eſt eẽ ſimpli-
citer:et omne aliud eſſe eſt eſſe ſꝫ
quid. Neqꝫ eſt hic contradictio q2
eſſe vniuerſaliũ eſt eẽ veriſſimũ.i.
puriſſimũ:quia nulli extraneo ꝑ-
mixtuꝫ.Eſt autẽ imperfectũ quia
ſm quid et in potentia.

¶ Ex dictis patet ꝙ nõ eſt vanuꝫ
querere principiũ idiuiduationis
aliud a principio nature ſpecifice.
vñ ꝓbat Scotus.q.4.ſup.7. me-
ta.nouẽ rõnibus: ꝙ natura lapi-
dis de ſe:nõ eſt hec.

Cõclo.iij.

Indiuiduatio al'r conuenit angelo q̃ꝫ hoi. Hanc ponit. s.
Do.2.ſen.di.3.q.1.arti.2.itẽ p̄ma
parte.q.13.ar.9.Hui⁹ rõ eſt: natu
ra cui cõpetit incõicabilitas per
ſeipſaꝫ:nõ idiget idiuiduatiuo ex
trinſeco:ſed quelibet natura an-
gelica eſt hmõi.ergo.

Cõclo.iiij.

Angel⁹ non ſolũ ẽ ſic im
materialis:ꝙ nõ eſt ex materia et
forã cõpoſit⁹:verũ etiã:q2 ñ ẽ ifor-
matiu⁹ materie:nec põt vniri ma
terie ſicut forma . Hanc ponit.s.
Doc.2.ſen.diſt.3.q.1.ar.6.itẽ p̄ma
par.q.51.itẽ ꝯ gen.3.ca.89.iteꝫ de
ſpiri.cre.q.2.Huius rõ eſt. Nulla
ſꝫa habẽs i ſe itegrã materiã ſue
ſpẽi:põt eẽ naturaliter iformati-
na materie.ſed q̃libet angelus eſt
hmõi.ergo.Itẽ remota cã remo-
uet effectus:ſꝫ in angelis nõ ẽ re-
peribilis cã vnibilitatis ad mate
riã ⁊ ad corp⁹.ſ.iꝑfectio ⁊ idigẽtia

acq̃rẽdi ſciam ꝑ organa mãlia.g̊.

Ab Aureolo. ¶ Cõtra p̄dicta arguit:ꝓbãdo ꝙ
angel⁹ poſſit vniri mãe vt forma.
Si em̃ hoc implicaret ꝯtradictio-
nẽ:hoc ideo eſſet : q2 ſubſiſtẽs fie-
ret inherens:quod nõ magis im-
plicat:q̃ꝫ ꝙ inherẽs fiat ſubſiſtẽs:
hoc aũt non implicat: vt patet in
accidentibus euchariſtie.ergo.

¶ Rñdeo.Cõſurgit quoqꝫ cõtra-
dictio:q2 nl'la natura ſpecifica cõ
pleta põt formaliter alteri vniri
ad cõſtituendũ aliam ſpeciem.

¶ Secũdo.Nõ magis forma dat
eſſe mãe q̃ꝫ q̃ditas ſiue nã ſuppo-
ſito:ſed virtute dei:q̃ditas diuina
quidificat ſuppoſitũ xp̄i hominis
⁊ ꝯcurrit cũ illo ad eſſe q̃d. Igitur
⁊ angel⁹ põt dare eſſe corpori.ma
ior ptꝫ:q2 qꝺ q̃d eſt ⁊ id cuius eſt:
text. cõ. 11. idẽ ſunt.7.meta.non ſic aũt mã ⁊
forma.minor quoqꝫ patet dicente
Alexãdro papa i decretali ꝙ xp̄s
eſt quiditatiue duo.ſ.homo ⁊ de⁹.

¶ Rñdeo.Multe ibi ſunt diſſimi-
litudines:nã in xp̄o natura ⁊ ſup
poſitũ nõ ꝯcurrũt ad cõſtitutionẽ
vnius noue nature:ſicut forma ⁊
materia.Itẽ neutrũ iformat alte-
rũ:ſicut forma mãꝫ:ſꝫ ſolũ trahit
humana nã ad diuinũ ſuppoſitũ.
Iteꝫ angeli eſſe finitũ eſt: nec põt
actuare ſil' duas nãs ſpecificas.

¶ Tertio.Phs ⁊ Cõmẽtator po-
ſuerunt intelligẽtias eſſe formas
corporũ celeſtiũ que mouent:⁊ tñ
poſuerũt eas eſſe ſubſiſtentes.g̊.

¶ Reſpõdeo. negat antecedens.
loquẽdo ꝓprie de forma cuiuſcũ-
tex.79. qꝫ materie.vnde phs.8.phy. pro-
bare conatur. ꝙ prim⁹ motor nõ
ſit virtus in corpore. Si qui vero
poſuerũt celos eſſe animatos eq̃-
uoce loquuti ſunt.

¶ Sciẽdum implicare contradi-
ctionem formã ſubſtantialẽ infor
mare materiã:quin cõſurgat no-
ua ſpecies loquẽdo ꝓprie de infor
matione:ſi aũt equiuoces nõ cõ-
tendo tecum:q2 ſic poſſet dici : ꝙ
pes eſt forma ſotularis.

¶ Arguit quoqꝫ Scotus cõtra di
ctum in tertia cõcluſione.ſ. ꝙ di-
ſtinctio ſpecifica anime rõnalis ⁊ Scot⁹ i 2.diſt.1. q.6.
angeli:nõ ſumat penes intellige
re cũ diſcurſu ⁊ ſine diſcurſu. pri-
mo ſequeretur ꝙ in anima eſſent
due intellectualitates diuerſe ſpe
ciei:nã non diſcurrit circa princi-
pia:diſcurrit aũt circa ꝯcluſiões.

¶ Rñdeo primo. Nõ eſt mens.s.
Tho.in duob⁹ dictis ꝙ ſit eſſen-
tialis ⁊ ſpecifica dr̃ia angeli ⁊ aie:
ſed ꝙ ſunt ſigna vel effectus ex ea
ꝓcedẽtes ⁊ vnũ angelo aliud vero
aie eſt cõnal'e.2.ſen.di.3.q.1.ar.6.
⁊.1.parte.q.58.ar.2.Ad argumẽ-
tũ negat ſeq̃la : q2 vtraqꝫ oꝑatio
ex equo nõ cõuenit. Nã vna cõue
nit imꝑfecte ⁊ participatiue:neqꝫ
ex hoc ꝙ hꝫ duos act⁹ ſpecie diffe
rẽtes:ſequit ꝙ habeat duas intel
lectualitates ſpecie differẽtes: q2
vna ꝑfecte ⁊ plene ſibi conuenit.

¶ Dico ſcꝺo.s.Tho.in.q. de ani-
ma.q.7.ad primũ. dicere ꝙ quia
aĩa ꝯcluſiones ⁊ principia intelli
git per ſpecies a phãtaſmatibus
abſtractas:⁊ ideo nõ eſt diuerſuꝫ
intelligere ſm ſpeciẽ.Hoc aũt eſt
intelligẽdũ de tali dr̃ia ſpecifica
quã oporteat reduci in differẽtiã
ſpecificã potentiarũ naturalium.

¶ Secũdo.ſequit ꝙ anima beata
habeat duas operationes ſpecie
diſtinctas.Nã in obiecto beatifi
co nõ diſcurrit:diſcurrit aũt circa
obiectũ natural'r cognitũ:ergo.

¶ Rñdeo.s.Tho.vbi ſupra rñdet
ꝙ ſm operationẽ rei naturalẽ tm̃
indicatur de ſpecie: videre aũt in
verbo eſt operatio ſupra naturã
angeli ⁊ anime.Utriqꝫ cõueniens
ſm participationẽ ſuperioris na
ture: ideo illa duplex cognitio in
anima nõ arguit duplicẽ potẽtiã
naturalẽ intellectiuam in ea.

¶ Tertio.ſi intellectualitas ange
li ⁊ aie differũt ſpecie.oĩa que de-
pẽdent eſſential'r ab hac ⁊ illa ſpẽ
differũt.Qꝺ pꝫ eſſe falſuꝫ i viſiõe
beata:q̃ eẽtial'r et ſi nõ total'r ab
vtraqꝫ depẽdet ⁊ tñ ſpecie nõ diſti
guit in angelo ⁊ aĩa:alioq̃n oẽ in

diuiduū vni⁹ ꝑfectioꝛis ſpēi ꝑfe-
cti⁹ eſſet i q̄libet idiuiduo alteri⁹.
¶ Rn̄deo. ſequella nō eſt vera niſi
in ꝓprie ꝛ imediate depēdētib⁹.
Uiſionis vero beate ꝓrimū prin-
cipiū eſt lumē gloꝛie ſe habēs per
modum potētie ꝛ diuina eſſentia
dei foꝛmans intellectū per modū
ſpeciei intelligibilis. Unde viſio
beata in angelo et in anima ſunt
eiuſdem rationis: qꝛ pꝛedicta in
vtroqꝫ ſunt eiuſdē rationis.
¶ Quarto. Si angelus nō diſcur
rit aut ideo eſt: qꝛ cognitis pꝛinci
pijs nō habet potētiā cognoſcēdi
cōcluſiones ſi ei eſſent incognite:
aut qꝛ a pꝛincipio ſunt ei actualr̄
cognite omnes concluſiones: aut
habitualr̄. Nō pꝛimū: qꝛ talis diſ
curſus dicit perfectionē. Nō ſecū
dū vt patet. Non tertiū: qꝛ nō po-
nit eſſentialē differētiā inter ani-
mā ꝛ angelū. Neqꝫ eñ anima diſ
curreret: ſi ei notitiā ꝯclōnū īfun
deret de⁹ cū notitia ꝑncipioꝝ. ꝙ.
¶ Rn̄deo p̄°. Ideo angel⁹ nō diſ-
currit: qꝛ i eo eſt ꝑfectio luminis
intellectualis ꝛ potētie intellecti
ue: qua cognito pꝛincipio mox co
gnoſcit quicq̄d ſequit̄ naturalr̄.
¶ Dico ſcd̄o ꝙ angel⁹ neqꝫ oēs cō
cluſiōes neqꝫ oīa actu cognoſcit:
tñ cognito actu aliquo pꝛincipio:
oēs cōclōnes ex illo ſequētes cōſi
derat. Qd̄ aūt ſubdit de infuſione
notitie facte aīe noſtre nihil valet
qꝛ hoc anima nō haberet ex ꝓpꝛie
tate ſue nāe ſicut angel⁹. Et hoc
dato adhuc anima nō eſſet tanti
vigoꝛis luminis ꝙ in pꝛincipio vi
deret omnes concluſiones.
¶ Ex dictis patet reſponſio ad id
quod quinto loco obijcitur.

Cōclō. v. eſt. Nlla ſpe
cies āge
lica eſt de ſe multiplicabilis i plu
ra indiuidua. Hāc ponit. s. Tho.
de ſpū cre. q. 8. Itē p̄ma ꝑte. q. 50.
ar. 4. Itē ſcd̄o ſen. diſt. 3. q. pꝛima.
arti. 4. Itē ſecūdo cōtra gen. c. 93.
Ratio eſt oīs natura ſpecifica plu
rificabilis ex ſe per multa indiui
dua eſt māľis ſeu habēs materiā
ex qua vel in qua dimenſionibus
ſubiectā. ſed natura angelica nō
eſt hmōi: ergo et vbicūqꝫ. s. Tho.
loquitur de hac materia fundat
ſe ſuper hoc pꝛincipio.
¶ Contra cōclōnē arguit Sco. 1. Scot⁹ꝫ
Oīs q̄ditas q̄ꝫtū eſt ex ſe eſt cōica q. 7.
bilis: ſꝫ angelica ſpēs eſt q̄ditas:
ergo de ſe cōicabilis. pꝛima ꝓbat̄:
qꝛ ſi q̄ditas oīs nō eſſet cōicabilis
vel cōicabilitas repugnaret ei ra
tione ꝑfectionis quiditatiue aut
imperfectionis. nō ratione perfe-
ctionis: qꝛ cōicabilitas ſm̄ fidē ca
tholicā cōuenit q̄ditati diuine: q̄
ſumme perfecta eſt: nec rōne im-
perfectionis: qꝛ cōicabilitas cōue
nit q̄ditatib⁹ cōpoſitis q̄ ſunt im-
perfecte. reſtat ergo maioꝛ vera.
¶ Rn̄deo p̄°. ꝙ cōicatio eſt triplex Cōica-
per modū vľis q̄uo vľe vel q̄ditas tio tri-
cōicat̄ ſuis indiuiduis per modū plex.
eſſentie cōis pluribus ſuppoſitis
ſola relatione diſtinctis ꝛ per mo
dum aſſumptibilitatis.
¶ Dico ſcd̄o ꝙ ſi maioꝛ accipiatur
pꝛimo modo eſt erroꝛ: qꝛ ꝓbat. s.
Th. p̄°. ſen. di. 19. q. 4. ar. 2. ꝙ i di
uinis nō eſt totū vľe. Silr̄ ſecūdo
modo: qꝛ ſola diuina eſſentia illo
modo eſt cōicabilis. Si autē p̄mo
vel ſecūdo modo petit pꝛincipiū.
¶ Ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ hoc repu-
gnat ſibi rōne perfectionis: qꝛ ex
quo eſt nā imāľis repugnat ſibi
diuiſio i partes ſubiectiuas ſicut
repugnat nāe diuīe habere ꝑtes
ſbiuas ꝛ particularia. p̄° ſen. diſt.
20. q. 4. ar. 2. Itē pꝛima parte. q.
3. ar. 5. itē pꝛimo cōtra gen. ca. 25.
¶ Dico tertio ꝙ ſi arguēs loquat̄
de alia cōicabilitate nō ē ad ꝓpo-
ſitū: qꝛ nō querimus vtrū natura
ſpecifica angeli poſſit eſſe eadem
numero in multis ſuppoſitis. Sꝫ
vtrū natura ſpecifica eadem exi-
ſtens ſm̄ rōnē ꝛ diuerſificata ſm̄
eſſe poſſit eſſe in diuerſis indiui-
duis ſicut vľe in particulari: ideo
argumentū non eſt ad pꝛopoſitū.
¶ Scd̄o. Nulla quiditas de ſe exi

ſtens hec pōt intelligi abſqꝫ con-
tradictione ſub rōne vľis ſꝫ ange
li quiditas intelligit̄ vt vľis: ergo
nō eſt de ſe. hec pꝛima pꝫ: qꝛ ratio
intelligēdi repugnaret ſuo obto.
¶ Rn̄deo. vera eſt maioꝛ: ſi intelli
geretur vt in ſe eſt: ſed qꝛ tales foꝛ
mas nō intelligit human⁹ intelle
ctus niſi per modū ſubſtantiarū
materialiū: ideo itelligit eas ſub
ratione vniuerſalis et particula-
ris abſtracti ꝛ concreti.
¶ Tertio. Omnis quiditas de ſe
hec in ſui ratione includit ſingu-
laritatem ac pꝛincipia ſingularia
ſed nulla creata eſt talis. ergo.
¶ Rn̄deo. maioꝛ eſt vera qñ intel-
ligit̄ vt in ſe eſt vt a deo ꝛ ab ange
lis: nō aūt pꝛout a nobis cōcipit̄.
¶ Quarto. Deus pōt hunc ange-
lū in hac ſpē annihilare: iſto āni-
hilato de⁹ pōt hāc ſpeciē repara-
re in aliquo alio indiuiduo: nō in
eodē ſm̄ iſtā opinionē: qꝛ ſꝫ iſtos
hō nō poſſet reſurgere idē nume-
ro: niſi aīa intellectiua remanēte
eadē numero: ꝙ in eadē ſpē erunt
plura indiuidua ſaltē ſucceſſiue.
¶ Rn̄deo. negat̄ minoꝛ. nam ſm̄
s. Tho. in quoli. 4. ar. 5. deus pōt
annihilare oēꝫ rē permanētē a ſe
creatā ꝛ annihilatā pōt eadē nu-
mero reparare. Ex quo pꝫ ꝙ Sco
tus nō vidit totā theologiā ſꝫ par
tē. potiſſime in. 4. di. 44. q. 1. art.
1. q. 2. vbi videtur dicere oppoſitū
huius quod nunc dictum eſt.
¶ Quinto. Anime intellectiue di
ſtinguuntur numero in eadē ſpe
cie: ꝛ tñ ſunt immateriales: ꝙ ꝛc.
¶ Si dicat̄ vt. s. Tho. de ſpūali-
bus cre. q. 9. ad tertiū. Item in. q.
de anima. q. 3. ad. 15. Item contra
Gen. ſcd̄o cap. 75. et. 81. ꝙ anime
habent inclinationē ad coꝛpoꝛa:
ꝛ ita habent aptitudinē perficiē-
di materiam: ꝛ ideo per diuerſas
aptitudines diſtinguuntur.
¶ Contra. iſta inclinatio non eſt
entitas abſoluta: qꝛ nihil pōt in-
clinari ad ſe. Igit̄ p̄ſupponit enti
tatē abſolutā ꝛ diſtinctā: et ita in
illo pꝛioꝛi ſine hmōi habitudini-
bus diſtiguet̄ hec anima ab illa.
¶ Rn̄deo. iſta inclinatio nō eſt en
titas abſoluta ſed reſpectiua pꝛe
ſupponens diſtinctionē abſolutā
anime diſtinctā ab alijs ſpecifice:
nō aūt ſolo numero ab alijs ani-
malibus: ſed potius facit illā di-
ſtinctionem numeralem.
¶ Cōtra. Illa apertitudo nō pōt
eſſe de foꝛmali ratione anime cū
ſit reſpectus: qꝛ reſpectus non eſt
de foꝛmali ratione abſoluti.
¶ Rn̄deo. negat̄ añs. Ad pꝛoba-
tionē dicitur ꝙ hec anima inq̄ꝫtū
hec aīa nō dicit purū abſolutum
ſꝫ abſolutū cū reſpectu: ſicut ꝛ aīa
inq̄ꝫtū anima ꝛ foꝛma inq̄ꝫtū foꝛ-
ma dicit reſpectū ad ſuū foꝛmale.
¶ Aduertendū cū dico hanc ani-
mā: dico tria. Pꝛimū eſt ſubſtātia
eius. Secūdū eſt vnitas ei⁹ in ſe.
Tertiū eſt diſtinctio eius ab alijs
eiuſdeꝫ ſpeciei. Reſpectus eſt tm̄
pꝛincipiū indiuiduatiōis quo ad
tertiū. Efficitur autē hic reſpect⁹
per ſuū ſubiectū ꝛ per ſuū termi-
nū aliter tñ ꝛ aliter ꝙ enim ſit in-
diuiſus habet ex ſubiecto: ꝙ ſit di
ſtinctus habet ex termino.
¶ Sexto. Aug. in Enchiridiō ca.
9. dicit ꝙ qꝛ tota natura ſeu ſpe-
cies humana ruerat: ideo miſert⁹
de⁹ ad eā ſaluādā venit: non aūt
venit ad ſaluādā naturā angeli-
cā: qꝛ tota nō ruit. Ecce ꝙ Augu.
dicit totā naturā angelicā non la
pſam eſſe per peccatū: quod non
poteſt eſſe verum: ſi tot ſunt ſpe-
cies quot ſunt indiuidua. ſic eniꝫ
multe nature angelice totaliter
lapſe eſſent: humana autē tantū
vna: cum humana nō ſit niſi vna.
¶ Rn̄deo. vt. s. Tho. de ſpi. cre. q.
8. ad pꝛimū. Natura humana et
angelica poſſunt dupľr accipi.
Uno modo ſꝫ eſſe nature: ꝛ ſic na
tura humana eſt vna: angelica ve
ro plures. Alio modo accipiūtur
ſm̄ eſſe vie. ſ. vt viatrices ad bea-
titudinē ſupernaturalē. ꝛ ſic ſicut
natura humana eſt vna tēdēs per

Liberū arbitriū flexibile remedia
biliter. ita omnes angeli econtra
rio ſunt vna natura tēdēs ad pa-
triā. Et ſm hanc cōſiderationem
loquutus eſt beatus Augu.
¶ Scḋo. Si angelus ex ſola carē-
tia materie hꝫ totā perfectionem
ſpeciei: que eſt nata eſſe in infini-
tis habet infinitā perfectionē: er-
go talis ſpecies nō eſt per differē
tiā limitata: quod eſt incōueniēs.
¶ Rn̄deo p̄o. ꝙ angelus nō hꝫ in
ſe ꝑfectionē īfinitoꝝ indiuiduorū
q̄ nō eſt nat⁹ eē i plib⁹ īdiuiduis.
¶ Dico ſcḋo ꝙ nō eſt incōueniens
angelū eſſe infinitū ſꝫ q̇d: lꝫ ſit fi-
nit⁹ ſimpl'r quo ad eſſe: qḋ eſt rece
ptū i aliq̄ natura. 1. ꝑte. q. 7. ar. 2.
¶ Octauo. Si āgeli ſolo numero
nō diſtinguerent̄: hoc ideo eēt q̄
diſtinctio eoꝝ cū ſint forme eſt for
malis ⁊ ꝯ̄ñter ſpecifica. ſꝫ hoc non
valet: q̄ dr̄ia formalis dr̄ dr̄ia for
marū ⁊ in forma vt in rōne diſtin
guēdi. p̄ma nō ē ſpecifica: ſꝫ ſcḋa.
¶ Rn̄deo p̄o. ꝙ in ſubſtātijs ſepa
ratis nō pōt eſſe diſtinctio formal'
niſi ſcḋo mō. ſ. ex rōne forme: vt ꝓ
bat Bernardus de gānaco in īpu
gnatiōib⁹ Hērici quolib. 2. q. 8. q̄
nō hn̄t materiā i q̄ nec ex qua: nec
quātitatē: nec ꝓprietatibus abſo
lutis diſtingui poſſunt: q̄ ſuppo-
nunt ſuuꝫ ſubiectū indiuiduatū.
¶ Dico ſcḋo ꝙ dicere angelos di-
ſtingui ꝑ rōnē ſuppoſiti ⁊ ſubſiſtē
tie quā hn̄t a deo nō a ſe ſicut di-
cit Henricus nihil valet. vt ꝓbat
Bernardus ibidem. Aut enim in
telligit ꝙ ſi ſubſiſtentia ⁊ ſuppoſi
tū ſūt idē: aut nō. ſi idē: ſuppoſitū
nō pōt eſſe rō diſtinctiōis ſuppoſi
torū ſub vna ſpecie: q̄ illud ī quo
ꝯueniūt duo ſuppoſita nō pōt eē
ratio diſtinctionis eorū. Tū quia
opꝫ querere aliud contrahens cū
rō ſuppoſiti ſit cōmunis duobus
ſuppoſitis. Tū q̄ in ſuppoſitis ī-
materialib⁹ ſi eſſent plura in vna
ſpecie nō eſſet oppoſitio: cuius ra
tio exigitur ad diſtinctionē.
¶ Si vero dicatur ꝙ illa duo ſint
aliud ⁊ aliud: ſicut in deo dicim⁹
plura ſuppoſita ⁊ vnū ſubſiſtere:
⁊ vna ſubſiſtētia ſicut ⁊ vnū eē q̄ſi
ſubſiſtētia ſit eſſe ſuppoſiti ⁊ ꝑ il-
lā diſtiguat̄. Cōtra iō eē eſt aliud
in hoc et in illo ſuppoſito: q̄ illa
ſuppoſita ſunt diſtincta: nō ergo
diſtinctionē facit: ſed ſupponit.
¶ Dico tertio per eaſdē rōnes ꝓ-
bari poſſe: ꝙ duo angeli non pn̄t
ſolo numero differre ſub eadē ſpe
cie per ꝓprietates indiuiduales
⁊ hecceitates. Tum q̄ inter illas
nulla eſt oppō: nec ratio incōpoſ-
ſibilitatis. Tū q̄ cōe eſt oīb⁹ ha-
bere hecceitatē. Tū q̄ aut ille ꝓ-
prietates ſunt eiuſdē rationis vel
alteri⁹. Si eiuſdē nō eſt ꝑ ſe quid
diſtinguunt̄ ipſe. Si alteri⁹: ḡ nā
diuiſa poti⁹ hꝫ rōnē ḡnis q̄ ſpēi.
¶ Ad ideꝫ arguit Durandus p̄o. — Durandus hic q. 3.
Omnis natura que producit̄ ab
agente actione iterabili eſt pluri
ficabilis ſm numerū. Sed omnis
natura creata eſt hmōi: ergo. pri-
ma patet: q̄ agēs plurib⁹ actioni
bus plura producit. Et hec eſt cā
quare in diuinis nō poſſit eſſe ni
ſi vnicus filius: q̄ actio qua ꝓdu
cit̄ non pōt iterari. minor proba-
tur: q̄ producitur volūtate dei.
¶ Rn̄deo p̄o. negādo maiorē. vn̄ ſi
de⁹ ānihilaret Gabrielē ⁊ iteꝝ eū
ꝓduceret: eūdē nūero ꝓduceret.
¶ Dico ſcḋo ꝙ non pōt eadē actio
iterari: niſi idem producatur.
¶ Dico tertio argumentum fun-
dari ſuper fundamento inſtabili
quod eſt. Actio diuina eſt iterabi
lis: ita ꝙ ſecunda eſſentialiter ſit
diſtincta a prima. Eſt enim actio
diuina idem ꝙ eſſentia diuina.
¶ Scḋo arguit. negare ꝙ de⁹ nō
poſſet ꝓducere plures angelos in
eadē ſpecie repugnat diuine om-
nipotētie. Ait em̄ b. Augu. tertio
de libero arbitrio. Deus potuit
creare angelos quos in gradib⁹
gratie eoꝝ qui ceciderūt colloca-
ret: ⁊ ꝯſequēter fuiſſent equales i
n̄alib⁹ ſm que dant̄ eis gratuita.
Et ꝓꝑ hoc illa opinio ꝯdēnata eſt

Pariſius in tribus articulis.
¶ Rn̄deo p̄o. negādo ān̄s. Ad au-
ctoritatē. b. Auguſtini dr̄ ꝙ nō eſt
ad propoſitū: q̄ nouiter creati nō
neceſſario eſſent eiuſdē ſpēi: ſicut
nec hoies q̄ nūc aſſumunt̄ ad gra
dus gratie angeloꝝ. Ad ꝓbatōeꝫ
dicit̄: q̄ lꝫ vt nunc angeli ſm gra
dū nature receperint gradū grē:
tn̄ deus aliter facere pōt.
¶ Dico ſcḋo ꝙ articuli pariſien̄. in
quātū tāgūt doctrinā. b. Thome
ſunt reuocati. Poſſent ēt exponi
ſicut exponit̄ quoddā dcm̄. b. Au
gu. Cū. n. dr̄ error ē dicere deū nō
poſſe ꝓducere duos angelos eiuſ
dē ſpēi. i. ſi hoc intelligat̄ ex impo
tentia dei: nō aūt ex impoſſibilitate ſi
cut preteritū nō fuiſſe.
¶ Dico tertio ꝙ cū dicit. s. Th. du
os āgelos eē eiuſdē ſpēi eſt total'r — Attēde quō angeli ſint ꝯplificabiles.
īpoſſe nec a deo factibile intelligit
ſꝫ ordinē vniuerſi nūc nobis co-
gnitū: lꝫ poſſet dare aliū ordinem
rebus ⁊ ſꝫ illū poſſet facere duos
angelos eiuſdē ſpeciei. videat̄. s.
Tho. in tracta. de vnitate intell's.
¶ Ad idē arguit Hēricus. Oē qḋ — Hēric⁹ i 2. q̄lib. q. 8.
ex nā ſua nō hꝫ eē in aliq̄ determi
nato: ſꝫ ꝙ ſit i hoc hꝫ ab agēte in-
dr̄nter ſe hꝫ ad eē in vno vel i mul
tis. Sꝫ oīs eēntia creata eſt hmōi
ergo minor ꝓbat̄. Oīs. n. eſſentia
creata eſt de ſe abſtracta ⁊ cōſiſtit
in intellectu nec hꝫ rōnem ſuppo
ſiti ⁊ ꝓducit̄ ab agente.
¶ Rn̄deo. relicta rn̄ſione Bernar
di de gānaco negātis minorē hu
ius argumēti: diſtiguit̄ maior: nā
eēntiā nō determinare ſibi ſuppo
ſitū certū. pōt intelligi dupl'r. p̄io
q̄ ex ſe nō hꝫ ꝙ actu ſit in aliquo
determiato plus iſto q̄ illo. ſcḋo
q̄ nō eſt plus habilis ad hoc q̄ il
lud: nec pl⁹ ſibi repugnat hoc q̄
illō. i p̄o ſenſu maior ē falſa: mior
v̄o v̄a. i. 2. v̄o ſenſu maiorē v̄a: et
minor falſa. nam nā Gabrielis ex
ſe determinata ē ad illud ſuppoſi
tū ⁊ inhabilis ad oē aliō creatū.
¶ Scḋo arguit. ſicut ſe hꝫ forma
m̄alis ad m̄āꝫ: ſic forma īm̄al' ad
ſuppoſitū. ſed forma m̄ālis ē poſ-
ſibilis ꝙ ſit multa. ergo ⁊ immate
rialis pōt eſſe i m̄l'tis ſuppoſitis.
¶ Rn̄deo. p̄o negat̄ ſimilitudo. nā
forma immaterialis eſt tota eſſen
tia ſuppoſiti: forma aūt materia-
lis diſtinguit̄ eſſentialiter a m̄ā.
¶ Dico ſcḋo ꝙ admiſſa ſimilitudi
ne: negat̄ ꝯn̄a. nā lꝫ eſſentia im̄ā-
lis diuiduet̄ ꝑ ſuppoſitū: ſicut for
ma m̄'alis ꝑ m̄ām: tn̄ nō ita multi
plicat̄: q̄ m̄ā eſt multiplicabilis:
nō aūt ſuppoſitū immateriale.
¶ Tertio. deus pōt facere tot ani
mas extra corpus: quot facit i cor
pore. ergo pariter ſubſtantias ſe-
paratas ſolo numero diſtinctas.
ꝯn̄a pꝫ: q̄ ambe ſunt forme imma
teriales. ān̄s probat̄: q̄ ex corpo-
re cauſalitas dei non dependet.
¶ Rn̄deo. negat̄ ꝯn̄a. ad probōnē
dr̄ ꝙ lꝫ ābe ſint forme immateria
les: tn̄ aīa dicit habitudinē ad cor
pus ſine qua ſi crearet̄ nō eēt eiuſ
dē ſpeciei: hāc vero habitudinem
nō habēt ſubſtantie īmateriales.
¶ Quarto. Hoc pertinet ad ma-
gnā dei ſimplicitatē ꝙ eius eſſen
tia ſit quedā ſingularitas nō mul
tiplicabilis. ergo multiplicari ſꝫ
numerū cōueniet ſeparatis.
¶ Rn̄deo. Bernard⁹ negat ꝯn̄am
⁊ bene: q̄ lꝫ eſſentia diuina diſtet
in infinitū ab eſſentia creata: tn̄ i
hoc ⁊ in multis alijs conuenit.
¶ Quinto. Celū ⁊ intelligētie ꝓ- — tex. 44.
portionant̄. 12. meta. Sed de⁹ pōt
creare duos orbes eiuſdē ſpēi. ḡ ⁊
duas intelligētias. Aut dicendū
vt Ari. eſſe quoſdā deos: qḋ opti-
me improbat Auicē. 8. meta.
¶ Rn̄deo. primo iuxta Bernardū
hoc argu. eſt contextū ex lana ⁊ li
no. maior eniꝫ eſt philoſophi: ſed
minorem non concederet.
¶ Dico ſcḋo nō oportere ſm veri-
tatē: ꝙ motor orbis ita proportio
net̄ mobili ꝙ oīno equet̄ ei in vir
tute. Hoc. n. phs iō poſuit: q̄ opi-
nat⁹ eſt: ꝙ angeli mouēt orbes ex
quadā n̄ali neceſſitate. Nos aūt
ꝑ liberū arbitriū: q̄ ꝑ intellectū.

vñ arguere ex idētitate mobiliū i ſpē: idētitatē mouentiū in ſpē eſt ponere talē ꝓportionē īter orbes ⁊ intelligētias qualē poſuit Ari. quā nullꝰ recte ſentiēs pt ponere.

¶ Dico tertio. nos nō ponimꝰ p̄dicta: qm̄ Ariſt. vocet ſbas immateriales diuinas: ſed ex natura diſtinctiōis īdiuiduoꝝ ſub vna ſpē: phs de pͦ phyſi. oēm formā vocat quid diuinū: quare ⁊ ſubſtantias immateriales dixit diuinas.

¶ Ultimo arguit. Mā ⁊ quātitas nō ſunt p̄ciſa rō indiuiduationis niſi in rebꝰ mālibꝰ. ergo qr ſeparata nō hn̄t ea: nō iō multiplicant numero. añs ꝓbat. pͦ aucte Damaſceni li. pͦ de duplici nā ⁊ vna hypoſtaſi xpi. Hypoſtaſes inq̄t diuidūtur caracheriſticis ꝓprietatibꝰ. Itē Auicē. 1. ⁊ 3. meta. dicit ꝙ equinitas accipit cū ꝓprietatibꝰ ⁊ accidentibꝰ ſignatis eſt ſingularis. accñs aūt dr̄ triplr̄. Primo mō ꝓ omni eo qđ eſt extra eſſentiā rei: ⁊ hoc modo ratio ſuppoſiti vel exiſtētie in cōparatione ad eſſentiā dicit accidēs. Scđo mō qñ vnū ſe hȝ ex additione ad alterū: vt materia indiuiduat formā. Tertio mō quo ſubtracto nō ſubtrahit eē rei ⁊ tn̄ accipit hoc eſſe ſignatū ab illo: ſicut corpora humana quibus indiuiduātur anime rationales.

¶ Rñdeo. Damaſcenꝰ ⁊ Auicēna per ꝓprietates ītelligit principia indiuiduātia: q̄ ita ſunt ꝓpria vni quod nō alteri. cū vero diſtinguit de triplici accidēte: ⁊ ꝙ rō ſuppoſiti ſit cauſa indiuiduatiōis eo admiſſo: non tn̄ eſt cauſa multitudinis indiuiduorū ſub vna ſpecie. ⁊ hec tm̄ de hac queſtione.

Queſtio. ij.

ff Iſidorus Wleſ.

QUeritur ſecūdo. Utrum intelligere angeli: ſit eiꝰ ſubſtantia?

Pro hac queſtione ſit prima cōcluſio. Intelligere angeli nō eſt ſua ſubſtātia. Hāc probat. s. Tho. 1. pte. q. 54. ar. 1.

¶ Huius rō eſt. intelligere angeli non eſt ſubſiſtens: ſed ſua ſba ē ſubſiſtens. ergo intelligere non eſt eius ſba.

¶ Cōtra. arguūt q̄dam volentes ꝓbare ꝙ ītelligere nō dicat aliq̄d abſolutū diſtinctū a potētia intellectiua: ſȝ ſolū reſpectū potētie ad obiectū. pͦ ſic. que ex oppoſito diſtinguunt: nō pn̄t eſſe vnū ⁊ ideȝ: ſed actus p̄mus ⁊ ſcđs ſunt hmōi ſcđo de aīa. actꝰ aūt primꝰ eſt forma abſoluta. igit opatio erit forma reſpectiua. (A Gregorio recitati. 2. d. 7. q. 7.) (Text. 2.)

¶ Rñdeo. Iuxta Gregoriū argumentū ꝯcludit ꝓpoſitū. ſ. ꝙ intellectus ⁊ intellectio diſtinguunt. Neq; vlteriꝰ ſeq̄tur ꝙ ſit forma reſpectiua. alias ſequeret: ſi albedo eſt qualitas: nigredo nō ſit qualitas: cū ex oppoſito diſtinguant.

¶ Scđo. Omnis forma abſoluta habet operationē. ergo ēt ītelligere eēt intelligere: ⁊ ſic in infinituȝ eſſet proceſſus.

¶ Rñdeo pͦ. negat añs: qr iuxta Cōmē. 4. phyſi. cō. 84. quantitas nō eſt actiua. Non. n. vllo mō neceſſariū ꝙ oīs forma hēat ꝓpriaȝ opationē niſi ſint forme de prima ſcđa vel tertia ſpē qualitatis habentes quoq; eſſe reale: q̄etum et nō intentionale fluens.

¶ Dico ſcđo ꝙ itētio hȝ realē effectum. ſ. verbū. de potētia. q. 8. ar. pͦ. item p̄ma p. q. 27. ar. p̄mo.

¶ Tertio. Sicut ſe hȝ lucere ad lucens: ita intelligere ad intelligēs ſed lucere nō eſt aliqđ abſolutum additū luci. ergo nec intelligere. probatur ſimilitudo: qr vtrūq; eſt actus immanens.

¶ Rñdeo. negat ſimplr̄ ſimilitudo: lucere nāq; non ſe hȝ ad lucēs vt actꝰ ſcđs: ſȝ ē actꝰ p̄mꝰ: lucere nāq; ē ipm̄ eē lucis: qđ dat ſuo ſbo: ⁊ ita dico de albere: calere: cādere.

¶ Quarto. Oē abſolutū pōt deus ſeparare a ſuo ſbo: ſed intelligere nō pōt ſeparari ab intellectu. ergo. (Intellectio eſt ſepabilis.)

¶ Rñdeo. negat minor. Et talis intellectio ſeparata adhuc eſſet

intellectio: qr lȝ nullus per eā intelligeret actu: apta tn̄ nata dare intelligere: ſi inhereret ītellectui.

¶ Quinto. Uidere non eſt forma abſoluta: qr in eo adunant cōtraria. ergo multominus intelligere.

¶ Rñdeo. Argumētū deficit p̄mo qr ī vno abſoluto nō plus adunari pn̄t duo ꝯtraria q̄ȝ in vno reſpectiuo. ſcđo ſubſumptū virtualr̄. ſ. in actu intellectꝰ adunari pn̄t ꝯtraria: nō eſt verū p̄ma pte. q. 85. ar. 4. ad tertium et quartum.

¶ Sexto. Cōmē. 3. de aīa. cō. 14. dicit ꝙ paſſio intellectꝰ eſt paſſio tm̄ ſine tranſlatione: hoc autē eſt pati obiectiue: nō ſubiectiue.

¶ Rñdeo. Illa auctoritas eſt itelligēda de trāſmutatiōe ꝓpe ſumpta: que eſt a cōtrario: ſed non de trāſmutatiōe q̄ eſt exitꝰ de potentia in actū vt habet. 2. de aīa tex. ⁊ cō. 57. ⁊ 58. item dr̄ ꝙ illa verba dicunt p̄cipue ad ſaluādū ꝙ itellectus eſt immālis: nō obſtāte ꝙ intelligere ſit paſſio.

¶ Septimo. Per exēplū phi de pictura ⁊ tabula habet ꝙ ſicut n̄ recipit ſubiectiue color in tabula: ſic nec intellectio in intellectu.

¶ Rñdeo. Illud exēplum ſm̄ Cōmenta. nō eſt verū: ſed eſt via ad intelligēduȝ: eſt aūt ſm̄ Cōmē. ſic ad ꝓpoſitū. qm̄ queadmodū tabula nullā picturam hȝ in actu neq; potentia ꝓpinqua actui. ita ī itellectu/ nō eſt aliqua formaꝝ intellectarum quas recipit.

¶ Octauo. Scđȝ phm̄ vna intelligentia intelligit aliā ꝑ eſſentiā ⁊ nō per ſpēm inherentē. ergo itelligere nō eſt actio elicita neq; ab itellectu angelico neq; humano.

¶ Rñdeo. pͦ. dicit Gregoriꝰ nō eſt intētio phi ꝙ vna intelligētia per eſſentiā ꝓpriā tanq̄ȝ ꝑ ītellectiōeȝ itelligat aliā ſȝ ꝑ eēntiā itellectā.

¶ Dico ſcđo ꝙ. s. Tho. de veri. q. 8. ar. 7. ꝓbat intētionē phi eſſe ac Cōmē. ꝙ intelligētia intelligens ſeipſaȝ intelligit ꝑ eſſentiā ſuā: nō aūt alias: ad quē ſenſum exponit alia dicta q̄ vident ſonare oppm̄.

¶ Dico tertio. poſſe breuiꝰ dici ꝙ vna intelligētia in mēte alterius ſupplet viceȝ ſpēi ⁊ actꝰ p̄mi: non aūt viceȝ intellectiōis vel actꝰ ſecundi. 4. ſen. diſt. 49. q. 2. ar. 1. et p̄ma p. q. 12. ar. 2. ſȝ qualr̄cūq; itellexerit Cōmē. nō ē multū curādū.

¶ Ultimo arguit ſic. Uiſio beatifica creature eſt itelligere: ⁊ tn̄ nō eſt opatio intellr̄us: ergo. ꝓbat ſcđa ps. Tum qr viſio beatifica eſt infinitoꝝ ⁊ ꝑpetua: opatio vero intellectꝰ neutrū eſt: cū ſit finite perfectionis. Tum qr ſequeret ꝙ ſumē beatꝰ repletꝰ forma diuina: nō tot poſſet cape formas: quot beatꝰ iferior par tn̄ in nālibus: ⁊ ſic nō ita ꝑfectā hr̄e cognitiōeȝ ī gn̄e ꝓpo: qđ eſt incōueniēs. Tum qr vr̄ hec eſſe opīo Auguſt. 8. ſup gen. ad literam dicētis de paruis: ꝙ deꝰ loq̄tur ad intellectuales creaturas illuminādas ꝑ ſuā ſbaȝ cū iam pn̄t capere loqutionē eiꝰ qualis eſt in verbo eiꝰ. Iteȝ ex intētiōe phi eſt ⁊ Cōmē. qui dicūt ꝙ deus ipſe intelligit per ſeipſum abſq; itellectione media ab alijs itelligētijs abſtracta. ergo.

¶ Rñdeo. ꝙ viſio beatifica ē actꝰ ab itellectu creato elicitꝰ: vt probat. s. Tho. 4. diſt. 49. q. 1. ar. 2. q̄ſtiū. 2. ⁊ in p̄ma ſcđe. q. 3. ar. 2. itē p̄ma p. q. 12. ar. 5. iteȝ. q. 62. ar. 9.

¶ Ad primā ꝓbationeȝ dr̄ ꝙ Gregoriꝰ refert tres modos cognoſcēdi plura in verbo: ꝙ nūc aliq̄s beatus videat. duo aūt p̄mi ſunt phātaſtici ⁊ falſi: ⁊ nullo mō ad mētē b. Tho. tertius aūt modus ꝓ nūc acceptat qui eſt: ꝙ q̄libet beatꝰ a p̄ncipio ſue beatitudinis hȝ viſioneȝ dei ⁊ oīuȝ alioꝝ in verbo: quā deo placet illi oñdere. nec poſtea noua fit ei reuelatio: ſȝ ſemꝑ ſit ⁊ vnico actu videt quecūq; in v̄bo viſurus eſt: ⁊ ſic illa viſio vt ē actꝰ elicitus nō eſt infinite ꝑfectiōis ⁊ perpetuus.

¶ Ad ſcđam relicta rñſione Gregorij dicētis hoc loco multa: que

b.Tho.negaret:rñdet: vt idē rñ-
det ꝑma pte.q.58.ar.7.ad ſcðm.
ꝙ nihil ꝓhibet in angelis eſſe
vtrāq; cognez.Ex quo pȝ ꝙ viſio
creata diuine eēntie cōpatit̃ ſecū
viſionē creature in ꝓprio gñe: qꝛ
ſcða refert̃ a beatis ad primã.plu
res vero intellectiões adinuicem
nõ ordĩate ſufficiēter, nõ ꝯcludūt̃
ineſſe eidem ſimul ex pluralitate
ſpecierū in eadeȝ parte aīe aut ex
pluralitate habituū in aīa.de ve-
ri.q.8.arti.14.

¶Ad tertiaȝ dico ꝙ ſic arguentes
debēt attendere ꝙ Augu.ꝛ ſi di-
cat: ꝙ deꝰ loq̃tur illis ꝑ ſuã ſbam:
nõ tñ dicit: ꝙ illi audiãt per ſbam
dei: vñ breuiter ex illa auctoritate
nõ plus põt haberi: niſi ꝙ diuina
eſſentia in cognitiõe beatifica: tȝ
vicem actꝰ primi: nõ aūt actus ſe-
cūdi.de intentiõe Cōmēta.dictū
eſt prius.pȝ ergo ꝙ diuina eēntia
nõ põt eſſe intelligere intell'ꝰ an-
An itel gelici: quo formaliter intelligit.
ligerẽ ſit ¶Arguit̃ ēt ꝙ intelligere non ſit
pati et agere: ſed pati vel recipe actū in-
ab obo telligēdi: qui ſolū eſt effectiue ab
obto.Huiꝰ mētis eſt Godofre.5.
q̃li.q.2.cuius hec ſunt efficaciora
medio: pᵒ.n. ſic arguit intellectꝰ
eſt potētia paſſiua.ergo ītelligere
qð eſt eius ꝑfectio eſt receptio.

¶Rñdeo.Cū eadeȝ potētia poſ-
ſit eē actiua ꝛ paſſiua reſpectu di
uerſoꝝ: eius ꝑfectio vt actiua ꝯſi-
ſtit ĩ exercēdo actionē: ſȝ in patiē-
do vt paſſiua.ītelligere aūt eſt ꝑfe
ctio intell'ꝰ: vt eſt potētia actiua.

¶Scðo.intelligere facere ꝛ ītelli-
gere fieri.i.ſbm ꝛ efficiēs ītellige-
re ſunt diuerſa pncipia: ſȝ ſbm in
telligere eſt intell'ꝰ.ergo efficiēs
erit obiectum.

¶Rñdeo ꝙ vt dic̃ Ber.ꝓdicti ter-
mini: ītelligē: facer̃: ꝛ ītelligē fieri:
ſunt de nouo inuēti ad fingēdas
nouitates.Relicta rñſione eiuſdē
dr̃: ꝙ ꝓductio actꝰ ītelligēdi ꝛ eiꝰ
receptio: attribuūt̃ diuerſis pnci-
pijs totalibꝰ: qꝛ pncipiū actuū to
tale primū eſt intell'ꝰ ſub ſpē: ſed
pncipiū receptiuū eſt ītell'ꝰ ſolꝰ:
ꝛ nõ ſpēs ſola: nec ſpēs cū ītell'u.ð
hac mã ē.s.D.de vi.q.8.ar.ad.7.

¶Cū aūt dicit.s.T.ꝙ intelligēs
nõ ſe hȝ vt agēs.ītellige totale: nõ
aūt ꝑtiale: ſil'r cū dicit ꝙ ītelligēs
nõ ſit patiēs: ſic̃ patit̃: qñ recipit
actū pmū: vel nõ patit̃ ab aliquo
extrinſeco alteratiuo ſui.

¶Tertio.Cõtra rõnē eſt potētie. 9.met.
actiue ꝛ paſſiue ꝙ ſit pncipiū ali- tex.2.
cuiꝰ ĩ ſe manētis.g̃ ītell'ꝰ nõ pt eē
cã paſſiua ꝛ actiua ītelligere.añs
ꝓbat̃.qꝛ potētia actiua ē pncipiū
trāſmutãdi aliud inquãtū aliud:
paſſiua vero eſt pncipiū trāſmutã
di ab alio inquantum aliud.

¶Rñdeo.añs veꝝ eſt tm̃ ĩ cã to- Intelle
tali.ꝛ iõ negat̃ ꝯña: qꝛ intell'ꝰ ē cã ctꝰ diſ
actiua ꝛ paſſiua ꝑtialis ītelligere. finitio-
Ad diffõnē dr̃ ꝙ ille diffinitiones nis po-
ſūt vere de potētia trāſmutatiua tentie.
ſcḋm motū ꝛ mutationē: cuiuſmo-
di nõ eſt ſenſus ītell'us ꝛ volūtas.

¶Dico q̃ꝙ ſuppoſito ꝙ illa diffõ
eēt vl'r de potētia actiua: nõ dicit
ꝙ ē pncipiū trāſmutãdi ſꝑ alterã
ſed dicit ſic.5.meta.Ptãs dr̃ q̃deȝ tex.17.
pncipiū motꝰ ꝛ mutatiõis ĩ alterū
aut inquãtū alteꝝ: q̃ apte demon
ſtrat̃ nihil ꝓhibere: idē eē ſui trāſ
mutatiuū: lȝ al'r ꝛ al'r hec ex Gre.
ſic ītell'ꝰ vt eſt actu ſpē ītelligibili
informatꝰ: trāſmutat ſeipȝ inq̃tū
eſt potentia receptiua actus ſcði.

¶Ad idē arguit Adã.ſi oē ītellige Adã in
re eſt actio elicita.ſeq̃t̃ ꝙ ſolꝰ deꝰ pᵒ.q.3.
ſine intell'u creato/nõ poſſet crea
re viſionē dei qð nõ eſt dicēdū: tū
qꝛ intelligere nõ ſꝑ req̃rit effici ab
eo qui intelligit: vt pȝ ſcḋm phm de
intelligētijs ītelligētibꝰ multa ꝑ
ſuas ſbas.Tū qꝛ ſeq̃ret̃ ꝙ deꝰ nõ
poſſȝ beatificare creaturã ſine ea.
Tuȝ ēt qꝛ ſeq̃ret̃ ꝙ aīa ꝛ angelus
eſſent infinite ꝑfectõis: poſſent.n.
producere actioneȝ oēȝ intell'us:
quam deus poteſt producere.

¶Rñdeo.dico pᵒ ꝙ lȝ deus ſe ſolo
poſſet creare intellectionē ꝛ ſepa-
rẽa quocunq; ſbto: vel infundere
cuilibet intellectui ꝛ facere illi ihe

rere: tñ nullus ītell'ꝰ intelligeret
ꝑ eã niſi eam coefficeret. nihil.n.
agit actiõe a ſe diſtincta niſi ab eo
fit.3.phy.tex.20.

¶Dico ſcðo ꝙ beatificare põt ac-
cipi dupl'r.pᵒ mõ vt ē ꝓducere to-
taliter vel partial'r actū beatitudi
nis: ſic deꝰ nõ põt beatificare crea
capi.9. turã ſine ea: qꝛ beatitudo eſt opa
tio rei vt tãgit Ariſ.pᵒ ethi.itē.s.
Th.pma ſcðe.q.3.arti.2.ꝛ.4.ſen.
di.49.q.1.ar.2.Alio mõ vt eſt ꝓ-
ducere beatitudinē obiectiue.ſic
ſolus deus producit.

¶Dico tertio ꝙ cã effectiua ꝑtia-
lis: nõ tot effectuū q̃n pluriuȝ ſpē
diuȝ: nõ eſt infinite ꝑfectiõis niſi
ſcḋm q̃d: ſed bñ totalis.intellectum
vero eſſe infinite ꝑfectiõis ſcḋm q̃d
nõ eſt inconueniens.

Cõcl'o.ij.

Uirtus intelle
ctiua ipſiꝰ an-
geli: nõ eſt eadē cū eiꝰ eēntia.Hãc
ꝓbat.s.Tho.1.ꝑ.q.54.ar.3.Huiꝰ
rõ eſt.ſcḋm diuerſitatē actuū eſt di
uerſitas ꝓprīaꝝ potētiarū ꝑ illas
ꝑfectibiliū: ſȝ eē ꝛ opari ſunt actꝰ
real'r diuerſi ĩ creaturis.Igit̃ req̃
rūt potētias ꝑfectibiles realiter
diuerſas.hmõi ſunt eēntia ꝛ vtꝰ
vl' potētia opatiua.Igit̃ ille real'r
diſtinguunt̃ in omni creatura.

¶Cõtra hãc ꝯcl'onē arguit Durã
Duran. dus.Nos pauca illa que de ange
h.q.5. lis nouimꝰ ex aīe noſtre cõditiõe
cõiecturare opȝ: ꝛ ſcḋm hoc ꝙ potē
tia angeli intellectiua ſit realiter
idem ꝙ eēntia ſua ſic põt ꝑſuade
ri: iõ in aīa potētias ab eēntia di-
ſtinguimꝰ: qꝛ hȝ aliquos actus in
vnū pncipiū nõ reducibiles vt vi
dere ꝛ audire: aut qꝛ cū ſit forma
corꝑis alique potētie ſunt actꝰ cor
poris: alique nõ: ſed in angelis nõ
eſt niſi vna cognitio intellectiua:
itē nulliꝰ corꝑis actus eſt angeli
eēntia.ergo vr̃ ꝙ potentia angeli
nõ differat realiter ab eſſentia.

¶Rñdeo.In angelo ſunt actꝰ plu
res nõ ſolū ſpē: veꝝ ēt gñe dr̃ntes
ad potētias gñe diſtinctas redu-
tex.27. cibiles.dr̃.n.2.de aīa.Gña poten
tiarū aīe ſunt vegetatiuū: ſenſiti-
uū: appetitiuū: motiuū ſcḋm locū ꝛ
intellectiuū.de hoc.s.Tho.1.ꝑ.q.
78.ar.1.Qð ēt addit̃ ꝙ aīa eſt for
ma corꝑis: ꝛ quedam potētie aīe
ſunt actꝰ ꝯiūcti: parū valet: qꝛ ēt ĩ
aīa ſepata diſtinguunt̃ intell'ꝰ et
volūtas: multe ēt ſunt alie rõnes
ad hec.

Cõcl'o.iij.

In angelis nõ
hȝ locū diſti-
ctio intell'ꝰ agētis ꝛ poſ'is: ſicut ĩ
nobis: niſi loq̃mur equiuoce.Hãc
ponit.s.Tho.1.par.qõ.54.ar.4.
Huiꝰ rõ eſt.ſublata cã pluralita-
tis ꝛ diſtinctiõis: tollit̃ ꝛ ipſa plu
ralitas ꝛ diſtinctio.ſed cã pncipa
lis diſtinctionis ītell'ꝰ poſ'is agē
tis: nõ hȝ locū in angelis.g̃.

¶Cõtra hãc ꝯcl'onē arguit Sco. Scotꝰ h
ꝓbãdo ꝙ in angelis nõ dȝ negari q.11.
intell'ꝰ poſ'is: qꝛ nõ ſunt in poten
tia ad ſpēs.prīo ſic.Supꝰficies ſi
eēt ꝓducta ſub albedine: nõ minꝰ
eēt receptiua eius ꝛ poſ'is reſpcū
eius: qꝛ potētiã receptiuã nõ opȝ
pcedere actū ſuū ad quē eſt dura
tione.Ergo ꝛ intell'ꝰ creatus ſub
ſpēbus vere eſt poſſibilis in cõpa
ratione earum.

¶Rñdeo.Intell'ꝰ poſſibilis dicit̃
ex potētia paſſiua indifferēter ſe
hñte ad oppoſita: non aūt ex hoc
ſolo ꝙ eſt ſbm concreatū ſpēbus.
vñ argumētū nõ vadit ad mentē
ꝯcl'onis.Negat̃.n.intell'ꝰ poſ'is ĩ
angelis: qꝛ nãliter nõ põt eſſe ſine
ſpēbꝰ: iõ negat̃ exēplū de ſupꝰficie
qm̃ albedo eſt illi ꝓ accñs ꝑ accñs.

¶Secūdo.In nobis nõ negaret̃
intell'ꝰ poſſibilis ſi fuiſſet creatꝰ
ſub ſpeciebꝰ.ergo nec pariter in
angelis negandus eſt.

¶Rñdeo.negat̃ ꝯña.nõ.n.negat̃
intellectus poſ'is ex ſola aſſiſten-
tia ſpērū: ſed ex hoc ꝙ repugnat
ſibi nãliter priuatio taliū.pma ꝑ.
q.64.ar.1.Ex q̃bꝰ habet̃ ꝙ mens
s.Th.eſt ꝙ ſpēs angelice nãliter
cõſequunt̃: tanq̃ accñtia propria
naturam angelicam.

¶Tertio.Qð eſt ꝑfectiõis in nã

ıſeriori:nō dz negari a nā ſupiori:
lz cā ſupior preueniret actionē in
ferioris illi⁹ nāe actiue:ſed intel=
lect⁹ agēs eſt pfectio in aīa nr̄a.ğ
nō dz negari i angelis: q̄uis de⁹
indiderit ſpēs mētib⁹ angelicis.
¶Rn̄deo.p° q intellꝰs angelicus
nō ꝓprie dr agēs:ſicut ī nobis:nō
ſolū qr nō abſtrahit ſpēs: ſz qr nō
pōt abſtrahere. pma p.q.55.ar.2.
ad ſcd̄z.de veri.q.8. arti.9. Tunc
ad maiorē dr q eſt falſa in ꝓpoſi=
to.nā gn̄are ſibi ſile: ē pfectiōis ī
igne:nō aūt in angelis:eſt aūt ꝟa
in nā eiuſdē gn̄is ⁊ pfectionis.
⁋Dico ſcd̄o q lz angelus nō ab=
ſtrahat:eſt tn̄ pfectior.tum qr ab=
ſtractio eſt cōpaſſiue cauſata a re
māli:a qua longe eſt angelus:tū
qr ordinat̄ ad pfectiores opōnes.
¶Aduertēdū q angelus p ſpēs
quas hz apud ſe:cognoſcit oēs ve
ritates nāliter ab eo cognoſcibi=
les de īdiuiduo tā neceſſarias q̄
ꝯtingētes.s.Tho. vbi.ſ.ad q̄ntū
quare nō intelligit cōponēdo ⁊ di
uidendo.pma p.q.58.ar.4.Ex q̄=
bus pz: quomō angelus nō indi=
get intellectu agēte ad acq̄rendū
ſpēs q̄ditatū:aut ſingulariū neq
ad acq̄rendū notitias intuitiuas
aut abſtractiuas:aut notitias ve
ritatū neceſſariaꝝ:aut ꝯtingētiū
qr oīa talia pōt p ſpēs īnatas.q̄uo
vero hoc poſſit fieri per ſpēs fini=
tas:inferius latius dicetur.

De cā ſpērum angeli= carum.

¶Sciendū q̄z q ſpēs angelice ex
nāli ſeq̄la ꝯcomitant̄ nāz angeli
cā:fluitq a tali nā ītellꝰs angelic⁹
talib⁹ſpēb⁹cōplet⁹:eo mō quo po
tētie aīe fluūt ab ei⁹ eēntia:⁊ pōt
dici q ille influx⁹ ē:ſicut a cā effi=
ciente large accipiēdo cāz efficiē=
tem:prout effect⁹ primariū poteſt
dici effectus ſecundariū.

Grego. i.2. diſt. 7.q3.5. ar. pmo

¶Cōtra eandē arguit Grego.an
gelus aliquā notitiā ītuitiuā ac=
cipit a reb⁹ ex.igit̄ ī eo eſt intellꝰs
poſſis.añs ꝓbat̄.qr cuiuſlz notitie
ītuitiue angeli obz ē cā effectiua
ptialis ⁊ imediata.ꝓbat̄.ſi.n.ñ ſit
obz cā effectiua ptial̄:ğ aliq̄d aliō
erit cā effectiua notitie ītuitiue:
ſz illud nō erit pncipiū receptiuū
eiuſdē notitie:neq effect⁹ notitiā
ꝯn̄tes.ğ notitia hec intuitiua po=
terit cāri in ītellꝰu ſine re exn̄te:po
ſito.n.actiuo ⁊ pncipio paſſiuo in
opportunis diſpōnib⁹.ſeq̄tur effe
ctus ſi agēs ſit nāle vl̄ poni pōt ſi
liberuz ex.9.meta. Patet ēt q ſit Tex.16
cā imediata:ſi.n.eēt mediata: eēt
cā alicui⁹ q eēt cā imediata. ⁊ il=
lud nō pōt eē niſi ſpēs:vel habit⁹
vel alia notitia.ſed non alia noti=
tia:qr nō abſtractiua. talis eñ ſi
ſit diſticta ⁊ nāliter habita: ⁊ pre
ſupponit intuitiua eiuſdē rei:q̄ ſi
imediate cauſat̄ a re eadē rōne et
q̄libet:ſi mediate itur in infinitū:
neq habit⁹ qr habit⁹ nāliter acq̄
ſitus p̄ſupponit cauſal̄r actū.ne=
q ſpēs:qr nō ē oportuna niſi ī ab
ſentia obti.ğ p ſe nō req̄rit̄ ī noti=
tia ītuitiua.ğ nō eſt ei⁹ per ſe cā.

Diſtinctio notitie intuitiue ⁊ abſtractiue:eſt nea a.s.T.

¶Rn̄deo p°.diſtictionē ꝺ notitia
intuitiua ⁊ abſtractiua nuſq̄ legi
apꝺ.s.Tho.ſub ill̄ ꝟbis:lz forte
equalētes diſtinctiones ponat.3.
ſen.di.23.q.1.ar.2. itē de veri.qō.
10.ar.8.ſi itaq voces ītuitiuā co
gnitōez:qua ſcit̄ de re an eſt:⁊ ab
ſtractiuā qua ſcit̄:q̄d eſt:approbo
diſtictionē: vel ītuitiua ē ſimplex
intuit⁹ obiecti vel apprehēſio:ab
ſtractiua ē diſcurſiua: cōpoſitiua
vel diuiſiua:vel intuitiua eſt rex
ī pticulari:abſtractiua ī vl̄i:⁊ coin
cidit cū pma:vl̄ cognitio ītuitiua
eſt cognitio viſiōis:⁊ abſtractiua
eſt cognitio ſimplicis ītelligētie:
verūtn̄ Grego.vr̄ aliter dicere ſcz
q notitia intuitiua īmediate ter=
minat̄ ad rē:abſtractiua vero ad
ſpēz rei.s.aūt Tho.tz oēz notitiā
ſenſitiuaz exteriorē terminari ad
rem ⁊ oēm intellectiuā non refle
xam:⁊ ſolā imaginationē termi=
nari ad ſpēm rei.de veri.q.10.art.
8.ad.2.item pma p.q.85.ar.2.
¶Aduertēdū vero cū dicit; q id
q p° a nobis intelligit̄ eſt res ex.
nō intendit dicere q talis actus
intellꝰs nullo mō terminat̄ ad ali
quam

quā ſilr̄itudinē obiecti: terminat̄
eñ ad verbū:rōnē ⁊ ꝯceptū.pma
p.q.85.ar.2.ad tertiū.p° ꝯ gē.ca.
55.ſed lz talis actus aliqual̄r ter=
minet̄ ad ꝯceptū rei: nō tn̄ ibi ſtat
ſed tendit in rē ex̄ ſup Boe.de tri.
q.5.ar.2.itē.5.quoli.ar.9.
¶Sed q̄cq̄d ſit de Gregorio vten
do terminis vt ipe:rn̄det̄ ad arg.
negando aſſumptū videlz q res
ītuitiue cognita ab angelo ſit cā
totalis vel partialis notitie ange
lice:⁊ ad ꝓbatiōez dr:q cā totalis
creata eſt intellectus angelic⁹ cū
ſpecie talis rei:nec ſequit̄ vt ipſe
infert q talis notitia poſſit cāri a
re cui⁹ eſt ſpecies:nō exiſtente.
¶Ad ꝓbationem dr q ibi nō eſt
opportuna diſpō:qr ſpēs illa non
cauſat talē notitiā: niſi aſſimilet
rem intellectui:vn̄ re pn̄te ſpecies
angelica aſſimilat̄ ei:nō aūt re nō
exn̄te:reſpect⁹.n. ſilis nouiter re=
ſultans expoſitione noui termini
ſui eſt diſpō opportuna agētis ad
agēdū.falſum ēt eſt cū dr: q ſpēs
nō eſt opportuna niſi ī pn̄tia obi:
qr pn̄te ſenſibili nūq̄ fit ſenſatio
niſi pri⁹ nā informet ſpē ſenſibili:
vn̄ nec notitia pn̄tiū fit ſine ſpē.
¶Patet quoq ex dictis:quare fu
tura nō poſſint diſtincte cognoſci
ab angelo:nō qr cognitio angeli
dependeat a futuris:ſed qr nō ſūt
capacia cog̃nis ꝓprie.de veri.qō.
8.ar.12.ad primū.item prima pte
q.57.ar.3.
¶Scd̄o arguit̄ ſic ꝑz eundē:ſi in=
tellꝰs agens ⁊ poſſis negaret̄ ī āge
lis:hoc iō eſſet:qr angelus a pnci
pio hz totā pfectionē nāliter ſibi
poſſem cōcreatā:ſicut corpa cele=
ſtia:ſz hec rō nō dz mouere.Tū qr
ſequeret̄:q nunq̄ angelus noua
ꝯſideratiōe pficeret̄. Tū qr corpa
celeſtia nō ſunt total̄r pfecta pfe=
ctione que ſola eſt ī ꝓpoſito.luna
eñ a ſole illuminat̄.ğ talis intel=
lectus ponendus eſt in angelis.
¶Rn̄deo.negat̄ minor: qr rō bo=
na eſt.Ad īſtātiā dico q cōpatio ē
ſic ītelligēda q ſicut corpa celeſtia
ſūt total̄r creata pfecta ab initio
q nullā formā ſtantē fixam ⁊ q̄e=
tam ⁊ ſe hn̄tem p modū actus pri
mi vel habit⁹ ex poſt nō receperūt
lz recipiāt formas p modū actus
ſecūdi:vt ſunt motus ⁊ illumina=
tio.ſic ⁊ angeli.
⁋Dico q̄z q ſil̄itudo īter pfectōez
corporū celeſtiū:⁊ angelos tz quo
ad ꝓfectiōez ad quā attigere pn̄t
ꝟtute nāli: nō aūt quā participa
re pn̄t ex ſuperioꝝ actiuitate.pria
parte.q.58.ar.1.
¶Arguit idem Grego.ꝯ ꝓpōnez
maximā quā aſſumit.b. Tho.in
quadā rōne ꝓbante ꝯcl̄onē. ē aūt
propō:de extremo ad extremū nō
venit̄ niſi p mediū:⁊ ait q hec nō
eſt vera vl̄r. Nā capilli albi fiūt
nigri:non tn̄ prius virides. itē eū
do ad intentionē arguentis dicaz
q eſſe imaginabile nō erit mediū
inter eſſe māle ⁊ intellectuale ip=
ſius angeli.ğ rō nō ē efficax.

Grego. vbi. ſ.

¶Rn̄deo.Jlla rō ſolida eſt:⁊ ma=
xima vera in oī gn̄e mot⁹: de me=
dio tn̄ p ſe:non de medio p accn̄s.
dico aūt mediū p ſe aliqd cōe: qd
ſm ſuā rōnē eſt ſilius ⁊ ꝓpinquus
cuilibet extremo:q̄ vnū extremū
alteri vt tepiditas inter frigidita
tem ⁊ caliditatē. Mediuz aūt per
accn̄s voco aliqd pticulare ſub il
lo cōi:qd nō ſolū ē vicini⁹ ⁊ ſilius
vtriq extrēo q̄ ſint extrema adin
uicem:ſed vltra hoc addit aliquā
ſpālē rōnē ſub medio p ſe dicto:ſi
cut rubedo ⁊ viriditas inter albe
dinē ⁊ nigredinē:viriditas igitur
nō eſt mediū p ſe: ⁊ ſi arguat̄ opz
p mediū:ğ p aliqd mediū eſt falla
cia ꝯn̄tis.pz ēt qual̄r eſſe imagina
bili cōuenit vere eſſe mediū p ſe:
qr eſt ꝓpinquius eſſential̄r ⁊ for=
maliter vtriq extremorū q̄ extre
mum extremo.

Cocl̄o.iiii.

Angeli non oīa cog̃ſcūt p eēntias ſuas:ſz p ſpēs ꝯnāles ⁊ ꝯcreatas.Hāc ꝓbat.1.p.q.55. art.1.vbi ꝓ pria pte ꝯcl̄onis talis ponit̄ rō,Oīs ītellꝰs aliq̄d ītelligens

P.ſon.ſup.2. ſen.Jo.cap. E

hʒ in ſe aliquã formã p quã eſt in actu pmo: ⁊ p quã elicit actũ ſcðʒ vel opationẽ itellectualẽ: ſʒ intellectus angelic⁹ eſt hmõi.ꝫ.hʒ tales formã: ſʒ illa forma nõ põt poni eẽntia angeli reſpectu oĩʒ itelligibiliũ.igit. opʒ ꝙ ſit aliqua forma ſuperaddita: talem aũt dicimus ſpẽm intelligibilem.

¶Scðam partẽ ↄ̃clonis probat ibidẽ arti.2. ſupreme ſbe ſpũales ꝓportionant ſupmis ſubſtantiis corꝑalib⁹: quo ad ſuas nãles ꝑfectiones: ⁊ infime e infimis ſilr: ſed ſupma corꝑa ſuas nãles ꝑfectiones ſimul cũ ſua nã per creationẽ receperũt. igit ſupreme ſbe ſilr. Sʒ nãlis ꝑfectio ſbaꝝ ſpũaliũ ẽ i hñdo actu pmũ reſpectu opatõis ſecũde itelligibilis: ille aũt actus eſt ſpecies intelligibilis.ergo.

Henri⁹. q̃li.5.q.14. ¶Cõtra arguit Hẽric⁹ ꝓbãdo: ꝙ nulla ſpẽs ponẽda eſt i itellu humano vel angelico q̃ ſit pncipiũ itelligẽdi.pmũ⁹ intell'ſ ſepat⁹ nõ indiget ſpẽ ad hoc ꝙ exeat i actũ intelligẽdi.ꝫ.nulla in eo ponẽda eſt.ꝓbatur añs.illa indigẽtia neꝗ eẽt ex ꝑte intell'ſ neꝗ ex parte intelligibil':ꝫ nõ indiget.ꝓbatur pma ꝑs añſ. Ex ſe.n.ſufficit itell'ſ ſepat⁹ intelligere: ſicut nõ ſufficit ſba ignis vt calefaciat ſine calore: ergo non indiget alio.añs ꝓbat. qð de ſe ẽ itellectiuũ ⁊ itelligibile ex ſe ſufficit vt itelligat: ſʒ intell'ſ ſepat⁹ ẽ hmõi.ꝫ.ꝓbatio medie ẽ: qꝛ vna eẽ nõ itellectiui ⁊ itelligibilis eſt imãlitas.ꝓbat ſcða pars añtis.ſ.ꝙ illa idigẽtia ñ ſit ex ꝑte intelligibil': qꝛ iõ eẽt ꝓꝑ pñtiã obi: ſʒ hoc nõ eſt: tũ qꝛ eẽntia angeli ẽ obʒ angeli ſp pñs itellectui:tũ ẽt qꝛ ſpẽs nõ põt eẽ obʒ itell'ſ: qꝛ nõ põt repñtare niſi ſingulare: ſic em̃ ipmit ſicut ab alio ipmit.ſʒ ipmit a ſingulari ⁊ nõ ab vl'.ergo.

¶Rñdeo.reqrit ſpẽs ex ꝑte itelligibilis tñ: qð al'r nõ põt eſſe. pñs intelligentie: vñ ⁊ illa q̃ p ſe pñt eſſe pñtia itellectui nõ intelligunt p ſpẽm: vt pʒ in actu beatitudinis.

¶Ad ꝓbõnẽ dr ꝙ eſſe i alio vt in ſbo ⁊ in cogſcẽte.i.vt obo: pt eidem ſil' ↄuenir: nihilomin⁹ p hoc ꝙ ſpẽs ẽ i itell'u: nõ eſt obʒ cognitũ: ſʒ ad huc reqrit actus intell'ſ: ⁊ tũc fit ſpẽs expſſa: q̃ expmit ab intell'u formato ſpecie impreſſa.

¶Dicit ẽt ꝙ ſpẽs impſſa qꝛ imãlis: lʒ ſit ſingul'is: ẽ ſufficiẽs pncipiũ itelligẽdi vl'e.falſuʒ ẽt ẽ ꝙ ſic ipmat ſp aliqd: ſicut ipmit: qꝛ ſenſibile nõ exiſtit ſine mã in reꝝ nã: ⁊ tñ facit ſpẽm ſine mã in ſenſu: vt pʒ.2.de aĩa.ſic rñdet Bernardus de gãnaco ⁊ bene. Tex.cõ 121.

¶Scðo.Spẽs itelligibilis nõ facit intelligibile pñs.ꝫ iõ ſpẽs nõ ẽ ponẽda.añs ꝓbat.ſicut ſe habet ſpẽs viſibil' ad viſibile ex: ita itelligibil' ad vl'e itelligibile: ſed ſpẽs viſibilis mag' depẽdet a re ꝗ ecõuerſo: ſi.n.de⁹ ipmeret ſpẽʒ i oculo ⁊ ↄſeruaret: pñtia ſpẽi nõ faceret rẽ pñtem: ſed p aliqd aliud ſit pñs.cũ ꝫ ſpẽs nõ ponat niſi ꝓꝑ hmõi pñtatõeʒ vanũ ẽ ponere ſpẽʒ

¶Rñdeo.negat añs.ad ꝓbõnem negat ſilitudo. naʒ ſpẽs viſibilis in oculo reqrit realẽ pñtiaʒ rei a q̃ cãtur: nõ ſic ãt ſpẽs itelligibilis: qꝛ itell'ſ põt itelligere abñtia ſʒ rẽ.

¶Admiſſa q̃ʒ ſilitudine adhuc rñdet: ꝙ ſpẽm magis depẽdere a re põt intelligi dupl'r. Pmo ad eliciẽdũ actũ cognis: ⁊ ſic obm magis depẽdet a ſpẽ qꝛ ñ opʒ ꝙ obʒ al'r ſit pñs: ꝗ p ſpẽm. Alio mõ ad conſtituendã pñtiã rei: ⁊ ſic dico non dependet: qꝛ nec ẽt illa exigit: vñ ſi deus cauſaret ſpẽm ⁊ illã ꝓduceret i oculo: ſine pñtia rei actus cognis p fecte eẽt: ⁊ oculus indicaret de re: ſicut de pñti: ſicut ẽt fit i preſtigijs. Hec Bernardus ⁊ bñ: niſi ꝙ pateter nõ diſtinguit de duplici pñtia in eſſe obiectiuo ⁊ reali. pma eſt neceſſaria ad intelligẽdum nõ ſcða.⁊ primã facit ſpẽs: nõ ſecundam.

¶Itẽ dubiũ eſt vtrũ oculus poſſit videre non pñtia per ſpẽm rei non preſentis.

¶Tertio.Sequeret ꝙ in intellectu angelico eẽnt ſpẽs oĩm creabiliuʒ infinitoꝝ: ⁊ ſic ifinite ſpẽs: qð eſt incõueniẽs.ꝫ.ſequella ꝓbatur: qꝛ hñs ꝓpriã opatiõnẽ nãleʒ: hʒ ẽt ea per q̃ põt explere. Operatio vero nãlis angeli eſt oĩa nãliter intelligibilia itelligere: q̃ ſunt infinita creabilia: naʒ vt cõiter dr ſũt ifinite idee reꝝ creabiliũ: i deo ſunt quoꝗ ifinite ſpẽs numeroꝝ.

¶Rñdeo.negat ↄ̃ña.ad ꝓbõnem dicit: ꝙ angel⁹ hʒ ſpẽs ↄcreatas: nõ vero hʒ pncipia q̃bus põt eas acquirere: ſicut ⁊ veſtes et arma. Nec tñ opʒ ꝙ angelus hẽat ifinitas: qꝛ ad naturalẽ ei⁹ cognitionẽ pertinẽt tm̃ creata vel creãda: nõ aũt creabilia.⁊ ſicut deus non ſil' põt creare oĩa creabilia ⁊ quoꝝ hʒ ideas: ꝗuis poſſit creare ſingula: ita nõ pt facere ſimul ifinitas ſpẽs i ãgelo: ⁊ lʒ angel⁹ poſſit intelligere ſingula hñtia ideaʒ in deo: nõ tñ oĩa: ſic neꝗ oẽs numeroꝝ ſpecies: ſed ſingula.hec Ber.

¶Ego puto ꝙ angelus põt nãliter cognoſcere infinitas ſpẽs nũc rorum ſimul et vnico actu.

¶Quarto.Sequeret ꝙ angelus intelligeret actu oĩa quoꝝ hʒ ſpẽs apud ſe ⁊ ſic infinita: itẽ ꝙ intelligere nõ eſſet pati: nec actus intellect⁹ eẽt motus a re ad aĩaʒ: ſʒ potius econuerſo.ꝫ.pma ↄ̃ña ꝓbat: qꝛ oĩs actio que hʒ ſufficiẽs pncipium in agẽte: neceſſario ꝓcedit ab agẽte diſpoſito.ſcða ꝓbat. qm̃ recipere ſpẽm: ſicut ſbm eſt actus oĩno abſolut⁹ nõ terminat⁹ i aliũ: ſed ſtans in agente ſicut lucere.

¶Rñdeo.negat ↄ̃ña.ad pmã probationẽ dr: ꝙ ad hoc ꝙ actu itellectus intelligat reqrit intentio.cũ aũt intell'ſ eẽt idifferẽs ad plura actu intelligẽda ſm eũdẽ intelligẽdi modũ: determinat a volũtate vel ab occurrẽte puta imaginatione: iõ angel⁹ nõ neccio itelligit oĩa q̃ꝝ hʒ ſpẽs apud ſe ſicut nec imaginatio non neceſſario fertur ſuper oẽs ſpecies ſuas.

¶Ad ꝓbõnẽ ſcðaʒ dr ꝙ itell'ſ eſt dupl'r patiẽs.ſ.recipiẽdo ſpẽm et actum itelligẽdi: intelligere ẽt dr q̃dã pati iquãtũ non eſt idẽ/ qð in.ell'ſ: ſʒ quoddaʒ receptũ in eo. P Itẽ dr ꝙ intelligere ẽ mot⁹ a re ad aĩaʒ: qꝛ fit ab intelligibili mediante ſpẽ: quã ipmit: nec ẽ motus ab aĩa ad rẽ niſi valde metaphoric⁹ inquãtũ intell'us indicat de re: ⁊ ſic ad eam terminatur.

¶Sciendũ ꝙ nõ eſt poſſibile intellectũ intelligere p habituʒ: vt Henric⁹ poſuit. Quia aut iſte habitus eſt ſimilitudo rei aut non. Si nõ fieri cognitio nequit: q̃ ſem per fit p ſilitudinẽ. Si ſic: aut eſt ſimilitudo determinata: ⁊ ſiquidẽ ꝙ ſpecies aut indeterminata: et ſic eo nihil determinate cognoſcetur. Si dicat ꝙ iſte habit⁹ virtute cõtinet oĩa intelligibilia. Non ſufficit qꝛ diſtincte cõtinere neqt ⁊ ſic nõ erit diſticta notitia. Neꝗ etiã per iſtũ habitũ põt obiectum eſſe pñs intellectui obiectiue: qꝛ reddi non pt ratio: quare potius ſit pñs nũc: ꝗ prius quãdo angelus non intelligebat. Qð habit⁹ nõ ſit principium intelligendi.

¶Nota etiã ꝙ Egidi⁹ in q̃nib⁹ diſputatis ſoluit oẽs rõnes Hẽrici oſtẽdens quoꝗ eas militare cõtra habitum.

¶Arguit etiã Durãdus ad idem ꝗ probãdo ꝙ nulla ſpẽs ſit ponẽda in parte ſenſitiua: ⁊ p ↄ̃ñs multominus in parte itellectiua. Oẽ illud eſt pmo cognitũ per qð tãꝗ per rep̃ſentatiuũ potẽtia cognita fertur in alterũ. Sʒ nulla ſpẽs coloris in oculo eſt viſa: ꝫ ſpecie nihil videt oculus minor de ſe manifeſta eſt.maior ꝓbat. qꝛ ſe habet obiectiue ad potentiã cognitiuam vt cognitiua eſt. ſupplet em̃ vicem rei quam repreſentat. Durandus vbi ſupra.

¶Confirmat.qꝛ abſurduʒ videt ꝙ potentia cognitiua ducat in cognitionẽ alterius per totalr incognitũ mediũ. Spẽs enim haberet rõnes imaginis que ſemp ẽ potẽtia cognita.

¶Rñdeo.negat maior. Ad pbationē piter negatq repñtās aliqd obiectiue ſe hēat ad potentiā aut ſuppleat vicē obiue.ſupplet.n. vicē obiecti i actuādo potētiā ponēdo eā in actu pº: nō aūt i terminādo actū ſecundū potentie.

Tripl'r mediuz ſub q: q ⁊ in q.

¶Ad ɔfirmationē dico q triplex eſt mediū ſiue imago: ſub quo vt lux in viſu: quo vt ſpēs impſſa ⁊ i quo vt ſpeculū vel aliud obiectū extra videntē ex cuiº inſpectione ſenſus ducit i notitiā alteriº. Mediū in quo eſt pmo cognitū ſʒ nō mediū q. ſpēs vero ē mediū quo. De hoc multiplici medio habet pma pte.q.12.ar.5.⁊.q.87.ar.2.et 4.ſen.di.49.q.2.ar.pº. Et de veri.q.20.arti.ſecundo.

¶Scdo pbat q in parte itellectiua noſtra nō ſit ponēda ſpēs.tuʒ q₂ eſſet reſpectu omniū. Hoc vero nō eſt. phātaſmata.n.a quibº abſtrahunt ſunt tm̄ ſenſibilium.

¶Tum q₂ intellectº per certitudinem cognoſcere pōt oīa que ſunt in nobis. Hoc vo in nobis nō cognoſcimus de ſpecie.ergo.

¶Rñdeo.intellectº noſter nō recipit ſpēs imediate niſi rerū qditatū ſenſibiliū ⁊ p ſpēs rerū ſenſibiliū itelligit pº quiditatē rei ſenſibilis ⁊ ex illa cognitiōe puenit ad cognitionē actus ſui: deide ad cognitionē actus ſui: ⁊ exinde ad cognitiōeʒ ſpeciei ⁊ potētie: deide in cognitionē aīe: deide venit i cognitionē ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ.

¶Ad aliud d₂ q intellectº noſter per viā reflexiōis pōt expiri ſe hre in ſe principia actus ſui ſcdi q ſūt potētie ⁊ impſſiōes hītuales quātū ad cognitionē an ē ⁊ qd ē. ſicut pbat.s.T.de veri.q.10.ar.9.

¶Hoc idē pʒ p multas auctes.b. Aug.pma ē.10.ɔfeſ.c.10. In mēoria ſūt theſauri inūerabiliū imaginū de hmōi rebº ſenſus iuētaꝝ.

¶Itē.12.cōfeſ.c.10. Animo imagines intuemur corpales. itē capi.16. Cum aliqd intuemur cōtinuo fit imago eius in ſpiritu.

¶Itē in epl'a ad Paulinū de vidēdo deū. Incorporeas inqt ſimilitudines: incorporea aīa incorporaliter cōmendat memorie.

¶Ex predictis iferꝰ qtuor correlaria. Primū falſe dicit Henricus q magna ignorantia vel icuria fecit credere q Aug. poneret ſpecies.

¶Scdʒ falſa eſt opinio Godofredi q negat ſpēs in itellectu: lʒ concedat eas in ſenſu.

¶Tertiū.falſa eſt opinio Durādi qui negat ſpēs tā in ſenſu q̄ i itellectu: lʒ coactº ponat eas in organis ſenſu vel i ſpiritibus cerebri.

¶Quartū.ē falſa opinio quorūdā terminiſtarū: ſicut Adā ⁊ ſiliuʒ negātiū oīno ſpēs ⁊ gloſantes dicta phi ⁊ Cōmen.⁊ Augu. contra mētē eorū dicendo q per ſpēs intelligūt habitº aut notitias abſtractiuas vel res ex vt phātaſiatas.

¶Sciēdū q cuʒ tripl'r forme eſſe dicant in ſubiecto. In potētia tm̄: ⁊ ſic ſunt ſimul in actu ipfecto vt cū ſunt in fieri: ⁊ ſic eē pñt ſimul ⁊ in actu pfecto. cūq₃ oēs forme itelligibiles ſint eiuſdē gñis: quātūcunq₃ res quarū ſunt ſpecies ſint diuerſorū: oēs i potētia ſil' eſſe pñt ⁊ in actu incōpleto. Et hoc ē ſpēs eſſe in habitu. Sed in actu pfecto pluriū ſpecierū ſimul eē nō pōt: ppter qd real'r diſtinguitur ab intellectione.

Tripl'r fo'e dicunt' eē in ſbto.

Cōcl'o.v.

Quilibet angelus itelligit ſeipſum p eſſentiā ſuā et nō p ſpēm ſuperadditā. Hanc pbat.s.Tho. prima parte.q.56.ar.pº Huius rō eſt forma actu itelligibilis p ſe pſens ⁊ vnita intellectui: eſt ſufficiens principiū intellectiōis ſuiipſius: nec indiget intellectus aliquo accñte vel aliquo actu pº ad intelligendū eā: ſed ſba vel' eſſentia angeli eſt hmōi.ergo.

¶Contra arguit Sco. pbando q eſſentia angeli nō ſe habeat reſpectu intellectº eiº i opatiōe qua angelº itelligit ſe: ſicut calor reſpectu calefactiōis ſe hʒ ad ignem calefacientē ſicut dicit concl'o.pº. Nihil poteſt eſſe principiū actiōis imanentis alicuius agētis: niſi ſit i actu per illud. Sed intellectus angeli nō eſt in actu p eſſentiā ſuā: ergo. maior pbat: q₂ Phus.2.de

Scotº

tex.24.

anima.probat q anima eſt actus corporis: quia eſt quo viuimus et ſentimus. minor quoq₃ probatur. quia eſt ſubſiſtens. non enim informat illū nec aliquā actiuitateʒ tribuit illi.

¶Confirmat p exemplū tuū: q₂ ſi calere ē actio imanēs: ipoſſe eſt calere calore alieno.

¶Rñdeo.negat minor. Ad pbationē dicit q lʒ eſſentia ſit ſubſiſtēs: eſt tñ forma intellectus angelici ſm eſſe intellectuale: lʒ ſʒ eſſe naturale ſit oppoſitū: q₂ itellectº ē accidēs eſſentie. de veri.q.8.arti.6.ad ſcdm et ad ſextū. item.q.10.ar.11.item.4.ſen.di.49.q.prima.ar.pº.⁊ pma pte.q.12.art.1. Aſſumit itaq₃ pmo.Scotº minorē falſam. Scdo falſuʒ eſt q forma ſubſiſtēs nō poſſit eſſe ratio operandi. Tertio falſuʒ pariter eſt qd ait: q nullo modo pōt in illo ſuſcipi.

¶Ad ɔfirmationē dr negando ſimilitudinē. Nam inter lignū ⁊ calorē nulla eſſet vnio: ſecº eſt de ſubſtantia ſubſiſtente et itellectu.4.ſen.vbi ſupra.

¶Siendū quoq₃ q Scotº hic arguēs cōtra illā ppoſitionē.s.Th. q potentia nihil recipit ab obiecto niſi qñq₃ ſit in potētia qñq₃ in actu: deficit i duobº: primo em̄ falſe imaginat q obiectū exteriº ſit imediata cauſa itellectiōis. Dicimus em̄ q obiectū mouet ſenſuʒ exteriorē imediate ⁊ ille interiorē ⁊ ille itellectū. ſcdo falſe aſſumit q obiectū ſit cā tā i eſſe q̄ i fieri oīm eorū que de ipſo ſunt in itellectu. Non.n. ſpēs itelligibilis depēdet ab obo in eſſe: iō itellectº angelicº qui ſp eſt i actu reſpectu ſue ſpēi nihil recipit ab obto neq₃ actum primū neq₃ ſcdm: a ſpē tñ recipit actū ſcdm: ſed non ſemp: ab eſſentia vo ſp. de veri.q.8.ar.6.ad.7.

¶Poteſt ēt dici: q ppō.s.Tho. vera eſt de receptiōe cum motu: ⁊ illo mō intell'us angeli nihil recipit ab intellectu cū intelligit ſe.

Cōcl'o.vj.

Eſſentia angeli eſt ſufficiens pncipiū quo angelus intelligit deū nāli cognitiōe: nec indiget alia ſpecie ſupaddita. Hāc ponit.b.Tho. pma p.q.56.ar.3. Huius rō eſt. oīs forma itelligibilis actu: aliqd natural'r repñtans eſt ſufficiēs principiū intellectiōis illius repñtati: ſʒ eſſentia angeli ſic ſe hʒ reſpectu dei.ergo.

¶Contra arguit Scotus probando q eſſentia angeli nō ſit ei rō cognoſcendi deū cognitione naturali. ſi angelus per eēntiā ſuā cognoſceret ſic deū: ſeqret q diſcurreret. quod eſt contra te.ergo. pbatur antecedens. per differentiā que eſt inter imaginē repreſentātem vt cognita eſt et illam que nō eſt cognita: ſicut eſt ſpecies viſibilis in oculo: nam imago non cognita repreſentat obiectuʒ immediate abſq₃ diſcurſu: vt cognita vero cum diſcurſu.

Scotº q.9.

¶Confirmat. Nihil pōt eē rō cognoſcēdi aliqd obiectū niſi illd includat virtual'r: ſʒ eēntia āgeli nō includit ſic diuinā eſſentiā.ergo.

¶Reſpōdeo. negat antecedens. ad pbationeʒ negat ɔſequentia. q₂ ad diſcurſum proprie dictum nō ſufficit q vnum cognoſcibile cognoſcatur per aliud: ſed requiritur q prius duratione vnū cognoſcatur q̄ aliud: et q notitia vnius ſteterit cum neſcientia alterius. prima parte.q.58.arti.3. de veri.q.8.arti.15.

¶Ad cōfirmationē.dico pº q cognitio alicuiº diſticta eſt duplex. pfecta: ⁊ ſic totū cōcedit: ſʒ non eſt ɔtra nos: q₂ nō dicimus: q angelus p eſſentiā ſuā cognoſcat diſticte eſſentiā diuinā. ſcda ē notitia imperfecta ſub aliqua tamen ratione propria diſtincte indicanſ

Cognitio diſtincta duplex

te eſſentiā obiecti: et de hac notitia negatur maioꝛ.

¶ Dico ſcdo. ſimpl'r negādo maiorē: qꝛ ſpeculū non ɔtinet virtual'r hoīem in ſpeculo apparentē: nec ſpēs in memoꝛia reſeruata reſpectu auri: cōtinet virtual'r aurū: q̄bus tñ illa cognoſcuntur.

¶ Sciēdū ꝙ impoſſi'e eſt ponere aliquā ſpēm creatā ꝑfecte diuinā eſſentiā repñtātē. de ver. q. 18. ar. 1. lʒ aūt raptꝰ poſt diuinā viſionē habeat penes ſe aliquas ſpēs q̄bus recoꝛdari p̄t de obꝫto viſo ſub aliqua rōne diſtincta: tñ illa notitia nō eſt viſio dei ꝑ eſſentiā. ſʒ cognitio eius quantū ad aliquas ꝑfectiones attributales ⁊ potiꝰ an eſt q̄ꝫ qd eſt. 1. p. q. 12. ar. 9. ad. 2. et de veri. q. 8. ar. 5. ad. 5. et. 6.

De recoꝛdatiōe pꝰ diuinā viſionē

¶ Ex qbꝰ pꝫ ꝙ Paulꝰ potius ⁊ diſtinctiꝰ recoꝛdabat' de rebus viſis in verbo q̄ꝫ de ipſo verbo: lʒ nō negemus eſſe poſſi'e aliquā ɔfuſam vel imperfectā recoꝛdationē obiecti: qua potius recoꝛdat': qꝛ erat q̄ꝫ quid erat.

Cōcl'o. vij. Angeli ꝑ eādē ſpēm itelligūt plures q̇ditates: ⁊ quāto angelus eſt ſupioꝛ: tanto ꝑ ſpecies pauciores ⁊ vl'iores itelligit. Hāc ponit. s. Tho. 1. p. q. 55. ar. 3.

¶ Huiꝰ rō eſt. Oīs itell'ꝰ q̄ꝫto ē p̄° intellectui ſil'ioꝛ: tāto eſt vnitioꝛ ⁊ ſimplicioꝛ: ⁊ per pauciora intelligit totū ens itelligibile: ſed angeli quāto ſunt ſupioꝛes tanto ſunt p̄° intellectui ſimilioꝛes. igitur.

Scotꝰ ꝫ q. 10.

¶ Cōtra primā partē ɔcl'onis arguit Scotꝰ. Quicqd eſt rō diſtincte cognoſcēdi plura hʒ vnū obiectū in quo ꝑfecte includunt' illa plura. Sed illa vna rō nō eſt vnū obiectū includēs virtualiter oēs alias q̇ditates ſm ſuā cognoſcibilitatē: ergo maioꝛ ꝓbat'. Tum a ſimili: qꝛ eſſentia diuina ideo repñtat infinita q̄ eſt vnius primi obiecti. Tum qꝛ obiectū eſt menſura cognitionis et eſt ei adequatum: ergo vnum omnia cognoſcibilia virtute continens.

¶ Rñdeo. negat' maioꝛ. Hoc. n. nō eſt neceſſariū niſi vbi talis ſpecies vel ratio cognoſcēdi cauſat' ab obiecto: ſicut cū ſpēs itelligibilis hominis repꝛeſentat multa. Sec' eſt de rōne vel ſpecie q̄ nullo mō dependet ab obiecto: ſed eſt cā obiecti: vt pꝫ in foꝛmis artis. Vel ē cāta a cā ſui obti: vt pꝫ i ꝓpoſito: vl' eſt ɔficta ꝑ intellectū vl' imaginationē: vt pꝫ de ſpē mōtis aurei.

¶ Ad primā ꝓbationē dr' ꝙ eēntia diuina nō includit oīa cognoſcibilia per eā virtual'r. ſicut pꝫ de negationibꝰ: ꝑuatiōibꝰ ⁊ defectibus. Et dato ꝙ includeret: nō eſt rō cognoſcēdi illa: qꝛ ɔtinet: ſed accidit. Nā eadem ſpecies eſt rō cognoſcendi habitū ⁊ ꝑuationē: nec coꝛrñdet ſibi vnū obiectū primū ⁊ adequatū continens illa duo.

¶ Ad ſcdā negat' añs. Hoc. n. nō ē verū niſi vbi tal' rō cātur ab obiecto. p̄ma pte. q. 14. ar. 8. ad tertiū.

¶ Scdo arguit. Angelus non pōt hr̄e vnū actū adeq̄tū repñtantem plures q̇ditates: quarū vna eſt rō q̄ nec vna ſpē pōt ſimul plures q̇ditates itelligere. ɔñia ꝓbat': quia vna rō hʒ vnā ſpēm adeq̄tā. añs ꝓbat': qꝛ ille actꝰ nec intēſiue erit adequatꝰ qꝛ ei cōtineret virtual'r actus intelligēdi aliarū q̇d tatū: qd̄ eſſe non pōt. nec extenſiue: qꝛ tunc poſſet ſimul actu intelligere oēs q̇ditates. qd̄ nō eſt verum.

¶ Rñdeo. negat' añs ⁊ eius ꝓbatio. Nā. s. Tho. vbicūq̄ꝫ loquit' de iſta materia tʒ ꝙ angelus pōt ſi' intelligere oīa q̄ ꝑ vnā ſpēm pñt intelligi. de veri. q. 8. arti. 14. ⁊ prima parte. q. 58. arti. 2.

¶ His pariter rñdetur ad tria obiecta Aureoli cōtra ſcdam partē concluſionis.

Ad replicam Durandi.

¶ Sciēdū pro reſpōſione ad quādam replicā Durandi contra pꝛedicta ꝙ ſpecies intellectus angelici q̄ꝫuis ſit vna realiter eſt de facto pꝛopꝛia ratio plurium realiter et ſpecifice vl' numeraliter diſtinctoꝝ inadeq̄ta cuilibet eoꝝ ⁊ excedēs. eſt aūt vt vna re ⁊ plures ratione nō in actu ſʒ in virtute in q̄ꝫtū equipollet pluribꝰ rationibꝰ repꝛeſentatiuis in repꝛeſentādo.

¶ Sciendū quoq̄ꝫ ꝙ magis pꝛopꝛie diceret' ꝙ diuina eſſentia eſt magis rō ꝓpꝛioꝝ diuerſarū rerū: q̄ꝫ dicat' eſſe ꝓpꝛia ratio diuerſoꝝ. Idem dico de ſpeciebus que ſunt in intellectu angelico.

Aureolus.

¶ Contra arguit q̄rto Aureolus. Si tua rō valeret: ſequit' ꝙ eēt factibilis vnus angelꝰ: qui per vnā ſpēm oīa intelligeret: aut ꝑ eēntiā ſuā. hoc eſt falſū. q̄ ſcda pſ ue cō cluſionis eſt falſa. ꝓbat' añs. Nā ſi ſupꝛemus angelꝰ intelligat per duas ſpēs ⁊ fiat aliꝰ ſuperioꝛ itelliget per vnā: ⁊ ſi fiat iterū aliꝰ intelliget per eſſentiam ſuam.

¶ Rñdeo. negatur añs. qꝛ creato angelo ſupioꝛe in duplo vel in triplo nō opʒ ꝙ oīa a ſe natural'r intelligibilia intelligat per ſpeciem vnicā. Tū qꝛ ſe ꝑ eſſentiā ſuā cognoſcet: reliqua per ſpeciē. Tū qꝛ ſi ſit angelus oīa intelligēs natural'r per eſſentiā ſuā ⁊ vnā ſpeciē: creatꝰ ſupioꝛ nō itelliget ſine ſpē ſʒ intelliget plura ſub pluribꝰ rationibꝰ vel plures q̇ditates creabiles a deo: ſicut in viſione beatifica. Pluralitas. n. cognoſcibiliū eſt duplex. Quedā ſpecierum ſpecialiſſimarū vel indiuiduoꝝ. Alia eſt pluralitas rationū ⁊ cōceptuū de eadē quiditate cognoſcibiliū ⁊ per eandē ſpeciē intelligibilē. de veri. q. 8. ar. 10. ad ſecūdū. itē arti. 4. eiuſdē. q. ad primū.

Cōcl'o. viij. Intellectꝰ angelicus per eādē foꝛmā intelligibilē intelligit naturā cōmunē ſpeciei: ⁊ oīa eiꝰ indiuidua vel ſingularia. Hāc ponit. s. Tho. vbi. s̄. q. 57. arti. 2.

Huiꝰ rō eſt. Foꝛma intelligibilis repſentās actu ꝑfecte ea q̄ ꝑtinēt ad naturā ſpecificā rei ⁊ ad indiuiduationis pꝛincipia: eſt ſufficiens pꝛincipium cognitionis rei in vl'i ⁊ in ſingulari. Sʒ foꝛme ſeu ſpēs intell'ꝰ āgelici ſunt hmōi. q̄.

Sco. in 2. diſ. 9. q. 2.

¶ Contra arguit Sco. Id qd̄ addit aliquā entitatē ſup vl'e nō eſt cognoſcibile ꝑ vl'e. Sʒ indiuiduū vl' ſingulare eſt hmōi: ergo nō eſt cognoſcibile per ſpeciē vl'ē. p̄ma pꝛobat': qꝛ vnūquodq̄ꝫ ita ſe hʒ ad eſſe ſicut ad cognoſci. 2. meta.

Tex. 4.

¶ Rñdeo. maioꝛ eſt v'a de vniuerſali abſtracto a cōditionibꝰ indiuiduātibꝰ. ſpēs aūt angelica repſentat nō ſolū naturā vl'ē: immo ⁊ ea q̄ accidūt ſpēi ⁊ indiuiduū et ei accidētia. de veri. q. 8. ar. 11.

¶ Scdo ſequit' ꝙ ratio repſentās menti angelice ſit infinite ꝑfecta: qd̄ eſt incōueniens: ergo ꝓbat' ſequella. Nā pōt repꝛeſentare infinita. Ubi vero pluralitas numeralis cōcludit maioꝛē perfectionē infinitas numeralis concludit infinitam perfectionem.

¶ Rñdeo. Non eſt incōueniēs: qꝛ nō eſt ifinita ſimpl'r: ſʒ quodāmō in repꝛeſentādo. de veri. q. 20. ar. 4. itē. 3. parte. q. 12. ar. 1.

¶ Tertio. ratio repſentās vniformis in ſe ⁊ in intellectu nihil repſentat diffoꝛmiter: immo nec idee diuine qꝛ natural'r repꝛeſentāt: q̄ rō angelica aut ſimul repꝛeſentat oppoſita naturaliter q̄ꝫtū ad exiſtentiā ſingularis vel alterū hoꝝ. Si primū: ergo ſemꝑ vtrūq̄ꝫ repꝛeſentabit: ergo nunq̄ꝫ angelꝰ alterum eoꝝ determinate ſciet. Si ſecundū: ergo nunq̄ꝫ repꝛeſentabit aliud oppoſitū nec ꝑ illā cog̊ſcet.

¶ Rñdeo. ſpēs angelica q̄ꝫtū in ſe eſt repſentat vniformiter ſʒ diffoꝛmiter in diuerſis tēpoꝛibꝰ: nō aūt ſimul. ſicut. n. repñtat ipm ſingulare dū eſt pñs: nō aūt futurū. ita oppoſitas cōditiones ſingularis nō ſimul ſed ſucceſſiue. de veri. q. 8. arti. 12. ad octauū. ⁊. 9. ad q̇ntū.

¶ Dico quoq̄ꝫ ꝙ argumētū ſupponit vel ꝙ intellectꝰ angelicꝰ intelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo: vel ꝙ ſpecies angelica ſit ꝑ modū enūciationis repſentatiua qd̄ nega=

mus:ſ3 per modũ ſimplicis intui
tionis ad modũ ſpeculi in q̃ videt̃
ſocrates modo ſedẽs mõ ſtans.
¶ Quarto. Sequeretur ꝙ ſtatim
quodlibet ſingulare exiſtẽs eſſet
notũ naturaliter angelo: neq̈ di=
ſtantia localis impediret: qđ eſt
cõtra multos ac preſertiꝫ Augu.
de cura pro mortuis agenda.
¶ Rñdeo. cõcedit̃ ꝯña: neq̈ diſtã=
tia localis impedit. ꝛ dictũ Aug.
de aĩa ſepata ĩtelligit̃ ñ de ãgelo.
¶ Ultimo arguit. ſequeret̃ ꝙ an=
gelus actu ſimul intelligeret infi
nita. quod eſt inconueniens. Nã
ſi maioris virtutis eſt ſimul intel
ligere plura diſparata diſtincte:
ergo infinite infinita.
¶ Rñdeo. nõ opꝫ ꝙ angel⁹ ſimul
intelligat oĩa que per eãdẽ ſpeciẽ
pñt intelligi niſi ſint ſimul actu.
Modo. q̃uis ſpecies angelica ex=
tẽdat ſe ad infinita in potẽtia: il=
la tñ ſimul nũq̃ actu ĩtelligeret.
q2 nec actu ſimul erũt. Si tñ infi=
nita ſimul eſſent: nõ eſſet incõue=
niens ꝙ ea ſimul vnico actu ĩtelli
geret ꝛ vnica ſpecie cum finita tñ
efficacia ꝛ limpiditate. ꝛ ideo tam
act⁹ q̃ ſpẽs eẽnt ſolũ ĩfinita ſꝫ q̃d.
Aureolus. ¶ Contra eãdẽ ꝯcluſionẽ arguit
Aureolus probãdo ꝙ angelus nõ
ĩtelligit ſingulare ſignatũ: ſignã=
do ipſuꝫ p̃° ſicut ſe hꝫ intẽtio app̃
henſa ad intentionẽ: ita potentia
apprehẽſiua ad potẽtiã. Sed in=
tentiones vl'is ꝛ ſingularis dr̃nt:
ḡ diuerſis potẽtĳs app̃hẽdunt̃. ſ.
intell'u ꝛ ſenſu quẽ angel⁹ nõ hꝫ.
¶ Hanc dicit eſſe rõnẽ Auer. 3. de
aĩa. cõ. 22. ꝛ. 23. ꝛ dicit eã ꝯcludere
de oĩ intellectu creato ꝛ increato.
¶ Rñdeo. cum falſum ſit ꝙ deus
nõ intelliget ſingularia: ratio eſt
ſophiſtica: ideo negat̃ ſimilitudo:
alias nulla potẽtia apprehẽſiua
cognoſcere poſſet duo realiter di
ſtincta. ſed ſi maior intelligatur
debite. ſ. ꝙ diſtinctio obiectoꝝ in
ratiõe obiecti arguit diuerſitatẽ
potẽtiarũ: tũc dicit̃ ꝙ vl'e ꝛ parti=
ticulare ad hominẽ relata exigũt
diuerſas potẽtias cognitiuas: nõ
aũt relata ad cognitionẽ angeli
vel dei. Tũ q2 in cõparatione ad
hominem obiectũ ſe habet vt mo
uens: non aũt in cõparatione ad
angelũ ꝛ deũ. Tũ q2 ĩtell's ãgeli ꝛ
dei eſt ſupior potẽtia. ſicut ſenſus
cõis: q2 ſupior ad plura ſe extẽdit.
¶ Secũdo. Intellectui repugnat
ſpecies ſingularis: ḡ repugnat in
tellectio ſingl'is. añs ꝓbat̃. Spẽs
ſingulis repreſentat vt hic ꝛ nũc:
non autẽ vniuerſalis. conſequen
tia quoq̈ patet. q2 intellectio aut
eſt ſpecies aut nõ ſine ſpecie.
¶ Rñdeo. negat̃ añs. nã licet ha=
beat apparentiã in materialib⁹:
nõ tñ in alĳs. Sequeret̃. n. ꝙ neq̈
de⁹ neq̈ ſb̃a ſeparata poſſet ap=
prehendi in ſua ſingularitate.
¶ Ad ꝓbatõeꝫ dr̃ ꝙ ſpẽs vl'is an=
gelica repñtat vt h̃ ꝛ nũc. Si dicat̃
ꝙ modus operandi ſequit̃ modũ
eẽndi: dr̃ qđ veꝝ eſt ex pte p̃ncipĳ
nõ aũt ex pte obi vl' termini: al's
ſeq̃ret̃ ꝙ de⁹ nullũ tpale: nullũ cõ
poſitũ ac variabile: neq̈ poſſet co
gnoſcere neq̈ ꝓducere. de veri. q.
8. ar. 11. ad tertiũ quartũ ꝛ octauũ
item. q. 2. ar. 5. ad. 17.
¶ Scienduꝫ ꝙ angeli cognitione
matutina cognoſcũt ſimul ĩfinita
ſingularia: puta ĩfinitas ptes cõ=
tinui vel ſpẽs numeroꝝ. Cogni=
tione aũt veſpertina cognoſcunt
infinita nõ ſimul ſꝫ ſucceſſiue: nec
eſt incõueniens aliq̃s pfectiones
de nouo in eis aduenire: al's nõ eſ
ſent noue illumĩatiões ꝛ reuela=
tiones qđ eſt erroneũ. Nec ſequit̃
ꝙ ſit in eis pena: ſꝫ ſalus ꝛ pfectio
Uel forte cognitiõe veſpertina co
gnoſcũt ſimul ꝛ vnico actu ĩfinita
mãlia. Talis. n. infinitas ſm q̃d
eis non repugnat.
¶ Itẽ arguit Cõmẽ. de ſomno et
vigilia dicit. Intellect⁹ denudat⁹
a mã intelligit nãs vl'es: ꝛ impoſſe
eſt ꝙ habeat intẽtionẽ induidua
lem oĩno: cũ nõ habeat nãm app=
hẽdendi pticularẽ intẽtionem.
¶ Rñdeo. ſi auctoritati Cõmen.

eſt ſtandũ in hac pte: ſenſus eſt ꝙ
ſpẽs angelica nõ eſt ſimilitudo in
diuiduoꝝ eo mõ quo ſenſibilis et
imaginaria que repſentat indiui
duũ p̃ciſe: nõ aũt naturam vl'em.
¶ Contra eãdẽ arguit Durãdus
Durandus hic q. 3. totaliter in ꝯtrariũ Aureoli ꝓba=
re volẽs ꝙ iſta dubitatio q̃uo an=
gelus intelligat ſingularia ſit oĩ=
no vana: q2 vt dicit primũ cogni=
De primo cognito. tũ ab intellectu nõ eſt vniuerſale
ſꝫ poti⁹ ſingulare. p̃mo ſic. Primũ
obiectũ ꝛ oĩs ꝯditio obiecti prece
dit actũ potẽtie: cũ potentia obie
ctũ non faciat ſed ſupponat. Sed
neq̈ vl'e neq̈ cõditio vl'itatis p̃ce
dit actũ intelligẽdi: q2 intellectus
facit vl'e: q2 vl'e eſt ĩtelligi ſine cõ=
ditionib⁹ indiuiduãtib⁹: ḡ vl'e nõ
eſt primũ obiectũ intellect⁹: neq̈
vniuerſalitas eſt ei⁹ per ſe ꝯditio.
¶ Rñdeo. negat̃ minor. Ad proba
tionẽ cũ dr̃ ꝙ vl'e fit ab intellectu
dr̃ ꝙ fit ab ĩtellectu agẽte faciẽte
ſpẽs repñtatiuas nature ſine cõ=
ditionib⁹ indiuidualib⁹: cuius a=
ctio natura p̃cedit intellectionẽ.
¶ Sꝫ cõtra. omne reale naturali=
ter repſentatiuũ repñtat obiectũ
ſm cõditionẽ realẽ. ſꝫ ſi dat̃ talis
ſpecies repſentat naturalr: ḡ q̃tũ
ad cõditionẽ realẽ: eſſe aũt vl'e nõ
eſt cõditio realis: ſꝫ rationis. ḡ.
¶ Rñdeo. negat̃ maior vl'r. Non
eñ opꝫ ꝙ ſpẽs intelligibilis rep=
ſentet oẽs reales ꝯditiones rei re
preſentate: nec ea que ſibi accidũt
Singularitas vero accidit natu=
re: idõ nõ opꝫ ꝙ ſpẽs repſentet ſin=
gularitatẽ: ſꝫ tñ repñtat materiã
ſine cõditionib⁹ indiuiduantib⁹:
ad quod ſequit̃ ipſam eſſe vl'em.
Q̃uo vl'e ẽ ſbi ĩei re. ¶ Sciẽdũ ꝙ vl'itatẽ eſſe in rebus
põt dupl'r ĩtelligi. primo mõ ſub=
iectiue in re extra: ꝛ ſic falſum. ſe=
cũdo mõ ꝙ intẽtio vl'itatis ſit fun
damẽtal'r in reb⁹ extra: ꝛ ſic verũ:
q2 ſpẽi vl'i corñdet natura q̃ de=
nolat̃ vl'is ex hoc ꝙ ſic intelligit̃.
Poteſt etiã dici ꝙ vl'itas eſt in re
extra nõ quo ad eſſe qđ hꝫ extra:
ſꝫ quo ad eſſe qđ hꝫ in intellectu.
¶ Scđo. Actio ĩtellect⁹ incipit vbi
termĩat̃ actio ſenſus: ſꝫ terminat̃
ad ſingulare: ḡ incipit a ſingula=
ri. prima ꝓbat̃ q2 in potentĳs or=
dinatis vbi terminat̃ actus prio=
ris potẽtie ĩcipit act⁹ poſterioris.
¶ Rñdeo. actus ſenſus terminat̃
ad opus phantaſie: et ibi incipit
actio intellect⁹ agẽtis ꝛ termina
tur ad ſpeciẽ vniuerſalẽ: ꝛ ab illa
incipit agere intellectus poſſibi=
lis: et ſic primo intelligit directe
vniuerſale ꝛ non ſingulare.
¶ Tertio. Abſtractio fit a ſingu=
larib⁹ tãq̈ a termino a quo: ergo
intellect⁹ prius intelligit ſingula
ria: ideo inquit Ariſt. p̃° de aĩa. ꝙ
vl'e aut nihil eſt aut poſteri⁹ eſt. Tex. 8.
¶ Rñdeo. ab illo termĩo a quo p̃°
incipit abſtractio: nõ ĩmediate in
telligit̃ ab intellectu poſ'i: ſꝫ intel
lect⁹ agẽs incipit prius agere in
phãtaſma vel cũ phãtaſmate ad
productionẽ ſpeciei vniuerſalis.
¶ Demũ ſic arguit. Sigulare ma
gis hꝫ de entitate: ergo eſt magis
cognoſcibile: ḡ angeli virt⁹ perfe
cta prius et perfectius cognoſcit
ſingulare q̃ vniuerſale.
¶ Rñdeo. negat̃ añs: q2 vl'e ſumit̃
a forma: ſingulare ꝟo a materia:
q̃ min⁹ hꝫ entitatis q̃ forma. Cõ=
cedit̃ tñ ꝙ ſingulare plus extenſi
ue hꝫ de entitate q̃ vl'e: ſed nõ pl⁹
de intelligibili: q2 ſingulare non
ſm totã ſuã entitatẽ mouet intel
lectũ. ſic aũt mouet vniuerſale. p̃=
ma parte. q. 85. ar. 2. ad ſcđm ꝛ q̃r
tũ. itẽ ſecũdo contra gen. ca. 74.
¶ Sciendũ eſt ꝙ. s. Tho. in. q. de
aĩa. q. 4. ꝛ in p̃ma pte. q. 79. ar. 3.
ꝓbat ꝙ ſit neceſſariũ ponere in=
Durandus. tellectũ agentẽ. Durãdus aũt pri
mo ſentẽtiarũ. diſt. 3. ꝓbare nitit̃
ꝙ nulla ſit neceſſitas ponẽdi talẽ
De neceſſitate ponẽdi intellectum agentẽ ĩ nobis intellectuꝫ ſic arguendo. Si neceſ
ſe eſt ponere intellectũ agentem:
hoc erit pp aliquã eius opationẽ
neceſſariã ad actum intelligendi.
Sed hoc nõ eſt: ergo minor ꝓbat̃.
Intellect⁹ agens neq̈ in phãtaſ=
mata agit neq̈ in intellectũ poſ=

ſibilē.ergo.Quod nō agat in phā
taſmata.ſic ꝓbat.Si agit hoc eēt
vel imprimēdo vel aliquid abſtra
hendo.ſed non imprimit.Tuꝫ qꝛ
imprimeret tm̄ virtutem corpo=
reā:cuꝫ recipiat in corpore qđ eſt
phantaſma.Sed illa nihil agere
pōt ad mouendū intellectū poſſi
bilem.ergo nō imprimit.Tum qꝛ
angel9 nō pōt imprimere formā
ī materia corporali immediate: ꝫ
multo min9 intelłs agēs in phan
taſmata.¶Qđ ēt nō agat aliquid
abſtrahēdo ꝓbat: illa abſtractio
aut eſſet realis aut ſꝫ rationē: nō
realisqꝛ neqꝫ eſt ſeparatio alicui9
realis p̄eriſtētis actu:vel eductio
alicuius de potētia ad actū. non
em̄ eſt aliqđ in phātaſmatib9: qđ
deſinat eē in eis ad p̄ntiā intelłs
agētis.forma quoqꝫ educta de po
tētia materie eſt in educto tāqꝫ in
ſbto:ꝛ ſic rediret p̄mū mēbꝛū: ſed
neqꝫ ē abſtractio rōnis tm̄: qꝛ oīs
actio rōnis: eſt cognoſcētis circa
cognitū obiectiue.intellect9 vero
agens nō cognoſcit phātaſmata.
nec ſua actio eſt cognitio.

¶Si dicatur ꝙ intellectus agēs
nullo illoꝝ modoꝝ agit ī phātaſ=
mata:ſed tantū aſſiſtēdo: ſicut lu
men dat colori virtutē mouēdi vi
ſum:ꝛ tamen nihil imprimit.

¶Cōtra hoc eſt mirabile:imo im
plicat ꝯtradictionē ꝙ det virtutē
nihil dando:exēplū aūt procedit
ex ignorātia:qꝛ nō requirit lumē
ꝓpter colorē:ſed propter mediū.

¶Qđ vero non ſit neceſſe ponere
ītellectū agētē: qꝛ agat ī ītellectū
poſſibilē ꝓbat.iſta em̄ actio neqt
intelligi niſi duob9 modis.primo
ꝙ intellect9 agēs ſolus agat:phā
taſma vero nihil agat aut coagat
ſed ſolū ſe habeat obiectiue.ſcđo
ꝙ agēs ꝛ phātaſma ſe habeāt:ſic
duo agētia imꝑfecta tn̄:ſupplen=
tia vicē vni9 agētis perfecti. Pri=
mū dici non poteſt:qꝛ idē manēs
idē reſpectu eiuſdē ſemꝑ natū eſt
Tex.53. facere idem:vt pꝫ ex.2.de gn̄a.ſed
intelłus agēs eſt hmōi.ꝫ ſemꝑ fe
cit idē.ꝫ ſemper intellexit oīa ſibi
rep̄ntata:preſertim cū nihil agāt
phātaſmata.Scđꝫ quoqꝫ dici nō
pōt:tū qꝛ aſſumit qđ querit ſcꝫ ꝙ
ſit dare intellectū agētē:tū qꝛ ea=
dē rōne ſeqret dari ſenſus agēs:
qui tn̄ negat.ꝓbat ſequella.nā ſi
nō ponit ſenſusagēs:qui cū obto
cauſet actū ſentiēdi:ſic nō opꝫ po
nere intellectū agētē:qui cū phā=
taſmate moueat intellectū.

¶Confirmant predicta.qꝛ Aug.
magn9 phs:nunqꝫ legitur feciſſe
mentionē de intellectu agente.

¶Rn̄deo.dico p° ꝙ intelłs agēs
hꝫ actionē in phātaſmata: q̄ non
eſt ſm̄ aliquē ex modis poſitis ab
arguēte:ſꝫ hoc mō:qꝛ eſt cā quo=
dāmō efficiēs:ꝙ phātaſmata re=
cepta in potētijs in eadē eſſentia
aīe radicata ſint virtuoſiora ꝛ for
te alteri9 ſpēi qꝫ phātaſmata bru
torū:in hoc ꝙ ſint habilia ad mo=
uēdū intelłm:ſicut cā partialis ꝛ
īſtrālis:qđ nō poſſent phātaſma=
ta brutoꝝ.1.pte.q.85.ar.1.ad.4.ꝛ
ſi.s.Tho.videtur aliter dicere:il=
lud ſit textus ꝛ iſta gloſa.

¶Dico ſcđo ad aſſiſtentiā ꝙ intel
lect9 agēs nō ſolū aſſiſtit phātaſ=
matib9:ſꝫ etiā eſt cōcauſa in eorū
gn̄atione quātū ad hoc ꝙ habeāt
talē virtutē:qualis dicta eſt:que
nō eſt aliud ab ipſis.nihil etiā ob
ſtat ꝙ corporeū tāqꝫ inſtrm̄ ꝛ cō=
cauſa ꝯcurrat ad ꝓductionē ſpēi
ītelligibilis:eſt.n. aliqualr eleua
tū ad genus intelligibiliū pluſqꝫ
ſpēs in medio vel in organo ſen=
ſus exterioris. Exēplū aūt de lu=
mine verū ē quātū ad hoc ꝙ ſicut
eſt neceſſariū lumen ad videndū:
ita intellect9 agēs ad intelligēdū
1.parte.q.79.ar.3.ad ſcđꝫ.4.ſen.
diſt.1.q.1.ar.4.q̄ſtiūcula.2.Itē.3.
parte.q.62.ar.4.ad primum.

¶Dico tertio ꝙ eadē forma ſꝫ idē
eſſe eiuſdē ſpēi:nō pōt eē in corꝑe
ꝛ in ſpiritu:ſꝫ ſm̄ diuerſa nihil ꝓ=
hibet.nā.s.Tho.in quodā quoli. Quoli.
dicit ꝙ diuino miraculo pōt albe 7.art.1.
do ieſſe angelo ſi ſepareť a corꝑe: ad.7.

ſba ēt ſeꝑata lꝫ nō poſſit ip̄rimere
aliquā formā ſpūalem hn̄tem eē
ꝑmanens in corꝑe: poteſt tn̄ im=
primere virtutē ſpūalem hn̄tem
eſſe intentionale.

¶Dico q̄rto ꝙ illa abſtractio eſt
realis ꝑ eductiōeꝫ ſpēi intelligibi
lis de potētia phātaſmatis ī actū
Ad ip̄robatiōem.dꝛ ꝙ verꝝ ꝯclude
re de potētia paſſiua.mō nō opꝫ:
ꝙ forma ꝓducta recipiat in eodē
ſubiecto in quo erat in potētia ac
tiua illi9 ꝙ āt phātaſma ſit ī potē
tia actiua phātaſmatis: oñdit.s.
Tho.2.ꝯ gen.ca.77.

¶Dico q̄nto ꝙ intellectus agens
ſe ſolo nō agit in poſſibilem: ſꝫ cū
phantaſmatib9:agens q̄dē intel=
lectus tanqꝫ principalis: phātaſ=
mata tāqꝫ inſtrumētalis cā.

¶Ad primā ip̄robatiōeꝫ: dicit ꝙ
Ari.ꝛ ſui ſequaces ſufficienter ꝓ=
bant intellectū agentē:cui9 demō
ſtrationē ponit.s. Tho.2. contra
gen.cap.78.itē.1.ꝑ.q.79.ar.3.

¶Ad ſecūdā improbationē dꝛ: ne
gādo ſimilitudinē.cui9 oſtēdit ra
tionē.s.Th.de anima.q.4. ad.5.

¶Dico ſexto ad vltimā ſequellā:
negando eā.rō eſt qꝛ ſenſibile pōt
ꝓpria virtute cauſare ſpeciē ſen=
ſibilē eiuſdē generis: phantaſma
vero ꝓpria virtute nō ſufficit cau
ſare formā alterius generis.ſ.ſpe
ciem intelligibilē vbi.ſ.ad.3.

¶Dico vltimo ad ꝯfirmationē.b.
Aug.feciſſe mētionē de intellectu
agēte nō ſub his verbis:ſꝫ per eq
ualentia:dū aſſerit ꝛ ꝓbat ꝙ non
poſſumus intelligere aliqua vera
niſi participatione luminis diui=
ni.Participatio aūt diuini lumi=
nis eſt intellect9 agēs: ſicut oſtē=
dit.s.Tho.1.par.q.12.ar.11. ad.3.
itē.q.84.ar.5.ꝛ.6.itē.q.87.ar.3.ꝛ
de ſpūalib9 creaturis.q.10. ad.8.

¶Et hec ſufficiant ꝯtra proteruā
nouitatem Durandi negātis in=
tellectum agentem.

Cōclo.ix.

Non omnia il
la ītelligit an=
gel9 ſimul ꝛ in actu quoꝝ ſpecies
apđ ſe hꝫ:ſꝫ aliq̄ ſic ꝛ aliq̄ nō.Hāc
ponit.s.Tho.1.pte.q.58.ar.2.

¶Huius rō eſt.ea ſola cōuenit ſil
intelligi:que eadē ꝛ vnica opera=
tione poſſunt intelligi:ſed ea ſola
ſunt que per eādē ſpeciē intelligi
bilē intelligi poſſunt:qꝛ ſola talia
concipi poſſunt:vt vnū intelligi=
bile.igiť ſola talia cōuenit ſimul
intelligi.maior ꝓbať:qꝛ ab vnica
potētia nō exeunt ſimul oīno di=
ſtincte operationes naturaliter.

¶Contra arguit Aureolus. pro= Aureo=
bādo ꝙ angelus ſimul intelligit lus.
oīa quoꝝ hꝫ ſpecies apud ſe.p̄mo
hec fuit opinio Phi ꝛ Cōmen.eo=
dem Auer.teſte.2.celi.cōmen.8.

¶Rn̄deo.De verbis Cōmē.nihil
eſt curādū:qꝛ in mā ītelligētiarū
peſſime ſcripſit ſuꝑ.3.de aīa.ꝛ.12.
met.ſi em̄ ſicut ſenſit phs ſic eſſet
vt opinať arguens:multa in fide
erronea ſequereť:ſicut ꝙ nihil de
nouo cognoſcit angelus.dictū ve
ro Auer.2.celi.nihil aliud ſonat:
niſi ꝙ intelligentie nunqꝫ ceſſant
ab actu ſecūdo intelligendi.

¶Scđo.Plura ſil intelligere: nō
repugnat potētie ītellectiue neqꝫ
intellectiōis.vna.n.intellectio nō
abijcit aliā niſi ratione phātaſie
corporalis que nō pōt ſimul plu=
ra actu phātaſiari:phātaſia autē
nō eſt in angelis.ergo pōt oīa ſi=
mul intelligere angelus.

¶Rn̄deo.Due intellectiones nō
ſimul ſe cōpatiunť actu in eodem
ſubiecto:qꝛ ſunt due forme perfe
cte ꝛ cōplete eiuſdem generis.de
veri.q.8.ar.14.ꝛ ad.14.

¶Contra eādem arguit Grego= Grego.
rius:p̄mo duplici auctoritate.b. in.2.di.
Aug.ꝛ prima eſt.4.ſuper geñ. ad 11.q.1.
litteram.capit.34.de paruis:vbi
dicit:potentia ſpiritualis cuncta
que voluerit ſimul notitia facilli=
ma cōprehēdit. ſcđa ibidē ca.35.
Oīa inquit ſimul mens angelica
pōt:que ſigillatim ꝑ ordinē cōne=
xarū cauſarū ſermo diſtinguit.

¶Rn̄deo.ꝙ ſenſus p̄me auctori=
tatis eſt ſm̄.b.Tho.de veri.q.8.

ar.14.φ angel⁹ cōuertendo ſe ad
vnā ſpeciē pōt oīa: que per illam
ſpēm cognoſcit ſimul intelligere.
ſenſus ſo ſcd̄e eſt: φ angeli cognē
veſpertina oīa genera rerū cogno
uerūt que ſex diebus creata ſunt:
nō aūt φ ſimul in eodem inſtanti
actualiter cognouerint: nā de ta-
li ſimultate ſi intelligat argumē-
tū militat cōtra factorē ſuum.
¶ Sciēdū φ Hēric⁹ p̄⁰ quoli.q.5.
z Bernardus de gānaco in impu
gnationib⁹ dictoꝝ locoꝝ: mouet
Utrum oēm volitionez p̄cedat itellus vel ecōtra. queſtionē: vtrū oēz volitionē p̄ce-
dit intellect⁹ vel econtra: z deter-
minat φ omnē volitionē p̄cedit
intellectio ꝯfuſa vel determinata
nō aūt opꝫ φ oēm intellectionem
p̄cedat volitio: qꝛ intellect⁹ pōt
moueri occaſionalr a ſenſu exte-
riori. s. vero Tho. in.q.de malo.
q.6.dicit φ deus mouet itellectū
z voluntatē quo ad primū extrin
ſecum ſuorum actuum.
Alij. ¶ Arguūt et alij: φ ſit neceſſe an-
gelū intelligere omnia ea quoꝝ
hꝫ apud ſe ſpēs: ſic quelibet ſpēs
cauſat itellectionē: ſi nō adſit im-
pedimētū. ergo neceſſe eſt āgelū
ſemꝑ itelligere ea quoꝝ hꝫ apud
ſe ſpecies. ꝯñtia nota. añs probat.
nā ſpecies eſt agēs naturale z in-
tellectus paſſiuus naturaliter: et
illa eſt cōditio agentis naturalis
text.10. vt patet nono meta. in angelo ꝙꝫ
nullum eſt impedimentū.
¶ Rñdeo. lꝫ ſpēs ſit agēs nāliter:
z intellect⁹ ſit naturaliter paſſiu⁹
reſpectu intellectionis: tñ ſunt in
p̄tāte noſtra: quo ad ꝯtinuationē
actus ſaltim. Sicut habit⁹ intelle
ctuales i nobis ſunt naturaliter
motiui: z tñ i poteſtate noſtra eſt:
nō ſemper vti talibus.1.parte.q.
107.arti.1.de veri.q.9.ar.4.
¶ Hic apparet mihi bonū recita-
re quādā diſtinctionē Bernardi
de gānaco quā facit in impugna
tione.12.q.1.quoli. Hērici vbi ex-
ponēs dictū b. Aug.3.de lib. arbi
trio dicētis de voluntate nr̄a: ait.
Niſi extrinſecus per ſenſus coꝛ-
poꝛis moueat aut occultis modis
aliqd̄ in neceſſitatē veniat: velle
non pōt: intellige qꝛ ſenſus eſt oc
caſio z cā φ occurrat aliqd̄ intel-
lectui. Eſt.n. duplex cognitio itui
tiua nō diſcurſiua: que eſt cōple-
xoꝝ pmoꝝ p̄ncipioꝝ z diſcurſi-
ua. prima p̄cedere pōt volūtatis
actū in gnāli z in ſpāli. ſecūda ſeq
tur neceſſario: hec ex Bernardo.

Cōclo.x.z vltima

Angelus nō itelligit cū diſcurſu.
Hāc ponit. s. Tho.1.p.q.58.ar.3.
¶ Ratio eſt. intell's q̄ nō acqrit
ſciam ignoti p aliqd̄ pri⁹ cognitū
nō eſt ꝓprie diſcurſiu⁹: ſꝫ talis eſt
qlibet intell's angelic⁹. ergo.
¶ Cōtra arguit Grego. pmo. āge Grego. li.2.diſt.7.q.5.
lus intelligit vnū poſt aliud: ergo di
ſcurrit. añs ꝓbat. multas vitates
nūc nō cognoſcit angelus diſticte
qs cognoſcet poſtea.
¶ Rñdeo. ꝯcedit totū: ſed equiuo Quid ſit itelligere cū diſcurſu.
cat de diſcurſu. Nā ſm mentē. b.
Tho. intelligere cū diſcurſu: non
eſt intelligere vnum poſt aliud:
aut vnū p aliud. ſꝫ eſt intelligere
ꝓprie aliqd̄ prius ignotum p ali-
quid notū. prima parte.q.58.art.
3.ad primum. de veri.q.8.ar.15.z
ad.6.z.7.
¶ Per idem patet ad id qd̄ ſcd̄o
obijcit: qꝛ cognoſcit vnū p aliud.
Naꝫ cum deus omnes cognoſcit
creaturas per ſuam eſſentiam: di
ſcurreret.1.par.q.14.ar.5.
¶ Tertio contra arguit. Naꝫ per
aliquid prius cognitū cognoſcit
aliquid prius ignotū. qd̄ probat.
nam ſi nō cognoſcit hoc modo: ſe
quitur φ poſita eternitate mūdi
quilibet diabolus actu cognoſcet
īfinitas veritates: z ſic hꝫ īfinitas
cognitiōes ſpē diſtictas aut vnū
actū equiualentē īfinitis notitijs
puta infinitas eclipſes futuras z
īfinitas paſſiōes figure angularꝫ
multiplicabilis in infinitū: hoc ē
incōueniēs. ergo ſequela ꝓbat. nam
eas pōt cognoſcere z nō p diſcur-
ſum per te. ergo ſimul.

¶ Reſpondeo. negatur ſequella.
Nam qꝛ angelus omnes eclipſes
intelligit in eodem principio. s. in
cā ſua: z per eandem ſpeciez itel
ligibilez: nō ſequit φ habeat infi
nitas notitias ſpecie diſtinctas:
aut vnam equiualentē infinitis:
qꝛ nō ſpecificant p intelligibile
ſecundariū ſed per principale.
¶ Dico quoqꝫ φ probabile mihi
videtur φ angelus cognoſcat om
nes partes proportionales alicu
ius continui: z cōſequēter infini-
tas ſpecies numeroꝛuꝫ: z ſi obij-
ciatur. ergo ſi vnico actu cogno-
ſcuntur diſtincte: ille actus equi-
ualet īfinitis notitijs diſtictis. Di
cēdū φ ille act⁹ erit īfinit⁹: ſi ſim-
pl'r: ſꝫ ſꝫ qd̄. de ſpū. cre.q.10.ad.7.
¶ Itē arguit ꝯ rōnez. s. Tho. ſic.
non eni fundat niſi i qdā ꝑſuaſiōe
ꝯparatiōis corpoꝝ ſuperioꝝ ad
inferioꝛa: q̄ ſuperi⁹ iꝓbata eſt.
Itē i auctoritate Dionyſij.7.ca.
de diui.no: dicentis. φ angeli non
ꝯgregāt diuinā cognitionē a ſer-
monib⁹ diffuſis. neqꝫ ab aliq̄ cōi
ad iſta ſpecialia: ſimul agūt. q̄ au
ctoritas nō cogit. qꝛ nō loqt Dio-
nyſi⁹ ſꝫ ſtatū mere naturalē ſꝫ ſꝫ
ſtatum beatificuꝫ: vt dicit patere
ex contextu. ergo.
¶ Rñdeo. ſupra probatū fuit φ p
ſuaſio. s. Tho. ē bona: z ſufficiēter
arguēti eidē cōtra rñſum ē ſupra.
gloſa vero: quē adducit ad dictū
b. Dionyſij ē ꝯtra mētē ei⁹: nā ex-
poſitiōe autēticoꝝ doctoꝝ. b. Dio
nyſius loquitur de notitia natu-
rali angeloꝝ: neqꝫ cōtextus eſt
cōtra: cum ibi ſpecialiter loquitur
de demonibus: fauent his, ibideꝫ
dicta a maximo Cōmentatoꝛe et
gloſa: z ſic ē finis hui⁹ ſcd̄e diſti.

¶ Diſtictio. iiij.

M Iſi. meken. Circa qrtā diſti. Que
rit vtrū angel⁹ po-
tuerit appetere eq̄li
tatē dei i pmo iſtāti
ſui eē vt ſue creatio
nis?

Pro queſtione ſit prima ꝯclo
angelus in ſolis natura
libus ꝯſideratis: poteſt et potuit
peccare. Hāc ꝓbat. s. T.1.par.q.
63.ar.1.itē.2.ſen.di.5.q.1.ar.1.iteꝫ
de malo.q.16.ar.2.ad pmū. item
3.contra gen.ca.108.z.109. Ratio
eſt omnis volūtas potēs non ſeq
oꝛdinez ſue regule in ſuis actib⁹:
pōt peccare. ſꝫ volūtas angeli ſue
nāe relicti eſt h. ergo pōt peccare. φ ꝺ
facto peccauerit teſtat Jo.3.cap.
ab initio diabolus peccat.
¶ Contra arguit Aureolus ꝓbā Aureolus.
do φ in cōſideratio intellect⁹ non
fuit cā primi peccati in volūtate
angeli. Prio aut iſta icōſideratio
fuit a caſu: aut ex ꝯditiōe nature:
aut volūtate volentis cōſiderare
vt alius non primū qꝛ peccatū eſt
in agentib⁹ a ꝓpoſito. nō ſcd̄m qꝛ
naturalia i eo erāt ſplēdidiſſima.
nō tertium qꝛ prima radix pecca-
ti eſſet ex parte volūtatis: z ſic nō
eſſet inconſideratio.
¶ Rñdeo. dico pmo φ nullum il-
loꝛum fuit: ſed fuit intenſa cōſide
ratio vel dilectio ſuoꝝ naturaliū:
vt dicit. s. Tho.3.ꝯ gen. ca.109.
cum quo ſtat φ prima cā peccati
illius fuerit inconſideratio.
¶ Dico ſcd̄o φ neqꝫ in cōſideratio
neqꝫ illa intenſa cōſideratio fue-
runt primū peccatū angeli: ſed cā
peccati: vt habes a. s. Tho. de ma
lo.q.1.ar.3. Ex quib⁹ pꝫ: quo pro-
xima cā z radix pmi peccati ange
lici vel humani fuit defect⁹ cōſide
ratiōis z attētiōis ad regulā ra-
tionis vel diuine legis.
¶ Scd̄o arguit. appetere bonum
ſub rōne qua eſt appetibile non
eſt peccatū: ſed angelus appetijt
beatitudinē nō ꝯſiderādo de gra
tia: que ſic eſt appetibilis: ſm. n.
Augu. oēs beati eſſe volumus. ergo.
¶ Cōfirmat. Habere actū circun
ſtantionatū priuatiue: nō eſt pec-
catum ſed cōtrarie: vt velle beati-
tudinē: nō conſiderādo de gratia:
nec de oppoſito et velle beatitudi
nem ſine gratia cōtrarie. Sꝫ act⁹

angeli fuit ꝑmo mõ. ergo ꝑma ꝓ=
batur:aut angelus ſemꝑ tenebat
cogitare de genere:aut non. ſi ſic:
ergo omiſit ⁊ eius fuit peccatum
omiſſionis.ſi nõ:ergo intentũ.

¶ Rñdeo negat maior: qꝛ poteſt
quis peccare appetẽdo ſic bonuꝫ:
qñ apppetit cõtra regulaꝫ vel pre
ter regulam rõnis ⁊ legis diuine.
naturalis ꝗꝗ ẽ inclinatio ad ap=
petendũ beatitudinẽ in cõi nõ in
ꝑticulari. ꝙ vero appetẽdo beati=
tudinem poſſit ꝗs demereri: pro=
bat.s.Tho.de veri.q.22.ar.7.

¶ Ad cõfirmationẽ. dico ꝑmo ꝙ
electio demonis fuit indebite cir
cũſtantionata priuatiue:non aũt
cõtrarie:vt ꝓbat.s.Tho. de ma=
lo.q.16.ar.2.ad.7.

¶ Dico ſcðo ꝙ maior eſt falſa.naꝫ
actus carens circũſtãtijs diuina
lege preceptis cuiuſmodi eſt in ꝓ
poſito:peccatũ eſt.nõ enim licitũ
eſt alicui nature intellectuali ele=
ctiue appetere beatitudinẽ:nõ ap
petendo eã ex gr̃a dei: tacita vel
expreſſa:vt habes a.s.Tho. ꝑma
parte.q.63.ar.3.

¶ Dico tertio ꝙ lꝫ viator nõ ſem
per teneat ꝯſiderare de gr̃a vł de
lege diuina:tenet tñ de predictis
conſiderare dum actualr̃ eligit: ⁊
hoc nõ ſolum in habitu:ſed ẽt in
virtute:ſicut quilibet tenet oĩa in
deuꝫ referre virtualr̃: vide.s. T.
de verita.q.2.articu.11.ad. 2. Ex
quibꝰ ptꝫ ꝙ ꝗlibet tenet virtualr̃
oĩa in deum referre:qð nõ põt fa=
cere niſi aliqñ ſeipſum :⁊ oĩa ſua
actualr̃ in deũ retulerit et ꝯtraria
intentio ex poſt nõ interuenerit.

Quilibet tenet oĩa in deuꝫ referre virtualiter.

¶ Tertio arguit. Eſt articulꝰ pa=
riſieñ.intellectu exiſtente in apice
rõnis:volũtas põt in oppoſitum.
ergo dato ꝙ angelus ſũme ꝯſide
raſſet de gr̃a potuit per volũtatẽ
elicere actũ cõformẽ vel diſformẽ.

¶ Rñdeo. articuli pariſieñ. inꝗ=
tuꝫ tangant doctrinã.b. Thome
ſunt reuocati:põt tñ iſte articulꝰ
gloſari:qm̃ intellectu exiſtente in
apice rõnis quo ad vl̃ia ꝑncipia:
lꝫ nõ quo ad ꝑticularia põt in op
poſitũ:vel in apice rõnis ſpecula=
tiue nõ practice:vł in apice rõnis
ꝑ modũ cõſilij ⁊ iudicij:nõ iperij.

¶ Cõſiderato ꝙ icõſideratio an=
geli accepit rõneꝫ culpe ex hoc ꝙ
cõcomitat electionẽ nõ ex hoc ꝙ
precedit electionem.

Incõſideratio cõcomitãs electionẽ: habuit rõnem culpe i angelo;

Cõclo. ij.

Diabolus pec
cando appetijt
equalitatẽ dei non ſimplr̃ ſed ſm
quid.de malo .q.16. arti.3 . item
prima ꝑte.q.63.ar.3.⁊.2.s. T.vbi
ſ.rõ ꝗcũꝗ appetit habere finaleꝫ
beatitudinẽ per virtutẽ ſue ꝓprie
nature:lꝫ nõ tãtã ꝗtã hꝫ deꝰ:ap=
petit eẽ eq̃lis deo: ⁊ eſſe vt deꝰ ſm
quid lꝫ nõ ſimplr̃:⁊ i hoc peccat:ſꝫ
diabolus fuit hmõi.ergo.

¶ Contra arguit ꝓbãs ꝙ diabo=
lus potuit appetere eq̃litateꝫ dei
abſolutã. Tum qꝛ volũtas amore
amicitie et cõcupiſcẽtie põt in oẽ
ens.ergo bonũ diuinũ potuit ſim
pliciter ſibi appetere. Tum qꝛ vo
luntas põt eſſe ipoſſibiliũ.3.ethi.
qð patet in dãnatis odiẽtibꝰ deũ
⁊ appetẽtibus illũ non eſſe.

Scotꝰ 2.di.6. q.1.

¶ Rñdeo.dico ꝑmo ꝙ oĩno falſuꝫ
eſt ⁊ ꝯ ꝓhm. 8.ethico.et ꝯ theolo=
giã ꝙ voluntas amore amicitie ⁊
concupiſcentie poſſit in oẽ ens.

¶ Dico ſcðo ꝙ angelus nõ poſſet
appetere equalitatẽ ſimplr̃ dei ẽt
ſi ſibi poſſibilis eſſet niſi errore ꝑ=
cedẽte:volũtas vero nõ ẽ impoſſi=
biliũ niſi imperfecta:que vocatur
velleitas:que eſt qñ aliquis vult
illud qð eſt:inet ipoſſibile ſub hac
conditione:ſi poſſibile eſſet : talis
aũt non eſt volũtas auerſionis vł
cõuerſionis in peccatũ ⁊ i qua me
ritum conſiſtit.de malo.q.16.arti
cu.3.ad.9.

¶ Dico tertio ꝙ non eſt ſilr̃ in dã=
natis ⁊ angelo peccãte.naꝫ dãna
ti ex perturbatione animi odiunt
deum:que perturbatio nõ fuit in
angelis ante peccatum.

¶ Ad idẽ arguit Aureolus ꝑmo.
que intellectꝰ põt repñtare:volũ=
tas põt velle:ſed itellectus poteſt

Aureolus.

repreſentare ſimultatem cõtradi
ctionis.vt ꝙ eſſe ⁊ nõ eſſe ſint con
tradictoria.ergo.

¶ Cõfirmat. Tũ qꝛ itellꝰs põt vel=
le:ꝙ duo cõtradictoria ſint ſimul
vera. Tum qꝛ intellꝰs ſequẽs de=
terminationẽ volũtatꝭ põt ſimul
cõponere cõtradictoria.

¶ Rñdeo.ex.s.Tho.vbi.ſ. de ma
lo.⁊ eſt ꝙ maior eſt vera in his q̃
intellꝰs põt repreſentare ſub rõne
boni poſſibilis:ſed qꝛ intellꝰs non
põt repſentare ſub rõne boni poſ
ſibilis ꝙ cõtradictoria ſint ſimul
vera:ideo nec voluntas poteſt il=
lud velle.

¶ Ad ꝯfirmationẽ.dico ꝑᵒ ꝙ volũ
tas nõ põt illud velle niſi ꝗdã vel
leitate vt pauloante dictũ fuit.

¶ Dico ſcðo ꝙ intellꝰs ſeq̃ns deter
minationẽ volũtatis format ꝓpõ
nes imperatiuas vel optatiuas:
q̃ repreſentare nequeũt ꝯdictoria
ſub rõne boni vel mali:qꝛ nõ aſſe
runt rẽ eſſe vel nõ eẽ:ſed potiꝰ ex=
primunt velleitatẽ:quã reſpectu
impoſſibilium nõ negamus.

¶ Scðo arguit.nõ minus potẽs
eſt volũtas deliberatiua ꝗ̃ nõ de
liberatiua.ſed volũtas nõ delibe
ratiua nõ diſcreta ẽ impoſſibiliuꝫ. ergo.

¶ Rñdeo.dico ꝑmo ꝙ neutra vo=
luntas põt eſſe reſpectu eorũ:que
nõ pñt ſibi ꝓponi ſub rõne entis
vel veri vel boni poſſibilis.

¶ Dico ſcðo ꝙ maior eſt ꝯ Ariſto
telem dicentẽ in.3.ethi. ꝙ volun=
tas vt nominat motũ abſolutũ ⁊
ſimplicẽ volũtatis in bonũ:põt eẽ
impoſſibiliũ:ſed electio nõ.

¶ Demũ arguit idẽ Aureo.ita ſi=
plicat ꝯdictionẽ ꝙ angelus hẽat
gloriã a ſe:ſicut ꝙ ſit deꝰ. igit ꝑꝑ
implicationẽ cõtradictionis non
opꝫ ponere ꝙ angelus nõ potue=
rit appetere equalitatem dei.añs
probat.qꝛ habere beatitudineꝫ a
ſe arguit infinitatẽ eſſentie ⁊ om
nipotentiam.

Idẽ Aureolus.

¶ Reſpõdeo.dico habere gloriaꝫ
a ſe poſitiue ita implicat: ſicut eẽ
deum:ſed nõ negatiue; eſt aũt ha
bere gloriã a ſe poſitiue propria
virtute: negatiue.i. nõ ab aliquo
alio beatificãte:non cõſiderando
de mõ acq̃rendi illã:quõ appetijt
angelus beatitudinẽ:ex quo ſeq̃=
tur ꝙ nõ appetijt ſe facere impoſ
ſibilia ſibi:nõ em̃ cõſiderauit.

Cõclo. iij.

Primũ pecca
tum diaboli
fuit ſupbia. Hãc ꝓbat.s.T.1.ꝑ.q.
63.ar.2.itẽ. 2.diſt.5 .q.1.ar.1.item
cõtra gen.3.ca.108. Rõ eſt.omnis
peccãs involẽdo inordinate ꝑeſſe
⁊ nõ volẽdo ordinate ſubeſſe:pec
cat pctõ ſupbie.ſed angelus ꝑmo
peccans:ꝑdicto mõ peccauit:igit
ſuperbie peccato peccauit.

¶ Cõtra arguit Sco.primũ pctm̃
angeli fuit maximũ:qꝛ irremedia
bile.ſꝫ ſupbia nõ ẽ maximũ pctm̃
ergo ꝓbatio medie. humilitas ei
oppoſita nõ eſt maxima virtus.ergo
ꝯña nota antecedẽs ꝓbat: tũ qꝛ
charitas maior:tum quia amici=
tie eſt ꝑfectiſſima virtus ſub iuſti
tia.8. ethicorum.

Scotus in.2. di. 6.q. vltima.

¶ Rñdeo.dico prĩo ꝙ nõ oportuit
primũ pctm̃ angeli eſſe maximuꝫ
ſm ſuum genus vel ſpẽm:qꝛ poſt
cõmiſit grauiora.vñ ad improba
tionẽ negatur ꝯſequẽtia:qꝛ quod
libet pctm̃ diaboli eſt irremedia=
bile:qꝛ eſt ex̃ terminum vie: vide
22.q.163.ar.3. Ex ꝗbus a ſimili ꝑ
oĩa dꝛ ꝙ ꝑmũ pctm̃ angeli nõ fuit
grauiſſimũ ſimplr̃ ſed ſm ꝗd:ne=
ꝗ irreparabilitas aut aliꝗd alið
malũ inde ſequutũ arguũt illud
fuiſſe grauiſſimũ.

¶ Dico ſcðo ꝙ ſupbia eſt maximũ
pctõꝝ:vt ꝓbat.s. Th.2.2.q.162.
ar.6. Ad improbationẽ dꝛ ꝙ ex ꝑ=
te cõuerſionis ſupbia nõ eſt maxi
mũ pctm̃:ſicut nec humilitas ma
xima virtus:ſed ex parte auerſio=
nis vtpote alijs peccatis magni
tudinem preſtans.

¶ Secũdo arguit. ſupbia cõſiſtit
i iraſcibili:cuius actus nõ põt eẽ
ꝑmus:cũ iraſcibilis ſit ꝓpugna=
trix cõcupiſcibilis. igitur non eſt
primum peccatum.

¶Rñdeo.Supbia ſicut ⁊ oĩs act⁹
iraſcibilis p̄ſupponit aliud actuȝ
nō malū ſed bonum de malo.q.2.
arti.1.in diabolo aūt p̄ceſſit aliq̃s
act⁹amoris.nā in p̄° inſtāti ange
lus dilexit ſe nālīter.dilectione:q̄
bona erat in ſe.vñ formalr̄ reſpō-
dendo negaṫ ꝯña.
¶Tertio arguit.Supbia ẜȝ Au-
gu.14.de ci.dei:ē pu̇erſe celſitudi
nis appetit⁹:q̄ eſt reſpectu alioꝝ:
ſȝ angelus p̄° appetijt aliq̃d in or
dine ad ſe:nihil.n.eſt ad alterum:
niſi qđ prius eſt ad ſe.ḡ p̄mū pec-
catū angeli nō fuit ſuperbia.
¶Rñdeo.dico p̄° ꝙ ſupbia ꝯſiſtit
nō ſolū in appetēdo exceſſuȝ ſup
alijs:imo ſubducendo ſe a regula
vel obediētia ſui ſupioris:⁊ hoc vl'
per actualē cōtēptū regule aut p̄-
cepti:vel interp̄tatiuū : q꞉ operaṫ
nō attēdēdo ad regulā ſupioris:
⁊ hoc ſcđo mō peccauit angelus
ſcđa ſcđe.q.162.ar.7.
¶Dico ſcđo ꝙ diabolus appetijt
finalē beatitudinē ꝑ ſeipſum hr̄e
qđ eſt ꝓpriū dei:ex quo ſequntuȝ
eſt ꝙ appetijt aliquē principatuȝ
ſuper alia habere.

Arguiṫ ꝙ pecca tum An geli:ma gis redu caṫ ad ſupbiā.

¶Item arguit idē:ꝙ pctm̄ primū
angeli debeat magis reduci ad lu
xuriā q̄ȝ ad ſuperbiam.
¶Primo.prim⁹ act⁹ inordinatus
volūtatis demonis fuit velle ami
citie reſpectu ſui.igiṫ nō fuit ſup
bia:ſȝ magis ad luxuriā reduciṫ.
añs probaṫ.non fuit nolle ḡ velle.
ꝓbaṫ ꝯña:q꞉ non eſt nolle niſi re-
ſpectu velle.ꝙ fuerit inordinatus
probaṫ:q꞉ aut fuit amor amicitie
aut cōcupiſcētie:quolibet autem
hoꝝ ordinato:alius eſt ordinat⁹.
ꝙ vero fuerit reſpectu ſui : ꝓbaṫ.
nō fuit reſpectu dei:q꞉ nō pōt de⁹
inordinate amari ex intētiōe ami
citie.nō reſpcū alicui⁹alteri⁹ a ſe.
Tū q꞉ inclinatio nālis magis in
clinat i ſe. Tū q꞉ nō vr̄ aliq̃d aliđ
intēſi⁹ itellexiſſe.ḡ ꝯña ꝟo p̄ma ꝓ
baṫ a ſili.Nā pctm̄ quo q̃s inordi
nate đlectaṫ i ſpecl'atiōe geome-
trie reduciṫ ad luxuriā.

¶Rñdeo.Prim⁹ act⁹ angeli fuit
velle:q̄ ſimul fuit amor cōcupiſcē
tie reſpectu beatitudinis quā ſibi
optauit indebito mō fuit ēt amor
amicitie reſpectu ſui in quo.q꞉ nō
ſe ſubiecit vt debuit: ſupbiuit. ꝙ
ꝟo eodē actu poſſint p̄dicta duo
diligi:oſtendit.s.Tho.p̄ma ſcđe
q.26.ar.4.itē p̄° ꝯ gen.cap.91.
¶Dico itē ad ꝓbōnē ꝯñe falſuȝ eē
ꝙ delectatio inordinata ſpecula-
tionis geometrie reducaṫ ad luxu
riā:ſȝ eſt peccatū curioſitatis ſicut
docet.s.T.2.2.q.167.arti.1.⁊.2.
¶Scđo arguit.eiuſdem rōnis eſt
amare aliū iordinate ⁊ ſe:ſȝ ama-
re aliū inordinate reduciṫ ad pec
catū luxurie:⁊ nō ſupbie.ergo.
¶Rñdeo.dico p̄° ꝙ pctm̄ eſt ſup-
bie cū q̃s ſe ſubducit a regula ſu-
perioris iordinate ſe amādo vel ior
dinate appetēdo:q̄ excedunt nāe
ſue facultatē:ſicut ſi ruſtic⁹, appe
tat regnū vl' papatū ſibi ſine alia
diſpōne media vel meriti.
¶Diciṫ ſcđo ꝙ amare ꝓximū ꝑꝑ
turpē ꝯtactū reduciṫ ad peccatuȝ
luxurie:ſȝ ꝯcupiſcere bona proxi-
mo excedētia naturā ſine meritꝭ
ad ſuperbiam ſpectat.
¶Tertio arguit.cū p̄mū peccatū
angeli fuerit velle:aut ergo velle
amicitie vel velle cōcupiſcentie.ſi
velle amicitie: ꝓbatū eſt: ꝙ ad lu
xuriā ꝑtinet. ſi velle ꝯcupiſcētie:
igitur ꝯcupiſcēdo beatitudinem
eodē mō peccauit.qđ ꝓbaṫ.Tum
p̄mo:q꞉ p̄mū cōcupiſcere beatitu
dinis inordinatū aut proceſſit ex
affectiōe iuſtitie:aut ꝯmodi.p̄mū
eē nō pōt in nullo pctō. ſcđm aūt
ad luxuriā ſpectat. Tum ſcđo.q꞉
primū velle beatitudinis aut fuit
amore honeſti aut vtilis aut dele
ctabilis.ſi p̄mo mō non peccaſſet
ſcđo mō nō potuit eē prim⁹ amor
tertio mō ad luxuriā reduciṫ.Tū
tertio:q꞉ potētia appetitiua ꝯñs
i actu: actū app̄hēſiue p̄° appetit
delectabile ꝯueniētiſſimū.Tū q̄r
to:q꞉ illud appetiṫ a volūtate nō
regulata:qđ ſi eēt ſolū appetereṫ
hoc aūt

hoc aūt eſt delectatio.ergo.
¶Rñdeo.dico ꝙ primū velle ſiue
amicitie ſiue ꝯcupiſcētie nullo mō
potuit ad luxuriā ꝑtinere.neq꞉ in
ordinata ꝯcupiſcentia btitudinis
pōt ad luxuriā ꝑtinere:ſȝ iordina
tus appetitus rei delectabilis ẜȝ
tactū tm̄ ad luxuriā ſpectat.
¶Dico pariter:ꝙ ſicut ordinatus
appetit⁹ btitudinis ꝑtinet ad vir
tutē ſpei.2.2.q.17.ar.2.ita inordi
nat⁹ appetit⁹ beatitudinis ꝑtinet
ad vitium preſumptiōis: q̄ oritur
ex ſuperbia vel inani gloria.

Cōcl'o.iiij. Angel⁹ ma
lus nō pec-
cauit nec peccare potuit i p̄° iſtā-
ti ſue creatiōis.Hāc ꝓbat.s.Th.
1.ꝑ.q.63.ar.5.itē.2.ſē.d.5.q.1.ar.1.
itē de malo.q.16.art.4.Et q꞉ hāc
ꝯcl'onē alr̄ ꝓbat in ſūma:alr̄ i ſcri
pto:alr̄ in đ malo:vr̄ mihi ꝙ pria
⁊ vltia ꝓbatio ſint potiores:iō illa
relicta:p̄ma ꝓbō pōt ſic formari.
nulla opatio angelica cui⁹ cā p̄n
cipal' ē de⁹ ⁊ nālr̄ indita a deo hȝ
rōnē peccati:ſȝ p̄ma opatio ange
lica eſt nālr̄ indita a deo.igiṫ ma
ior nota ē:ſȝ minor ꝓbaṫ : q꞉ pria
opatio angelica ē q̄ ſe ꝯuertit ad
nālē ſui cognē ⁊ affectionē:vt de-
ductū ē.illa aūt indita ē a deo.igr̄
⁊c.⁊ ſic tertia ꝓbō declat primaȝ.

Aureo.

¶Cōtra hāc ꝯcl'onē diuerſimode
a diuerſis arguiṫ:⁊ p̄° q̃dē ꝯ illaȝ
Aureo.i q̃cūq꞉ inſtāti ſūt oēs cāe
alicui⁹ act⁹:pōt elici ſiue circūſtā-
tionat⁹ ſiue carēs debita circūſtā
tia:ſȝ in p̄° iſtāti fuerūt oēs cāe q̄
ſṫ neċe ad actū circūſtātionatū.ḡ
potuit elici ſine circūſtantia đbi
ta.ḡ peccaṙ.ꝓbō medie q꞉ i p̄° iſtā
ti hūit itell'ȝ obȝ pñs ⁊ volūtateȝ.
¶Reſpondeo. negaṫ maior.nam
poſitis cauſis mot⁹ localis in ali
quo inſtanti:nō ſequiṫ ꝙ in eodē
poſſit eſſe motus localis:ſed poſt
item poſita cā gñatiōis ignis: in
eodeȝ inſtāti nō poniṫ ignis:imo
nec imediate poſt illud inſtās ꝑꝑ
alterationē preuiā neceſſario.
¶Dico vlterius ꝙ lȝ in p̄mo inſtā
ti angelus habuerit cauſas meri
ti vel demeriti:tñ ẜm ſuam nālēȝ
potētiā nō poterat moueri i actū
meriti vel demeriti:niſi prius mo
ueretur ad actū nāleȝ:in quo me
ritum nec demeritū ꝯſiſtit.de ma
lo.q.16.ar.4.ad tertium.
¶Ad ideȝ arguit ibidem ſi ange
lus nō potuit peccare in p̄mo in-
ſtanti:aut fuit q꞉ prim⁹ actus na
ture imponiṫ ꝓducēti:aut q꞉ ter-
mini duarū mutationū.ſ.creatio
nis ⁊ auerſionis nō pñt eē ſimul.
aut tertio q꞉ in p̄mo inſtāti nō po
tuit habere actuȝ elicitū a delibe
ratione procedentē: aut q꞉ actus
qui eliciṫ in p̄io inſtāti nō eliciṫ
libere ſȝ ꝯtingēter:ſed ꝑꝑ nulluȝ
iſtorum eſt.ergo.maior pȝ ex cōi-
ter opinātibus circa iſtā materiā
quoꝝ oēs aliquā dictarū rōnum
aſſignāt.ergo.minor probaṫ.naȝ
p̄mo maxima illa eſt vera de actu
neceſſario cōcomitāte nāṁ nō li-
bero.Nō ēt ẜm obſtat q꞉ termini
duarū mutationū ēt inuicē ordi-
natarū pñt eſſe ſil' tpe ⁊ ſi nō nā:
vt creatio ⁊ illuminatio ſolis.Nō
tertiū q꞉ nō conſtat ſi ei fuiſſet re
uelatū principiū quin potuiſſet i
eodem inſtāti inferre cōcluſionē
circa ſupernālia: cuȝ ſimul tēpore
principiū ⁊ cōcluſio cognoſcatur
Non quartū q꞉ ponere ꝙ potētia
ſit ſimul tēpore cū actu nō aufert
libertatē actus:q꞉ eternalr̄ deus
libere predeſtinauit.
¶Rñdeo. ꝓpter primā rōnē ⁊ im
probationē diciṫ ꝙ illa eſt vera ꝓ
poſitio nō ſolum de actu qui ne-
ceſſario cōcomitaṫ nāṁ:ſed ēt de
actu nāli : qui nāli ordine p̄cedit
omnes alios actus nature vt.s.
Tho.vbi.ſ.ad tertium.
¶Dico ēt ꝙ cū in angelis ſit dile-
ctio nālis ⁊ electiua: nālis neceſ-
ſario precedit electiuā ⁊ eſt ei⁹ p̄n
cipiū q꞉ qđ pertinet ad nāṁ: hȝ
rōnē principij p̄ma ꝑte.q.60.ar.
2.⁊ q꞉ angelus in p̄mo inſtāti ha
buit actuȝ nālem:ideo nō potuit
eſſe malus:q꞉ a deo.

¶Sed ꝯtra arguit ꝓbans: ꝙ in
ꝑmo inſtāti potuerit habere actū
elicitū:qꝛ pro quocūqꝫ inſtāti pōt
poni cā libera pōt agere:ſed in ꝑ=
mo inſtāti ponit angelus qui eſt
cum libera.ergo.

¶Rn̄deo.negatur maioꝛ. qꝛ opꝫ
actū electiuū ꝑcedere nālem.

Grego. ¶Ad tria obiecta Gregoꝛij pꝫ ſo
lutio ꝑ dcā:iō illa miſſa facimus.

¶Sciēdū ꝟo ꝙ lꝫ.b̄.Aug.11.de ci
ui.dei.ca.14.dicat ꝙ ponētes dia
bolū peccaſſe in ꝑmo inſtanti ſue
creationis nō incidāt in hereſim
manicheā:nō tn̄ negat ꝗn incidāt
in alios erroꝛes:puta ꝙ bonꝰ deꝰ
ſit cā ꝑncipalis actus pctī ⁊ incli=
net creaturā ſuā ad actū vitioſuꝫ
⁊ hec hereſis differt a pꝛima.

Duran. ¶Arguit quoqꝫ hic Durādus cō
tra rōnē factā a.s.Tho.in.2.ꝙ de
ficiāt.⁊ qꝛ nos in ſuperioꝛibus di
ximus non eſſe perfectā: ideo de=
currit ſed non offendit.

¶Arguit idē cōtra rōnē.s. Tho.
in pꝛima pte. verū inqͭ ē ꝙ actio
que ſimul eſſe incipit cū eſſe rei at
tribuit agēti vel generāti:⁊ eideꝫ
imputat:in his ꝗbus nō eſt pꝛin=
cipiū actiuū ſꝫ paſſiuū:nō liberuꝫ
ſꝫ nāle:ſicut pꝫ ꝙ actus ignis at=
tribuit igni vt illuminatio qꝛ ibi
ē ꝑncipiū actiuū:motus aūt gra=
uiū qꝛ ibi ē ꝑncipiū paſſiuū: attri
buit gn̄anti.Itē nō eſt ꝟa in ꝑnci
pio libero paſſiuo.ꝫ.

¶Cōfirmat. Si pꝛima actio que
incipit cū eē rei attribuit gn̄anti:
ꝫ ēt oīs ſilr̄s:ꝫ angelus nunqꝫ po
terit peccare.

¶Rn̄deo.dico ꝙ ꝗlibꝫ actio nālis
⁊ cōpetēs nāe retoꝛquet in aucto
rē nāe:ꝗ dedit talē inclinationem
ſiue dederit pꝛincipiū actiuū:ſiue
paſſiuū ⁊ imo plꝰ ſi dderit vtrūqꝫ.

¶Ad ꝯfirmatiōeꝫ negat ꝯn̄a.Tū
qꝛ aliꝗ volitio eſt nālis ⁊ aliꝗ ele=
ctiua.Tū qꝛ vna volitio ē reſpcū
finis ⁊ alia reſpectu medioꝝ:⁊ ſic
nō ſequit ꝙ ſint eiuſdē rōnis.

Cōclo.v.

Angelus malꝰ ſtatim poſt pꝛimum inſtās ſue creationis pecca
re potuit ⁊ peccauit de facto.Hāc
ꝓbat pꝛia parte.q. 63.art.6.dicit
Ratio angeli mali in tertio inſtā
ti vel moꝛula dānati fuerunt ꝑꝑ
aliqͦd pctm̄ ꝑcedēs:igit peccaue=
rūt in ꝑͦ inſtāti vel ſcdo.ſꝫ nō in
pꝛio:igit in ſcdo.ān̄s ꝓbat quoad
ꝑmā ſui ꝑtē:qꝛ boni angeli in ter
tio inſtāti beatificati ſūt ꝑꝑ meri
tū ꝑcedēs.Igit mali in eadē mi=
ſeriā dānatiōis icurrerūt.Sꝫ quo
ad ſcdam partē pꝫ ex ꝯclōne.

¶Contra arguit Scotus ꝙ mali
angeli peccauerūt pꝛiuſqꝫ fuerūt
in termīo:ita ꝙ ibi fuerūt tres vl
quatuoꝛ moꝛule.Oēs angeli crea
ti ſunt vnifoꝛmes ⁊ in ſcda moꝛu
la aliꝗ meruerūt ⁊ aliꝗ dmeruerūt
⁊ in tertia oēs fuerūt in termino:
igit ibi opꝫ ponere tres moꝛas.
ān̄s pꝛobat ſupponēdo aliꝗs ꝓpō
nes.Pꝛima merentes vſqꝫ ad nūc
ꝑmiationis:in illo nūc fuerūt pꝛe
miati.Scda.in angelis meritum
ꝑceſſit duratiōe ꝑmiū.Tertia.to=
ta moꝛa vie ꝑſixa angelis erat eꝗ
lis in oibus.Quarta.quādo boni
vltimate meruerūt:tūc mali dme
ruerūt.Quita.oēs creati ſunt vni
foꝛmes. Sexta oēs angeli aliqn̄
fuerūt in grā.His cōceſſis ſequit
ꝙ ſit ponere tres moꝛulas.pꝛima
in qua oēs fuerūt in gratia.ſcda ī
qua meruerūt vel demeruerunt.
tertia qn̄ iſti ⁊ illi ſunt ꝑmiati.

Scotꝰ 2.ſen.diſtin.5.

¶Rn̄deo.dico ꝑͦ ꝙ difficile eſt ſu
ſtinere ꝙ angeli in pꝛio inſtāti ꝓ
pꝛie meruerint.Tum qꝛ pꝛima fa
cie videt ꝙ nō potuerit peccare ꝑ
auerſionē a deo.Tum qꝛ videtur
implicatio in dictis.s.Th. Nam
de malo.q.16.arti.4.ad.14.dicit
ꝙ angelus in pꝛio inſtāti nō fere=
bat in deū vt eſt actoꝛ grē.Idem
ad.15.Itē ibidē ad.22.innuere vi=
det ꝙ angeli mali nunqꝫ merue=
runt.itē in ꝑma ꝑte.q.63.ar.6.in
nuit ꝙ bōi angeli ceperūt mereri
in ſcdo iſtāti.Itē ī pꝛia ꝑte.q.64.
ar.2.dt ꝙ volūtas angeli cuicūqꝫ
adheret īmutabilr adheret:⁊ ſic

nunqꝫ auerſus fuiſſet a deo.

¶Dico ſcdo ꝑꝑ ꝑfata ꝙ pꝛima fa=
cie videt dōm ꝙ angeli ſoluꝫ dile
ctiōe naturali ī ꝑmo iſtāti dilexe=
rūt deo:nō aūt dilectiōe electiua ī
qua ꝯſiſtit meritū.⁊ ad dictum.s.
Th.ī ꝑma ꝑte.q.63.ar.5.ad quar
tū.dr̄ ꝙ angeli ī ꝑmo inſtāti me=
ruerūt merito potētiali vl virtua
li vel habitualivel interpꝛetatiuo
ſicut de ꝑuulis nouiter baptizatꝭ
nō aūt meruerunt merito actuali
vel elicitiuo : et ſm̄ hoc diceret ꝙ
diabolus nō eſt auerſus ab eo ꝙ
electiue dilexit:qꝛ in ſcdo inſtanti
inoꝛdinate ſe dilexit.

¶Dico tertio cū his ꝙ difficile eſt
s.Thomā poſſe ſaluare ꝙ ange=
lus in ꝑmo inſtanti deuꝫ electiue
dilexerit:⁊ ꝙ in ſcdo inſtanti fue=
rit auerſus forte pōt dici ꝙ du=
plex eſt dilectio electiua dei. ꝑma
pure naturalis.alia ꝑ gratiā dei.
a ꝑma nunqꝫ pōt auerti.a ſcda ꝟo
pōt auerti dum eſt in via.

¶Dico quarto rn̄dendo obiecto
ꝙ oēs ille ꝓpōnes ſunt ꝓbabiles.

¶Sciendū ꝙ ſi quis ad literā vel
let ſuſtinere verba.s.Tho.ī ꝑma
parte ꝙ diabolus meruerit beati
tudinē in pꝛimo inſtanti. Et in ſe
cundo peccauit ⁊ ſtatim miſer fa=
ctus eſt:debet negare pꝛimā ꝓpo
ſitionē Scoti:ꝯcedēdo ꝙ angelus
ſimul erat in termino vie et mere
bat:vt dicit.s.Tho.ī quolibetis.
Itaqꝫ inter creationē angeloꝝ et
confirmationē:vnica tantū moꝛu
la ponenda eſt.

Scotꝰ. ¶Itē arguit Scotꝰ ꝙ ſcda moꝛa
nō fuerit indiuiſibilis.tū qꝛ pecca
uerūt mali angeli pluribus pctīs
diuerſe ſpeciei.tum qꝛ vicerūt ꝑliū
boni.Apo.20. Et hoc nō niſi poſt
peccatū maloꝝ.Non em̄ tentaue
runt bonos niſi poſt peccatum.

¶Rn̄deo.dico ꝑmo ꝙ ſcda moꝛa
fuit indiuiſibilis ad hunc ſenſuꝫ:
qꝛ nō fuit in ea pꝛius ⁊ poſteriꝰ:ſꝫ
foꝛte coexiſteret alicui parti tꝑis
diuiſibili ī infinitū: ⁊ potuit eē ꝙ
vnicus actus peccati fuerit ſuper
bie:inuidie: odij et ꝑſumptionis:
ſicut etiam contingit in nobis .ſi
antē diuerſos actus exigebāt: nō
fuerunt in inſtanti neqꝫ fuerunt
demerita:ſed pene.

¶Dico ſcdo ꝙ tentatio maloꝝ et
victoꝛia bonoꝝ potuit eſſe in eo=
dem inſtanti:⁊ de hoc.s.Tho.pꝛi
ma ꝑte.q.63.ar.8.ad ꝑmū.Vn̄ pꝫ
ꝙ in eodē inſtanti in bonis ange=
lis iſta tria fuerunt ſimul : ſancta
electio per conuerſionē in deū:tē=
tationis auditio ac eiuſdē reſpui
tio.In malis vero tria ꝓpoꝛtiona
bilia in quibꝰ fuit pꝛioꝛitas ⁊ po=
ſterioꝛitas nature non tēpoꝛis.

Grego. ¶Contra eandē concluſioneꝫ ar
guit Grego .ꝙ angelꝰ non pecca=
uit ſtatiꝫ poſt pꝛimū inſtās:ꝑmo.
Angelus in ꝑmo inſtāti fuit ī grā
igit ⁊ in ſcdo.ꝓbat ꝯn̄a. qꝛ nō eſt
dare vltimuꝫ inſtās in quo fuerit
gratia in eo.

¶Rn̄deo.negat ꝯn̄a.⁊ ad ꝓbatio=
nē dicit ꝙ lꝫ nō ſit dare vltimū in=
ſtās rei ꝑmanētꝭ loquēdo de iſtā=
tibus tꝑis ꝯtinui.eſt tn̄ dare vlti=
mū inſtans tempoꝛis diſcreti.

¶Scdo . hec ꝓpoſitio dicta a.s.
Tho.Angelus malus in ꝑmo in=
ſtanti habuit aliquē actum liberi
arbitrij eſt incōpoſſibilis huic.Ange=
lus fuit tunc beatus:ꝫ ꝓbatur in
cōpoſſitas.Nam ille aut fuit meri
toꝛius:⁊ ſic tūc beatus.aut deme=
ritoꝛius:⁊ ſic nō fuit in gratia. Et
ita dictis eius repugnans.

¶Rn̄deo.negat illa ꝯn̄a.fuit me=
ritoꝛius:ergo beatꝰ: qꝛ via ange=
loꝛum ex duobus inſtantibus cō=
ſtituitur et durabat per illa.

¶Scdo arguit.Angelꝰ non pec=
cauit in pꝛimo:ergo ītercidit mo=
ra inter pꝛimū inſtans ⁊ peccatuꝫ
eius.pꝛobat ꝯn̄a.qꝛ inter quelibꝫ
duo inſtātia cadit tꝑs medium.

¶Si dicat ꝙ īter iſtātia tꝑis cōti=
nui cadit tꝑs:nō aūt diſcreti.

¶Contra . Cum poſſibile fuerit:
tunc fuiſſe tempus celi continuū
aut ergo angelus peccans fuit in
eodē tempoꝛe continuo:ſicut quā

quo fuit creatꝰ: aut in alio. ſi ī eodē: ergo in eodē inſtāti fuit creatus ⁊ fuit malus ⁊ nō malus ſi ī alio: ergo inter duo inſtātia tempoꝛis diſcreti cadit tempus medium.

¶ Itē pariter poſſet dici ꝙ ſi angelus habeat aliquā nouā notitiaꝫ modo: qđ hꝫ eā ſtatim poſt inſtās creationis ſue: qđ nullus diceret.

¶ Rñdeo. dicit ꝙ rñſio data ē bona. ⁊ eſt. s. Thome ī pˀma parte.

¶ Ad primā īpꝛobationē. dico primo ꝙ inſtātia tpis diſcreti ⁊ cōtinui ſunt impꝛopoꝛtionabilia: qꝛ lꝫ vtrūqꝫ inſtās pariter ſit īdiuiſibile: inſtās tñ tēpoꝛis diſcreti pōt coexiſtere vni longo tpe et vni inſtanti tempoꝛis continui.

¶ Dico ſcđo ꝙ fuit ī alio ⁊ alio inſtanti ꝯtinui tpis: nec ſequitur ꝙ ibi interciderit tps mediū: qꝛ primū inſtans in quo fuit creatꝰ coꝛrñdere poterat alicui inſtāti tpis continui: inſtans vero ī quo peccauit coꝛreſpondere poterat tēpoꝛi communi ſequenti.

¶ Ad ſcđam dico: ꝙ multe interciderūt opatiōes angelice poſt pꝛimā: ꝙ illa noua notitia nō pt dici eſſe ſtatim poſt inſtās creationis. Si tñ pˀma opatio āgelica fuiſſet vſqꝫ ad illā ꝯtinuata: nō eſſet incōueniēs illud cōcedere. ⁊ ſic ē finis huius quarte diſtinctionis.

¶ Diſtinctio. v.

Frater Iſidoꝛꝰ mlˀeñ.

CIrca diſtin. quintā. Querit vtrū angeli in pꝛimo inſtāti ſue creatōis fuerit btī.

Concl'o. j.

Angelus in pˀmo inſtāti ſue creatiōis: fuit btūs btītudine naturali: non aūt btitudine ſupnaturali. Hāc pbat. s. Tho. pˀma pte. q. 62. articulo primo. item. 2. ſen. diſtin. 4. q. 1. ar. pꝛimo.

¶ Ratio huius eſt duplex p duplici parte concluſionis. Pꝛo pꝛima pōt ſic argui. coꝛpa celeſtia in ſua pꝛima creatione: ſuā naturalē pfectionem habuerunt ad quam virtute ſue nature pertingere poſſunt. igitur ⁊ angeli. añs ⁊ ꝯſequētia pbant per dicta in vltima. q. 3. diſt. huius ſecundi. ¶ Pꝛo ſcđa pte pōt ſic argui. Finis vltimꝰ nature angelice: nō debuit angelis concreari: nec fuit eis concreatꝰ. ſed btitudo ſupnaturalis eſt vltimus finis nature āgelice. igit ⁊c. maioꝛ pꝫ. qꝛ ad talem finē natura rōnalis puenit: p meritū ⁊ opatione gratuitā. minoꝛ eſt nota.

Concl'o. ij.

Angeli ſuā btitudinem ſupnaturalē meruerūt: qđ meritū pceſſit nō ſolū natura: ſꝫ ēt tpe. Hanc pbat. s. Tho. pˀma p. q. 62. ar. 4. Ratio pꝛo pꝛima pte. cōcl'onis eſt. quicunqꝫ per ſuam operationē eſt attingēs finem excedentē virtutē operantis potius meretur ꝙ̄ efficiat finēꝫ. Sed angelus eſt hmōi. ergo. pꝛo ſcđa parte concluſionis rō eſt: qꝛ meritū non ſequebat premiū: nec fuit ſimul cū premio duratione.

¶ Sciendū ꝙ lꝫ eandē ꝯcl'onē ponat in. 2. diſt. 5. q. 2. arti. 2. et in quodā quolibeto: tñ differt in mō ponēdi: qꝛ ibi ponit ꝙ in angelis meritū non pceſſit pˀmiuꝫ tpe ſꝫ natura. ſed quicqđ dicat in ſcđo ⁊ in illo quolibet. pbabilius videt ꝙ dr̄ in pꝛima parte: qꝛ mirabile vr̄ ꝙ aliquis mereatur id qđ hꝫ actu cōpleto et perfecto.

Cōcl'o. iij.

Poſſibile fuit angelū mereri ſuā beatitudineꝫ in pᵒ inſtanti ſue creationis: vel ſtatim poſt pꝛimū inſtans. Hāc pbat. s. Tho. de veri. q. 29. ar. 8. item in. 3. ſen. diſt. 18. q. 1. ar. 3. Ratio huius eſt ſi angelus bonꝰ in pꝛimo inſtanti ſue creationis nulla pfectiōe ad agēdū neceſſaria caruiſſet: et nullum impedimentū meriti habuiſſet: ⁊ actum dilectionis dei ſuper omnia indiuiſibilē nō ſucceſſiuū eliciuſſet: ipſe in pꝛimo inſtanti meruiſſet. ſed totum añs illius conditionalis fuit poſſibile. igitur et cōſequens.

¶ Pꝛo ſecunda parte ſic ſpālr arguit. Angelus malus q nō peccauit ī pᵒ peccauit ī ſcđo. igit a ſili. Si bonꝰ angelus nō meruiſſet in pˀmo inſtāti potuit mereri ī ſcđo.

Cōcl'o. iiij.

Angelꝰ bonus poſt pꝛimū actū charitatis: quo beatitudinē meruit: beatus fuit beatitudine vltimata ⁊ ſupnaturali. Hāc ponit. s. Tho. pꝛima parte. q. 62. art. 5. Ratio huius ſicut angelus hꝫ ex ſui natura oꝛdinem ad pfectionē naturalē: ita ex merito habet oꝛdinē ad gloꝛiā. ſed ſtatiꝫ habita natura habuit pfectionē naturalē. igitur poſt meritū habuit beatitudinē ſupernaturalem.

¶ Verū cōtra tria fundamēta q tenent in pfatis ꝯcl'onibꝰ multiplr obijcit. Pꝛimū fundamentū ē. poſſibile eſt naturā rōnalē vel intellectualē: puta angelū vt hoīeꝫ poſſe elicere actū liberi arbitrij ī iſtāti et poſſe mereri in inſtanti.

Angelici q̄s recitant Adā pᵒ ſen. diſtin. 10. Greg. 2 diſt. 5.

¶ Contra arguūt quidā angelici quos recitāt Adā ⁊ Grego. pꝛimo ſi ſic: g̃ aliq̄s pōt peccare ī pˀmo inſtāti ſui eſſe. qđ eſt falſum: qꝛ iuſtitiā amittere nō pōt. qđ eniꝫ eſt dū eſt neceſſe eſt eſſe.

¶ Rñdeo. dico pꝛimo ꝙ illa ppō. Nullus pōt mereri ī aliqua menſura niſi poſſit in illa ⁊ p illa iuſtitiā amittere. ē ſimplr falſa: qꝛ tūc nullus exiſtēs ī charitate p mēſura q eſt ī charitate poſſet mereri: qꝛ nō pōt iuſtitiā perdere: qꝛ omne qđ eſt dū eſt neceſſe eſt eſſe.

¶ Dico ſcđo ꝙ illa ppō / ſi quā hꝫ apparentiā veritatis: opꝫ ꝙ intelligat de impˀitate oppoſita neceſſitati abſolute vel neceſſitati coactionis: nō aūt de impoˀitate oppoſita neceſſitati ex ſuppoſitiōe. Hec pariformiter habēt ex dictis s. Tho. in. 3. di. 12. q. 2. ar. pˀmo. ⁊ đ veri. q. 29. ar. 6.

¶ Scđo. qꝛ ſi ſic. addito caſu poſſibili ſequeret ꝙ aliq̄s inuitꝰ peccaret: puta tpe intermedio īter inſtans quo nō diligit deū: ⁊ inſtās quo eligit actum dilectionis.

¶ Rñdeo. opationes angelice mēſurant inſtāti tpis diſcreti: nō aūtē tpis ꝯtinui. Talis autē tēpoꝛis diſcreti inſtātia ſine q̄cūqꝫ medio tpe inuicē ſibi ſuccedere poſſunt.

¶ Tertio arguunt. ſi ſic ſequeret ꝙ duo poſſent eē merita eq̄lia omnino: quoꝝ vnū ē in tpe ⁊ aliud in inſtāti. hoc aūt eſt īcōueniēs: qm̄ nihil pdeſſet cōtinuatio meriti. cōſequentia pbat. Mereāt em̄ duo: vnū in inſtāti ⁊ aliud ī hoꝛa meriti duplo ad meritū in inſtāti. Mereat quoqꝫ tertius merito p dimidiā hoꝛā: ⁊ ita ſubduplo merito ſecūdo: g̃ equali merito in inſtanti.

¶ Rñdeo. dico pˀmo ꝙ applicādo iſta ad itellectū angelicū: errat: qꝛ opatio angelica non menſurat tēpoꝛe continuo nec illius inſtanti: vt al's dictum eſt.

¶ Dico ſcđo negando illud eſſe inconueniens. Ad pbationē dico ꝙ aliqua continuatio meriti pdeſt. Nam cōtinuatio q nō eſt ex libertate ⁊ ſcia nō pdeſt. Pꝛodeſt inq̄ꝫ qꝛ nō minus meret cōtinuās meritum ſic p hoꝛaꝫ qꝛ frequēter eliciens ceteris paribꝰ: ⁊ interrūpēdo exponeret ſe periculo non tam cito reſumendi.

¶ Item arguūt ſi ſic ſequit ꝙ ſm legeꝫ cōem poſſet quis iuſte puniri pꝛo finitis peccatis venialibus pluſqꝫ p maximo moꝛtali facto in eodē tpe: qꝛ p veniali vniꝰ inſtātis debet aliqua pena et illa non excedit īfinite a pena debita moꝛtali. igitur totiēs poterit peccare venialr ſm multitudinē finitam eque grauiter.

¶ Rñdeo. dico pᵒ ꝙ pūiri grauiꝰ pt accipi duplr: itēſiue ⁊ extēſiue.

¶ Dico ſcđo ex. s. Th. in pꝛīa ſcđe q. 88. ar. 4. ꝙ pena debita moꝛtali intēſiue ppoꝛtiōabilis eſt debite veniali: qꝛ nō excedit in īfinitū. Poſſent ergo tot cōmitti venialia ꝙ pena ignis eis debita in ēſioꝛ

eſſet q̃ꝫ debita mortali alicui: licꝫ
extẽſiue nunq̃ꝫ ꝓportionet. ſꝫ in
infinitũ excedit extenſiua: q2 ſe hꝫ
ſicut perpetuũ ad temporale.
¶ Scðm ſuppoſituꝫ eſt. Poſſe eſt
formã que nõ eſt in hoc inſtãti ſꝫ
ſe tota nec ſm partẽ ꝓduci ime=
diate poſt hoc iſtãs: puta viſionẽ
vel volitionẽ. Angelus enĩꝫ non
peccauit in primo iſtãti: ſꝫ imme
diate poſt primũ inſtans.
¶ Contra hoc arguit Adam primo
Adã pᵒ Si ſic: igit̃ aliqð inſtãs eſſet ime=
ſen. diſ. diatũ inſtãti. qð eſt icõueniẽs. g̃.
10. q. pri ¶ Rñdeo. dico primo hec argumen
ma. ta tria ſupponere falſa ⁊ cõtra do
ctrinã. s. Thome. Primo enĩ ſuppo
nunt ꝙ oĩs volitio ſm ſe tota ſit̃ ꝓ
ducta mẽſuret̃ iſtãti tpis ꝯtinui.
¶ Secũdo ꝙ in nullo tpe inſtans
inſtãti ſuccedit ſine medio.
¶ Tertio ꝙ nullius rei ꝑmanẽtis
ſit dare vel poſſit dari vltimũ eſſe
ſui eſſe: loquẽdo de quocũqꝫ inſtã
ti et cuiuſcunqꝫ temporis.
¶ Dico ſcðo ad hoc primũ añs eẽ
verũ ⁊ ꝯñs quoqꝫ gratis ſibi con=
cedi: lꝫ ꝯñam ex fundamẽtis ſuis
nunq̃ꝫ ꝓbauerit. Cũ per inſtãs nõ
intelligat aliqð idiuiſibile in tpe
nec aliquã menſurã indiuiſibilẽ:
ſꝫ fieri in inſtãti intelligit ꝙ aliq̃d
ſit totũ ſimul et non per partẽ an
te partem.
¶ Scðo Ariſto. 8. phyſi. inq̃t. Nõ
tex. cõ. eſt dare vltimũ inſtãs rei ꝑmanẽ=
11. tis in eſſe. igit̃ nõ eſt dare pari ra=
tione vltimũ indiuiſibile in q̃ res
aliqua et quelibet eius ps nõ ſit.
¶ Rñdeo. ꝓpõ phi vera eſt vbi in
ceptio vel definitio rei hñt eſſen=
tialẽ ⁊ neceſſariũ ordinem ad ali=
quem motũ vel mutationẽ ſucceſ=
ſiuã: ⁊ per ꝯñs in operationibus an
geloꝝ q̃ ſunt ſupra motũ cõtinuũ
⁊ tempus, conſequens illud: talia
locum non habent.
¶ Tertiũ ſuppoſitũ eſt. Angelus
põt ſubito ceſſare ab actu ſuo vel
ſubito ſuſpẽdere actũ ſuum: ſic ꝙ
mõ hꝫ aliquẽ actũ volũtatꝫ ⁊ nũq̃ꝫ
habebit poſt illũ nec aliq̃d eius.

¶ Contra arguit Adã: cuiꝰ argu= Adã pᵒ
mẽtũ ꝑtermittimꝰ: q2 eoꝝ ſolutio ſen. diſ.
pꝫ per ꝑdicta. Fundant̃. n. in fal= 10. q. 1.
ſo. ſ. ꝙ impoſſe ſit indiuiſibile ſeq̃
aliud idiuiſibile ſine medio i quo
cũqꝫ tpe. Hoc enĩ non eſt ĩpoſſe in
tempore diſcreto.

¶ Diſtinctio. vj.

Frater Iſidoꝝ mẽſis.

Circa ſextaꝫ diſ. q̃rit̃ Utruꝫ angelus poſ
ſit moueri local̃r.

Pro queſtione ſit hec pri=
ma concluſio. Nec
angelus nec aliqð corpus poteſt
ſeipſꝫ mouere local̃r: vt ꝓprie ⁊ ꝑ
ſe mouẽs ⁊ ꝑ ſe motũ local̃r. Hãc
ꝓbat vniuerſaliꝰ. s. D. pᵒ ꝯtra gẽ.
ca. 13. Iteꝫ in prima pte. q. 2. ar. 3.
huius rõ eſt. Nihil ideꝫ eſt ſimul
actu ⁊ potẽtia reſpectu eiuſdẽ. Sꝫ
oẽ qð mouet̃ inq̃ꝫtũ hmõi eſt i po
tẽtia: q2 motꝰ eſt actus entis i po
tentia ſm ꝙ hmõi. oẽ aũt qð mo=
uet inquãtũ mouet eſt in actu: q2
nihil agit: niſi ſm ꝙ eſt in actu. g̃
nihil eſt reſpectu eiuſdẽ mouẽs ⁊
motũ: ⁊ ſic nihil mouet ſeipſum.
¶ Cõtra arguit Scotus ꝙ idem
poſſit mouere ſeipſuꝫ pᵒmo. volun
tas mouet ſeipſam inquãtũ eſt li
bera: ⁊ mouet̃ a ſeipſa inquãtũ ẽ
receptiua ergo.
¶ Rñdeo. Uolũtas quo ad pᵒmuꝫ
actũ volẽdi mouet̃ ab extrinſeco
motore. ſ. deo. pria ſcðe. q. 9. ar. 4.
Et ex hoc mouet ſe ad aliud. Uñ
nõ ſm idẽ mouet ⁊ mouetur.
¶ Scðo. intellectꝰ mouet iforma=
tus notitia ſimplici: ⁊ mouet̃ quo
ad notitiã declaratiuam. ergo.
¶ Rñdeo. intellectꝰ ab extriſeco
hꝫ ꝙ moueat: ex ſua vero potẽtia
litate ꝙ moueat̃. et ſic ſm aliud
mouet: ⁊ ſm aliud mouetur.
¶ Tertio. intellectus agens mo=
uet poſſibile.
¶ Rñdeo. nihil ifert̃ ꝯtra ꝯclõnẽ.
¶ Quarto. ꝑncipia eſſentialia re
ſpectu proprie paſſiõis efficiũt et
recipiũt: ergo mouẽt ⁊ mouent̃.

¶ Rñdeo. propria paſſio efflũit a
ſbto nõ per trãſmutationẽ ꝓprie
dictã ſed per quãdã naturalẽ ꝯſe
quentiã. 1. parte. q. 77. ar. 6.
¶ Quinto. nõ neceſſe ẽ mouẽs et
motũ diſtigui loco vel ſbto: g̃ idẽ
poteſt mouere ſeipſuꝫ. añs proba
tur. Quia alias ſi ponat̃ ignis in=
exiſtẽs aque: ſicut angelus ponit̃
ſimul cum celo: non calefaceret.
¶ Rñdeo. negatur conſequentia.
quia oportet ꝙ mouẽs ⁊ motum
diſtinguat̃ quo ad principiũ quo
motiõis actiue ⁊ quo ad ꝑncipiũ
quo motionis paſſiue: licet poſſit
eſſe idẽ ſuppoſitũ qð mouet ⁊ mo
uet̃: ſiue illa duo ſint diuerſe par=
tes quiditatiue: ſiue quãtitatiue
ſiue diuerſe forme accidentales:
quarũ vna ſit mouẽs ⁊ alia mota.
¶ Sexto. animatũ mouet ſe mo=
tu augmenti. ergo.
¶ Rñdeo. nõ mouet ſe per ſe pᵒmo
q2 vna pars eiꝰ eſt mouens ⁊ alia
mota. vel ſaltem anima eſt princi
piũ quo vt in vegetabilibus.
¶ Ultimo. aqua calida frigefacit
ſeipſam: ergo idẽ mouet ſeipſum.
De re= ¶ Rñdeo. eadẽ hec eſt difficultas
ductiõe cũ modo quo graue ⁊ leue inani=
aque ca matũ mouet̃ ad locũ ſibi cõnatu=
lide. ralẽ: ideo ſoluta vna ſoluitur alia.
Dicit̃ ergo ꝙ ſicut in motu natu=
rali grauiũ ⁊ leuiũ ꝑncipiũ qð eſt
generãs ſꝫ quo eſt forma ſpecifi=
ca: ita in ꝓpoſito: ⁊ de iſtis latius
dicetur in ſequentibus.
¶ Cõtra quoddã dictũ poſitũ ibi
ſcꝫ ꝙ grauia ⁊ leuia nõ moueant̃
a ſeipſis ſꝫ a ſuo generãte. arguit
Grego. Grego. pᵒ. Si ꝯtingat aliqð gra=
ue generari i aere: tũc illud gene=
De mo rãs aut erit celũ aut aer: ſꝫ a neu
tu gra= tro iſtoꝝ mouet̃: ergo nõ mouetur
uium ⁊ a generãte. Qð nõ moueat̃ a celo
leuiũ. ꝓbat. Tum q2 ſequeretur: ꝙ q̃ꝫto
graue eſſet magis elongatũ a ce=
lo: tãto tardius deſcẽderet: qð eſt
falſum, probatio ſequelle: q2 quã
to magis diſtat motũ a motore:
tãto minꝰ põt ſuper illud. Tũ q2
ſequeret̃ ꝙ nõ velociꝰ deſcẽderet

graue maius q̃ꝫ minus eiuſdẽ ra=
tionis ⁊ ſimiliũ diſpoſitionũ. Pro
batio ſequelle. Mobilibꝰ enĩ ſe ha
bentibꝰ mere paſſiue ⁊ in eadẽ diſ
poſitione: nũq̃ꝫ maius trãſmutat̃
ab eodẽ agẽte nĩſi citiꝰ q̃ꝫ minꝰ.
¶ Has duas rõnes inquit Greg.
eſſe Auer. pᵒmo celi. cõ. 85. Itẽ phi
ibidẽ. Tuꝫ q2 ſi grauia moueant̃
a celo aut per impulſionẽ vel ex=
pulſionẽ ⁊ leuia ꝑ attractionẽ: ſi=
cut pꝫ ex eoꝝ deſcriptõibꝰ. 7. phy.
tex. 10. ⁊ ſi ſic ſequeretur ꝙ quan=
docunqꝫ graue moueret̃ ⁊ deſcen
deret celum expelleret igneꝫ ſibi
proximũ ⁊ aerem cõſequentem: ⁊
ita ſi lapillũ habeo in manu mea
⁊ dimittã illum cadere: mox tota
regio ſuperior agitet̃: qð videtur
deriſibile. igit̃ graue ſuperiꝰ geni
tũ nõ põt moueri a celo: q̃ erat pri
ma pars minoris pᵒmi argumẽti.
¶ Secunda pars eſt ꝙ non mo=
ueatur ab aere. probatur. Tũ q2
ꝙ idem actiuũ naturale moueret
ad diuerſas differẽtias poſitiõis
⁊ ſm cõtrarios motus. qð eſt fal=
ſum. q2 actiuũ naturale eſt deter=
minatũ ad vnũ. ꝓbatio ſequelle.
Nã per eandẽ partẽ mediũ ꝑ quã
leue aſcẽdit: ꝯtingit graue deſcẽ=
dere. ergo. Tũ q2 aut eadeꝫ pars
aeris eſt cõtinue mouẽs: aut alia
poſt aliã. ſicut de ꝓiectis dicunt
medici. Primũ nõ põt dici conue=
niẽter: q2 ſequeretur ꝙ deſcẽdẽte
grãdine: deſcẽderet aliqua pars
aeris ab illa ſuperiori regiõe vſqꝫ
ad terrã. Nõ etiam ſcðm dici põt
q2 ſequit̃ ꝙ illud graue ſemꝑ tar=
dius deſcẽderet: q2 ſecũdũ mouẽs
minus mouet q̃ꝫ primum. ergo.
¶ Rñdeo. admiſſo añte dicitur ꝙ
põt dici ꝙ mouetur ab vtroqꝫ. cre
do enim vel opinor ꝙ celũ ſit ge=
nerãs talia vel ps celi: puta pla=
neta: ⁊ forte etiã aer ꝟtute celeſti
infrigidatus eſt generans proxi=
mũm: et ideo ad vtraſqꝫ rationes
reſpondendum eſt.
¶ Ad primã ꝓbationẽ ꝙ nõ mo=
ueatur a celo: dicit̃ negando ſeq̃l=

lā. Ad ꝓbationē dꝛ ꝙ aliqd mouet graue ꝑ modū efficiētis motū vt i motu violēto: ⁊ ꝑ modū foꝛmalis p̄ncipij vt facit gn̄atoꝛ coꝛꝑis graui imprimēdo foꝛmā nālē grauitatis. s. Th. ſuꝑ ſcd̄o phyſi. in p̄ncipio. Itē ſuꝑ. 8. phyſi. exponens illud capl'z. ſed accidit. Itē Cō. 8. phy. cō. 31. Item. s. Tho. 2. ſen. diſtin. 15. q. 1. Illa ergo ꝓpoſitio eſt vera in mouente per modum efficientis: non autem per modum foꝛmalis pꝛincipij.

¶ Sciendum ꝙ ex pꝛedictis locis s. Tho. patet ꝙ ſm̄ eū foꝛma grauis nō eſt motoꝛ grauis: ſed tn̄ eſt pꝛincipiū motus: paſſiuū quideꝫ nō actiuū. Oppoſitū hic videt̃ dicere de potētia dei. q. 5. ar. 5. Itē in ſcd̄o ſen. di. 18. q. 1. arti. 2. Concoꝛdantur pꝛedicta: qꝛ grauia nō habent in ſeipſis pꝛincipiuꝫ actiuū ſui motus quod: ſꝫ quo ab aliquo mouentur. Item habēt in ſeipſis mouens inſtrumentale: licet non pꝛincipale. Si vero querat̃ ex quo grauia habent in ſe pꝛincipium actiuum ſui motus: cur non dicūtur mouere ſeipſa.

¶ Rn̄deo. vt. s. Tho. ſecūdo ꝯtra gen. cap. 24. qꝛ foꝛme qua mouēt non ſunt ab eis ſicut in agētibus liberis. in. 1. parte. q. 18. arti. 3. rn̄det: qꝛ non eſt cauſa p̄ncipalis ſui motꝰ habēs dn̄iū ſui motꝰ: vel ꝙ ꝓpꝛie determinet ſibi motū hunc vel illū: vel ꝙ eſſentie ⁊ nature ſue ꝯueniat ſe mouere ꝑ ſe. Talia em̄ non mouētur dū ſunt in ſua pꝛopꝛia ⁊ naturali diſpoſitiōe: immo tūc quieſcūt in locis ſuis. mouentur aūt dū ſunt extra ſua loca naturalia. 1. parte. q. 18. arti. 1. ad. 2. Cum pꝛedictis ſtat ꝙ grauia ⁊ leuia habent in ſe pꝛincipiū foꝛmale ſui motus. vnde inter. s. Tho. ⁊ arguentes magis eſt cōtradictio verbalis ꝗ̃ realis. Nā alij omne pꝛincipiū motus vocant motoꝛē. s. vero Tho. non: ſed vocat motorē: quod ex itegritate ſue naturalis diſpoſitionis cauſat motū: ita ꝙ pꝛius natura eſt in ſe cōpletuꝫ ⁊ eſt quid aliquo modo ſubſiſtēs ꝗ̃ cauſet motum: ſicut generans quod mouet grauia ⁊ leuia: et ſicut coꝛ mouens cetera mēbꝛa. s. Tho. de veri. q. 24. arti. 1. Iteꝫ in tractatu de natura materia. c. 4.

¶ Ad ſecūdam negatur ſequella. Ad pꝛobationē dicit̃ ꝙ ſe habent mere paſſiue illa mobilia: qꝛ non habent pꝛincipium actiuū quod: habēt tn̄ quo. qd̄ eſt grauitas vel foꝛma ſubſtantialis eis intrinſeca. vnde pōt aliquo modo cōcedi ꝙ mouentur ex ſe: ſed non a ſe.

¶ Ad tertiā impꝛobationē negat̃ quoq̃ ꝯn̄a: qꝛ de rōne impulſiōis vel attractiōis eſt ꝙ ſit motꝰ violentus ⁊ innaturalis: huius autē oppoſitum eſt in pꝛopoſito.

¶ Ad pꝛimā ꝓbationē ſcd̄e ꝑtis. negat̃ ſequella: qꝛ mediū generat grauia: puta media pars aeris generat grādines ⁊ niues: nō aūt leuia ⁊ nō mouet ad oppoſitum.

¶ Sꝫ qꝛ ēt argumētū pōt fieri de celo: dꝛ quoq̃ ꝙ agens vniuocum ſiue particulare naturaliter mouet motu determinato: ſed agēs vniuerſale naturale vt celū: mouet etiā ad oppoſita ⁊ motibꝰ ſpecie differētibus: ſed nō ab eodem pꝛincipio motus pꝛoximo.

¶ Sciēdū āt ꝙ oīa argumēta hec ꝓcedūt ex falſo itellectu ꝯcl'onis: qꝛ nō diſtinguūt inter motoꝛem ⁊ pꝛincipiū motus: nec inter pꝛincipiū quo ⁊ quod: neq̃ diſtinguunt de agente vniuerſali ⁊ particulari: vniuoco ⁊ equiuoco.

¶ Ad aliā pꝛobationē dꝛ ꝙ eadeꝫ pars celi vt medij generātis graue: mouet ipſuꝫ a p̄ncipio vſq̃ ad finē non eodē mō: qui ſomniat̃ in argumēto: ſed impꝛimēdo graui p̄ncipiū ſui motꝰ: puta grauitatē et ſuā foꝛmā ſubſtātialē. de potē. dei. q. 3. ar. 11. ad qn̄tū. vbi ꝯcludit ꝙ opꝫ mouens ⁊ motū eſſe ſimul: quātū ad motus pꝛincipiū: nō autem quātum ad totum motum.

¶ Secūdo arguit. cū ignis apud

nos generat̃ hic ex rarefactiōe radiorū ad ſpeculū aut percuſſione ſilicis ad ferrū: nullū pōt generās dari a quo moueat̃ ſurſuꝫ immediate: ſicut pꝫ volēti ſupꝛa iſtas rationes: quodcūq̃ fuerit aſſignatum generans applicare.

¶ Rn̄deo. ignis a quocūq̃ hic generat̃ ab eodē mouet̃ ſurſuꝫ: ſicut a pꝛincipio quod: licet pꝛincipiuꝫ quo mouet̃ ſit ſua foꝛma ſubſtantialis: que eſt ignis ⁊ foꝛma accidētalis que eſt leuitas foꝛmaliter.

Neq̃ forma ſubſtantialis neq̃ accidentalis: pn̄t dici motoꝛ. ¶ Neutra tn̄ harū foꝛmaꝝ: pōt dici motoꝛ ignis triplici rōne. Tum qꝛ mouere ⁊ agere nō ꝯuenit niſi rei ſubſiſtēti ⁊ cōplete in ſpē: graue aūt quādiu eſt extra locū ſuuꝫ eſt qd̄ incōpletū: vt dicit Cōmē. 8. phyſi. cō. 31. Tū qꝛ quaſi per accidens ab ea mouet̃: transfert̃. n. de potētia accn̄tali ⁊ violēta ad actū a gn̄ante vero: qꝛ transfert̃ de potētia eſſentiali mouet̃ per ſe. Tū qꝛ locꝰ nō datur ꝓpꝛie a grauitate: niſi de per accidens: accidit. n. grauitati ſepararari a loco deoꝛſuꝫ.

¶ Sic ergo pꝫ ꝙ graue ꝑ ſe mouetur a generāte tāq̃ a p̄ncipio qd̄ a grauitate vero tāq̃ a pꝛincipio quo. itē a generāte per ſe a grauitate vero quaſi per accidens.

Quō mouēs et motū ſint ſimul. ¶ Sciendū ꝙ mouēs ⁊ motū opꝫ eſſe ſimul: quo ad pꝛincipiū motꝰ tm̄: nō quo ad totū motū. ſecundo quo ad pꝛincipiū quo ꝓmū. tertio i motu quo fit trāſlatio de potentia eſſentiali ad actum.

¶ Ultimo arguit: qꝛ auctoꝛitates que vident̃ facere pꝛo ꝯcl'one: nō ſunt pꝛo ea. nā nec Phs nec Commenta. volūt ꝙ talia coꝛpoꝛa moueant̃ immediate a generāte: ſed tātūmō mediate impꝛimēdo foꝛmā grauis: que eſt pꝛincipiū illiꝰ immediatū: ſicut. 4. celi. in. 1. ꝑte. ⁊ Cōmēta. cō. 25. itē. 3. celi. cō. 28. item. 8. phyſi. cō. 32. ergo.

¶ Rn̄deo. Ille auctoꝛitates bene intellecte valde ſunt ad ꝓpoſitū noſtrum. nam vterq̃ illoꝝ vult ꝙ generās ſit mouēs ꝑ ſe: qꝛ trāſferēs de potētia eſſentiali: foꝛma vero intrinſeca eſt pꝛincipiū motus actiuū de per accn̄s: qꝛ trāſferens de potentia accidentali. itē vterq̃ eoꝛū vult ꝙ grauia moueant̃: nō ſolū pꝛima motiōe eſſentiali a generāte: imo ēt ſcd̄a: ſꝫ in ſcd̄a non requirat̃ pn̄tia ⁊ ſimultas gn̄antis nec ad idē. iō Cōmē. non dicit ꝙ in ſcd̄a motiōe nō idigeat motoꝛe extrinſeco ſꝫ eſſentialiter: ex quo. n. genitū eſt: vlterius moueri eſſentialiter non poteſt.

¶ Unde Cōmenta. nunq̃ dixit: ꝙ grauia ſeipſa moueāt. imo oppoſitum. vt. 8. phyſi. cōmē. 29. idem Ari. in littera. itē cōmēto ſequēti expꝛſſius. ſ. 30. vbi manifeſte hꝫ ꝙ ſit impoſſibili lapidē moueri ex ſe itē in cōmen. ſequenti. 31. ⁊. 32.

¶ Nec dꝫ qs moueri ad credēdū oppoſitū. Quia Cōmē. in cōmēto 32. dicat: ꝙ cū ignis habeat duas potētias eſſentialē ⁊ accidētalē. ⁊ de pꝛima dicit ꝙ ad hoc ꝙ exeat in actū indiget motoꝛe extrinſeco eſſentialiter mouēte. de ſcd̄a vero dicit: ꝙ tali motoꝛe nō eget: ſꝫ tm̄ accidētaliter remouēdo ꝓhibēs. itē ibidē dicit ꝙ eſſentia grauis ⁊ leuis facit ꝙ talia ferātur ad ſua loca. nā pꝛimū dictū intelligit̃ ꝙ nō idiget motoꝛe extrinſeco localiter ſibi pn̄te: aliquod nouū ſibi impꝛimēte. ſecūdū vero intelligit̃ ꝙ eſſentia grauis ⁊ leuis facit. tāq̃ pꝛincipiū quo: nō tanq̃ quod.

¶ Cōtra idem arguit Sco. pꝛimo Scotꝰ i
effectꝰ in actu hꝫ cāꝫ in actu. ſcd̄o 2. diſti.
phy. tex. 27. ⁊. 5. meta. tex. 3. Sed 10. q. 2.
generās nō eſt actu: qn̄ graue mouet̃ ergo nō mouet̃ a generante.

¶ Si dicat̃ ꝙ generās virtute manet in graui. Cōtra. nō manet in virtute: niſi ſicut cā i ſuo effectu. Sꝫ hoc nō eſt ens in ſe. ergo. ⁊ ſic illa virtus erit pꝛincipale efficiēs vnde ſequitur pꝛopoſitum.

¶ Rn̄deo. motꝰ grauis actu deſcēdentis: cā mālis in actu eſt ipſum graue: finalis eſſe deoꝛſuꝫ: efficiēs ipꝫ gn̄ans remanēs i ſuo effcū. l. i

foꝛa grauis in virtute.⁊ ſic negaẗ minoꝛ qꝛ eſt ſufficiēter ī actu q̄ꝫtū ad cālitatē deſcenſus. Ad īpꝛobationē:diciẗ ꝙ illa virtus erit pꝛincipale mouēs quo:nō quod.

¶ Sciendū ꝙ qꝛ ab eodē graue hꝫ grauitatē ⁊ motu deoꝛſuꝫ ⁊ ꝗtē. ſ.a generante vt ait.s. Tho.1.2. q.29.ar.2.⁊ de poten.dei.q.5.art. 5.illiꝰ quietis pꝛincipiū qđ eſt generās:quo grauitas: pꝛincipium aūt qđ:nō opꝫ eſſe coeuū ſuo effectui:neq; illa virtꝰ ꝑncipiū qđ:aut cā efficiēs quietis ꝓpꝛie loquēdo.

¶ Scđo arguit. Graui frangente pꝛohibens eius motus cauſa: nō videtur eſſe niſi ipſum graue:ſed frāgit vt ī centro.ſit ergo graue ſe ipſum in centrum mouebit.

¶ Rñdeo. Reſpectu illiꝰ obſtaculi a ſe diſtincti loco ⁊ ſuppoſito et eſſentialiter graue poteſt habere rationē mouentis,quod: non aūt reſpectu ſuiipſius.vnde negatur ꝯña; qꝛ cauſa efficiēs poſterioꝛis nō opoꝛtet vt ſit cauſa pꝛioꝛis.

¶ Tertio. Ab eodē generaẗ grauius ⁊ minus graue ⁊ vnū eoꝝ deſcendit velocius altero:exiſtētibꝰ in eis eadē diſtantia ad centrum ⁊ eadem influentia celi. ergo diffoꝛmitas motuum in iſtis eſt ab aliquibus cauſis intrinſecis.

¶ Reſpōdeo. Illa diffoꝛmitas motuū eſt a cauſis intrinſecis:ſed illa non ſunt pꝛincipalia mouētia. cauſa enim pꝛincipalis eſt generans que eſt eadem:inſtrumentalis vero grauitas que diuerſa.

¶ Quarto. Difficile eſſet aſſignare cauſam intenſionis motus naturalis in fine.ergo.

¶ Rñdeo. Illa cauſa non eſt mouens pꝛincipale ſiue quod: ſꝫ mouens inſtrumentale ſiue quo.

tex.32. ¶ Quinto, Ariſto.8.phyſi.ſoluēs dubitationē de grauibus ait:cuꝫ iā actu eſt leue mox operabiẗ:niſi pꝛohibeatur. Hoc vero neceſſario intelligitur de operatione ſecūda que eſt motus.ergo.

¶ Rñdeo. Intellige mox oꝑabiẗ tāq; pꝛincipiū quo intrinſecū: nō autem pꝛincipale.

¶ Demuꝫ arguit auctoꝛitatibus Ariſto.4.phyſi.dicit ꝙ graue et leue ſunt actiua motus. Item Cōmētatoꝛ.3.celi.com.22.dicit ꝙ lapis mouet ſe inquātū eſt grauis in actu:⁊ mouetur inquātū eſt in potentia inferius.ergo. tex. 85. ⁊.86.

¶ Rñdeo. Vult Ariſto. graue ⁊ leue eſſe actiua motꝰ tanq; quo: eodē etiā modo dixit ꝙ mouet ſe:lꝫ impꝛopꝛie dicatur motoꝛ.

Cōclo. ij. Angelꝰ poteſt localiter moueri a ſeipſo ⁊ per accidēs. Iſta pōt ꝓbari ſic.illud qđ pōt eſſe ſucceſſiue in diuerſis locis diſtinctis ꝑ accidēs:pōt moueri localr̄ per accidens. Sed angelus eſt hmōi.ergo.maioꝛē ⁊ minoꝛem pꝛobat.s. Tho.1.par.q.53.art.1.⁊ in ꝑº ſen. diſt.37.q.4.arti.1.

¶ Sciēdū pꝛimo ꝙ eſſe in loco vt in loco nō ꝯuenit angelo niſi per accidēs ratione.ſ.aſſumpti coꝛpoꝛis. Sed eſſe in loco vt operās in operato conuenit angelo per ſe: ſicut materia pꝛima eſt in loco vt pars ⁊ punctum: ſicut terminus non autem ſicut locatur.

¶ Sciēdū ſcđo ꝙ ex p̄dictis infertur ꝙ lꝫ angelꝰ moueaẗ localiter ad ſenſuꝫ p̄expoſitū:nō tñ pōt cōcedi ꝓpꝛie loquēdo ꝙ moueaẗ ad vbi ſeu ſm vbi:nec ꝙ ſit vbicabilis:qꝛ nō eſt ī loco circūſcriptiue. Ois aūt res vbicabilis eſt circūſcriptibilis ⁊ loco ſuo ꝯfigurabilis ſm ſuā ſuperficiē:vt patet ex diffinitione vbi auctoꝛis ſex ꝑncipioꝛum. De quo dñs Albertus in cōmento ibidem.ex quibꝰ patet ſecunda pars cōcluſionis. Angelꝰ non eſt vbicabilis.

¶ Pꝛima vero pars ꝓbaẗ. Quia ipſum moueri eſt ipſuꝫ ſucceſſiue circa coꝛpus vel locū operari: ſed ipſum eiꝰ operari ab ipſo angelo effectiue pꝛocedit:ſicut a ꝑncipio effectiuo ꝓximo:lꝫ ꝓcedat a deo ſicut a pꝛincipio pꝛimo. Igiẗ angelꝰ eo mō quo mouetur a ſeipſo

moueẗ.ꝑma par.q.18.ar.1.

¶ Ex quo pꝫ:ꝙ angelus cū ſit viuens pōt ſeipſuꝫ mouere ad oꝑationem īmanentē ⁊ trāſeuntem:⁊ ſic ēt deus vt cōcedit.s. Tho.eadem.q.ar.3.ad pꝛimum.

Scotꝰ ⁊ aliȷ̄ vt refert. Grego. hic.q.2. ¶ Cōtra arguit Scotus ⁊ quidā aliȷ̄ ꝓbātes:ꝙ impoſſibile ſit angeluꝫ quacūq; virtute moueri localiter niſi ſolū ꝑ potētiā diuinā. Pꝛio ſequereẗ magnitudinē: motum ⁊ tēpus cōponi ex indiuiſibilibus.ꝯtra demōſtrationē phi.6. phy.ergo.ꝓbaẗ ꝯña.qꝛ ſi indiuiſibile vt angelus mouereẗ ꝑ ſe:idiuiſibilia in illo eſſent īmediata. Tex.1.

¶ Rñdeo.negaẗ ꝯña. Ad ꝓbationem:diciẗ ꝙ duplex eſt indiuiſibile ꝑmū cui coꝛreſpōdet neceſſario locus ſiue indiuiſibile in ſpacio: qđ ſi eſſet nō coexiſteret diuiſibili parti:aliud nō. De pꝛimo intelligitur demōſtratio Ariſto.⁊ ſi tale mouereẗ indiuiſibilia eſſent immediate:angelus vero nō eſt tale indiuiſibile:ſed coexiſtēs diuiſibili ſpacio. Hec eſt ēt rñſio ipſiꝰ Gregoꝛiȷ̄ ⁊.s. Tho.1.parte.q.53.art.1. ad pꝛimum.

¶ Secūdo. Sequereẗ ꝙ angelus in ſuo motu nullā haberet reſiſtētiam:⁊ per ꝯñs nulla ibi eſſet ſucceſſio.cum ois ſucceſſio ſit in motu ꝑꝑ reſiſtentiā.4.phyſi.⁊ ibidē Cōmen.cō.3.ergo. tex. 70.

¶ Rñdeo.negaẗ ꝯña ſecūda. Quia agens liberum pōt ſucceſſiue mouere ſine reſiſtentia. Dictuꝫ ergo phi eſt intelligēduꝫ de motu nāli verūtamē nō ſola nec tota cā ſucceſſionis in motu ēt mere nāli eſt reſiſtētia mediȷ̄ ad mobile:vt poſtea dicetur.

¶ Tertio. Sequereẗ ꝙ angelus ꝑfectioꝛ ⁊ maioꝛis virtutis:nō poſſet ſe mouere velocius q̄ꝫ angelꝰ minoꝛis virtutis. ꝯñs falſum. qꝛ ſequereẗ ꝙ virtus maioꝛ ⁊ minoꝛ agunt actiones equales inequali tēpoꝛe: qñ agunt ſm vltimuꝫ ſui poſſe. Qđ nō eſt intelligibile ⁊ cōtra Phm ⁊ Cōmē.7.phy. pꝛobaẗ ꝯña:qꝛ neuter hꝫ aliquā reſiſtētiā. tex.35.

¶ Rñdeo. Relicta rñſione Gregoriȷ̄:que aduerſaẗ.s. Tho. dꝛ cōcedēdo ꝯſequētiā.ſi ambo moueantur motu diſcreto nō trāſeūdo ꝑ mediū:⁊ etiā motu ꝯtinuo tranſeundo per mediū:verūtamē neuter pōt pertrāſire in inſtanti quātūcūq; ſpacium nec motu continuo nec diſcreto:⁊ hoc neq; tranſeundo per mediū neq; tranſeūdo ſine medio:ſed tñ nō eſt dare minimū tēpus in quo poſſit pertrāſire:nec maximā velocitatem ſibi poſſibilē in mouēdo ſe:⁊ cōſequēter,nullus poteſt mouere ſeipſuꝫ ſumma velocitate ſibi poſſibili vt argumentum ſupponit.

¶ Sciendum ꝙ.s. Tho. reputat Ariſt.ſufficiēter demonſtraſſe in 7.phy.⁊ octauo ꝙ nihil pꝛimo et per ſe moueẗ a ſeipſo quacūq; ſpecie motus qui eſt actus imꝑfecti. Et cū motus angeli in loco nō ſit actus imperfecti ſed potiꝰ actus ꝑfecti:ideo tali motu angelꝰ mouet ſeipſum. Ille.n. motꝰ equiuoce dicitẗ motꝰ localis cū motu locali coꝛpoꝛum de quo demōſtrat Ariſto.in phyſicis:⁊ per hec patet rñſio ad tria argumenta facta ab aliȷ̄s.procedūt.n. de motu locali qui eſt actus imperfecti et ꝓpter indigentiam mobilis. Tex. 2. tex. 27.

¶ Cōtra quoddā incluſum in ꝓbatione cōcluſionis ꝙ illud qđ ꝓpꝛie moueẗ localiter acq̄rat vbi: qđ eſt quid diſtinctū ab ipſo loco arguit Gregoꝛiꝰ ꝑmo ſic.ſi coꝛpꝰ ſic motū acquirit nouū vbi intelligendo per vbi aliquam rem ſibi foꝛmaliter inherentem ſiue abſolutam ſiue reſpectiuā. igitur per motum perdit aliqđ vbi. Et ſi ſic. vel ergo moueẗ ab aliquo vbi ad aliud vbi in tēpoꝛe vel in inſtanti vel neutro modo.ergo. Nō mouetur aūt in tēpoꝛe:qꝛ ſi ſic ergo mouetur partibiliter ⁊ ſucceſſiue.vel igitur ſm partes mobilis vel ſm partes vbi.ſi ſm partes mobilis: ita ꝙ mobile pꝛius ſm vnā partē Grego. h.q.1.

mouet ad vbi q̃ ẜm aliam ⁊ q̃ totuꝫ: quero de alia parte mobilis. Quia ſequit ꝙ ipſa quieſcet alia parte cõtinui mota: qđ eſt impoſſibile: aut ꝙ habeat aliquã partẽ vbi quã prius nõ habebat: quam habere nõ potuit niſi migrando de ſubiecto in ſubiectũ: qđ eſt impoſſibile naturaliter.

¶Si vero mouet partibiliter ẜm partes vbi: ita ꝙ mouet prius ab vna parte vbi q̃ ab alia. Quero de illa alia parte vbi: in qua parte maneat ſubiectiue per tẽpꝰ in quo mouet ab alia: ⁊ ſequit pariter: vt prius ꝙ parte cõtinui mota: quieſcat alia: aut ꝙ vbi tranſmigret de ſubiecto in ſubiectum.

¶Si detur tertiũ puta ꝙ totum mobile ſimul prius mouetur ab vna parte eſſentiali ipſius q̃ ab alia. Contra. primo ſequit ꝙ vbi ſuſcipiat magis et minus contra auctorẽ ſex principiorũ. ſecundo ſequeret ꝙ quelibet pars mobilis habeat aliquã eandem parteꝫ primi vbi quã habuit prius: lꝫ nõ oẽm habeat: ⁊ per cõſequẽs eſſet in eodem loco: ⁊ per conſequens: ꝙ quelibet pars quieſcit. ergo mobile localiter motum non mouet in tẽpore partibiliter ſiue ſucceſſiue de vno vbi in aliud.

¶Qđ aũt nec moueat in inſtanti probãdo deducẽdo ad ſeptẽ incõueniẽtia. primũ eſt ſequit ꝙ ſit dare primũ mutatũ eſſe: quod nullũ

text.52. moueri ꝓceſſit ꝯtra phm̃. 6. phy.

⁊.54. deducit aũt hoc exẽplo ſequellã. Sit. p. corpꝰ quieſcẽs ĩ loco determinato: cuius vbi ſit. a. ⁊ incipiat p. moueri cõtinue. ſi ergo. p. in inſtanti mouet ad. a. ſit illud. b. tũc ſic aut. p. in inſtãti. b. erit totũ vbi priꝰ erat aut nõ. ſi ſic: ergo hꝫ idẽ vbi. a. in inſtãti. b. ⁊ per ꝯñs ſimul eſt mutatũ ab. a. ⁊ non mutatũ. ſi nõ: ergo eſt mutatũ ad aliq̃d nouũ: ergo aut ad aliqđ diuiſibile vel indiuiſibile preciſe. Nõ primũ q: in motu ꝯtinuo partis diuiſibilis priꝰ acquiritur pars ⁊ nulla tota ſimul acquirit ex. 6. phy. ſi ẜm de- text.73. tur: ſequit intentum.

¶Scđm incõueniẽs eſt q: ſeq̃tur ꝙ tollat motus cõtinuꝰ. Nã opꝫ dicere ꝙ ſemp̱ mobile eſt totũ in termino a quo: vel totũ in termino ad quem.

¶Tertiũ incõueniens eſt. ſequit ꝙ idẽ in eodeꝫ inſtanti ſit primo genitũ ⁊ corruptũ: eſt ⁊ nõ eſt. Deducit ſic in eodẽ inſtãti. p. eſt prio motũ ad vbi. c. ⁊ ipm̃. c. prio genitum ⁊ ĩ eodẽ inſtãti eſt. primo motum a. c. ⁊ ipſum. c. pͦ corruptuꝫ. ergo. c. in eodẽ inſtãti primo genitum ⁊ corruptũ: eſt ⁊ nõ eſt. Reliquorum incõuenientiũ ex his patebit ſolutio.

¶Rñdeo. primo ꝙ mobile ſic motum localr̃ perdit nouũ vbi ⁊ acq̃rit aliud: ⁊ de vno vbi mouetur ad aliud.

¶Dicitur ſecũdo ꝙ mobile motu locali in tẽpore menſurãte motũ eius hꝫ duplex vbi. Primũ eſt vbi conſtitutũ ꝓciſe ex partibꝰ ſimultaneis diſtinctis ẜm diſtinctionẽ partiũ ipſius vbi: correſpondentibus diuerſis partibꝰ loci ſui primi ⁊ proprij ⁊ adequati: ⁊ tale vbi eſt adequatũ mobili: q: correſpõdet loco adequato ipſius. Iteꝫ tale vbi indiuiſibilr̃ perdit ⁊ acquiritur ideſt totũ ſimul. Ratio ẽ: q: tale vbi eſt reſpectꝰ vel habitudo corporis locati ⁊ partiuꝫ eius ad locum. Reſpectus aũt idẽ nõ manet: variato fundamento. Poteſt ẽt dici tale vbi perdi in inſtãti: q: eſt dare vltimum inſtãs ſui eſſe: ⁊ põt dici perdi in tẽpore: q: eſt dare p̃mũ inſtãs ſui nõ eſſe: non aũt primũ inſtans ſui eſſe. Tale autẽ vbi hꝫ mobile localr̃ motũ motu recto in quolibet inſtanti tẽporis mẽſurãtis motũ eius: aliud ⁊ aliđ totaliter diſtincta. Secundũ vbi: qđ hꝫ mobile tale eſt cõſtitutũ ex partibꝰ ſibi adinuicẽ ſuccedẽtibꝰ cuius diuerſe partes correſpõdet diuerſis locis totalibꝰ mobilis in toto motu. Nec dico locis adequa-

tis mobili. q: ſicut mobile in qualibet parte tẽporis in loco maiori ſe nõ adequato: ita hꝫ vbi correſpondẽs maiori ſe. Et ſic nõ hꝫ totum illud vbi ſimul: ſed priꝰ vnã partẽ ⁊ poſtea aliam. Hoc autem vbi ſe hꝫ ad primũ ſicut linea ad punctũ: ⁊ ſicut terminatũ ad terminatiuũ. Item tale vbi ⁊ quelibet ps̱ eiꝰ acq̃rit ⁊ p̱dit ĩ tp̱e: ⁊ tale vbi fluens eſt motus localis.

¶Dicitur tertio reſpondẽdo obiectis: ꝙ vbi ſucceſſiuuꝫ acquirit ⁊ perdit in tẽpore partibiliter: ſimultaneũ in inſtanti. Ad primaꝫ improbationẽ: ꝓ inſufficiẽti diuiſione arguit. Nam acquirit ⁊ perditur ẜm partes ſibi ſuccedentes ẜm prius ⁊ poſterius quarũ quelibet informat totum mobile ſucceſſiue: ⁊ q: hoc membrũ nõ impugnatur ab eo: ideo adductas probationes nõ opꝫ diſſoluere: q: verum cõcludũt: ſed non cõtra nos.

¶Dicitur quarto. Ad probationes ꝙ nullum vbi acquirat aut perdat totũ ſimul: dicit ꝙ procedunt ex falſa imaginatiõe. ſ. ꝙ vbi ſimultaneũ ſic perdat in inſtanti vel totũ ſimul quaſi ſit dare p̃mũ inſtans ſui nõ eſſe in quo mobile mutet ⁊ mutatuꝫ ſit ab illo. Nos aũt nõ ſic imaginamur: ſed totuꝫ oppoſitũ. ſ. ꝙ ſit dare vltimuꝫ inſtans eſſe talis reſpectꝰ: ⁊ primuꝫ tempꝰ ſui nõ eſſe. Nec hoc incõuenit in reſpectiuis: qui incipiunt ⁊ deſinunt ac variat tm̃ ad variationẽ ĩceptionẽ vel deſitionẽ ſuorum abſolutoꝝ: ſicut de duobꝰ ſimilibus: que augent vel minuũt aucto vel minuto vno ſimili.

¶Ad ſecũdum incõueniẽs neget ſequella: q: cõtinuitas ĩ motu locali non attendit penes talia vbi indiuiſibilia ẜm prius ⁊ poſteriꝰ. ſed ẜꝫ vbi diuiſibilia ⁊ ẜm diuiſionẽ loci vel ſpacij acq̃ſiti vel p̱diti.

¶Ad exemplũ vero pro primo inconueniẽti dicit ꝙ. p. in inſtãti. b. perdit. a. vbi: ſuppoſito ꝙ. b. inſtans ſit primuꝫ inſtãs temporis menſurãtis motũ: ⁊ hoc accipiendo diuiſionẽ ⁊ deſitionẽ per poſitionem de p̄ſenti et remotionẽ de futuro. Si aũt talia exponãt ecõtra. ſ. per negationẽ de p̄ñti ⁊ poſitionẽ de preterito: tale vbi perditur nõ inſtanti. b. ſed in tẽpore ſequenti modo dicto prius.

¶Dicitur quinto ꝙ in quolibet inſtanti tẽporis intrinſeco: mobile. p. perdit vnuꝫ vbi indiuiſibile ⁊ acquirit aliđ vbi diuiſibile. Ad inconueniẽs dicit ꝙ ĩ quolibet tali inſtanti verũ eſt dicere ꝙ. p. mobile mutatur ⁊ mutatũ eſt diuerſimode: exponendo vt dictum eſt. Magis tñ proprie dicitur ꝙ in inſtanti mutat. p. mobile ad vbi indiuiſibile ⁊ mutatũ eſt ad ipſum: ſed ĩ tp̱e ĩmediate ſequẽti mutat et mutatum eſt ad ipſum.

¶Dico vltimo ad vltimũ inconueniens ꝙ in talibus ĩdiuiſibilr̃ durantibꝰ nõ eſſe inconueniẽs generationẽ ⁊ corruptionẽ ĩmediate ſibi ſuccedere: ſicut pꝫ de mutatis eſſe et de inſtantibus.

¶Secũdo arguit. celuꝫ ẜm phm̃ vere mouet localiter. ⁊ tñ nõ acq̃rit vbi. ergo. añs eſt auctoris libri ſex p̄ncipioꝝ dicẽtis vltimã ſpheram non habere vbi.

¶Reſpondeo. Nos loquimur de motu locali corporis circũſcripti ab aliquo locante extrinſeco.

¶Tertio arguit. Sequit ꝙ localiter motũ ſimul moueret motibꝰ diſtinctis: ⁊ ꝙ daret aliud genus motuũ preter poſita a pħo. ergo. añs probat. Nam mouet ẜm locũ ⁊ ẜm vbi motus vero ad vbi non eſt motꝰ ẜm locũ: nec aliqđ alioꝝ.

¶Rñdeo. Licet mobile acquirat per motũ locum ⁊ vbi realiter diſticta: nõ tñ acq̃rit duos termĩos motꝰ: q: vbi ⁊ locus ſunt vnꝰ terminus cõpletꝰ motus: q: per vbi habet locus ⁊ eſt certus ordo inter ea: nec daret ei ſpẽm ſine alio. ⁊ ideo negat p̃ma ꝯñtia. negatur pariter ſecũda cõſequẽtia: q: locus pertinet ad predicamẽtũ vbi

nō ſicut ſpecies: ſ; ſicut proximū principiū ꝯſtitutiuū ei⁹ .s. Tho. ſuper tertio phyſi. l.4.

¶ Arguit quoq̄. vbi nō ē res abſoluta neq̄ reſpectiua ergo nō ē. prima pars antecedētis p;: q: nō ſubſtātia ꝛc. ſecūda probat̄. Non enim eſt reſpect⁹ loci ad locatum nec ecōtra. Nam ſi ſic loci eſſet locus. item q: talis reſpect⁹ eſt de genere relationis: vbi vero nō eſt de predicamēto relationis.

¶ Reſpondeo. negat̄ antecedens quo ad ſecundā partē. Ad probationem dicit̄ ꝙ arguit ab inſufficienti diuiſione. Non. n. vbi eſt reſpectus loci ad locatu; nec locati ad locum nec vterq̄ illoꝝ: ſed eſt comparatio fundata in circūſcriptione paſſiua locati ad locu; circūſcribentē: de hoc eſt. s. Tho. in tractatu de natura relationis.

¶ Ad idem arguit. queſtio facta per interrogatiua de p̄dicamēto vbi: querit̄ de loco. Idem eīn eſt querere vbi eſt ſortes ꝛ in quo loco eſt ſortes. ſil̄r rn̄ſio eſt de loco ergo vbi eſt locus et econuerſo.

¶ Reſpondeo. negat̄ cōſequētia. Nam q: locus eſt notior ꝛ ſenſibilior q̄ vbi: ꝛ ſunt iſeparabilia: et vnum eſt de intellectu alteri⁹: iō de ambobus ſimul queritur: et p̄ ambo ſimul reſpondet̄: nō tn̄ ſequtur ꝙ ſint idem: ſed eſt fallacia cōſequētis. Cum aūt dicit̄ in ſchola ı foro: circūloq̄t̄ ꝓpⁱas differētias vl̄ ſpēs vel indiuidua ipſius vbi.

¶ Item probat intentū auctoritatibus Cōmētatoris. 4. phy. cō. 34. dicentis pluries: locum corporis locati eſſe vbi eius. Ite; Boetij ı libro de trinitate dicētis. vbi vel de deo vel de homine predicari pōt: que verba exponēs Cōmētator ibidem dicit. vbi ideſt locus poteſt quidem predicari ꝛc.

¶ Rn̄deo. Mens Cōmēta. nunq̄ fuit ꝙ locus eſſet vbi: ſed ꝙ eēt cā eius: vt p;. 5. meta. cō. 28. vbi dic̄ ꝙ vbi eſt reſpectus.

¶ Ad verba Boetij dicit̄ ꝙ mēs eius fuit vbi allegeᷓ ꝙ vbi nō dic̄ aliquā entitatē abſolutā inherentem illi de quo dr̄ ſine cōparatiōe ad aliq̄d extrinſecū: eode; mō intelligēdus eſt Cōmētator eius: cū ibidem dicat ꝙ in tali predicatōe forma inherētiū fit: nō tamē intelligitur inherere.

¶ Aduertēdum. ſiquis vellet predictam difficultatē de vbi euadere: poſſet dicere: ꝙ mobile localr̄ motu; nullā rem ſibi inherente; acq̄rit: ſed ſolum locū extrinſecū. Hoc enim dicit. s. Tho. 2. ſen. di. 7. q. 3. arti. 1. ad tertiū. item de potentia. q. 6. ar. 3. item in p̄ma par. q. 9. arti. 2. ite;. 4. ſen. diſt. 44. q. 2. arti. 3. queſtiū. 3. tn̄ qđ dictū eſt probabilius videtur.

Cōcl'o. iij.

Angelus eo mō quo mouetur localiter pōt moueri de extremo ad extremū per mediu; ſi vult. ꝛ nō per mediū ſi vult. Hāc ponit. s. Tho. p̄ma p̄te. q. 53. arti. 2. ite; ı p̄mo ſen. di. 37. q. 4. ar. 2. Ratio eſt: oē qđ ad libitū pōt moueri de extremo ad extremu; per motu; cōtinuū ꝛ per motū nō cōtinuū: pōt moueri p̄trāſeūdo medium ꝛ nō pertranſeūdo: ſed angelus eſt huiuſmodi. ergo.

¶ Cōtra arguit corruptor veritatis ꝙ error ſit dicere ꝙ poſſibile ſit āgelū trāſire de extremo ad extremū nō tranſeūdo per mediu;. Corruptor veritatis.

Et primo quidē multiplici auctoritate. Prima eſt error cōdēnat⁹ Pariſius ꝙ angelus nuſq̄ ſit aliquādo. q: Matth. 18. dicit̄ angeli eoꝝ qui in celis ſunt.

¶ Scđa eſt Damaſceni lib. 1. cap. 18. dicētis. ſolus deus in circūſcriptibilis eſt.

¶ Tertia ē Ariſt. 2. celi dicēt;: oēs q̄dē ꝯſentiūt ı loco hui⁹ corpis p̄mi mot⁹: qđ ē loc⁹ ſpirituum.

¶ Quarta eſt Tullij ı lib. de tuſculanis q̄ōnib⁹: loquētis de animabus miſeroꝝ. ſi eīn nuſq̄ ſunt. dū eos nuſq̄ pono: puto q̄de; nō eſſe eos. ergo a ſimili de angelis.

¶ Quinta eſt Hieronymi in ep̄la ad paulā de aſſumptiōe. b. virginis. Credendū eſt inquit militia; angeloꝝ cū ſuis agminib⁹ obuiā veniſſe beate virgini ı ſua aſſumptione: ēt ipſu; dn̄m noſtrū ieſu; xp̄m. Obuiatio aūt non eſt niſi in ſpacio medio.

¶ Sexta legit̄ de anima. b. Martini ꝙ diabolus voluit eam detinere ne ferret̄ in celum: ſed hoc fieri nequiſſet niſi p̄trāſiſſet medium.

¶ Septima eſt Officij cōmēdationis mortuoꝝ: ſplēdidus angeloꝝ chorus occurrat: ꝛ itē ſubuenite ſancti dei: occurrite angeli dn̄i.

¶ Rn̄deo. Ad primū negat̄ ſeq̄la angelus nō trāſit mediū in motu ergo nunq̄ eſt aliq̄n: ſ; ſic arguēs fallitur du; putat inter inſtās in quo angelus deſinit eſſe in priori loco: ꝛ inſtās quo incipit eē in vltimo loco cadere mediū tēpus de neceſſitate: ſicut inter duo loca cadit mediū ſpaciū. Hec aūt imaginatio falſa eſt.

Angel⁹ pōt eſſe nuſq̄. ¶ Utrum aūt angelus poſſit eſſe nuſq̄. Rn̄det̄ mirū eſſe primā partem vniuerſi ꝛ nobiliſſimā dependere a loco que eſt infima. Sed de hoc alias: auctoritas aūt euāgelij tm̄ cōcludit ꝙ angeli nō aliter in celis ſunt q̄ deus. quē conſtat ibi nō eſſe per modū locati.

¶ Ad dictū Damaſceni: dr̄ ꝙ ſolū cōcludit: ꝙ angelus cōprehendit̄ loco quo ad hoc: ꝙ nō ſimul eſt in diuerſis locis: non aūt ꝙ de neceſſitate ſit in loco.

¶ Ad dicta Ariſt. dicit̄: ꝙ nō ſunt ad ꝓpoſitū: q: ipſe vnā ſbām ſeparatā poſuit eſſe in loco. nō niſi per modū quo operans eſt in operato vel forma in materia cū ipſe dicat. 4. phy. ꝙ aīa nuſq̄ ē localr̄. tex. 45.

¶ Ad dicta Ciceronis dr̄ ꝙ đ eis parū curandū eſt. Tum q: ꝯn̄tia quā facit veriſibilis ē. ſ. hoc nuſq̄ eſt. igit̄ hoc nō eſt. ſic p;. 4. phyſi. Tū q: alia ꝯn̄a quā facit eſt ꝯtra fidē. ſ. miſeri nō ſunt apud iferos localiter ꝫ nuſq̄ ſūt. Quia demones ſunt miſeri: ꝛ non ſemp̄ ſunt apud inferos: q: in hoc aere.

¶ Ad dictū. b. Hieronymi: dr̄ ꝙ n̄ eſt ſimile de animabus ſanctorū ꝛ angelis: ꝛ dato ꝙ pari mō ſint in loco: ꝛ poſſint moueri localiter dicitur ꝙ alio modo eſt in motu earum ꝛ in motu corporum: qui neceſſario eſt continuus. Et ſi dicatur ſi potuit. b. Uirgi. ſine tranſitu medij peruenire ad thronum glorie qua vtilitate tranſiſſet medium dicit̄ vt aliqua ibi digna exercerent̄: puta vt ibidē a filio honoraret̄ ꝛ domina celi ꝛ terre ꝛ medij demonſtraret̄: ꝛ ꝓpter multa alia. ſil̄r dicit̄ de anima. b. Martini: vt de hoſtib⁹ ibidem de gentibus triūpharet in medio: ꝛ ſimile eſt de animabus beatis aſcendētibus ad celum. Talium. n. trāſitus occurſ⁹. ꝛ obuiatio volūtaria ſunt: ꝛ q̄n q̄ ꝯtinua: q̄n q̄ nō. ¶ Per hec ēt p; rn̄ſio ad ſeptimum illi⁹.

¶ Octauo arguit. Sint duo extrema. a. d. ſit mediū. b. c. Tranſeunte angelo: nō eſt in. a. nec in. d. q: ibi quieſcit: neq̄ nuſq̄ eſſe pōt vt ait Aug. de imortalitate aīe. ergo tranſit per mediū.

¶ Rn̄deo. vt dicit correptor corruptoris: ꝙ innititur falſo. ſ. ꝙ inter inſtās quo ponit̄ in vno extremo ꝛ inſtans quo ponit̄ in alio requiratur neceſſario tempus mediu;. Hoc eīn nō requiritur q̄n motus nō eſt continuus.

¶ Ad dictū Auguſtini dr̄ ꝙ d; ſic intelligi ꝙ locus p̄tinet ad oīa entia: nō tn̄ eodē mō: quedā eīn loco continentur: quedam in loco operant̄ ſi volūt: quedam ad oīa loca ſe extendunt, vt deus.

¶ Sciendū ꝙ argumētū petit dubiū qđ nō ſoluit: vbi mouet̄ angelus an in termino a quo: an in termino ad quē aut in medio.

¶ Reſpondetur ꝙ non mouetur neq̄ in inſtantij termini a quo neq̄ in termino ad quem neq̄ ı medio: ſed mouetur in toto tempore qđ conſtituitur ex primo ꝛ vltimo Ubi mouet̄ angelus.

inſtātib⁹ ꝛ non in aliqua eius pte
1.ſen.di.37.q.3.ar.2.ad ſcōm.itē
pma par.q.53.ar.2.ad tertium.
¶Ultimo arguit.angelus idiget
loco.nā oppoſitū eſt cōdēnatum.
ergo magis dū mouet ꝙ dum qe
ſcit. probat ꝯña per id qd dr.4.
tex.132. phy.ꝙ nō quereret loc⁹ niſi mot⁹
eēt aliquis ſm locum.
¶Rñdeo.Qm̄ locus ꝛ mot⁹ loca-
lis eq̄uoce cōueniūt corporibus ꝛ
angelis:angelus nō indiget loco
ſed magis loc⁹ angelo vt cōtinen
te.dictū aūt phi nihil facit ad p-
poſitum.s.Tho.6.quoli.ar.3.
Sco.in ¶Cōtra eandē arguit Scot⁹.pᵒ.
2.diſ.2. Nulla pars tpis pōt tranſire a fu
q.9. turo in pteritū:niſi per tp̄s pñs.
Sed ſilis eſt ordo inter ptes loci.
ergo nō poterit ptranſiri ab extre
mo in extremū niſi per medium.
¶Rñdeo.Negat ꝙ ſit ſilis ordo:
q̄ cōceſſo:magis nr̄m ppoſitū con
cepit.Nam ſicut angelus pōt ali
cubi opari in pncipio hore ꝛ i fine
nō operādo in medio:ita ꝛ trāſire
de extremo ad extremum ſine me
dio.Ulterius dr: ꝙ ſicut angelus
non ſequit leges tēporis cōis: ita
nec leges loci corporalis.
¶Secūdo arguit.Ordo pſixus a
ſuperiori agente eſt neceſſari⁹ cuili
bet inferiori:qñ preciſe circa talia
ordinata operat:vñ nullum agēs
creatū pōt facere ſine vino acetū
ppter ordinē inditū.ḡ qñ angel⁹
mouet p corpa ordinata a deo nō
poterit ſine tali ordine moueri.
¶Reſpondeo.negat maior.Naꝫ
ea conceſſa ſequeret ꝙ intelliger
quatuor obiecta corporalia niſi
inciperet a primo:vt nō poſſet in
telligere Coloniā ꝛ Pariſius niſi
intelligeret loca intermedia.Eſt
aūt vera in actionib⁹ eſſentialiter
adinuicem ordinatis: quales ſūt
partes ſpacij adinuiceꝫ: angelus
vero talem ordinem eſſentialē nō
hꝫ ad locū: ppterea exemplūꝫ de
aceto non ſufficit.
¶Sciendū ꝙ lꝫ nulla diſtantia
impediat itellectionē angeli:mo-
tum tñ impedit qꝛ operari nō pōt
in diſtans quāuis poſt motioneꝫ
vnius poſſit mouere ſtatim quan
tūcunq diſtās a ſe mobile.

Cōclo.iiij. Impoſſibile eſt angeluꝫ
moueri localiter in inſtanti.Hāc
ponit prima parte.q.53.ar.3.item
primo ſen.diſt.37.q.4.ar.3.Hui⁹
ratio eſt.in quocūq motu eſt aſſi
gnare vltimū inſtās:quo mobile
fuit in termino a quo ꝛ pmū iſtās
in quo eſt in termino ad quē: tal
motus eſt in tpe:ꝛ nō in inſtanti.
Sꝫ in oi motu quo angelus dicit
moueri localiter eſt aſſignare vl-
timū inſtās in quo eſt in priori lo
co:ꝛ primū inſtans quo fuit in ſe
quēti loco.igit qlibet motus loca
lis ei⁹ eſt ſucceſſiuus ꝛ in tpe.
¶Cōtra arguit Sco.Rō nō cōclu Sco.in
dit:qꝛ aſſumit ꝙ qeſcens in toto 2.diſ.2.
aliquo tpe:in vltimo inſtāti ei⁹ ſit q.8.
ſub eadē forma.Nā ſequit pmo
ꝙ in vltimo inſtāti ꝯſeruatiōis ſit
ibi forma panis.ſcdo ꝙ in vltimo
inſtāti illuminationis a ſole ſint
tenebre.
¶Si dicat ꝙ illuminatio eſt ter-
minus motus localis ſolis.
¶Cōtra.Ponatur ſol creatus de
nouo medio exiſtente tenebroſo.
¶Rñdeo ꝙ aliud eſt qeſcere.aliud
eſſe ſub forma.vnde ad primā ſe-
quelā reſpondebit in ſequētib⁹.
Ad ſcdam dr ꝙ nihil qeſcit ſub te
nebra lꝫ poſſit eſſe ſub tenebra:qꝛ
aer cōtinue mouet ad lucē inquā
tum ei aufertur impedimentū p
ablationem diſtantie ſolis.
¶Ad caſum ſilr dr ꝙ poſita crea-
tione ſolis i medio tenebroſo:p to
tū tp̄s precedēs aer quodāmō mo
ueretur a tenebra ad lucē p abla
tionē termini a quo ꝛ appropinq̄
tionē termini ad quē: accipiendo
large motū p ſublatiōe ois indi-
ſpoſitiōis repugnātis termino in
ducendo: potiſſime qꝛ aer hꝫ ordi
nem ad tp̄s ꝛ ad motum celi.
¶Tertio arguit.Si angelus qe-
ſcens in tpe:in vltimo quoq in-
ſtanti

ſtanti eius erit imutat⁹ in eodeꝫ
vbi igit nunq mutat nec in tēpo
re ꝯtinuo nec diſcreto.probatur
ꝯña.qꝛ accipio aliquā ptē in qua
quieſcit: ꝛ p ꝯñs in vltimo illius
tpis nō eſt mutatus.Si ēt in iſtā
ti tpis diſcreti moueatur localr.
aut illud inſtās eſt imediatū nr̄o
inſtāti termināti tp̄s quietis:aut
mediatum.Si mediatū igit in-
ter inſtās nr̄m in quo fuit ange-
lus mutat⁹ ꝛ angeli dat tp̄s me-
diū in quo qeſcit angelus:ḡ in il-
lo quieuit:ḡ in inſtāti in quo po-
nebat moueri nō mutat.Si autē
inſtans eſt imediatū:quero qd ei
rñdeat in nr̄o tpe ſi inſtās:ḡ i nr̄o
tpe inſtās erit inſtāti imediatum
ꝛ ſic tp̄s diſcretū.Si tp̄s ḡ in illo
nō mutat angelus inſtātanee: qꝛ
illud inſtās coexiſtit tēporis nr̄i
parti in qua vel cū qua pōt conti-
nue moueri.
¶Rñdeo.negat pncipalis ꝯñtia.
Ad pbōnē dr ꝙ inſtās quo ange
lus fuit vltimo in loco pcedenti:ꝛ
iſtās quo incipit eē in loco ſequē
ti ſunt immediata:loquēdo de in
ſtantib⁹ tēporis diſcreti quo men
ſuratur motus ei⁹ diſcret⁹.Ulte-
rius ꝙ illoꝝ duoꝝ inſtantiū prio
correſpōdet inſtans tpis nr̄i quo
ad ſimul deſinere:lꝫ nō forte quo
ad ſimul incipere vel durare.
¶Secundū vero inſtans tēporis
angelici ſine medio ſequit inſtās
temporis noſtri ſicut ꝛ ſui.Et cuꝫ
querit quid ei correſpondet in tē-
pore noſtro:dico ꝙ tempus ꝛ non
aliquod inſtās adequatū: ꝛ tunc
negatur cōſequentia facta ad hu
ius improbationē:lꝫ enim tale in
ſtans correſpōdeat vni parti tem
poris: tñ non hꝫ in ſe pri⁹ ꝛ poſt.
ideo in illo angelus nō pōt moue
ri:ſicut poſſet in parte temporis
ſibi correſpōdente.Unde argumē
tum fallitur dū putat ꝙ angelus
in ſcdo iſtāti ſui tēporis moueat.
Nō.n.dicim⁹ ꝙ moueat in pᵒ vel
in ſcdo inſtāti:ſꝫ in toto tpe diſcre
to cōpoſito ex duob⁹ inſtantib⁹.

¶Contra eandē concluſionē ar-
guit Gregori⁹.Angelus ſm ſuaꝫ Grego:
opinionē deſerit ſimul totū locuꝫ hic.q.3.
a quo diſcedit.ſit ergo loc⁹ a quo
a.ad quē.b.inſtās deſeritiōis.c.in
inſtāti itaq.c.aut angelus eſt in
a.vel in.b.ſi i.a.ergo i inſtāti.c.to
tum non deſerit ſimul.ſi in.b.igit
in inſtāti.c.mutat ex.a.in.b.ſicut
mā prima ſimul vnā totaꝫ formā
deſerit ꝛ aliam acquirit.
¶Rñdeo.Dicit ꝙ i caſu argumē-
ti angelus in inſtanti.c.eſt in.b.
Nec valet ꝯſequētia:igit in inſtā
ti mutat ex.a.in.b.ſed ſolum ſeq-
tur ꝙ in inſtāti.c.mutatum eſt ex
a.in.b.Motus enim ꝛ mutatio ex
a.in.b.nō eſt in aliquo inſtāti:ſed
in duobus inſtātibus ꝯſtituenti-
bus vnum tēpus diſcretū.Et ſilr
motus eius cōponit ex mutatis
eſſe:quoꝝ quodlibet eſt ps mot⁹:
nullū tñ eſt motus vel mutatio.
¶Secundo arguit.Eſto ꝙ mot⁹
angeli nō depēdeat ex motu celi:
tamen ei coexiſtit vt vere dici poſ
ſit:ꝙ dum ſol mouetur a tali loco
ad talē locuꝫ:ꝙ angelus cōtinue
moueat:quicqd igit ſit de tēpore
angelico:accipio tēp⁹ in quo ſol
mouebat angelo qeſcēte in.a.ꝛ to
tū tp̄s in quo ſol pariter moueba
tur angelo exiſtente in.b.Copulē
tur aūt duo iſta tēpora in inſtāti:
cū nō habeāt tēpus ꝛ ſit.c.tūc ar-
guit ſic.Aut angelus in.c.eſt i.a.
tm̄:aut in.b.tm̄:aut in vtroq:aut
in neutro.Nō tertiū aut quartuꝫ
vt pꝫ nec primū.Nam ſi eſt in.a.
in.c.nō eſt mutatus ex.a.ꝛ qꝛ ſm
te:datur primū inſtās in quo ē.b.
Si ĩ tali inſtāti correſpōdet in tem
pore cōi.c.ſequitur ꝙ ſit mutatus
ad.b.qñ non eſt ab.a.in.b.contra
poſitū.Si vero correſpondet ei ali
quod inſtans ſequēs.c.igit in tē-
pore medio erit in.a.ꝛ cōſequēter
tēpus quo erat in.a.nō erat preci
ſe illud qd pcedit.c.ꝯtra poſitum
ergo relinquit ꝙ ſit in.b.ḡ.in.c.ē
in.b.ꝛ in toto tempore precedēn-
te erat in.a.ergo in inſtāti ē mu-

ratus.Cũ aũt cõiter querit̃ vtruꝫ angelus de loco ad locuꝫ mutari poſſit in inſtãti:ſermo eſt de iſtãti tꝑis nr̃i. Rñdere aũt de alio inſtanti nõ eſt ad cõem intẽtioneꝫ.

¶Rñdeo.dico ꝙ angelus ⁊ eius motus coexiſtũt motui celi:prout in eternitate cõi eorũ menſure includunt̃.Menſura aũt propria et adequata motus angelici diſcreti nullo modo ꝓportionabilis eſt menſure proprie motus celi: cum ſint alterius ⁊ alteriꝰ rõnis: ideo non põt proprie dici ꝙ duꝫ ſol eſt in tali ſitu ⁊ ꝙ ſol mouebat̃ a tali loco ꝙ angelus ſimilr̃ ſe habeat. s.Tho.primo ſen.di.19.q.2.ar.2. ad primũ. item diſ.37.q.4.arti.3. Ex quibus ptꝫ ꝙ vnus non eorũ eſt menſurabilis alteriꝰ menſura licet vnus alterũ concomitetur.

¶Dico ſcd̃o ꝙ lꝫ inſtãs angelicũ ſit omnino indiuiſibile: põt tamẽ correſpõdere vnico inſtanti nr̃i tẽporis vel vni totali tẽpori ⁊ cuilibet inſtanti eius primo.ſ.⁊ vltimo ⁊ medijs vel vni tẽpori:totali preter primũ inſtans eius.

¶Dico tertio ad argumentuꝫ.In caſu argumẽti angelus erit in primo loco in aliquo iſtãti correſpõdenti tẽpori p̃cedẽti.c.⁊ etiam in c.erit aũt in ſcd̃o loco in alio ſuo inſtãti correſpõdenti tempori noſtro ſequenti.c.⁊ iõ ſicut inter inſtãs.c.⁊ tẽpus ſequẽs nõ eſt dare mediũ:ſic nec inter duo inſtantia tẽporis angelici.Non enim ſecũdum inſtãs angelicũ alicui iſtãti tẽporis noſtri coexiſtet.Sicut iſte imaginat̃:ſicut in ſuo ſimili dicit arguẽs ꝙ poſt p̃ns inſtãs põt ſubito cauſari aliqua volitio: ⁊ tñ non cauſabitur in aliquo inſtanti primo.

¶Sciendum ex.s.Tho.9.quoli. ar.9.⁊ p̃io ſen.di.37.q.4.art.3.ꝙ impoſſe eſt angeluꝫ moueri de.a. in.b.ſic ꝙ in inſtanti ſit in.b.⁊ in tꝑe precedẽti illud inſtans ſit i.a. ſed opꝫ dare vltimũ inſtãs in quo quieuit in.a.⁊ cum hoc non poſſit eſſe in tempore continuo:opo ꝫ tet ꝙ fiat in tempore diſcreto.

¶Itẽ arguit ꝙ in oĩ quiete nõ ſit dare vltimũ inſtans in quo quieuit in termino a quo.Naꝫ ſequit̃ ꝙ in tranſmutatione ſubſtantiali ſit dare vltimum inſtans forme a qua trãſmutatur.Aut igitur in eodẽ inſtãti eſt ſub forma ad quã ⁊ ptꝫ ꝙ nõ:aut in altero ſequenti. ⁊ cũ inſtans nõ ſequat̃ inſtãs ſine medio:erit tp̃s in q̃ materia vtraq̃ forma ſubſtantiali carebit. Idem. Grego. vbi.s̃.

¶Itẽ ſequit̃ ꝙ erit dare vltimuꝫ inſtans rei ꝑmanẽtis poſt qd̃ nihil erit eius.cõtra phm̃.8.phy. tex.6.

¶Rñdeo.argumẽtũ p̃mũ falſum ſupponit.ſ.ꝙ mã q̃eſcat ſub p̃ma forma:imo ꝑꝑ alteratione p̃cedẽtẽ ꝯtinue mutat̃ a p̃cedẽti forma ad ſcd̃aꝫ:⁊ vna erat in fieri:alia i corrũpi.lꝫ in vltimo inſtãti illiꝰ:vna ſ.p̃cedẽs ſit pᵒ corrupta ⁊ ſequẽs ſit primo producta.s.Th.in p̃io di.37.q.4.

¶Ad aliud negat̃ pari rõne conſequẽtia. materia enim nõ q̃eſcit in toto tꝑe p̃cedẽti gñationem:et per cõſequens nõ eſt neceſſe ꝙ ſit i vltio inſtãti illiꝰ tꝑis ſub illa.

¶Cõtra rõeꝫ.s.T.ſic idẽ arguit In hac rõne aſſumit̃ falſuꝫ.ſ.ꝙ ſit dare vltimũ inſtans q̃etis in quo mobile:ita ſe hꝫ vt prius.Hoc eñ eſt verũ tantũ de inſtanti de quo vere dr̃ ꝙ quieſcit.⁊ nõ eſt verum de inſtãti in quo verũ eſt dicere ꝙ deſinit q̃eſcere remotiõe de p̃nti ⁊ poſitiõe de futuro:⁊ illud inſtãs terminat tale tẽpus.Nã ſꝫ te ita eſt de rõne motꝰ ꝙ motũ aliter ſe hẽat q̃ prius ſicut de rõne q̃etis ꝙ ſilr̃ ſe hẽat.Sꝫ non in quolibet inſtãti motus ſe hꝫ mobile alr̃ q̃ prius.vt pꝫ de primo. Aliter eniꝫ daret̃ primũ mutatũ eẽ ⁊ ſi in illo inſtãti ſe haberet alr̃ q̃ prius cuꝫ illud inſtãs ſit terminus tẽporis mẽſurãtis q̃etẽ p̃cedẽtẽ:⁊ qñ poſt q̃etẽ mouetur aliq̃d motu ꝯtinuo in illo hꝫ vltimo q̃etũ eſſe:⁊ ꝑ ꝯñs nõ ſe hꝫ aliter q̃ priꝰ.ſeq̃tur ergo Grego. vbi.s̃.

ꝙ in eodẽ inſtanti alr̃ ſe hꝫ q̃ priꝰ ⁊ nõ ſe hꝫ alr̃:q̃ duo ꝯtradicut.

¶Rñdeo.negatur añs .Eſt enim illud aſſumptuꝫ preciſe verũ : qm̃ oẽ qd̃ q̃eſcit in aliquo tẽpore:p̃mo ſe hꝫ in eadeꝫ diſpoſitiõe in quolibet inſtanti illius tẽporis.Eſt.n. hec vera propoſitio de inſtantibꝰ intrinſecis menſurãtis motũ ſiue cõtinuãtibus ſiue terminãtibus illud.ſic eniꝫ vocamus hic inſtantia itriſeca:q̃re nõ valet gloſa eiꝰ.

¶Ad replicã de ſimilitudine motus ad aliter ſe habere: et quietis ad eodeꝫ modo ſe habere: dicit̃ ꝙ nõ valet:q: nõ eſt mens. s. Tho. ꝙ mobile in quolibet inſtanti tẽporis mẽſurãtis motuꝫ ſe habeat aliter q̃ prius.ſ. ante tempꝰ menſurans motuꝫ:ſed ꝙ ſe habeat in alia ⁊ alia diſpõne:ad hũc ſenſuꝫ q: nõ eſt accipere duo inſtãtia in tẽpore menſurãte motũ in quibꝰ mobile eodẽ mõ ſe habeat:⁊ pari rõne i omni inſtãti quietis:mobile ſemꝑ ẽ i eadẽ diſpõne.Et ſic itellecta ꝓpoſitio ẽ vera ⁊ ꝑ ſe manifeſta.Defectꝰ g̃ i argumẽto ẽ q: ꝯpa rat iſtãs tꝑis mẽſurãtis motũ ad inſtãtia extriſeca:cũ nos loq̃mur ſolum de intrinſecis.

¶Arguit idẽ ꝯ̃ ꝯcluſionẽ directe: ſic graue deſcendẽs per vacuum deſcenderet in inſtãti.ergo. angelus põt moueri in inſtãti.añs habetur ex.4.phyſi.cap. de vacuo. ⁊ Cõmẽta.cõ.71.ꝯñtia probat̃. q: veritas antecedẽtis in hoc fundatur:q: ibi nulla eſt reſiſtentia:ſilr̃ angelo nullum corpus reſiſtit. Idem vbi.s̃.

¶Rñdeo.negat̃ antecedẽs .Non enim poſſibile eſt quacũq̃ virtute aliqd̃ corpus moueri per vacuuꝫ: nec per plenũ i inſtãti.s.Tho. 4. diſt.44.q.2.ar.3.q̃ſti.3.ad ſcd̃m. De motu ꝑ vacuum.

¶Sed cõtra arguit tota cã huiꝰ põt eſſe duplex reſiſtẽtia:vna medij ad mobile:alia mobilis ad motorem:⁊ hec eſt quotiẽſcũq̃ mobile eſt diſtinctuꝫ a motore . Prima eſt in motu corporũ ſimpliciũ ⁊ in angelis inuenit̃ ꝓpter corpus aſſumptũ.Secũda eſt i motu corporum celeſtiuꝫ ⁊ eſſet in motu animalium per medium plenum.

¶Cõtra hanc rñſionẽ arguit. Sequeret̃ eniꝫ p̃mo ꝙ deꝰ nil poſſet mutare in inſtãti:cũ ſemꝑ eſſet diſtinctus ab eo qd̃ mutaret.

¶Scd̃o ſequeret̃ ꝙ quodlibꝫ corpus equalr̃ reſiſteret oĩbus angelis qñ moueret̃ ab eis.Ad qd̃ multa ſeq̃rent̃ icõueniẽtia:vt puta ꝙ nullus angelus poſſꝫ mouere idẽ corpꝰ per idẽ ſpaciũ in minori tꝑe.

¶Tertio ſeq̃ret̃ ꝙ aĩal deſcendẽs ꝑ vacuũ nõ deſcẽderet in iſtãti.

¶Quarto ſequeret̃ ꝙ pariter eẽt in alijs motibꝰ: ⁊ per ꝯñs ſeq̃ret̃ ꝙ nullũ alteratiuũ poſſet alterabile q̃tũcũq̃ diſpoſitũ a ſe diſtinctũ alterare in inſtãti qd̃ eſt ꝯtra te.de illuminatiõe medij ⁊c.

¶Rñdeo.s.Th.in nono quol.dicit ꝙ nõ reperit̃ tp̃s i motu angeli ꝑꝑ diſtantiã ſpacij ſed ꝑꝑ incõtingentiã terminoꝝ:q:.ſ.nõ contingit ãgelũ eẽ in duobꝰ locis ſil̃r.

¶Ad primã ſequellã dr̃ ꝙ diuina oĩpotentia nõ ſe extẽdit ad implicantia cõtradictionem .Unde impoſſe eſt ꝙ corpus quacũq̃ virtute poſſit moueri in inſtãti ⁊ d̃ hoc s.Tho.in.4.vbi ſupra ad tertiũ. Per dei tñ potentiam nõ apparet impoſſe ꝙ angelus poſſit moueri in inſtãti:non tñ ſitualiter. Corpꝰ nlla virtute p̃t moueri in iſtãti.

¶Ad ſcd̃am dicit̃ ꝙ reſiſtẽtia mobilis ad motorẽ nõ cõſurgit preciſe ex diſtinctiõe vnius ab alio:ſed potius ex oppõne diſpõnis: quã hꝫ mobile de p̃nti ad diſpõnẽ inducendã in futuro.Contingit autem illaꝫ eſſe maiorẽ vel minorẽ: ideo negant̃ ambe conſequentie.

¶Ad tertiã dictũ eſt ꝙ nulla virtute corpꝰ p̃t moueri i iſtãti niſi ꝑderet ſuã corporeitatẽ.Deꝰ ei poſſet trãſferre ſubſtãtiaꝫ illã icorporeã factã de termino ad terminũ i inſtãti ſꝫ nõ ꝑ motũ ꝓpe dictum ſed alijs modis.

¶Ad quartã dicit̃ ꝙ ſucceſſio nõ ſolum eſt ꝑꝑ diſtinctionẽ mobilis

⁊ motoris ſ; ēt pp incōpoſſibilita-
tē termini a quo ad terminum ad
quez. Conceditur tamē ꝙ aliqua
alteratio fiat in inſtanti: q; eſt ter
minus extrinſecus localis: ſ; hoc
locū non h; in motu angeli.
¶ Conceditꝰ vero ꝙ motus ange-
li improprie poſſit eſſe in inſtanti.
ſi vnus ſubitus contactus virtu-
tis eius ad locū vel locatū dicere
tur motus vel mutatio. Et multo
plus diceretꝰ motꝰ ĩproprie loquē-
do de motu āgeli ĩ corpe aſſūpto.
¶ Sciendū ꝙ nec ꝑ vacuū nec per
mediū glorificatuz corpus graue
vel corpora glorificata mouebun
tur in inſtāti. s. Th. vbi ſupra. Et
cū adducitꝰ ad hoc ratio ꝑ dictum
Auguſtini dicētis in qōne ꝺ reſur
rectione dñi ꝙ corpus glorioſum
vtraq; interualla pari celeritate
cōtingit vt radius ſolis. reſpōdet.
s. Tho. ibidē ad quartū ꝙ celeri-
tas in verbis Auguſtini ibidē in-
telligēda eſt ꝗtū ad hoc qꝺ eſt im
perceptibilis exceſſus vniꝰ reſpe-
ctu alterius: ſicut et tempus totiꝰ
motus eſt imperceptibile.
¶ Ultimo contra ꝓbationē con-
cluſionis arguit corruptor verita
tis ꝓbando ꝙ ibi aſſumatur fal-
ſum cum dicitꝰ: ꝙ nō eſt poſſe ꝙ ali
quid in toto tēpore precedēti qe-
ſcat in vno termino. ⁊ poſtea in vl
timo inſtanti illius tēporis ſit in
alio termino. Hoc eniz falſum eſt
in ſacramēto altaris. Nam eſt da
re primū inſtās in quo fuit corpꝰ
xpī ſub forma panis: ⁊ ĩ toto tpe
ꝑcedēti fuit ibi ſubſtātia panis.
¶ Rñdeo. etiā ſm ipm corrupto-
rem ꝙ. s. Tho. nō dicit ꝙ impoſſe
ſit vt aliqd ſit ſub forma ⁊c. ſ; im
poſſibile ē vt aliquid quieſcat in
aliquo tēpore toto in vno termi-
no ⁊ in vltimo illius ſit in alio ter
mino. Aliud enim quieſcere de cu
ius rōne eſt vniformitas atq; aliꝺ
eſſe. Unde conceditꝰ ꝙ mā manet
ſub forma panis ante inſtās trāſ
ſubſtantiationis ⁊ in vltimo eſt
ſub alia. Neq; tamen ibi quieſce
bat: ⁊ licet has tranſmutationes
in inſtanti deus operari poſſit: nō
tamen d; dici ꝙ mā vel res tranſ
mutata ſub priori forma qeſceret.
¶ Hec corruptor et bene niſi ꝙ
videtꝰ concedere ꝙ mā que prius
fuit ſub forā panis: poſtea ē ſub
forma corporis xpī. qꝺ eſt falſum.
Qūo autē in tali tranſſubſtantia
tione fieri ꝑcedat factuz eſſe. vide
4. ſen. di. 11. q. prima. ar. 3. q. 2. ad
2. 3. ⁊ 4. item. 3. pte. q. 75. arti. 7.

¶ Diſtictio. vij.

Frater Iſidorꝰ mlēnſis.

Circa diſt. 7. queritꝰ
vtrū volūtas demo
nis ſit obſtinata in
malo?
Pro queſtione
ponitur ꝑ-
ma ꝯclō. Angelꝰ beatꝰ peccare nō
pōt: nec malevelle. Hāc ꝓbat pria
pte. q. 62. ar. 8. ⁊ de veri. q. 24. ar.
8. Rō ē. Nulla mēs ab oī errore
remota ⁊ ĩ ꝯſideratione circa vo-
libilia ⁊ agibilia purgata ⁊ ipſi eſ
ſentie bonitatis tanq; rōni agibi
lium inſeparabilr coniuncta: pōt
ſtante tali diſpōne peccare. ſ; mē
tes beatoꝝ āgeloꝝ ſunt hmōi ꝗ.
¶ Eandē ꝓbat in. 2. di. 7. q. 1. ar.
primo. vbi aſſignat cām cōfirma-
tionis beatoꝝ duplicē. Prima eſt
ꝑfecta illuſtratio intellectꝰ de agi
bilibus per lumen glorie vel bea
tificam viſionē. Scda eſt perfecta
adheſio voluntatis circa finē vl-
timū per beatificā fruitionez. Et
vtrāq; horū reſoluit ad hoc pūci-
pium: ꝙ vbi potētia intellectiua
vel volitiua perfecte completur:
per actum ſuuz tollitur defectibi
litas ⁊ peccabilitas.
¶ Itē in ſcda ſcōe. q. 24. ar. 11. pro
bat ꝙ mens beata nullo mō poſ-
ſit peccare arguēdo ſic: in illo ſta-
tu mens nullo mō pōt peccare in
quo actu ſemꝑ fertur in deū vidē
do ⁊ amādo ſuꝑ oīa ⁊ in quo defe
ctus iudicij cadere nō pōt. S; ta-
lis eſt ſtatus mētis beate. ꝗ.
¶ Cōtra fundamētuz cōclonis ſ.

ꝙ ſola viſio clara diuine eſſentie
reddit vidētem impeccabilē. ar-
guit Adā pº. volūtas clare vidētꝫ
deū: pōt ipſuz nō diligere: ꝗ odire
⁊ ſic peccare. añs ꝓbatꝰ. Cōſtat. n.
teſtimonijs ſanctoꝝ ⁊ experiētijs
martyrum ⁊ cōfeſſoruz: volunta-
tem eſſe liberam mediāte iudicio
deliberatiuo reſpectu cuiuſlibet
obiecti alteriꝰ a deo: ergo etiam
reſpectu dei clare viſi.

Adā in pº ſē. di ſti. 1. q.

¶ Rñdeo. dico primo. Adā vnica
preuia diſtinctiōe reſpōdere huic
⁊ ſequētibus obiectis. Diſtinctio
eſt. duplex eſt fruitio vel dilectio
dei clare viſi. Prima eſt naturalr
elicita ſequēs ſimplicē dei viſionē
Scda eſt libere elicita ſequēs ap-
prehenſionē deliberatiuā cōpoſi-
tiuā ⁊ diuiſiuā. prima nō eſt ĩ po-
teſtate beati. ſcda ſic. deinde ſuo
modo reſpondet obiectis.
¶ Dico ſcdo Adā in ſuis reſpōſis
in nōnullis eſſe cōformē dictis. s.
Tho. primo nāq; cōcedit. s. Tho.
ꝙ aliqs eſt actꝰ volūtatis natura
lis ⁊ aliqs electiuꝰ: vt habetꝰ ĩ. 3. ꝑ
te. q. 18. ar. 3. ⁊ ĩ pma pte. q. 83. ar.
4. ⁊. 3. ſen. diſt. 17. q. 1. Ex qbus lo
cis habetꝰ ꝙ volūtas vt natura eſt
reſpectu finis ⁊ vt ratio eſt reſpe-
ctu eoruz que ſunt ad finem. Nec
obſtat ꝙ in tertio dicat ꝙ volun-
tas vt natura eſt nō ſolū de fine:
ſ; etiā de his que ſūt ad finē. Nā
in ſumma accipit finē large ĩ ſcri-
pto magis ſtricte. Ex quibꝰ dedu
citur ꝙ reſpectu vniꝰ ⁊ eiuſdē po-
teſt voluntas habere dilectionē
electiuā ⁊ odiū naturale.
¶ An vero hec diſtinctio actuum volunta
tis locū habeat reſpectu dei clare
viſi ſm ſanctum Thomā. Rñdeo
ꝙ ſic vt habetꝰ prima parte. q. 62.
ar. 7. ⁊ in. 4. ſen. di. 49. q. 1. ar. 3. q.
3. ſm quem ſenſum pōt ſuſtineri
dictū. s. Tho. de veri. q. 22. arti. 6.
ꝙ voluntas in quolibet ſtatu na-
ture et reſpectu cuiuſlibet obiecti
pōt habere velle ⁊ nolle. Addēde
vero ſunt due gloſe. prima q; pōt
ſuſpēdere aliquē actum: non autē
omnē. Scda eſt q; volūtas ꝑ quo
cunq; ſtatu pōt ſuſpendere actuz:
dum tamē hoc qꝺ eſt ſuſpendere
actū poſſit ſibi per intellectū pro-
poni ſub ratione boni.
¶ Dico tertio mlta affirmare Adā
que. s. Tho. negaret. Primū eſt ꝙ
aliquod particulare obiectū fini-
tū ⁊ ſub particulari rōne apprehē
ſuz ⁊ nō ſub rōne vltimi finis: nec
ſub rōne neceſſario ⁊ euidēter req
ſiti ad vltimū finē poſſit neceſſita
re volūtatē viatoris ad ſui dilectio
nē: aut ꝙ aliqꝺ ꝑticulare ens nō
apprehēſuz ſub rōne miſerie aut
alicuiꝰ ꝯditiōis oppoſite ĩ ꝯpoſſi-
bilis vltīo fini poſſit neceſſitare vo
lūtatē viatoris ad ſui odiū: ſic ĩtel
ligēdo ꝙ volūtas neceſſitetꝰ elice-
re dilectionē vl odiū circa talia vl
continuare dilectionē vel odiū cir
ca prius elicita.
¶ Scdm eſt clare deū videns pōt
odire deū ſtāte illa clara viſiōe di
uine eſſentie: qualis ꝓmittitꝰ ſan-
ctis poſt hanc vitam.
¶ Tertiū eſt clare videns deū po-
teſt motu proprio velle carere illa
viſione de per ſe ad experiendum
libertatē eius. Nō nego tamē qn
clare videns deū de ꝑ accſis ⁊ alie
nō motu poſſet ad tps velle care-
re diuina viſione et fruitione: pu-
ta ad preceptum dei.
¶ Dico quarto rñdēdo obiecto ſe-
cus eſt de alijs obiectis: et ſecꝰ eſt
de deo clare viſo: quia deus clare
viſus h; neceſſariā ꝯnexionē cuz
vltimo fine naturaliter et neceſſa
rio volito a voluntate. Negatur
quoq; conſequentia.
¶ Scdo arguit ſic. Deus pōt da-
re alicui fruitionē ⁊ certificare eū
qui poſt horā carebit ea: ergo ta-
lis pōt velle carere. añs p;: quia
nō implicat. ꝯña p;. q; nō eſt im-
poſſibile ꝯformare ſe deo in voli-
to: alioqn videns deū peccaret: nō
volendo quod deus vult.
¶ Rñdeo. negatꝰ ꝯña de delectatiō
ne naturali: ſed loquendo de ele-
ctiua dicitꝰ: ꝙ in caſu ſi poſſis eſt ta

Magr Paulꝰ Soncinas.

lis videſs deũ: poſſet cũ dei auxilio ſpāli ⁊ non alr̃ velle carere ad tēpus diuina fruitione de per accidēs: ita ꝙ deus ꝗ daret ꝓceptũ ꝯferret ēt auxiliũ ad hoc volēdũ.

¶ Uel vt ſupra dictũ ē vellet alieno motu ⁊ nõ ꝓprio ea carere. De dilectione aũt naturali nõ ꝓcipere: q2 deꝰ nõ poſſꝫ ꝓcipere videtĩ ꝙ conaret̃ vl' ageret ꝯ iclinationē naturalē quã ipē dedit. Poſſet tñ velle ſuſpendere eam ſi poſſet.

¶ Contra hanc reſponſionẽ arguit ſic. Talis fruit̃ deo ⁊ ꝑ rñſionē i caſu nõ vult frui: ergo inuitꝰ fruitur.

¶ Rñdeo. ſi loquamur de amore lꝫ neceſſario ſpõte tñ ꝺꝫ ꝯueniētiã nature ſue fert ſe i deũ clare viſũ: negat̃ ꝯña. Si vero loq̃mur de illo eodē vt operat̃ ad electionẽ ꝗ eligit nõ hr̃e ad horã ꝯcedit̃ totũ nec eſt inconueniens.

¶ Tertio. aliq̃s pt̃ libere velle miſeriã: ergo talis vult nõ eē beatꝰ. ꝯña ptꝫ. añs probatur. Poſito ꝙ deus daret operationem diabolo an vellet ãnihilari an eſſe. Si ꝑ ut nunc eſt: ipē eligeret ſemꝑ eſſe vt nũc eſt: vt dicit Augu. tertio ꝺ lib. arbitrio. ſꝫ eſt miſer. ergo.

¶ Rñdeo negatur añs. q2 habita notitia experimentali illius pene cum firma credulitate ꝙ in eternũ durabit ipſa neceſſario odit̃. Ad ꝓbationē dico ꝙ ⁊ nõ eē et miſeriã odiret ⁊ nollet de per ſe: poſſet tamen velle per accidens.

Dico preterea ꝙ argumētũ nõ eſt ad ꝓpoſitum: q2 loquit̃ de his qui clare vident deum.

¶ Pro intellectu omniũ predictorum ſciendũ ꝙ actus voluntatis põt dici nãlis duplr̃. Primo ꝓprie: q2 voluntas habet naturalē inclinationē ad talem actũ: ⁊ ad obtũ actꝰ: ⁊ ad modũ actꝰ. Et hoc modo dilectio finis ē naturalis et eorũ que ſunt neceſſaria ad finẽ. vt euidenter ꝓponunt̃. Scđo minus ꝓprie q2. ſ. lꝫ voluntas nõ inclinet naturalr̃ ad talẽ actũ: nec ad obiectũ actus: tñ modus tēdēdi in actũ eſt naturalis vel cõſilĩs modo, quo natura tendit in actũ ſuum: q2. ſ. ſine deliberatiõe: et ſic voluntas hꝫ aliquos actus naturales reſpectu aliquoꝝ obiectorũ quorũ nullus eſt finis nec neceſſario connexũ fini: nec vere: nec apparenter. Primi actus ſunt neceſſariĳ ſimpliciter ⁊ quo ad ſpecificationē actus: ⁊ non quo ad exercitium in via.

Cõclo. ii.

Uoluntas demonis ſic ē obſtinata in malo ꝙ non põt bñ velle nec peccato carere nec deſinere a malo. Hanc ꝓbat. s. Doc. ſecundo ſen. vbi ſupra. arti. ſcđo. ⁊ pma parte. q. 64. ar. ſecũdo. et de veri. q. 24. ar. 14. Prima ratio eſt quia talis voluntas eſt peccato ſubdita: et auxilio gratie penitus deſtituta: ⁊ rationũ ad bonũ perſuaſiuarum non capax.

¶ Secunda ratio eſt: q2 talis volũtas imobilr̃ adheret malo: ſicut etiã eiꝰ itellectꝰ apphēdit̃ imobiliter: cũ apphendat ſine diſcurſu.

¶ Tertia ratio eſt. q2 talis voluntas eſt extra ſtatum vie.

¶ Contra arguit Scotꝰ pmo. Naturalia ſunt itegra in demonibus ſm Dionyſiũ: ergo eſt in eis naturalis iclinatio ad bonũ: ergo ꝺꝫ illam inclinationē pñt velle bene. Scotꝰ

¶ Rñdeo. ad añs licet ſint itegra q̃tum ad nature ordinē: ſunt tamen diminuta per cõparationẽ ad capacitatē gratie vel glorie: vt dicit̃ de malo. q. 16. ar. 5. ad pmũ. Sequit̃ ergo ꝙ pñt in actũ bonũ bonitate naturali: ſed nõ bonitate gratie vel meriti, vel bonitate morali: ꝗ ꝯſurgit ex bonitate obiecti ⁊ circũſtãtiaꝝ ⁊ maxime ſimul. Et idem habet̃ prima pte. q. 84. arti. ſcđo. ad quintũ. Unde dico ꝙ in dãnatis nũq̃ eſt actus ꝑfecte bonus bonitate morali: q2 ſemꝑ ei deeſt aliqua dictarum circunſtantiarũ ſaltim circunſtantia finis debiti.

¶ Secũdo. Dãnati habēt remorſũ de peccato: ergo eis diſplicet: ſed diſplicētia mali nõ eſt actꝰ malus ſed bonus: ergo ⁊c.

¶ Rñdeo ad cõſequēs ꝙ peccatũ diſplicet eis nõ ratione turpitudinis peccati: ſed in q̃tũ eſt illatiuũ pene. Talis aũt diſplicētia nõ eſt bona: q2 non eſt vt deberet ſcꝫ de peccato: vt eſt offenſa dei.

¶ Tertio. Damnati odiunt penã in q̃tũ eſt afflictiua nature. ſꝫ tale nolle nõ eſt actꝰ moralr̃ malus. g̃.

¶ Rñdeo ad minorē. Illa nolitio eſt actus nãlis: ideo eſt bonus naturalr̃: nõ tñ ꝑfecte moralr̃: vt dicit. s. Tho. 4. ſen. diſ. vltima. q. 2. ar. 1. q. 1. Et ſecundo ſen. diſtin. 7. arti. 2. ad. 1. et. 2. vbi dicit ꝙ talis actus bonus naturaliter: deprauat̃ aũt in eis per circunſtãtias.

¶ Quarto. Diabolus põt in actũ qui non excedit eius naturalē facultatẽ. Sed actus moraliter eſt huiuſmodi: ergo maior ꝓbatur: q2 naturalia ſunt in eis integra ⁊ ſplēdidiſſima. minor vero eſt vera q2 conſideratus in natura ſua ſine obſtinatiõe in malo poteſt bene operari moraliter.

¶ Rñdeo. negatur maior. Ad probationē ꝺ2 ꝙ auctoritas Dionyſĳ ꝙ eſſentia ⁊ naturales virtutes itegras ſunt quãtũ ad ſubſtantiã actus ⁊ eoꝝ inclinatiões naturales in bonũ: ſed cũ hac integritate ſtat: ꝙ quo ad alia ſunt debilitata. vñ ſubdit Dionyſius: quã ipſi nõ vidēt claudētes ipſoꝝ boni inſpectiuas virtutes: ⁊ cũ dicit ꝙ remanēt ſplēdidiſſima. itelligit̃ i cõparatiõe ad nos: nõ in cõparatione ad eoꝝ ſtatũ ante peccatũ: quaſi ſint in eadē ſubtilitate intelligētie niſi forte quãtũ ad notitiã ſpeculatiuarũ rerũ dũtaxat. Nam in agēdoꝝ appetēdorũq̃ ſcientia deprauati maximos patiũt̃ errores minor etiã negat̃ de ſtatu nature corrupte: q2 niſi dãnatus adiuuaret̃ nec bona. s circũſtãtias agnoſcere: nec ꝺm eas poteſt velle.

¶ Quĩto. itell'ꝰs demonis nõ errat circa pncipia pratica: cũ ſint nota ex termĩs: ſicut ēt pncipia ſpeculatiua ꝗ põt volitiõe recta: q2 cuilibet recte rõni põt ſe ꝯformare volũtas tam in nobis q̃ in angelis.

¶ Rñdeo. pmo negat̃ antecedēs. q2 malitia eſt corruptiua pncipĳ pratici ⁊ prudētis vt ꝺ2 ſexto ethi. negatur etiã ꝯñtia. q2 etiã habita notitia ꝯcluſionis pratice nõ põt voluntas elicere bonũ velle meritoriũ ſine gratia dei. Item in diabolo eſt ꝯtinue actualis malitia: actuale odiũ: cui eſt incõpoſſibile velle perfectũ moraliter. Cap. 6.

¶ Sexto. diabolꝰ põt naturaliter diligere deũ ſuper omnia: ſed ibi actus eſt bonus: cum cadat ſuper debitã materiã ergo ⁊c. maior pꝫ: q2 naturalia ſunt in eis integra.

¶ Rñdeo. ad añs ēt in ſtatu nature itegre nõ poterat illud ex ſolis nãlibꝰ abſq̃ alio gratuito dei dono vel auxilio. In ſtatu ꝟo nãe dãnate, põt q̃dē potētia remota: ſed nõ põt exire in actũ. vt dicit Aug. de fide ad Petrũ. ⁊ manet in eis ꝯtinue auerſio: cui eſt ipoſſibilis cõuerſio: vt dicit ibidē Aug. ca. 3. Cã aũt quare nõ pñt bene agere: nec velle: eſt duplex. Nã cē in malo ꝯuenit eis ex ꝓpria volũtate: ſꝫ ꝙ illi ihereãt imobilr̃ ꝯuenit ei ꝓpria natura: deꝰ etiã eſt cã illius ſtatus nõ cauſando ſed cõſeruando malitiã licet nõ dando gratiã.

¶ Cõtra aliã partē ꝯcluſionis arguit Scotꝰ: ꝓbando ꝙ diabolus nõ neceſſario vult malum. Primo volũtas ex ſua libertate põt ceſſare ab oĩ velle. ergo nõ hꝫ neceſſario malũ velle. ꝯña ptꝫ. añs eſt. s. Aug. pꝰ retractationũ. ca. 22. dicētis. nihil ſic eſt in poteſtate volũtatis ſicut ipſa voluntas.

¶ Rñdeo. negat̃ ꝯñtia. Ad probationē pꝰ dico ꝙ Aug. loquitur de voluntate noſtra in ſtatu vie. ſecũdo non loquit̃ de omni actu volũtatis: alioquin ⁊ beati pñt nõ frui deo. item diabolus nullã potētiã

ſuam poteſt omni actu priuare.
¶Secūdo. Inclinatiuū ad actuꝫ
peccati: inclinat ad actū vnum in
ſpē. ergo ille actus vel eſt odij vel
ſuperbie. ſed nullus iſtoꝝ eſt ꝑpe
tuus: qꝺ ꝓbat. actꝰ odij ⁊ ſupbie
ſunt diuerſarū rōnū. ergo nō ſunt
ſimul perfecte in voluntate. ergo
dum habet vnum ceſſat ab alio.
¶Rn̄deo. negat minor. Ad ꝓba-
tionē negat ꝯn̄tia. qꝛ lꝫ ſint diſtin
cti: tn̄ vnus eſt ratio alteriꝰ: ⁊ vnꝰ
eſt effectus alterius: ⁊ habēt ordi
nem adinuicē: ideo poſſunt eſſe ſi
mul. vel dicitur ꝙ ſemper habet
illum vel illum ſine interuallo.
¶Tertio. Si ſemper actu volunt
malū. ergo cōtinue creſcit eorum
malicia. ergo ⁊ pena: ⁊ ſic creſcit i
infinitū. pꝫ ꝯſequētia: qꝛ ſm̄ quā-
titatem culpe eſt quātitas pene.
¶Rn̄deo. Si intelligit ꝙ creſcat
malicia intēſiue. negat ꝯſequētia
ſi extēſiue ꝯcedit. Pena etiā eſſen
tialis nō creſcit: ſed accidentalis:
vt d̄t. s. Th. 2. di. 7. q. 1. ar. 2. ad. 5.
¶Rn̄det ⁊ D. s. 4. ſ. di. 50. q. 2. ar.
p̊ q̄ſtiū. 6. Ubi vꝛ̄ dicere ꝙ angeli
boni merent vſq; ad diē iudicij: ⁊
mali demerentur quo ad premiū
vel penā accidentaleꝫ. ſed prima
parte. q. 63. ar. 9. ad. 3. videt velle
ꝙ nullus beatꝰ aliquo mō poſſit
mereri niſi ſit ſimul viator vt xp̄s
⁊ ideo ad argumētū negat ꝯn̄a: qꝛ
illa mala nolitio/non hꝫ rationē
culpe poſt dānationem eorū: ſed
tantum habet rationem pene.
¶Quarto. Sicut ſe hꝫ intell'ꝰ re-
ſpectu p̄ncipioꝝ: ita volūtas reſpe
ctu vltimi finis. 2. phyſi. ⁊. 7. ethi.
ſꝫ in intell'u angelico nō eſt error
reſpectu p̊moꝝ principioꝝ. ergo nec
defectus reſpectu vltimi finis.
¶Rn̄deo. Negat totū de dilectōe
naturali: qꝛ etiā cognitio princi-
pioꝝ ē nālis: talis aūt dilectio nō
aſcribit eis: ſed nature: nō tn̄ pōt
habere bonam voluntatē electi-
uā que proprie eſt ipſius angeli.
¶Secūdo loco arguit Scotus cō
tra rationes. Fundantur enim in
hoc ꝙ ſicut intellectus angeli in-
telligit ſine diſcurſu: ita voluntas
immobiliter adheret vnicuiq;.
¶Contra. in hac ratione ſuppo-
nit ꝙ intellectus moueat volun-
tatem: hoc eſt falſum. ergo.
¶Rn̄deo. Si intelligit ꝙ intell'ꝰ
aliq̄ mō moueat volūtatē cōcedit
maior: ſꝫ minor negat. ſi vero in-
telligit ꝙ intell'us ſit talis motor
vel ſe ſolo ſufficiēs voluntatē mo
uere maxime quo ad exercitium
actus. negat maior. prima ſcd̄e. q.
9. ar. p̊. Intellectꝰ em̄ mouet vo-
luntatē ſolū eo mō quo finis mo-
uet efficientē: ſed volūtas mouet
intellectū ⁊ alias virtutes per mo
dū efficientis. 1. parte. q. 82. ar. 4.
de malo. q. 6. arti. 1.
¶Secundo ante peccatū intelle-
ctus recte mouit voluntatē. ergo
ipſa rectū habuit actū. ſed per te
imobiliter agit. ergo nō potuit poſt-
ea peccare. hoc eſt falſum. ergo.
¶Rn̄deo. ꝯcedit primū an̄s ⁊ pri-
ma ꝯn̄tia. Et hoc qꝛ vel in primo
actu ſuo angelus intellexit ⁊ dile
xit ſe ⁊ ſua nālia bona/dilectione
nāli: in qua nō eſt meritū nec de-
meritū. Uel qꝛ ſm̄ aliam viam in
primo inſtāti ex motiōe gratuita
ſpiritusſancti: intellexit et dilexit
deū ſuper oīa: ex primo actu p̊mo
mō dicto nō ſunt facti impeccabi
les: qꝛ bonitas gratuita vel mora
lis eſt circa actus electiuos ⁊ non
circa naturales. Ex ſcd̄o mō ſil'r:
qꝛ ſi primꝰ actus fuit electiuꝰ: hoc
nō fuit ex prima inclinatiōe natu
re angelice: ſꝫ ex ſupnaturali mo-
tione. Et cū dicitur ꝙ angelus hꝫ
liberū arbitriū iflexibile poſt ele-
ctionē: hoc intelligit altero duoꝝ
modoꝝ. Unꝰ intelligit de electiōe
ad quā mere ex ſuis naturalibus
inclinat. Alius eſt ꝙ ſi itelligitur
de quacūq; electione: tunc dicimꝰ
ꝙ immobilitat poſt electionē: qn̄
talis electio fuit cōpleta ⁊ ꝑfecta
⁊ ſimpl'r in actu: nō aūt ſi eſt incō
pleta ⁊ in fieri. s. aūt Doc. magis
inclinat ꝙ primus actus volun-

tatis diabolice fuerit dilectio ſui
nālis ⁊ nō electiua. 1. parte. q. 63.
ar. 6. ad. 3. Ex quo videtur velle ꝙ
nec in p̊mo inſtāti nec in ſcd̄o ha-
buit electiuā dilectionē rectā er-
ga deū: ac per hoc nunq̄ qꝛ in in-
ſtanti ſecundo peccauit.
¶Tertio. Sicut itell'ꝰ angeli ali-
q̄d imobil'r opponit poſt p̊mā ele
ctionē ēt ante. ergo ēt voluntas ante
primā electionem immobilis eſt.
¶Rn̄deo. negat ꝯn̄a. qꝛ intellectꝰ
angeli circa ſupnālia pōt diuerſi-
mode apprehēdere: ⁊ nō eſt deter
minatꝰ ante p̊mā electionē ⁊ p̊mā
ſnīaꝫ ſic aut ſic apphēdere aut iu
dicare aut volūtati oſtendere: ſed
ſolū qn̄ cōplete ſic aut ſic eſtima-
uit. de malo. q. 16. art. 5.
¶Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ iō volūtas angeli
eſt imutabilis quātū ad ea q̄ ꝑti-
nēt ad ordinē nāe: qꝛ intell'ꝰ ange
licꝰ circa talia imutabiliter ſe hꝫ:
vtpote i actu ⁊ nō in potētia tal'r
ſcibiliū exn̄s: ⁊ ꝙ ecōtra eſt de ſup
nālibꝰ tā reſpectu intell'ꝰ q̄ volū
tatis vbi. s. arti. 6. ⁊ ad. 2. ⁊ ad. 4.
¶Ex q̄bꝰ pꝫ p̊ ꝙ p̊mū peccatū an
geli nō potuit eē: nec in ordinate
ſe hn̄do circa ſupnālia vel circa ea
q̄ ad ſupnālia ordināt. Scd̄o ꝙ i-
tell'ꝰ āgelicꝰ circa ſupnālia nō ex
nā determinat ad ſic vel al'r iudi-
cādū vl' mouēdū volūtatē. Tertio
ꝙ nō oꝫ ꝙ volūtas p̊ actu ſuo fue
rit obſtinata fcā: qꝛ ille p̊mꝰ actus
fuit nālis: vel ſi fuit electiuꝰ: hoc
nō fuit eē ꝑprio motu nāe āgelice
nec fuit plena electio: ſꝫ ſtatiꝫ fuit
ſpedita ꝑ pctm̄. ergo ꝑ illū actū obſti
nata in malo: qꝛ actꝰ erat bonus
nec cōfirmata in bono: qꝛ nō fuit
perfecta electio. Quarto. ꝙ intel-
lectus angelicus ante primā ele-
ctiōeꝫ malā ſ̄ficiēter iudicauit cir
ca ſupnālia: ⁊ tn̄ potuit recte circa
illa iudicare: ⁊ ſic volūtas ꝑuerſe
elegit. poterat tn̄ recte eligere: ſi
rectū iudiciū itell'ꝰ ꝑceſſiſſet: ⁊ ſic
pꝫ ꝙ. s. D. cū dicit ꝙ obſtinatio vo
lūtatis angelice accidit ꝑꝑ imobi
litatē apphēſiōis itell'ꝰ angelici n̄
repugnat ſue pōni. Nā ſi ē itell'us
angelicꝰ an̄q̄ iudicet de ſupnāli-
bus eſt indifferēs ad recte ⁊ nō re
cte iudicādū: ſꝫ tn̄ cū p̊ tali iudi-
cio ſi cōpletū fuerit imobil'r ſe tꝫ
poſtq̄ iudicauit: ita ⁊ volūtas in
eligēdo: dato ēt ꝙ meruerit grāꝫ i
p̊ iſtāti n̄ merebat nec d̄merebat
qꝛ nullꝰ obligat ex neceſſitate p̄ce
pti advtēdū grā ſp. d̄ ma. q. 16. ar.
4. ad. 22. Et ſi q̄rit de obſtinatiōe
aīe hūane: ꝓbabil'r dici pōt ꝙ aīa
ſepata ſi penitꝰ ſit ex viā ⁊ in ter-
mino: iudiciū ⁊ eſtimationē agibi
lium ⁊ finis vltimi cū quo exiuit a
corpe: deponere nō pt: ⁊ ꝯn̄ter nec
volūtatē finis: nec dilectionē ordi
natoꝝ in finē: q̄bꝰ adheſit i corpe.
⁊ in hoc ſua obſtinatio ex ſili cā q̄
obſtinatio demonis ꝓcedit. 4. cō
tra gē. ca. 95. Cauſat igit illa ob-
ſtinatio in aīa ex habitu hic acq̄ſi
to ⁊ ex ſtatu nouo ⁊ ex nā ſua: q̄bꝰ
poſitis exit i actualē eſtimationē
⁊ i actualē appetitū ꝑuerſi finis:
ad quem oīa refert. ſi dicat ꝙ aīa
Lazari nō fuit obſtinata in malo
nec ꝯfirmata i bono: d̄r ꝙ nō erat
i vltimo termino: ſꝫ adhuc reditu
ra ad corpꝰ. Ipſa tn̄ aīa dū eſt in
corpe eſt cā ſue obſtinatiōis i fieri
inq̄tū acq̄rit habitꝰ vitioſus. ſꝫ in
iſtāti ſepatiōis reddit ſe obſtina-
tā in facto eē: qꝛ tūc incipit imobi
lē apphenſionē ⁊ appetitū p̊ hr̄e
reſpectu finis ꝑuerſi. nec ſeq̄t ꝙ i
illo iſtāti demrat: ſꝫ ꝙ tūc p̊ pu-
nitur pro prioribus demeritis.
¶Quarto. Uolūtas nō eſt cā ſue
volūtatis: niſi vt prior ea nāl'r. ergo ſi
nō al'r ſe hꝫ: vt eſt cā eius: ſꝫ vt eſt
p̄or nāl'r: nō al'r ſe hꝫ vt eſt ſb actu
volēdi. ergo per illū actū nō aliter ſe
habet i cauſando. ergo: vt eſt ſub
illo actu nō ſit impeccabilis.
¶Rn̄deo. negat maior. de cauſa q̄
eſt ſimul actu ⁊ paſſiua: qꝛ ꝑ vnū
habitū pōt trahi ad vnū effectū ⁊
retrahi ab alio: ſic eſt voluntas. s.
D. vbi ſupra ad tertium.
¶Cōtra. Ille actꝰ qui eſt cā obſti
natiōis nō plꝰ neceſſitat reſpectu

alterıꝰ ꝙ̄ reſpectu ſui.ſꝫ reſpcũ ſui voluͣtas eſt libera ⁊ cõtingẽter eũ elicit.ergo reſpectu alioꝝ: ⁊ ſic po teſt nõ elici ⁊ non peccare.

¶ Rñdeo ꝙ voluͣtas ↄtingẽter ſe hꝫ reſpectu actꝰ eliciẽdi anteꝗ̄ eli ciat: ſed poſtꝗ̄ illũ elicuit: ↄtrahit quãdã neceſſitatẽ ↄſeruãdi illum vel eliciẽdi ↄſimilẽ: potiſſime ſi ha bituet in hoc: vnde negat maioꝛ.

¶ Cõtra. Cauſa ſecũda nõ deter minat cauſaꝫ primã ad agẽdũ cõ tra modũ ſuũ naturalẽ. Sed habi tus eſt cã ſcđa reſpectu actꝰ volũ tatis: ⁊ voluͣtas eſt cã prima ⁊ eiꝰ modus eſt agere libere. ergo ⁊c.

¶ Rñdeo, negat minoꝛ ꝓ vltima ꝑte: q: voluͣtas nõ eſt libera reſpe ctu cuiuſlꝫ obti. Nã ad finẽ nãtr inclinat. Et iõ cũ ꝑ habitũ ſupue nientẽ aliqđ appareat ſibi vltimꝰ finis: nõ ex habitu ſupueniẽte tẽ dit in aliqđ nõ ↄtingẽter: ſꝫ quaſi ex neceſſitate nãlis inclinatiõis. vbi.ſ. arti.7.ad.14.⁊ ad.18. et de malo.q.16.ar.5.ad octauũ.

¶ Poſſet ẽt rñderi ꝙ marie iſtarũ trium cõfirmationũ vel replicarũ ſunt vere de voluͣtate in ſtatu vie: nõ aũt in ſtatu termini ⁊ imutabi litatis. Patet igit ꝙ oẽ qđ diabo lus vult: ſiꝉ plena ⁊ efficaci voluͣta te ſemꝑ vult actu vꝉ habitu: ⁊ ma xime de his: q̄ vult ꝑ modũ finis vel habẽtiũ neceſſariã cõnexionẽ ad finẽ. Sed poſſibile eſt ꝙ primo velit incõplete ⁊ voluͣtate añte et poſtea velit oppoſitũ voluͣtate vꝉ econtra vel ꝙ ordinet ad ſuũ finẽ oppoſita ſucceſſiue quaſi dubita tiue maxime circa ſupnaturalia. Et iſto mõ potuit eſſe dũ ſubiecit oppoſita circa paſſionẽ chꝛiſti.

¶ Cõtra eaſdẽ arguit Aureolus. Voluͣtas mouet ab obo ꝑ intelle ctũ appꝛehẽſo. ſed intellectui dia bolico põt occurrere ꝙ eſt ĩ ſtatu malo. ergo ab hac appꝛehẽſione moueri põt: vt deſerat illũ ſtatũ.

¶ Rñdeo, negat minoꝛ. q: cũ non intelligat diſcurrẽdo: nec moueat ꝑſuaſionibꝰ: non põt ei occurrere ꝙ deſerat illũ ſtatũ: q: nõ appꝛe hendit culpã ſuam vt malũ: ſicut dicit Doc.s. de ma.q.16.art.5.ad ſextum.⁊ arti.6.ad.3.⁊.8.

¶ Secũdo. In pꝛincipio falſo põt quis ſine diſcurſu appꝛehendere cõcluſionẽ falſam: nec tñ immobi liter. ergo angelꝰ nõ immobilitat ex hoc ꝙ intelligit ſine diſcurſu.

¶ Rñdeo. Cõcedit añs: ſi talis ap ꝑhẽdẽs videat vtrũꝗ eſſe falſum: tñ ſi vtriꝗ aſſentiat putãs vtrũꝗ eſſe verũ ⁊ nullo mõ ſit natꝰ cõpo nere vel diuidere vel ſyllogizare imobiliter fallet: ſic eſt de erroꝛe diaboli circa ſupernaturalia.

¶ Cõtra ſecũdã rationẽ.s. Tho. arguit Durandus. diabolus pec cauit adherendo bono.ſ. fini vlti mo ſed indebite. Tale aũt eſt bo nũ. ſed ex voluͣtate boni finis: nõ eſt neceſſe ꝓcedere opꝰ malũ ꝫ ⁊c.

¶ Rñdeo. Pꝛimo negatur maioꝛ: q: adheſit ſibiipſi tanꝗ̄ fini: ideo adheſit fini peruerſo. Tum q: da to ꝙ cõſtituiſſet vltimũ finem in deo: diligẽs eũ amoꝛe ↄcupiſcẽtie ⁊ ſe ſumme amoꝛe amicitie: et nõ ſic deũ: adhuc nõ eẽt finis debite deſideratꝰ. vnde nulla nã intelle ctualis debite tendit in vltimum finem niſi diligat deũ amoꝛe du plici.ſ. amoꝛe amicitie tanꝗ̄ ſum me amatũ ⁊ amoꝛe ↄcupiſcentie: vt ſumme deſideratuꝫ. qđ diabo lus non fecit. nec volebat fruitio nem per gratiam adipiſci.

¶ Scđo. Demõ ñ peccauit ex paſ ſione ſꝫ ex incõſideratõe. ꝫ. ceſſan te incõſideratiõe potuit penitere.

¶ Reſpondeo ꝙ peccauit ex foꝛti adheſione ad obiectũ actꝰ ſui: vñ dico ad añs: ſi intelligit ꝙ nõ ele git obiectũ ſui actꝰ falſuꝫ eſt: ſi vo intelligit ꝙ nõ elegit circũſtãtias actus ⁊ neſciuit eas: concedit. ſed poſtea elegit eas vitioſas / intelle ctu obtenebꝛato circa ſupnãlia: iõ ceſſatio in eo locũ nõ habet.

¶ Tertio. Obſtinatio eſt vnꝰ effe ctus cõis angelo et homini. ꝫ hꝫ cauſaꝫ cõmunẽ: ⁊ nõ illud in quo

differt angelus ab homine.

¶ Rñdeo. Cõcedit ꝙ hñt cauſam cõem: que ſupꝛadicta fuit eſſe ſub tractionẽ gratie. Eſt tñ aliqua ſpe cialis rõ in vno que nõ eſt in alio. Nec mirũ: q: differũt pluſꝗ̄ ſpẽ: ideo hñt actꝰ alteriꝰ rõnis ex ſuis nãlibꝰ. cuiuſmodi eſt obſtinatio. ſecus ẽ in beatitudine: que vtriꝗ a deo ſupnãliter datur.

¶ Quarto. Si angeli mali ſũt ob ſtinati in malo ex hoc ſolo ꝙ pec cauerũt. ergo boni ſunt cõfirmati in bono ex hoc ſolo ꝙ meruerunt Hoc eſt falſum: q: ꝑ meritum nõ ſunt cõfirmati: ſed ꝑ p̄miũ. ꝫ ⁊c.

¶ Rñdeo, negat ↄñã. q: ↄfirmatio in bono eſt p̄ncipalr a deo efficiẽ ter: ⁊ obſtinatio in malo nõ: ⁊ ẽt fa cilioꝛ eſt auerſio a deo ꝗ̄ cõuerſio ad eũ vt ad p̄mũ p̄ncipiũ beatitu dinis ſupnaturalis.

Queſtio.ij.

Circa eandeꝫ diſt. Queritur vtrum angelus moueat ce lum per ſolum intellectum ⁊ voluntatem.

Cõclo.j. Quicqđ angelꝰ agit ad ex̃ agit per intellectum ⁊ voluntatem: et non per aliam potentiam mediã quoli.7.q.2. item de ma.q.16. ar. 1.ad.14.

¶ Ratio eſt: q: in nã itellectuali non eſt niſi virtus intellectualis. talis aũt eſt intelꝉs vel voluntas.

Aureo. ¶ Cõtra arguit Aureo. p̊. In an gelo eſt potẽtia motiua: ſꝫ hmõi ẽ alia ab intellectu ⁊ voluntate. er go ⁊c. maioꝛ nota. minoꝛ ꝓbatur. tum q: eſt in articulis pariſiẽſibꝰ tum q: ſi motio q̄ angelus mouet celũ eẽt volitio aut eſſet volitio: q̄ eſt ĩperiũ numero exequẽte: ⁊ hoc pꝫ eẽ falſum: aut eẽt ipſa executio actꝰ pꝫ ꝙ eſt alius ab actu volun tatis: aut eſſet ĩperiũ ⁊ executio ⁊ hoc nõ: q: in duo diſtingueretur.

¶ Reſpondeo. negatur minoꝛ. di co tamen ꝙ angelus non poteſt omnia agere q̄ poteſt velle, quoli. 7.q.3.ad.2. Ad pꝛimaꝫ ꝓbationẽ dico ꝙ ille articulus eſt cõtra eos ſolũ: qui dicũt ꝙ voluͣtas angeli ca põt agere quecũꝗ poteſt velle. Ad ſcđam negat ↄñã. ſed bñ dico: ꝙ ille motus eſt a voluͣtate volen te ⁊ exequente ipſum motum.

¶ Dico ſcđo ꝙ ĩperiũ nõ eſt actus voluͣtatis: ſꝫ itelꝉs.1.2.q.18.ar.1.

¶ Dico tertio ꝙ ipſa voluͣtas que coꝛꝑa mouet hꝫ duos actꝰ: quoꝝ vnꝰ.đ: immanẽs.ſ. ipſum velle: et aliꝰ trãſiẽs.ſ. motio coꝛꝑis: ⁊ ſcđs depẽdet a p̊: ⁊ ſequit ex eo: vñ nõ opꝫ inter voluͣtatẽ angeli ⁊ motũ coꝛꝑis eẽ executionẽ mediã diſti ctã ab vtroꝗ motu: q: cũ motus exterioꝛ ſit quedã executio: nõ in diget alia: ⁊ lꝫ phs dicat ꝙ intelle ctus ⁊ voluͣtas non ſunt potentie pꝛoductiue. p̊ ethi.⁊.9. meta. de voluͣtate ⁊ intellectu humano: vꝉ ꝙ nõ eſt de ratione earũ ꝙ relin quant effectũ extra operantẽ: pꝛo ductiue tamen ſunt ad intra ha bitus intellectualis ⁊ moꝛalis. text.10.

¶ Scđo. In nobis eſt virtꝰ moti ua diſtincta ab intellectu ⁊ voluͣ tate. ergo etiã in angelis: tꝫ ↄñã. q: s. D. vtit illa ſimilitudine. añs pꝛobat. motꝰ palpebꝛarũ ⁊ coꝛdis eſt a voluntate ⁊ a natura: ſed ceſ ſante voluͣtate adhuc mouet. er go ab alio ꝗ̄ a voluntate.

¶ Rñdeo. negat ↄñã. nec illa ſimi tudine vtit. s. D. imo ↄcedit añs. 1. parte.q.78.ar.p̊.ad.4. Et lꝫ vo luͣtas nõ moueat immediate mẽ bꝛa: mouet tñ imediate intellectũ ⁊ eo mediãte alias potẽtias.

¶ Dico ꝑterea ꝙ motꝰ coꝛdis ⁊ aliȷ̃ motꝰ naturales cauſant a gñante ſicut motꝰ grauiũ ⁊ leuiũ ⁊ conſe quunt foꝛmã alalis: iõ remanent ceſſante actu voluͣtatis. ſꝫ aliȷ̃ mo tus qui nõ ſic ſunt nãles. cauſant ab appetitu mediãte v̓tute execu tiua: q̄ potiꝰ eſt paſſiua ꝗ̄ actiua.

¶ Tertio. Mouere ⁊ intelligere ⁊ velle ſunt actꝰ gñe differẽtes. ꝫ. re ducunt ĩ potẽtias gñe diſtinctas.

¶ Rñdeo. negat ↄñã, q: vna po

rentia põt ſe extēdere ad actus et
ad oba gñe diſtincta: qñ reſpicit
talia ſub aliqua rõne: que eſt cõis
ad duo gña: ſicut intellʼus extēdit
ſe ad oba oĩz potētiarũ ſenſitiuaꝝ
⁊ ad actũ appħēſiuũ ⁊ diſcurſiuũ
inquãtũ reducunt̄ in aliquid cõe
vtriqꝫ. ita ĩ ꝓpoſito: volũtas ange
li ſe extēdit ad velle ⁊ mouere in=
quãtũ ꝯueniũt ĩ aliq̃ rõne cõi: pu=
ta in pulſione vel tendentia ad rē
vel largitiõe vel cõicatiõe: q̄ oĩa ꝑ=
tinēt ad officiũ voluntatis.

¶ Sequit̄ ex dictis. ẽ. ꝙ lꝫ volun=
tas angeli vt eſt volitiua ſe hēat
equalr̄ ad ꝓpinquũ ⁊ diſtãs: non
tñ vt eſt motiua. ſicut ſi color eſſet
volitiuꝰ ⁊ calefactiuus ad voleñ.
nõ requiretur approximatio: ſed
ad calefaciendum.

¶ Diſtin. viij.

Circa diſt. 8. querit̄.
Utrũ demones poſ
ſint naturaliter co=
gnoſcere cogitatio=
nes cordis ⁊ affectio
nes voluntatis?

Cõcl'o. j. Nullus angelꝰ
ſiue bonus ſiue
malꝰ ex ſola naturali virtute ſua
poteſt cognoſcere proprie ⁊ diſtin
cte cogitationes aut affectiones
cordis noſtri. 1. parte. q. 57. ar. 4.
⁊ de malo. q. 16. arti. 8.

¶ Rõ. Ille solꝰ cognoſcere põt co=
gitationē cordis q̃ põt cognoſcere
motũ volũtatis: cũ cogitatio a vo
lũtate depēdeat: ſed ſolus deꝰ eſt
hmõi. ẽ. mior ꝓbat̄. motꝰ ex ſũmo
reꝝ ordine imediate depēdere nõ
pt̄ ꝑcipi niſi a cã ſic mouēte ⁊ mo
to: ſꝫ motꝰ volũtatis ē hmõi: ⁊ ta=
le mouēs eſt ſolus deus ⁊ motũ ⁊
ipſe homo: qui actu vult. ergo ⁊c.

¶ Eandē ponit de veri. q. 8. ar. 13.
Rõ. angelus nõ hꝫ nãlr̄ actũ ꝑmũ
reſpectu huiꝰ actꝰ ſecũdi q̃ ē cog̃o
ꝓpria ⁊ diſtincta cogitatiõis hu=
mane. ẽ. tꝫ ꝯñtia. añs ptꝫ: qꝛ ſpẽs
intelligibiles intellʼs angelici nõ
ſunt nãlr̄ repñtatiue ꝓprie ⁊ dire
cte motuũ volũtatis humane.

¶ Cõtra arguit Sco. pᵒ. Unꝰ an= Sco. in
gelus nõ põt alteri occultare eēn 2. diſ. 9.
tiã ſuã. ẽ nec cogitationē aut voli q. 1.
tionē. ẽ nec nos. añs pꝫ. ꝯña pria
ꝓbat̄. qꝛ eēntia ãgeli ē ſibiipſi iti=
mior q̃ ſua cogitatio. ſcða ꝯña pꝫ.

¶ Rñdeo. dico pᵒ ꝙ cogitatio ⁊ vo
litio non põt ꝓprie ⁊ diſtincte co=
gnoſci ab aliquo itellʼu creato in=
tuitiue: niſi ſit ſubiectiue ĩ illo: vl̄
ſaltem ordinet̄ ad illũ per volũta
tem illiꝰ in quo eſt ſubiectiue.

¶ Dico ſcðo ꝙ cogitatio nõ hꝫ eã
cõparationē ad intellectũ qualeꝫ
req̃rit ad hoc ꝙ intuitiue cogno=
ſcat̄: eēntia ỽo eã hꝫ. ꝺ ỽi. q. 9. art.
4. ad. 7. ⁊ ad. 11. vbi dicit ꝙ ange
lus eadē ſpē qua cognoſcit eēntiã
alteriꝰ: cognoſcit ⁊ volitionē aut
itellectionē eē: ſꝫ cognitio volitio
nis ꝑ illã ſpēꝫ depēdet a volunta
te volētis: nõ aũt cognitio eēntie.

¶ Ex his pꝫ ꝙ negãda eſt ꝯñtia.
Ad idē vide de veri. q. 8. art. 13. ad
2. Nec obꝫ ꝙ nãlr̄ cog̃ſcat niſi illa
intima q̃ ꝯſequunt̄ nãꝫ ſpecificaꝫ
cuiuſmodi eſt eēntia angeli ⁊ potē
tie ⁊ habitꝰ nãles: nõ ſic eſt de co=
gnitionibꝰ aut volitionibus.

¶ Scðo. Angelus videt ſpēm exi
ſtentē in intellectu alterius. ergo
etiã cognitionem.

¶ Rñdeo. negat̄ ꝯña: tũ qꝛ ſtat ꝙ
ſpẽs actiua ſit in intellʼu: ⁊ tñ ꝑ eã
nihil actu intelligit̄. tũ qꝛ incertũ
ē q̃d ꝑ eã actu itelligit̄ ꝓp diuerſi
tatē eoꝝ q̃ ꝑ illã pñt diuiſiꝫ itelli=
gi. ꝺ ỽi. vbi. ẽ. imediate. tũ qꝛ ſpẽs
nõ depēdet a volũtate: ſicut cogi=
tatio. tũ qꝛ ad cognitionē ipſiꝰ itel
lectiõis opꝫ cognoſcere terminũ ⁊
ꝑncipiũ eiꝰ: tũ qꝛ ſpẽs itelligibil̄
eſt motiua intellʼs quē informat:
non aũt cogitatio: lꝫ nec ſpẽs nec
cogitatio poſſint mouere intelle=
ctum quem nõ informãt.

¶ Tertio. Si angelus vel hõ oc=
cultat ſuã volitionē alteri angelo
aut hõ facit ꝑ illãmet volitõeꝫ aut
ꝑ aliã. nõ ꝑ illã: qꝛ illa poſita in eē
eſt mltiplicatiua ſui ⁊ motiua po

tētie ſibi ꝓportionate non ꝑ aliã:
qꝛ ꝓcederet̄ in infinitum.

¶ Rñdeo ꝙ ꝑ illãmet. Ad iprobatio=
tionē negat̄ añs. qꝛ nulla cogita=
tio vel volitio mouet itellectũ ad
ſui cog̃nē: ſꝫ q̃dlꝫ tale cognoſcit̄ ꝑ
ſpēꝫ ſui obti in nobis: vel ꝑ ſpēm
ſui ſbti ſicut ē ãgelo. Itē intellʼus
angeli intelligit ꝑ ſpẽs ꝯcreatas ⁊
nõ mouet̄ ab alio obo niſi forte in
viſione beatifica. vñ illa ſpẽs q̃ in
intellʼu ãgeli eſt ꝑncipiũ intelligē
di roſaꝫ: eſt ēt ꝑncipiũ intelligēdi
reflexe itellectionē roſe. Concedo
tñ ꝙ ãgelꝰ põt naturalr̄ cognoſce
re cogitatiões nr̃as: ſed nõ ituiti=
ue: ſicut ⁊ q̃dã ſunt a nobis itelli=
gibilia: ſꝫ nõ ituitiue naturalr̄ vt
puta habitus infuſi.

¶ Quarto. Cogitatio intellʼus eſt
maxie intelligibilis: cuꝫ ſit maxie
abſtracta a mã. ẽ nõ põt ſubterfu
gere intellʼꝫ ãgeli qꝛ nõ ē ipeditꝰ.

¶ Rñdeo. negat̄ añs. Nõ. n. intel=
lectio angeli ē magis itelligibilis
q̃ eiꝰ eēntia aut q̃ obꝫ: qꝛ nõ ſola
abſtractio a mã eſt cã itelligibili=
tatis: ſꝫ potiꝰ entitas ⁊ actualitas
non accñtalis ſed ſbalis: vñ hmõi
actiões nõ habēt tãtã itelligētiaꝫ
quãtã ſbe aut q̃litates fixe: et po=
tiſſime qꝛ includũt reſpectum ad
obm ⁊ ſbm: quiq̃dē reſpectꝰ ſunt
modice entitatis.

¶ Quinto. Una itellectio põt eſſe
cã ꝑtialis reſpcũ actꝰ reflexi ĩ eoð
angelo. nã põt intelligere ſe itelli
gere. ẽ. Illa intellectio põt eſſe cã
ꝑtialis reſpectu intellʼs alteriꝰ an
geli: tꝫ ꝯña: qꝛ iſte itellʼs ⁊ ille ſũt
eiuſdē rõnis: ⁊ a ſiki intellectꝰ nr̄.

¶ Rñdeo. negat̄ ꝯña. Primo quia
intellʼs humanꝰ ⁊ angelicꝰ differt
ſpē. Scðo qꝛ ēt ſi itellʼs angelici ſpē
differũt. vt vr̄ dicere. s. Do. ꝙ põt
ſpẽs ꝑ quas intelligit vnꝰ angelꝰ
eſſe alteriꝰ rõnis a ſpeciebus per
quas intelligit alius.

¶ Dico ꝑterea ꝙ nulluꝫ obiectum
cauſat imediate intellectioneꝫ ſui
niſi illud obm ſit ſil̄ cũ hoc ēt ſpẽs
itelligibilis cuiuſmodi nõ eſt itel=
lectio: ex quo patet falſum eē añs.

¶ Secũdo loco arguit Durãdꝰ cõ Durandus hic
tra fundamēta. s. D. Primo dato q. 5.
ꝙ voluntas ſoli deo ſubiaceat q̃
ad cauſalitatem: non tñ ſequit̄ ꝙ
quo ad cognitionē: alioquin non
cognoſceremus ea: que a ſolo deo
creata ſunt.

¶ Rñdeo. dico ꝑmo ꝙ poſitio. s.
Doc. nõ initit̄ ſolũ illi fundamen=
to: ſed iſti. Motꝰ volũtatis nõ eſt
aliq̃ natura: fixũ eē hñs in rebꝰ eõ
mõ quo ſbe ⁊ accñtia fixa ⁊ quieta
⁊ ſtabile eē naturalr̄ hñtia: nec hꝫ
neceſſariaꝫ aut determinatã ꝯne=
xionē vel depēdētiaꝫ ad aliquam
cãm nãlem ſed ſolũ ad cãm diui=
nam: nec põt ad ſui cognitionem
mouere itellectũ quē nõ informat
imprimēdo actũ primũ qui ē ſpe=
cies intelligibilis: nec actũ ſcðꝫ q̃
eſt cõſideratio: nec angelus hꝫ cõ
creatã ſibi ſpēm nãliter repñtati=
uã volitionis aliene.

¶ Dico ſcðo ꝙ illa ꝯña. s. D. ꝑt ſal
uari eē bona de materia: qꝛ nlľa
operatio volũtatis aut itellectus
põt proprie cognoſci niſi cognito
ſuo obiecto. 3. de ala. obiectũ autē tex. ſ1.
cõparat̄ ad actũ vt principiũ vl̄ vt
finis: nõ põt ergo cognoſci opatio
niſi cognoſcat̄ eiꝰ obiectũ ⁊ finis.
Uolũtas aũt reſpicit ꝓprio obie=
cto tm̃ bonũ in cõi cuius radix eſt
ipſe deꝰ ⁊ non al' q̃ð bonum parti
culare. ꝙ aũt tēdat in hoc vel illð
particulare accidit voluntati ⁊ a=
ctus eiꝰ nullã ꝯnexionē hꝫ neceſ=
ſario ad aliq̃ð bonũ particulare:
ſed ſolũ ad bonũ vl̄e ⁊ ad deũ tãq̃
ad ſua motiua et finē ſuum. Co=
gnoſcere aũt habitudineꝫ actꝰ ad
obiectũ vl̄e ⁊ nõ ad ꝑticulare nõ ē
cognoſcere actũ ꝓpria ⁊ ſpecifica
⁊ determĩata cognitiõe. ꝙ aũt ter
minet̄ ad aliq̃d in particulari pro
cedit ex motione dei inclinãtis vo
luntatē magis ad hoc q̃ ad illud.
prima. n. motio voluntatis eſt a
deo ſm̃ Ariſto. in lib. de bona for=
tuna. ⁊. s. D. prima ſcðe. q. 19. art.
5. ad quē autē in particulari de=

velit eaꝫ inclinare ſolus deus no uit ⁊ ille qui ab eo ſic iclinat̃. Qđ autēꝫ addit de his que a ſolo deo creata ſunt vt eſt celum: mā̃ pma ⁊ hmōi: dico ꝙ nihil valet. qꝛ nullum eoꝝ ad ſui cognitionē exigit cognitionē cauſe efficiētis vel finalis: ſicut exigit: oīs actus intellectus ⁊ volūtatis. Et vlterius qꝛ talia ſunt cognoſcibilia ꝑ ꝓprias ſpēs ab eis impreſſas vel intellectui cōcreatas: nō ſic eſt de motu volūtatis. Et ſi dicat̃ ergo: nec cognoſci pōt motus exterioꝛ ipſius angeli. negat̃ ꝯñā. qꝛ talis hꝫ cōnexionē ad cauſas nāles: naꝫ oīs motꝰ exterioꝛ eſt ſubiectiue in aliquo corpore. Item licꝫ volūtas reſpectu eoꝝ que actu vult ſit determinata: illa tñ determinatio nō pōt cognoſci niſi cognoſcat̃ ad qđ obiectuꝫ determinat̃: qđ fieri non pōt naturaliter vt dictum eſt.

Cōclō. ij. Demones pñt imutare phātaſiā vel imaginatiuā hominis. ꝓ prima parte. q. 111. ar. 3. ⁊ prima ſcđe. q. 82. ar. 2. itē de malo. q. 16. ar. 12. Ratio eſt: qꝛ talis imutatio nata ē conſequi motū localē: oē autē tale ſubeſt poteſtati naturali angeloꝝ. ſit aūt dicta imutatio non per tranſlationē phātaſmatis đ ſbto in ſbm: ſed per motū locatus ſpirituū quibꝰ phātaſmata ſicut ſuis ſubiectis inherēt: ⁊ lꝫ qlitercunqꝫ ſpiritus moueant̃ ſemper ſint eis phantaſmata: hoc non obſtat: qꝛ ſicut lapis coloꝛatꝰ nō eſt ſemꝑ in debita pñtia ad organū viſus ⁊ ꝑ ꝯñs nō ſemꝑ vr̃: ita ſpūs i q̃ ē ſubiectiue ſpēs roſe nō ſemꝑ ē debite pñs organo phātaſie aut aliaruꝫ viriū ſenſitiuaꝝ iterioꝝ: ⁊ per ꝯñs nō ſemꝑ phātaſia aut cogitatiua phātaſiat vel cogitat de roſa.

¶ Itē dico ꝙ phātaſma pt eē ſbtiue, i pūcto: i qlꝫ aūt ſpū ſicut ⁊ in q̃libꝫ corꝑe pñt eē ifinita pūcta: ⁊ iō in qualibꝫ parte ſpiritus poſſunt eſſe non tot quin plures ſpēs ſiue phātaſmata.

¶ Diſtin. ix. et. x.

Circa. 9. ⁊. 10. diſt. q̃rit̃ur. Utrū angelꝰ poſſit vniri celo vt foꝛa.

Conclō. j. Nullꝰ angelꝰ vnit̃ coꝛpi celeſti tanq̃ foꝛa ſue mãe. pma ꝑ. q. 70. arti. 2. vbi querit̃ an corꝑa celeſtia ſint aīata. itē de ſpiritualibꝰ creaturis. ar. 6. Rō ē. nulla forma vnit̃ materie niſi ꝑꝑ aliquā idigētiā materie vl̃ coꝛꝑis ad ſuā ꝓpriā oꝑationē: ſed ſba ſpūalis ñ idiget materia nec coꝛꝑe ad ſuā operationem. ergo.

¶ Itē aīa eſt in qualibet ꝑte coꝛporis tota. ẜ. ſi angelus ē aīa celi erit totꝰ i q̃libet ꝑte illiꝰ celi ⁊ eum ꝯtinebit: ſicut aīa ꝯtinet totū corpus. hoc ē ꝯ̃ ſcripturā ſctām: quia hoc conuenit ſoli ſapientie increate eccli. 24. ca. Girum celi circuiui ſola.

¶ Si dicat̃ ꝙ angelus eſt forma celi nō dās actū pmū lꝫ ꝑfectiōes ſecūdas ⁊ ſic ſufficit ꝙ ſit i vna parte determinata.

¶ Cōtra. qꝛ ab eodē res hꝫ actum pmū a q̃ hꝫ ꝓprias paſſiones.

¶ Itē q̃libet ꝑs celi ꝑ te ē aīata. ẜ hꝫ aīam ſibi pñtē. ¶ Itē oē aīatuꝫ actuat̃ per aīam: actus aūt et potētia ſunt ſimul. ergo.

¶ Cōtra arguit Aureolus ꝙ angelus ſit forma celi nō, dās actum pmū ſed alias ꝑfectiones. Pꝛio qꝛ Cōmēta. in de ſomno ⁊ vigilia dicit ꝙ motꝰ ⁊ foꝛa ſpherica ⁊ rarū ⁊ denſuꝫ ꝯſequunt̃ celū tanq̃ ſeq̃lle ſpirituū: eo mō quo caliditas ⁊ leuitas ꝯſequunt̃ formā ignis. ẜ. Aureolus.

¶ Rñdeo. negat̃ añs. imo. 3. de aīa cō. 5. ꝓbare cōat̃ ꝙ ēt itelľs poſſis de quo magis vr̃: nō ſit forma corporis: ſꝫ Cōmē. itelligit ꝙ celū hꝫ illas ꝑfectiōes nō a motore ꝓrio: ſꝫ a pᵒ ⁊ ſeꝑato q̃ eſt deꝰ: ⁊ ſi intelligit de āgelis. negat̃ ſua auctoritas. de ſpūalibꝰ crea. ar. 6. ad. 7. et 10. Duo. n. req̃rūt̃ ad formā ſbalē

alicuiꝰ. Pꝛio ꝙ ſit i eo pncipiū eēndi ſbale pncipiū dico formale. ſecūdo ꝙ talis forma ⁊ ſua mā̃ cōueniāt in vno eē. 3. ꝯ̃ gen. cap. 67.

¶ Scđo Cōmenta. dicit ꝙ forma abſtracta nō agit i corpꝰ ꝑ ꝯtactū ſed angelus agit in celū mouēdo ipſuꝫ. ergo nō eſt forma ab eo abſtracta.

¶ Rñdeo. Cōmē. intelligit de contactu mutuo. ſ. vt tāgat corpꝰ ⁊ tāgat̃ ab illo: ⁊ iō negat̃ ꝯñā. Multa alia diffuſe adducit ex dcis Cōm. ⁊ ex ſe ad que diſſoluenda.

¶ Primo notādū eſt ꝙ oēs virtutes que apparēt in celo pñt reduci tanq̃ in pncipiū ꝓximū in formā ſbalē ipſiꝰ celi. Nos. n. ponimus corpꝰ celeſte eſſe cōpoſitū ex mā̃ ⁊ forma ſbali: que quidē foꝛa nō eſt aīa nec ſola corporeitas: accipiendo corporeitatē pro aliqua forma de gñe quantitatis: aut ꝓ aliqua forma ſubſtātiali dāte ſue materie ſolam perfectionē corporeitatis: ſed dat eſſe ſubſtantiale: ⁊ eſſe corporeum hoc.

¶ Scđo notandū ꝙ celū nāliter inclinat̃ ad motū circularē nō ex ſola figura aut quātitate aut corporeitate: vt corporeitas eſt: ſꝫ ex ſua forma ſbali que eſt radix oīm predictoꝝ ⁊ oīm ꝑfectionū ſecundarū ipſius celi. Dico tñ ꝙ ex tali forma nō hꝫ pncipiū actiuū talis motus ſꝫ paſſiuū: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ ille motꝰ ſit ei nālis. de potentia. q. 5. ar. 5. item de ſpiritualibꝰ creaturis. vbi ſupra ad. 7. đr ꝙ eſt nālis qꝛ ſba ſpiritualis hꝫ virtutē nālem determinatam ad corporeis celeſtis motū: nec oꝫ ꝙ ille motꝰ ſit tractꝰ aūt pulſus propꝛie: qꝛ mouet̃ a ſba ſeꝑata ꝑ imperium voluntatis.

¶ Itē dicta potētia Aureoli vilificat nām angelicā dum vult ꝙ eſſe angelicū poſſit particulari a mā̃. Et ſi dicat̃ magnificat diuinā potentiā: dico ꝙ nō eſt ponenduꝫ eſſe ꝙ eam magnificat: ſed ſolum illud qđ ei attribuitur rōni conſonum ⁊ dictis ſanctoꝝ: alr̃ poſitio enclitiſtarum eſſet catholica in hoc ꝙ ponit vnam eſſentiam eſſe tres eſſentias: ſicut diuina eſſentia eſt tres perſone.

¶ Item ſequit̃ ꝙ celū eſſet nobilius hoīe: qđ falſuꝫ eſt. 2. phy. vbi đr ꝙ aīa humana eſt vltimum ad qđ venit conſideratio phie. tex. 26. Derogat etiā theologie que dicit ꝙ celum factum eſt ad cōplēdū nūeꝝ electoꝝ tanq̃ ꝓpter finē ꝓximū nunq̃ aūt indignus pōt eſſe finis ꝓximus vel remotꝰ rei ſe digniores loquendo de fine naturali. de potētia. q. 5. ar. 5. Et ſic ptꝫ poſitionē Aureoli eſſe periculoſam.

¶ Diſtinctio. xj.

Circa. 11. diſt. q̃ritur vtrū angeli ꝑficiāt in cognitione ꝑ mutuā locutionem.

Cōclō. j. Angelum loq̃ angelo nihil aliud eſt q̃ angelū ordinare ꝯceptū mētis ſue ad aliū: ad hoc ꝙ volūtas eiꝰ alteri innoteſcat. 1. ꝑ. q. 107. ar. 1. Sicut forma mālis in ſuo genere ſic pōt eē ꝑfecta ꝙ nō ſolū ꝑficit ꝓpriū ſbm: ſed perfectionem ſuā cōicat alteri ſbo. ita forma intellectualis ſic pōt eſſe ꝑfecta: vt ſit aliquo mō principiū aliene cognitionis: ⁊ ad hoc ſufficit ordo ſupradictus. qꝛ qđ agit ſitus ⁊ localis preſentia i corporibꝰ: hoc agit ordo in ſpiritualibus.

¶ Notāter aūt dico aliquo mō qꝛ talis pncipiatio vel cauſalitas potius eſt cauſalitas obiecti vel finis q̃ efficientis.

¶ Idē ponit ſcđo ſen. di. 12. q. pria ar. 3. vbi dicit ꝙ qñ āgelꝰ ordinat ſpēꝫ cōceptā alicui eoꝝ que vnus angelus in altero naturalr̃ videre pōt illud naturaliter cognoſcibile fit ſignū expreſſiuum interioris conceptus.

¶ Cōtra arguit Durādus. Illa ſigna non ſunt ſignificatiua natu- Durā. 2. ſen. đ. 11. q. 2.

realiter:alr̃ ſignificarent tm̃ naturales paſſiones ſicut genitus infirmoꝝ:naturales aũt motus voluntatis angeli quilibet angelus cognoſcit ſine omni ſigno.

¶Item per ſigna nãlia nõ fit proprie locutio:nõ ẽt ſignãt ad placitum:ꝗ per ea vn⁹ nõ loqͭ alteri.

¶Rñdeo.ꝙ nõ ſignificãt pure naturalr̃:hoc eſt ſine imperio volũtatis:nec pure ad placitũ.i.ex iſtitutione:ſʒ vtrũqꝫ cõcurrit.ſ. nã et voluntas.Talia.n. ſigna nõ ſunt niſi ſpẽs intelligibiles.de veri.q.9.ar.4.ad.13.Spẽs aũt aliqd rep̃ſentat ex neceſſitate nãe.ſ. obiectum:ꝛ aliud ex imperio voluntatis.ſ.actualẽ cogitationẽ vel conceptũ rei ſpãlem ꝛ determinatuʒ vbi ſupra ad.11.ꝛ,15. Ipſa.n.ſpẽs quantum eſt de ſe ſemper repreſentat quicqd repſentat dũmõ ſit debite pñs itellectui audiẽtꝭ.hoc aũt fit per imperiũ voluntatis ordinãtis eã ſic vel ſic.

¶Ad primã improbõeʒ negatur ↄña.qꝛ ſpẽs itelligibilis eſt ſignũ nãle eius cui⁹ eſt ſpẽs:multa aũt q̃ nõ ſunt paſſiones hñt ſui ſpẽm in intellectu:puta qditates rerũ.

¶Ad aliã negaͭ aña loquẽdo de ſignis nãlibus que ſunt ſpẽs.

¶Scõo.Angelus loquiͭ deo ſine aliq̃ ſigno ꝗ vn⁹ angel⁹ ẽt alteri.

¶Rñdeo.negaͭ ↄñtia.qꝛ auditiones angeli ꝛ dei equoce ſunt:quia deus nõ intelligit vnã creaturã ꝑ aliam nec ꝑ ſpẽs ſupraadditas:ſʒ oĩa per eſſentiã ſuã.vbi ſupra.ar.4.ad quartũ.ꝛ prima ꝑte.q.107.art.3.ad primum.

Cõcl'o.ij. Angel⁹ loq̃ns nihil ꝓprie cauſat in altero angelo:ſed tm̃ in ſeipſo.de veri.q.9.art.5.ad ſm̃ tertium quintum.Ratio qm̃ inferior loquitur ſuperiori: nihil tamẽ in eo cauſat.

Sco. in 2. diſ.9. ¶Contra arguit Scotus.Primo ſequereͭ ꝙ equalr̃ oĩb⁹ loquereͭ.

¶Rñdeo.negaͭ ↄña.qꝛ cõceptus per angelũ loquẽtẽ expreſſus ita ordinaͭ ad hũc angelũ: ꝙ non ad aliũ:ꝛ ſic preſentat ei obiectũ.Angelus aũt audiẽs cauſat in ſeipſo actualẽ intellectionẽ reſpectu illius obiecti.

¶Scđo.de⁹ illuminãdo p̄mũ angelũ aliqd ĩ eo cãt ꝛ ille ĩ alio.ꝗ ꝛc.

¶Rñdeo.negaͭ ↄña.qꝛ illuminatio dr̃ a locutiõe.Itẽ qꝛ illuminatio q̃ imediate eſt a deo:ꝛ illa que ab angelo nõ ſunt equales:qꝛ de⁹ actor eſt luminis nãlis ꝛ gratuiti ꝛ glorioſi:nõ ſic alius angelus.

¶Tertio.Oĩs loquẽs itellectualr̃ cauſat immediate in eo cui loqͭ ↄceptum illius de q̃ loquiͭ:ſi põt:ſed angelus hoc põt:ꝗ maior nota.minor probaͭ.Illud quod ſufficienter eſt in actu p̄mo reſpectu alicuius effectus: põt illũ effectũ cãre in paſſo ꝓportiõato ꝛ approximato.ſʒ ali⁹ angelus ẽ hmõi.ꝗ.

¶Rñdeo.negaͭ mĩor.Ad ꝓbatione negaͭ maior.alr̃ ſequeretur ꝙ vna creatura poſſet hr̃e ſciaʒ per infuſionẽ ab alia creatura.

¶Quarto.angel⁹ inferior cognoſcit ſeipſuʒ ĩtuitiue ꝑ eẽntia ſuã:ꝗ ꝛ ſuperior cognoſcit illũ ĩferiorẽ per eſſentiã ſuã intuitiue:ꝗ illud quo in intellectu vni⁹ gignit aliquã notitiã intuitiuã põt etiã eã gignere in intellectu alterius.

¶Rñdeo.negaͭ p̄ia ↄña.ſʒ ſuperior cognoſcit ĩferiorẽ ꝑ ſpẽʒ ↄcreatã:ꝛ illa cognitio eſt eque intuitiua ſicut illa qua ĩferior cognoſcit ſe ꝑ eſſentiã ſuam immo ꝑfectius intuitiua.Nõ eniʒ cognitio diciͭ abſtractiua qua fit per ſpẽʒ:ſʒ qꝛ terminaͭ ad ſpẽʒ.Nec dr̃ ĩtuitiua qꝛ ĩmediate cauſaͭ ab obiecto:ſʒ qꝛ ĩmediate termĩaͭ ad obiectuʒ.

¶Et ſi dicaͭ cognitio ꝑ ſpẽʒ põt eẽ de re nõ exñte:ꝗ ẽ abſtractiua.

¶Dico ꝙ cognitio ꝑ ſpẽʒ que terminaͭ ad ſpẽm põt eſſe de re ñ exiſtente:vt pʒ in notitia recordatiua ꝛ notitia confuſa ꝛ vlĩ. Nõ autẽ eſt verũ illud antecedẽs de notitia per ſpẽʒ:que nõ põt terminari ad ſpẽʒ:ſʒ termĩaͭ neceſſario ad

rem in ſe. Negaͭ ẽt vltima ↄña.

¶Que ſequũͭ ꝑtinẽt ad ſcđaʒ.q.

Cõcl'o.iij. Unus angelus illuminat aliũ.prima ꝑte.q.111.arti.1.Ratio eſt:qꝛ manifeſtat ei intelligibileʒ veritatem.

Duran. i.2.d.11. ¶Cõtra.arguit Durãdus.Illuminatio ꝑtinet ad cognitiõeʒ glorioſam:ꝗ nõ põt fieri niſi a deo.

¶Rñdeo.negaͭ ↄña.qꝛ talia lʒ reducanͭ in ſolũ deũ tanqꝫ in p̄ncipiũ primũ:pñt tñ reduci ĩ creaturã tanqꝫ in p̄ncipiũ ꝓximũ.

¶Item lumen glorie eſt qd creatum:ꝛ tñ facit ad viſionẽ beatificam.Item ipſe intellectus creat⁹ elicit actum beatificum.

Cõcl'o.iiij. Dicta illuminatio fit ſm̃ duo.Primũ eſt intellectus cõfortatio.Scđm eſt veritatis proportionate capacitati illuminandi ꝓpoſitio.ſ.D.vbi ſupra.

¶Cõtra p̄mã partẽ concluſionis arguit Durãdus.Prio vn⁹ nõ illuminat aliũ imprimẽdo lumẽ:qꝛ hoc eſt a ſolo deo:nec intẽdẽdo qꝛ nõ ſuſcipit magis ꝛ minus:ꝗ ꝛc.

¶Rñdeo.negaͭ ↄña: ſed fit alijs modis. Primus eſt qꝛ angel⁹ ſuperior per ſuum lumen influit alteri angelo. virtutẽ quandam eo modo quo in nobis intelľs agẽs influit in phãtaſmata:que quidẽ virtus hʒ in angelo recipiẽte eẽ eſſe imperfectũ ꝛ intẽtionale:ſicut virtus principalis agentis habet eſſe in inſtrumẽto:nec illud lumẽ fit intenſius:ſed vigoroſius:qꝛ ex ambobus reſultat qd potẽti⁹ extẽſiue lʒ nõ intenſiue.

¶Secũdus modus eſt:qꝛ ꝓponit ei aliqđ obiectũ luminoſuʒ participãs lumẽ ſuꝑioris angeli.Quo obiecto hauſto lumẽ angeli inferioris fortificatiꝛ:ſicut fortificaͭ lumen diſcipuli auſto a magiſtro aliquo principio.de veri.q.9.art.1.ad ſm.ſcđa ſcđe.q.15.ar.1.

¶Si dicaͭ.ꝗ angelus ſuꝑior cauſat aliqd ĩ inferiori.negaͭ ↄña:vt dicit de veri.q.9.ar.1.ad.5.Et preter lumen nãle pñt poni alia tria lumina.ſ.habit⁹ ſuꝑadditi:ꝛ obiectũ cognitũ vel mediũ cognoſcendi:ꝛ influxus virtutis.Et iſta explicatio veritatis quã facit angelus ſuperior inferiori fit ex parte actus intelligẽdi quo format conceptus particularizatos ꝛ proportionatos capacitati itelľs angeli inferioris.Et cũ illi ↄcept⁹ ſint q̃dam intelligibilia ſigna ꝟitatis:ↄcediͭ ꝙ illa particulatio fit ꝑ ſigna nõ exteriora ſʒ interiora.

¶Ex his pʒ ꝙ ad eandẽ ĩtellectionẽ duo lumina ↄcurrere pñt. vnũ tãqꝫ p̄ncipiũ elicitiuũ: aliud tãqꝫ p̄ncipiũ remotũ influẽs alteri lumẽ intelligibile mõ predicto.

Cõcl'o.v. Illuminatio ñ fit de deitate nec de ꝑtinẽtibus ad eã:vt de attributis vel relationib⁹:ſʒ rõnib⁹ diuinorũ operum:vbi.ſ.ad p̄mũ.ꝛ.2.ſen.diſt.11.

¶Sciendũ eſt ꝙ de his que angelus inferior videt in verbo ꝓ ꝗ̃to videnͭ in verbo nõ opʒ eũ illuminari a ſuperiori:ſed ſi inferior videt ibi aliquã creaturã q̃ ad aliq̃s eius habitudines aut rationes ꝛ nõ quo ad oẽs: tũc quo ad eas q̃s nõ videt põt illuminare: ſed hoc nõ eſt illuminari de viſis in verbo ſed de non viſis.ſolus em̃ deus ꝛ aĩa chriſti ſciuntur oẽs habitudines quas hʒ paſſio xp̃i:vtpura ad quot ſe extendit vt ſaluãdos per illã:ꝛ ſic de ea põt ij vnus aliũ illuminare:ꝛ ſic de alijs multis.

¶Diſtin.xij.

Circa.12.diſt.q̃ritur. Utrum omniũ corporaliuʒ ſit vna materia.

Cõcl'o.j. In celo eſt proprie materia:que ẽ pars corporis celeſtis.pria ꝑte.q.66.arti.2.Ratio,nullum corpus ſenſibile actu exiſtẽs eſt pura for

ma nec pura mā:qꝛ ex quo eſt ſen
ſibile non eſt pura forma:⁊ ex quo
eſt actu nō eſt pura mā: ſed corp⁹
celeſte eſt hmōi.ergo ⁊c.

Duran. i.2.diſt. 12.q.1. ¶Cōtra arguit Durādus.pmo.
In celo nō ſunt partes diuerſarū
rōnum.ergo nō mā ⁊ forma.

¶Reſpōdeo.Negat̄ antecedens.
Quia vbi ſunt eiuſdem rationis:
neceſſe eſt eſſe ⁊ partes diuerſarū
rationum.vbicūqꝫ enim ſunt par
tes eiuſdem rationis:ibi neceſſa=
rio ē quātitas.⁊ vbi eſt quātitas:
ibi eſt mā.⁊ vbi materia : ibi for=
ma ſubſtantialis.

¶Secūdo.Quicquid habet ma=
teriam:que eſt in potentia ad eſſe
poteſt trāſmutari:ſed omnis ma
teria eſt in potentia ad eſſe.ergo
qđ habet materiā poteſt trāſmu=
tari:ſed celum nō poteſt tranſmu
tari.ergo.cōſequētia nota cū mi=
nori.maior probatur.Tum qꝛ qđ
eſt in potentia ad eſſe nō hꝫ actu
eſſe quantuꝫ eſt de ſe,ergo poteſt
eo carere.Tum qꝛ eadem eſt po=
tentia ꝯtrariorū.9.met. ſed eſſe ⁊ nō
T.cō.7 eſſe ſunt largo mō ꝯtraria: ergo qđ ē
potētia ad eſſe eſt ēt ad nō eſſe.

¶Rn̄deo.eſt duplex potentia ad
eſſe.vna eſt ad eſſe qđ iam hꝫ alia
ad eſſe qđ nō hꝫ. Loquēdo in pri=
mo ſenſu:maior non eſt vniuerſa
liter vera : alioqn ſol poſſet puari
luce ⁊ eſſentia angeli ſuo eſſe:⁊ ſic
ꝯcedit̄ minor.Si loquamur de ſe
cunda potentia cōcedit̄ maior: ſꝫ
minor eſt falſa.

¶Ad primā pbationē maioris in
ſenſu q̄ negat̄:negat̄ ꝯn̄a qꝛ nulla
creatura hꝫ de ſe eſſe:nō tn̄ qlibet
pōt ex ſe carere eſſe:vt ēt ipſe con=
cedit:⁊ mā prima vt ipſe concedit
nō hꝫ ex ſe aliquā formā:⁊ tn̄ non
pōt carere omni forma.

¶Ad ſcđam pbationē dico pmo
ꝙ eſſe vel forma celi nō hꝫ contra
rium:nec ſua materia eſt in potē=
tia naturali ad duo cōtraria.

¶Dico ſcđo.illa ppoſitio phi non
eſt vl'r vera:qꝛ ſubiectū non eſt in
potentia ad oppoſituꝫ ſue pprie
paſſionis:nec ſol ad tenebram.ſꝫ
loqtur Phs de illa potētia que ex
natura ſua non plus determina=
tur ad vnum contrariorum qꝫ ad
aliud ſicut ſuperficies ad albedi=
nem ⁊ nigredinem.

¶Sed ꝯtra.Nulla potētia deter
minat ſibi aliquē actum.

¶Rn̄deo.ꝙ lꝫ nō determinet ſibi
hunc vel illum actū : determinat
tamen ſibi aliquē actum in gn̄e:⁊
materia pria determinat ſibi actū
ſubſtantialem.

¶Item dico ꝙ mā prima ſi conſi
deret̄ in cōi ⁊ abſtracte vt abſtra=
hit a mā ſuperiorū ⁊ inferiorū:ſic
eſt indifferēs ad oēm actū ſubſtā
tialeꝫ.Si cōſideret̄ inqꝫtū eſt mā
corruptibilium ſic determinat ſi=
bi actus ſeparabiles a ſuis potē=
tijs.Si vt eſt mā incorruptibiliū:
ſic econtra.Quod autē in celo ſit
pprie mā.ponit Phs pmo celi.in T.c.92 ⁊ ſequē.
multis locis.⁊ i.8.met.1.cō.12.

¶Cōtra eandē arguit Aureolus
dicēs hoc eſſe de mēte Cōmētato
ris ⁊ adducit multa cōmēta.

¶Ad que oīa dicit̄ ꝙ Cōmētator Pāo celi.cō.5.⁊ 10.⁊.95. ſcđo celi com.4.
excludit a celo mām que ſit in po
tentia ad rem remota a ſuo actu:
vel dicendū ꝙ in illa mā nō eſt cu
randū de verbis Cōmētatoris.qꝛ
ꝯtradicit ſibi.nā.6.met. dicit cō.
7.ꝙ materia prima eſt ſubiectuꝫ
oīm accidentiū.cōſtat aūt in celo
eſſe multa accidentia.

¶Cōtra eandē arguit Godofre= Godofred⁹ ī quolib. q.2.
dus cōſil'r argumētis Durandi q̄
ſoluuntur ex reſponſionibus ad
argumenta Durandi.

Cōclo.ij. Mā corporum
celeſtium eſt al
terius rōnis a mā corporum infe
riorum.1. parte.q.66.ar.1.⁊ ſcđo
ſen.diſt.11.q.1.Ratio eſt qꝛ nō pn̄t
actuari formis eiuſdē rōnis:qꝛ ce
leſtis non actuat̄ forma elemēta=
ri nec econtra.

¶Cōtra arguit Durandus.Pāo Durand. i.2 diſt. 12.q.1.
ſequit̄ ꝙ mā vnius corporis cele=
ſtis ſit alterius rōnis a mā corpo
ris alteri⁹.hoc eſt falſuꝫ:qꝛ diffe=
rūt plus qꝫ genere.ꝯn̄a pꝫ.qꝛ ma=
teria vnius nō eſt in potentia ad
formam alterius.

¶Rn̄deo.negat̄ ꝯn̄a . cuius ratio
eſt:qꝛ rō materie ꝯſiſtit penes ac=
tuationē eius per formā:cuꝫ tota
rō materie ſit in ordine ad formā.
Materia auteꝫ omnium corporū
celeſtium ita actuatur per illā for
mam quā hꝫ ꝙ totus appetit⁹ ei⁹
eſt terminat⁹:nec eſt i.potētia ad
aliam:et ex ꝯn̄ti nec ſub priuatio=
ne.cum priuatio non ſit niſi nega
tio in ſubiecto apto nato. Mate=
ria autē inferiorū ita actuat̄ ꝙ tn̄
remanet ⁊ priuatio ad aliquā aliā
formā nō quidē ad formā celeſtē:
ſed elementarē vel mixtā.Lꝫ ergo
corpora celeſtia adinuicem conue
niāt i materia:nō tn̄ trāſmutāt̄:qꝛ
ſola ꝯueniētia i materia nō eſt ſuf
ficiēs pncipiū trāſmutatiōis : niſi
illa materia ſit ſubiecta puationi.
Si dicat̄ materia ſolis nō hꝫ for=
mā lune: ergo eſt in potētia ad eā.ne
gat̄ ꝯn̄a.qꝛ materia ſolis total'r cō
pleta ē p formā quā hꝫ . Materia
eñ nō eſt in potētia niſi ad illas
formas q̄ p agēs naturale induci
pn̄t:vel diſpoſitiue:ſicut aīa rōna
lis vel effectiue ſicut in alijs for=
mis.Alioqui negāt ēt falſitatē cō
ſequētis.ſꝫ hoc eſt ꝯtra.s.Do.qui
vult ꝙ aſtra differāt ſpecie. de ſpi
ritualibus creaturis.

¶Scđo.ea q̄ ſunt diuerſarū rōnū
nō pn̄t eſſe in equali gradu ppin=
quitatis ad deū.ſꝫ materia vtraqꝫ
eſt in equali gradu:ergo ⁊c.maior
nota.pbat̄ minor.In pura poten
tia nō ſunt grad⁹:ſicut nec i puro
actu. ſꝫ materia ē pura potētia.ergo.

¶Rn̄deo.negat̄ minor . Ad pba=
tionē dicit̄ .In pura potētia ex ſe
nō ſunt gradus:ſꝫ pn̄t eſſe per ha
bitudinē ad actus diuerſorū gra=
duum:⁊ ſic eſt in pposito : qꝛ vna
reſpicit actū nō ſeparabil'r a potē
tia:et alia reſpicit ſeparabilem.

¶Contra.in abſolutis diuerſarū
rōnū opꝫ ponere diuerſitatem in=
trinſece:ergo nō tm̄ penes illos act⁹.

¶Rn̄deo.negat̄ aīs.qꝛ falſuꝫ eſt
in oībus potētijs paſſiuis q̄ non
pn̄t cognoſci niſi per actus ad q̄s
ſunt vel penes ſua obiecta: vt pꝫ
de viſu ⁊ auditu.In talibus eniꝫ
quorꝫ ratio ſumitur ab extrinſeco
non pōt aſſignari gradus per ali
quid intrinſecū:ſed p extrinſecuꝫ
ſic ꝙ actus ad quos tendūt ſunt
rō diſtinctionis graduū : ſed gra=
dus diſtincti ſunt ipſe potētie.

¶Si dicat̄.oīs diſtinctio ē p actū.
Dico ꝙ eſt per actū vel per ꝯpara
tionē ad aliquem actū.ſ.ex diuer=
ſo modo recipiendi actum . ſic eñ
forma per eſſentiā ſuaꝫ ⁊ non per
aliquid ſupraadditū ſibi īformat
materiā:ſic materia p eēntiā ſuā
recipit formā:iō ex diuerſo mō re=
cipiendi formā accipit̄ diuerſa na
tura materie.

¶Si dicat̄:ergo a ſili diuerſa ra=
tio formarum ſumetur ex diuerſo
modo in formandi materiam.

¶Rn̄deo.ꝙ nō eſt ſil'e:quia forma
actus eſt cuius rō ⁊ diſtinctio nō
accipit̄ ab alio:mā aūt ē potētia.

¶Sꝫ ꝯ totā hāc rn̄ſionē arguit̄.
¶Reſpect⁹ māe ad formā ē poſte=
rior materia:ergo nō diſtinguit eaꝫ.

¶Rn̄deo.ꝙ reſpectus vt reſpect⁹
eſt poſterior nec diſtinguit:nec rō
formalis diſtinctionis diuerſarū
materiarꝫ eſt reſpect⁹ nec aliqđ in
traneū māe:ſꝫ ipa diuerſitas for=
marū ad q̄s materie ꝯparant̄ eſt
cauſa ⁊ rō diuerſitatꝫ: qꝛ tales for
me neceſſario reqrūt materias di
uerſarꝫ naturarꝫ.Et talis forā a q̄
accipit̄ diuiſio materie addit ali=
quid ⁊ ē prior natura.Et hꝫ ꝯſide=
rationē pducētis mā ē talis natu
re qualē requirit forma.

¶Sꝫ ꝯtra.Oīs diſtinctio eſt p ali
quid formal'r inherēs diſtincto.

¶Rn̄deo.ꝙ hoc ē verū i his q̄ i nā
ſua includunt actū et q̄ ex natura
ſua aliquā rōnē habēt: qꝛ rūvtrūqꝫ
ꝺficit materie cū ſit pura potētia.

¶Dico ſcđo ad minorē principa=
lis argumēti ꝙ ſimpl'r ē falſa .Si
dicat̄.materia ē qđ īfinitū in tota

vniuerſitate entiũ: ergo in ea non ſunt gradus.

¶ R̃ñdeo ꝙ lʒ pura potẽtia inq̃tum hmõi ⁊ ſm hãc rõnẽ cõeʒ ſit quid infinitũ: tñ pura potẽtia in tali vel tali gñe nõ ẽ quid ſimplr̃ ĩfinitũ: vñ pura potẽtia in genere corporũ celeſtiuʒ nõ quid ſimplr̃ infinitũ: ſʒ inter eam ⁊ nõ ens eſt materia corporum inferiorum.

¶ Contra eãdẽ arguit Aureolus In ſcđo met. dicit ꝙ in fundamẽto mãe nihil eſt diſtinctũ. g̃. Hec ⁊ illa non ſunt diuerſe materie.

¶ R̃ñdeo. ꝙ illa ꝓpoſitio intelligit̃ tanq̃ quo. materia .n. nõ diſtinguit̃ ab alia materia per aliq̃d intrinſecũ: lʒ intrinſecum vnius ſit diſtinctuʒ ab intrinſeco alterius. Materia etiaʒ ſʒ ſuaʒ rõneʒ cõeʒ nõ hʒ aliquaʒ determinatã: ſʒ tñ qđ eſt in tali vel tali genere habʒ ꝓpriã naturã: lʒ imperfecte. Eẽntialis aũt diffinitio materie eſt ꝙ ſit propriũ ſubiectũ forme ſubſtãtialis ⁊ imediatũ ⁊ ꝓrimũ: ⁊ ꝙ eſt ſcđm oium formaꝝ accidentaliuʒ mediatum ⁊ remotum.

¶ Alia argumenta Aureoli ſunt eadẽ cum argumẽtis Durandi. ⁊ ſimilr̃ quinq; argumẽta Egidij q̄ querũt per qđ iſta mã diſtinguatur ab illa. Et ꝙ omnis mã equaliter diſtat a deo ad que dictũ eſt. Qđ lʒ mã ſm ſuam cõeʒ rõnẽ ſcʒ vt eſt potẽtia ſit qđ ĩfinitũ. ſi tñ accipit̃ i tali vl' tali gñe: puta celeſtiũ vel inferiorũ vna eſt inferior alia.

¶ Diſtictio. xiij.

Circa. 13. diſ. q̃rit̃ vtrũ informitas materie p̃ceſſerit tpe eius formationem?

Cõclo. j.

Deus non poteſt facere ꝙ materia p̃ma ſit ſine forma, quolib. 4. q. prima. Item prima pte. q. 66. arti. primo. de potentia. q. 4. ar. 1.

¶ R̃ñdeo. qꝛ ſi eſt actu ſine forma cum oĩs actus ſit forma. 7. meta. ſequitur ꝙ ſit actu ſine actu.

¶ Contra arguit Scotus. Omne abſolutuʒ prius alio ⁊ realiter ab eo diſtinctũ põt ſine eo eſſe. ſʒ materia eſt hmõi reſpectu forme. g̃. Sco. in 2. di. 12. q. 2.

¶ Ratio. negat̃ maior in his q̃rũ vnũ eſt pura potentia: ⁊ aliud eſt actus: ſicut eſt in ꝓpoſito. falſa ẽt eſt illa maior in his quoꝝ vnũ habet cauſalitatẽ ⁊ prioritatẽ ſuper alio ⁊ econtra: ſicut in ꝓpoſito mã eſt vno mõ prior forma quaſi ſubſtentans et recipiens eam. et forma põr mã quaſi dãs ei eẽ. 4. ſen. di. 17. q. 1. ar. 4. q. prima. et ſic materia eo modo quo eſt prior forã: dicit̃ prius ab Augu. cõcreari.

¶ Scđo. Quicquid deus cauſat per cãm ſcđam põt imediate cauſare: ſed dat materie eſſe ꝑ formã: ergo põt ei dare eſſe ſine forma.

¶ R̃ñdeo. maior ẽ vera de cãis efficiẽtib⁹. ſʒ falſa eſt de cãis formalibus. Forma autẽ dat formaliter eſſe ipſi materie: ideo ⁊c. ſicut ẽt deus nõ poſſet facere albũ ſine albedine. Et idem dico de cõſeruatione. deus imediate ⁊ ſi ſe ſolo cõſeruat mãm in genere cauſe efficiẽtis: nõ aũt in gñe cãe formalis.

¶ Tertio. Illud qđ nullã ſpecieʒ alicuius generis ſibi determinat põt eſſe ſine illo gñe: ſed materia nõ ðterminat ſibi aliquã ſpẽʒ formaꝝ: puta hoĩs vel lapidis: alioq̃n nũq̃ poſſet ab his ſepari. g̃.

¶ R̃ñdeo. negat̃ maior. nam q̃titas determinat ſibi figurã: qꝛ ſemper eſt ſub aliqua figura: ⁊ tamen nullã ſpeciẽ figure ſibi ðterminat. Idem eſt de viſu reſpectu coloꝝ.

¶ Dico ſcđo ꝙ materia determiat ſibi certã ſpeciẽ forme: large ſumendo ſpeciem: qꝛ nunq̃ põt eſſe ſine forma corporeitatis. Nõ opʒ ergo ꝙ eſſentialiter dependeat a formis niſi diſiunctiue. ſ. ꝙ neceſſario habeat iſtã vel illam.

¶ Quarto. Partes põt remanere deſtructo toto: ſed materia eſt ps compoſiti: ergo.

¶ R̃ñdeo. ꝙ remanet: ſed non niſi

aliquo ſibi addito. ſ. forma.

¶ Quito. Incorruptibile põt eẽ ſine corruptibili: ſʒ materia eſt ĩcorruptibilis. ergo.

¶ R̃ñdeo. negat̃ maior de incorruptibili quod eſt pura potentia.

¶ Sexto. Principia nõ ſunt ex alterutris. primo phyſi. ergo vnum poteſt eſſe ſine alio. tex. cõ. 51. ⁊. 52.

¶ R̃ñdeo. negat̃ ꝯña. qꝛ antecedẽs intelligitur ſolũ ꝙ vnum non eſt pars alterius nec de eſſentia alterius: nõ aũt ꝙ vnuʒ nõ ſit neceſſarium ad eſſe alterius.

¶ Septimo. ſi de⁹ non põt dare eẽ materie niſi mediãte cã ſcđa. ſ. forã: g̃ deus cũ cã ſcđa excedit ſeipſum preciſe ſumptum.

¶ R̃ñdeo. negat̃ ꝯña. ſed ſolũ ſeq̃t ꝙ deus ⁊ forma ſunt plura genera cauſarũ q̃ ſolus deus: qꝛ deus non põt eſſe forma intrinſeca rei vel eius informatiua.

¶ Octauo. Materia dicit aliqueʒ gradũ actualitatis: ergo per illuʒ põt eẽ actu ſine forma. ꝯña tenet. añs probat̃. Materia nõ eſt pura potẽtia obiectiua ſicut albedo generãda lʒ ſit potentia ſubiectiua: g̃. añs ꝓbat̃. Tum qꝛ talis potentia obiectiua non eſt terminus ꝓductionis ſicut eſt materia. Tũ qꝛ numerat̃ ad numerũ actiuũ: materia aũt non. Tuʒ qꝛ materia eſt receptiua: g̃ hʒ entitatẽ. Tum qꝛ diuidit̃ realr̃ a forma. diuiſio aũt eſt paſſio entis realis. Tum quia materia eſt pars compoſiti.

¶ R̃ñdeo. negat̃ añs. ⁊ illa diſtinctio de duplici potentia eſt extranea a tota phia. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ nõ ẽ potẽtia obiectiua: qꝛ nõ eſt facta ꝓprie: ſed eſt ꝯfacta ⁊ cõcreata alijs. p̃ma pte. q. 45. ar. 4. Cõceſſo igit̃ illo ante ad bonũ ſenſuʒ negat̃ ꝯña. ſ. ꝙ ſit ens actu. ſed eſt ens pot̃e. i. eſt ens qđ eſt potẽtia: et ſic ꝓducit̃ vt ens pot̃e de ſe ⁊ actu nõ niſi ꝑ formã: ⁊ talis mã manet eadeʒ ſub diuerſis formis q̃tũ ad nãm ſuã: hʒ tñ diuerſa eẽ et fundat̃ in actu. i. nunq̃ eſt ſine actu. Mã igit̃ ð ſe hʒ entitatẽ poſitiuã nõ actualẽ ſʒ potẽtialẽ. Et ꝑ hoc rñdet̃ ad oẽs illas inſtãtias.

¶ Et ſi q̃rat̃ mã ñ põt eẽ ſine forã: g̃ fuit creata ſub forma: g̃ aut ſub plurib⁹: ⁊ ſic nõ fuit vna creatio: aut ſub vna: et ſic fuit ſignata.

¶ R̃ñdeo. dico ꝙ ſub plurib⁹ ſaltẽ ſub formis elemẽtorũ et fuit vna creatio tali vnitate q̃lis erat vnitas termini ad quẽ: puta vnitate ordinis: quã vnitatẽ vniuerſitas creaturarũ habet.

¶ Sciendũ ꝙ ſi in illa diuiſiõe de duplici potẽtia ĩtelligãt potẽtiaʒ obiectiuã realr̃ eſſe quid diſtictũ a potẽtia ſubiectiua eſt falſum. ſi per potentiã obiectiuã intelligãt nõ repugnantiã ad fieri. eſt verũ. ſed iſta nõ ẽ aliq̃d poſitiuũ reale.

¶ Nono. Materia ẽ ſm ſe ens: g̃ põt ꝑ ſe eſſe. añs ꝓbat̃. Tum qꝛ ẽ principiũ per ſe. tum qꝛ eſt ſubiectum mutationis.

¶ R̃ñdeo. Ens ſumit̃ p̃º pro eo qđ ſbſiſtit vt ſunt ſuppoſita. Scđo ꝓ eo qđ eſt ſbʒ act⁹ eẽndi: vt eſt eſſentia ꝯpleta ĩ gñe ſbe. Tertio pro eo qđ eſt formale p̃cipiũ rei ſubſiſtẽtis ⁊ ẽt ipſi⁹ eẽ q̃ res ſbſiſtit: ⁊ ſic ẽ forma. Quarto ꝓ eo qđ eſt q̃cunq; mõ ps ĩtriſeca rei ſubſiſtẽtis et ſic mã ẽ ens. Quinto ꝓ oĩ qđ aliq̃ mõ actuat rẽ ſubſiſtẽtẽ: ⁊ ſic ſunt accidẽtia. Sexto ꝓ oĩ eo de quo p̃t formari vna ꝓpõ affirmatiua de intẽ ſiue ſit de ſcđo ſiue ð tertio adiacẽte: ⁊ ſic p̃uatiões ⁊ negatiões ſunt entia. Illud aũt qđ ẽ ens q̃rto vel ſexto mõ tñ nõ opʒ qđ poſſit per ſe eſſe cuiuſmodi eſt materia.

¶ Contra eandem arguit Gregorius p̃mo. de⁹ ꝑ ſe ꝓduxit mãm: g̃ poteſt per ſe conſeruare. Greg. l 2. di. 12. q. 2. ar. tertio.

¶ R̃ñdeo. negat̃ ꝯña i gñe cãe formalis vt ſupra dictũ eſt: qꝛ forma eſt formalis entificatio materie: ⁊ eſt pars intrinſeca materie: nõ q̄dem abſolute: ſed vt materia eſt actu ſicut albedo eſt pars intrinſeca hominis albi.

¶ Secũdo. de⁹ põt facere formas

ſine mã:vt i ſacramēto.ḡ ⁊ ecōtra.
¶Rñdeo.negat ꝯñtia. q2 forma ē
actus:ideo nō repugnat ei eē actu
ſine alio.mã aũt ē pura potētia.
¶Tertio.De materia verificatur
iſta ꝓpoſitio.materia eſt.ergo ē.
¶Rñdeo.primo negat ꝯña. q2 de
infinito ⁊ de negatōib⁹ verificant
multe ꝓpoſitiões: ⁊ tamē illa nō
ſunt actu.
¶Scḋo.Si ly ē dicat actũ eſſendi
añs negat.Cōcedit aũt ſi dicat ꝟi
tatē ꝓpoſitiōis.ſ.ꝙ d̄ materia pñt
multa vere enunciari.
¶Dico tertio ꝙ iſta ē ꝟa:mã eſt:ſ3
eſſe non h3 niſi a forma:⁊ adducit
multa dicta Cōmēta.q̄ hñt expo=
ni:ſicut nunc declaratũ eſt.

Cōclo.ij.

Materia gene
rabiliu3 ⁊ cor=
ruptibilium:ſicut a qualz forma
ſbſtãtiali nãliter ſeparari pōt:ita
⁊ a qualibet accñtali ēt a ꝗ̄titate.
p̄ma pte.q.76.ar.3.⁊.4.⁊ ar.6.
¶Ratio eſt. Quia mã pt acq̄rere
nouã formã qua adueniēte corrũ
puntur oĩa accñtia priora. Si eñ
prius exiſtētia accñtia remanerēt
cũ forma de nouo adueniēte. illa
accidētia imediati⁹ ⁊ pri⁹ actua=
rēt materiã ꝗ̄ fora ſbalis adue=
niēs de nouo:q2 pri⁹ ibi ſunt: hoc
autem eſt falſum: q2 prior actus
preintelligit in materia ꝗ̄ poſte=
rior:ſ3 eſſe ſimpl'r eſt act⁹ prior: ēt
eſt a forma ſubſtãtiali.ergo.

Grego. in.2.di. 12.q.2. arti.p°. ¶Cōtra arguit Gregori⁹.p°. Dũ
ex aere gñatur ignis quantitas q̄
erat cũ forma aeris non corrũpit
in tēpore nec in inſtanti. añs pro
p̄ma pte cōcedit ab oib⁹.ꝓ ſecũda
probat ſi corrũpit in inſtãti. ergo
vel in illo in quo ītroducit forma
ignis:vel in alio:nō in alio vt cō=
cedit:nec ī eodē ad corruptionem
forme ſbalis aeris.Quia fora ſba
lis rei corrũpēde nō pri⁹ corrũpit
ꝗ̄ in ei⁹ materia ſint īducte diſpō
nes,icōpoſſibiles ſibi:neq3 etiam
poſtq̄ īducte ſũt:ſ3 tũc p°.ḡ ī iſtã
ti ſue corruptiōis ſunt in materia
quãtitas ⁊ q̄litas q̄ prefuerunt.

¶Rñdeo.Qḋ corrũpit in eodē in
ſtanti in q̄ introducit fora ſequēs
ita ꝙ diſpoſitiones q̄ ſunt ī mate=
ria ī illo inſtãti qḋ eſt primũ non
eſſe forme corrupte:et primu3 eſſe
forme generate:ille eede3 ſunt cã
corruptiōis prioris forme ⁊ cũ hoc
ſũt ſequelle forme noue. ¶Ad im=
probationē dico ꝙ expulſio p̄cedē
tis forme ⁊ inductio ſequentis ſe
habēt vt cã ⁊ effectus adinuicē: ⁊
vna eſt prior alia ⁊ ecōtra. Illa.n.
que abijcit eſt prior: ⁊ ea q̄ īducit
in gñe cauſe materialis: ⁊ ecōtra
in gñe cauſe foralis ⁊ finis.4.ſen.
diſt.17.q.1.ar.4.queſtiũ.1.In in=
ſtanti.n.inductiōis forme ſequen
tis eſt talis ordo nãe ꝙ p̄mo īdu=
citur noua forma.ſecũdo ſequunt
diſpoſitiões ſibi ꝯueniētes. tertio
expellit forma antiqua: ⁊ primu3
eſt cã ſecũdi ⁊ ſcḋm cauſa tertij ſ3
ordinē cauſe formalis efficiētis et
finalis:l3 oĩa ſint ſimul tēpore.
¶Scḋo.Gñans inducit ī materia
diſpoſitiones que faciunt ꝓ fora
inducēda ⁊ ille remanēt.ḡ ⁊ quã=
titas.ꝯña p3.añs ꝓbat. tum q2 ſi
corrũpunt fruſtra eſſent inducte.
tum q2 ipſu3 generãs nō deſtruit
eas nec alias.
¶Rñdeo.negat añs. Ad primam
iprobōne3.negat ꝯña:q2 illis de=
ſtructi3 ſequunt potiores ⁊ forme
ꝯgruētiores.Ille nã q3 violente ſũt
in ſuo ſbto.ſ.forme p̄cedētes: alie
vero nãles.diſpoſitio nã q3 remo=
tior eſt via ad diſpoſitionē ꝓpin
quiorē:ideo neceſſariũ ē illã pri⁹
induci.q2 nō ē trãſit⁹ de extremo
ad extremu3 niſi per mediũ.agēs
eni3 pricipal'r intēdit inductiōe3
forme ⁊ illa eſt p̄ncipalis intētio:
ſecũdaria eſt expulſio forme pre=
cedētis ⁊ qualitatũ ſibi cōnãliu3:
ꝯtrariaꝝ tamē forme ſequēti: ⁊ q2
hoc nō pōt fieri ſine inductiōe diſ
poſitionũ repugnãtiu3 p̄me fore
et congruentiũ ſecũde.ideo agēs
illud inducit qualitates repugnã
tes prime ⁊ congruentes ſecun=
de,quod autē poſtea eas deſtruit

cōtingit preter eius intētionē ꝓ=
pter corruptionē ſubiecti. cōcedo
tñ ꝙ materia nude ſumpta de ſe
eſt capax forme quo ad primũ ꝑ=
fectionis gradũ qui eſt eſſe corpo
reum.Et ſi forma nullum alium
gradũ preter illum daret nō eſſet
neceſſaria quecunq3 accidentalis
diſpoſitio:nec quecunq3 materia
ſic proxima cuilibet forme. et ſic
vult Philoſophus ⁊ Cōmētator.
¶Tertio.Si diſpoſitiones prece
dentes nō manent in inſtanti in=
troductionis forme:ſequit ꝙ exi=
ſtēte materia ſumme diſpoſita ad
vnam formam.poterit introduci
alia forma omnino diſparata:hoc
eſt falſu3.ergo probatur ꝯñtia.ſit
materia ſumme diſpoſita ad for=
mã terre:puta materia ligni:⁊ po
nat ignis diſtãs qui cōtinue mo=
ueat verſus hoc lignũ:ita ꝙ in eo
dem inſtanti quo corrũpit forma
ſubſtãtialis ligni ſit in debita di=
ſtãtia primo ad agēdũ in illã ma=
teriã:⁊ ſit potentior hic ignis ad
agendũ ꝗ̄ illud agēs quod diſpo
nebat materiã ad formam terre:
tũc ſi materia denudat a diſpoſi=
tionib⁹ precedētibus cũ in illo in
ſtãti non ſit magis diſpoſitio ad
vnã formã ꝗ̄ ad aliã:recipiet for
mã ignis tãq̄ a potentiori agēte.
¶Rñdeo.negat ꝯñtia. Ad caſum
dr ꝙ ignis in illo inſtãti nō aget:
ſed incipiet agere per negationē
de preſenti ⁊ poſitionē de futuro.
Agēs aũt qḋ diſponit ad formam
terre agit in illo inſtãti inducēdo
formã terre in materia:⁊ hoc pri⁹
nã:ꝗ̄ corrũpat formã ligni.
¶Et ſi dicat.Quare magis aget
in inſtãti illo primũ agens ꝗ̄ ſe=
cundũ cum ſint eque proxima.
¶Rñdeo.Qḋ hoc erit actio ſubi=
ta:qualis eſt inductio forme ſba=
lis.Naturaliter eſſe non pōt. niſi
ipſa ſit terminus alicuius actio=
nis ſucceſſiue:⁊ iō cũ primũ agēs
tēpore precedenti egerit in lignũ
motu alterationis:ideo in inſtan
ti terminãte alterationē introdu

ceret formã ſubſtãtialem. Ignis
aũt non agit in materia ei⁹.fallit
igit arguens q2 exiſtimat opinio
nē.s.D.fuiſſe ꝙ in caſu illo in in=
ſtãti corruptionis ligni pri⁹ natu
ra ſit corruptio ligni ꝗ̄ generatio
terre:⁊ ꝙ in illo īſtãti materia nō
habeat aliquã diſpoſitionē ad for
mã terre:que omnia falſa ſunt.
¶Si dicat.ſi in illo inſtãti nō eſt
aliqua diſpō p̄cedens quo mō in
illo inſtãti ꝓduci poſſunt omnes
diſpōnes cōueniētes illi forme.
¶Rñdet.s.Do.2.quoli.q.5. ad.2.
Quia in illo inſtanti inducta for=
ma ſbali:⁊ per ea3 expulſa forma
p̄cedēte cũ omni reſiſtētia ad for=
mã ⁊ eius diſpōnes:pōt eas in in
ſtanti inducere tanq̄ ſequellam
forme ⁊ alterationis precedētis.
¶Quarto.Ariſto.⁊ Cōmēta.2.de gñatione dicũt ꝙ in habētib⁹ ſym bolũ facilior eſt trãſit⁹ ⁊ cauſa: q2 text. cō. 25.
nō op3 niſi vnã qualitatē corrũpi
ſ.ꝯtrariã:alia vero remanet:puta
cũ ex aere generat ignis remanet
caliditas in illa materia ⁊ corrũ=
pitur humiditas.ergo.
¶Rñdeo.Quod facilior eſt trãſi=
tus q2 ſoli vna qualitas reſiſtit pu
ta humiditas in caſu predicto:
vtraq3 tamen corrumpitur.
¶Cōtra eandē arguit Aureolus
ſi nō manet eadē ꝗ̄titas in gñato
⁊ corrupto:aut quãtitas q̄ de no=
uo gñat educit tota de vno ⁊ eo=
dē ⁊ ſic eſſet in eodē īdiuiſibili de
quo educit:⁊ ſic mã nō eēt extēſa:
aut educit de alio ⁊ alio ipſi⁹ mãe
⁊ ſic habet propoſitũ qḋ eſt dare
aliud ⁊ aliud precedēs quãtitatē.
¶Rñdeo.Quod educit de mate=
ria cōpoſiti corrupti tanq̄ de ſbto
remoto ſed tãq̄ de ſbto primo et
immediato educit de cōpoſito no
uiter ꝓducto virtute p̄cedētis al=
terationis:qua terminatur p° ad
inductionē forme ſbalis: ſcḋo ad
oĩa accidētia que eã ſequuntur.
¶Dico ſcḋo ꝙ educit de ſubiecto
quodcũq3 ſit illud qḋ eſt diuiſibi=
le in potētia ſ3 nō ī act⁹.ſit aũ oĩ

uiſibile actu ꝑ quātitatē. Nec ſeqꝫ tur. ꝗ quātitas recipitꝛ in indiuiſibili: aut materia nō extēditur ad extēſionē quantitatis: qꝛ materia vt precedit quātitatē eſt indiuiſibilis actu: diuiſibilis tñ in potentia. Pōt ēt dici ꝙ recipitꝛ in diuerſis partibꝰ materie hoc eſt ī partibusq̄ fuerūt ſub priori quātitate.

¶ Scḋo. Terminꝰ a quo ⁊ ad quē nō ſunt eiuſdē ſpēi. ꝗ. Una quātitas non abijcitꝛ ⁊ alia acquiritur.

¶ Rñdeo. Negatꝛ añs vl'r intell'z: vt pꝫ inſtātia in motu augmēti.

¶ Sciendū aūt ꝙ in corruptione ꝑcedētis cōpoſiti ⁊ gñatiōe noui: nō eſt vna ⁊ eadē alteratio a principio vſqꝫ ad finē: qꝛ alia eſt alteratio per quā diſpōnes ꝑcedētes introducuntꝛ ⁊ acquiruntꝛ: et alia per quā diſpōnes ꝯñtes inducitꝛ. prime enim corrūpuntꝛ in inſtāti generationis ſecunde forme. alie vero incipiunt in illo inſtanti.

¶ Et ſi dicatꝛ nullū accñs corrūpitur ī fine alteratōis ꝑ quā acq̄ritꝛ.

¶ Rñdeo. Qḋ verum eſt loquēdo de fine itrinſeco: nō aūt de extrinſeco. Uerū eſt ēt qñ alteratio ſiſtit in q̄litate: nō aūt ſi ad alterationē ſequatꝛ gñatio ſb̄e. Pōt etiā dici ꝙ accñtia ſequētia formā vltimam inducuntꝛ potius ꝑ gñationē ſb̄alē tanqꝫ terminꝰ ſecūdariꝰ qꝫ per alterationē ꝑcedētē vñ ⁊ īducuntꝛ in inſtāti: ſicut ipſa forma ſb̄alis.

⸿ Et ſi. s. D. videtꝛ aliqñ dicere oppoſitū huius ꝯcl'onis: tenēdū eſt tñ id qḋ vltimo dixit in ſumma: qꝛ ipſa eſt quaſi liber retractationū. Uel dicendū ꝙ intelligit eandem quātitatē manere in viuo ⁊ mortuo nō ſm̄ numerū ſed ſm̄ ſpeciē.

Cōcl'o. iij.

Nullum accidēs abſolutū īmediate inheret ꝑme materie: ſꝫ cōpoſito aut forme ſb̄ali. 1. ꝑte. q. 77. ar. 6. itē de aīa. ar. 9. ⁊. 8. met. cap. de materiali aūt principio.

Grego. l. 2. diſt. 12. q. 2. ar. 2. ¶ Cōtra arguit Grego. ꝑ°. Tm̄ illud eſt ſb̄m omniū accidētiū ꝑ qḋ cōpoſitū eſt in potentia: ſed ſola materia eſt huiuſmodi. ergo.

¶ Rñdeo. Si intelligitꝛ ꝙ illud ꝑ qḋ cōpoſitū eſt in potētia ſit ꝑma radix ⁊ ꝑma rō ſuſcipiēdi. cōceditꝛ totū: ſed nō ſequitꝛ ꝙ ſit ꝑmū recipiēs: ſicut etiā materia eſt prima rō ꝙ aliq̄d moueatꝛ: nō tñ ipſa eſt ſb̄m motus. 5. phyſi. ⁊. 2. meta. text. cō. 8.

¶ Secūdo. Nec forma ſb̄alis: nec aliq̄ forma accñtalis eſt ſb̄m oīm formarū corꝑaliū. ꝗ tm̄ materia.

¶ Rñdeo. Negatur añs. Quia eſt cōpoſitū id qḋ eſt ſb̄m ⁊ hoc eſt diſtinctū a materia ⁊ a forma. s. D. ī tractatu de natura materie. Materia. n. eſt in potētia ꝑxima ſolū ad formā ſubſtantialē: ſed in potentia remota ad accidentia.

¶ Cōtra eādē arguit Aureolus. Dū aqua caleſit illa alteratio nō hꝫ pro ſubiecto formaꝫ aque nec cōpoſitum. ergo materiā. antecedens ꝑbatꝛ. Nulla alteratio perimit ſuū ſubiectū: ſed per illā perimitur forma aque ⁊ ipſa aqua puta dum aqua fit ignis.

¶ Reſpondet. s. D. vbi. ſ. Ex quo pꝫ ꝙ nullus motus per ſe ⁊ directe perimit ſuum ſb̄m: qꝛ quādiu manet motꝰ manet ſb̄m eius: ſed indirecte ⁊ per accñs pōt perimere ſuū ſb̄m: nō quidē effectiue: nec formal'r: ſꝫ tm̄ rōne ſui termini q̄ eſt generatio. Generatio aūt vniꝰ eſt corruptio alterius. Et ſic eſt finis huius queſtionis.

¶ Diſtin. xiiij.

Circa. 14. di. queritꝛ. Utrum celum agat in iſta inferiora per motum?

Cōcl'o. j.

Nullū corpus agit: niſi per motū 2. cōtra gen. ca. 20. 2. ſen. di. 2. q. 2. ar. 3. 1. parte. q. 3. ar. 1. ⸿ Oppoſitū dicit. 1. parte. q. 66. art. 3. ad. 2. ſed nō agit niſi ꝑ motū ꝑpriū loquēdo de actione ſibi ꝑpria ⁊ cōnaturali vt corpus eſt: pōt tñ agere nō motū loquēdo de actiōe que ſibi

cōpetit ex ꝑticipatōe ſupioris nāe

Durandus in 2. di. 15. q. 3. ¶ Cōtra arguit Durādꝰ. Primo motꝰ celi nō eſt ei rō agēdi: qꝛ motus nō pōt in eo ī quo eſt aliquid abſolutū niſi rōne termini. Motꝰ aūt localis nō pōt eſſe q̄d abſolutū etiā rōne termini. Tū qꝛ nō facit aliud nec alterū. Tuꝫ qꝛ illud eſſet locus: ſed locꝰ nō eſt in locato. Motus etiā celi nō eſt actio ꝑ quā ipſum celū agat: qꝛ actio non eſt in agēte: ſed in paſſo. ergo nullo modo celum agit motu.

¶ Rñdeo. Primo ꝙ omnis motꝰ corporalis eſt cū aliqua actiōe: lꝫ nō oīs actio ſit cū motu aut mutatione proprie dicta. 3. phyſi.

text. cō. 25. ⸿ Dico ſcḋo ꝙ oē illud quo agens agit vel eſt actio vel eſt ei rō agēdi. oīs. n. diſpō agentis ad hoc qḋ agat reducitꝛ ad cauſam efficiētē cuiuſmodi ſunt inſtrā: ⁊ oīs diſpoſitio materie ad recipiendū reducitur ad genus cauſe materialis.

¶ Ad argumētū negatꝛ añs ꝑ prima ꝑte. qꝛ ille motꝰ ē ei rō agēdi. Eſt. n. diſpō eius ad hoc qḋ agat. Ubi nota ꝙ ſex modis aliq̄d dꝛ alteri rō agendi. Primo forma eius ſb̄alis. Secūdo ſua nālis potētia actiua. Tertio qualitates actiue. Quarto virtꝰ influxa a ſuperiori agēte. Quinto quātitas: que etiā aliud ꝯfert. aliter nunqꝫ agit magnus ignis qꝫ paruꝰ. Sexto habitudines reſpectiue puta diſtātia approximatio: ꝑportio agētis ad paſſuꝫ ⁊ cetera: ⁊ oīa q̄ aliquo mō cōferūt aut quo ad ſb̄am actꝰ aut quo ad modū. Motꝰ localis eſt rō agēdi celo q̄rto mō: qꝛ corpus mouēs aliud ꝑportionatꝛ ei ꝑ hoc ꝙ mouetꝛ. 1. parte. q. 25. arti. 2. ad. 3.

⸿ Ad improbationē dico ꝙ motꝰ localis rōne ſui termini extrinſeci ponit abſolutū. ſ. locū: lꝫ nō rōne termini itrīſeci. ſ. vbi. itē reſpectꝰ talis qualis eſt vbi pōt eſſe rō agēdi: lꝫ nō primaria. Et ſil'r pōt eſſe terminus motus: qꝛ nō eſt reſpectus de genere ad aliquid.

¶ Scḋo. Motus nō eſt neceſſariꝰ ad hoc ꝙ corpa inferiora agāt: qꝛ magnes nō motꝰ alterat. ꝗ nec in celo.

¶ Rñdeo. Primo pōt negari añs: qꝛ oēm actionē magnetis ꝑcedit locatio: approximatio ſui vl' alterius: tñ qꝛ non agit niſi ex influxu celi. Receptio autē talis influxus motio quedā eſt. Tum qꝛ multi dicūt ꝙ magnes nō trahit ferrū niſi motione finis: efficienter aūt mouetur a generante.

⸿ Dico ſcḋo ꝙ motio celi q̄ eſt trāſmutatiua nature ad formā ſb̄alē actu vel potētia ꝑxima: nō eſt niſi ꝑ motū. ⸿ Actio autē ſil'is actioni ſb̄e ſeparate cuiuſmodi eſt illuminatio nō req̄rit motū. verū eſt tñ ꝙ motus liberi arbitrij non hoīs non ſunt a celo: ſed cōcluſio intelligitur de motu mere naturali.

¶ Tertio. Celum empyreuꝫ agit ⁊ non per motum. ergo.

¶ Reſpōdeo. Quod nō agit actione trāſmutatiua materie: de qua ſola hic loquimur.

Cōcl'o. ij.

Oēs motꝰ naturales corporū inferiorꝫ cōuenientes corpori vt corpꝰ eſt: reducuntꝛ: ſicut in cāꝫ in motū corporꝫ celeſtiuꝫ. 1. parte. q. 115. ar. 3. 2. ſen. diſt. 15. q. 1. art. 2. de potē. q. 5. art. 8. cōtra gen. 3. ca. 81. Ratio: qꝛ talis motus eſt primꝰ in gñe motuū ꝑoritate tꝑis nature ⁊ ꝑfectionis. ergo eſt cauſa aliorꝫ.

¶ Cōtra arguit Durādus. 1. Ille motꝰ in nullo genere cauſarū eſt cauſa aliorꝫ: nec eſt in eodē genere predicamentali cū oībus alijs. ergo ratio. s. Doc. nō tenet. Durandus l. 2. diſt. 15. q. 3.

¶ Rñdeo. negatꝛ añs. Quia in genere cauſe efficiētis: nec illa ꝑpoſitio primū in vnoquoqꝫ gñe eſt: intelligitꝛ de gñe ꝑdicamētali: ſꝫ ibi large accipitꝛ genꝰ cōe eo mō quo dicimꝰ oīa vera eſſe eiuſdē generis: ⁊ ſic motꝰ eſt genꝰ ad oēs ſpēs motꝰ rōne eius qḋ eſt formale in eis ſcilicet eſſe actū in potentia. 2. met. tex. 4.

¶ Secūdo. Albedo eſt ꝑmū inter colores: non tñ eſt cā aliorū. ergo.

¶ Rñdeo. negatꝛ minor. Quia al-

bedo quantū ad ſuū formale q̄ eſt
lux:que p°ineſt albedini eſt cā q̄ſi
formalis ⁊ conſtitutiua aliorum.
¶Tertio.Alteratio ⁊ gn̄atio pl⁹
ponūtvel ꝓducūt q̄ȝ motus loca=
lis. ergo ſunt eo perfectiores.
¶Rn̄deo.negat ꝯn̄tia.Quia lȝ il=
la pl⁹ ponāt ī ſuo ſubiecto.tn̄ mo
tus localis plus ponit in alieno
ſubiecto:cū ſit cauſa gn̄ationis et
alteratiōis ⁊ p̄cedat eas neceſſa=
rio.Ideo q̄cq̄d cauſat gn̄atio vel
alteratio:cauſat ēt mot⁹ localis.
¶Itē illi ordinantur ad motum
localem ſicut ad finem:ideo ſunt
imperfectiores.
¶Sciendū q̄ agens cōtinet totā
perfectionē ſui effect⁹. Mot⁹ aūt
ſe hȝ ad terminū nō effectiue: ſed
vt potētia ad actū:vnde excludit
ſupueniēte termino ſuo: vn̄ quā=
to termin⁹ ad quē ē pfectior: tāto
mutatio vel mot⁹ ad illū eſt imp
fectior:vtputa p̄uatio minoris nō
eſt ita impfecta ſicut priuatio ma
ioris:⁊ hoc eſt verū cōparādo vnū
gen⁹ motus ad aliud puta motū
localē ad alterationē: nō aūt vnā
ſpeciē motus ad aliā eiuſdem ge=
neris:vt generationem hominis
ad generationem aſini.
¶Quarto.Si ageret per motum
hoc eſſet rōne virtutis ſibi influxe
ab intelligētia dum mouet celū:
hoc eſt falſuȝ,q̄ itelligētia nō im
mediate influit celo illā virtutem
cū nō immediate agat ad formā:
nec influit mediate: q̄ mediante
motu locali nihil celo acquirit.
¶Rn̄deo.Q̄d immediate influit
celo ⁊ mediāte celo influit motui
celi.Et lȝ non immediate influat
rei corporali aliquā formam ſe ha
bētē per modū habit⁹: pōt tn̄ in=
fluere aliquā formā ſe habētē per
modū paſſionis intētionalis. Et
ſic eſt virtus celo influxa.
Hēric⁹. ii. q̄lib. q.15. ¶Cōtra eandē arguit Henricus
p°.Dato q̄ celū nō moueat:ſi gra
ue eſſe ſurſuȝ:deſcēderet. Alioq̄n
violentia eſſet perpetua.ergo.
¶Rn̄deo.Negat an̄s. Quia mo=
tus grauis hȝ eēntialē ordinē ad
motū celi.Ad ꝓbationē negatur
ꝯn̄a:q̄ graue nō ē natū ferri deor
ſuȝ niſi p̄ſuppoſito motu celi:lȝ āt
eſſet ꝯtra nāȝ grauis ſtare ſurſuȝ
vt particularis eſt:nō tn̄ eſſet ꝯtra
nām vt cōparat ad cām vlēȝ. Im
pediret aūt ne deſcenderet ab eo:
qui ſubtraheret motū celi.
¶Et ſi dicatur tempore Joſue ce
lum non mouebatur:tamen erāt
ibi multi motus.
¶Rn̄deo.Q̄d ſicut miraculoſe il=
la ſtatio facta fuit: ſic miraculoſe
factū eſt q̄ eo ſtante corpora infe
riora exercerent ſuos motus.
¶Sciēdū aūt q̄ poſt p̄mū motū
celi elēnta remanebūt:q̄ ſunt vlti
mi termini reſolutiōis ad q̄ habēt
mixta reſolui.Et q̄ nullus mot⁹
nālis erit vltra:iō ſemp remane=
bunt incorrupta:nō tn̄ debēt dici
de ſe incorruptibilia:q̄ lȝ nō ha=
beāt in ſe p̄ncipiū ſue corruptōis
ſicut mixta: tn̄ ab extrinſeco corrū
pi poſſunt:ſicut etiā corp⁹ inani=
matū nō d̄r per ſe immobile:lȝ tm̄
ab extrinſeco moueatur.

¶Diſtinctio.xv.

Circa.15.diſtin. que=
ritur.Utrum in ho=
mine preter animā
intellectiuam: ſit a=
lia forma ſubſtan=
tialis?

Cōclo.j. In hoīe non eſt
alia aīa q̄ȝ ani=
ma rōnalis.Hāc ſic ꝓbat.s.D.i.
pte.q.76.ar.3.de potētia.q.3.art.
9.Operationes ſe mutuo impe=
dientes ſunt ab eodē principio:ſȝ
in homine operationes vegetati=
ue impediunt ſenſitiuas.ergo.
¶Cōtra arguūt quidā moderni Ut okā quoli.3. q.10.
p°. Actus appetēdi aliq̄d ⁊ actus
renuēdi illud ſunt ſimul ī hoīe.ḡ
hn̄t diſtincta ſb̄ta:ſȝ nō niſi aīas.
ergo ſunt ī hoīe diſtincte anime.
¶Rn̄deo.Negat minor: q̄ lȝ ſb̄ȝ
remotū ſit aīa:tn̄ imediate fundā
tur in diuerſis aīe potētijs.ſ.ī ap

petitu ſenſitiuo ⁊ intellectiuo.
¶Scd̄o.Senſationes ſunt ſubie
ctiue in aīa ſenſitiua ⁊ nō intelle=
ctiua.ergo ſenſitiua ⁊ itellectiua
ſunt diſtincte.
¶Rn̄deo.Negat an̄s.Quia pri=
mū ⁊ totale ſb̄m ſenſatōis eſt illa
pars cōiuncta que eſt ſb̄ȝ potētie
ſenſitiue.Itē nō ſequit niſi q̄ ea=
deȝ aīa habeat diuerſas potētias.
¶Tertio.Hō gn̄ando hoīeȝ ꝓdu
cit aīam ſenſitiuā.Aīa aūt intelle
ctiua creat.ergo ſenſitiua ⁊ intel=
lectiua nō ſunt eadē aīa.
¶Rn̄deo.Negat ꝯn̄a.Quia lȝ ſen
ſitiua p̄mo iducat in mā: tn̄ facta
vlteriori diſpōne ſimul corrūpit
ſenſitiua ⁊ inducit intellectiua.p̄
ma p.q.76.ar.3.ad tertiū. de po=
tētia.q.3.ad.9.
¶Cōtra hāc ſolutionē arguitur
multiplr̄.Primo aīa ſenſitiua ge
nerat nāliter.ergo ſi corrūpit cor=
rupit nāliter: ſed agēs nāle n̄ cor
rumpit vnā formā niſi inducēdo
aliam.ergo inducet intellectiuā:
hoc eſt falſuȝ.ḡ rn̄ſio falſa.
¶Rn̄deo.Ut dicit.s.Do.de potē.
q.3.ar.9.ad.6. qn̄ forma eſt per ſe
ſubſiſtēs ⁊ eſſe ſuū nō depēdet to
taliter ex vnione ad māȝ:ſicut eſt
aīa rōnalis:tunc ſufficit q̄ gn̄ans
ſit cā vnionis talis forme ad māȝ
per hoc q̄ diſponit māȝ. Ad argu
mentum igitur dico q̄ agēs nāle
inducit intellectiuā inſtrāliter et
diſpoſitiue:q̄ eſt cā vnionis eius
ad mām.deus aūt deſtruit ſenſiti
uam ⁊ inducit intellectiuā tanq̄ȝ
principale agens.
¶Scd̄o.Non pōt eſſe ideȝ termi
nus gn̄ationis ⁊ creatiōis: ſȝ aīa
intellectiua eſt termin⁹ creatiōis
⁊ ſenſitiua eſt terminus gn̄atiōis
ergo diſtinguuntur.
¶Rn̄deo.Q̄d totū cōpoſitum eſt
termin⁹ creatiōis:quo ad vnā ſui
ptē.ſ. aīaȝ itellectiuā q̄ ad diſpō=
nes eſt termin⁹ gn̄atiōis.Et aīa q̄
ad ſuū eē eſt termin⁹ creatiōis: q̄
ad ſui vnionē cū mā eſt termin⁹
gn̄atiōis.Nec pp̄ hoc ſequit q̄ hō
ꝯcreet.vt dicit.s.Do.vbi.ſ̄.de po.
ad.21.vbi.ſ̄. Aīa.n. eſt terminus
creationis intrinſecus ⁊ eſt termi
nus generationis extrinſecus.
¶Tertio.Senſitiua ſe hȝ ad itel
lectiuā vt imperfectū ad perfectū
nec eſt ei repugnās.ergo non cor
rumpitur ea adueniente.
¶Rn̄deo.Negat ꝯn̄a. Quia ſunt
duo act⁹ eiuſdē gn̄is perficientes
eādē potētiā primā.Itē ſenſitiua
eſt diſpō ad itellectiuā quo ad fie
ri:nō quo ad factū eē: iō nō opȝ q̄
cum ea remaneat.Nec eſt incōue
niēs q̄ ſenſitiua ſtatiȝ cū fuerit ī=
troducta inciperet corrūpi: q̄ nō
fuit introducta ad hoc vt deſceret
in mā:ſed vt eſſet via ad vlteriorē
pfectionē.Et lȝ generās itēdat cō
ſeruare ſuū effectū quē p̄ncipalr̄
intēdit inducere.tn̄ effect⁹ nō p̄n=
cipaliter intētos:⁊ qui ſunt diſpo
ſitiones ad principalē quo ad fie=
ri incōpoſſibiles illi ſepe deſtruit
ſicut natura deſtruit formam her
be vt inducat formam bladi.
¶Quarto.Si ſenſitiua corrūpit.
ergo fruſtra eſt introducta.
¶Si dicat q̄ nō:q̄ opȝ māȝ trāſi=
re per eā ad animā intellectiuā.
¶Cōtra.q̄ per te diſpō ad intelle
ctiuā eſt denudatio māe ab oī for
ma:ſȝ illa denudatio poterat fieri
ēt an̄q̄ȝ iduceret aīa ſenſitiua.ḡ.
¶Rn̄deo.Negat ꝯn̄a.Quia lȝ de=
nudatio ſit diſpō: nō tn̄ ē totalis:
q̄ iter formas q̄b⁹ mā ſpoliat eſt
certus ordo:ſic q̄ poſt expulſionē
vni⁹ opȝ aduenire aliā ī certo gra
du excedentē eā ⁊ poſtea aliā ma
gis excedētē:⁊ ſic paulatine ꝓce=
dere ab imperfecto ad perfectū.
¶Quinto.Leproſus generat le=
proſum.ergo nō fit reſolutio vſq̄ȝ
ad materiam primam.
¶Rn̄deo.Negat ꝯn̄a.Quia gn̄at
ſibi ſil̄e ēt quo ad accn̄tia ꝯn̄a in=
diuiduū generās ſi virt⁹ ſit fortis.
Et lȝ impſſio facta embrioni de=
ſtruat adueniēte aīa rōali:tn̄ ſilis
iprimit:q̄ virt⁹ formatiua nō ſo=
lū cāt diſpōnes p̄cedētes animaȝ

ītellectiuā:imo ēt diſpōnes eā ꝯco
mitātes. Et fili⁹ hꝫ aiam a p̄re:q̄ꝛ
virtute p̄ris facta eſt vnio aie ad
materiā. Et ſic intelligit ꝙ totus
homo egredit de femore patris.
¶ Sexto. Si nulla forma rema-
net: ſequit ꝙ filius nō cōtrahat a
patre peccatum originale.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. Quia illud
peccatū ꝯſeq̄t nāꝫ hūanā nō abſo
lute: ſꝫ nāꝫ acceptā a p̄° parēte ꝑ
gn̄onē factā ꝟtute ſeminis ab illo
mediate vel immediate deciſi: ꝛ iō
ab illo cauſat tale pctm̄ effectiue
a q̄ cōicat nā: vt dicit. s. Do. 1. 2. q.
81. ar. 1. ad. 2. 3. ꝛ. 4. et de po. q. vbi
s. ad. 3. ꝛ. 4. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ ad ſaluā
dum ꝙ pctm̄ originale traducit a
parētib⁹ ſufficit dicere ꝙ p̄ter aiaꝫ
rōnalē q̄ eſt forma p̄tis eſt in hoīe
forma toti⁹. ſ. nā reſultās ex mā ꝛ
aia rōali ad quā ſeq̄t pctm̄ origi-
nale dū cōicat filio a p̄re. Et ſic cā
efficiēs prima illius peccati eſt ſe
men vel gn̄atio ſeminalis. Prima
vero Adam vel eius voluntas.
¶ Cōtra vnū dictū in his rn̄ſioni
bus. ſ. ꝙ ſemē cāt diſpōnes cōco-
mitātes aiaꝫ rōalē. arguit. Primo
ſemē nō cauſat aiaꝫ. g̃ nec accn̄tia
eam neceſſario cōcomitantia.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. Qm̄ agens
lꝫ nō ſit cā forme eſt tn̄ cā vnionis
ei⁹ cū mā tāꝗ̄ approprians nāꝫ tali
forme ꝑ diſpōnes poſitiuas ꝛ ꝓua
tiuas: ſicut eſt i ꝓpoſito. Pōt g̃ eē
cā accn̄tiū q̄ ſunt ſb̄tiue in toto cō
poſito: lꝫ nō eoꝝ q̄ ſunt i ſola forma
ſicut eſt intellectus ꝛ voluntas.
¶ Scdo. Agens nō agit poſtꝗ̄ re
poſuit totū in ſpē: ſed reponit per
animā rationalē. ergo nō ꝓducit
diſpoſitiones eam cōſequentes.
¶ Rn̄deo. Qđ inducit eas in illo
inſtanti quo inducit animā: ꝛ ali-
que diſpoſitiones vt calidū ꝛ frigi
dū precedūt animā vt dat eſſe vi-
uens: ſed ſequūtur eā vt dat eſſe
corporeū: q̄ꝛ mā nuda de ſe eſt ſuf
ficiēter diſpoſita ad omnē formā
vt dat eē corporeū: ꝛ ille diſpōnes
que intelligūtur ſic precedere nō
fundant ſuꝑ aliā formaꝫ: ſed ſuꝑ
eandē vt dat primas ꝑfectiōes ꝑti
ta eſſe corporeū vel viuēs: nō aūt
ſuper eſſentiam aie vt eſt aia ꝛ vt
dat poſtremas ꝑfectiones. Et ille
diſpōnes ſunt priores ordine nāe
ſm̄ genus cauſe mālis ipſa aia vt
aia eſt dās poſtremas ꝑfectiōes:
ſunt vero poſteriores aia ſꝫ gen⁹
cauſe efficiētis tanꝗ̄ effect⁹ eius.
Et iō nimirū ſi eis ablatis aia ſe-
parat a corpore: q̄ꝛ eis ablatis nō
remanet in ſufficienti diſpōne ad
aiam: vt anima eſt.
¶ Tertio. Si ſequant aiaꝫ. g̃ pōt
illas diſpōnes ad plenū reſtaura
re. hoc ē falſū: vt pꝫ de radicali. g̃.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. Loquendo
de accn̄tib⁹ ꝯn̄tib⁹ aiam nō imme
diate: ſed cōpoſitum ex mā ꝛ aia.
alr̄ hō poſſet recuperare viſū. Et
vna taliuꝫ diſpōnū aliqn̄ ab alio
corrūpit non tanꝗ̄ ab agente: ſed
tanꝗ̄ a rōne agendi: ſicut humi-
ditas cerebri pōt deſtrui a calore
cordis: ꝛ tale corrūpens nō eſt ſo-
la aia: nec ſolus calor ſꝫ ip̄m cor.
¶ Quarto. In inſtanti infuſionis
aie vn⁹ puer hꝫ aptitudinē ad lō-
giorē vitā ꝗ̄ alius. g̃ ꝑꝑ aliq̄s diſ
poſitiōes p̄exiſtētes in materia.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. Sed eſt ꝑꝑ
cōplexionē que cauſat in inſtanti
infuſionis aie tota ſimul: nec hoc
eſt incōueniēs. Quia ſicut aia in-
fundit in īſtāti: q̄ꝛ illa infuſio eſt
termin⁹ p̄cedētis alteratōes: lꝫ ex
trinſec⁹: ita ꝛ iductio oīm q̄litatū
aiaꝫ ꝯn̄tiuꝫ: maxime cum ois reſi
ſtentia ſublata ſit in illo inſtanti.
¶ Solet ēt ꝯtra ꝯcl̄onem fieri ar-
gumētū de eo monſtro qđ hꝫ duo
capita ꝛ eſt totum duplex vſꝗ̄ ad
pedē: tūc in illis duob⁹ capitib⁹
erunt due aie. Querit aūt pes aut
a nulla animabit: ꝛ hoc nō: q̄ꝛ vi-
uit: aut ab vna ꝛ n̄ ab alia: ꝛ hoc n̄:
q̄ꝛ nō ē maior rō de vna ꝗ̄ d̄ alia:
aut ab vtraꝗ̄: ꝛ ſic hr̄ ꝓpoſitum.
¶ Rn̄deo. Qđ in caſu illo pes nō
eſt ſimplr̄ vnus niſi ꝯiunctione: ꝛ
apparet ſemꝑ vna linea i loco cō-

iunctiōis i q̄ vtraꝗ̄ pars materie
que debebat ſequi diſtinctionē il
lorum capitū cōiungit. Et ſic cuꝫ
ſint duo pedes ſūt due aie: nō tn̄
ita ꝙ vtraꝗ̄ viuificet totū pedeꝫ:
ſed vna viuificat vnā partē illius
pedis: ꝛ alia aliam.

Cōcl̄o. ij. In homine nō ſunt forme ele-
mētoꝝ dantes actu eſſe materie.
p̄ma p̄te. q. 76. ar. 4. ad quartuꝫ.
Aureo- ¶ Cōtra arguit Aureol⁹. p̄°. Mi-
lus i. 2. xtū reſoluit in elemēta. g̃ elemēta
diſt. 5. erāt in mixto. Si dicat ꝙ erāt vir
q. 1. ꝛ. 2. tualiter ꝛ nō realr̄. Cōtra: q̄ꝛ pari
rōne intellectiuū reſolueret i ſen-
ſitiuū: q̄ꝛ virtualr̄ cōtinet ipſum.
¶ Itē q̄ꝛ ſequit ꝙ ignis corrūpēs
lignū generaret aquā ꝛ aerē. Itē
q̄ꝛ reſolutio differt a corruptione
in hoc ꝙ reſoluere eſt rem ſoluere
in preexiſtentia realiter.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯn̄tia ꝑꝑ rōnem
ibi datā. Sicut. n. docet Herueus
mixtio fit ꝑꝑ hoc ꝙ ex elementis
adiuicē ꝯiūctis ꝛ ꝑ mutuā actōeꝫ
corruptis reſultat virtute alteri⁹
agētis ab elemētis ꝑ ſe intēdētis
gn̄atiōeꝫ mixti aliqđ mixtū ꝛ aliq̄
qualitas media inter extrema diſ
ferēs ab eis n̄ ſicut remiſſū ab itē-
ſo ſꝫ ſpecifice. Vbi grā. Mollities
reſultat ex humido ꝛ ſicco cōmi-
xtis q̄ drt̄ ſpecifice vtroꝗ̄: et ipſa
hūiditas ꝛ ſiccitas dicāt manere
virtute in mollitie nō ſm̄ eēntias
ſuas: ſꝫ q̄ꝛ aliq̄d ꝯuēit mollitie ex
hūiditate: ſcꝫ facere id cui⁹ ē cede
re tāgēti: ꝛ aliq̄d rōe ſicci. ſ. ꝙ illđ
cedit abſꝗ̄ diuiſione ſuꝑficiei: ita
ꝙ in tali qualitate non eſt cōpoſi
tio ſm̄ rem ſed ſm̄ rōnem inquan
tuꝫ aliq̄d hꝫ vt ꝯuenit cū vno ex-
tremo ꝛ aliq̄d vt cōuenit cū alte-
ro. Et talis q̄litas media: eſt pro-
pria diſpō mixti. Fit aūt reſolutio
ex eo ꝙ quodlibꝫ elemētū pōt im
mediate gn̄ari ex tali mixto: q̄ꝛ eſt
in potētia proxima actui tali mi-
xto potius ꝗ̄ aliqđ mixtū in alio.
Et iō talis gn̄atio nō vr̄ ad ſenſuꝫ
noua gn̄atio: ſed q̄ſi extractio rei
prius exiſtētis de occulto ad pu-
blicū: cum tn̄ in rei veritate ſit ge
neratio elementi.
¶ Ad p̄mā iprobōneꝫ negat ꝯña.
Quia intellectiu⁹ nō cōtinet ſenſi
tiuū in potētia paſſiua: ſed ſolum
actiua: q̄ꝛ. ſ. pōt oia que pōt ſenſi-
tiuū. Mixtū aūt cōtinet elr̄enta in
potētia paſſiua prima actui.
¶ Ad ſcdaꝫ dico p̄° ꝙ inter mixtū
ꝛ elr̄enta ē plus ꝗ̄ ſymbolū: q̄ꝛ q̄li-
tas mixti ꝯtinet i ꝟtute totā ꝟtutē
elr̄enti ꝛ nō tm̄ alterā qualitatē.
¶ Dico ſcdo non eſſe incōueniens
ignē generare aquā de ꝑ accidēs.
¶ Ad tertiā dico p̄° ꝙ corruptio ꝛ
reſolutio differūt. ſicut ſuꝑius ꝛ i
feri⁹: q̄ꝛ ois reſolutio eſt corruptio
ſed nō ecōtra. Et illa corruptio dr̄
reſolutio. q̄ꝛ elemēta ſunt i mixto
in potētia prima: nō aūt vnū mi-
xtū in alio: loquēdo de mixto qđ
natū eſt gn̄ari ex aliquo ꝑ viā alte
ratōis p̄cedētis: qđ dico ad exclu-
dendū ea que gn̄ant per ſolā diui
ſionē toti⁹ cōtinui in p̄tes. Item
intelligo de mixtis hn̄tib⁹ ꝯpletā
ſpem ꝛ nō ſe hn̄tibus ꝑ modū vie
ad aliud qđ dico ad excludēdum
formas embrionū ꝛ cadauerum.
¶ Scdo. Phs dicit p̄° de gn̄atiōe ꝙ tex. cō. 84.
mixtio nō eſt corruptio ſimplr̄
ipſoꝝ miſcibiliū. g̃ remanent.
¶ Rn̄deo. Mixtio ſumitur triplr̄.
Primo pro ꝯgregatiōe ꝛ iuxta poſi
tionē p̄tiū miſcibiliū. Scdo pro al
teratiōe miſcibiliū ꝛ vnione eorū
ꝛ iſtis modis nō ē gn̄atio. Tertio
pro gn̄atiōe ſequenti p̄dictas mi-
xtiones: ꝛ ſic ꝓprie eſt gn̄atio. Diſ
fert tn̄ a gn̄atiōe in cōi: q̄ꝛ non ois
gn̄atio ſupponit has mixtiones.
Phs loquit de p̄mis mixtionib⁹ ꝛ
nō de tertia. Nō dicūt ēt corrūpi
q̄ꝛ manēt ſm̄ qualitates ſuas.
¶ Cōtra. g̃. Dum ex aere gn̄atur
ignis: aer dicet nō corrūpi q̄ꝛ ma
net ſua qualitas ſymbola.
¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. Quia forma
aeris nō manet i igne in potētia
p̄ria q̄uo elr̄enta ſunt in mixto: lꝫ
nō ſint in potētia ꝓpinquiſſima.

tex. cõ. 88. ¶Tertio dicit Ph̃s. 2. de gña. ſi
gutta aq̄ apponat̃ mille ampho-
ris vini nõ fit mixtio: ⁊ ſubdit cãz:
q: mutat ſpẽz. ĝ vbi ẽ vera mixtio
miſcibilia nõ mutãt ſpeciem.
¶Rñdeo. Negat̃ ↄña. Quia ph̃s
intelligit ꝙ ibi nõ ẽ mixtio: q: aq̄
cõuertit̃ in vinũ. Nõ ſufficit ĝ hoc
ꝙ eſt mutare ſpẽm: ſed opꝫ ꝙ in
vera mixtiõe vnũ nõ cõuertat̃ in
aliud: ſed oĩa corrũpant̃ ⁊ ↄuertã
tur in quoddã mediuz cõe. Et qñ
dr̃ ꝙ mixtio eſt vnio elẽtoꝝ: illa
p̄dicatio nõ eſt per eẽntiã ſꝫ ꝑ ↄco
mitantiã. i. ꝙ p̄ſupponit̃ elñta p̄º
vniri: vel dic ꝙ intelligitur de mi
xtione pº et ſcõo modo accepta.
¶Quarto. Elemẽtum eſt ex quo
res cõponitur ⁊ remanet. ergo.
¶Rñdeo. Nõ ſufficit ꝙ remaneat
virtualiter.
¶Quinto. Ph̃s. 7. meta. inueſti-
gat formã mixti ꝑ ſimilitudinem
hui⁹ ſyllabe, b a. ſed ĩ illa ſyllaba
remanẽt. a. ⁊. b. realiter remotis
ſuis terminationib⁹ ꝓprijs. ĝ ele
menta in mixto.
¶Rñdeo. Negat̃ añs. Sed inten
dit ibi ex p̄ncipali ꝓpoſito ꝓbare
ꝙ in compoſitis eſt alia cã preter
materiã. ſ. forma. Gratia tñ exem
pli loquit̃ de forma mixti: vtrum
aũt illa ſyllaba ſit forma ſimplex.
Credo ꝙ nõ ſit vna qualitas per
ſe ⁊ ꝙ nõ in iſtãti ſed in tẽpore ꝓ-
feratur. In mixtiõe etiã eſt aliqđ
extrinſecũ agẽs preter elementa
corrũpens ea ⁊ inducẽs formam
mixti ſiue hoc ſit aliqua virt⁹ exi-
ſtẽs in cõtinẽte ſiue calor aliquis
ſiue quid aliud: ⁊ hoc patet in mi
xtione tiriace: nã p̄ter illa miſcibi
lia neceſſaria eſt actio ignis vel
immediate calidi continentis.
¶Sexto. Ex ſola mã ⁊ forã ſbali
nõ fit mixtio: ĝ elementa ⁊c.
¶Rñdeo. negat̃ ↄña. ſꝫ ſufficit ꝙ
ibi ſit ⁊ remaneat illa q̄litas me-
dia q̄ reſultat ex elementis corru
ptis: ⁊ rõne huius q̄litatis dicunt̃
cõpoſito magis eẽ mixta q̃ elemẽ
ta: ⁊ ſic ipſa elemẽta pertinent ad
principiũ mãle inq̃tũ talis q̄litas
eſt diſpoſitio mã ad formã mixti.
¶Iſte ſunt reſpõſiões Heruei in
quibus videt̃ cõcordare cũ. s. D.
vno excepto q: s. D. videt̃ dicere
ꝙ illa qualitas media in qua di-
cunt̃ elementa remanẽre eſt reali
ter cõpoſita ex partib⁹ diuerſarũ
rõnuz: ⁊ hꝫ aliq̄d in ſe formaliter
de calore ⁊ aliq̄d đ frigiditate ⁊ ſic
đ alijs: ita ꝙ aliqñ intẽdit̃ aliqua
eius pars ⁊ alia remittit̃: ⁊ ſꝫ hoc
mixtum magis appropinquat ad
hoc elementũ vl' illud: vt patet in
tractatu de natura materie.

Cõcluſio. iij.

In hoĩe nõ ẽ ali-
qua forma ſbali preter aĩam in-
tellectiuã. prima pte. q. 76. ar. 4.
¶Nota ĩ eo ꝙ dicit nõ eẽ plures
formas ſubſtãtiales ĩ eodẽ dãtes
eſſe actu ſimpl'r ⁊ vltimũ videtur
innuere ꝙ nõ ẽ incõueniẽs eẽ plu
res in eodẽ: dum tamen ſola vna
ex illis det eſſe actu ſimpliciter ⁊
alie dent tale vel tale eſſe.
¶Contra concluſionez arguit̃. ſi Greg. i
per eandẽ formã hoĩo ẽ homo ⁊ 2. di. 16
aĩal: ĝ quicq̄d ↄuenit homini per q. 2. con
illam formaz cõuenit ei inq̃tũ eſt tra pri-
animal. hoc eſt falſum. ergo. mam.
¶Rñdeo. negat̃ ↄña. ſicut ꝑ ean-
dem formã. for. eſt albus ⁊ colora
tus ⁊ qualis: nec tamen eſt albus
inq̃tuz qualis: q: oẽ quale eẽt al-
bum. nam ly inq̃tum denotat ꝙ
forma reduplicata ſit cã inheren-
tie predicati ad ſubiectũ ſub rõne
illa qua reduplicat̃ ⁊ nõ ſub rõne
cõmuniori vel minus cõi. Non ẽt
quicq̄d ↄuenit ei per illam formã
ↄuenit ei inq̃tũ eſt hõ eadẽ rõne.
¶Scõo. Eadez accñtia numero
manẽt in viuo ⁊ mortuo: ĝ eadem
forma ſbalis. añs probat̃. primo
agẽs violentũ nõ eſt forti⁹ ad agẽ
dum q̃ agens nãle. ſꝫ agens nãle
nõ potuit inducere in inſtãti illã
q̃titatẽ que eſt in viuo: ergo dum
tale morit̃ violenter nõ põt tanta
q̃titas induci in eodẽ in inſtanti
quo abijcit̃ aĩa. ĝ illa nũero q̃ti-

tas q̄ erat ĩ viuo manet ĩ mortuo.
¶Scõo. q: non põt aſſignari q̄d
determinet cadauer ad talia acci
dentia ſimilia prioribus.
¶Tertio. ſi bos viuẽs deſcendat
vel cadat de alta turri ⁊ moriat̃ in
medio ſpacio: idẽ mot⁹ erit ſubie
ctiue in viuo ⁊ mortuo. ergo.
¶Rñdeo. negat̃ añs. Ad primam
ꝓbationẽ dico ꝙ tale agens non
eſt virtuoſius agente nãli: q: da-
to ꝙ q̃tũ ad quantitatem mollis
plus faceret: tñ q̃tũ ad quantita
tem virtutis plus facit virt⁹ ge-
neratiua aĩalis. Cauſa aũt q: ita
cito induci põt tanta q̃titas ĩ ca-
dauere eſt. tum q: aĩal generatur
ex multo minori mã q̃ cadauer: ⁊
iõ fieri opꝫ multas trãſmutatio-
nes anteq̃ deueniat ad debitam
quãtitatẽ: nõ ſic eſt de cadauere.
Tum etiã q: imperfecta citius ge
nerant̃ q̃ perfecta.
¶Ad ſcõam dicit̃ ꝙ aĩe determi-
nat mãm ad formã cadaueris nõ
quidã effectiue ſed ordinabiliter
Nec oportet ꝙ in illo. inſtãti quo
forma cadaueris ĩducit̃ anima ſit
q: determinans ordinabil'r deter
minat ad formã cũ q̄ nõ eſt: ⁊ vnũ
natũ eſt formal'r excludere aliud.
Idẽ dico de accñtibus ſimilib⁹ et
lꝫ accñtia oĩno ſil'ia non ſint nata
ↄſequi formas oppoſitas: tamen
accñtia parũ diſcrepãtia p̄nt eas
ↄſequi quaꝝ vna nata ẽ imediate
cõſeq̄ aliã vt eſt in ꝓpoſito. Corp⁹
ẽt celi determinat vna cũ p̄dictis
ſed effectiue. Itẽ agẽs ꝑticulare
puta calor intẽſus exñs in ſpiriti
bus ⁊ in humorib⁹ corporis quia
nõ ſunt adhuc ꝑtes corpis ⁊ tale
agẽs cõtra patitur: nec fit ita cito
abſciſio quin fiat in tẽpore quãtũ
cunq̃ paruo in quo põt eẽ altera
tio diſponẽs ad aliã formã.
¶Et ſi argumẽtat̃ ↄtra tale agẽs
aſſimilatur paſſo ſm quod cõtra
patitur ab eo ſm qualitates acti
uas: ĝ illud generans aſſimilare
tur cadaueri viuo precedenti.
¶Rñdeo. Qualitas actiua põt eẽ
cauſa paſſiua ſicut calor eſt cã ſic-
citatis. vñ nõ opꝫ ꝙ magis aſſimi
letur ſm actiuas q̃ paſſiuas: ma
xime q: actiue ſe tenent ex ꝑte for
me: ⁊ paſſiue ex parte materie: ⁊ iõ
in viuo ⁊ mortuo magis manet ſi
militudo in paſſiuis cum diuerſi
tate formarum ⁊ identitate mate
rie. Uel hoc ideo quia effectiue nõ
ſolum dependet ex agẽte particu
lari: ſed etiam ex diſpoſitione qua
p̄ceſſit in mã: ⁊ ex multis alijs q̄
magis determinata ſunt ad q̄lita
tes paſſiuas q̃ actiuas.
¶Sciendũ tamen ꝙ corpus mor-
tuum aſſimilat̃ viuo etiã in qua-
litatib⁹ actiuis: q: carnes mortui
ſunt cõplexionis calide ⁊ humide
⁊ ſicce: lꝫ nõ ſint ita calide ⁊ humi
de ſicut viue.
¶Ad tertiã dico ꝙ in illo caſu eſ-
ſent duo motus ſicut em̃ duo cor
pora poſſunt eſſe diſcõtinua: dato
ꝙ nullum ſpaciũ ſit inter ea: ſꝫ q:
tangũt ſe ĩ ſupficie: ita duo mot⁹
poſſunt eſſe diſcontinui: dato ꝙ
ibi non ſit q̄es media. Unde Ph̃s text. cõ.
dicit. 5. phy. ꝙ febris que eſt alte- 40.
ratio põt conſequenter ſe habere
ad motũ localem. ⁊. 8. phyſi. dicit text. cõ.
ꝙ motus reflexus nõ eſſet vn⁹: da 64.
to ꝙ ibi non eẽt q̄es media. Quia
in eodẽ inſtanti põt eſſe finis vni⁹
⁊ principiũ alterius. Et ſic fieret
ſi lapis molaris obuiaret lapillo
ſurſum proiecto.
¶Cõtra. Ubi ſunt duo motus cõ
ſequẽter ſe habẽtes: ibi aſſignan-
tur inſtãtia in actu in quo vnus
finitur ⁊ alius incipit.
¶Rñdeo. lꝫ in motu primi mobi-
lis nõ poſſint aſſignari inſtãtia ĩ
actu q: ↄtinu⁹ eſt: in motu tñ cor-
porũ inferiorũ vtimur aliquo in-
ſtanti in actu inq̃tum aliq̄s mo-
tus finit̃ vel incipit ĩ illo nũc. Ita
in ꝓpoſito in illo inſtãti in q̄ bos
fuit primo nõ bos finit̃ prim⁹ mo
tus ꝑ remotionẽ de preſenti ⁊ po
ſitionẽ de preterito.
¶Cõtra. Idem nunc nõ põt bis
accipi. 4. phyſi. ergo non vtimur

eodem principio ⁊ fine.
¶ Rñdeo. negaƚ ꝯña. Quia bis ac
cipi ē accipi duabꝰ vicibꝰ. Uiciſſi-
tudo aũt nõ põt eſſe ſine ſucceſſio
ne. ſed ibi eſt applicatio eiuſdem
nunc ad diuerſa indiuiſibilia ac-
tualis exiſtētia diuerſoꝝ motuũ.
¶ Notãdum aũt ꝙ motus q̇ fuit
in boue viuente non diciƚ termi-
nari per ſe ad adeptionē alicuius
termini poſitiui. ſ3 diciƚ tunc ter-
minari: qꝛ tunc pᷣo non eſt. ⁊ hoc
eſt qꝛ terminatur per accidēs: qꝛ
ſuum primũ non eſſe ſequitur ad
primũ non eſſe ſui ſubiecti.
¶ Tertio pͥncipalr̃. Partes diffõ-
Tex. cõ. 33. nis ſignificant ꝑtes rei. 7. meta. ꝗ
alia eſt forma quã ſignificat genꝰ
ab illa quã ſignificat differētia.
¶ Rñdeo. Primo illa ꝓpõ intelli-
gitur de diffinitione data ꝑ termi
nos: in obliquo: vt cũ dꝛ hõ eſt q̇d
ꝯpoſitũ ex aĩa rõnali ⁊ mã pͥma.
¶ Scđo dꝛ ꝙ eſt vera vl'r de parti
bus ſm rõnem: ⁊ ſic genus dicit
partem ſm rõnem: qꝛ indetermi-
nate ⁊ confuſe.
¶ Quarto. Ordini pͥdicabiliu3 in
eodē pͥdicamēto corñdet aliud i
re: ſed nõ niſi plures forme ergo.
¶ Rñdeo. Negaƚ minor. ſed eadē
forma: vt dat diuerſos gradus ꝑ-
fectiõis. Eadē. n. res fundat ime-
diate ꝯceptũ hoĩs ⁊ aĩalis ⁊c. Et
intellectꝰ ponit inter hos ꝯceptꝰ
ordinē realem. Natura aũt intel-
lecta ſub iſtis cõceptibꝰ ⁊ ſm eſſe
qđ per illos h3 in ĩtellectu: diſtin
guitur a ſeipſa ſ3 rõne3 ⁊ h3 ordi
nem rõnis ad ſeipſa3: ſed qđ cõci-
pitur alio ⁊ alio conceptu. Et iſte
ordo nõ ĩmediate fundaƚ in re ex̄:
qꝛ ordo ē poſterior ſuis extremis.
vna aũt res nõ põt habere vicem
duorũ extremoꝝ niſi plurificeƚ ꝑ
intellectũ. h3 aũt illa res qđ poſſit
ĩmediate fundare plures ꝯceptꝰ:
qꝛ cõtinet in ſe vnite ⁊ eminenter
perfectiones alibi realiter diſper
ſas: puta: eſſe: viuere: ſentire.
¶ Quinto. Item nõ eſt pͥncipiu3
ſil'itudinis ⁊ diſſimilitudinis. ſed
hõ ē ſimilis aſino i animali: ⁊ diſ-
ſimilis in rõnali. ergo.
¶ Rñdeo. Negatur minor. Quia
ſil'itudo nõ eſt ſ3 genꝰ aĩs albedo
⁊ nigredo eēnt ſil'es. Negaƚ ēt ma
ior đ ſil'itudine diuerſimode acce
pta. Illa ēt forma que eſt tm̃ vna
in cõpoſito ſi intelligiƚ vt in ſe eſt
intelligiƚ totalr̃. quãtũ ad totali-
tatē rei: ſed quo ad totalitatē rõ-
nis nõ op3: qꝛ põt hr̃e plures par
tes ſm rõne3. ⁊ quãtũ ad hoc põt
in ſimplicibus eſſe queſtio.
¶ Sexto. Hõ ē corpꝰ ⁊ nõ ꝑ aĩam
ĩtellectiuã cũ ſit forma ſpũalis. ꝗ.
¶ Rñdeo. Negaƚ minor. Ad ꝓba
tionē diciƚ ꝙ l3 illđ ſpũale qđ nõ
põt eſſe actus mãe nõ poſſit dare
eē corporeũ: illa tñ forma ſpũalis
que põt eē actus mãe põt dare eē
corporeũ. aĩa aũt eſt actus corpo
ris ⁊ corporeũ hoĩs qđ eſt actua-
le exiſtere: eſt indiuiſibile: cũ pͥn
cipalr̃ ſit actus aĩe ĩtellectiue ⁊ cõ
ſequēter totius cõpoſiti. Eſſe aũt
corporeũ qđ dicit eſſentiã corpo-
ream hominis eſt quantũ ꝑ ſe vel
per accidēs. per ſe quidē loquen-
do de corporeitate ſbali. per acci-
dens vero loquēdo de corꝑeitate
que eſt de genere quãtitatis.
¶ Septimo. Nullus effectꝰ vnus
ſm ſpeciem produciƚ indifferēter
a quolibet: ſed cadauer ſemꝑ eſt
eiuſdē rõnis quocũq; modo ani-
mal moriatur. ergo talis forma đ
nouo non producitur.
¶ Rñdeo. Primo negaƚ minor: qꝛ
interdum tã diuerſe cõplexiones
generanƚ ꝙ eas ēt diuerſe forme
cadaueris ſ3 ſpēm cõſequuntur.
Nõ tñ nego quinetiã a diuerſis
cauſis poſſit ſequi forma cadaue
ris eiuſdem rõnis. ſicut ēt eundē
calorē ſm ſpē3 cauſat ſol ⁊ ignis.
¶ Octauo. Homo cõponiƚ ex ani
ma ⁊ corpore. ergo eſt corpus per
aliud q̄ per animam.
¶ Rñdeo. Negaƚ ꝯña: dꝛ tñ ma-
gis hõ componi ex aĩa ⁊ corpore
q̄ lapis ex forma ⁊ corpore: quia
cõpoſitum habens animã per eã
monet

monet ſeipſum.
¶ Nono. Corpꝰ xp̄i fuit idē viuũ
⁊ mortuũ: ſed nõ ꝑ aĩam. ergo per
aliam formam.
¶ Rñdeo. Primo qꝛ fuit idē rõne
mãe. ſcđo rõne eiuſdē ſuppoſiti di
uini. tertio rõe eiuſdē eē. ſ. eē diui
ſuppoſiti quo exiſtebat viuens ⁊
mortuꝰ: ⁊ eodē mõ fuit eadē caro.
¶ Contra. ergo fuit noua aſſum-
ptio. ſ. forma cadaueris.
¶ Rñdeo. negaƚ ꝯña. ſ3 fuit ibi ad
uentus noue forme ex antiqua aſ
ſumptione ſicut ēt qñ ꝯuertebaƚ i
ſbam eius mã nutrimēti q̄ nõ fue
rat a pͥncipio aſſumpta.
¶ Nota ꝙ vnio nãe humane i xp̄o
ad diuinũ ſuppoſitũ põt dici fuiſ
ſe vna in actu ⁊ due in potentia: q̄
potentia reducta fuit in actũ xp̄o
moriente: ⁊ ſic tam aĩa q̄ mã pri-
ma remãſerunt vnite diuino ſup
poſito prima vnione: qꝛ illa vnio
remãſit in ſe vel in ſuo effectu vel
in ſuo equiualenti. Põt ēt dici ꝙ
vnio que dicit relationē fuit alia
prius q̄ ante: non aũt vnio que di
cit indiuiſionē actualis exiſtētie
qua exiſtebat diuinũ ſuppoſitum
⁊ natura aſſumpta ⁊ eiꝰ partes:
qꝛ in xp̄o nõ fuit niſi vnũ eſſe.
¶ Decimo. Anima nõ eſt in ſacra
mento vi ſacramēti: ſed forma cor
poreitatis. ergo.
¶ Rñdeo. negaƚ aña. qꝛ aĩa l3 nõ
ſit terminus cõuerſionis inq̄tu3
dat eſſe animatũ: eſt tñ terminus
in eo qđ dat eſſe corporeũ: qꝛ dato
ꝙ illa eſſentia nõ eſſet aĩa ⁊ eſſet
forma corporeitatis: adhuc eſſet
terminus ſm aũt ꝙ anima eſt ibi
concomitatiue. Et ſi hoſtia q̄ fuit
cõſecrata in cena dñi dum xp̄s vi
uebat fuiſſet cõſeruata vſq; ad diē
ſabbati quãdo erat in ſepulchro:
tunc in illa hoſtia fuiſſet in die ce
ne aĩa xp̄i: ⁊ in die ſabbati in eadē
met hoſtia fuiſſet forma cadaue-
ris cõcomitatiue l3 nõ virtute ſa-
cramenti. Quia omnia abſoluta
accñtia ⁊ oēs abſolutas formas
quas h3 materia xp̄i extra ſacra-
mentũ: habet ſub ſacramēto: ſecꝰ
de reſpectiuis. ⁊ quãtã vnitatē ha
bebat corpꝰ xp̄i mortuũ ad viuũ:
tantã habuiſſet terminus cõuer-
ſionis in ſacramento nũc ⁊ prius.
Et illa forma cadaueris q̄ natu-
raliter fuit introducta in mã du3
xp̄s moriebaƚ: miraculoſe corru-
pta fuit in reſurrectione.
¶ Contra eaſdē ꝯclones arguiƚ.
Cor ⁊ cerebrũ hñt cõtrarias ope-
rationes: qꝛ cor đſiccat ⁊ cerebru3
humectat: ꝗ diſtinctas formas.
¶ Rñdeo. qꝛ idē numero mēbrum
in ꝟtute põt cauſare cõtraria: nec
diuerſitas accidentiũ cõſequētiũ
illud cui nõ cõuenit eſſe per ſe cõ-
cludunt diuerſitatē formaꝝ: quia
ꝓprietas actiua per ſe cõſequitur
formã aliquã inquantũ eſt illud
qđ h3 ſimpl'r eſſe. Partes aũt non
habēt ſimpl'r eſſe ſm totũ. Et ea-
dem forma vt eſt i vna ꝑte põt ſe-
ipſam corrumpere: vt eſt in alia
ꝑte: ⁊ ſic cor corrũpit cerebrũ. Uel
dicendũ ꝙ aliqđ agens extrinſe-
cu3 facit hoc: qꝛ facit motũ cordis
habere vehemētiorem q̄ natura
ſua requirit. Et qꝛ pars abſcindi-
tur a toto: puta manus ab homie
⁊ reuniƚ nõ accipit eandē forma3
l3 eſt toto contigua: vniƚ tñ. faciƚr
ꝓpter vicinitatē diſpoſitionum.
¶ Si dicaƚ ꝙ aliqñ ꝑs vnita h3
operatiões vite: ergo tũc accipit
eandē formã. ⁊ ſic a priuatiõe ad
habitũ eſt regreſſus.
¶ Rñdeo. ꝯcedo primã ꝯñam. Ad
ſcđam diciƚ ꝙ nõ ſit regreſſus q̄-
tum ad id cui primo ⁊ ꝑ ſe conue-
nit priuari vita ⁊ hr̃e vitã. Qꝛ hoc
eſt totũ ⁊ ꝑtes pͥncipaliores.
¶ Scđo. In ſanguie nõ ē aĩa. ꝗ.
¶ Rñdeo. negaƚ ꝯña. qꝛ ſanguis ñ
eſt pars hoĩs in actu: ⁊ iõ nec for-
ma hoĩs eſt in ſanguine. Nutriƚ
aũt aĩal per hoc ꝙ mã nutrimen-
ti ſpoliaƚ forma ſua ⁊ efficiƚ ſub
forma nutriti. Nec ꝑꝑ hoc ſequiƚ
ꝙ illud qđ plus h3 de mã plus nu
triat: qꝛ illud qđ nutriƚ req̄rit ad
reſtaurationē deperditi mãm ſm

determinatā q̄titatē.nec ſilr ſeq̄
tur q illud melius nutriat qd ci=
tius ſpoliat formā ſuā:niſi forma
ſua ſit talis q habeat imediatū
ordinē vt ab ea fiat imediate trā
ſitus ad formā nutriti.

¶ Cōtra eaſdē arguit Scot⁹:cui⁹
Sco. in argumēta coincidunt cū p̄dictis.
4.di.11. ℙ Sciendū igit q terminus ↄuer
q.3. art. ſionis ex vi ſacramēti ſufficit q ſit
ſecūdo). mā cū forma ſbali ⁊ non ſolum in
mām ⁊ q̄titatē. Uerūtamē quali
tas ⁊ q̄titas ſunt de rōne per ſe
termini cōuerſionis illo mō quo
ſūt d rōne corpis phyſici ⁊ nō alr.
ℙ Nota ſcdo q cā quare cadauer
aſſimilat aiali viuo ē:q2 ſicut mā
p multas trāſmutatiōes pducta
ē ad actū aialis:ſic non p vnā ſta
tim ſ3 p multas recedit ab orga=
nizatione ſimili animalis.

Ad idē ¶ Cōtra arguit Aureo.Caro ho=
Aureo. minis eſt p traductionē ⁊ nō aia:
ergo in carne eſt alia forma.

¶ Rn̄deo.negat ↄn̄a.ſ3 caro poti⁹
q̄ aia dicit traduci: q2 caro acci=
pit eſſe ſbale p actionē humani ſe
minis:nō aūt aia.Nam aiam vni
ri mae eſt per actionē virtutis ſe
minis:⁊ ſilr cōicare ſuū eſſe mate
rie ad quā ſequit iſte effectus for
malis qui eſt eſſe aiatū eſſe hoiē
eſſe carnē. Quid aūt ſit traductio
habet ſcdo ſen.di.18.q.2.ar.1.

¶ Scdo. aia eſt act⁹ corpis : ergo
eſt corpus per aliam formam.

¶ Rn̄deo.negat ↄn̄a.q2 in illa dif
finitione ponit ſbm formatū.pria
pte.q.76.ar.prio.ad quartū.Ip̄3
etiā corpus pōt dici mā aie : quia
aia vt dat vltimas pfectiōes ſe h3
ad corpus:cuius ipſa eſt ps p mo
dū forme.⁊ q̄tū ad hoc aia dicit
actus entis in actu.ſ3 vt dat eſſe
corporeū eſt actus entis in poten
tia.Et ipſa aia per potentiā mo=
uet corpus cuius actus ſupponit
iam corpus effectū:in actu p ip̄ā
aiam.Mouet aūt ipſa aia : vt eſt
forma corpis.vn̄ idē pōt eſſe mo=
uens per ſe ⁊ ps moti per ſe:l3 nō
motū p ſe.d aia.art.9.ad ſextum.

¶ Tertio.Oculus ⁊ pes differūt
ſbaliter:ḡ hn̄t diuerſas formas.

¶ Rn̄deo.negat ↄn̄a.q2 nō diffe=
runt ſm formā ſed per mām.Se=
cundo differūt in q̄titate.Tertio
in cōplexione.Dico tn̄ q differūt
per formā:q2 aia eſt talis forma q̄
requirit talem diuerſitatē partiū
in ſuo adequato ſuſceptibili. Et
idē eſſe actualis exiſtentie eſt eſſe
carniū ⁊ oſſium:nō aūt idem eſſe
eſſentie:ſed ſunt aliud ⁊ aliud eo
modo qui dictus eſt.

¶ Quarto.Sola mā non eſt ſbm
q̄titatis nec aia:ergo materia cū
forma ſubſtantiali.

¶ Rn̄deo.negat ↄn̄a.q2 diuiſio eſt
inſufficiens: ſubiectū quātitatis
eſt cōpoſitū ex aia ⁊ materia:non
tn̄ pp hoc anima eſt extenſa.

¶ Cōtra.id qd eſt ſbm forme reci=
pit effectū formalē:ſ3 effectus for=
malis q̄titatis eſt eſſe quantum:
igitur ſi totū cōpoſitū rōne cuiuſ=
libet partis eſt ſubiectum eius:
ſeq̄tur q aia ſit quanta.

¶ Rn̄deo.negat illa ↄn̄a. Totum
ↄpoſitū eſt ſubiectū:ergo quelib3
pars:q2 ↄpoſitū nō eſt ſue partes
ſ3 tertiū reſultans ex eis.

¶ Quinto.In nutritiōe acquirit
noua forma vel pars forme ⁊ non
aia:ḡ añs probat.Nutritio nō ter
minatur ad ſolam mām vt patet:
nec ad ſolam vnionē materie nu=
trimēti cū forma p̄cedēti. tum q2
gn̄atio nō terminat per ſe ad rela
tionē:tū3 q2 copulatio que ponit
relatio nō cadit inter formā ⁊ ma
teriā.tum q2 agens educit de po=
tentia materie:illa aūt copulatio
non educitur.

¶ Rn̄deo.negat añs.Ad primam
pbationē dico q illa actio primo
termiat ad corruptionē forme ali
menti.Scdo ad inductionē aliq̄
rū formaꝝ ſubſtātialiū mediaꝝ
inter formā alimēti ⁊ formā aliti
vel aie humane.Tertio ad diſpo=
ſitiōes p̄uias aie vel eā cōcomitā
tes.Quarto ad vnionē aie cū mā
Et l3 terminatio nō terminet ad

relationē ſolitarie ⁊ p̄ciſe ſumptā
tn̄ pōt terminari ad eā rōne alicu
ius abſoluti fundātis relationē:
⁊ ſic terminat ad relationē p alid.
ℙ Ad ſcdam l3 relatio nō dicatur
media iter materiā et formam ad
hūc ſenſū q ip̄a pri⁹ iformet ma=
teriā q̄ fora abſoluta : ē tn̄ media
ad hūc ſenſum q ip̄a relo fundat
in vno et terminat ad aliud.
ℙ Ad tertiā ſufficit q educant de
potētia i actū forme intermedie.
ℙ Dco ſcdo q nutritio termiat ad
formā p̄exn̄tē tā q̄ ad terminū ex=
trinſecū actiōis nutritiue:⁊ talis
termin⁹ pōt p̄cedere actionē ſicut
loc⁹ q̄ termiat motū localē p̄cedit
motū.Uerū eſt tn̄ q in nutritione
bruti acq̄rit noua pars forme bru
ti:q2 ei⁹ forma eſt extēſa ⁊ nō pōt
eē tota in toto ⁊ tota in qualib3 p
te.ſec⁹ de aia rōnali:que q2 eſt p ſe
ſubſiſtēs pōt naturalr ſil iforma=
re duas materias ſaltē ptiales:et
illa mā cui p̄mo iprimit forma ; ē
cā diſtractiōis formarū.nō eſt de
ſequētib⁹ materijs partialib⁹ ad
ueniētibus forme iā indiuiduate:
⁊ ideo non op3 q pp̄ter eas aie
multiplicentur vel forme.

¶ Diſtictio.xvi.

Irca.16.diſ.querit.
Utrū fora ſit ētitas
preciſe diſtincta a
materia.

Conclō.i.

Materia eſt entitas diſticta a for
ma per quā actuat.pbat.Tū3 q2
materia pōt ſtare cū formis eſſen=
tialiter diſtinctis.Tū q2 pōt ſtare
ſub priuatiōe cuiuſlib3 forme lic3
ſemp aliquā habeat.Tū q2 mate
ria eſt pura potētia ⁊ fora eſt act⁹.
Tū q2 ſubijcit forme.Tū q2 mā ē
in gn̄abilis: forma autem non.

Aureo- ¶ Cōtra arguit Aureolus ſi ſunt
lus i.2. diſticte ḡ eē qd dat fora materie ē
diſ.12. relatio vel abſolutū:nō relatio vt
p3 nec abſolutū.tum q2 in cōpoſi=
to eſſent tres entitates.tum quia
cauſalitas forme eſſet cauſalitas
efficiētie reſpectu illius eſſe quod
dat materie.

¶ Rn̄deo q illud eſſe qd dat fora
materie eſt ens abſolutū diſtictū
realr a materia:a fora:⁊ a ↄpoſito.
ſcdo ↄ gen.ca.53. ⁊ eſt primo act⁹
cōpoſiti.ſecūdo forme.tertio ma=
teria:⁊ ſic in ↄpoſito ſunt tres en=
titates.Sed tamē eſſe nō diffinit
cōpoſitū q2 eſt extra rōnē eius :et
ip̄m eſſe p̄ſupponit formā in gn̄e
cauſe materialis vel ſubiecti : lic3
naturalr ſit pri⁹ fora i gn̄e cāe for
malis vel actus:ideo non pōt ali
cui dari eſſe ſine forma.

¶ Ad ſcdā pbationē negat ↄn̄ia.
q2 forma ſe h3 ad illud eſſe non vt
efficiēs ſed vt ſuſceptiuū vel ps
ſuſceptiui eo mō quo diceretur q
diaphaneitas dat lucere:q2 eſt vl
tima diſpoſitio ad ſuſcipiendū a=
ctum illum.pōt tn̄ cōcedi q forma
eſt rō cauſandi eſſe:q2 efficiēs nō
dat eſſe niſi dādo formā ad quam
neceſſario ſequit eſſe naturali ſe=
quella ſicut effectus ad cām ſuā
formalē ad quā ſemp ſequit: niſi
forte ipediat per hoc q forma cō=
tinet in alio ſicut pars in toto vl
in ſuppoſito ſuperiori:tunc enim
a forma non flueret eſſe: ſed tā for
ma q̄ materia eſſent p eſſe totius
vel ſuppoſiti in quo ſunt.cui⁹ exē=
plū eſt duplex.primū de aia hūa=
na in xp̄o.ſecundū de forma par=
tis nondum diuiſe a toto.

¶ Sciēdū q eē eēntie ē a forma ſi
cut totū a ſua parte.eſſe aūt exiſtē
tie ē a fora ſicut a diſpoſitiōe p̄req̄
ſita ⁊ ſicut a naturali añte:et ſicut
a ratione eſſendi.⁊ hoc ſ3 eſſe dat
forma materie:non autē primū.

¶ Scdo.Ex duob⁹ dicētib⁹ natu=
rā determiatā nō pt fieri vnū p ſe:
ſ3 ex materia ⁊ fora ſit p ſe vnū:ḡ
⁊c.⁊ ſic nō ſunt diuerſe entitates.
maior eſt phi.7.met.et ibi cō.13.
¶ Rn̄deo.maior itelligit de his q̄ tex.cō.
dicunt naturā pfectā ⁊ ſpecificā 11.
⁊ que habent pfectā diffōnē cuiuſ
modi non eſt materia nec forma.

Uel dicenduz ꝙ oĩa dicta ꝑhi et Cõmẽtatoris ad hoc ꝓpoſitũ itel ligunť de hiſque ſunt diſticta ſm eſſe actualis exiſtẽtie:non aũt de his que habet diſtinctas entitates nature.mã aũt ⁊ forma nõ ſũt diſtincta primo:ſed ſcdo modo.

¶Tertio.Id qd ſʒ ſe totũ eſt nũc ⁊ ante nõ erat creatura.ſed ſi forma eſt diſtincta a mã quando fit primo:ante nõ erat:ergo creatur. hoc eſt falſum.

¶Rñdeo.maior eſt falſa.de his q̄ nõ per ſe ſubſiſtunt:qꝛ fieri ⁊ creari conuenit tantũ ſubſiſtentibus.

¶Cõtra.forma ꝑ ſe non fit ſʒ tantũ ꝯpoſitũ:ꝫ tm̃ ꝯpoſitũ dicit naturam determinatam.

¶Rñdeo.negať ꝯña.qꝛ ẽ fallacia: ſʒ in nõ cãm vt cãm. Non eñ cauſa q̃re ꝯpoſitũ fiat ⁊ nõ ſue ptes ẽ tm̃ illa.ſ.qꝛ ꝯpoſitũ dicat naturaʒ terminatã ⁊ p̃ciſaʒ:ptes aũt non. ſʒ rõ ẽ:qꝛ ſoli ꝯpoſito debeť ꝓprie eſſe.Et ſic vna ꝓductio põt termi nari ad vnum cõpoſitũ includens multas entitates:dumtamen habeant vnum eſſe ⁊ habeant aliũ ⁊ aliũ ordinem ad illud eſſe.

¶Quarto.Subſtãtia corporalis eſt vna entitas per ſe in actu:ergo eiꝰ materia nõ ẽ actu diſticta a forma.ꝯña ꝓbať.7.met.vbi dr̃ ꝙ impoſſibile ẽ ſbam eſſe ex ſubſtãtijs i exiſtentibus ſicut actu.Duo nãq in actu nunq̄ ſũt vnũ actu:⁊ ſubdit rõnẽ:qꝛ actus eſt qui ſeparat. tex. cõ. 37.

¶Rñdeo.negať ꝯña.Ad ꝓbatõnẽ diciť ꝙ duo eſſe diſticta actu: intelligiť dupl'r.Primo qꝛ ſunt diſtincte actualitates: vt ſunt due forme ⁊ duo cõpoſita habẽtia diuerſas formas.⁊ ſil'r due materie: et talia diſtincta nunq̄ cõſtituũt vnum per ſe.Scdo dicunť duo diſtincta:qꝛ habẽt actualẽ diuerſitatẽ ſicut cõtingit de potẽtia ⁊ actu ⁊ d̃ qualʒ materia reſpectu ſue forme.talia eñ ſunt duo i actu:nõ ꝙ ſint duo actꝰ vl' habeãt duos actꝰ: ſed qꝛ eoꝝ q̄litas eſt in actu: quia vnũ eſt actꝰ:puta forma:aliud eſt actu qꝛ habẽs actũ puta materia et ſic negatur maior.

¶Põt ẽt dici ꝙ qualitas entitatũ nõ repugnat ꝯſtituẽtibꝰ vnũ ꝑ ſe: ſed ſolũ.qualitas exiſtẽtiaꝝ.materia aũt ⁊ forma habẽt idẽ eſſe.

¶Diſtictio.xvij.

Circa.17.diſt.queriť. Utrum ante gñationem cõpoſiti ſubſtãtialis precedat aliquid forme per gñationem inducende.

Cõcl'o.j. Forme ſubſtantiales nõ p̃exiſtũt in materia actu ſm ſe totas nec ſm aliquã ſui partẽ añ ꝓductionẽ cõpoſiti.Hãc ſic ꝓbat ṗma parte.q.45.ar.8.Item de potẽtia q.3.ar.8.Itẽ ſecũdo ſen.di.18.q.1. ar.2.Prio id qd gñať non p̃exiſtit gñationi.ſed forme gñatur ſaltez per accidens.7.meta.ergo. tex. cõ. 26.

¶Scdo.ſi in mã aq̄ eſt inchoatio forme ignis:ſequiť ꝙ in eodẽ ſint pl'es forẽ ſubſtãtiales.qd ẽ falſũ.

Cõcl'o.ij. Nõ eſt incõueniẽs eſſentiaʒ alicuius forme ſubſtãtialis priꝰ duratiõe fuiſſe in mã q̄ daret eſſe cõpoſito vel mãe.Hãc cõcluſionẽ pono ꝓbabiliter ⁊ nõ aſſertiue.qꝛ ꝯtineť in quodã tractatu quẽ dubito nõ eſſe.s.D.⁊ ititulať de nã mãe.vbi ſic arguiť. ptes nouiter abinuicez ſeparate hñt nouuz eẽ ſubſtãtiale per aliquã vl' aliquas formas ſubſtãtiales:ſed nulliꝰ taliuz eſſentia ẽ nouiter in materia introducta.ergo preceſſit. maior nota.qꝛ ante diuiſionez mixti ps nõ habebat eſſe per ſe ſed in toto. minor probatur :quia nunq̄ noua eſſentia forme introducitur in materia ſine alteratione.diuiſionem autem partium non oportet ꝙ precedat alteratio.

¶Cõtra arguit Scotꝰ.ṗmo .Nõ eſt dicendũ ꝙ oĩbus formis correſpõdeat eadẽ ichoatio numero: qꝛ ſic idẽ numero eſſet pars diuer- Scotꝰ.

ſaruz formaꝝ ſpecifice diſtictarũ q̄ debẽt in mã iduci:cũ ꝑ te ichoatio dicať ps forme inducẽde . nec eſt dicendũ ꝙ ſingulis correſpõdeãt ſingule:qꝛ oẽs iformarẽt materiã cuz nõ ſit maior rõ de vna q̄ de alia.hoc eſt autem falſum.

¶Rñdeo.Primo dico ꝙ forma q̄ inducitur per generationẽ nõ p̃cedit actu:ſed tm̃ potẽtia:⁊ ipſa potẽtia mãe maxie ſi ſint diſpõnes prime ad formã põt dici inchoatio forẽ:⁊ ſic nõ p̃cedit eẽntia forme in actu nec aliqua pars eius.

¶Dico ſcdo ꝙ forma que per ſolã diuiſionẽ efficiť in actu p̃cedit talem actuationez noui ſuppoſiti:⁊ hoc in potẽtia non in actu eo mõ quo pars exiſtẽs in toto:⁊ per eſſe totius p̃cedit ſeipaʒ ſeparatã a toto ⁊ ſub eſſe ꝓprio exiſtẽte: tñ talis forma partiʒ a toto diuiſe:lʒ nõ p̃ceſſerit ſuũ ſuppoſitũ i eẽ actuali ꝓprio pluſq̄ forma per gñationem inducta:preceſſit tñ ꝑ ſui realem p̃ñtiam cum materia.

¶Argumẽtũ aũt ꝓbat:ꝙ nõ precedant ſed eſſe actuale qd ꝯcediť gratis.Et in iſtis que ꝯſtituunť ꝑ ſolam diuiſionẽ nihil acquiriť de eẽntia forme:ſed bene acquiritur nouũ eẽ exñtie qd ſe hʒ ad formã vt actus ad potentiã . nec tñ ſeq̄ť ꝙ illud eẽ ſit per ſe ꝓductũ de nono:qꝛ eẽ nõ fit ſe ens:ſm ꝙ nouũ ſuppoſitũ eſt ꝓductuz nõ ſimpl'r: ſed in eſſe ſuppoſiti.⁊ illa forma q̄ dat nouiter eſſe:lʒ prius nõ daret actuale. erat tñ in potẽtia maxie prima ad eſſe:⁊ ideo per ſolã diuiſionẽ dat eẽ:⁊ talis eẽntia forme ſub eſſe totiꝰ põt dici ichoatio ſui prout eſt ſub eſſe ꝓprio:vel potiꝰ vt dat eſſe ꝓpriũ ſuo ſuppoſito : ⁊ ſic p̃exiſtebat in toto per eſſentiaz ſuam priuatam proprio eſſe.

Aureolus. ¶Cõtra arguit Aureolꝰ.pº .Illa potẽtia de qua educiť forma non eſt reſpectꝰ.ꝫ eſt eẽntia mãe:⁊ tũc formã educi de mã nõ ẽ aliud niſi materiam trahi ad formam.

¶Rñdeo. Primo ꝙ illa potentia dicit abſolutũ in recto.ſ.eſſentiaʒ materie ⁊ reſpectũ in obliquo . eſt enim relatiuum ſm dici.

¶Dico ſcdo ꝙ tria ſunt d̃ rõne eiꝰ qd ẽ formã educi de potẽtia mãe. Primũ eſt ꝙ mã ante inceptiõem forme poſſet cauſare formaʒ q̄ ad ſuũ eſſe vel ſuũ fieri.Scdm ꝙ mã actu cauſet eẽ vel fieri forme.Tertium eſt ꝙ mã trahať ad participandũ actum forme. Ex quo ptʒ ꝙ forma potius dr̃ educi de potẽtia mãe q̄ agentis ꝑꝑ tertiã cõditionem . Scdo ꝙ aĩa intellectiua nõ educiť ꝑꝑ defectũ ṗme ⁊ ſcde cõditionis. Tertio ꝙ mã nõ diciť educi de forma:ſʒ ecõtra ꝑꝑ defectũ prie ſecũde ⁊ tertie cõditiõis. verũ eſt tñ ꝙ mã ꝓprius loquẽdo eſt inchoatio cõpoſiti q̄ forme.dr̃ eniʒ inchoatio ꝯpoſiti tanq̄ pria pars eius:diciť aũt inchoatio forme tanq̄ fundamentũ ſui eſſe.

¶Sciẽdũ aũt ꝙ ipſa mã lʒ nõ eſt forma nec habeat formã ptez ſui: qꝛ tamen eſt ſubiectum forme:hʒ ꝓpaʒ rõnẽ in ordine tñ ad formã.

¶Sciendũ ẽt ꝙ diſtinctio ſupra poſita.ſ.ꝙ eſſentia forme cõpoſiti cõſtituti per ſolã diuiſionẽ p̃erat in toto lʒ non daret eſſe:⁊ ſic erat ibi aliqua forma dãs eſſe ⁊ aliqua nõ:iſta inq̄ diſtinctio nõ hʒ ꝯcedi in hoĩe :qꝛ nulla talis eſt i hoĩe ꝑ ſui eſſentiaʒ aut realez p̃ſentiã ſiť cuz aĩa intellectiua: ſʒ qñ diuidiť aliqua pars ab hoĩe puta manꝰ mã illiꝰ ptis ſpoliať oĩ forma ſubſtãtiali priꝰ habita ⁊ acq̄rit nouã formã ſubſtãtialẽ:⁊ ipſa quãtitas hoĩs nõ ſequiť aliã formã ſubſtãtialem niſi aĩam intellectiuã que ſicut dat eſſe ſimpliciter: ita ⁊ dat accidẽtia ꝯñtia ad tale eſſe:nõ per modũ cauſe efficiẽtis ſʒ formalis. nec opʒ oẽm formaʒ ſubſtãtialẽ a que fluit eſſentia quãtitatis vt a principio originali eſſe extenſam per ſe vel ꝑ accidẽs aut terminare talẽ dimẽſionẽ ꝑ modũ ſbti ꝑ illã extenſi.Et lʒ.s.D.aliũde videať ſibi i hac mã ꝯtradicere nõ tñ niſi

appꝛenter:⁊ illū libꝛū de nā māe nō
credo eſſe ab eo editum.

¶ Diſtin.xviij.

Circa.18.diſt. q̄ritur.
Utrū quantitas ſit
ſubſtantia?

Cōcl'o .j.

Quantitas qua ſb̄a
dicit̄ formal'r quāta eſt accn̄s .4.
ſen.diſt.12.q.1.ar.p̄°.q̄ſtiū.3 .itez
p̄ma pte.q.77.ar.2.itē.3.meta.in
p̄° ca.his aūt h̄ita dubitatio.⁊ ibi
Cōmē.cō.9. ⁊ p̄° phy.cō.63.⁊.cō.
66.⁊.4.phy.cōmē.51.⁊.6.

Okam ¶ Cōtra arguit Okā.p̄°.Quanti=
tas ē ſuſceptiua ꝯ̄rioꝝ.g̃ eſt ſb̄a.
¶ Rn̄deo.Si itelligat̄ an̄s de ſu=
ſceptibili qđ negat̄ ⁊ ꝯcedit ꝯn̄a.
ſi de ſuſceptibili quo. ꝯcedit an̄s.
⁊ negat̄ ꝯn̄a.vide de virtutibꝰ in
cōi.q.3.vbi querit̄ an potētie aīe
ſint ſubiectum accidentis.
¶ Scđo. Dum aër rareſit aut ma
net eadē numero quātitas q̄ priꝰ
aut nō:ſi ſic.ergo eadē quantitas
eſt nūc maioꝛ q̄ꝫ ante:qꝛ ꝑtes ma=
gis diſtant:ſed ēt partes ſb̄e ma
gis diſtāt.ergo ſuꝑflua ē q̄ꝫtitas.
ſex.cō. ſi non:hoc eſt ꝯtra phm.4.phyſi.
84. ¶ Rn̄deo ꝙ manet eadē. Et vna
quātitas pōt eſſe nūc magis nūc
minus extenſa ſine additione vel
ſubtractiōe quātitatis : ſicut etiā
eadez albedo pōt eſſe intenſioꝛ ⁊
remiſſioꝛ nullo ſibi addito vł ſub
tracto ꝙ ſit eius ꝑs.1.2.q.52.arti.
ad.3.Nec eſt ſimile de ſb̄a:⁊ rō eſt
qꝛ q̄ꝫtitati ꝯuenit h̄re ex ſe ptes ex̄
inuicē poſitas in diuerſis ſitibꝰ:
nō aūt cōuenit ei habere tātaz vł
tantā extēſionē:ſb̄e aūt nō cōue=
nit ex ſe primū nec ſcđ3:ſed tantū
per quantitatem.
¶ Tertio. Punctꝰ nō eſt alia res
a linea.ergo. nec linea a ſuꝑficie:
nec hec a coꝛpoꝛe : nec coꝛpus a
ſubſtātia.an̄s pꝛobat̄. Omne ac=
cidens eſt in ſubiecto ſibi adequa
to:ſed nullu3 eſt ſubiectū adequa
tu3 pūcto.ergo nō eſt in ſubiecto.
ergo nō eſt accn̄s.ergo ſubſtātia.
Minoꝛ pꝛobat̄.punctꝰ eſt indiui=
ſibilis:ſed nullu3 ſb̄m eſt indiuiſi
bile.mā eni3 ⁊ foꝛma ⁊ cōpoſitū:⁊
linea ⁊ cetera ſunt diuiſibilia.
¶ Reſpondeo. Negat̄ an̄s. Ad ꝓ=
bationē negat̄ maioꝛ niſi ſit acci=
dens ꝯpletū cuiuſmodi nō eſt pū
ctus.Illud em̄ qđ pꝛie ſubijcitur
perfecte dimēſioni ⁊ adequate .ſ.
coꝛpoꝛi:ſubijcitur ſecūdario ⁊ ſm̄
quid alijs.ſ.ſuꝑficiei:linee ⁊ pun=
cto.nec opꝫ ꝙ omne accidēs h̄n̄s
ſubiectū diuiſibile ⁊ extenſu3 diui
datur ad diuiſionē ſubiecti:vt pꝫ
de paternitate ⁊ filiatiōe que ſūt
ſubiectiue in toto ⁊ non tm̄ in ali
qua parte:vt dicit dn̄s Albertus
ſuper ſex pꝛincipia.naſcunt̄ eni3
ab actu generādi:qui toti debet̄:
ſunt aūt nō ſicut in ſb̄to:ſed ſicut
in cā in cōplexione generantis.
¶ Quarto.Si ſubſtātia ⁊ quāti=
tas ſunt res diuerſe. ergo deꝰ pōt
cōſeruare ſb̄am ſine motu locali
remota quātitate.hoc eſt falſum.
ergo.pꝛobat̄.i caſu aūt ſubſtātia
haberet partem diſtantē a parte
aūt nō.ſi ſic.ergo eſt quanta ſine
quātitate.ſi nō.ergo partes ſunt
mote localiter:qꝛ ante diſtabant
et nunc non diſtant.
¶ Rn̄deo.Qđ in caſu partes non
diſtarēt:imo talis ſb̄a nullaz par
tem integralez actu haberet . Ad
ꝓbationē neget̄ ꝯn̄a . ſed eſt fal=
lacia ꝯſequētis ab antecedēte ha
bente plures cauſas veritatis ad
vnam earū.partes.n.diſtare deſi
nunt nō per appꝛoximatiōe3 vniꝰ
ad alia3.ſed qꝛ deſinūt eē partes.
cōſeruarent̄ igitur partes ſb̄e:ſed
nō in eſſe ꝑtis:nihil.n.pōt conſer
uari ſine eo qđ eſt de rōne eiꝰ.ſua
quātitas aūt eſt de rōne partiū vt
partes ſunt:⁊ lic3 ille ptes vt ſunt
ſb̄a ſint pꝛioꝛes q̄ꝫtitate:tn̄ vt par
tes ſunt poſterioꝛes quantitate.
¶ Quinto.ſb̄a mālis per ſeipſam
⁊ per ꝑtes ſuas eſt p̄n̄s quātitati.
ergo h3 de ſe ꝑtē diſtātē a parte.
¶ Rn̄deo. Negatur an̄s . qꝛ ſicut

nō h3 partes ex ſe:ita nec pꝛeſen=
tialitatē ad locū vel ad quātū:ſed
hoc h3 a quātitate loquēdo de p̄=
ſentia locali:l3 mā per ſeipſam ſit
p̄n̄s quātitati loquēdo de p̄ſentia
quā h3 ſubiectū ad ſuū accidens.
¶ Notādū aūt ꝙ duo attribuunt̄
quātitati.Pꝛimū eſt ꝙ quātitas
eſt illud quo ſb̄a foꝛmal'r h3 ꝑtes
vniꝰ rōnis:⁊ hec nulla virtute pōt
a quātitate ſeparari nec ſine quā
titate fieri.Scđm eſt ꝙ quātitas
eſt illud quo vna pars ſubſtantie
diſtat ſitualiter ab alia:⁊ hoc pōt
diuino miraculo ab ea ſeparari:
vt patet in euchariſtia.
¶ Cōtra eandē arguit Adam.4.
ſen.ꝙ extēſio nō ſit qđ additū rei
extenſe.p̄mo quātitas pōt eſſe nō
extenſa:vt pꝫ in ſacramēto. ergo
ſi d3 extendi requirit̄ alia extēſio:
⁊ eadē rōne arguit de illa:⁊ ſic in
infinitū: hoc eſt falſu3.g̃ ⁊ pꝛimū.
¶ Rn̄deo. Extēſio accipit̄ tripl'r.
Uno mō pꝛo ipa quantitate. Alio
mō pꝛo eſſe qđ dat ſb̄to ſuo ⁊ acci
dētibꝰ ſibi inherētibꝰ.ſ.eē extēſo.
Tertio pꝛo reſpectu ꝯn̄te ſb̄am vt
eſt ſub quātitate: qui reſpectꝰ eſt
in p̄dicamēto ſitꝰ:qꝛ eſt oꝛdo ꝑtiū
in toto vel in loco ſimul vel ſaltē
in toto ⁊ ſi nō in loco. Extenſio p̄°
mō eſt quid abſolutū de gn̄e quā
titatis.ſcđo mō etiā reducitur ad
genꝰ quātitatis ⁊ eſt actualis di=
ſtātia partiū adinuicē. tertio mō
eſt reſpectꝰ qui ſequit̄ ad extēſio=
nē.Scđo modo dictū ex quo eni3
partes diſtāt h̄n̄t oꝛdinē in toto.
¶ Ad argumentū cōcedit̄ pꝛima
ꝯn̄a:ſed negat̄ ſcđa: qꝛ illa extēſio
qua aliq̄d dꝛ extēſum:nō eſt extē=
ſa:ſicut albedo nō eſt alba:ſed eſt
qua aliq̄d dꝛ albū:⁊ l3 illa extēſio
ſit accn̄s diuiſibile:nō tn̄ ſequit̄ ꝙ
ſit extēſa ſicut quod:ſ3 ſicut quo.
¶ Scđo.Sb̄a eſt pꝛincipiū mere
nāle,intrinſecū faciēdi ꝑtes plus
diſtare q̄ꝫ ante.g̃ eſt quantitas.t3
ꝯn̄a.an̄s pꝛobat̄.cōdenſet̄ aer per
violentiā plꝰ q̄ꝫ ſibi cōpetat: poſt
ea ſibi relictus rareſit ⁊ ꝑtes ma=
gis diſtabūt ⁊ nō ꝑ quātitatē : qꝛ
ipſa eſt indifferēs ad tātā vel tātā
extēſionē.g̃ ꝑ foꝛmā ſb̄alē:q̄ requi
rit determinatā quantitatem.
¶ Rn̄deo.Si an̄s intelligatur de
pꝛincipio foꝛmali:negat̄:⁊ ꝯcedit̄
ꝯn̄a.ſi de pꝛincipio actiuo cōcedit̄
antecedēs ⁊ negat̄ ꝯn̄a.pꝛobatio
aūt ꝯcludit de pꝛincipio actiuo.
¶ Tertio.Remota q̄ꝫtitate deꝰ p̄t
tenere ꝑtes ſb̄e i ſitibꝰ in q̄bꝰ erāt.
ergo diſtarēt ſed nō ꝑ quātitatē.
¶ Rn̄deo.Negat̄ an̄s:qꝛ ſicut nō
pōt facere albū ſine albedine : ita
nec paſſibile ſine paſſibilitate vel
ſine foꝛmali p̄ncipio ꝑtibilitatis:
hoc aūt eſt quātitas: nec q̄ꝫtitatē
ſine figura natural'r ſequit̄ ad eā.
¶ Quarto.Si quātitas ē aliud a
coꝛꝑe qđ eſt ſb̄a.g̃ pōt intelligi et
eſſe ſb̄a:q̄ eſt coꝛpꝰ ſine quātitate
hoc eſt falſum:qꝛ tūc coꝛpꝰ habe=
ret eſſe ſpirituale ⁊ nō coꝛpoꝛeū.
¶ Rn̄deo. Admiſſa p̄ma ꝯn̄a ne=
gat̄ falſitas ꝯn̄tis.Ad ꝓbatione3
dico ꝙ haberet eē ſpirituale.i.nō
extenſum:nec diuiſibile:nō tn̄ eſſe
ſpirituale.i.immateriale.
¶ Cōtra eādē arguit Aureolꝰ ꝙ Aureo=
q̄ꝫtitas nō h̄eat alias ꝑtes a ꝑtibꝰ lus.
māe.Pꝛio ſi mā h3 ꝑtibilitatē di=
ſtinctā a ꝑtibilitate q̄ꝫtitatis:aut
illa ꝑtibilitas eſt in mā cauſata a
q̄ꝫtitate:aut nō. ſi nō.g̃ quātitas ē
ſuꝑflua.ſi ſic.aut efficiēter aut foꝛ
mal'r.nō pꝛimā:qꝛ quātitas nō eſt
foꝛma actiua:vt dicit Cōmen. 4.
phyſi.nō ſcđm:qꝛ effectus foꝛma
lis n̄ eſt aliud a foꝛa:ꝑtibilitas āt
māe per te nō eſt ipa quātitas.g̃.
¶ Rn̄deo.Pꝛio dico an̄s eſſe verū.
Nā i ſacr̄o deſinit eē ſb̄a panis:⁊
oēs ꝑtes eiꝰ remanēt tn̄ ꝑtes q̄ꝫti
tatis.ē igit̄ alia ⁊ alia ꝑtibilitas.
Ad impꝛobōnē dico ꝙ ꝑtibilitas
ſb̄e eſt a q̄ꝫtitate foꝛmal'r.Ad ipꝛo
bationē negat̄ an̄s.aliud.n.eſt al
bedo:⁊ aliđ eē qđ dat ſuo ſb̄to:ita
dico de q̄ꝫtitate.3.ꝑte.q.77.ar.1.
ad.3.Et tale eſſe eſt a dāte foꝛmā
efficiēter ⁊ a foꝛa foꝛal'r vł ꝑ q̄ꝫdā
nālē ſcq̄lā,de ma,q.5.ar.5.ad.16.

¶ Scđo. Sequit̃ ꝙ in eodem eſſet multiplex q̃titas. hoc eſt falſum. ꝓbat̃ ꝯña. ꝑ te alia eſt ꝑtibilitas quantitatis: alia mãe: alia forme: ſ; ꝑtibilitas eſt quãtitas. ergo. ꝓbat̃ minor. Prio poſita tali ꝑtibilitate i ſb̃a ipſa eſt quãta. ergo ꝑtibilitas ẽ q̃titas. Scđo q; remota ꝑtibilitate: corp⁹ reſoluet̃ in nõ corp⁹. ergo ab ea h; ꝙ ſit corp⁹. ergo ea eſt q̃titas. Tertio q; ex partibilitate ꝯuenit rei ꝙ ſit finita vel infinita. ergo.

¶ Rñdeo. Qđ ꝑtibilitas accipit̃ tripl̃r. Uno mõ ꝓ eẽntia q̃titatis q̄ ẽ radix ꝙ aliq̃d hẽat ꝑtes vnius rõnis. Scđo ꝓ eẽ qđ dat ſb̃o. ſ. eſſe ꝑtibile i tales ꝑtes. Tertio ꝓ relõne toti⁹ ad ꝑtes ⁊ ecõtra q̄. ſ. ſb̃a dr̃ tota ⁊ ꝑtes dicũt̃ ꝑtes. ¶ Ad argu. negat̃ ꝯña. Ad ꝓbõnẽ dico ꝙ l; ꝑtibilitas p̃° ⁊ ſcđo mõ ſit q̃titas ñ tñ tertio mõ dicta: ⁊ de tali ꝯcedit̃ ꝙ alia ſit ꝑtibilitas mãe ⁊ alia q̃titatis. Ad p̃mã ꝓbõnẽ dico ꝙ poſita tali ꝑtibilitate illud cui⁹ ẽ neceſſario h; ꝑtes. nõ tñ ex̃ ſeinuicẽ poſitas ſiue extẽſas: vt p; i ſacro. q; illa quãtitas nulli dat eẽ extẽſu;. Ad argu. negat̃ ꝯña. ſ; ſequit̃ ꝙ talis ꝑtibilitas ſit q̃titas vl̃ effect⁹ q̃titatis. Ad ſcđ; negat̃ ꝯña ſ; ſufficit ꝙ ſit effect⁹ iſeꝑabilis a q̃titate a q̄ res h; ꝙ ſit corp⁹. Ad tertiũ negat̃ aña. ſ; eſt effect⁹ ei⁹ a q̄ res h; ꝙ ſit finita vel infinita.

¶ Et ſic p; p̃° ꝙ aliđ ẽ q̃titas aliđ ꝑtibilitas reſpectiua: q; hec ẽ relõ partis ad totũ ⁊ ecõtra: ⁊ eſt de genere ad aliquid aliud eſt extẽſio reſpectiua: q; hec eſt ordo partiũ in toto ⁊ de genere poſitionis.

¶ Scđo p; ꝙ eſt tm̃ vna ꝑtibilitas abſoluta. ſ. vna q̃titas i eodẽ ſb̃o q̄ dat diuerſas ꝑtibilitates reſpectiuas ſ; diuerſa accñtia exñtia i tali ſb̃o: aliã partibilitatẽ dat ſb̃e: aliã albedini: aliam dulcedini: q; alia eſt relatio totius ſb̃e ad ſuas partes alia albedinis ad ſuas ⁊c.

¶ Tertio dico ꝙ quãtitas dat tm̃ vnũ eſſe quãtũ omnib⁹ ꝑ eã quãtificatis: q; ab vna forma nõ ꝓcedit immediate duplex eſſe vnius rationis: ⁊ hoc eſſe qđ dat quãtitas eſt principaliter ſubſtantie ⁊ ſecundario accidentium eius.

¶ Diſtin. xix.

CIrca. 19. diſt. q̃ritur. Utrũ ex minima parte carnis Ade potuerit formari corpus Eue ſine additione alteri⁹ materie?

Cõcľo. j. Eſt ꝯuenire ad tã paruã carnẽ qua nõ poteſt naturaliter eſſe minor: ſaltẽ ſeparabilis ⁊ per ſe exiſtẽs. s. D. p̃° phy. itẽ prima ꝑte. q. 7. ar. 3. itẽ. 2. ſen. diſt. 30. q. 2. ar. 2. Huius rõ eſt. ad determinatã formã ſequitur determinata quãtitas: ſed omne corpus naturale h; determinatã formã: ergo ⁊ determinatam quantitatem. In expoſitione text. cõ. 36.

¶ Cõtra arguit Scotus. p̃°. Phs i libro de ſenſu ⁊ ſenſato dicit formas ſenſibiles diuidi ſm̃ diuiſionem cõtinui: ſed ꝯtinuũ eſt diuiſibile in infinitũ. ergo. Et ipſe forme ſenſibiles. Scot⁹. Lec. 15.

¶ Rñdeo. Quod mẽs philoſophi eſt ꝙ ſicut cõtinuũ eſt vnũ in actu et plures in potentia: ita ⁊ forma exiſtens in continuo.

¶ Unde ſciendũ ꝙ aliquid eſſe in potentia cõtingit dupl̃r. Uno mõ q; nõ h; proprium ⁊ ſeparatũ eſſe ſed põt habere illud: ſecũdo q; nõ eſt per ꝓpriũ ⁊ ſeparatũ eſſe: ſ; ꝑ eſſe toti⁹: ſi loquamur de eſſe i potẽtia. Secũdo mõ q̃libet pars forme naturalis dr̃ eſſe ĩ potẽtia. nõ aũt accipiẽdo eſſe in potẽtia p̃mo mõ: q; nec caput nec cor aĩalis eſt illo mõ in potẽtia. Nõ aũt intẽdit ibi phs ꝙ ſicut quãtitati nõ repugnat diuiſio in infinitũ: ita nec forme naturali repugnat.

¶ Secundo arguit. diuidi in partes integrales eiuſdẽ rationis extẽſas nulli ꝯuenit formaliter niſi per quãtitatẽ. ergo cõuenit cuilibet habẽti quãtitatẽ. antecedẽs p;. ꝯſequẽtia ꝓbat̃. q; nũq̃ effect⁹ formalis ſeparat̃ a ſua forma.

¶ Rñdeo. Dicit̃ ꝙ duplex eſt diuiſio. quedã eſt actualis ſeparatio partis a parte: ⁊ loquendo de tali negat̃ ꝯñtia. Alia eſt diuiſio que nõ importat niſi negationẽ vni⁹ ab alio: ⁊ talis diuiſio non eſt realis ſeparatio partiũ: ſed actio interior negans hoc ab illo. Quãtitas enim neceſſario dat vtrãq̃ diuiſionẽ cuilibet forme extẽſe per eam: ſed tantũmodo ſecundã.

¶ Tertio. Diuiſio in partes eiuſdẽ rõnis ꝯſequit̃ ꝑ te quantitatẽ. ergo ꝯuenit cuilibet quãto: ſ; minimũ naturale eſt quãtũ. ergo.

¶ Rñdeo. Quod diuiſio cõſequit̃ quãtitatẽ quo ad ſe: non aũt quo ad ſibi cõiuncta: q; de rõne quãtitatis eſt ꝙ poſſit illo modo diuidi nõ aũt eſt de ratiõe quãti vt quãtũ eſt: ſicut per oppoſitũ de ratione anime rationalis eſt ꝙ ſit indiuiſibilis: nõ aũt de rõne animati penẽ. Quod igitur minimũ naturale nõ poſſit diuidi in infinitũ hoc nõ prouenit ex natura quantitatis. ſed ex natura forme naturaliſque requirit determinata accidentia: ſecũdũ ſpeciem ⁊ numerũ: ⁊ materiam ⁊ figuram.

¶ Quarto. Omne quantũ eſt diuiſibile: ſed minimũ eſt quãtũ. ergo.

¶ Reſpõdeo ꝙ aliquid eſſe diuiſibile cõtingit dupliciter. Uno mõ in partes per ſe exiſtẽtes: ⁊ ſic negatur maior. Alio modo i partes que in aliud reſoluũtur: ⁊ ſic cõcedit̃ ꝙ minimũ naturale eſt diuiſibile: ſed facta diuiſione partes diuiſionis reſoluerent̃ incõtinens.

¶ Cõtra iſtã rationẽ arguit̃. primo ſingulũ eorũ in que diuiditur minimũ: põt eſſe hoc aliq̃d primo ergo nulli eoꝝ repugnat ꝑ ſe eſſe.

¶ Secũdo ſic partes ſunt eiuſdẽ rationis quo ad materiã ⁊ formã cũ ipſo minimo. ergo poſſunt per ſe eſſe: ſicut ⁊ ipſum minimũ.

¶ Tertio ſic ꝑtes minimi ſunt põres ipſo toto nãliter. ergo nõ repugnat eis poſſe eſſe ꝑ ſe ſine toto.

¶ Quarto ſic remoto omni continente et omni corruptiuo: adhuc minimũ eſſet diuiſibile in partes ergo tunc nõ reſoluerentur incõtinens: ſed eſſent per ſe.

¶ Reſpondeo ad primũ negando cõſequentiã: q; per ſe exiſtẽtia nõ eſt paſſio ꝯñs de per ſe naturam qualitercũq̃ ſe habẽtẽ: ſed ſpeciali ⁊ determinato modo: ideo non oportet ſi vnũ indiuiduum per ſe exiſtit ⁊ aliud per ſe exiſtat.

¶ Ad ſcđm negat̃ cõſequentia: q; plus requirit̃ ad per ſe exiſtere q̃ ad eſſe indiuiduũ alicui⁹ nature: nã humana natura in xp̃o erat indiuiduũ: nõ tñ per ſe exiſtebat.

¶ Negatur etiã ꝯſequẽtia: q; licet minimũ ⁊ pars minimi ſint eiuſdem rationis: tñ pars nõ h; illu; determinatũ modum quẽ conſequitur per ſe exiſtentia.

¶ Ad tertiũ negatur ꝯñtia. Nam caput l; ſit pars hominis: non tñ põt eſſe ꝑ ſe ante hoiem: nec poſt hominẽ: nec ſine homine. non eñ omne pri⁹ põt eſſe ſine poſteriori niſi loquamur de priori prioritate cauſe efficiẽtis vel forme nõ educte de potẽtia materie vl̃ materie indifferẽter ad diuerſas formas.

¶ Ad quartũ. negat̃ caſus. Simpliciter enim remoueri omne corruptiuũ: et poni aliquid diuiſiuũ carnis. Na; omne diuiſiuũ talis minimi eſſet eius corruptiuum.

¶ Quinto p̃ncipal̃r nõ repugnat forme naturali eẽ cõe minori minimo in ip̃o toto. ergo nec ſeparati;.

¶ Rñdeo. Negatur ꝯñtia. Quia aliquã diſpõnẽ req̃rit forma naturalis in ſuo ſubiecto primo ⁊ adequato ⁊ totali: quã nõ requirit in qualibet parte illi⁹ ſubiecti: ⁊ hec diſpoſitio eſt figura ⁊ quãtitas: ⁊ ideo q; pars ſeparata non h; illã diſpõnẽ: ideo nõ põt eſſe ſb̃m talis forme: du; aũt erat in toto nõ erat primũ ⁊ adequatũ ſubiectu; cuiuſmodi eſſet dum ſeparatur.

¶ Sexto. Motus eſt forma nãlis

⁊ tñ in eo nõ eſt minimũ cũ ſit di-
uiſibilis in infinitũ.ergo.

¶Rñdeo.Si loquamur de motu
locali ꝯcedit totũ:cuius rõ eſt: qꝛ
motꝰ nõ diſtinguit a termino niſi
ſm ꝑfectũ ⁊ imꝑfectũ:ꝑ motũ aũt
localẽ nõ acqrit in mobili niſi re-
ſpectꝰ de gñe vbi.Talis aũt reſpe
ctꝰ diuiſibilis eſt in ĩfinitũ : qꝛ ita
bene fundari põt in paruo ſicut ĩ
magno cum ſit modice entitatis.
Sil'r locꝰ exterioꝛ qui acqrit ꝑ ta-
lẽ motũ diuiſibilis eſt in infinitũ
tali diuiſione que ſufficiat motui
ſcʒ ſm ſignificationeʒ partiũ ſine
actuali ſeparatione illarũ.Si aũt
loquamur de aliĳs motibꝰ:negat
minoꝛ:qꝛ nullus aliꝰ motꝰ pꝛeter
localem eſt ꝓpꝛie cõtinuus.vt di-
ctũ fuit pꝛimo ſentẽtiarũ. Et hoc
tenet.s.Do.ſcđa ſcđe.q.24.ar.6.

Cõclo.ij. Coꝛpꝰ Eue tã-
tũ quantũ fuit
in ſua foꝛmatione fieri de coſta
Ade abſq; additione materie: nõ
fuit poſſibile.s.Do.1.parte.q.92.
ar.3.ad pꝛimũ.⁊.q.119.arti.1.⁊.2.
ſen.di.18.q.1.ar.1.Huius ratio eſt
qñcũq; coꝛpus magnũ fit ex par-
uo hoc cõtingit per rarefactioneʒ
vel per additionẽ:ſed coꝛpus mu
lieris magnũ factum fuit ex coſta
parue qͣtitatis ⁊ nõ ꝑ rarefactio-
nẽ:qꝛ coꝛpꝰ mulieris nõ erat rariꝰ
coſta ĩ tãta ꝓpoꝛtõe in quãta erat
maiꝰ.igit hoc fuit per additionẽ.

¶Cõtra arguũt quidã ꝙ natura
liter de paruo poteſt fieri magnũ
abſq; rarefactiõe ⁊ additiõe mãe.
Hic ſupponũt tria. Pꝛimũ ꝙ dat
minimũ nãle.Scđʒ ꝙ elemẽta ge
nerãt ex inuicẽ.Tertiũ ꝙ ſuꝑioꝛa
gñant ex inferioꝛibꝰ ſʒ multiplica
tã analogiã.puta ex vno pugillo
terre fiũt decẽ pugilli aq̃: vt dꝛ ſcđo tert.cõ. 37.
de gñatione.tũc arguit ſic.Mini-
mũ aeris ꝯuertit in aquã et nõ in
minimo:minꝰ cũ elemẽto nõ dat
per pmã ſuppoſitionẽ.ergo in mi
nimũ aque:ſed ex minimo aq̃ poſ
ſunt fieri decẽ minima aeris per
tertiũ ſuppoſitũ.ergo ex minimo
aeris fiunt decẽ minima aeris.

¶Rñdeo pͦ. Cõcedũt ſuppoſita.
¶Scđo dico ꝙ quocũq; paruo da
to ſemper eſt accipere minꝰ.cũ.n.
foꝛma naturalis ſit extẽſa quali-
bet data:cũ ſit cõtinua ⁊ diuiſibi-
lis eſt dare minoꝛẽ inexiſtẽtẽ toti.
¶Tertio dico ꝙ eſt dare minimũ
ſeparatũ ⁊ per ſe exiſtẽs : ita ꝙ in
minoꝛe nõ ſaluaret ſpecies.

¶Ad argumẽtũ dico ꝙ minimũ
aeris cõuertitur in aquã:⁊ in mi-
nus ſm decuplũ minimo ſepara
bili:illud tñ minus eſt coniunctũ
⁊ nõ ſeparatum:⁊ ſi iſtud coniun-
ctũ minus minimo ſeparato cõ-
uerteretur iterũ in aerem cõuer-
teret in decimũ parua aeris con-
iuncta que nõ efficerent niſi vnũ
minimũ aeris ſeparati.

¶Secundo arguit Durãdus ꝙ Durandus.1.
hoc poſſit fieri diuina ꝟtute.Mul diſt.18.
tiplicatio eſt diſticta a rarefactõe q.1.
⁊ additiõe.ergo põt fieri ſine eis.
ꝯña nota:qꝛ illa que ſunt diuerſa
ꝑ eẽntiã pñt diuina ꝟtute ſepari.
añs pꝛobat.tum qꝛ multiplicatio
terminat ad quantitatẽ ⁊ rarefa-
ctio ad qualitatẽ.ergo ſunt diſti-
cta cũ actiões diſtinguant ex ter-
minis.5.phyſi.tum qꝛ rarefactio tert.cõ.
põt eſſe in accidẽtibꝰ q̃ remanent 18.
in ſacro:⁊ tñ ibi nõ eſt multiplica
tio materie cũ nõ ſit ibi mã.ḡ ⁊c.

¶Rñdeo.Cõcedit añs.ſed negat
ꝯña:qꝛ impoſſibile eſt eandẽ qua
litatẽ vel ſubſtãtiã accipere maio
res dimẽſiones quin eo facto effi-
ciatur rarioꝛ:⁊ ideo raritas ſequi
tur ad talem multiplicationẽ na-
turali ſequela:⁊ hoc modo nõ poſ
ſunt per quãcunq;.

¶Dico ſecũdo ꝙ rarefactio eſt cã
augmenti quantitatis quodãmõ
in gñe cauſe efficiẽtis:⁊ augmẽta
tio eſt cauſa rarefactionis in gñe
cauſe mãlis:⁊ ideo diffinit rareſa
ctio ꝑ hoc ꝙ eſt materiã accipere
maioꝛes dimẽſiones tãq; cauſam
ꝑ effectũ notioꝛẽ quo ad nos ⁊ na
turaliter cõſequẽtẽ ⁊ inſeparabi-
lẽ.hoc elicit ex.D.s.pͦ ſentẽtiarũ

diſt.17.q.2.ar.pꝛimo.

¶Dico tertio ꝙ in rarefactiõe ſbʒ
ipſius qualitatis vel ſaltẽ aliqua
qualitas inherens ipſi quantita
ti accipit maioꝛes dimenſiones q̃
pꝛiꝰ:⁊ ideo in euchariſtia põt eſſe
rarefactio rõne qualitatũ inherẽ
tium quãtitati. Phi aũt diffinie-
bant rarefactioneʒ per hoc ꝙ eſt
mãm accipere maioꝛes dimenſio
nes:qꝛ putabant quãtitateʒ non
poſſe ſeparari a materia.Ad talẽ
autẽ raritatem in euchariſtia ſe-
quunt duo.pꝛimũ eſt intenſio di-
menſionũ.ſecũdũ eſt qualitatum
inherentiuʒ dimenſionibꝰ maioꝛ
extenſio q̃ pꝛius.

¶Tertio arguitur.Quelibet mã
qͣtũ eſt de ſe eſt in potẽtia ad ma
gnũ ⁊ paruũ.ḡ deꝰ põt facere de
paruo magnũ ſine rarefactione ⁊
additiõe.ꝯña pʒ.añs ꝓbat:qꝛ mã
de ſe nõ eſt quãta:⁊ iõ omnis mã
equal'r ſe hʒ ad ſuſceptionem ma
gnitudinis ⁊ paruitatis.

¶Rñdeo.negat añs.ſ.ꝙ mã qlibʒ
eque indifferẽter eſt in potẽtia ad
qͣtitatẽ paruã ⁊ magnã: qꝛ ẽt lo-
quẽdo de potẽtia obedientiali:qꝛ
nulla creatura eſt indiffinite ca-
pacitatis.s.D.3.ſen.diſt.30.

¶Quarto.Deus põt facere qͣtũ
ſine raro ⁊ denſo ⁊ ſine mã ⁊ poſſʒ
mutare illud ꝺ magno in paruũ.

¶Rñdeo. negat añs: ꝓ pꝛia ꝑte.
qꝛ ſi qͣtitas eẽt ſeparata ab oĩ ſbo
⁊ oĩ foꝛma nõ poſſʒ augeri ꝑ moduʒ
intẽſiõis:ſʒ ſolũ ꝑ modũ additio-
nis:cũ intẽſio fiat ꝑ hoc ꝙ modus
qͣtitatis vel eiꝰ effectꝰ foꝛmalis ꝑ
fectiꝰ participat a foꝛmis ſuꝑue-
niẽtibꝰ quãtitati: vl' ꝑ hoc ꝙ quã
titas magẏ participat a ſbo: pͦ ãt
modus ſꝑ ꝯiũctꝰ eſt rarefactioni.

¶Quinto. Parua quantitas vel
materia habet in ſe infinitas par
tes ſicut ⁊ magna.ergo quicquid
poteſt fieri ex magna poteſt etiã
fieri ex parua.

¶Reſpondeo.negatur ꝯña: quia
in parua materia licet ſint infi-
nite partes:non tñ tot tante ſicut
in magna.

¶Sexto arguit Henricus.7.qli. Henric.
q.8.deꝰ qꝛ nõ ꝑſupponit materiã
põt agere ſine materia: ergo etiã
ex quacũq; materia nude ꝯſidera
ta põt agere quicquid voluerit.

¶Rñdeo.Negat argumẽtum:qꝛ
ẽ fallacia figure dictiõis mutãdo
q̃d in quãtũ.cũ.n.dico mã abſolu
te ſumpta ĩtelligit ipſa nuda eẽn
tia mãe.cũ vero dicimꝰ mã coſte
vel hmõi rei intelligit ſub dimen
ſionibus ⁊ quantitate.

¶Septimo. Materia eſt indiui-
dualis.ergo additio materie ad
materiam nõ facit maius.ſi ergo
ante additioneʒ materie ad coſtã
non potuit ex ipſa foꝛmari coꝛpꝰ
Eue ergo nec poſt additionem.

¶Reſpondeo.Negatur cõſequẽ-
tia.qꝛ materia q̃ fuit addita coſte
erat ſub dimẽſionibꝰ ꝑ quas ex-
tendebat ⁊ erat diuiſibilis:⁊ ideo
additio materie ad materiã cõſti
tuebat aliq̃d maius poſt additio
nẽ q̃ pꝛiꝰ. Cõcedit tamẽ ꝙ ſi due
materie ſeparentur a quãtitate
quacũq; additio vniꝰ ad aliã non
efficeret aliquid maius:ſed caſus
eſt impoſſibilis:qꝛ tunc nõ eſſent
due materie adinuicem diſtincte
quarũ vna alteri poſſet addi.

¶ Diſtinctio.xx.

CIrca.20.diſtinctio.
queritur.Utrum in
ſtatu innocentie vir
gines peperiſſent
tantum pꝛedeſtina
tos?

Cõclo.j. In ſtatu innocẽ
tie fuiſſet gene-
ratio per coitum.1.parte.q.98.ar
ti.2.Ratio eſt: qꝛ generare ſimile
in ſpecie ⁊ per coitum pertinet ad
perfectionẽ hominis ſm ſtatum
animalis vite.ergo non defuiſſet
homini in ſtatu innocentie.

Cõclo.ij. In ſtatu inno-
cẽtie coitus cõ
iugalis nõ ſoluiſſet totaliter vir-
ginitatem: ſed quo ad aliquid.2.

ſen.diſt.20.q.1.art.2.p̄ma ſc̄de.q. 98.ad quartũ.ſecũda ſc̄de.q.152. arti.1.Ratio huius eſt: q꞉ principale in virginitate eſt propoſitũ abſtinẽdi ab experimẽto delectationis veneree cõtra rectã ratiõnẽ vel integritas carnis:ſed in ſtatu innocẽtie alterũ vel vtrũqꝫ illorũ permanſiſſet cũ coitu cõiugali.

¶Notãdũ ꝙ virginitas põt quintupliciter accipi. Primo ꝓ integritate mẽtis ⁊ corporis cũ firmo ꝓpoſito cõſeruãdi talẽ integritatẽ q̄tum in ſe eſt:⁊ vlterius cũ voto formãte tale ꝓpoſitũ. Sc̄do put includit duo p̄ma:nõ aũt tertiũ. Tertio prout includit ſolũ primũ ſcꝫ integritatẽ mẽtis et corporis. Quarto pro ſola integritate mentis. Quinto ꝓ ſola integritate corporis. hoꝝ aũt modorũ prim⁹ eſt ſtrictiſſim⁹ et illo ſolo virginitas eſt virtus.ſc̄da ſc̄de.q.152.ar.3.

¶Sc̄do notãdũ ꝙ integritas mẽtis põt eſſe quadrupliciter. Qñqꝫ eñ importat rectitudinem rationis ⁊ appetitus.⁊ cũ hoc immunitatẽ a cõſenſu in delectationẽ venereã ꝓ preſenti ⁊ preterito et futuro. Qñqꝫ importat diſſenſũ in talẽ delectationẽ in futurũ: nõ aũt delectationẽ cõſenſus pro preterito. Qñqꝫ vero importet ſolum actualẽ perſiſtentiã mẽtis in bono caſtitatis:lꝫ nõ in hoc particulare bonũ quod eſt abſtinere a delectatione in caſtitate coniugali. Qñqꝫ v̄o importat ſolã ꝑuationẽ peruerſe rõis ⁊ peruerſi appetit⁹.

¶Tertio notãdũ ꝙ itegritas corporis põt eẽ triplex. Pria eſt inexperiẽtia veneree voluptatis ⁊ itegritatis mẽbri corpal'. Sc̄da ĩportat p̄mũ nõ ſ̄m. Tertia ecõtrario.

¶Quarto notãdũ ꝙ ꝓpoſitũ ſeruãdi tales itegritates põt eſſe triplex. Primũ eſt ꝓpoſitũ ſeruandi talia in futurũ in omnẽ euentũ. Ita ꝙ ꝓ nullo bono tẽpali vel ſpirituali eque bono vel meliori talia dimittant. Sc̄dm eſt quo quis ꝓponit talia ſeruare:paratus tamen relinquere ꝓ meliori bono ſi occurreret caſus. Tertium ẽ quo q̄s paratus eſt talia ſeruare ſi poſſet vel ſi de⁹ iuberet aut recta rõ dictaret:datoqꝫ nõ ſeruet talia q꞉ nõ põt vel q꞉ deus vel rõ dictat ſibi oppoſitũ ꝓ nũc:puta ꝙ nubat vel reddat debitũ vxori.

¶Dico igit̃ ꝙ in quocũqꝫ ſtatu ꝑ coitũ volũtariũ ꝯiugalem amittitur virginitas ſtricte ſumpta:tñ in ſtatu innocẽtie cũ tali coitu ſtetiſſet virginitas ſc̄do vel tertio vel q̄rto mõ dicta:q꞉ cũ tali coitu ſtaret integritas mẽtis tertio ⁊ q̄rto mõ dicta:ſtaret ẽt integritas corporis tertio mõ dicta. Et ꝓpoſitũ ſeruandi tales integritates ⁊ illa actualis abſorptio rõis que cõcomitat̃ talẽ actũ ĩ ſtatu iſto:nõ fuiſſet in ſtatu innocẽtie. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad argumẽta Durãdi q̄ procedunt ſolum de virginitate ſtrictiſſime accepta.

Cõcl'o.iij.

In ſtatu innocẽtie nõ oẽs q̄ nũc ſunt electi nati fuiſſent:⁊ multi qui nũc ſunt dãnandi nati eẽnt licet tunc nõ dãnarent̃.s.D.quo li.6.q.8.

¶Ratio hui⁹ eſt:q꞉ variatis parẽtib⁹ variant̃ filij:ſꝫ in ſtatu innocentie alij fuiſſent parẽtes q̄ modo ſint ſaluandoꝝ.tum q꞉ vn⁹ vir nõ coiſſet cũ multis mulieribus: tum q꞉ nulla mulier coiſſet cũ pluribus viris. Cuius oppoſitũ modo cõtingit:⁊ ex tali cõcubitu naſcunt̃ modo filij qui ſaluant̃:tunc dãnati nec ſaluati eſſent.

¶Cõtra arguit Sco.ꝓbando qđ ſolũ tũc electi fuiſſent nati ĩ ſtatu innocẽtie. Prio deus vult pri⁹ bonitatẽ ſuã ⁊ poſtea gloriã creatur̃ rõnal'.⁊ poſtea grãꝫ ⁊ poſtea iſtũ btificabilẽ eẽ naſciturũ a tali parẽte:ḡ parẽtes cũ ſint poſteriores nõ poterũt variare determinatos beatificãdos a diuina voluntate. Scot⁹ ĩ p̄nti diſtictiõe.

¶Rñdeo.prio poſſet negari añs. q꞉ lꝫ gloria ⁊ grã ſint ſ̄m vnũ ordinem ſimiliorem deo ⁊ ſue bonitati q̄ ſbe:tamen ſ̄m cõſiderationẽ ſunt poſteriora.vno modo.n. accñs ẽ ꝑfecti⁹ ſbo alio mõ ecõtra

¶Dico ſc̄do ꝙ licet deus ab eterno determinauerit numeꝝ electorũ tñ hoc fecit cũ p̄ſciẽtia futuri caſus. Unde ſi null⁹ vnq̄ peccaſſet multi eſſent nũc electi qui nõ ſunt electi nũc.nec valet ꝯña. parentes nõ poſſũt variare determinationẽ numeri predeſtinatorũ. igĩ nõ alij ſunt nũc ⁊ alij eẽnt tũc. Cuius ratio eſt q꞉ variatio importat ſucceſſionẽ qua aliquid prius exiſtẽs deſtructũ ſit.hoc aũt non ĩfert̃ ex hoc qđ dicit̃ ꝙ in tali caſu ſic fuiſſet ⁊ in p̄nti aliter eſt q꞉ iſti duo caſus nõ ſibi ſuccedunt cum vnus eorum nunq̄ fuerit.

¶Sc̄do arguit̃:q꞉ hoc dicit Gregorius in quarto moralium.

¶Rñdeo.ꝙ illa auctoritas intelligit̃ ꝙ nullus natus ex Adã ex tali origiẽ haberet obſtaculũ ſue ſalutis ſicut nunc multi habent.

¶Tertio arguit̃ ſic. Idẽ effectus numero põt eẽ a diuerſis cauſis: ḡ idẽ filius numero potuiſſet eẽ a diuerſis parẽtib⁹:⁊ ſic illi electi qui nũc naſcunt̃ ex parẽtib⁹ reprobis nati fuiſſent ex alijs parẽtib⁹ electis:ḡ ⁊c.añs ꝓbat̃. Nã ignis a.talis q̄titatis ⁊ virtutis ꝓduceret eundẽ ignẽ numero quẽ ꝓduceret ignis.b.eiuſdẽ virtutis ⁊ q̄titatis ſi ĩ eandẽ materiã ageret.

¶Rñdeo.negat̃ añs. Ad ꝓbationẽ:ſilr q꞉ ille idẽ numero ignis q̄ gñatur ex.a.agẽte naturali nõ pt naliter gñari ab alio agẽte naturali:licet ſit eiuſdem ſpẽi cum.a.⁊ eiuſdem virtutis ⁊ omnino ſimilis diſpoſitiõis ad agendũ. Quia cauſa ⁊ effectus ſibi proportionabiliter correſpõdent vt ſicut a calido fit calidũ:ita ab hoc calido fit hoc calidũ. Aliter inter cauſã efficiẽtẽ ⁊ ſuũ effectũ nõ eſſet ordo per ſe ſꝫ a caſu.nec effect⁹ particularis haberet cãꝫ ſignatã ſꝫ indifferentẽ. Itẽ ex illa maxĩa Scoti ſequeretur ꝙ ĩ caſu quo multa luminaria equalis virtutis ⁊ eq̄liter approximata eidẽ diaphano eſſent:nõ inteñſius lumẽ cauſaret q̄ vnũ ſolum:cum ſ̄m Scotum illud ⁊ eundẽ effectũ quẽ cauſaret vnum illorũ luminariũ/ cauſaret quodlibet illorũ ⁊ non aliud.hoc autem eſt manifeſte falſum.

¶Contra hãc reſpõſionẽ arguit Scotus ⁊ Ockã. Approximentur duo ignes ſtuppe:ita ꝙ qđlibet illorum incẽdetur alio amoto:tunc in ſtuppa cauſabit̃ vnus ignis et ille idẽ numero cauſaret̃ a quolibet illorum per ſe:ergo ⁊c.

¶Rñdeo.negat̃ minor. Quia variato efficiẽte qualr̃cũqꝫ in nũero eſt alius ⁊ ali⁹ effect⁹ ſ̄m numerũ.

¶Quarto arguũt alij. Idẽ effcũs nũero eſt corruptibilis nãliter ab hoc agẽte ⁊ ab alio naturalr̃ diſtĩcto:ḡ ẽ ꝓducibilis.tenet ꝯña a ſimili.añs pꝫ. Quia ille calor qui corrũpit̃ ab vna aqua:ita bene potuit corrumpi ab alia.

¶Rñdeo.negat̃ ꝯñtia.al's poſſet ꝓbari ꝙ a plurib⁹ ſ̄m ſpẽm equ⁹ ſit naturalr̃ ꝓducibilis. qđ conſtat eſſe falſum. Nam equ⁹ eſt corruptibilis ab aqua ⁊ ab igne.

¶Quĩto. Eiuſđ effect⁹ p̃nt eẽ duo fines totales:ḡ due cãe agẽtes.

¶Rñdeo negat̃ ꝯña. Inſtat̃ enim ſicut ⁊ precedenti argumento.

¶Sexto. Si ille numero calor q̄ ꝓducit̃ ab.a.igne nõ poſſet ꝓduci ab alio igne:tunc inter indiuidua eiuſdem ſpeciei eſſet ordo eſſentialis dependentie.

¶Rñdeo.eſſet incõueniẽs ꝙ vnũ indiuiduũ depẽdeat ab alio eiuſdem ſpeciei tanq̄ a ꝑ ſe cã extrinſeca. Et ſi dicat̃ in indiuiduis eſt ꝓceſſus in infinitũ:ergo nõ ẽ iter ea ordo ꝑ ſe. Dico ꝙ reſpectu vni⁹ effectus nõ ſunt infinite cãe eſſentialiter ordinate.⁊ hũc ſenſum hꝫ Phũs.2.metaphy.põt tamẽ eſſe ꝙ ab aliquo tanq̄ a.per ſe dependeat aliud vt ab.a.dependeat. b. ſic ꝙ.b.nõ poſſit naturaliter ꝓduci niſi ab.a.⁊.a.b.dependeat.c. et tex. cõ. 6.⁊ ſeq.

ſic in infinitũ.ſic.n. nõ ponit vn⁹ effectus nũero dependere a cãis infinitis eſſentialr ordinatis. Nã cãe eẽntialis ordinate oẽs ſimul cãnt quod nõ ꝯtingit in ꝓpoſito.
¶ Septio. Illa numero ſenſationẽ quã cãt vnũ ouũ: poſſz cauſare aliud ſi deus poneret vnuz aliud ouũ totalr ſimile i eodẽ ſitu ſubtrahendo cãlitatẽ prioris: ergo ⁊c. Añs probat. q: alias poſſet ſenſus percipere differentiã inter vnũ ouũ ⁊ aliud: quod eſt falſum.
¶ Rñdeo. negat añs. Ad ꝓbationẽ negat ꝯña. q: homo nõ põt naturaliter percipere omnẽ obiectorum alietatem et differentiam.

¶ Diſtictio. xxj.

Frater Iſidorus mlenſis.

Circa diſtin. 21. qrit. Utrũ homo i ſtatu innocentie potuerit peccare venialiter?

Pro qõe ſit hec ꝯclo. Non fuit poſſe hoiem durãte ſtatu primo innocentie peccare venialiter. Hanc ponit. s. Tho. prima ſecunde. q. 89. ar. 3. Item ſecũdo ſen. di. 21. q. 2. ar. 3. Itẽ de malo. q. 7. ar. 7. et in alijs locis.
¶ Huius rõ eſt. In illũ non cadit peccatũ veniale primo et ꝑciſe: in quo non põt eſſe motus ſubit⁹ in id qđ eſt charitati contrariũ: nec inordinatio circa ea que ſunt ad finem. ſeruato recto ordine circa finem. Sz homo primus q̃diu fuit in primo ſtatu innocẽtie erat huiuſmodi: igit i tali ſtatu nõ potuit peccare venialr ꝑciſe id eſt non cõmittere peccatũ veniale ex ſe: ⁊ nullo modo mortale. maior et minor patent ex predictis.

Aureolus.

¶ Contra cõcluſionẽ arguit Aureolus pº. Cum quacũqȝ grã põt nunc ſtare veniale in ꝑfectiſſimis: ergo etiã tunc. probat ꝯña. q: donum innocẽtie nõ cõiũgebat ꝑfectius vltimo fini. añs ꝓbat. Io. i cão. c. pº dicit. Si dixerim⁹ q: peccatũ nõ hẽm⁹: ipſi nos ſeducim⁹.
¶ Rñdeo. Argumẽtũ hoc peccat ꝑ fallaciã ſm nõ cãm vt cãm. Non enim ideo illud eſt: q: donuz illud magis coniungeret vltimo fini q̃ gratia. Io. baptiſte vel Hieremie vel aplis in eoꝝ vltima ſanctificatione collata ſed potius ĩõ: q: donũ illud nõ ſolũ ſubdit mẽtẽ deo: verũ etiã corpus anime ⁊ oẽs potẽtias iferiores rõni: imo gñaliter oia inferiora q̃ ſunt in hoie ſuis ſuperioribus intantũ ꝙ ordines inferiores violari non poterant niſi prius natura vel tempore ſublato ſuperiori. de malo. q. 7. ar. 2.

Cur in ſtatu innocẽtie nõ fuiſſent venialia.

¶ Ex qbus pz ꝙ ꝯña primi argumenti non valet: q: ſumit ꝓ cã: qđ nõ eſt cauſa. Et quõ ipfecte concipit virtutem iuſtitie originalis: et quõ nõ tangit omnes ordines illius ſtatus ſed tantũ primũ. Itez quõ imperfecte concipit cãm pcti venialis. Hoc enim non cõtingit ex coniũctione vel ſeparatione ad vltimum finem: ſed potius ex peruerſitate inferiorũ ordinũ: vtputa quia ſenſualitas non ꝑfecte ſubditur rationi: vel q: ea q̃ ſunt ad finẽ nõ perfecte ſubdunt ordini finis: vel q: ꝯcluſiones nõ ſtant ſub ordine primoꝝ principiorum.

Preclara expõ radicis peccati venialis.

¶ Secundo arguit ſupponendo: ꝙ aliquis actus ex genere ſit peccatum veniale: puta verbuz ocioſum: ſed Adam potuit ocioſe loqui: ergo aut Adam peccaſſet venialiter aut mortaliter. Non mortaliter: q: nimis difficile deus obligaſſet viatorem ſi in illo ſtatu teneretur ad mortale: ad faciendũz melius aut expedienti⁹: aut ad vitandũz retardationez ad melius. ergo peccaſſet venialiter.
¶ Reſpõdeo. Negat minor. Quia ꝙ quis venialia cõmittat non poteſt eſſe niſi ex duobus: vel quia mens auerſa eſt ab vltimo fine: vel q: inferiora non perfecte ſubdunt ſuperioribus vt dictum eſt. de malo. q. 7. ar. 7.

¶ Diſtictio. xxij.

Circa. 22. di. querit. Utrũ alicui creature poſſit ꝯferri ꝙ ſit impeccabil' ꝑ naturã?

Cõclo. j.

Impoſſibile eſt aliquã rationalẽ naturam factam vel factibilẽ eſſe impeccabilem ꝑ naturam. prima parte. q. 64. art. 1. ⁊ 2. ſen. diſt. 23. q. prima. ar. 1. Et de veritate. q. 24. artic. 7. Huius ratio eſt: quia quelibet talis põt in ſuo actu a rectitudine declinare ⁊ adherere cauſe ſue ⁊ non adherere.
¶ Sed notandũ eſt mentẽ. s. D. eſſe ꝙ aliqua creatura rationalis vl intellectualis potuit eẽ impeccabilis: hoc modo quod non põt tranſgredi legem naturalem cuz quo ſtat ꝙ nulla creatura rationalis põt eẽ impeccabilis ꝑ naturã habito reſpectu ad legem ſupnaturalẽ: q: in omni tali põt eẽ incõſideratio vel error circũſtantiarũ rei eligibilis. Circũſtantiarũ dico que ſumunt ex lege ſupernaturali fidei vel diſcipline. Has. n. nlla creatura põt ſm ſe noſce cum dependeant ex mera dei volũtate ⁊ reuelata ſemel nõ ſemꝑ conſiderant. Ex quo patet ꝙ poſſe eſt dare creaturã que per naturã ſit impeccabilis quo ad legẽ naturalẽ s. D. de malo. q. 16. ar. 3. ⁊ ar. 2.
¶ Contra arguunt quidã primo. eſſe impeccabile per naturam. nõ arguit infinitam perfectionem: ergo eſt cõmunicabile creature.
¶ Rñdeo. negat añs. q: nihil põt eſſe impeccabile per naturaz: niſi nõ habeat ſuperiorẽ regulã a qua dirigi dz: ⁊ hoc eſt deus.
¶ Scđo ſic põt fieri aliqua creatura que naturaliter videat diuinã eſſentiam: ergo talis erit impeccabilis per naturã. ꝯña nota. probat añs. lumẽ glie nõ excedit i infinitũ lumẽ naturale: ergo aliq̃ creatura põt fieri: cuius lumẽ naturale eq̃bitur lumini glie: ergo per tale lumen naturale videbit deum.
¶ Rñdeo. negat añs. Ad ꝓbationem negat cõſequẽtia. Cuius rationẽ aſſignat. s. D. 2. ſen. diſt. 23. q. prima. ar. 1. ad quintũ. Quia illa duo lumina ſunt diuerſarum ſpecieꝝ: ſicut nõ valet cõſequẽtia homo nõ excedit in infinitũ brutoruz genus: ergo poteſt dari brutum equale homini. Item q: lumen glorie ineſt creature tantuz ex influẽtia dei: ergo nõ põt illud habere per naturam niſi efficeretur natura diuina.
¶ Contra hoc arguit Durandus hanc regulam vel conſequentiaz nõ teneret niſi illud ſit vni⁹ rõnis in vtroqȝ. Quia cũ effect⁹ equoc⁹ nũq̃ equetur ſue cauſe: ſed grã ⁊ glia ſunt effect⁹ dei equoci. ergo per iſtos effect⁹ nunq̃ creatura eq̃ret deo: etiam ſi haberet eã nalr.

Duran. i. 2. diſt. 23. q. 1.

¶ Rñdeo pº. Negat añs. q: .n. lumen glorie ẽ neceſſaria ⁊ ſufficiẽs diſpoſitio ad hoc ꝙ diuina eẽntia vniat itellectui creato tãq̃ forma itelligibilis: ita ꝙ teneat locũ vtutis actiue i hoc qđ fortificat lumẽ intells creati: ⁊ paſſiue in hoc ꝙ diſponit intellm creatũ: ⁊ iõ ſicut eſt impoſſibile habere naturalr virtutẽ inſeꝑabilẽ a forma ignis ⁊ nõ habere formã ignis nãliter ſibi vnitã: ita impoſſe eſt ꝙ alicui ſit nãle lumen glorie: ⁊ ꝙ diuina eẽntia nõ ſit ei nãliter vnita: ⁊ ſic tz tã in his que ſunt diuerſaꝝ rationũ q̃ i his que ſunt vnius. ſ. ꝙ inferior nã nõ põt hẽre naturalr id qđ eſt neceſſaria diſpõ ad ſuperiorem naturã: niſi ẽt hẽat talem ſuꝑiorẽ nãm ſibi naturalr vnitã. Et lz creatura hñs ẽt per impoſſibile naturaliter grãz ⁊ gloriã: nõ equaret deo ſimplr: ſequit tñ ꝙ illa creatura naturalr eẽt de⁹ ꝑ ꝑticipationem vltimatam: quod eſt impoſſibile.
¶ Tertio. Deus poſſet facere viſum corporalẽ qui videret oia viſibilia ſuo lumine naturali. ergo ⁊ intellectũ qui videret oia intelligi-

bſlia ſuo lumine naturali.
¶ Rñdeo. Negat ꝯña: qꝛ lumē coꝛ-
poꝛale pōt eſſe cōnaturale oculo
creato: nō aūt lumen gloꝛie alicui
creature: vt dictum eſt.

Aureo. ¶ Quarto arguit Aureolus. con-
tra quoddā tactū in pꝛobatiōe cō-
cluſionis. ſ. ꝙ nulla volūtas crea-
ta eſt impeccabilis: qꝛ ē ex nihilo.
Cōtra. creatura ex gratia pōt eſſe
impeccabilis: ⁊ tñ ex gratia eſt de
nihilo. ergo ⁊c.
¶ Rñdeo. Negat cōſequentia: qꝛ
gratia cōſummata que eſt lumen
gloꝛie eſt vltimata ꝑticipatio diui-
nitatis: ita ꝙ aīa per tale lumen
ſi ſit inherens nō ſolum per mo-
dū paſſionis ſed per modum ha-
bitus ſixi trahit animā ad deum
qui nō eſt ex nihilo: ⁊ ideo ſimili-
tudo non tenet.
¶ Quinto. Deus pōt creare vnā
intelligentiā que ſit eſſentialiter
viſio dei: ſed talis erit naturaliter
impeccabilis. ergo.
¶ Rñdeo. Negat añs: qꝛ implicat
aliqd nāliter ſubſiſtēs eſſe viſio-
nem dei ⁊ nō eſſe infinitam.

¶ Diſtin. xxiij.

CIrca. 23. diſt. q̄ritur
Utrum in ſtatu in-
nocentie Adam vi-
derit deū per eſſen-
tiam?

Cōcl'o. j.

Primus hō deum per eſſentiam
nō vidit ſm communem ſtatum
huius vie. prima parte. q. 94. ar.
3. ⁊ de veri. q. 18. ar. pꝛimo. Huius
rō eſt: tñ qꝛ in illo ſtatu erat potēs
peccare. ergo ex conditione ſtat⁹
non videbat deū per eſſentiā: tū
qꝛ nullus viatoꝛ nōdū beatū deū
per eſſentiā vidit: ſʒ Adā ex condi-
tione ſtatus erat viatoꝛ nondum
beatus. ergo.

Cōcl'o. ij.

Adā in pꝛimo
ſtatu cognouit
deū quadam altioꝛi cognitiōe ꝙ̄
aliqs vnus viatoꝛ poſt peccatum
cōiter. pꝛima parte. vbi. ſ. ⁊ de ꝟi.
vbi. ſ. ad ꝑmū. ⁊. 2. ſen. diſ. 23. q. 2.
arti. 1. Hui⁹ rō eſt: qꝛ cognoſcebat
deū per ſpeciē nō a phātaſmatib⁹
abſtractam: ſed ex irradiatione di-
uini luminis impꝛeſſam.

Duran. i. 2. diſt. 23. q. 2. ¶ Cōtra arguit Duran. 1. Illa co-
gnitio nō fuit intuitiua: quia tūc
fuiſſet beatifica: nec abſtractiua:
qꝛ vel per illam cognouiſſet deū
eſſe trinū ⁊ vnum euidenter aut
non ſcōm: qꝛ non fuiſſet altioꝛ co-
gnitione naturali: cū nulla ſit al-
tioꝛ niſi illa que eſt per fidem. Nō
ꝑmū: qꝛ abſtractiua pꝛeſupponit
pꝛioꝛē cognitionē ex qua deducit
ſed in pꝛimo viatoꝛe nō pōt eē ali-
qua cognitio ex qua euidēs cogni-
tio abſtractiua de deo poſſit dedu-
ci: ergo ⁊c. maioꝛ pʒ. tum qꝛ deus
nō cognoſcit alia abſtractiue niſi
cognoſcēdo ſe intuitiue. Similr
angelus: ſilr ī nobis abſtractiuā
intellectiuā p̄cedit intuitiua ſenſi-
tiua. Cū intellect⁹ nō habeat im-
mediatū oꝛdinē ad res exterioꝛes
ſed ſolū mediante cognitione ſen-
ſitiua exterioꝛi.
¶ Rñdeo. negat añs. ꝓ ſcōa parte
fuit eñ abſtractiua nec cognouit
deū eſſe trinū ⁊ vnū euidenter: ſʒ
fide tenuit. s. D. de veri. q. 18. art.
tertio. Ad impꝛobationē negatur
ꝯña. qꝛ fides Ade fuit altioꝛ nr̄a:
vt ponit. s. D. ibidē: qꝛ fuit per lo-
quutionē interioꝛē.
¶ Sed qꝛ in eo argumento qđ ex
hoc ſolutū eſt multa falſa iplicat
ideo notandū eſt pꝛimo nō eē ve-
rum ꝙ omnis notitia abſtractiua
p̄ſupponat intuitiuā ex qua dedu-
catur. In deo q̄dē nō eſt niſi vni-
ca cognitio qua pꝛius ſm modū
noſtrū intelligēdi intelligit eſſen-
tiam ſuam intuitiue ⁊ creaturas
abſtractiue: ⁊ nō hoc ex aliquo eſ-
ſentiali oꝛdine iter abſtractiuā et
ituitiuā. ſʒ qꝛ ꝑ eādē intelligibilē
foꝛmā intelligit ꝑncipale obiectū
ſcʒ eſſentiā ſuā ⁊ ſm. ſ. creaturas.
Silr cognitio qua angelus intel-
ligit alia a ſe nō d̄ducit cauſatr a

notitia ītuitiua qua ſeipʒ cogno-
ſcit. Quia ꝑ aliud intelligit ſe ⁊ ꝑ
aliud alia a ſe. verū eſt tñ ꝙ in no-
bis intuitiua p̄cedit abſtractiuā
qꝛ itelligim⁹ ꝑ ſpēs a phātaſmati-
bus abſtractas: qđ nō eēt ſi intel-
ligerem⁹ ꝑ ſpēs adeo iſluxas. Cā
aūt ꝙ intelľs ⁊ ſenſus interioꝛes
nō pñt exire in actū niſi p̄ſuppoſi-
ta ſenſatiōe exterioꝛi: eſt qꝛ ſʒ cō-
munē curſū intelľs ⁊ vires ſenſi-
tiue interioꝛes nō acquirūt ſpēm
ſenſibilē aut intelligibilē niſi mi-
niſterio viriū ſenſitiuarū exterio-
rū. hui⁹ aūt oppoſitū fuit in Adā
⁊ poſſet fieri in nobis virtute diui-
na ⁊ ſic ꝑ accñs eſt ꝙ itellectio ab-
ſtractiua p̄ſupponat ſenſationē
intuitiuā. Cā aūt quare ſenſus ex-
terioꝛes ſint intuitiui: nō aūt inte-
rioꝛes nec intelľs eſt non ꝓpter
imediatū oꝛdinē ad res ad extra.
Quia ſcʒ ſenſus exterioꝛis cauſet
ab obiecto ſine ſpecie media: aut
qꝛ nō ſequat alia cognitionē. ſʒ qꝛ
intelľs ⁊ ſenſus interioꝛ pꝛo ſtatu
iſto nō directe ⁊ imediate cogno-
ſcunt ſingulare ſenſibile ⁊ mālе
extrinſeci inquantū hmōi quo ad
ſuū exiſtere ⁊ alias ꝯditiōes indi-
uiduales. cui⁹ ſignū eſt qꝛ cogno-
ſcunt rē ſiue ſit exñs ſiue nō. Ta-
lia aūt pñt certitudinaľr iudicari
per ſenſū exterioꝛē: qꝛ ſpēs qua
ſenſus exterioꝛ fit in actu repñtat
hmōi cōditiones ꝑticulares obti.
Et qꝛ ſpēs que eſt in intellectu an-
gelico repñtat res q̄tum ad iſtas
ꝯditiōes particulares: iō angelus
per eam cognoſcit res intuitiue.
Dico tñ ꝙ ēt intellectus cognoſcit
intuitiue actū ſuū ⁊ ſeipm ⁊ eēn-
tiam aīe: ⁊ phātaſia intuet phan-
taſmata: lʒ nō res exterioꝛes. Di-
ſtiguit ergo ītuitiua cognitio ab
abſtractiua: qꝛ intuitiua hʒ ime-
diatū oꝛdinē ad obiectū in ratiōe
termini. i. ꝙ̄ imediate termiat ad
obiectū ⁊ ad indiuiduales condi-
tiones obiecti neceſſarias aut cō-
tingentēs: ſiue cauſet ab obiecto
ſiue nō. Ex nā aūt notitie abſtra-
ctiue nō eſt ꝙ per illam talia cer-
titudinaliter cognoſcant: ſed ter-
minat ad quiditatem obiecti nu-
dam: aut ad quiditatē ſub condi-
tionib⁹ pñtib⁹ aut pꝛeteritis aut
cōfictis per ipſum cognoſcentē:
ſicut pʒ de phantaſia.
¶ Scōo. Pꝛima cognitio eſt entis
in actu: ſʒ talis eſt intuitiua. ergo
oīs alia cognitio p̄ſupponit intui-
tiuam. ſed in puro viatoꝛe nō pōt
pꝛecedere aliqua cognitio ex qua
deducat illa abſtractiua quā tu
ponis: g ī eo nō ē illa abſtractiua.
¶ Rñdeo. Negat maioꝛ: qꝛ ꝑma
cognitio aīe pōt eē alicui⁹ futuri
nō exiſtenter in actu: vt pʒ ſi in ꝑ°
inſtanti ſue creatiōis infunderet
ei talis cognitio ⁊ ſuſpēderet om-
nis alia cognitio reſpcū cuiuſlibʒ
alterius ſubiecti. Et cum dicit. 9.
meta. vnūquodqꝫ cognoſci inquā-
tū eſt ens actu: hoc nō intelligit
de actuali exiſtētia: ſed de actua-
litate eſſentie: vtputa qꝛ nec ma-
teria nec ꝯpoſitū cognoſcit a no-
bis: niſi ꝑ foꝛmā que ſemꝑ ē act⁹
in genere eēntiaꝝ: imo pꝛimū qđ
intelligit a nobis in iſto ſtatu eſt
q̄d cōfuſū ⁊ vle abſtrahēs ab eē
⁊ nō eſſe. Negat ēt minoꝛ: qꝛ ens
in actu ēt ſm arguentē poteſt co-
gnoſci abſtractiue. Negat etiam
vltima cōſequētia: qꝛ dato ꝙ pꝛi-
ma cognitio aīe ſit intuitiua non
ſequit ꝙ oīs abſtractiua ſequens
ſit cāta ab illa: qꝛ ñ ſemꝑ ꝑoꝛitas
tꝑis arguit pꝛioꝛitatē cāſitatis.
¶ Sciendū ēt ꝙ non omnis noti-
tia habita per ſpēʒ imediate ſum-
pta ab obiecto eſt intuitiua: qꝛ vl-
tra hoc requirit ꝙ ipſū obiectū
repꝛeſentet potētie cognoſcitiue:
aut per eſſentiā obiecti vnitā po-
tētie per modū foꝛme intellectua-
lis aut ſenſibilis vel per aliquā
ſpeciem obiecti perfecte repꝛeſen-
tantē ipſum quātū ad eſſe vel nō
eſſe. ⁊ alīs ꝯditiōes indiuiduales
cōtingentes aut neceſſarias ſm
quas exiſtit in rerū nā ſm ſe. Nō
omnis aūt ſpēs repꝛeſentat deū

quãtum ad iſta neceſſario: ⁊ ideo nõ omnis cognitio dei per ſpecië eſt intuitiua.

¶ Tertio. Cognitio intuitiua de deo nõ põt cõicari viatori cum ſit beatifica. ergo nec abſtractiua. cõſequẽtia pꝫ: q2 abſtractiua nõ eſt imperfectior intuitiua cũ deꝰ ab eterno habuerit de rebus cognitionẽ abſtractiuã ⁊ nunc intuitiuam: ⁊ ſic in cognitiõe profeciſſe. Ex his vult Durandus ꝙ notitia abſtractiua nulla cõicari poſſit puro viatori per ſpeciẽ infuſã altior cõmuni cognitiõe qua deꝰ cognoſcitur naturaliter ex creaturis vl' per lumen fidei.

¶ Rñdeo. Negaẗ ꝯña. Ad probationem negaẗ antecedẽs: q2 deus cognoſcit p̄ſentia ⁊ futura ⁊ preterita intuitiue: ⁊ poſito ꝙ de talibꝰ nõ habeat notitiã intuitiuã ſꝫ abſtractiuã tm̃ nõ ſequiẗ notitia intuitiua dei de antichriſto non eſt perfectior abſtractiua. ergo ita ẽ in nobis. Tuꝫ q2 eadẽ notitia dei quãdoqꝫ eſt abſtractiua qñqꝫ intuitiua per ſolam mutationẽ obiecti: ſecus eſt in nobis. Tũ q2 nobilitas diuine notitie mẽſuraẗ tm̃ ex parte obiecti increati: qđ ẽ primariũ: ⁊ nõ ex parte obiecti creati qđ eſt ſecũdariũ: ſecus aũt ẽ in nobis in qbꝰ tales notitie hñt diuerſa obiecta principalia.

¶ Quarto. Cõtra eandem arguit Scotus oppoſito mõ probãdo ꝙ virtute diuina poſſit cõicari puro viatori cognitio certa ⁊ expreſſa de articulis fidei: puta ꝙ deus ſit trinꝰ ⁊ vnus. Primo talis cognitio nõ ponit viatorẽ extra terminos vie ſi ſit abſtractiua. ergo põt ei cõicari. añs probaẗ. Quia ſola intuitiua ponit extra terminos: ꝗ nõ abſtractiua: tũc vltra põt cõmunicari: ꝗ cõicata fuit Ade.

¶ Rñdeo. primo negaẗ vltima cõſequẽtia: q2 nõ omne poſſe cõicari viatori fuit Ade cõicatũ. Dico ſecundo nõ repugnare quin virtute intuitiue q̄ beatꝰ intuetur deũ poſſit i eo cauſare abſtractiuã talis qua euidẽter apparet deũ eſſe trinũ ⁊ vnũ. Et ſic haberet vnam cognitionẽ beatificã ⁊ aliam non beatificã: quicqđ tñ ſit de viatore negata eſt vltima ꝯña.

¶ Scđo arguit. Cognitio abſtractiua ꝗ̄tũcunqꝫ perfecta eſt prior intuitiua que ſola eſt beatifica: ꝗ põt haberi ab hoĩe ſine cã. ꝯña pꝫ añs probaẗ. Cognitio intuitiua cum reſpiciat rem ſm̃ eſſe preſentialis exiſtẽtie ſe hꝫ p additioneꝫ ad abſtractiuã que reſpicit rẽ ſm̃ eius quiditatẽ abſolute: ergo eſt poſterior abſtractiua.

¶ Rñdeo. Primo negaẗ vltia conſequẽtia que deberet inferri: quia dato ꝙ ſit poſſis illa cognitio: nõ tñ ſeqẗ ꝙ fuerit cõicata Ade. Secundo negaẗ ꝙ abſtractiua ſe habeat ex additiõe ad intuitiuã ſiue additio intelligaẗ ſm̃ p̄ſuppõneꝫ ſiue intelligaẗ ꝙ quicqđ cognoſcitur per intuitiuam cognoſciẗ per abſtractiuã ⁊ vltra.

¶ Tertio. ſi eſſentia diuina eẽt p̄ſens intellectui noſtro in ratione obiecti naturaľr mouẽtis cauſaret talem exp̄ſſam cognitionẽ: ſed illa cognitio eſſet abſtractiua: ergo voluntas põt diuinã hoc facere ſine tali preſentia.

¶ Rñdeo. negaẗ ꝯña. imo ſeqẗ oppoſitũ eiꝰ: q2 illo caſu eẽntia cauſaret cognitionẽ ĩtuitiuã ⁊ nõ abſtractiuã: ꝗ ſequiẗ ꝙ volũtas ſine tali p̄ñtia poſſet cauſare cognitionẽ intuitiuã qđ eſt ꝯ Scotum.

¶ Quarto. Paulus poſt raptũ cognouit deũ eſſe trinũ ⁊ vnũ. ſꝫ illa cognitio fuit abſtractiua: ꝗ talis cognitio eſt poſſis viatori.

¶ Rñdeo ad añs. ꝙ illa cognitio poſt raptũ nõ fuit exp̄ſſa cognitio diuine eſſentie nec viſionis beate ſꝫ ſolũ in quodã ꝯfuſo recordabatur ſe deũ vidiſſe: q2 oĩs cognitio memoratiua fit per aliquã imp̄ſſione repreſentantẽ rẽ memoratã per modum obiecti medij.

¶ Ex iſtis pꝫ primũ hominẽ deuenisse i cognitionẽ dei: nõ p demõſtrationeꝫ ſumptã ab aliq̄ effectu ſicut nobis eſt neceſſariũ: ſꝫ ſimul in ipis effectibꝰ p̄cipue ĩtelligibilibus deum ſimul cognoſcebat. et ſpẽs primo homini impreſſa. ⁊ tale mediũ erat exp̄ſſa dei ſiĺitudo rep̄ñtãs exp̄ſſe diuinã eẽntiã q̄ ad rõnẽ alicuius attributi: puta eẽntie: non tamẽ oĩm. ⁊ iõ p talẽ ſpẽm nõ habebaẗ viſio propria diuine eſſentie: aut cognitio abſtractiua qualem ponit Scotus.

¶ Diſtin. xxiiij.

Circa. 24. diſ. queriẗ. Utrum liberuꝫ arbitriũ ſit potẽtia pure paſſiua?

Cõcl'o. j. Liberum arbitriũ eſt quedaꝫ potentia aĩe in nobis ⁊ nõ actus neqꝫ habitus. prima p̄te. q. 82. arti. 2. ⁊ ſcđo ſen. diſ. 24. ar. 4. Huius rõ eſt: q2 eſt principium naturale actiuum indifferens ad bene et male eligẽdum: ergo eſt potentia.

¶ Contra. arguũt quidã p̄º. pura potẽtia nõ eſt p̄ncipiũ actuũ liberorũ: ergo liberũ arbitriũ non eſt pura potentia. ꝯña pꝫ. añs ꝓbaẗ. Primus actus liber eſt deliberatio vel concluſio deliberatiõis: ſꝫ neuter iſtorũ eſt in poteſtate noſtra niſi mediãte actu elicito a voluntate et alio elicito a ratione.

¶ Rñdeo. negaẗ añs. q2 licꝫ nuda potentia nõ ſit totaleꝫ nec ꝓrimũ principiũ actus liberi arbitrij. ſufficit tñ ꝙ ſit primuꝫ ⁊ partiale: q2 etiã nec intellectꝰ nec ſenſus ẽ totale nec ꝓrimũ principiũ ſui actꝰ cum cõcurrat ibi ſpẽs intelligibilis vel ſenſibilis per quã potẽtia elicit actũ ſuũ. ¶ Ad ꝓbatõeꝫ negatur maior ⁊ dico p̄mo ꝙ deliberatio nõ eſt primꝰ actus liber q2 oẽꝫ deliberationẽ precedit voluntas finis: qui quideꝫ actus volẽdi eſt liber: cũ nõ ſit ex coactiõe: ſꝫ non ꝑtineat ad liberũ arbitriũ. de veritate. vbi ſupra. ar. p̄º. ad vigeſimũ.

¶ Diciẗ ſecũdo ꝙ electio eſt actus qui primo ⁊ immediate ſubeſt liberto arbitrio.

¶ Diciẗ tertio ꝙ nullus actus humanus precedẽs electionẽ actualem voluntatis diciẗ ꝓprie eſſe in potẽtia niſi p ꝗ̄to ſequiẗ electionẽ actualẽ vl' iterpretatiuã de illo: hoc eſt dictu: q2 volũtas eligit taleꝫ actũ actuaľr: vel ſi nõ actuaľr eligit illũ actuꝫ: tñ per ſuã electionẽ potuit impedire poſitionẽ illiꝰ actus ⁊ nõ impediuit. Multi etiã actus qui nõ ſunt actuaľr deliberati ſunt in poteſtate noſtra: ſicut dum ſcriptio format literã ⁊ intẽperatus nõ deliberat an velle debeat delectabilia. vnde. s. D. dicit ꝙ voluntariũ poteſt eſſe ſine actu prima ſcđe. q. 6. ar. tertio.

¶ Dico quarto ꝙ cõceſſo ꝙ actus qui ꝓprie eſt liber: ſ. electio ꝓcedit a potẽtia mediãte aliquo priori actu intelľus aut volũtatis: puta ex deliberatiõe quo ad intellectũ ⁊ volitionẽ finis quo ad voluntatem: tñ illi actꝰ p̄cedẽtes electõeꝫ nõ ſunt liberũ arbitriũ: q2 liberuꝫ arbitriũ: dicit p̄mũ principiũ electionis: ſꝫ nõ ꝓrimũ vel p̄ncipiuꝫ qđ: ⁊ nõ quo: vel agẽs ⁊ nõ rõnem agendi. tale aũt agẽs eſt potẽtia: ſꝫ rõ agẽdi ſit actꝰ p̄uiꝰ electioni.

¶ Secũdo arguit Durãdus. Oẽs actus liberi arbitrij ſunt liberi: ſꝫ nulliꝰ potẽtie oẽs actꝰ ſunt liberi ꝗ nulla potẽtia eſt liberũ arbitriũ: maior pꝫ: minor ꝓbaẗ. Quia hoc eẽt maxie de actibꝰ voluntatis: ſꝫ aliquis talis nõ eſt liber. ſ. ille qui eſt reſpectu boni ſm̃ ſe. ergo ⁊c. Durandus in pñti di. q. 1.

¶ Rñdeo. Cõcediẗ totũ: q2 liberũ arbitriũ nõ dicit abſolute potẽtiã aliquã: ſꝫ cũ reſpectu ad aliã. Eſt eñ volũtas cũ habitudie ad rõnẽ qđ pꝫ: q2 eligere qui eſt p̄mꝰ actus liberi arbitrij nõ eſt abſolute actꝰ volũtatis. ſed ſm̃ ꝙ manet in ea virtꝰ rõnis cõſiliãtis: vñ volũtas ſic cõſiderata ⁊ nõ abſolute: dr̃ liberum arbitriũ. s. D. 2. ſen. vbi. ſ.

q.1.ar.3.Ex quo ptꝫ ꝙ liberũ arbi
triũ quantũ ad q̃d noīs dicit volũ
tatẽ et vltra hoc habitudinem ad
hũc actum qui eſt eligere.

Concl'o.ij. Liberũ arbi
triuꝫ ẽ vnica
potentia et nõ multe.de verita.q.
24.arti.quinto.

Concl'o.iij. Liberũ ar
bitriũ nõ ẽ
potẽtia cognitiua: ſꝫ appetitiua.
prima pte.q.82.ar.3.liberũ arbi=
triũ eſt potẽtia electiõis elicitiua:
ergo eſt tm̃ appetitiua.tꝫ ꝯña:q̃
electio eſt actus appetitiue:vt di=
citur.3.ethicorum.

Concl'o.iiij. Liberuꝫ
arbitriũ
nõ eſt potẽtia a volũtate realr̃ di=
ſtincta.Hanc ſic ꝓbat.D.8.vbi.ſ.
ar.4.potentia volitiua finis ⁊ ele
ctiua eoꝝ q̃ ſunt ad finẽ ſunt vna
et eadẽ:ſed voluntas ⁊ liberũ ar=
bitriũ ſic ſe habẽt.ergo ⁊c.

Durandus in p̄nti di. q.3. ¶Cõtra arguit Durandus ꝙ in=
tellect⁹ ſit eque liber ſicut volũtas
⁊ ſic ꝙ liberũ arbitrium includat
iſtas duas potentias.Pr̃o ſic.Oẽ
itelligere ẽ ſm̃ iclinationẽ nãlẽ in
tellect⁹.ģ nullũ itelligere ẽ coactũ
vel violẽtũ.añs eſt in ꝓhemio me
taph.ꝯña ptꝫ.q̃ coactio eſt ꝯ̃ incli
nationẽ nãlẽ:vt dicit̃ in.3.ethi.

¶Rñdeo.Primo dicit̃ ꝙ radix li=
bertatis eſt in intellectu: vt pꝫ de
veri.q.24.ar.2.Et hui⁹ rõ eſt: q̃
ad opationẽ noſtrã tria cõcurrũt
ſcꝫ cognitio appetitus.⁊ ipa opa
tio.Operatio cõſequit̃ appetituꝫ
niſi impediat̃:appetit⁹ aũt ſequit̃
cognitionẽ ⁊ iudiciũ in pticulari:
nã q̃ appetit furtũ iudicat ſibi vt
tũc bonum eſſe furari.ſi ģ iudiciũ
nõ ſit i ptãte alicui⁹:ſꝫ ſit ei ab a=
lio determinatũ:nec appetit⁹ erit
in ei⁹ poteſtate:⁊ per ꝯñs nec opa
tio:in eo aũt tm̃ iudiciũ eſt in ei⁹
ptãte q̃ põt de ſuo iudicio iudica
re:ideſt iudicare an bñ vel male
iudicet:hoc aũt eſt per rõneꝫ:q̃ ſu
per actum ſuum reflecti poteſt.

¶Dicitur ſcđo ꝙ libertas arbitrij
formalr̃ reſidet in volũtate.liberũ
enim arbitriũ dicit̃ id qđ eſt ꝑnci
piũ nõ quidẽ actus iudicãdi:ſꝫ ꝙ
tale iudiciũ ſit liberũ.Hec autem
eſt volũtas q̃ eẽntialr̃ ẽ libera.his
dictis negat̃ ꝯña.ſi intelligat̃ đ in
clinatiõe rei quocunq; mõ vocet̃.
opꝫ eñ ſi dꝫ valere ꝯña ꝙ inclina=
tio in antecedente reſtringat̃ ad
rem que eſt ſuppoſitũ:vel ſaltẽ ad
rẽ cui cõpetit itelligere tanq̃ qđ:
non ſolum vt quo: et ſic eſt falſuꝫ
añs: quia intellectus non eſt qui
intelligit.lꝫ enim itelligere nõ ſit
cõtra inclinationẽ itellectus ſepe
tamẽ eſt cõtra inclinationẽ hoīs ⁊
voluntatis.de veri.q.54.ar.1.ad
18.⁊.q.22.arti.5.ad.3.Poteſt etiã
abſolute negari añs.q̃ intellect⁹
nõ inclinat̃ naturalr̃ ad aſſenſus
falſaꝝ cognitionũ:cũ nulla res nã
liter iclinet̃ ad ſuũ malũ:falſuꝫ aũt
ẽ malũ itellꝰus.6.meta.tex.cõ.8.

¶Scđo.Quicq̃d põt cogi ẽ deter=
minatũ:ſicut q̃ graue hꝫ inclina=
tionẽ determinatã deorſum iõ co
git̃:dũ impellit̃ deorſum velocius
q̃ requirat ſua grauitas:vñ ſi incli
naret̃ ad omnẽ locum vt ad omneꝫ
modũ motus nõ poſſet violẽtari:
ſꝫ intus nõ hꝫ determinatã iclina
tionẽ ad vnũ itelligere:ſed ad om
ne et ſecundũ modũ.ergo ⁊c.

¶Rñdeo.negat̃ maior niſi addat̃
ꝙ tale hꝫ đterminatã iclinatiõeꝫ et
determinatũ modũ vel mouet̃ vel
agit aut patit̃ ꝯ̃ inclinationẽ ſup
poſiti in quo vel cuius eſt.⁊ ſic cõ
ceſſa maiore:negat̃ minor: q̃ hõ
vel angelus itelligẽs põt actualr̃
ꝑ volũtatẽ inclinari ad oppoſituꝫ
illi⁹ cui itellꝰs neceſſario aſſentit.

¶Dicit̃ ſcđo ꝙ argumentuꝫ nihil
cõcludit niſi ꝙ intellect⁹ eſt liber
a coactiõe ſicut volũtas: ſꝫ in hac
ſola volũtate nõ cõſiſtit liberũ ar=
bitriũ.Quod quatuor icludit.Pri
mũ eſt negatio coactionis.Secũ=
dũ eſt negatio abſolute neceſſita=
tis.Tertiũ eſt negatio cauſe mo=
uẽtis eiuſdẽ ordinis quo ad exer=
citiũ act⁹,vel ex pte ſbi actionis.

Quartuꝫ eſt motiuitas aliarum
potentiarũ quo ad actus exerci=
tiuꝫ ⁊ ex pte ſubiecti actiõis eaꝝ:
hec aũt quatuor in potẽtijs aīe ſo
li voluntati ꝯueniũt formalr̃ lꝫ ra
dix aliquarũ ſit in itellectu.ſ.dua
rũ primarũ.Nã ſm̃ ſe inſunt vo=
lũtati ex natura ſua formalr̃ ⁊ ra=
dicaliter:q̃ volũtas ex natura ſua
habet pro obo vltimum finem ex
quo ſibi competit mouere alias
potentias.

¶Tertio intellectus per pri⁹ hꝫ
facultatẽ ad oppoſita q̃ volũtas.
ergo ꝑ prius eſt liber.ꝯña pꝫ.añs
ꝓbat̃.facultas ad oppoſita ꝯtin=
git ex notitia quã habemus de cõ
tingẽti ꝯnexione aliquoꝝ volibi=
liuꝫ ad ꝑ ſe ⁊ neceſſario volibilia:
ſed hec cõueniũt intellectui.ģ.

¶Rñdeo.Negat̃ añs.Ad ꝓbõnẽ
negat̃ ꝙ ex ſola tali notitia actus
noſtri ſint in noſtra poteſtate:ſed
vltra hoc requirit̃ tanq̃ formale
cõpletũ libertatis arbitrij moti=
uitas effectiua ſui ⁊ potẽtiaꝝ libe
ro arbitrio ſubiectaꝝ quo ad exer
citiũ actus:vñ lꝫ intus principa=
liter moueat ꝑ moduꝫ finis:tamẽ
volũtas pricipalior eſt i mouẽdo
ſe ⁊ alias potẽtias ꝑ modũ efficiẽ
tis:ideo magis libera eſt tanq̃ qđ
eſt principali⁹ cã ſui i mouẽdo.

¶Quarto.Primus actus q̃ eſt in
noſtra poteſtate eſt iudiciũ ꝯcluſi
uũ alicuius eligẽdi:ſed hoc perti
net ad intellectum.ergo.

¶Rñdeo.Negat̃ ꝯña: q̃ imedia=
tius eſt in ptãte noſtra electio q̃
iudiciũ:cũ iudiciũ nõ ſit in nr̃a po
teſtate niſi ꝑ q̃to ẽ eligibile.⁊ da=
to ꝙ reſpectu eiuſdẽ obiecti iudi=
ciũ p̃cedat electionẽ tñ omne iudi
ciũ liberũ ꝯſequit̃ aliquã electõeꝫ
verã vl̃ interptatiuã:aut ſaltẽ cau
ſat̃ effectiue a volũtate volẽte ali
quẽ finẽ qui eſt principiũ conſilij
et totius deliberationis.

¶Quinto.Arguitur ab alijs.Id
quod eſt principiuꝫ libertatis eſt
principiuꝫ cognoſcendi:ſꝫ id qđ
eſt principiũ cognoſcendi eſt prin
cipiũ viuẽdi.ſꝫ itellꝰs eſt pricipiũ
cognoſcẽdi.ergo ⁊ libertatis.

¶Rñdeo.Negat̃ maior:ſꝫ ſufficit
ꝙ ſupponat cognitionẽ:ſicut ⁊ id
qđ eſt principiũ cognoſcẽdi nõ dꝫ
eſſe principiũ viuẽdi:lꝫ ſupponat
vitã:vt ptꝫ de potẽtijs ſenſitiuis.

¶Sexto.Intellꝰs eſt magis indif
ferens ad oppoſita q̃ voluntas.
ergo magis libera.ꝯña tenet.añs
ꝓbat̃.potẽtie rõnales ſunt ad op
poſita.9.meta.ſed intellect⁹ ẽ ma
gis rõnalis:q̃ per eſſentiã ⁊ volũ
tas tantũ per participationẽ.pri= tex.cõ. 10.
mo ethicorum.ergo.

¶Rñdeo.Negat̃ ꝯña.niſi loqua=
mur de dñia ptinẽte ad cãꝫ efficiẽ
tẽ ⁊ quo ad exercitiũ actus:⁊ i hoc
ſenſu negat̃ antecedens quia itel
lectus habet iſta a voluntate.nec
valet ſi dicatur ꝙ motiuitas volũ
tatis ſupponit motiuitatẽ ratio=
nis:tum quia motiones ille ſunt
equiuoce:tuꝫ q̃ dato ꝙ eſſent vni
uoce intus eſſet mouẽs inſtr̃ale:
voluntas autem principale.

¶Septimo.Illud ẽ magis liberꝝ
qđ eſt magis gr̃a ſui:ſed intellꝰus
eſt hmõi.Quia min⁹ depẽdet a vo
lũtate q̃ ecõtrario.ergo.

¶Rñdeo.Negat̃ minor.Ad ꝓba
tionẽ dico ꝙ volũtas min⁹ depẽ=
det ab intellꝰu i gñe cãe efficiẽtis
⁊ ipellẽtis:⁊ hec indepẽdẽtia eſt q̃
ptinet ad libertatẽ.Dico tñ ꝙ vo
luntas ⁊ rõ ptinẽt ad liberũ arbi
triũ:ſꝫ rõ tanq̃ radix libertatis et
vt q̃:volũtas aũt vt ſbm ⁊ vt q̃d.

¶Octauo arguit Godofred⁹:no= Godofredus.
no quodlibe.q.1.Intellect⁹ eſt in
eadẽ eſſentia aīe in qua eſt volun
tas: et ita ad imaginem dei ſi=
cut voluntas.ergo ita liber.

¶Rñdeo.Negat̃ ꝯña:q̃ eodẽ mõ
ſequeret̃ ꝙ ſicut intellectus eſt co
gnitiu⁹:ita ⁊ volũtas:⁊ ſilr̃ ſeque=
ret̃ ꝙ q̃cq̃d eſt in aīa eſſet cognitũ:
ſicut deus ſe totũ eſt intellectiuũ
et ſm̃ ſe totũ volitũ: et ſimiliter ꝙ
aīa eſſet actus purus: q̃ tota eſt
ad imaginem dei.

¶Nono.Potentia nõ hꝫ liberta=

tem ab obiecto. ergo voluntas nõ hȝ libertatẽ a forma apprehensa.
¶ Rñdeo. Concedit totum nec. s. Doc. dicit volũtatẽ esse liberam a tali forma vel aliquo actu scdo vł habitu vel accñte itellꝰus: sed dicit ꝙ radix libertatis est in intelctu: lȝ actꝰ liberi arbitrij p̄suppo nat app̄hensionẽ forme subiecti. ⁊ aliquos actus primos intellꝰus ⁊ voluntatis ⁊c.
¶ Decimo. Si añ app̄hẽsionẽ furti vt mali: q: inordinati: ⁊ vt boni. q: actualis. volũtas nõ p se se determinat. ꝙ ⁊c. ꝯña pȝ. q: liberũ determinat se ⁊ nõ determinat ab altero: añs pbaꝛ. volũtas respectu istarũ ꝯsiderationũ est ideterminata. ꝙ si determinaret se: sequiꝛ ꝙ ideterminatũ possit se determinare. hoc falsum est. ergo.
¶ Rñdeo. Qꝺ stãte illa apprehensione bifurcata voluntas determinat intellectũ ad sistẽdũ in hac vł in illa. Quia si voluntas mala est ⁊ negligens permittit intellectuȝ sistere in ꝯsideratiõe furti sub rõne vtilis. vel est negligẽs in reprimẽdo passionẽ q̃ obfuscat iudiciũ rõnis: iõ volũtati iputaꝛ: lȝ itelꝰs ex sui natura vel ex habitu ad q̃dã determineꝛ: vt sunt p̄ma principia: qbus oblatis itellectui ipse assentit velit nolit volũtas: sed nõ sistit din nisi voluntas velit.
¶ Cõtra hanc rõnem. Iudiciũ rõnis p̄cedit vt iudiceꝛ meliꝰ esse ꝯsistere in hac cõsideratiõe ꝙ̃ in illa. ergo volũtas nõ determinat: lȝ determinaꝛ ex illo iudicio rationis.
¶ Rñdeo. Qꝺ i multis sistit itellectus sine iperio volũtatis: sicut cũ imaginatio offert memorie aliqd delectabile: ⁊ intus cõsiderat esse illud aliqd inhonestũ: hoc frequẽter est sine imperio volũtatis: iputatur tñ ei q: posset divertere intellectũ: et sic illud iudiciũ p qꝺ intellectꝰ sistit in hmõi consideratione vel in illa est liberũ ⁊ quodam modo electũ interp̄tatũ. Cõsequẽter sicut intellectꝰ est idetermina tus ad sistendũ i hac cõsideratiõe vel in illa: ita volũtas ad eligẽdũ hoc vel illud. ergo nihil facit itellectuȝ determinate sistere in alteram considerationem.
¶ Rñdeo. Negaꝛ ꝯña. q: hoc facit voluntas indirecte cũ nõ rep̄mat oblationẽ illã p quã offerꝛ intellectui occasio talis consideratiõis: vel quia non divertit intellectuȝ ad aliud: nec sequiꝛ ꝙ indeterminatũ determinet indeterminatũ. nã illud offerẽs itellectui occasionem predicte considerationis est determiatũ ad offerẽdũ: volũtas aũt manet sub sua idetermiatiõe nõ intromittẽs se de intellectu cũ tñ deberet: ⁊ sic facit ꝙ intellectꝰ sistat in mala cõsideratione. lȝ postea his duabꝰ cõsideratiõibus p̄cedẽtibꝰ volũtas dtermiaꝛ ab itellectu ondẽte furtũ eẽ bonũ. p illa hora: sed illa determinatio nõ necessitat volũtatẽ: cũ itellectꝰ nõ ondat ei furtũ esse vltimum finem.
¶ Undecio. Uolũtas nõ actuat se. ergo nõ determinat se. ergo.
¶ Rñdeo. Negaꝛ añs: q: volũtas est causa sui actus vt in sequenti conclusione dicetur.
¶ Ex istis patere p̄t qñ volũtas: sine actu volẽdi determinet itellectũ qñ est sub duplici cõsideratiõe vt sistat i altera: q: hoc non facit p actuȝ volẽdi: sed per privationeȝ actus: q: s. nõ aufert auferẽs occasionem alterius cõsideratiõis vel non imperat intellectui ꝙ presentet aliud.
¶ Duodecimo. Uolũtas directe ⁊ per se nõ hȝ velle suũ actũ: sed directe ⁊ per se actũ aliarũ potẽtiarũ: igiꝛ nõ p̄t se determiare p̄us ꝙ̃ intellectus ⁊ postea intellectus determinat eam.
¶ Rñdeo. Qꝺ aliqñ intellectus determinaꝛ nõ p actũ volẽdi: lȝ p naturã itellectus q̃ recipit id qꝺ sibi offerꝛ p imaginẽ. Imputaꝛ et voluntati que negligit illud reprimere cũ possit. Ad formã argumẽti. negaꝛ añs. q: vt dictũ est volun

tas est causa sui actus.
¶ Decimotertio. Cũ libertatis est ob͠m vłe ⁊ indifferentia obiectorũ ad p̄ticularia vel ad multa et immaterialitas potẽtie: lȝ ista eque cõueniũt intellectui: sicut ⁊ volũtati. ergo intellectꝰ est eque liber.
¶ Rñdeo. Negaꝛ ꝯñ a: q: p̄ter illa tria reqriꝛ ꝙ ad pfectã libertateȝ ꝙ potẽtia que dꝛ formaliter libera moueat ab intrinseco quo ad exercitiũ: nec de necessitate exeat in actũ ad presentiã phãtasmatũ ergo ⁊ intellectꝰ poꝛis sibi ꝯiũcti: sꝛ intellectꝰ possibilis necessario moueꝛ a phãtasmate ⁊ intellectu agente vel ab obiecto suo quo ad actũ p̄mũ: ⁊ qñꝙ ad actũ secũdũ. Mouere ẽt a volũtate necessaria motione quo ad actualẽ cõsiderationẽ. In p̄tãte aũt volũtatis est cessare ab oĩ actu respectu cuiuscũꝙ obiecti mediate vel immediate. s. Do. de malo. q. 6. ar. 1. ad. 10. Qño aũt volũtas interdũ necessario moueaꝛ ab aliquo obo declarat in eodẽ articulo. Nam voluntas a solo deo necessitari p̄t ꝙ̃tũ ad exercitiũ actus. Intellectꝰ aũt necessitari p̄t ab obto suo ⁊ a voluntate quo ad exercitium actus ⁊ quo ad intendendũ ⁊ remittendũ actũ suũ: ⁊ sic volũtas est semper liberior intellectu: ⁊ volũtas non solũ hȝ indeterminationẽ ex parte obiecti: immo ex parte subiecti. Intellectꝰ aũt est indeterminatꝰ tñ ex parte obiecti ⁊ non ex parte subiecti: q: p̄t necessitari a volũtate que mouet ip̄m per modũ cause efficiẽtis ⁊ motione necessitãte suũ mobile: lȝ intellꝰs determinet volũtatẽ p modũ finis: sed eã nõ necessitat respectu intellectꝰ: nec se/nec volũtatẽ determinat: neꝙ tanꝙ cã p̄ma: neꝙ tãꝙ cã scda determinatione sufficiẽte ad liberũ arbitriũ cuiꝰ est ponere actũ quo ad eiꝰ eẽ actuale ⁊ tollere ab eẽ actuali in rerꝫ nã. intellꝰs eñ dat actui volũtatis rõnẽ speciſicã: nõ aũt esse actualis exñtie: lȝ actꝰ volũtatis hȝ tale esse tãtũmõ a deo ⁊ ab ipsa voluntate.
¶ Decimoqrto arguit Aureolus liberũ arbitriũ cõtinet in virtute actũ potẽtie deliberatiue. sed deliberatiua est intellꝰs: ꝙ ꝯtinet actũ intellectus. sed cũ liberũ arbitriũ nõ sit actꝰ sed p̄ncipiũ actꝰ. ꝙ intelligiꝛ ꝙ cõtinet actus intellectꝰ. i. p̄ncipiũ actꝰ intellectꝰ: sed hoc p̄ncipiũ ẽ ipsa potẽtia itellectiua. ꝙ. — Aureolus.
¶ Rñdeo. Qꝺ añs intelligitur sic ꝙ potẽtia volũtatis p̄cedit ab essentie aĩe mediãte potẽtia intellectiua: ⁊ sic quasi effectus a cã. oĩs aũt effectꝰ cõtinet in se participatiue similitudinẽ sue cause vel in essentia vel in mõ essentie vel operãdi: ⁊ iõ voluntas inquãtũ hȝ in se ꝙ possit elicere actũ electionis p̄portionabilis actui intus deliberãtis dꝛ ⁊ est liberũ arbitriũ.
¶ Decimoquinto. Dẽpto rõcinãte siue actu deliberatiuo et actu volũtatis nõ est in potestate nr̃i arbitrũ: vt pȝ in pueris. ergo liberum arbitriũ includit vtrũꝙ.
¶ Rñdeo. Negaꝛ ꝯña. q: actus liberi arbitrij qui est eligere: lȝ importet in recto actũ voluntatis et in obliquo actũ rõnis: nã electio est appetitꝰ p̄cõsiliati: est tñ essentia formaꝛr actus soliꝰ volũtatis: lȝ p̄supposito actu intellectꝰ: sicut etiã nõ sequiꝛ actus volũtatis nõ p̄t esse nisi p̄supposito actu intellectus. ergo pertinet ad itellectũ.
¶ Decimosexto. Nõ solũ hẽmꝰ libertatẽ respectu actũ volũtatis vt etiã aliarꝫ potẽtiarꝫ ⁊ maxime itellꝰs. ꝙ liberũ arbitriũ includit vtrũꝙ.
¶ Rñdeo. Aliqd est duplꝛ in nr̃a libertate. vno mõ imediate: ⁊ sic ẽ solꝰ actꝰ electiõis. vñ negaꝛ añs. Alio mõ immediate ⁊ nõ eliciriue sed imperatiue: ⁊ sic cõcediꝛ añs. sed negatur cõsequentia.

Conclo. v. Liberũ arbitriũ non est potẽtia pure passiua: lȝ actiua ⁊ motiua. 1. parte. q. 83. ar. 4. ⁊ prima secunde. q. 9. articu. 1. Huius

ratio eſt:tū qꝛ mouet alias potentias ⁊ ſeipſam.ergo.

¶Contra arguit Aureolus. Potentia actiua eſt principiū tranſmutandi aliud.ergo volūtas non agit in ſe ſuum actum.

¶Rñdeo.Qđ illa diffinitio potētie actiue nō eſt niſi de ea que eſt tranſmutatiua materie: vt dicit Cōmenta.9.meta.cō.2. Talis.n. nunq̄ traſmutat ſe quāuis principiū actiuū ⁊ paſſiuū aliqñ ꝯcurrant in eodē cōpoſito:vt patet de aqua que per ſe abſq̄ extrinſeco agente redit ad frigiditatē cuius frigiditatis principiū quo actiuū eſt forma aq̄ ⁊ paſſiuū eſt mā eiꝰ. ¶Secūdo dicit ꝙ ſufficit potētiā
text. cō. 17. actiuā eſſe principiū traſmutādi alterū vel quaſi alterū:vt patet.5. meta.⁊ ſic volūtas inquātū cōtinet virtualiter actū ſuū traſmutat ſeipſam inquātum eſt eiꝰ formaliter receptiua.

¶Secūdo.efficiēs ⁊ mā non ſunt idē numero: ſed voluntas eſt mā reſpectu ſui actꝰ.ḡ nō eſt efficiēs.

¶Rñdeo.Si maior intelligat de materia ex qua: ꝯcedit:ſed negat minor.ſi de materia in qua:negatur maior:⁊ cōceditur minor.

¶Tertio.Mouens ⁊ motū referūtur realiter.ſed eiuſdē ad ſeipſum nō eſt realis relatio.ergo nō voluntas mouet ſe.

¶Rñdeo.Ad minorē ꝙ idē eodez modo acceptū nō refert ad ſe realiter ſed diuerſimode:⁊ ſic relatio mouētis fundatur in volūtate vt eſt ſub volitione finis actuali vel habituali:terminat aūt dictā relationē per ſui nudā eſſentiam.

¶Quarto.Forma nō ꝓducit:ſed cōpoſitum.7.meta. ergo volūtas produceret ſeipſam ſub actu. hoc eſt falſuz.tū qꝛ nihil eſt ſibi cauſa eſſendi:tum qꝛ volūtas eſſet nobilior volūtate ſub actu:cū reſpectu eius ſit cauſa equiuoca.ergo.

¶Rñdeo. Negat falſitas ꝯñtis. Ad pmā ꝓbōnē dꝛ ꝙ lz nihil abſolute ꝯſideratū ſeipſaz ꝓducat:facit tñ ſe eē ſub aliqua forma.¶Ad ſcđaz dꝛ ꝙ i caſu quo volūtas mouet ſe:ꝓducēs totale nō eſt ſola ⁊ nuda eſſentia volūtatis:ſed eſt cōpoſitū ex volūtate ⁊ volitōe finis. Iſtud aūt cōpoſitū nobiliꝰ eſt q̄ cōpoſitū ex voluntate ⁊ volitione eorum que ſunt ad finem.

¶Quinto.Cōtingēs equalr̄ non inuenit in potētījs agētibꝰ per ſe 2.phyſi.cō.48.ſed volūtas eſt cōtingens equaliter reſpectu ſuorū actuū.ergo non eſt actiua.

¶Rñdeo.Negat maior: qꝛ dictū Cōmēta.eſt verū ſolū de potētījs agētibꝰ naturalr̄ inquātū hmōi: vt pz ex verbis q̄ ibi ponit dicēs māꝫ eē paratā ad recipiēdū duo ꝯ̄ria equalr̄:nō aūt loquit de potētījs liberis iquātū ſunt libere.

¶Sexto.Bonum appetibile mouet volūtatē ad actū ſuū.ergo voluntas non cauſat in ſe actuz:ſed cauſatur ab obiecto.

¶Rñdeo.Negat ꝯñā.qꝛ obm mouet volūtatē tm̄ per modū finis. ipſa aūt efficiēter producit actū.

¶Septimo.Volūtas non mouet ſe ad actū per ſuā eſſentiā nudaz nec per diſpōnē ſibi additā.ergo nullo mō ꝯña nota.añs ēt pz pro pma parte:ſcđa ꝓbat.tū qꝛ id qđ mouet per ſe eſt in potētia reſpectu illius motꝰ ſm oē qđ eſt in eo ḡ ſi volūtas ſub diſpoſitione mouet ad actū.ḡ ſm illā diſpoſitionē erit in potētia . ſed illa diſpoſitio eſt ei ratio agendi.ergo ſm idem erit in actu ⁊ in potentia.

¶Reſpondeo.Negat añs.pro ſecūda parte: nō enim volūtas ſm ſuam nudā eſſentiaz ſe mouet ad actū ſuū oportet ꝙ actuetur priꝰ natura aliquo actu primo vl̄ ſcđo ab extrinſeco potiſſime a deo; qꝛ ea que ſunt ad finē nō vult inquātū hmōi:niſi inquātū actuatur volitione finis.Ad hoc aūt ꝙ velit finem vltimū:oportet ꝙ moueatur a deo:ita ꝙ ad volitionē finis nullo modo ſe hꝫ actiue:vt ſi ſe habet aliquo modo actiue ad illam hoc

eſt inquātū motio dei vel aliqđ a deo influxū q̄cquid illud ſit ponit eā in actu primo ſufficiēter ad eliciendū volitionem reſpectu finis. Ad primā improbationē dicitur ꝙ mouens eſt cōpoſitū ex voluntate ⁊ ex volitiōe finis:ſꝫ p̄ ſe motū eſt ipſa eēntia nuda volūtatis: ⁊ ſm hoc totum eſt in potētia.Ex quo pꝫ ꝯñtiā nō valere:⁊ ſic volūtas in tali motione perficit ſe: qꝛ perfectius eſt vellē finez ⁊ ea que ſunt ad finē actualiter q̄ finē tm̄.

¶Si dicat.Cōtra:ſi ſufficeret diuerſitas reꝝ ꝯcurrētiū in idē ſđm ſ̄rū vna ſit rō agēdi ⁊ alia patiēdi ſequit ꝙ grauia mouerent ſe.hoc
text. cō. 82. eſt falſum:vt pꝫ in.8.phyſi. ergo volitio finis:⁊ ipſa voluntas non ſufficiūt ad hoc ꝙ ipſo ſe moueāt.

¶Rñdeo.Negat ꝯñtia: qꝛ maior diuerſitas requirit inter mouēs ⁊ mobile motu locali vel alteratōis per quā acquirit forma ſđalis vel accidētalis:fixa ēt:q̄ in motu aīe per intellectū aut volūtatē:qꝛ primus motus eſt actꝰ impfecti:corpus vero eſt actꝰ pfecti. ꝯcedo tñ ꝙ aīa mouet ſeipſaz etiā localr̄:ſꝫ per accidēs ad motū corporis.

¶Octauo.Actus volendi non eſt quid mediū ſm rē inter volūtatē vt eſt cā effectiua: et voluntatē vt eſt ſđm ſui actus.ergo ille actꝰ nō eſt rō ꝙ voluntas referatur ad ſe tanq̄ mouens ad motū.

¶Rñdeo.Primo nos nō dicimus voluntatem referri ad ſe realiter mediante actu:ſed ꝙ cōpoſitū ex voluntate ⁊ volitione finis refert realiter ad volūtatē preciſe ſumptā ⁊ ad actū volitionis eorū que ſunt ad finē preciſe ſumptū et ad cōpoſitū ex volūtate ⁊ ex illa ſecūda volitione.nā prima relatio eſt mouentis ad motū.alie due ſunt producentis ad productum.

¶Nono.Si volūtas eſt effectiua actus.ergo actus nō depedet ab obiecto:hoc eſt falſum.ergo.

¶Rñdeo.Negat ꝯñā.qꝛ obiectuz eſt cā determinatiua ⁊ ſpecificatiua actuslꝫ nō quantū ad eſſe:iō volūtas nō pōt ſine obiecto ꝓducere actuz:cū nulla res poſſit eſſe ſine eo a quo habet ſpeciem.

¶Decimo.Si voluntas producit actū mediante aliqua forma ſibi inherentē.ergo illa forma eſt efficiens reſpectu actus et formalis reſpectu voluntatis.

¶Rñdeo.Negat ꝯñā. qꝛ cū aliqđ mouet ſe per formā ſibi inherētē illa forma nō eſt efficiēs ſeu mouens:ſed rō mouēdi ⁊ informans ſđm:ipſuꝫ aūt ſđm eſt id qđ agit.

¶Undecimo. Voluntas recipit actum.ergo non producit eum.

¶Rñdeo. Negat ꝯña. qꝛ paſſum ponit eſſe eius quo pficit accidentaliter:nō aūt eiꝰ quo pficit eſſentialiter:cum nulla res deducat ſe de nō eſſe ad eſſe:ſed ad eē tale ad tale.nec opꝫ ꝙ ſit aliquid mediū inter voluntatē ⁊ actum: ſed ipſe actꝰ ponit immediate ꝓfluere ab agente.Ipſa tñ potētia eſt mediū īter ꝓducēs ⁊ actū ⁊ in aliq̄bꝰ mediat aliqđ accñs intētionale:ſicut eſt ſpēs ſenſibilis:vel intelligibilis inter ſentire ⁊ ītelligere ⁊ ſđaꝫ ſentiētē ⁊ intelligētē.qñ aūt producit aliquid ſubſiſtēs in creaturis mediat ipſa operatio inter ꝓducens ⁊ productum.

¶Duodecimo.Omne agens aliquem effectum in aliquo paſſo in quocūq̄ paſſo ſimili ⁊ ſimiliter diſpoſitio pōt niſi impediatur cōſimilem effectū agere:ſed voluntas cauſat in ſe volitionē ⁊ alia volūtas ſibi ſimilis eſt ſufficiēter ei pñſens.ergo poſſet cauſare actuz in alia voluntate.hoc eſt falſum.

¶Reſpondeo. Negat antecedēs de actiōibꝰ immanētibꝰ: qꝛ tales nō recipiunt i alio ſubiecto a ſuo agēte proximo diſtincto:vt excludat deus.Et ideo volūtas nullū actū elicit liberi arbitrij niſi quē ſubiectiue recipit:ſed loquēdo de actu mere naturali:⁊ nullo modo electiue pōt concedi ꝙ actū recipit quē nō proprie elicit effectiue:

talis em̄ actus attribuit̄ creatori voluntatis:ſicut motus grauiū ⁊ leuiū attribuitur generanti.

¶ Decimotertio. Intellectꝰ nō eſt cauſa ſui actus. ergo nec volūtas ſui. ꝯña patet. antecedēs probat̄. ſi intellectus eſt cauſa ſui actꝰ: ergo vel per aliquē actū intelligēdi ⁊ hoc nō: q̄r duo actus nō poſſunt eſſe ſimul: cauſa autem ⁊ effectus ſunt ſimul: nec per aliquid p̄uiū omni actui: puta per nudā potentiā vel ſpeciē: q̄r quicquid agitur a cognoſcēte anteꝗ̄ ſit cognoſcēs neceſſario agit: ⁊ ſic non libere.

¶ Reſpōdeo. Negat̄ antecedens: tam de actu ſpeculatiuo ꝗ̄ practico. Ad improbationē dico ꝙ illā actiuitatē aliquādo hꝫ ab aliquo precedente: vtputa cū ex vna cognitione mouet ſe ad aliā: nec eſt incōueniēs duos actus eſſe ſimul in vno intellectu quoꝝ vnꝰ eſt ratio alterius: q̄n̄q̄ hꝫ talē actiuitatem per aliquid p̄uiū actui: vtputa per ſpeciē: nec t̄n̄ eſt neceſſarius ille actus quo ad exercitium actus: quia ſpeciebus ⁊ habitibꝰ vtimur cum volumus.

¶ Decimoquarto. Libertas competit alicui nihil agenti. ſ. deo ab eterno. ergo pōt cōpetere potentie pure paſſiue ⁊ nihil habenti.

¶ Reſpōdeo. Quod pōt cōpetere alicui nihil agenti: nō t̄n̄ pōt cōpetere nō agēti. nō em̄ omne agens aliquid agit: niſi loquamur de actione tranſeunte: et idem dico ꝙ ſufficit agens libere poſſe agere: licet non actu agat.

Durā= dus in pñti di. q.4.

¶ Decimoq̄nto arguit Durādus. Excluſa actiuitate reſpectu actꝰ a volūtate adhuc ipſa eſt libera. ergo nō ꝯſiſtit eiꝰ libertas in hoc ꝙ eſt producere vel nō producere actum. ꝯſequētia patet. antecedens probat̄. Quia poſito ꝙ actꝰ cauſaretur in voluntate ab alia cauſa: adhuc ipſa per talem actū poſſet tēdere vel nō tēdere in obꝫ.

¶ Rn̄deo. Dicit̄ p̄mo ꝙ illa libertas quā habemꝰ reſpectu electionis ⁊ iudiciȷ̄ cōcluſiui talis eſt ꝙ poſſumꝰ h̄re vel nō h̄re illos actꝰ.

¶ Secūdo dr̄ ꝙ nō eſt poſſibile in ſenſu cōpoſito volūtatē habere talē actū ⁊ nō tendere in tale obm̄. nā īpoſſibile eſt volitionē qua volo roſam eſſe formal̄r in volūtate quin per talē actū tendā in illud obiectū. nō em̄ pōt eſſe actꝰ in volūtate quin per illū aliquid veliꝫ: ⁊ tale volitū eſt illud obiectū cuiꝰ eſt vel prius fuit volitio.

¶ Ad argumētū ergo negat̄ aña. Ad probationē ſimiliter vt ex nūc immediate dictis patet reſpōſio.

¶ Dico t̄n̄ ꝙ talis tendētia in obiectū per talem actum non eſt coacta: ſed eſt ibi neceſſaria cōnexio actuum ab obiecta.

¶ Et ſi dicatur ꝙ deus ab eterno libere voluit aliqua fieri in tēpore: q̄r ſua volūtas nō habebat neceſſariā habitudinē ad volita.

¶ Reſpondeo. Negatur cōſequētia. Quia volitio humana recipit ſpeciē ab obiecto creato. nō autē volitio diuina: ⁊ ideo diuina volitio poteſt indifferenter terminari ad roſam: ⁊ non terminari ad illā nō mutata ſpecie actus: ſed volitio qua volo roſam: nō poteſt nō terminari ad roſam niſi mutaret ſpēm. qđ eſt impoſſibile. Itē dico ꝙ cū velle ſit actio immanēs: ipm̄ velle eſt agere. Agere aūt non eſt ſine actiuitate: et ſic vr̄ ꝙ impol̄e ſit voluntatē velle aliqđ obm̄ per a. actū q̄n habeat ſe actiue ad. a. actū vel niſi ſit idē cum. a. actu.

¶ Decimoſexto. Volitio finis aut eſt idē cū volitione eoꝝ que ſunt ad finē: ⁊ ſic non eſt cauſa eius cū nihil cauſet ſe: aut eſt actꝰ diſtinctus ab ea: ⁊ ſic nō poſſunt eſſe ſimul. ergo volitio finis nō eſt cauſa volitionis eoꝝ que ſunt ad finem: cū cauſa ⁊ effectꝰ ſint ſimul.

¶ Rn̄deo. Quod q̄n̄q̄ ſunt vnus actus et q̄n̄q̄ duo. p̄ma ſcđe. q. 8. ar. 3. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ q̄n̄o volūtas p̄mo hꝫ actū circa finē abſolute. ſecūdo q̄n̄o ex illo actu deuenit in

alium actū quo ſimul vult finem ⁊ ea que ſunt ad finem: ⁊ ſecūdus actus cauſat̄ mediāte p̄io. Sciēdum. n. ꝙ volūtas ⁊ oīs alia virtus actiua inclinat̄ ī aliqđ bonū n̄ali neceſſitate ⁊ nullo mō ad oppoſitū. Et iſtud bonū eſt ſuꝰ finis n̄alis: nō t̄n̄ repugnat potentie ꝙ ſe habeat indifferēter reſpcū aliquoꝝ oppoſitoꝝ. ſ. eoꝝ que ſunt ad finem.

¶ Diſtin. xxv.

CIrca. 25. di. q̄ritur. Utrū voluntas ab aliq̄ exteriori moueat̄ ad ſuū actuꝫ?

Cōclo. i.

Uoluntas mouet̄ vel moueri pōt ab intell̄u. prima ſcđe. q. 9. arti. 1. Ratio eſt: q̄r voluntas eſt de ſe indifferens ad tendēduꝫ in oppoſita obiecta. ſed ab hac indifferentia reducit̄ per intellectuꝫ ad aliquod determinatum. ergo ab eo mouetur.

Cōclo. ij.

Uoluntas pōt moueri ab aliq̄ exteriori. s. D. vbi. ſ. ar. 4. Huius ratio eſt: tum q̄r aliq̄d extrinſecuꝫ ſpecificat actuꝫ voluntatis. ergo mouet eam. tum q̄r aliqua res exterior. ſ. deus facit volūtatē de nō actu volēte actu volentem.

¶ Cōtra arguit Scotus ꝙ voluntas nō moueat̄ a quocūq̄ n̄aliter agente diſtincto ab ea. P̄io velle ⁊ nō velle ſunt ꝯ̄ria reſpcū vnius obi. ḡ nō p̄nt fieri in voluntate ab agente n̄aliter: ſed obiectum eſt agens natural̄r. ergo nō poſſunt fieri ab obiecto.

Scotꝰ i pñti di. q.5.

¶ Rn̄deo. Cōcedit̄ totū: q̄r intellectus ⁊ obiectuꝫ nō ſunt cā productiua actus voluntatis: ſed ſoluꝫ mouēt volūtatē quo ad ſpecificationē actus per modū cauſe finalis vel formalis. de veri. q. 22. art. 12. Ex quo pꝫ ꝙ intellectꝰ ⁊ obiectum mouet t̄m̄ per moduꝫ finis. ipſe autem finis nō eſt agens: ſꝫ rō agēdi h̄ñs eſſe intētionale ⁊ nō n̄ale: ⁊ dr̄ rō agēdi: q̄r dat ſpeciem actui: ⁊ nō ex eo ꝙ aliquo mō eliciat actū: ⁊ ī hoc differt a rōe agēdi q̄ hꝫ eſſe naturale: ſicut calor in igne q̄ ⁊ eſt rō agēdi q̄r ſpecificat actū ⁊ quodāmodo elicit ipſum.

¶ Scđo obm̄ naturaliter agit. ergo volitio nō eſt ab obiecto tꝫ ꝯña q̄r volitio eſt ī mea poteſtate. ſi dicat̄ eā eſſe in p̄tāte. q̄r pōt deducere intellectū ad hoc cōſiderādum vel nō. Cōtra. p̄ma volitio. ſ. finis eſt mere naturalis: ⁊ ſic nō eſt in poteſtate noſtra. ergo per illā nō determinatur intellectus: nec per aliā: q̄r aut ipſa eſſet a voluntate: et ſic habetur propoſitum: nec ab obiecto: q̄r ſic eſſe naturalis.

¶ Si dicatur actū voluntatis eſſe in noſtra poteſtate: q̄r occurrente obiecto ſub duplici ꝯſideratiōe. ſ. illiciti ⁊ delectabilis ipſa volūtas poteſt ſiſtere intellectū in vna parte dimittendo aliam.

¶ Cōtra. Ille due rōes nō equal̄r mouēt: q̄r carent velle et nolle reſpectu eiuſdē obiecti qđ eſt īpol̄e: ergo vna mouet fortius ex conſequēti naturaliter volūtatem: ⁊ ſic volitio nō erit in poteſtate voluntatis: ſed neceſſario. ⁊ ſic ſm̄ illaꝫ mouebit intellectum.

¶ Rn̄deo. primo cōceditur prima ꝯña. Quia obiectū nō efficit velle vt dictū eſt. Dicitur t̄n̄ ad ea que ſequunt̄ ꝙ lꝫ volitio finis ſit naturalis: eſt t̄n̄ in poteſtate volūtatis quo ad eiꝰ exercitiuꝫ ⁊ quo ad eius ſuſpēſionē: q̄r lꝫ volūtas habeat naturalem ordinē ad finem: nō t̄n̄ ad actū qui eſt circa finē: et ideo poteſt eum ſuſpendere.

¶ Dicit̄ ſcđo ꝙ īpoſſibile eſt duas rōnes obi equal̄r mouere volūtatē: immo a neutra illarū moueret̄ donec intellectus plenius ꝯſideraret ⁊ ꝓponeret volūtati hoc eē eligibilius ſuo oppoſito: nec t̄n̄ tūc volūtas neceſſitaret̄ ab illa rōne que fortius mouet cū moueat t̄m̄ per modū finis: ⁊ iō poſſet actū ſu

ſpēdere niſi intellectus oſtēderet
volūtati eſſe purū ⁊ pfectū bonū:
aut eſſet neceſſarium ad finem.
¶ Tertio. Aliquꝰs effectꝰ eſt ꝯtin
gens: ergo eſt a cā indeterminata. vl'
igit̃ illa cā determinaret ſe: ⁊ cum
nihil determinet ſe niſi volūtas:
ergo volūtas determinādo ſe pro
ducit actū ſuū. Si cā determinare
tur ab alio: ergo vel neceſſario ⁊ hoc
nō qꝛ effectus nō eſſet cōtingens
vel cōtingētis: ⁊ tale determinās
non poteſt eſſe niſi voluntas.
¶ Si dicat̃ ꝙ nullo mō determi-
nat qꝛ repreſentat obiectū volūta
ti foꝛe vel nō foꝛe. Contra. tum qꝛ
intellectus nō determinat volūta
tē ad alterū oppoſitoꝝ niſi devno
demōſtrando: ⁊ de altero paralo-
gizādo: ergo a volūtate dei nihil cō-
tingēter eueniret cū ipſa nō para
logizat: qꝛ intellectus agit modo
naturali: ergo nō eſt cauſa ideter
minata: tū qꝛ pōt eſſe aliquis ap-
petitus intellectiuus ⁊ nō eſſe li-
ber vt dicit Anſelmus. ergo ⁊c.
¶ Rñdeo primo. ꝙ argumētū nō
concludit niſi actū volūtatis eſſe
effectiue a volūtate q̄ de ſe eſt in-
determinata ⁊ pōt ſeipſam deter
minare: qđ cōceſſum eſt: gratia tñ
doctrine negat̃ prima ꝯña. qꝛ a cā
determinata lʒ poſſit eē effectꝰ ne
ceſſariꝰ neceſſitate ſuppoſitionis
abſolute: tñ pōt ab ea eſſe effectꝰ
ꝯtingēs qꝛ ad cōtingētiā actꝰ vel
effectꝰ ſufficit ꝙ cauſa nō habeat
naturalē oꝛdinē ad eū ſed ꝯtingē
ter ſicut dū Soꝛ. ſedet ſeſſio abſo-
lute eſt ꝯtīgēs: ſʒ neceſſaria ex ſup
poſitione. ⁊ tñ ipſe eſt cā determi
nata reſpectu ſeſſionis duʒ ſedit.
¶ Ad primā improbationē reſpō
ſionis ibi date primo negat̃ añs.
qꝛ intellectus pōt volūtati oſtēde
re obiectū per ſimplicē apprehen
ſionē ſine ſyllogiſmo ſicut oculus
ſimplici apprehēſione pōt videre
duo alba ſil'r ⁊ ꝙ vnū eſt albiꝰ alio
⁊ intueri exceſſum vniꝰ ad aliud.
tū qꝛ ſufficit ꝙ arguat dialectice
⁊ nō demōſtratiue nec ſophiſtice:
tum qꝛ ſufficit ꝙ ſillogizet tm̃ pro
altera parte cōtradictoꝛum.
¶ Ad ſcđaʒ improbationē negat̃
añs vl'r: qꝛ lʒ intellectꝰ ſit maxie
determinatꝰ q̄ ad primarias con
ceptiōes ⁊ pria pncipia ⁊ ꝯclones
hñtes necñaʒ ⁊ euidētē cōnexionē
cū pmis pncipijs: nō tñ q̄ ad alia.
¶ Ad tertiā negat̃ añs. Quia im-
poſſe eſt eſſe appetitū intellectū ñ
liberū niſi eſſet talis creatura cu-
ius omne iudiciū intell'ꝯ eſſet ſibi
a natura inditum ſicut eſtimati-
ua bꝛuti: qꝛ cauſa ꝙ appetitus ſit
indifferens ad appetere vel non
appetere ⁊ ad oppoſita obiecta ra
dicaliter eſt in virtute cognitiua
que appetitu obiecta proponit.
¶ Cōtra eandē cōcluſionē arguit Grego; in pñti diſtin.
Gregoriꝰ: ꝙ volitio poſſit eſſe ſine
actuali intellectiōe. Prio volūtas
pōt velle intellectū hr̃e nullā no-
titiā: ſʒ itell'ꝯ obedit volūtati: ergo tūc
ſtāte iſta volitōe nlla erit itellectio
⁊ ſil'r cū volumꝰ ſcire q̄ neſcimus.
¶ Rñdeo. ꝙ lʒ intell'ꝯ obediat vo
lūtati: tñ ſi dʒ ſibi obedire in hoc
ꝙ nullā habeat intellectionē: opʒ
⁊ voluntatem obedire ſibimet. ſ.
ꝙ ipſa ſe ab oī volitiōe ſuſpēdat.
dum em̃ vult intell'm nullā hr̃e i-
tellectionē opʒ ꝙ ipſe cogſcat q̄d
ſit nullā intellectionē hr̃e. Preter
ea multos actꝰ hʒ intell'ꝯ: ſʒ ſubi
tos cōtra vel pter iperiū. volunta
tis q̄ iſurgūt ex ſenſatiōe iterioꝛi
vel exterioꝛi. qūo aūt intellectus
obediat volūtati: pulchꝛe pōit. s.
D. pꝛia ſcđe. q. 17. ar. 6. Sil'r cū vo
lumus ſcire incognita opʒ cogno
ſcere q̄d ſit hoc qđ dico ſcire ea.
¶ Scđo. Nō opʒ effectū pductuʒ
a volūtate eē pcognitū: ergo nō opʒ
obiectū eius eſſe precognitū.
¶ Rñdeo. negat̃ ꝯña. Quia ñ oēm
actū quē volūtas pducit: vult: ⁊
iō nō oēm cognoſcit: ꝙuis cogno
ſcat illud qđ per illud vult.
¶ Tertio. Dum voluntas pcipit
itellectui ꝙ ꝯſideret de. a. aut. a.
tūc eſt actu ꝯſiderādū: ⁊ ſic volun
tas ſuperflue precipit: aut non. et

ſic habetur propoſitum.
¶ Rñdeo. ꝙ ſi voluntas indiſtin-
cte vult. a. etiā intelllectus indiſti
cte cognoſcit: ⁊ voluntas imperat
ꝙ. a. diſtinctius cognoſcat: et illa
cognitio que precipitur cognoſcit
in cōi. Si aūt voluntas diſtincte
vult. a. tūc nō pcipit eius diſtictā
cognitioneʒ primo cauſari qꝛ ha-
bet eā. ſʒ cōtinuari vel aliā eiꝰ co
gnitionē cauſari: puta diffinitiuā
ſi prima fuit tātū apprehēſiua.
¶ Quarto. Spēs rei ſenſibilis po
teſt ſeruari i oꝛgano remoto obie
cto: ergo ⁊ actus voluntatis remota
actuali intellectione.
¶ Rñdeo. Cōcedit̃ añs p aliq̄ ſpa
cio: vt pʒ in his q̄ viderūt ſolē ⁊ po
ſtea claudūt oculos: nō pt tñ ꝯſer-
uari i medio. ſʒ negat̃ ꝯña: qꝛ actꝰ
volūtatis reqrit i ſuo fieri ⁊ in ſuo
ꝯſeruari itellectionē: ſicut radius
ſolis in medio reqrit pñtiā ſolis:
ſpēs aūt ſenſibilis i' oꝛgano exñs
lʒ reqrat dicta quo ad ſuū fieri: nō
tamē quo ad pmanere.
¶ Quinto. Poſſum velle cogita-
tionē alicuius obiecti volito obie
cto: ergo volitio ē reſpectu illiꝰ cogi-
tatiōie cuiꝰ nō eſt alia cogitatio.
¶ Rñdeo. negat̃ ꝯña. qꝛ non pōt
eſſe illa volitio ſine apprehenſiōe
iſtius cogitationis ꝯuenietis.
Hēricꝰ ¶ Contra eandē arguit Henricꝰ
9. quolibe. q. 5. Intellectus neceſ-
ſario mouetur a vero: ergo ſi volūtas
mouet̃ a bono mouebit̃ neceſſa-
rio ⁊ ſic peribit liberū arbitriū.
¶ Rñdeo: primo negat̃ añs. qꝛ nō
omne verū neceſſario mouet intel
lectuʒ. Item dato ꝙ intellectus ⁊
voluntas ab aliquibus neceſſa-
rio moueātur quo ad ſpecificatio
nem actus: a nullo tamen neceſſa
rio mouentur quo ad exercitiū.
¶ Scđo. ſi obʒ ſpecificat actū vo-
lūtatis: aut ergo illa ſpecificatio eſt
pura oſtēſio obti aut aliq̄ ipreſſio
facta ab obiecto in voluntate.
¶ Rñdeo. negat̃ ꝯña. licet eniʒ in
tellectio ⁊ obiectū nihil iprimāt i
volūtate: ⁊ illa oſtēſio non ſit ipſa
ſpecificatio actꝰ volūtatis: eſt tñ
cā ſpecificatiōis cāſalitate finis vel
foꝛme que eſt rō agēdi. Nō. n. ē de
rōne motiui motiōe finis ⁊ rōnis
agēdi intētionale eſſe habentis:
quod aliquid imprimat.
¶ Tertio. Si voluntas mouet̃ ab
itellectu: ergo nō pōt illud obiectum
repellere: ſʒ neceſſe ē illud exequi
qđ oſtēſuʒ eſt. hoc eſt falſum quia
periret liberū arbitriū probatur
ꝯña: qꝛ qđ ſemel paſſiuū eſt ab ali
quo ſemꝑ ab eodē paſſiuū eſt.
¶ Rñdeo. Negat̃ ꝯña. qꝛ nullum
iudiciū intell'ꝯ neceſſitat volūta-
teʒ quo ad exercitiū actus potiſſi
me quo ad cōtinuandū actū iam
inceptū q̄cq̄d ſit de icepiōe noui
ipſius actus: qꝛ forte illa q̄ñq; eſt
neceſſaria: nō aūt cōtinuatio. Ne
gat̃ et ꝯña. Ad pbōnē negat̃ añs.
de eo qđ mouet tm̃ p modū finis.
¶ Quarto. Iſta poſitio fundat̃ in De motibꝰ aīa liuin.
ppōne phi cōparātis appetitum
ſenſitiuū ad apprehēſionē ſenſiti
uaʒ ⁊ intellectum ad intellectiuā
ſʒ hoc eſt falſuʒ. cū aliter ⁊ aliter
ſe habeant iſti appetitus.
¶ Rñdeo. Qđ appetitꝰ ſenſitiuꝰ
⁊ intellectiuꝰ ꝯueniunt in hoc ꝙ
vterq; mouet̃ ab obiecto quātuʒ
ad ſpecificationē actus: ⁊ ſic eos
cōparat phs: ſed in hoc diſtiguū
tur ꝙ appetitꝰ intellectiuꝰ a nul
lo obto mouet̃ neceſſario quo ad
exercitiū actꝰ: ſenſitiuꝰ aūt inquā
tuʒ hmōi neceſſario mouet̃ a quo
libet obiecto ſuo quo ad exercitiū
actus vl' ſaltē quo ad ſpecificatio-
nem. intellectiuꝰ aūt lʒ ab aliquo
moueat̃ neceſſarie quo ad ſpecifi
cationē actus nō tñ ab omni.
¶ Quinto. Si volūtas moueret̃
ab alio nō eſſet dña ſuoꝛū actuuʒ.
hoc eſt falſum. ergo.
¶ Rñdeo. Negatur ꝯña. De eo qđ
mouet per modū finis i eo ſenſu
quē ponit. D. s. pma ſcđe. q. 10. ar.
2. Ex quo elicit̃ ꝙ actꝰ volūtatis
ē effectiue tm̃ a volūtate vl' a deo.
Scđo ꝙ obtū eſt cā actꝰ quaſi foꝛ
malis ⁊ final' iquātū tñ ſpecificat̃

Cōclo.iij. Solus deus pōt mouere volūtatē ad exercitiū act⁹:ſic pͥncipiū exteri⁹.pͥma ſcđe.q.9.ar.6.pͥma p.q.3.ar.2.de vi.q.22.ar.9.ꝛ de ma.q.3.ar.3.Hui⁹ aūt rō eſt.qꝛ ſic mot⁹ nālis corpis ſm locuȝ eſt tm̄ a forma itrinſeca ꝛ a gñante:ita act⁹ volūtatis eſt tm̄ ab ea ꝛ a cauſa voluntatis.

Herue⁹ ¶Cōtra arguit Heruens ꝙ obm efficiat volitionē.Act⁹ volēdi ſemperꝛ d̉necessitate depēdet ab obo ğ obm eſt eius cā p ſe.ꝯñtia ptȝ:ꝛ añs ꝓbat.qꝛ nunq̄ pōt eē actus niſi ad aliqđ obiectum terminet.

¶Rñdeo.Qđ eſt cā ſed non effectiua:imo ſpecificatiua.ſed cū dr̄ ꝙ actus voluntatis ſpecificat̄ ab obo nō intelligit̄ niſi ꝙ diſtinctio obtoꝝ i eē cognito aliquo mō eſt cā diſtictionū volitionū:lȝ ñ p modū cāe efficiētis:qꝛ ſic pmanētia ſpecificat̄ p formā iherētē:ſucceſſiue aūt p terminuȝ vt pȝ de motu.

¶Sciēdū tñ ꝙ actus voluntatis magis aſſimilat̄ motui q̄ act⁹ itellect⁹:ꝛ iō lȝ act⁹ itell's ſortiat̄ ſpēȝ a ſiītudine obti informante intellectū ꝛ eliciēte actū.act⁹ tñ volūtatis.qꝛ elicit̄ ſine ſpē informante volūtatē ſortit̄ ſpēm ab obiecto.

¶Scđo.Si act⁹ eſt tm̄ a volūtate.ğ vn⁹ act⁹ ē nobilior altero:nō ex eo ꝙ ſit nobilioris obti:ſȝ qꝛ itē ſi⁹ elicit̄ a volūtate:ꝛ ſic dilectio dei nō ē dignior dilectiōe muſce.

¶Rñdeo.Negat̄ ꝯñā:qꝛ nobilitas act⁹ nō ſolū depēdet a cā efficiēte:ſed ēt a formali.Cōcedo tñ ꝙ obm mediate trāſit ad actū volendi:cauſando.ſ.notitiā que eſt cā dilectionis p modum finis.

Scot⁹ ¶Cōtra eandē arguit Scotus ꝙ volūtas ſit cā totalis ſui act⁹:ñ āt de⁹.pͥmo act⁹ volūtatis ē pfecte in ptāte eius.ğ nō pt ab alio cāri.

¶Rñdeo.Negat̄ ꝯñā.ad hoc.n.ꝙ act⁹ ſit i ptāte volūtatis ſufficit ꝙ poſſit illā ꝓducere.Sed ſola.i.nō concurrente alia cā proxima ꝛ eiuſdē ordinis cū ea vl' ꝙ hēat in ptāte ſua cātionē cuiuſlibet cāe prime ꝯcurrētis cū ea.ſic aūt ē volūtas reſpectu ſui act⁹.Negat̄ ēt ꝯñā niſi añs itelligat̄ d̉ cā q̄ vniuerſaliter ꝛ pͥmarie ꝛ idepēdēter hȝ i ſua ptāte qđ nec volūtati nec alicui creature conuenit.

¶Scđo.Omnis effect⁹ procedēs a cauſa determiata eſt neceſſari⁹.ſed deus eſt cauſa determinata.ergo ſi actus volēdi eſt a deo:erit neceſſarius ꝛ non liber.

¶Rñdeo.negat̄ maior.ſi talis cā mere libere ſine q̄cūqꝫ neceſſitate abſoluta eſt determinata ad effectum cuiuſmodi eſt deus.

¶Tertio.Si deus eſt cā act⁹.ergo eſt cauſa prior noſtra voluntate.ğ in illo priori aut deus cauſat in actu rectitudinē:ꝛ ſic volūtas non pōt peccare:aut nō cauſat rectitudinē:ꝛ ſic voluntas in ſecundo ſigno non peccat.qꝛ nihil pōt in ſecūdo ſigno niſi ꝙ cauſa prior in primo ſigno produxit.

¶Rñdeo.ꝙ conceſſis ſignis tantum q̄tuȝ ad modū noſtrū intelligendi.Deus in primo ſigno cauſat per rectitudinē in actu in ꝯparatione ad ſe:nō antē in cōparatione ad voluntatē creatā.Et ad improbationē negat̄ ꝯñā.Quia in ſecundo ſigno pōt voluntas in rectū velle poītate abſoluta:licȝ nō ꝯditionata.ſ.ſuppoſito ꝙ de⁹ in primo ſigno nō cauſet talem rectitudinē.Et cuȝ dicit̄ ꝙ volūtas nihil pōt in ſecundo ſigno niſi ꝙ cauſa prior ꝓduxit in primo.dicit̄ ꝙ iſta ꝓpoſitio eſt vera i ſenſu cōpoſito:ſed falſa in ſenſu diuiſo.Et ipſa voluntas diuina nō eſt cā totalis ipſius velle noſtri:qꝛ nō ipa ſola cauſat:ſȝ cōcurrit voluntas.

¶Quarto.Aliqua creatura pōt eē cā totalis ſui effect⁹:ğ ꝛ voluntas reſpectu ſui actus:ꝛ ſic de⁹ nō ꝯcurrit.ꝯñā pȝ.añs ꝓbat̄.tum qꝛ hoc nō repugnat creature:tuȝ qꝛ circūſcripto q̄cūqꝫ alio ſubiectum cauſaret propriā paſſionē:ergo ē eius cauſa totalis.

¶Rñdeo.negat̄ añs.loquēdo de cā efficiēte vl' forāli vl' finali:lȝ ſit verū de materiali.Et ad primā ꝓbationē negat̄ añs.qꝛ omne ens p ꝑticipationē ꝓuenit ab ente per eſſentiā qđ eſt neceſſario ifinitum.Si dicat̄ ꝙ non opȝ cauſam vniuocā nec equiuocaȝ excedere in infinitū ſuum effectū.negatur hoc de cā nō ſupponente prioreȝ actionē.Ad ſcđm negat̄ añs.

Hēric⁹ 9. q̄lib. q.5. ¶Contra eandē arguit Hēricus ꝙ pͥmus motus volūtatis nō ſit a deo primo.oīs motus creature eſt a deo tantū vt a cā vniuerſali:ergo nō vt a cauſa propria.

¶Rñdeo.ꝙ prima motio voluntatis eſt a deo ad volendū bonuȝ in vniuerſali.ꝛ ſi querat̄ an ad illum primū actū volūtas habeat ſe aliquo modo actiue vel ſolū pure paſſiue.dicēdū videt̄ ꝙ omnis actus voluntatis qui proprie eſt actus ſecundus eſt ab ipſa volūtate effectiue.aliter nō eſſet actio īmanēs ſi nullo modo ꝓcederet a ſuo ſubiecto ſȝ illa pͥa motio voluntatis a deo ad vl'e bonum magis hȝ rōnem actus primi q̄ act⁹ ſecūdi:ꝛ ideo q̄tum ad illam voluntas pōt ſe habere pure paſſiue.Ueruntamen ille actus primus eſt ſine aliquo actu ſcđo qui eſt effectiue a voluntate qꝛ ſemp illam generalem affectionē concomitat̄ affectio ad aliquod particulare bonū.4.ſen.di.49.qō.1.ar.3.q.3.Ad argumētū negat̄ ꝯñā qꝛ aliter primus motus voluntatis eſt a deo q̄ alij.

¶Diſtin.xxvj.

CIrca.26.diſt.queritur.Utrū gratia ſit virtus.

Cōclo.j. Gr̄a differt realr̄ a virtute.2.ſen.diſt.26.q.1.arti.4.prima ſcđe.q.109.ar.3.de veri.q.27.ar.2.Huius rō.

℣Tum qꝛ ſicut ſe hȝ aīa ad potētias ꝛ lumē nāle ad virtutes acq̄ſitas:ſic gr̄a ad virtutes.ſȝ prima diſtinguūtur inter ſe realr̄:ergo ꝛ gratia ꝛ virtus.

℣Tuȝ qꝛ ſicut aliud eſt natura p quam ſuppoſitū proportionatur fini naturali ꝛ aliud inclinatio in finem ꝛ aliud id per qđ aperat̄ ad fineȝ:ita aliud eſt gratia per quā bonū ꝓportionat̄ fini ſupnaturali ꝛ aliud inclinatio in illū.ſ.charitas ꝛ alie virtutes p quas homo agit ad illum finem.

℣Tum qꝛ gratia ſemp eſt in actu ſuo:qꝛ ſemp facit hoīem gratum deo.charitas autem non:qꝛ non ſemper actu diligimus.

¶Contra arguit Scotus.pͦ.Potentie nō poſſunt manere ſine aīa nec virtus acq̄ſita ſine lumine naturali.ğ ſequit̄:ꝙ virt⁹ infuſa nō poſſet remanere ſine gr̄a.hoc eſt falſum vt pȝ de fide ꝛ ſpe. Scotus 2.di.27

¶Rñdeo.pͥmo negat̄ ꝯñā.Quia licet aſſimilent̄ in hoc qđ eſt diſtingui:nō tñ in omnib⁹ eſſentia aīe eſt cā effectiua potētiaꝝ:non aūt gratia reſpectu virtutū.ſed i hoc aſſimilant̄ ꝙ ſicut aīa eſt īmediatuȝ principiū eſſendi:potētia autem immediatū principiuȝ operādi.ſic gratia eſt imediatū principium ſupnaturaliter eſſendi ꝛ virtus infuſa operādi.de veritate.q.27.ar.5.ad.17.Et ſicut nullus habitus acquiſitus hȝ rōnem virtutis niſi pro q̄to formatur ordine ſibi impreſſo ex lumie nāli.ſic nulla virtus infuſa eſt perfecte virt⁹ niſi formet̄ per gr̄aȝ.vbi ſupra ad q̄ntū.vbi pōit ꝙ gr̄a eſt forma virtutū eo qđ dat efficaciā merendi.

℣Scđo.dicit̄ ꝙ gratia pōt dici cā efficiens virtutum in fieri ꝛ nō in facto eſſe:partialis nō totalis:iō non ſemp opȝ ꝙ adſit ſuo effectui ſicut luminoſum lumini.Dicitur ēt cauſa diſpoſitiua de virtutib⁹ q.2.ar.3.ad ſcđȝ.Et lȝ.s.D.tertio contra gen.cap.152.dicat ꝙ gr̄a cauſat fidem:ſpem:charitatē ibi loquēdo de gratuita dei volūtate

⁊ nõ de gr̃a que eſt accñs:infuſuʒ.

¶ Tertio. Negat falſitas ꝯñtis: q: fides ⁊ ſpes aliq̃ mõ remanet ſine gr̃a.d veri.q.27.ar.2.ad ſeptimũ

¶ Scđo. Omnis effect⁹ qui attribuitur gratie attribuit̃ et charitati:ergo nõ ſunt diſtincta.añs ptʒ. quia ſicut charitas vnit deo:ita ⁊ gr̃a:⁊ ſilr̃ eſt forma virtutuʒ ⁊ eſt principium meriti.

¶ Rñdeo.negat̃ añs ꝙ eodeʒ mõ lʒ effectus qui attribuit̃ vni illoꝝ mediate poſſit alteri attribui imediate vel eʒ. de veri.q.27.ar.2.ad ſextum.q: ꝑ gr̃am hõ eſt primo ⁊ imediate filius dei ⁊ per charitatem ſcđo. Iteʒ gr̃a eſt forma virtutum eo ꝙ eſt principiũ merẽdi:et charitas eo ꝙ inclinat alias virtutes in vltimũ finem. Item gr̃a cõiungit deo per aſſimilationẽ et dei formitatẽ. charitas vero per modũ obiecti oꝑationis. Itẽ charitas nõ ſufficeret ad merẽdũ bonũ eternuʒ niſi ſuppoſita gr̃a.vbi ſupra ad quartum.

Aureo. ¶ Tertio arguit Aureolus. Oẽ illud eſt gr̃a:quo aliq̃s eſt formalr̃ deo accept⁹.ſed alie virtutes ſunt hmõi:vt ptʒ de fide.ad hebreos. 11. ⁊ dempta charitate homo non eſt acceptus deo.ergo.

¶ Rñdeo.negat̃ minor. Ad ꝓmaʒ ꝓbationẽ negat̃ ꝯña.q: ibi loquit̃ apl̃s ſolum ad hũc ſenſuʒ ꝙ fides facit hoieʒ gratũ ſʒ nõ formalr̃.

¶ Ad ſcđam negat̃ ꝯña:ſicut in ſimili null⁹ põt viuere ſine calore ⁊ humido naturali:nõ tñ ſequitur ꝙ calor aut humidum ſit quo formalr̃ viuim⁹. Ad hoc eñ ꝙ aliq̃d ſit deo gratũ gratitudine de qua loquimur:nõ ſufficit quelibet acceptatio:ſed ſolũ illa qua quis acceptat̃ ad vitam eternam. huius aũt acceptationis primus ⁊ ꝓpri⁹ effectus eſt collatio nõ alicui⁹ virtutis ſed gr̃e. Nam per habit⁹ virtutũ nullus eſt dignus vita eterna ſicut ex ꝑncipio formali:cũ nulla virtus faciat hoieʒ ꝯformẽ deo cõformitate quaſi ſpecifica ꝑ quã dam participationẽ diuine nature:ſʒ ſola gratia que eſt q̃dã participatio diuinarũ. Nam per charitateʒ ſapientiã ⁊ alias virtutes fit homo ſimilis deo q̃tum ad ꝑfectiones attributales.

¶ Quarto. In ſacra ſcriptura nullibi precipit̃ ꝙ habeam⁹ gr̃aʒ ſed charitatẽ ⁊ alias virtutes: ꝫ non eſt diſtincta a virtutibus.

¶ Rñdeo.negatur añs.vt ptʒ ad epheſios.5.vbi hortat̃ Paulus vt ſimus filij lucis.i.gr̃e.negat̃ etiã ꝯña. Quia ꝓcepta nõ dant̃ de habitibus ſed de actib⁹ virtutũ:⁊ ꝓſertim q: gr̃a nõ ordinat̃ imediate ad eliciendũ actũ ſcđm:ſed dãdum actum primum.

¶ Tertio arguit Duran. Deſtructo principio eſſendi deſtruit̃ ꝑncipiũ operãdi:ergo deſtructa gratia deſtruent̃ virtutes. hoc eſt falſum:vt pʒ de ſpe ⁊ fide. In p̃nti diſt.q.i.

¶ Rñdeo.negat̃ falſitas cõſequẽtis:q: deſtructa gratia deſtruunt̃ v̾tutes theologice q̃tũ ad hoc ꝙ eſt eſſe principiũ operandi ſupnaturalr̃ in quo dependebãt a gratia:nõ tñ deſtruunt̃ quo ad ſbam actus ⁊ quo ad hoc nõ dependent a gr̃a quo ad eẽ quicquid ſit quo ad fieri. Tollit̃ aũt charitas recedente gr̃a cuius cauſa dicet̃ poſt.

¶ Sexto. Id qđ eſt principiũ operandi põt eſſe principium eſſendi accidentalr̃.vt pʒ de calore:ꝫ ꝓpt̃ hoc nõ opʒ ponere gr̃aʒ diſtingui a virtutibus. Item per virtutes morales cõſtituit q̃s in eſſe morali ⁊ per eaſdẽ ꝑficit̃ ad opera moralia:ergo per idem conſtituit̃ q̃s in eſſe ſupnaturali:⁊ per ideʒ ordinantur ad opus ſupnaturale.

¶ Rñdeo.negat̃ añs.de p̃io ꝑncipio eſſendi. Ad ꝓbationẽ ꝓmam dicit̃ ꝙ lʒ calor ſit ꝑncipiũ eſſendi in igne:nõ tñ eſt primũ principiũ eſſendi in aliquo genere ipſi⁹:nec quo ad eſſe ſubſtãtiale vt ptʒ:nec quo ad accidẽtale: q: calor ⁊ alia accidẽtia ꝓfluũt a forma ſubſtantiali.nõ ſic eſt de gr̃a que nõ cauſatur ex ꝑncipijs ſuis ſubſtãtie. negat̃ et ꝯña.q: calor nõ agit ad finem cui ignis ex nã ſua ſit improportionat⁹:iõ nõ opʒ ꝙ ꝓſuppõat in igne aliđ accñs qđ ſit ꝑncipiuʒ eſſendi quo ignis ꝓportionet̃ ſuo fini ad quẽ inclinat̃ per odorẽ: ſecus eſt de fine ad quẽ ꝓducit̃ homo per virtutes infuſas. Ad ſecũdam negat̃ añs.q: homo ꝯſtituit̃ primo i eſſe morali nõ ꝑ virtutes ſed ꝑ intellectũ ⁊ volũtatẽ:q: virtutes ñ dicunt̃ morales niſi ex eo ꝙ pullulãt ex intellr̃u ⁊ voluntate. Nec oppoſitũ dicit Phus. prima ſcđe.q.56.ar.1.

¶ Septio. Gr̃a ⁊ charitas nõ p̃nt ſeparari:ꝫ nõ ſunt diſtincta. ꝓbat̃ añs.q: ſeq̃t̃ ꝙ idem hõ ſaluaret̃ ⁊ nõ ſaluaret̃ ſi decederet cum gr̃a ⁊ ſine charitate.

¶ Rñdeo ꝑ°.negat̃ ꝯña.vt ſepe dictũ ẽ.negat̃ et añs:q: gr̃a ⁊ charitas ⁊ alie virtutes ſunt effect⁹ eẽntialr̃ ordinati in gñe effectuũ ſupnãliũ meritorioꝝ:ita ꝙ reſpectus ſupponit ꝓmũ ad hoc ꝙ ſit in tali gñe:lʒ nõ ad hoc ꝙ ſit ſimplr̃. Vñ etiã hoc mõ põt gratia dici eſſe cã virtutũ ſicut duoꝝ effectuũ eſſentialr̃ ordinatoꝝ.primus dr̃ eſſe cã efficiens. Scđo ordinabilr̃. Tertio dicit̃ ꝙ ſi quis dcederet in gr̃a ſine charitate nec ſaluaret̃ nec dãnaretur.ſed de tali ſpeciali ordinaret deus ſicut vellet.

¶ Octauo. Si gr̃a ⁊ charitas differunt:ergo aut gr̃a eſt nobilior.⁊ hoc nõ:q: nullũ donũ ẽ excellẽti⁹ charitate ſm Aug.15.de trini.nec charitas ẽ nobilior:vt tu cõcedis nec ſunt eq̃les quũ ſpẽ differant.

¶ Rñdeo.ꝙ gr̃a ẽ nobilior charitate ſicut forma mã ⁊ cauſa cauſato.3.ſen.diſt.27.q.2.ar.4.q.3.ad ſcđm. Ad auctoritatẽ loquit̃ Augu.de donis vie ordinatis ad actũ ſecũdũ meritoriũ imediate eliciendum cuiuſmodi nõ eſt gra: ⁊ lʒ gr̃a imponat̃ a charis:tñ aliud eſt a quo nomẽ imponit̃ q̃ ad qđ nomen imponitur.

¶ Sciendũ aũt ꝙ charitas ⁊ gr̃a dant actũ primũ ⁊ ſcđm ſupnãlẽ: ſed gr̃a dat imediate actũ primũ eẽntie aie:charitas vero potẽtie. Nec illud dat potentie in propria virtute ſʒ in virtute gr̃e. Et eẽ qđ dat gr̃a alio mõ ẽ ſupnãle q̃ id ꝙ dat charitas.ſicut aliud eſt eẽ qđ dat eſſentia anime ⁊ aliud qđ dat potentia.

¶ Nono. Virtutes nõ profluũt a gratia libere cũ ipſa ſit qualitas nãlis nec naturalr̃ cum nõ ois habens gratiã habeat omnes virtutes:puta virginitatẽ.

¶ Rñdeo.ꝓfluũt nãliter. Ad iprobationẽ rñdet.s.D.ſcđa ſcđe.qõ.152.arti.3.ad ſcđm. Quia ois hñs gr̃am hʒ id qđ eſt formale in v̾ginitate.ſ.ꝓpoſitũ ꝯſeruãde integritatis ſi hoc ſibi cõpeteret.

Cõcło.ij.

Gratia non eſt ſubiectiue i aliqua potẽtia anime:ſʒ tm̃ in eſſentia.1.2.q.109.arti.4.ſcđo ſen.vbi ſupra.art.3.de veri.q.27.artic.6. Huius rõ eſt.q: ois ꝑfectio inherens ſubiectiue potẽtie hʒ rõnem virtutis.ſed gr̃a nõ eſt virtus.ꝫ.

¶ Contra arguit Sco. gr̃a ⁊ gloria ſunt idẽ realr̃.ſʒ gloria nõ eſt i eẽntia imo in potẽtia:ꝫ ⁊ gr̃a. Sco. in p̃nti di.

¶ Rñdeo. Gl̃ia accipit̃ primo pro cognitione quã hʒ de⁹ de beatitudine hois. Scđo ꝓ viſione qua intellect⁹ btũs videt deũ. Tertio ꝓ principijs dicti act⁹. Quarto ꝓ oibus ꝑtinẽtib⁹ ad beatitudinẽ: ſiue ſint act⁹ ſcđi: ſiue ſint ꝑncipia actuũ ſecũdoꝝ:ſiue ſint forme deiformatiue ordinate ad dãdũ imediate actũ ꝓmũ.ſ.eẽ ſupnãle.⁊ tm̃ hoc q̃rto mõ gratia dr̃ gloria.

¶ Ad argumẽtũ negat̃ añs vlr̃.ſ. ꝙ ois gloria ſit gr̃a.ad minorem ſilr̃:q: nõ ois gloria eſt in potẽtia aie.ſ.gloria accepta q̃rto mõ. Hec rñſio elicit̃.de veri.q.27.art.5.ad ſextũ.⁊ p̃ia ſcđe.q.2.ar.3.

¶ Scđo. Oppoſita ſiũt circa ideʒ: ſʒ gr̃a ⁊ peccatũ ſũt oppoſita:peccatũ eſt tm̃ in voluntate:ꝫ ⁊ gr̃a.

Itē grã ꝑficit aīaꝫ tm̄ ad actū meritoꝛiū: ſꝫ act⁹ meritoꝛi⁹ ē ſoli⁹ voluntatis: ḡ grã eſt tm̄ in volūtate. Item ſi grã eſſet in eſſentia: poſſꝫ redūdare in actum intellectus cū ſit pura potentia.

¶ Rn̄deo. ꝙ actus intell'us pōt eſſe peccatū ⁊ meritū. prima ſcde. q. 2. ar. 3. ⁊. 4. nō tn̄ actus intellectus eſt meritoꝛius vt ꝓcedet actū volūtatis prima ſcde. q. 114. art. 4. tū qꝛ lꝫ intell'us ſit pria potētia in oñdendo nō tn̄ in mouēdo. tuꝫ qꝛ nō opꝫ ꝙ ſi grã reddit aliquē actū itell'us meritoꝛiū ꝙ reddat oēs act⁹ volūtatis hn̄tis grãꝫ ſunt meritorij dato ꝙ ſint boni bōitate nãli.

Durandus in pn̄ti di. q. 2.

¶ Tertio arguit Duran. Grã hꝫ maioꝛe colligationē cū charitate ꝗ ꝑficit volūtatē ꝗ̄ cū fide ꝗ ꝑficit intell'm. ergo nō eſt in eſſentia aīe tenet ꝯña. cū voluntas nō magis cōueniat cū aīa ꝗ̄ intell'us.

¶ Rn̄deo. Negat ꝯña. tum qꝛ habitus volūtatꝫ qui eſt charitas cū ſit ꝑfectioꝛ ꝗ̄ fides plura requirit ad ſui eē ē fieri ⁊ facilius deſtruit tum qꝛ charitas ⁊ grã nō ita depēdent in ſui cōſeruatiōe a ſuo ſubiecto ſicut fides. dependent em̄ ex influxu dei tā in ſuo fieri ꝗ̄ in cōſeruari tm̄ ſicut lumē i aere a coꝛpoꝛe lucido. fides aūt nō ſolum a deo ſꝫ a ſuo ſubiecto cōſeruat. tuꝫ qꝛ eadem ſunt cōtraria gratie et charitati: nō ſic fidei vl' ſpei. ſ. peccatū moꝛtale. ſcda ſcde. q. 24. art. 12. ⁊. 3. ſen. di. 27. q. 3. ar. 4. queſt. 4. ⁊ ſic pꝫ ꝙ argumentū peccat ꝑ fallaciā ꝯn̄tis: qꝛ cā nō eſt maioꝛ cōueniētia volūtatis ꝗ̄ intell'us cū aīa ſed iſta que dicta ſunt.

¶ Quarto. Nullus habitus eſt in eēntia aīe: ſed grã eſt habit⁹. ḡ.

¶ Rn̄deo. Primo negat maioꝛ de eo habitu qui diſponit eſſentiam aīe: ad naturā ſuperioꝛē: lꝫ ſit vera de habitu qui imediate oꝛdinatur ad opus: ⁊ de eo qui diſponit vnam partē in oꝛdine ad aliam: gratia āt non eſt habitus de quo ꝯ̄hi loquuti ſunt.

¶ Diſtin. xxvij.

CIrca. 27. diſt. ꝙrit. Utrū hn̄s gratiaꝫ poſſit de condigno mereri gloꝛiam?

Cōcl'o. j.

Exiſtens in grã pōt ꝑ illā mereri gloꝛiā de ꝯdigno: prima ſcde. q. 114. ar. 3. Hui⁹ rō eſt. qꝛ op⁹ meritoriū in hn̄te gratiā ꝓcedit a ſpiritu ſancto ⁊ a grã ⁊ oꝛdinat ad gloꝛiā ergo eſt ꝯdignū ipſi gloꝛie. 2. ſen. diſt. 27. q. 1. ar. 3. Ratio eſt. qꝛ iter op⁹ infoꝛmatū gratia ⁊ gloꝛia eſt equalitas ꝓpoꝛtiōis. igitur ē ibi meritum de condigno.

¶ Et qꝛ in hoc loco dicit. s. Do. ꝙ reditio premij pro merito pertinet ad iuſtitiam diſtributiuam.

¶ Cōtra hoc arguit Duran. p̄mo Ubi eſt iuſtitia diſtributiua ibi ē pncipal'r reſpect⁹ ꝑſone ad ꝑſonā ⁊ nō actionis ad actioneꝫ: nec rei ad reꝫ: ſed in reditione premij nō eſt huiuſmodi. ergo.

Duran. i pn̄ti diſti. q. 2.

¶ Rn̄deo. Qd̄ actus meritoꝛius pōt dupl'r cōſiderari. Uno mō ſm ſbam ſuā: ⁊ ſic nō eſt equalis premio ſm quātitatē abſolutā. Alio mō vt eſt ex motiōe ſpiritusſancti ⁊ ex grã: ⁊ ex hac parte equat premio etiā ſm equalitatem quantitatis abſolute.

¶ Scdo. Dicit ꝙ iuſtitia diſtributiua ⁊ cōmutatiua in hoc ꝯueniūt ꝙ vtraqꝫ reſpicit habitudineꝫ rei ad rem vel actiōis ad actionē vel paſſionē: ſed diuerſimode: qꝛ iuſtitia diſtributiua cōparat actiones a diuerſis ſuppoſitis ꝓcedentes: ⁊ ſm ꝓpoꝛtionē actionum conſtituit ꝓpoꝛtionem paſſionum: vt. ſ. ei ꝗ notabili⁹ opat⁹ ē det nobilioꝛ paſſio ſiue retributio boni vl' mali. Iuſtitia vero cōmutatiua non cōparat duas actiones diuerſoꝝ ſuppoſitoꝛū: ſed cōſiderat operationes alicuius abſolute: ⁊ reddit paſſionē vel in bono vel in malo coꝛreſpōdentē: vt pꝫ in iniurijs ⁊

beneficijs. idem dico de re: qꝛ reddit rem equiualenteꝫ rei recepte. ſcda ſcde. q. 61. arti. 3. ⁊. 4. ⁊ ibi ad ſcdm. iteꝫ. 4. ſen. di. 6. q. 1. ar. p°. Et in iuſtitia cōmutatiua pꝛopꝛie dicta nō ſufficit qualiſcūqꝫ redditio rei pꝛo re vel paſſiōis ꝓ actiōe niſi inter talia ſit equalitas ſm quātitatē ⁊ nō ſolum ſm pꝛopoꝛtionem: ſed iſta ſm pꝛopoꝛtioneꝫ equalitas eſt i iuſtitia diſtributiua: qꝛ in retributiōe qua de⁹ reddit penas ⁊ p̄mia attendit iſta ꝓpoꝛtio: vt ei qui magis operat⁹ eſt maius premiū vel pena det: ideo eſt ibi iuſtitia diſtributiua. eſt tn̄ aliqs modus cōmutatiue eo ꝙ opatio ꝓcedēs a ſpūſancto ⁊ a gratia equat p̄mio ēt abſolute vt ſupra dictū eſt. Ad foꝛmā argumēti negat maioꝛ. qꝛ vt dictū eſt: iuſtitia diſtributiua reſpicit habitudinē rei ad rē ⁊ actionis ad paſſionē: ſꝫ aliter ꝗ̄ cōmutatiua.

¶ Scdo arguit cōtra ꝯcl'onē. Ualoꝛ act⁹ nunꝗ̄ eſt a motoꝛe niſi rōne alicui⁹ exiſtētis foꝛmal'r i actu vel in potētia elicitiua. ḡ meritꝫ noſtri actus non ex eo quod ſit a a ſpūſancto: maxīe cū moueat ēt ad actus non meritoꝛios.

¶ Rn̄deo. Negat añs de motoꝛe imediate cauſante motū mobilis. act⁹ aūt meritoꝛius ꝓcedit ex infinita charitate ⁊ bonitate dei: negat ēt ꝯña. qꝛ ſpūſſctūs impꝛimit gratiā aīe ⁊ charitatem volūtati: ⁊ lꝫ mouet ad actus non meritoꝛios: tn̄ aliter ꝗ̄ ad meritoꝛios: qꝛ nō meritoꝛios nō oꝛdināt in fineꝫ ad beatitudinē ꝓ eis reddendam tamē qꝛ nō impꝛimit aliqd gratificans animā: ideo tales actus nō ſunt digni vita eterna.

¶ Tertio. Falſum eſt id quod ponit. s. Doc. in loco pꝛeallegato dicens: ꝙ gratia eſt ſeminariū gloꝛie: cū ſemen non ſit niſi eoꝛū que educunt de potentia creature.

¶ Reſpōdeo. Negat antecedens. Nam aliquid eſt ſeminarium dupliciter. Alicuius pꝛimo: qꝛ eſt ei⁹ cauſa materialis vel effectiua cōiuncta. Secūdo qꝛ eſt eius ichoatio: ſicut eſt foꝛma remiſſa foꝛme intrinſece: et ſic gratia eſt ſeminarium gloꝛie.

¶ Quarto. Id non cadit ſub merito de condigno qd̄ nullo mō reddit ex debito operis: ſed gloꝛia eſt hmōi. ergo pꝛima pꝫ: minoꝛ ꝓbat. tum qꝛ deus dat nobis libere gratiā: ergo ex hoc nō eſt nobis debitoꝛ vt det gloꝛiam.

¶ Tū qꝛ ſi decedēti i gratia de⁹ nō daret gl'iaꝫ nihil iniuſtū faceret.

¶ Tum qꝛ deus nō eſt nobis debitoꝛ ex noſtro opere: vt pꝫ: nec ex ſua pꝛomiſſione: qꝛ qd̄ dat ex pꝛomiſſione: nō datur ex merito operis de condigno vt tu dicis.

¶ Rn̄deo. Negat minoꝛ: loquēdo de ope meritoꝛio: vt elicit ex grã ⁊ ex ſpeciali influxu ſpūſſcti: ⁊ cū tali oꝛdine eius ad vitā eternam.

¶ Ad pꝛimā ꝓbationē dicit ꝙ licet deus non ſit nobis debitoꝛ: tn̄ ipſe mouēs voluntatē ad op⁹ meritoꝛiū ⁊ volens ꝙ tali actui reddat vita eterna ē debitoꝛ ſibimet: vt cōpleat quod voluit.

¶ Ad ſcdam dicit. negat añs: qꝛ illo caſu lꝫ deus nō faceret iniuſtū creature: faceret tn̄ voluntati ⁊ bonitati ſue denegādo ſibi qd̄ decet eam. p̄ma parte. q. 2. ar. 1. et. 3.

¶ Ad tertiā dicit ꝙ nullo mō nobis debitoꝛ eſt. ſcdo dicit ꝙ ſi premiū nullo mō daret nobis ex valoꝛe operis: ſed tm̄ ex ꝓmiſſiōe dei ꝙ tunc opus nullo mō eſſet meritoꝛiū premij qd̄ reddit de ꝯdigno: hꝫ em̄ noſter actus valoꝛē: tum ex circunſtantijs: tum ex gratia: tum ex motione ſpiritusſancti: qꝛ diuina volitio / lꝫ nō ſit meritoꝛia: ē tn̄ quaſi rō merendi oībus operibus meritoꝛijs.

¶ Quito. Tale meritū de ꝯdigno eſt hoī impoſſibile. ḡ ꝓpter ipſum non dꝫ poni in homine gratia.

¶ Reſpōdeo. Negat antecedens 4. ſen. diſt. 46. q. 1. arti. 2. q̄ſtiū. 2. Nam cōdignū ſtricte ſumēdo nā

ħil alind eſt:niſi q2 eſt dignū diui
nam ordinationē impleri:⁊ volū
tatem eius:cōſtat aūt meritis no
ſtris reddi premiū ex diuina ordi
natione ⁊ voluntate ⁊ ſic per do=
na dei grauita aliqd nobis effici=
tur dbitū haberi a nobis:qḋ ṗus
nō erat debituꝫ:lꝫ deꝰ nō efficiaꝶ
nobis debitor:⁊ ad meritū de cō=
digno ſuffcit ꝙ actio nr̄a ſit equa
lis vite eterne quātū ad valorem
quem hꝫ ab extrinſeco.ſ.a cā ſua
efficiente primaria.ſ.deo ⁊ qḋ ƀm
ſubſtantiā et gratiā ⁊ charitatem
ſit ꝓportiōata vite eterne:et ſic in
telligitur.3.ſen.diſtin.18.q.1.arti
culo ſecundo.

¶ Diſtin.xxviij.

CIrca.28.diſtin.qriꝶ.
Utrū homo ſine grā
poſſit precepta legis
implere?

Conclo.j.

Homo poſt multas veritates co=
gnoſcere ſine gratia gratū facien
te.prima ſcde.q.109.ar.primo.ſe=
cundo ſen.diſt.28.q.1.arti.5.Huiꝰ
rō:q2 in cognitiōe veritatū natu=
raliter cognoſcibiliū pōt homo ꝑ
lumen naturale intellectꝰ ſuppo
ſita generali motione dei.ergo ⁊c.
Quod aūt non poſſit in oēs ꝓba=
tur.Nullus agēs pōt perfecte in
effectū excedentē facultatē natu=
ralē ſuam niſi per formā ſibi ſuꝑ=
additā:ſed multe veritates ſunt
hmōi.ſ.ille q̄ nō pn̄t educi ex ſenſi
bilibus.ergo ad eas indiget gra=
tia ſuperaddita.

¶ Sciendū aūt ꝙ nullꝰ habitꝰ eſt
neceſſariꝰ ad hoc ꝙ intellectꝰ arti
culis fidei aſſentiat abſolute qua
licunqꝫ aſſenſu:q2 ſine tali habitu
poteſt talibus aſſentire:⁊ tn̄ neceſ
ſarius ad hoc vt aſſentiat facili=
ter et diſcrete:⁊ hoc ꝓbant q̄tuor
argumēta que facit Durandus.
Doc.s.in.3.ſen.diſt.24.q.3.ar.3.
queſtiuncula ſecunda.

¶ Secūdo ſciēdū eſt ꝙ ad ꝑfectio
nē cognoſcēdi in materia morali:
quid volendū aut agendū ſit req=
ritur poſt peccatū in ſtatu vie ſpe
cialis illuſtratio rōnis a deo:non
tn̄ habitualis ſed actualis.prima
ſcde.q.109.ar.9.Ratio eſt:q2 ha=
bens gratiā habitualē idiget ſpe
ciali motione diuina ad bn̄ mora=
liter cogitandū:ergo multo magꝭ
carens gratia.et illa gratia mo=
tio nō eſt ſola generalis dei iſluē=
tia:ſed ſpecialis dei directio ad re
cte cogitandū.Maxime cū apl'us
dicat nō ſumus ſufficiētes cogita
re aliqd ex nobis:⁊ hoc confirmat Grego.
Gregorius quatuor rationibus. i.2.diſ.

Cōcluſio.ij.

27.q.1.

Lꝫ homo abſqꝫ grā
habituali poſſit i aliquas bonas
volitiōes ⁊ actiōes nature ſue ꝓ=
portionatas:nō tn̄ in oēs:nec pōt
ſine gratia habituali in aliqḋ bo=
nū meritoriū:nec pōt ſine ſpeciali
auxilio dei i aliqḋ bonū velle aut
agere ſiue ſit naturale ſiue ſuꝑna
turale.ṗma ſcde.q.109.ar.2.Ra=
tio ṗmi ē.natura iſirma nō pōt in
oia opa ſani ſed i pn̄ti ſtatu qlibꝫ
ante gratiā eſt ſpecialr infirmꝰ.g
non pōt in oia ſed in aliqua:q2 na
tura non totaliter corrupta eſt.

¶ Scda pars ꝓbaꝶ.opus merito=
riū excedit ꝓportionē nature ho=
minis.ergo ad hoc neceſſaria eſt
ſibi forma ſuperaddita:⁊ hāc dici
mus gratiam.ergo. Ut red

¶ Tertia pars probaꝶ.ſic volūtas tat i.2.
creata ſe hꝫ ad deum:ſicut agens diſ.26.
ſcdm ad primū:ergo preſupponit q.1.
motionem dei.

¶ Contra arguunt multi ꝙ abſqꝫ
dei auxilio viator i preſenti ſtatu
pōt recte moraliter velle ⁊ agere.
Primo exiſtens in peccato poteſt
ex puris naturalibus habere at=
tritionem cum debitis circūſtan=
tijs:ſed illa erit moraliter bona.g
maior ꝓbaꝶ.tum q2 ſi non:ſequiꝶ
ꝙ deus eſſet acceptator perſona=
rū q2 vnū iuſtificaret et nō alium
abſqꝫ diſpoſitione ꝑuia:vel opꝫ di
cere ꝙ attritio nō moraliter bo=

na ſufficeret ad iuſtificationem.

¶ Reſpōdeo.Negaꝶ maior.tū q2
contraria Auguſtino in hipono=
ſticon reſponſione tertia.et Am=
broſio ſuper Lucam.Ad primā ꝓ
bationē diciꝶ ꝙ acceptatio perſo=
narū eſt duplex.Una que in dādo
premio attendiꝶ genus vel natio
vel alia prerogatiua perſonalis:⁊
de hac negaꝶ cōſequētia.Alia ē q̄
ſimpliciter importat dilectionem
qua vnū alteri oīno ſimili ꝑeligiꝶ
aut prediligiꝶ ei qui dona cōferū=
tur.et de hac negaꝶ cōſequentia.

¶ Secundo.Uoluntas ex ſe pōt
in actum demeritoriū:ergo ⁊ ime
ritoriū tenet ꝯn̄a:q2 oppoſita cir=
ca idem fieri habent.

¶ Reſpōdeo.Negaꝶ ꝯn̄a.ſicut nō
ſequitur homo poteſt ex ſe errare
circa articulos fidei.ergo et ea na
turaliter cognoſcere.Ad ꝓbatio=
nem nō aliud cōcludiꝶ niſi ꝙ neu
trum contrariorꝫ eſt ſubiecto re
pugnans:non tamen ſequitur ſi
vnum poteſt habere ex ſe:ita et re
liquum.

¶ Tertio.Uolūtas mediāte cha=
ritate poteſt in actum meritoriū.
ergo ⁊ ſine charitate iam ex acti=
bus elicitis mediāte charitate ꝑt
generari vnus habitus naturali=
ter inclināſ ad actus ſimiles.er=
go moraliter bonus.

¶ Rn̄deo.Primo ꝙ hoc cōceſſo.ſ.
cōſequēti:tamē neceſſaria eſt ſpe
cialis dei motio ad illū actū meri
torū.negaꝶ tn̄ cōſequentia.Ad a=
liud negaꝶ antecedens:ſed ꝑ actū
ſcdm augeꝶ habitus ꝓexiſtens.de
verita.q.1.arti.10.ad nonum.

¶ Quarto.Homo ex puris natu=
ralibus pōt honorare parētes ⁊ ſi
miles actus ꝓmio dignos ſaltē tē
porali:ergo ⁊ actum moraliter bo
nū:an̄s patet de romanis ⁊ de ob
ſtetricibus hebreorum.

¶ Rn̄deo.Negaꝶ an̄s:q2 lꝫ opera
non exiſtentis in charitate poſ=
ſint eſſe moraliter bona:⁊ alicuiꝰ
temporalis premij meritoria:hoc
tamen non habent ex voluntate a

qua eliciunꝶ:ſed ex diuina motio=
ne ſine qua non poſſent ad talia
moueri.Quomodo aūt actus infi
deliū non relati in deum ſint pec=
cata vel non ponit.s.Doc.ſecun=
do ſenten.diſtin.41.q.prima arti
culo ſecundo.Dicens ꝙ licet ſint
boni bonitate eſſentiali ⁊ ex gene
re ſuo:q2 pn̄t cadere ſuꝑ debitam
materiā ⁊ ex circūſtātia:⁊ ita ſint
boni moraliter nunqꝫ tn̄ merito=
rij:⁊ quomodo actus infidelium
poſſint eſſe vera virtus:non tamē
meritorij vel digni aliquo ꝓmio:
ponit prima ſecūde.q.65.arti.ſe=
cundo.ſecunda ſecūde.q.23.ar.7.
⁊ prima ſecunde.q.vltima.articu.
vltimo et ad ſecundum.

¶ Contra arguit Gregorius.Ille Grego.
actus non eſt bonus moraliter:q̄ i.2.diſ.
non eſt factus ꝓpter ꝗd ꝓpter qḋ 26.q.
fieri dꝫ:dicit Auguſtinus de mo= ſcda.
ribꝰ eccleſie capitulo octauo.Sed
actus infideliū ſunt hmōi:q2 non
fiunt ꝓpter deum:ergo non ſunt
boni moraliter.

¶ Rn̄deo.Ad hoc dicit.s.Doc.2.
ſen.vbi ſupra ad quartū.Negan=
do maiorē:q2 actus infideliū non
relati in deū non ſunt ſemꝑ pctm̄:
ſed ſolum pro illo tēpore in quo te
nenꝶ actū ſuū in illum finē vltimū
referre.Ad auctoritatē Auguſti=
ni dum dicit omnes virtutes que
nō operanꝶ ꝓpter deū ſunt vitia:
diciꝶ ꝙ hoc pōt exponi tripliciter.
Primo ꝙ tales habitus ſunt vitio
ſi.i.nō habēt ꝑfectaꝫ rōnem virtu
tis.hoc elicitur a.s.Do.vbi ſupra
ad ſecundum.

¶ Secundo diciꝶ ꝙ tales habitus
ſunt vitia:id eſt cū vitio:et ſic glo
ſat.s.Doc.vbi ſupra ad primum.
Gloſa.Jo.14.in qua diciꝶ ꝙ oīs
vita infidelium peccatum eſt.

¶ Tertio diciꝶ ꝙ tales habitꝰ ſūt
vitia qn̄ non referunꝶ in deum nō
ſolum negatiuū ſed cōtraria q2.ſ.
referunꝶ in finē cōtrariū recte rō=
nis.vbi ſupra ad quintū.et ſecun
da ſecunde.q.10.ar.4.

¶ Quinto.ex hoc ſequiꝶ ꝙ homo

non poſſet ex ſe vti libero arbitrio niſi male. Hoc eſt ꝯ̃ Aug. ſcđo de libero arbitrio. cap.25.ergo.

¶Reſpõdeo. Cõcedit̃ cõſequẽtia ⁊ negat̃ falſitas cõſequẽtis: q꞉ primo Aug.retractationũ ca.nono. Dicit ꝙ bonus vſus libere voluntatis neceſſario eſt a deo.

¶Sexto. Homo in ſolis naturalibus conſtitut⁹ tenet̃ bene velle. Igitur põt ex ſe bene velle: probatur cõſequẽtia: q꞉ nullus tenetur ad id quod pro tũc eſt ſibi impoſſibile.

¶Reſpõdeo. Negat̃ ꝯ̃ña. Ad probationẽ dicit̃ ꝙ nõ eſt impoſſibile homini benevelle: ſ꜡ ad hoc req̃ratur ſpecialis motio dei. Põt etiã dici ad antecedens quod licet homo in ſolis naturalibus conſtitutus pro iꝑo ſtatu teneat̃ bene agere: non tñ tenet̃ ex ſolis naturalibus bene agere. et elicit̃ p̃ma ſecũde.q.109.ar.4..ad ſecundum.

¶Septimo. Illa ſpecialis motio nõ eſt gratia: nec eſt in hoc ꝙ tm̃ deus efficiat actum volẽdi et non voluntas: q꞉ tunc actus nõ eẽt in poteſtate noſtra: nec ex hoc ꝙ de⁹ partialiter efficiat ipſum: q꞉ hoc modo concurrit omni actui ꝑ ſuã generalẽ influẽtiã. ergo ꝑter hãc nõ d꜡ poni ſpecialis motio.

¶Rñdeo. Qđ illa motio ſpãlis et in hoc ꝙ immediate efficit actum meritoriũ: licet nõ ipſe ſolus: ſ꜡ ẽt voluntas quo efficit: ita ꝙ deus q̃dam ſpeciali mõ operat̃. ſ. faciendo ipſã voluntatẽ partialiter cõcurrere: ita ꝙ ipſa volũtas partialiter concauſat applicata et quaſi inſtrumentaliter mota a deo ad particulariter cõcauſandũ: ita tñ ꝙ neceſſitat̃ et non ſic adiuta nequaꝙ̃ agere poſſet ad actũ bonũ. Ad actũ vero malũ ſolũ p̃mo modo cõcurrit deus: q꞉ non facit voluntatẽ agere actũ malũ ſicut bonum: ⁊ hoc eſt illud adiutoriũ dei ſpeciale de quo dicebat̃. vt elicit̃. prima ſecunde.q.109. arti. nono et decimo.

¶Octauo. Hoc dicit Auguſtinus in de ſpiritu ⁊ litera ⁊ ꝯtra Manicheũ lib.2.et alibi.

¶Rñdeo. Qđ Auguſtinus intendit ꝙ infideles ⁊ alij nõ hñtes gratiã poſſint facere aliqua bõa opera triplici bonitate de qua ſupradictũ eſt. illa tñ nõ fiũt ſine ſpãli dei auxilio nõ quidẽ habituali: ſ꜡ ſe habente per modũ cuiuſdã paſſionis et cuiuſdam motionis: ⁊ licet ibi dicat ꝙ iſta poſſumus per naturam: non tamen per ſolam naturam.

¶Nono. Si homo nõ põt ex ſe bona agere. ergo ea nõ agendo non peccat. Si dicat̃ ꝙ hõ põt bene agere: ſed nõ ſine auxilio dei. Contra non eſt in hominis poteſtate vt eum deus iuuet. ergo ſi hõ nõ poteſt bonũ agere nõ adiutus ſequitur ꝙ nõ eſt in hominis poteſtate facere bonum.

¶Rñſio data bona eſt. Ad iprobationẽ dicit̃ ꝙ non oĩs impotentia bene agendi excuſat hominem a peccato ſi non bene agat: q꞉ nõ illa que eſt pena peccati: ſicut nec ignorantia que eſt pena peccati: excuſat hominẽ a pctõ: ſi nõ agit qđ d꜡: homo aũt in preſenti ſtatu eſt impotens ad bñ agendũ ex ſe ꝑpter culpã originalẽ: niſi.n.illa fuiſſet cuilibet eſſet collatũ auxilium quo bene agere poſſet ſine alio ſpeciali auxilio: ſicut poterat prim⁹ hõ añ peccatũ. qđ aũt nunc nõ põt: nec tale auxiliũ h꜡: hoc eſt pena peccati: ⁊ ideo ſi alicui deus non auxiliat̃ illo ſpeciali ad bene agendũ non ꝑpter hoc excuſat̃ a peccato ꝙ bene non agit ꝙ agere d꜡: ſecus aũt fuiſſet ſi p̃mo anteꝙ̃ peccaſſet idõ auxilium ei defuiſſet. tertio ꝯ̃ gen.cap.158.⁊.159.

Conclo.iij. Homo ꝑ iſto ſtatu nõ põt ſine grã habituali implere oĩa ꝑcepta legis diuine ꝑfecte: põt tñ ſine ea implere aliqua imperfecte l꜡ ſemꝑ requirat̃ auxiliũ dei. s.Do.p̃ma ſcđe.q.109.ar.4.

Cõclo.iiij. Nullus homo in p̃ſenti ſtatu põt ſine habituali gratia vitare oĩa ⁊ ſingula peccata mortalia. s.D.vbi.ſ.ar.8. ¶Prĩa pars ꝓbat̃. null⁹ culpãdus eſt pro actu quẽ vitare non põt: ſed homo ſine gratia exiſtẽs inculpatur pro ſuo pctõ mortali. ergo illũ põt vitare. ¶Secũda pars ꝓbat̃. nulla volũtas adherẽs peruerſo fini vel peruerſe habituata vel nõ ſubdita recte regule põt diu carere electione peruerſa. ſed quelibet voluntas in preſenti ſtatu carẽs gratia eſt huiuſmodi. ergo.

Durandus in 2. diſti. 28.q.3.

¶Cõtra arguit Durãd⁹.1. Quod pertinet ad naturã nõ amittitur per peccatũ: ſ꜡ in ſtatu nature integre hõ poterat vitare oẽ peccatũ mortale. ergo nũc ⁊ ſilr̃ venialia ex genere ſuo vitare poſſum⁹ cum ſequantur deliberationẽ.

¶Reſpõdeo. primo negatur minor: q꞉ ẽt in ſtatu nature integre homo nõ poterat oĩa vitare peccata ſine ſpeciali auxilio dei: licet nõ ĩdigeret ĩ illo ſtatu aliquo habitu ĩfuſo: nec poſſet vitare omne mortale: eſt nãle homini abſolute l꜡ ꝑtineat ad naturã vt ĩtegra. Idem dico de veniali ꝙ nõ poteſt vitare oẽ veniale collectiue ſumptum.3.cõtra gen.cap.159.

¶Secũdo exiſtẽs in peccato mortali ſi nõ ſumit euchariſtiã in die paſce peccat: q꞉ facit cõtra ꝑceptũ ſi ſumit peccat. ergo nullo modo poteſt vitare peccatũ mortale.

¶Reſpõdeo. Precepta ſunt in triplici differentia. Aliqua ſunt precepta charitatis. ſc꜡ de diligendo deũ ⁊ proximũ: ⁊ peccatũ oppoſitũ huic ꝑcepto nõ põt vitare exiſtẽs in peccato mortali: cũ nõ diligat deũ ſupra oĩa: l꜡ hoc poſſit in ſenſu diuiſo. i. habeat potentiã. ſ. volũtatẽ cui nõ repugnat talis dilectio quãuis ei repugnat in ſenſu compoſito vt ſtat ſub mortali. Alia ſunt precepta in lege ⁊ euangelio per apoſtolos ⁊ eoꝝ ſucceſſores introducta: vt p꜡ de ſumẽdis ſacramẽtis: ⁊ peccata iſtis oppoſita eodẽ modo vitare nõ poteſt ille qui eſt in mortali: ⁊ de his procedit argumẽtũ. Alia ſunt precepta ꝑter hec vtputa alia q̃ ſunt in decalogo. ſ. honorare parẽtes ⁊ cetera. Et pctã iſtis oppoſita põt vitare ille qui eſt in mortali diuiſi꜡. i. põt vitare hoc ⁊ illud nõ tñ copulatiue: q꞉ non põt ſtare per longũ temp⁹ quin in aliquod incurrat. ¶Elicitur hoc prima ſecunde.q.100.articulo.10.⁊ tertio ſen.diſt.36.q.1.arti.6.

¶Et ſi querat̃ vnde prouenit iſta impotẽtia: dicit ꝙ ex infirmitate cõtracta per peccatũ originale: et etiã ex diſpoſitionibus derelictis ex pctõ mortali ꝑcedẽti: q꞉ nõ ſolũ ex vno pctõ neceſſitatur homo ad aliud qñ actualiter afficit̃ ad peccatũ ꝑcedẽs: ſed etiã alijs modis. nã vnũ peccatũ põt eſſe cã alteri⁹ multipliciter. p̃ma ſcđe.q.15.arti.4. Ex quo pt꜡ in propoſito ꝙ peccatum precedẽs efficit peccatũ ſequens dupliciter. Primo per accidens inquãtũ tollit gratiã: ⁊ alia quibus retrahit̃ a peccato: potiſſime adheſionẽ hominis ad deum vt ad vltimũ finem. Secundo per ſe inquãtum ex peccato precedẽti nõ adheret actu vel habitu peruerſo fini. Ex iſtis em̃ duobus neceſſitatur homo vt nõ diu ſtet ſine cõmiſſiõe vel omiſſione dãnabili. Et l꜡ carẽs grẽ gratũ faciẽte poſſit ĩ ſingula opera bona: bonitate morali: non tamen in omnia.

¶Tertio. Ille qui eſt in peccato mortali h꜡ preceptũ a deo vt vitet ſingula peccata. ergo hoc non eſt impoſſibile cum deus impoſſibilia non precipiat.

¶Rñdeo. Qđ l꜡ nõ ſit ei impoſſibile abſolute: ẽ tñ impoſſibile qđ ſe ſolo vitet ſingula ſine diuino auxilio dei. Itẽ eſt ei ĩpoſſibile vt eſt in peccato mortali: l꜡ nõ ſimplr̃.

¶Contra hoc arguit. ponat̃ ꝙ aliquis non diſponat ſe ad gratiã: ſi

tunc ſtat culpa non poteſt ſe ſub
leuare a culpa: ſi non ſtat reddit
argumētum prius.

¶ Rñdeo. Qꝺ in illo caſu non pōt
vitare culpā: nō tñ eſt excuſatus:
tum qꝛ illa impotētia eſt volūta=
ria rōne precedētis actus pecca=
ti: tū qꝛ eſt pena peccati preceden
tis: tum qꝛ non eſt impoſſibilitas
abſoluta ſed cōditionata.

¶ Quarto. Gratia relinquit volū
tatem liberā ad bonū ꝛ ad malū:
ſed dat efficaciā mereri. ergo priua=
tio grē. ſ. peccatū relinquit eandē
libertatē ad bonū ꝛ malū moralr
ꝛ remouet tm̄ efficaciā merendi.

¶ Rñdeo. Primo dicit ad añs ꝙ
volūtas non pōt bene agere mo=
raliter ſine ſpeciali dei auxilio.
Itē negat idē antecedēs: qꝛ gra=
tia datur nō ſolū ad merendū: ſed
etiā ad ſanādū liberū arbitriū in
ſtatu poſt peccatū. Itē negat con
ſequētia: qꝛ pauciora ſufficiūt ad
malū actū ꝙ̄ ad bonum.

¶ Quinto. peccator in quolꝫ tpe
pōt vitare quodlibet peccatū. er=
go ſemꝑ. tenet ꝯña. qꝛ vitando fit
fortior ad vitandū aliud.

¶ Rñdeo. Negat añs copulatiue
accipiēdo: qꝛ non valet. In hoc tē
pore cauere pōt peccatū: et ſilr in
tēpore ſequenti. ergo pōt in omni
vt ly omni ſtat copulatiue.

Ad improbationē dicit ꝙ lꝫ vi=
tando vnū ſine grā efficiat fortior
ad vitandū aliud eiuſdeꝫ ſpeciei:
non tñ ad peccata diſparata: qꝛ
vitādo vnū nō cauet aliud quod
primo ſubripit. Multa alia argu=
menta facit Grego. que tm̄ ꝓbāt
ꝙ hō ſine ſpeciali auxilio dei non
pōt vitare peccatū etiā ſingulū. ꝛ
hoc cōceditur: nā ſpeciale auxiliū
multis datur: qui nō habēt grāꝫ:
ideo nō ſequit ꝙ gratia ſemper ſit
neceſſaria ad vitandū quodlibet
peccatū mortale diuiſim acceptū
licet non copulatim.

Cōclo. v. Nullus exiſtēs in peccato mor
tali: pōt ſe ad gratiā habitualem
ſufficiēter preparare ſine dei au=
xilio. ꝑma ſcḋe. q. 109. ar. 6. Hui⁹
ratio eſt. qꝛ nullus cōuertitur ad
deū: ſicut ad vltimū finē ſine mo=
tione dei gratuita: ſed quicūꝗ ſe
preparat ad gratiā cōuertitur ad
deū hoc modo. ergo ꝛc.

¶ Cōtra arguit Durandus. 1. In
introductione anime rationalis:
licet ſolus de⁹ eā infundat: tñ na
tura propria virtute diſponit ma
teriā. ergo in infuſione gratie: lꝫ
ſit a ſolo deo pōt ſe voluntas pro=
pria virtute diſponere.

Durandus in ꝑti di. q. 1.

¶ Rñdeo. Negat añs pro vltima
parte: qꝛ nā nō diſponit mām niſi
mota a deo. Itē qꝛ vltima diſpoſi
tio ad animā rōnalē ꝛ remanens
cū ea immediate a deo cauſatus
ſicut ab agente principali: lꝫ ſit a
creatura ſicut a cā inſtrumentali
mota a ꝑncipali. Negat ēt ꝯñtia.
qꝛ aīa rōnalis nō eſt finis excedēs
preparationē nature create: ſicut
eſt ꝑ quā ſpūſſanct⁹ habitat i no=
bis ꝛ cōiūgit nos fini: qui totius
create nature ꝓportionē excedit.

¶ Diſtictio. xxix.

Circa. 29. diſ. qritur. Utrū homo in ſta=
tu innocentie abſꝗ ſpeciali dei auxilio
fuerit ſufficiens ad agendum aliquem
actum moraliter bonum?

Cōclo. i. Primus homo fuit creatus in
gratia gratū faciente. 1. parte. q.
95. arti. primo.

Cōclo. ij. Primo homo in ſtatu inno=
cētie nō potuit ſine ſpāli dei auxi
lio agere actū moraliter bonū: ſꝫ
omnē circūſtantiā neceſſariā tali
actui. ꝑma ſcḋe. q. 109. ar. 23. ꝛ. 4.
ꝛ. 6. ꝛ de veri. q. 24. ar. 14. Et cuꝫ
dicit ibi ꝙ nō indigebat grā ha=
bituali ad bene moralr agēdū: ſꝫ
tm̄ ſpeciali auxilio dei hoc intelli
git de gratia habituali diſtincta
a iuſtitia originali ꝛ non ꝙ nuda

nō eis ſufficeret ad talia.

¶ Cōtra ſcḋam ꝯclōnē arguit ſic
a Grego. Primo hoc ē ꝯ Auguſtinū
i hiponoſticon rñſione tertia.

¶ Rñdeo. Ibi intendit Auguſt. ꝙ
alij hoīes idigēt duplici auxilio. ſ.
motiōe dei ſpāli ꝛ grā habituali:
nō aūt prim⁹ hō: qꝛ nō indigebat
alio dono habituali vltra id ꝙ ha
bebat a ſui creatione: ceteri vero
homines poſt ſui creationē indi=
gent duobus nunc dictis:

¶ Scḋo. Adā ſtante gñali influē=
tia dei aut potuit ſeruare manda
tum: ꝛ ſic habetur propoſituꝫ: aut
nō: ꝛ ſic nō peccauit.

¶ Rñdeo. Qꝺ non ſine ſpāli auxi
lio. Ad ꝓbōnē dꝛ eſt duplex impo
tentia. vna ex impꝼectiōe potētie
opatiue: ꝛ talis excuſat. alia ex nō
ꝯcurſu cauſe ſupioris cū ſcḋa. ꝛ ta
lis nō excuſat qñ cā ſcḋa ꝑſtat im
pedimentū cōcurſui cauſe ꝑme. ꝛ
ita fecit Adā ꝛ angelus malus.

¶ Tertio. homo pōt habere pꝼe=
ctam cognitionē ꝛ volitionē ſine
ſpeciali dei auxilio. ergo ꝛc. proba
tur añs. pōt cognoſcere deuꝫ eſſe
ſumme honorandum. ergo aut ſi
ne auxilio ꝛ ſic habem⁹ ꝓpoſitū:
aut nō ſine auxilio: ꝛ ſic de ſe ha=
bebit ignorantiam inuincibilem
reſpectu huius ꝛ nō peccabit hoc
omittendo. Item ſi homo nō poſ
ſet ſine auxilio: ſequit ꝙ hō nō eēt
conſiliari⁹ cum cōſilium nō ſit de
impoſſibili. Scḋa pars ꝑncipalis
añtis probat. ſi hō nō poſſet ſine
ſpāli auxilio elicere circa deū actū
dilectionis bonū moralr: talis a=
ctus eſſet ſupra facultatē hūane
nāe: cui⁹ oppoſitū habetur Deu
teronomi. 30. cap.

¶ Item. Habita notitia ꝙ deus
eſt ſumme amādus aut voluntas
elicit actum bonū: ꝛ ſic habet pro
poſitum. aut malū: ꝛ ſic omittere
illū actū amādi eēt bonū: qꝛ ceſſa
re a malo hꝫ rōnem boni.

¶ Rñdeo. Negatur antecedens.
Ad probationē dico ꝙ nō pōt de
ſe. Ad improbationē dico ꝙ igno
rantia / ſi dicat inuincibilis ſine
adiutorio ſpeciali dei: ſic negatur
falſitas conſequentis.

Ad iprobōnē q̄ dꝛ ꝙ talis igno=
rātia nō imputat homini: dico ꝙ
hoc eſt intelligendū de ignorātia
que nō eſt peccatū aut pena pec=
cati: talis aūt eſt iſta.

Ad aliam probationē negatur
cōſequētia: qꝛ homo lꝫ nō habeat
ex ſe ſed a deo animā ꝛ alia ꝑ que
pōt cōſiliari: eſt tñ in potentia ad
cōſilium quid ꝛ queadmoduꝫ ſm
oēs circūſtātias requiſitas ad bo
nitatē actus moralē agendū eſt.

Ad probationē ſecunde partis
antecedentis cōceditur ꝙ nō ſuffi
cit facultas humane nature ex ſe:
nec oppoſitū dicit ſcriptura: ſꝫ nō
excedit facultatē. i. nō repugnat:
non quod cum auxilio dei eliciat
talem actum.

Ad ſecundā eiuſdem dico ꝙ vo
luntas non adiuta ſpeciali auxi=
lio dei eliceret actum malum mo
raliter: qꝛ. ſ. non diligeret eū pro=
pter deū vel ſuper omnia: ſed pro
pter ſeipſum. Ad probationē ne=
gatur conſequentia: ſicut non va
let quando quis dat elemoſinam
indigenti propter vanam glo=
riam: ille actus eſt culpabilis. er=
go ceſſare ab illo actu eſt lauda=
bile. nec hoc fauet manicheo:
qꝛ ipſe volebat quod natura hu=
mana ꝑ omni ſtatu ſuo ſemꝑ fuit
determinata ad malū: ita vt non
poſſet vitare peccatū: ꝛ ꝙ hoc poſ
ſet ſibi nō ex vitio ꝯcto: ſed ex ipā
natura quadā ꝛ ſubſtantia mate=
riali ex qua dicebat naturam hu=
manā eſſentialiter eſſe cōpoſitā.

¶ Quarto. Ad faciendū bonum
actū moralr ſufficit potētia finita
cū ipſe act⁹ nō ſit infinitus. ergo non
requirit ſpeciale adiutoriū dei.

¶ Reſpōdeo. Quod ſufficit potē=
tia finita in cauſa proxima eliciti
ua illius actus: ſed requiritur mo
tio a priori cauſa infinita.

¶ Diſtictio. xxx.

CIrca.30.diſtinctionē queritur. Utrum defectus quos ſentimus in nobis ſint pena pro peccato Ade?

Cōcl'o. j. Mors ⁊ alij defectꝰ corporales ⁊ ſpūales vno modo ſunt pena et effectꝰ pcti: et alio mō ſunt nālēs homini. Pria ps ꝓbaꝭ. pma ſcđe. q.85. ar.5. Quia primū pctm̄ Ade remouit iuſtitiā originalē ꝓhibētē oēs defectꝰ cōſequētes naturā humanā tā ex parte anime ꝙ̄ ex parte corporis: ꝗ ⁊c. Scđa pars ꝓbaꝭ vbi ſupra. ar.6. ⁊ ſcđa ſcđe. q.163. ar.1. ad primū: ⁊.2. ſen. diſ.30. q.1. arti.1. Cuius ratio eſt. qꝛ illud eſt naturale alicui in ſe conſiderato quod ex principijs nature ſue non impeditis cauſaꝭ: ſed mors ⁊ huiuſmodi defectꝰ nati ſunt cauſari ex principijs humane nature non impeditis: ergo ⁊c.

Durā. l.30. di. 2. q.1. ❡ Cōtra ſecūdā partē arguit Durandus ꝙ homo nō ſit corruptibilis naturaliter eo ꝙ elemēta agāt adinuicē. Primo actio elemētorū nō eſt ratione ſuarū qualitatum cōtrariarū cū tales nō remaneāt in mixto: cū cōtraria nō ſint in eodē: nec vna qualitas agit in aliā ergo non cōtrariā. Puta calidum in humidū: qꝛ aut ageret in ipſuʒ vt in contrarium: ⁊ hoc non qꝛ nō ſunt ꝯtraria. Aut vt in ſubiectū ⁊ hoc nō. Tū qꝛ humidū nō eſt ſbm calidi. Tū qꝛ idē nō eſt rō agendi actione vniuoca ſuo ſubiecto: qꝛ ſubiectū eſſet in actu ex eo ꝙ habet talē formā: ⁊ in potentia ex eo ꝙ forma illi ſimilis in eo cauſaretur. Tum qꝛ nullū agēs corrūpit ſubiectuʒ in qđ agit niſi per accidens corrūpatur aliquid quod requirebatur ad ſubiectā exiſtētiā: ſed calidū non corrumpit aliquid ſine quo non poſſit eſſe humidū.

❡ Rñdeo. ꝙ in mixto remanēt elemēta virtualr. ſ. ꝙ̄tū ad qualitates ſuas: ⁊ ſic vna qualitas agit in aliā ſibi cōtrariā ⁊ etiā in nō contrariā. Ad probationē negaꝭ antecedēs. qꝛ due qualitates cōtrarie poſſunt eſſe in eodeʒ ſubiecto adequato: vt patet de malo. q.5. ar.5. ad ſextū. ⁊.4. ſen. di.44. q.1. ar.1. q.1. ad quartū. De veritate. q.8. ar.14. ⁊ hoc intelligiꝭ ꝙ remanent in eſſe remiſſo: ⁊ ſic in mixto ſunt qualitates ꝯtrarie: ex quarū actiōe pōt ſequi corruptio mixti. ſʒ ex regulatione per formā ſubſtantialem impeditur per tēpus corruptio mixti.

❡ Ad primam probationē ꝙ vna qualitas nō agat in aliā ſibi non contrariam dicitur ꝙ agit in eam tanꝙ̄ in ſubiectum: non ſic intelligiꝭ ꝙ caliditas ſit ſubiectiue in humiditate: ſed ꝙ idem ſubiectū eſt calidum ⁊ humidum.

❡ Ad ſecūdā negaꝭ cōſequentia. qꝛ calor nō ſolū agit actione vniuoca. ſcʒ cauſando calorē: ſed etiā equiuoce: vt puta rarefaciendo. ⁊ iō nō eſt incōueniēs ſi agit in propriū ſubiectū vt inſtrumētū alicuius forme ſubſtantialis extrinſece vel etiā intrinſece ipſi mixto. vt patet in mixtis viuentibꝰ in quibus calor vt inſtrumentū anime vegetatiue agit per totū corpus.

❡ Ad tertiam negatur minor. qꝛ calor conſumit humiditatem proprij ſubiecti inꝙ̄tum corripit denſitatem quā requirit humiditas ⁊ cauſat in eo raritatē illi incompoſſibilē. Ad quā raritatē ſequitur exhalatio humidi in toto vel in parte extra mixtum ⁊ ex conſequenti corruptio.

❡ Secundo. In mixto nō eſt principium actiuū ſue corruptionis: ergo non corrumpitur ex actione qualitatis elementaris. añs probatur. qꝛ corrūpiꝭ tm̄ a ꝯtinēte.

❡ Rñdeo. negaꝭ añs. Quia in oī qđ corrūpiꝭ eſt principiū actiuuʒ tanꝙ̄ qđ aut tanꝙ̄ quo: lʒ concurrat agens extrinſecū ſiue ſit celuʒ ſiue locus ꝯtinēs vel aliꝗd aliud: quod intendit vnam qualitatem mixti ⁊ remittit aliam: ⁊ qualitas illa intenta eſt principiū actiuum quo deſtructionis alterius qualitatis ⁊ ex ꝯñti ſbā: vt dicit Albertus quarto meteororū tractatu pͥmo ca.4. dicēs ꝙ calor inquātuʒ calor alterat: diſſoluit ⁊ ꝯgregat homogenea ⁊ diſgregat etherogenea: ⁊ calor inquantū eſt nālis hʒ virtutē formatiuā nature cuiꝰ eſt naturalis inquātū in eo ē virtus celi ⁊ motorū celeſtiū ⁊ forme illius nāe ꝙ̄ forma: vt ptʒ ī calore ſeminis qui figurat organa ⁊ ordinat membra. Et calor vt calor ꝯnaturalis ſimul digerit humidū ⁊ cōmiſcit ſicco: vt ſit ꝓportionatū forme mixti huius vel illiꝰ. nō enim hoc facit ſolū vt calor: qꝛ ſic reſolueret totū humidū: ſʒ inꝙ̄tū eſt etiā naturalis.

Cōcl'o. ij. Aliꝗ defectus in nos ꝑ originem venientes hn̄t rōnem culpe 2. ſen. di.30. ar.1. q.1. pma ſcđe. qō. 81. ar.1. de ma. q.4. ar.1.

Duran. ħ. qō. 2. ar.2. ❡ Contra arguit Durandus. Id qđ hʒ ꝓprie rōnē culpe eſt directe voluntariū: ſʒ id qđ cōtrahimus per originem nō eſt directe a nobis voluntarium. ergo.

❡ Rñdeo. ꝙ pctm̄ originale nō hʒ ⁊ ſtricte rōnē culpe: qꝛ nō eſt volūtarium volūtate ꝓpria nec directe volūtate aliena ſʒ ſolū indirecte. de malo. q.4. artic.1. ſcđo ſen. di.33. q.2. ar.1. ad ſcđm. Ex quibꝰ patet ꝙ peccatū originale minimum hʒ de voluntario. Scđo qđ peccatū diciꝭ equoce de originali ⁊ actuali. Tum qꝛ alia pctā cōſiſtūt in deordinatiōe actꝰ vl' omiſſionis. hoc aūt in deordinatione nāe. Tū qꝛ alia pctā ſunt volūtaria volūtate ꝓprij ſuppoſiti ī ꝗ ſūt. hoc aūt volūtate nāe ⁊ alieni ſuppoſiti. Tū qꝛ alia hn̄t rōnē culpe ex relatiōe ī ordīatiōis ī eis repte ad ꝓpriū ſbm. hoc aūt nō hʒ rationem culpe niſi ex relatione ad naturam vel ad ſuppoſitū extrinſecum. ſ. Adam.

❡ Scđo. Id qđ eſt proprie culpa eſt cōmiſſio vel omiſſio voluntaria. 3. de libero arbitrio. ca.4. ſed originale nō eſt huiuſmodi. ergo.

❡ Rñdeo. Maior eſt vera de alijs peccatis: ſed nō de originali cum peccatū dicatur equiuoce de eis. ⁊ ſic argumentū non ſequitur.

Cōcl'o. iij. Peccatū originale nō pōt dici ꝓprie habitꝰ poſitiuꝰ per modū qualitatis aut alicuius forme abſolute inclinatiuus ad malos actus. prima ſcđe. q.82. ar.1. Huiꝰ ratio: qꝛ peccatū originale eſt quedā habitudo aut ordo ad volūtatē primi parētis cū negatione habitꝰ poſitiui. ſ. iuſtitie originalis: ergo non eſt proprie actus.

❡ Contra arguit Grego. 1. Originale eſt cōcupiſcētia qua hō inclinaꝭ ad actualiter ꝯcupiſcēdū: ergo eſt habitꝰ. añs eſt Auguſtini ī libro de nuptijs ⁊ cōtra Julianū. lib.6. ca.28. ⁊ pͦ retractationū. c.15. ⁊ in multis alijs locis: ergo ⁊c. Greg. ħ ar.2.

❡ Rñdeo. ꝙ Auguſtinꝰ ſumit cōcupiſcētiā nō pro potētia cōcupiſcibili nec ꝓ aliquo actu eius: nec ꝓ aliquo habitu poſitiuo de gn̄e qualitatis. ſʒ pro quadā habitudine ad inordinate ꝯcupiſcendū. de malo. q.4. art.2. Ex quo ptʒ ꝙ cōcupiſcētia nō dicit id qđ eſt formale in peccato originali. ſʒ id qđ eſt māle: ⁊ ꝙ talis ꝯcupiſcētia nō eſt aliud ꝙ̄ ꝓnitas inferiorū viriū ad rebellādū rōni. vbi. ſ. ad.8.

❡ Et ſi dicaꝭ ꝙ Augu. dicit pctm̄ originale eſſe ꝯcupiſcētiā que eſt q̄litas. Rñdeꝭ ꝙ Aug. accipit q̄litatē pro omni eo qđ denominat aliud ſiue ſit poſitiuū ſiue ſit ꝓuatiuū. hʒ em̄ et multa alia noīa: vt pʒ. 2. ſen. di.30. in expoſitione lr̄e.

❡ Ex his pʒ ꝙ cū originale nō ſit habitꝰ diſpoſitiuꝰ nō opʒ querere cām ꝓductiuā talis qualitatis. ⁊ ſi qñ Aug. dicat ꝙ eſt cāta a diabolo dꝛ ꝙ intēdit diabolū fuiſſe cauſam infectionis carnis peccatorū parētū per modū remouētis pro=

hibēs: inꝗtū cōſuluit eis peccatū
ꝙ abſtulit iuſtitiā originalē ꝓhi-
bentē huiuſmodi cōcupiſcentiā.

Cōcl'o. iiij. In peccato
originali eſt
aliquid quaſi materiale. ſ. cōcupi
ſcētia habitualis: ⁊ aliquid quaſi
formale. ſ. ꝑuatio iuſtitie origina-
lis. prima ſcōe. q. 82. ar. 3. ⁊. 2. ſen.
di. 30. ar. 3. Et talis cōcupiſcentia
non dicit niſi habilitatē ad actus
inordinatos iuriū inferioꝝ ⁊ quē
dam reſpectū vel habitudinē vel
forte negōnē et nō aliqd poſitiuū
abſolutū. 2. ſen. vbi. ſ. ad primū. ⁊
ad hāc ꝯcupiſcētiā ꝑtinet ēt inor-
dinatio virtutis cogitatiue: ⁊ etiā
intell'ſ. ꝑma ſcōe. q. 82. art. 3. ad. 3.
Et ſic inordinatio volūtatis ē q̄ſi
formale in iſto peccato: ⁊ iordina
tio aliaꝝ viriū quaꝝ eſt extēdere i
ea q̄ ſunt ad finē eſt quaſi mãle.

Duran dus. h.

¶ Cōtra arguit Durā. peccatum
originale fuit volūtariū: ſꝫ nō niſi
ex eo qͦ incurrit indignitatē ha-
bēdi iuſtitiā originalē. ḡ talis in-
dignitas ſiue debitū quo dꝫ ea ca
rere eſt formale in hoc peccato.

¶ Rñdeo. Primo dicit̄ ꝙ peccatū
originale nō eſt ſolū carētia: ſꝫ pri
uatio iuſtitie quā homo debebat
habere in ſe ⁊ Adam debebat eā
tranſfundere in poſteros.

¶ Scōo dr̄ ꝙ illud peccatū fuit vo
luntariū ex eo ꝙ Adā elegit aliqd
cui erat incōpoſſibilis iuſtitia ori
ginalis: ⁊ ex hoc incurrit indigni
tatem habendi eam.

¶ Dicit̄ tertio ꝙ in pctō originali:
pͦ eſt rō defect9. Scōo eſt rō mali
qꝛ eſt ibi defectus boni debiti et
apti i eē. Tertio rō peccati: qꝛ ille
defect9 deordinat a fine effectiue
⁊ formal'r. Quarto rō culpe: qꝛ ta
lis defect9 eſt volūtarius eo mō q̄
dcm̄ eſt. Quinto rō meriti ⁊ deme
riti dignitatis ⁊ idignitatis: et ſic
pꝫ minorē eē falſaꝫ. carētia aūt ta
lis iuſtitie originalis ē a deo tāq̄
a nō īfluētē eā: ⁊ aīa hūana tāq̄ a
ponēte obſtaculū vel ſaltꝫ a ꝑnci
pio nāe. ſ. Adā: ⁊ ſi dicat̄ ꝙ itelligi
mus pueros ꝑmo eē idignos hr̄e
iuſtitiā originalē q̄ ꝙ ea careāt. ḡ
talis indignitas precedit.

¶ Rñdet̄ ꝙ duplex eſt indignitas
q̄dā eſt negatiua. i. nō dignitas: ⁊
talis ꝑcedit: ſꝫ nō eſt meritum nec
demeritū: qꝛ ēt lapis hoc mō nō ē
dign9. alia eſt idignitas ꝑuatiua:
⁊ talis nō ꝑcedit i puulo: nec i nāe
ꝓut eſt in illo. ſed ꝑceſſit in ꝑnci-
pio nāe. ſ. in Adā q̄ meruit ea ꝑua
ri in ſe ⁊ in poſteris ſuis: ⁊ illa ca-
rentia cū rel'one ad cām ꝓximā. ſ.
peccatū. Ade eſt peccatū. i. ꝓut eſt
volita ab Adam.

¶ Poſſet ēt dici ꝙ de rōne pecca-
ti originalis ſunt tria. Primuꝫ eſt
habitualis cōcupiſcētia. Scōꝫ eſt
carētia originalis iuſtitie debite i
eē. Tertiū eſt ꝙ iſta duo cāta ſint
ex idignitate ꝑmi parētꝭ ꝑ motio-
nē gñatōis ſit̄ cū natura trāſfuſa.

¶ Scōo pctm̄ originale nō ē act9
trāſfuſus ab Adā i nos: cū hoc ſit
impoſſ'e. ḡ eſt pena cū reatu: qꝛ tm̄
hoc tranſfuſum eſt in nos.

¶ Rñdeo. Qͦ nō ſolū act9 volūta-
tis inordinat9: nec ſolū pena cum
reatu fuerūt pctm̄ in Adā: ſed ēt
pena cū rel'one ad actū iordinatū
vt effect9 ad cāꝫ: ita ꝙ reat9 nō ſuf
ficit ad ꝯſtituēdū peccatū origina
le: nec pena cum reatu niſi ex rela
tione eoꝝ ad pctm̄ actuale Ade: ⁊
iō ſil'r pctm̄ origiāle in paruulo ē
pena cū rel'one ad illud peccatuꝫ.
prima ſecūde. q. 82. ar. 4. ⁊. 2. ſen.
diſt. 31. q. 1. articu. primo.

¶ Diſtīctio. xxxi.

Frater Iſidor9 mi'lenſis.

Circa di. 31. queritur.
Utrum peccatū ori-
ginale ſit ſubiectiue
in carne?

Pro q̄one ſit pri
ma conclo.
Caro nō eſt ſbtum peccati origīa
lis ſed aīa. Hanc ꝓbat. s. Tho. pri
ma ſecunde. q. 83. arti. pͦ. Hui9 rō
eſt. Id eſt ſbm peccati originalis:
quod poteſt eſſe ſubiectum culpe.
Sed caro non poteſt eſſe ſbtum

culpe: ſed anima. ergo.

Cōcl'o. ij. Peccatum ori
giale prius eſt
ſubiectiue in eſſentia anime q̄ in
eius potētijs. Hāc ponit. s. Tho.
vbi ſupra. ar. 2. Ratio eſt. Anima
ſm̄ illud ſui eſt primū ſbtū pecca
ti originalis: qͦ ꝑmo attingitur
ꝑ originē vitiatā. Sed eētia aīe
eſt hmōi: ḡ ſm̄ eſſentiā ſuā ⁊ nō ſꝫ
ſui potentias. ergo.

Durandus. l. 2 di. 31. q. tertia.

¶ Contra hanc ſcōaꝫ arguit Du-
rādus pͦ. Iuſtitia originalis fuiſ
ſet in voluntate principal'r vel in
virib9 ſenſitiuis vel in vtroq;: ḡ
⁊ peccatū originale: qͦ eſt ei9 pri
uatio. pꝫ ꝯña. qꝛ priuatio ⁊ habi
tus habēt fieri circa idē. añs ꝓba
tur. Rectificatio eſt i rectificatis.
Iuſtitia vero originalis ē rectitu
do volūtatis ad deū ⁊ ad debitaꝫ
ſubiectionē viriū ſenſitiuaruꝫ ad
rōnem. Et ſic large accipit̄. Uel ē
ſola ſubiectio viriū ſenſitiuaꝝ ad
rationē: ⁊ ſic ſtricte accipit̄. ergo.

¶ Rñdeo. Iuſtitia origīalis ſemꝑ
includebat grām gratū facienteꝫ
que ſubiectiue eſt in eſſentia aīe:
vt ponit. s. Tho. dͤ malo. q. 4. ar.
ſcōo. ad ſecundum.

¶ Dico quoq; ꝙ iuſtitia origīalis
magis importabat rectitudinem
voluntatis q̄ viriū ſenſitiuaruꝫ:
vt prima ꝑte. q. 95. ar. primo.

¶ Scōo arguit cōtra rōnem. Ori-
ginale peccatū contrahit̄ ex vnio
ne anime ad corp9: ergo nō opꝫ
ꝙ prius ſit in eſſentia vnita: ſꝫ po
tius in voluntate vel potētijs ſen
ſitiuis que vnionem ſequuntur.

¶ Rñdeo. negat̄ ꝯña. qꝛ potentie
anime nō vniunt̄ carni ſꝫ eētia.
Unde ſi peccatuꝫ originale nullo
modo eſſet in eſſentia ſꝫ in poten
tia nō contraheret̄ ex vnione ad
carnem. de malo. q. 4. ar. 4. Inde
peccatū originale dicit̄ peccatum
nature: qꝛ īficit primo illud quod
ꝑtinet ad nāꝫ q̄ id qͦ pertinet ad
perſonā: ⁊ prius naturā q̄ accidē
tia nāe. de malo vbi ſupra. Quib9
tertia inſtantia ſoluitur. Durādi.

¶ Tertio arguit. ꝙ inclinat ad
actū: imediatius reſpicit potētiaꝫ
q̄ nām. ſed originale eſt hmōi. Ex
hoc em̄ ſenſus ⁊ cogitatio hoīs ꝓ
na ſunt ad malum. Ge. 8. ergo.

¶ Rñſio. Natura iclinat ad actū
pricipali9 tanq̄ qͦ potētia tanq̄
quo. s. Tho. vbi ſupra ad tertiuꝫ.
ideo falſa eſt maior.

Conclo. iij. Peccatum
originale
cauſat̄ in aīa virtute ſeminis in
fecti vel a carne infecta. de malo.
vbi ſupra ad ſextū ſeptimū nonuꝫ
decimū duodecimū. Itē. prima ſe
cunde. q. 81. ar. pͦ. Itē in ſcōo ſen.
di. 30. q. ꝑma. ar. 2. ad tertiū q̄rtuꝫ
⁊ q̄ntū. Ratio eſt. peccatū ꝯtractū
per originē cauſat̄ in aīa eius vir
tute qͦ trahit̄ ꝑ originē. Sꝫ ſemē
vel caro infecta eſt hmōi. ergo.

Durandus vbi ſupra. q. prima.

¶ Contra arguit Durādus. Que
cunq; ſunt ſimul ordine nāe, vnū
nō eſt prius infectū q̄ aliud. Sed
aīa ordine nāe ſimul eſt vnita ma
terie ⁊ caro eſt caro: ergo caro nō
eſt prius infecta: ⁊ per ꝯñs animā
inficere non poteſt.

¶ Rñdeo. dico pͦ. ꝙ aīa ſimul tē-
pore vnit̄ māe ⁊ caro eſt caro: nō
tñ ſimul nā: qꝛ dat prius eſſe ſub-
ſtantiam q̄ corporeum ⁊ eſſe aīal
q̄ hoīem. Unde nihil ꝓhibet car-
nem in eſſe carnis ꝑcedere aīam
rōnalem vt rōnalis eſt: ⁊ ſic prius
infici aīam rōnalē vt rōnalis eſt.

¶ Dicit̄ ſecundo ꝙ illa infectio nō
eſt per inductionē alicuius abſo-
luti poſitiui in anima: ſꝫ per ꝑua
tionē illi9 originalis iuſtitie: que
debebat eſſe i anima. ſicut imꝑfe
ctio māe eſt cauſa imꝑfectiōis for
me. Et hec infectio dꝫ potius dici
corporalis q̄ ſpiritualis. Cū quo
ſtat ꝙ in carne etiā ſit virt9 ſpiri-
tualis hñs eſſe intentionale: cau-
ſatiua peccati origīalis i anima:
ſicut in terra ē forma artis. Sub-
iectiue ꝯo talis virt9 erit in ſemīe
pr̄is nō matris neq; in carne filij.

¶ Et licꝫ aliqñ. s. Tho. al'r ſenſerit
oppoſitū: tñ tenuit i ſumma tāq̄

ꝓbabilius.ſ.ꝙ aīa cōtrahit originale peccatū a ſemine tanq̄ a cā efficiēte inſtrumētali ⁊ nō carne quā informat niſi reſultatiue ⁊ ꝑ modum ſequelle.

¶Scđo arguit. Proprietates materie nunq̄ redundāt i formā nō eductā de potētia mãe. vt eſt aīa rōnalis niſi quo ad operationē in qua cōmunicat cū corꝑe ſubiectiue vel obiectiue. ergo.

¶Rñdeo. Proprietates mãe non redundāt in aīam poſitiue: ſ; bene ꝑ quandā neceſſariā ſequelā: nō ſolum q̄tu; ad operationē: ſ; etiā quantu; ad multa alia: vt. s. Tho. dicit pͥa prime. q. 85. art. 7. ⁊ primo ſen. di. 8. q. 5. ar. ſcđo.

Sco. in 2. di. 32. q. pma. ¶Contra eandē arguit Scotus. ꝓbando ꝙ caro que ſeminat̃ non inficiatur in ſeminatiōe ex libidine vel feruore prio. Semen nūq̄ fuit animatu; anima patris: igit̃ nunq̄ contraxit ab ea.

¶Confirmat̃. Tum qꝛ Anſelm⁹. de cōceptu virginis capl'is. 6. ⁊. 7 dicit ꝙ nō magis eſt ſemen īfectū q̄ ſputu; vel ſanguis. Tum qꝛ ſemen trāſmutatur ꝑ; diuerſas formas ſbales anteq̄ fiat ex eo corpus organicū. Tum qꝛ miraculoſe formatus de carne digiti tm̄: cōtraheret peccatū originale: qđ eſt cōtra Anſelmū vbi ſupra ca. 19.

¶Rñdeo. negat ꝯña. Quia ſemē dicit̃ infectū non poſitiue: qꝛ. ſ. ī eo eſt aliqua q̄litas poſitiua cauſata ab aīa ſeminātis ſ; ꝓuatiue: qꝛ. ſ. ī eo eſt virt⁹ generatiua ꝓductiua nature humane cū defectu originalis iuſtitie. Eſt aūt illa ꝓuatio virtus in ſemine exiſtēs qualitas intentionalis nō habēs eſſe ratū: fixum et reale.

¶Dico pariter ꝙ nō plus valet iſta ꝯña q̄ iſta. Semen nunq̄ fuit animatū: ergo nunq̄ habuit vel accepit ab anima ſemiṅātis virtute; traducēdi nãm humanā. qꝛ ſufficit ꝙ cauſa inſtrumētalis ꝯtineat in quadā virtute intētionali ſimilitudinē forme: non autem actu.

¶Ad cōfirmationē dicit̃ ꝙ ſemē nō eſſe magis infectum. intelligit Anſelm⁹ in ſectiōe peccati actualis nō aūt originalis. Cu; in eo ſit peccatū originale in virtute ſicut in cā inſtrumētali: quo mō intelligo. s. Tho. de malo. q. 4. ar. 3.

¶Ad cōfirmationē pmā; dicitur ꝙ procedit ex falſa imaginatiōe Scoti. ſ. ꝙ infectio peccati originalis ſit in ſemine de quo format̃ prolis corpus: qđ format̃ ex ſemine materno. ſed dicimus ꝙ eſt in ſemine paterno: qđ nō trāſmutat̃ per diuerſas formas ſubſtātiales ad hoc ꝙ formetur corp⁹ prolis. Poſſet tn̄ dici ꝙ talis eſt in ſemine paterno ſicut in cauſa iſtrumētali. in materno vero ſicut in potētia paſſiua vl' cauſa materiali. Et in tali mã nō in ordīe ad quācūq; forma; indifferēter: ſed in ordine ad animam rationalem tm̄.

¶Ad cōfirmatione; ſcđam dicit̃ ꝙ format⁹ de carne digiti non cōtraheret originale: quia defectus reperti in tali homine nō haberēt rationē culpe. Talis. n. nō acciperet naturā ab Adā effectiue: ⁊ ita nec illos defect⁹. De hoc. s. Tho. pma ſcđe. q. 81. ar. 4. ⁊ in preſenti di. ⁊ de malo. q. 4. ar. 7.

¶Sciēdū ꝙ ſi quis purgatus ab originali moreret̃ ⁊ reſurgeret vt Lazarus: fomes in eo reptus nō haberet rōnem originalis: qꝛ q̄tū ad id qđ abſolute dicit fomes ex principiȷ̄s nature cōſequit̃. ſ; q̄tū ad id qđ dicit ꝓuatiue ꝑtinēs ad culpā originalē cauſat̃ inſtrumentaliter a ſemīe patris: vt. s. Tho. in preſenti diſtin.

¶Arguit quoq; idem ꝓbando ꝙ caro pueri nō maculet animā in inſtāti infuſionis. Primo eni; ſeq̄tur vnum difficile ad ſaluandū. ſ. ꝙ in cāus totalib⁹ equocis eēt circulatio. Nam anima inficit carnem et caro animam. Scot⁹ vbi. s.

¶Scđo ſequitur ꝙ intellect⁹ ſit imaterialior q̄ voluntas que ſm̄ te imediate tranſmutat̃ a corꝑe.

Intellect⁹ eīn non pōt moueri a phātaſmate corporeo niſi mediāte intellectu agente.

¶Tertio ſequit̃ ꝙ originale pri⁹ eſſet in eſſentiā: qđ eſt falſu;: qꝛ in eſſentia: vt ſit non eſt natum eſſe peccatum.

¶Rñdeo. negant̃ ſequele. Ad ꝓbationē primā dꝛ ꝙ caro nō maculat animā effectiue aliq̄d iprimendo ſed defectiue: ſicut ſubiectū indiſpoſitū dꝛ maculare forma;: qꝛ nō recipit̃ ſm̄ ſuam puritatem et virtutē: ⁊ ꝙ vtraq; nō eſt cā totał nec eodē mō cāns. Nam aīa Ade fuit cā principalis infectionis carnis. Caro vero nō eſt cā principalis ſ; inſtrumētalis mota ab Adā. Item anima Adē in ꝓprie carnis infectione fuit cā totalis: in reliquorū carne partialis. Quare circulatio ibi nō eſt: quā inaniter ꝑtinuit arguens.

¶Ad ꝓbationem ſcđe ſequele dicit ꝙ potentia pure corporalis poteſt imutare ta; voluntatē q̄ eēntiam anime defectiue ⁊ partialr̄ ⁊ inſtrumētalr̄: quo mō phātaſma imutat poſſibilem intellectum.

¶Ad ꝓbationē tertie dicit̃ ꝙ in eſſentia aīe non pōt eſſe culpa actualis ſ; culpa originalis dicens priuationē perfectionis ꝑficiētis eſſentiam ⁊ potētias aīe. item poteſt eſſe in potentiȷ̄s.

¶Arguit ad idē ſcđo. qꝛ nō videt̃ quare primus hō potuit actu ſue volūtatis īficere carnē ſua: q̄n etiā ſcđs ⁊ terti⁹ poſt eum poſſint.

¶Rñdeo. Caro Ade habebat aliquā ꝟtutē ſupnãle; q̄ poterat tolli ꝑ pctm̄. Talē aūt virtutem carnes ceterorū nūq̄ habuerunt. de hoc. s. T. in pn̄ti. di. q. 1. ar. 1. ⁊ diſ. 33. q. 1. ar. 1. ad. 3.

¶Eſt ḡ ſm̄ ſniam. b. Th. in ſemine paterno ꝟtus q̄dā intētiōalis traductiua defectuu; ī carne ⁊ in aīa prolis. In carne q̄de; cū rōne pene. In aīa vero cū rōne culpe ⁊ pene ⁊ reatus pene eterne. Et hoc totū ꝓcedit ab Ada; ſicut a cauſa efficiēte principali remouēte ꝓhibens: a ſemine vero ſicut a cauſa inſtrumentali.

¶Aduerte. ꝙ quicq̄d ſenſerit. s. T. in. 2. mēs ſua vltima fuit: ꝙ cū dicit caro inficit aīam: intelligit̃ nō de carne cui ꝓprie vnit̃ aīa: ſ; de carne patris vel de ſemine carnali. pma ſcđe. q. 81. ar. 4. ad ſcđ;. Et hec de queſtione ſufficiant.

¶Diſtin. xxxij.

Frater Iſidor⁹ mēſis

Irca. 32. diſ. querit̃. Utrū oēs aīe hūane ab origine ſint eq̄les?

Pro qōne ponit̃ talis ꝯclo. In animabus rōnalib⁹ ſunt diuerſi gradus eiuſdē tamen ſpeciei. Hanc ponit. s. Tho. hic. q. 2. ar. 3. Itē primo ſen. di. 8. q. 5. ar. 2. ad ſextū. Itē prima pte. q. 85. art. 8. Ratio eſt. forme naturalr̄ ꝓportionate ſuis ſuſceptiuis ſm̄ ineq̄litatē ſuſceptiuoꝝ: habēt inequalitatē inter ſe. S; anime humane ſunt hmōi forme recepte in ſuſceptiuis inequalibus: ⁊ inequaliter diſpoſitis: ergo ⁊c.

Durand⁹ ¶Cōtra concluſionē arguit Durandus. Inequalitas animarum aut itelligit̃ ſm̄ gratuitas ꝑfectiones: ⁊ ſic veꝝ eſt animas eē ineq̄les: ſicut p; de anima xp̄i Ade et Eue. Aut intelligit̃ ſm̄ ꝑfectiones naturales. Et he ſunt duplices: eſſentiales vel eſſentiā cōſequentes. que ſunt ēt duplices. Cōes. ſ. toti cōpoſito ſicut ſunt potētie vegetatiue vel ſenſitiue. ⁊ ad hunc ſenſu; etiā cōceditur inequalitas animarū. Uel proprie ipſi anime vt ſunt intellectus ⁊ volūtas. Et hoc eſſe nequit ſine equalitate eſſentiarū. Qđ ꝟo inequalitas eēntiarum in formis eſſe nequeat arguit ſic. In q̄buſcūq; formis eiuſdem ſpeciei eſt dare ꝑfectius ⁊ imperfecti⁹ eſt dare magis ⁊ minus ꝓprie dicta. 7. phy. S; in aīabus eſt dare ꝑfecti⁹ ⁊ imꝑfecti⁹ ſm̄ eēn Ter. cā. 29.

Cap. de ſba.
Duas formas eiuſdez ſpẽi eſſe ineq̃les pōt tri= pl'r itel= lige.

etiã: ꝙ magis ⁊ minꝰ: ꝙ vnꝰ hõ erit magis homo ꝙ̃ alius. qꝺ eſt ꝯtra Phm in p̃dicamentis.

¶ Rñdeo dico pᵒ. ꝯceſſis his q̃ in argumento ꝯcedunt ꝙ duas for= mas eiuſdez ſpẽi eſſe ineq̃les quo ad ſuas eẽntias pōt itelligi tripl'r Pͥo mõ q̄ vna hz pl'es ptes di= uerſaꝝ rõnũ eius eẽntiã ꝯſtituen tes ꝙ̃ habeat alia: vtputa aliꝺ ge nus vel aliã d'riaz. Scꝺo mõ quia vna illaꝝ cõſtituta eſt ex pluribꝰ ꝑtibus eiuſdẽ rõnis ꝙ̃ alia: q̃ mõ Scotiſte ⁊ Okaniſte ponũt inten ſionẽ ⁊ remiſſionẽ in accñtalibus formis. Vterq; hoꝝ ſenſuũ falſus eſt. Tertio mõ q̄ vna dat ꝑfectiꝰ eſſe ſbale ꝙ̃ alia: ⁊ magis actuat ſbm ⁊ magis ab eo ꝑticipat: q̃ ꝑti cipatio eſt ipm eſſe qꝺ dat: ⁊ ꝯñr dr ineq̃lis ſm eſſentiã. i. ſm aliq̃d adherẽs eẽntie ⁊ ꝙ eſt actus eẽn= tie. Et hũc credo eſſe intellectum beati Thome in hac materia.

¶ Dico ſcꝺo ad formã argumenti negãdo maiorẽ: q̄ ad magꝭ ⁊ mi= nus aliq̃d ãpliꝰ exigit ꝙ̃ ꝑfectiꝰ ⁊ iꝑfectiꝰ. ſ. ꝙ talis forma poſſit ſbz ſuũ ꝑficere plus ⁊ minꝰ ⁊ eidẽ dat diuerſa eẽ ſucceſſiue: quoꝝ vnũ ſit alio ꝑfectiꝰ. qꝺ tñ ꝯtigit i forã accñ tali de hoc. s. T. 1. 2. q. 52. ar. 1.

Suſci= pere ma gis ⁊ mi nus pōt accipi dupl'r.

¶ Dico tertio ꝙ ſuſcipe magis et minꝰ pōt accipi dupl'r ꝓprie: adq; reqrunt tria. primũ ꝙ forma talis ihereat ſuo ſbo diuiſibil'r. ſcꝺz qꝺ poſſit illi dare diuerſa eẽ. tertiũ ꝙ ſbm ꝑticipãs eã hẽat aliũde ſpẽz ꝙ̃ ꝑ eã. ſcꝺo pōt accipi large ꝑ ꝑfe ctius ⁊ imꝑfectiꝰ ꝑticipari formã in ſbo. Et ad hũc ſenſuz pōt cõce= di ꝙ forma ſbalis eadẽ in ſpecie ſuſcipit magis ⁊ minus: nõ autez eadẽ in numero. qꝺ etiã a Scoto ꝯcedit octauo met. q. 1.

¶ Nec ſequit ꝙ vnus hõ magis diceret homo ꝙ̃ aliꝰ: q̄ talia noĩa iportãt nãz ſpecificã in eſſe q̃dita tiuo ⁊ ſpecifico: ⁊ ꝯ̃trũ ad tale eſſe: forma nõ ſuſcipit magis ⁊ minus Poſſent tñ fingi aliq̃ noĩa in gñe ſbe: q̃ p̃dicarent cũ magis ⁊ minꝰ q̄ ſignificarẽt participationẽ for me a ſubiecto ⁊ nõ formã in ſe: vt forte talia nomina animatus: hu manatus: ⁊ ſimilia.

¶ Ad idẽ arguit. Diſpõnes mãe nõ redũdãt in formã nõ eductã d̃ potentia mãe. ergo ⁊c.

¶ Rñdeo. Negat añs: q̄ redũdãt in oẽm formam vnibilem ⁊ mãe proportionatam.

Hẽric⁹.

¶ Cõtra eãdẽ arguit Hẽricus. 3. quoli. q. 5. forma pure ſpũalis nõ vnibilis mãe: vt eſſentia ãgeli in eadẽ ſpẽ: nõ ſuſcipit magis ⁊ mi= nus. ergo nec forma pure ſpũalis materie vnibilis. Antecedens eſt phi octauo meta. dicẽtis de eiſdẽ ſubſtãtijs. queãdmodũ in nũero nõ erit magis ⁊ minꝰ: nec in ſub= ſtãtia que eſt quaſi forma: niſi ſit ſubſtantia: que ſit cum materia. ꝯña probat. Totũ enim eſſe ſpẽi in quolz ſuppoſito aĩe ꝯſiſtit: ⁊ q̃lz aĩa nõ aliud ꝙ̃ ipa ſpẽs eẽ videt.

text. hic

¶ Rñdeo. Dicit primo ꝙ auctori= tas phi falſe ⁊ varie exponit. Naz loq̃t ibi gñal'r de oĩ ad hũc ſenſuz ꝙ nulla forma quãtũ ad id qꝺ eſt de rõne forme: aut quãtum ad eẽ q̃ditatiuũ recipit magꝭ aut minꝰ ſz tñ forma ſubſtãtialis pōt ſuſci pere magis ⁊ minus quãtũ ad eẽ ꝙ dat ſubiecto. prima ſcꝺe vbi ſu pra ⁊ octauo meta.

¶ Dicit ſcꝺo ꝙ ꝯñtia eſt falſa. ⁊ ꝙ aĩe hñt nãlem habitudinẽ ad cor= pora penes que diſtinguunt: iꝺ aliud eſt anima humana: aliud ſpecies humana.

Bernar dus de gãnaco in impu gnatiõe tertij q̃= lib. Go= dofredi q. 5.

¶ Cõtra eãdẽ arguit Bernardus de gãnaco. ꝓbando ꝙ nõ ſit vna aĩa nobilior alia in ſubſtãtialibꝰ neq; quãtũ ad pertinentiam ad ſpẽz neq; quãtũ ad ꝑtinentiaz ad indiuiduum: ⁊ ꝙ pariter anima chriſti quãtum ad illa nõ ſit nobi lior ceteris.

¶ Ad que rñdetur ꝙ male accipit exceſſuz vnius aĩe ſuꝑ aliam. non eñ eſt ꝑ ꝑ alietatẽ partiũ alteriꝰ aut eiuſdẽ rõnis: ſed tñ ꝑ ꝑ exceſ= ſum eſſe vnius ad exceſſuz eſſe al

terius

terius. Et hoc intendit. s. Thom. in preſenti di. arti. vltimo ad pri= mum. quomodo aĩa quoq; chriſti excedit alias ⁊ hec de queſtione dicta ſufficiant.

¶ Diſtin. xxxiij.

Frater Iſidorꝰ mlenſis

CIrca diſt. 33. querit. Vtrũ peccato origi= nali debeatur pena ſenſibilis.

Pro hac q̃õne ſit hec pri ma concluſio. Priuatio diuine vi ſionis eſt ꝓpria ⁊ ſola pena pecca ti originalis. Loquẽdo de penis formaliter inexiſtentibꝰ aut inhe rentibꝰ ꝑſone. Qꝺ dico ꝓpter car ceralem paruulorũ incluſionez: q̃ lz ſit pena: eſt tñ extrinſeca nõ aũt intrinſeca: nec itrinſecã cauſans Hanc ponit. s. Tho. hic. q. 2. arti. primo. item de malo. q. 5. ar. 2.

¶ Ratio eſt. Peccato nãli ⁊ nõ ꝑ= ſonali debet pena nãe nõ ꝑſone. Sed peccatũ originale eſt pecca= tum nãle nõ ꝑſonale: priuatio ṽo diuine viſionis ẽ pena nãlis pena ṽo ſenſus eſt pena ꝑſonalis. igit peccato originali debet prima pe na non aũt ſecunda.

Grego. l. 2. diſt. 30.

¶ Cõtra hanc cõcluſionẽ arguit Gregorius de Arimino ꝓbans ꝙ Auguſtinꝰ ſenſerit oppoſitũ. pͥo in lib. de fi. ad Petrum. cap. 27. di cens paruulos ſine baptiſmo de= cedẽtes: ignis eterni ſupplicio eẽ

An pue ri dece= dentes cum ori ginali: puniantur pẽa ignis.

puniendos. conſtat aũt ꝙ pena ignis eterni eſt pena ſenſus: de q̃ pñs currit queſtio.

¶ Si dicat: vt ait. s. Th. de malo. q. 5. ar. 2. ad primũ. ꝙ noĩe tormẽ ti ⁊ ſupplicij ⁊ gehẽne ⁊ cruciatus vel ſi quid ſil'e in dictis ſanctoruz inueniatur eſt large accipienduz ꝓ pena: vt ponat ſpecies ꝓ gñe: iꝺ ſũt ſancti tali mõ loq̄ndi vſi ſunt vt deteſtabilẽ redderẽt errorem pelagianorũ: qui aſſerebãt in par uulis nullũ eſſe ꝓctm: nec eis ali quam penã deberi.

¶ Cõtra. Pͥo ſequit ꝙ Auguſti= nus eximius extirpator errorum dixiſſet falſum ⁊ nõ ꝯſonũ fidei eẽ firmiter credẽduz: ad errorẽ extir pandũ. qꝺ eſt incõueniẽs.

¶ Secũdo q̄ in illo libro ꝯtra nul lum errorẽ procedit: ſed tñ ponit 40. canones fidei.

¶ Cõfirmat. Tum q̄ huius regu le oppoſitũ nullibi iuenit ab eccle ſia determinatũ nec in ſacra ſcri= ptura p̃dicatũ. ꝙ ꝓprie ⁊ nõ large vel exceſſiue loquutus eſt. Tũ q̄ non eſt veriſimile ꝙ fidei regulas ſub metaphoris tradidiſſz: ⁊ maxi me vnã ſolã. Tũ q̄ ſil'r ⁊ ſemel exp̃ mit penã taliũ pueroꝝ: ⁊ demonũ ⁊ adultoꝝ. ⁊ ſic pariter aliꝰ dicere poſſet ꝙ ex illis verbis nõ poſſet haberi ꝙ diabolus aut alij non patiantur penã ſenſus.

¶ Rñdeo. Negat ſequela. Quia dictum. b. Auguſtini ſane intelle ctum verum eſt.

¶ Ad ſcꝺm dr ꝙ oĩa dicta a. b. Au gu. in illo libro fuere ad excluden duz errores potiſſime q̃ circa ſua tẽpora pulularũt: cuiuſmodi erat error pelagianorum.

¶ Ad primã cõfirmationẽ dr ꝙ lz nec ab eccleſia nec a ſacra ſcriptu ra habeat expreſſe oppoſitum il= lius: tñ ex dictis ſacre ſcripture et doctorũ eccleſie apparet ꝙ dicta ſ. Auguſtini ⁊ aliorũ ſanctoruz in hac mã: ſunt intelligenda modo quo dictum eſt. Tum q̄ chriſtus vbicũq; loquit de pena ſenſus re probis inferenda ſemꝑ premittit aliquid pertinẽs ad eorũ culpas actuales: vt pz Matth. 25. Idem Paulus ſcꝺe ad cor. q̃nto. Ipſe q̃z Auguſtinus in pleriſq; locis te= ſtatur deum illis ſolis redditurũ dãnationem eternã: qui ſponta= nea delicta incurrerunt. vnde ⁊ re citatur i decretis. 23. q. 4. ca. Na= buchodonoſor.

¶ Ad ſcꝺaz cõfirmationẽ dr ꝙ nõ eſt mirum ſi. b. Auguſti. in regu= lis fidei aliquas locutiões meta= phoricas interſerat: cum chriſtus i doctrine fidei parabolice loq̄re=

P. ſon. ſuꝑ. 2.

ſen. Jo. cap.

tur:nec ſolū in vna regula: immo
in alijs eiuſdē libꝛi. ſimili mō lo=
quēdi vtitur:vt pꝫ aduertenti.
¶Ad tertiā cōfirmationē dicitur
ꝙ Auguſtinus nō ſemꝑ loquitur
ſimul de adultis ⁊ paruulis. Ait
eñi ibidē. oīs hō q̄ in hoc ſeculo vſ
ꝗ ad finē iniq̄tatū delectatione ⁊
coꝛdis obduratione ꝑmanſerit:ſi
cut hic eū noxia criminū delecta=
tio tenuit ſic eū ſine fine noxia pe
na tenebit. ecce ꝙ dicit noxia pe=
na .i. ſenſibilis.
¶Scd̄o ꝓncipalr̄ oñdit. b. Augu=
ſtinū fuiſſe p̄fate ſentētie ī hippo
noſticon reſponſione quinta con
tra pelagiū. Tum qꝛ ibidē dicit
ꝙ alienꝰ a fide ſupplicia experie=
tur eterna:experiētia aūt ſuppli=
cij:ſine cruciatu ⁊ pena ſenſus nō
intelligunt̃. Tum qꝛ ſm̄ eum qui
liber eſt in regno celoꝝ vel gehē=
na per quā moꝛs ſecūda cruciatu
durabilis ſemper ⁊ vbi fletus et
ſtridoꝛ dentium intelligit̃. vbi cō
cludit eſſe infantes baptizatos.
¶Reſpondeo. Dico pꝛimo ex di=
ctis Auguſtini cōtra pelagiū con
cludi ꝙ receptaculū taliū paruu=
loꝝ erit vna pars īferni tenebꝛo
ſa ⁊ igni infernali vicina:quā vo=
cat ignem eternū ſupplicium:cru=
ciatum cū adiunctiōe pene dāni.
¶Dicitur ſcd̄o ꝙ ſi Auguſtinꝰ ex
intētiōe pꝛoponebat loqui de pe=
na ſenſibili:tunc opoꝛtet dicere ꝙ
loquitur de paruulis nō baptiza
tis:⁊ ita paruuli: vt tñ vſum ha=
buerint rōnis ⁊ credere ſi vellent
potuerint:vt patet ex illis verbis
cū dicit:iuſti in regno patris erūt
ſimul cum chꝛiſto: iniqui in igne
eterno ꝑato diabolo ⁊ āgelis eiꝰ.
¶Tertio. Oñdit idē in ſermone
de baptiſmo paruuloꝝ intēdiſſe
b. Auguſtinū:qꝛ dicit ꝙ in iudicio
Chꝛiſti oēs erūt ad dexterā vel ſi=
niſtrā:nec erit locus mediꝰ:ergo
paruuli ibunt in ignē eternū.
¶Reſpondeo. Auguſtinꝰ per illa
verba intelligit generalr̄ omnem
penam ſiue dāni ſiue ſenſus : vel
loquit̃ de paruulis habētibꝰ vſū
liberi arbitrij. Alij .n. paruuli non
erūt ꝓpꝛie in ſiniſtra:qꝛ eis nullo
mō pn̄t adaptari vituperationes
que xp̄s dicturus eſt ſꝫ euāgeliū
illis. Tū qꝛ eē in ſiniſtra ſm̄ glo=
ſas allegatas a. s. T. Matth. 25.
eſt habere mala opa. Tū qꝛ ea q̄
ibi dicunt̃: vt pꝛobat. s. T. ſm̄. b.
Gregoriū intelligunt̃ de fidelibꝰ
dānādis:nō de infidelibus.
¶Confirmant̃ pꝛedicta. Tum qꝛ
b. Auguſtinꝰ ex intentione cōtra
pelagianos videt̃ pꝛobaſſe hm̄oi
infantes penā ignis ⁊ cruciatum
pati ⁊ nō tm̄ penam dāni. Tum qꝛ
nec ſm̄ Auguſti. nec ſm̄ aliū eun
dem referentē:legi ꝙ patiant̃ ſo=
lam penam dāni. Tum qꝛ in pꝛin
cipio quarti ca. Enchiridion vult
b. Auguſtinꝰ ꝙ oēs non liberati a
maſſa peccati ꝑ Chꝛiſtū reſurgēt
cum carne vt in illa patiant̃.
¶Reſpondeo. Illud dictū intelli
gitur de paruulis habētibꝰ vſum
rōnis:vel dicēdū ꝙ erunt in igne
quātum ad circūdationē ⁊ inclu=
ſionem paruuloꝝ a tali igne vel
vicinitatē ad talem ignē. pn̄t aūt
dici pati penā. pꝛimo qꝛ carebunt
diuina viſione. ſcd̄o qꝛ in viliſſimo
loco detrudent̃. tertio qꝛ erūt vici
ni viliſſime ſocietati:⁊ ſi q̄d aliud
ad pꝛedicta dici pōt.
¶Ad ſcd̄am confirmationē dicit̃
ꝙ ex verbis Auguſtini ⁊ alioꝝ
ſanctoꝝ habet̃ ꝙ ſola voluntas
ardet in inferno:vnde cum in tali
bus pueris nō fuerit volūtas illo
modo quo ſonat in malis:ꝯñs eſt
ꝙ penam ignis ſenſibilē nō expe
rientur. Item poſito ꝙ patiantur
ſequit̃ magnū incōueniēs ⁊ in ſe
abſurdiſſimū. ſ. ꝙ peccās actualr̄
in cētuplo mitiꝰ patiet̃ in inferno
ꝗ̄ paruulus. qd̄ ēt eſt ꝯtra Augu.
¶Ad tertiā dr̄ ꝙ patient̃ penā dā
ni cū diabolo:nō aūt penā ſenſibi
lē. Nō dꝫ ēt extendi illā auctori=
tas ad eos q̄ fuerunt de ꝑditiōis
maſſa tm̄ rōne peti oꝛiginalis:ſed
rōne oꝛiginalis ⁊ moꝛtalis ſimul.

¶Quarto arguit. b. Gregoꝛium.
fuiſſe huius opiniōis. 9. moꝛaliū.
Multiplicauit vulnera mea ſine
cā:dicens ꝙ tales ad toꝛmenta ꝑ
ueniunt que et percipiunt.
¶Confirmat̃ rōne:quia paruulis
multo meliꝰ eſſet poſt hanc vitā ⁊
finalē dānationē ꝗ̄ in hac vita:in
qua penes patiunt̃ et diuina ca=
rent viſione.
¶Rn̄deo. Nomē toꝛmēti ē large
accipiendū pꝛo pena : vt ponatur
ſpecies pꝛo genere.
¶Ad rōnē rn̄det. b. Tho. hic. q. 2.
arti. 1. ad tertiū. item de malo. q. 5.
ar. 4. ad quintū. Pena taxata ibi
grauiꝰ puniunt̃:pena ꝯcomitanti
hic. pena aūt taxata directe pecca
to oꝛiginali hic eſt ſubtractio gra
tie gratum facientis vel oꝛigina=
lis iuſtitie ⁊ illius diuini ⁊ ſuper=
naturalis auxilij. in futuro vo pe
na eius eſt pꝛiuatio diuine viſiōis
et carceralis incluſio.
¶Et cum ait. b. Grego. ꝙ talibus
paruulis flagella poſt moꝛtē mul
tiplicant̃:hoc iō eſt qꝛ pꝛiuatio di
uine viſionis in moꝛte eſt eis pe=
na q̄ nō erat in vita. Itē poſt moꝛ=
tē carceraliter includunt̃:et oī ſpe
remedij pꝛiuantur.
¶Quinto arguit. Opinio. s. Th.
non hꝫ pꝛo ſe rōnē cogentē nec au
ctoꝛitatem. ergo ⁊c.
¶Rn̄deo. Negat̃ añs. ⁊ rō quidē
adducta nūc fuit ſupꝛa ad ſecun=
dā ꝯfirmationē:ſunt ēt multe alie
vt pꝫ legenti doctoꝛes. Habet ēt
ꝓ ſe auctoꝛitatē Chꝛiſti ⁊ Euāge=
liſtarū ⁊ Aplo̾ꝝ ⁊ ſanctoꝝ docto
rū ⁊ alioꝝ appꝛobatoꝝ:q̄ bene in
tellexerūt verba Augu. Fauet his
capl̄ꝫ maioꝛes extra de baptiſmo
⁊ eius effectu:vbi ſcribit̃ ꝙ pena
oꝛiginalis peccati eſt carētia diui
ne viſionis:actualis vero peccati
gehēne ꝑpetuꝰ cruciatꝰ. Et ꝗuis
gloſa ibidē dicat ꝙ paruuli q̄ ſine
baptiſmo decedūt ī tenebꝛis ma=
nent:tñ nō eſt multū curādum: qꝛ
ille gloſatoꝛ multa falſa dicit:⁊ in
illo paſſu ꝯtradicit textui:niſi foꝛ
te gloſa eius exponat̃ ſicut dicta

Gloſſa decretaliū multa falſa dixit.

Auguſtini ex quibus extrahitur.
Conclo. ij. Decedētes cū ſolo pec=
cato oꝛiginali non patiunt̃ vllam
afflictiōem doloꝛis īterioꝛis. Hāc
ponit. s. Tho. de malo. q. 5. arti. 3.
itē in. 2. di. 33. q. 2. ar. 2. Ratio ē.
nullus in rōnis rectitudine cōſti=
tutus affligit̃:nec triſtat̃:qꝛ caret
eo ad qd̄ nunꝗ̄ fuit ꝓpoꝛtionatꝰ
ſed tales pueri vtunt̃ recta rōne:
⁊ dato ꝙ cogitent ⁊ ſciant ſe eſſe
pꝛiuatos vel excluſos a dei viſio=
ne:ſciunt ſe nunꝗ̄ ad illam fuiſſe
ꝓpoꝛtionatos:igitur de hoc non
triſtantur.
¶Contra hāc rōnem arguit Du
randus: Pueri nō baptizati lꝫ ī in
ſe habuerīt aptitudinē aut ꝓpoꝛ
tionē ad cōſequutionē gloꝛie:tñ
habuerūt eam in ſua radice. ſ. in
p̄mo parēte:ſicut filiꝰ militis ha=
buit aptitudinē ad imperium:qui
culpa ſui patris eo eſt pꝛiuatꝰ. igi
tur pariter dolebunt.

Durandus.

¶Rn̄deo. Rō hec fundat̃ ſuꝑ hoc
ꝓncipio. Homo ſane mētis ⁊ vtēs
ſola rōne recta:dolere pōt de hoc
ꝙ pꝛiuat̃ bono ad qd̄ habuit apti
tudinē in ſua radice. Hoc vero ꝓn
cipiū falſum eſt in tribꝰ caſibus.
Pꝛimꝰ eſt qñ cōſtat tali ter ꝓuato:
ſuā pꝛiuationē eē iuſtā. Secūdꝰ
qñ cōſtat ei. ꝙ ſua volūtate pꝛiua
tio nō eſt inducta:nec potuit īpe=
diri ab eo. Tertiꝰ eſt: qñ ꝯſtat ta=
liter pꝛiuato ſola recta rōne vtēti
ſuum diſplicere:foꝛe penitꝰ inuti
le:inhoneſtum:indelectabile. ſuū
vero nō diſplicere vel appꝛobare
aut ſaltem patienter tale dānum
pati eſſe honeſtum:vtile. aut dele
ctabile. Hec aūt cōcurrunt in tali
bus paruulis poſt hāc vitā. Iſta
autem ſolutio fundat̃ in dictis. s.
Tho. 2. ſen. diſt. 33. q. 2. ar. 2.
¶Arguit pariter idē contra ſe ⁊
contra pꝛobationem quādam. s.
Tho. Omnes videbunt generale
iudicium eſſe iuſtum. ergo pueri
tunc cognoſcent bonos pꝛemiari
viſione diuina ꝓpter ſua merita:
ſe autē pꝛiuari ꝓpter demeritum

p̄imi parentis: quare ergo tunc
non delebuntur.
¶Rñdeo. Dico primo ſm eundē
Durāduȝ rñdentē pro ſe ⁊ pro no
bis: ꝙ tales paruuli nō ꝑtinebūt
proprie ad illud iudiciū generale:
qꝛ illud iudiciū erit d̾ peccatis cō
miſſis: ⁊ ꝙ nō opȝ vt cognoſcāt ſe
priuatos grā ac viſiōe diuina ꝑꝑ
peccatum Ade: qꝛ iſta cognitio ē
fidei. In pueris vero illis ponitur
eſſe ſola cognitio naturalis: ⁊ da=
to ꝙ ſi illd̾ cognoſcerēt. ſ. aliquos
aliqd ſupnāle meruiſſe ꝑ grāȝ: nō
tñ dolebunt: qꝛ in eis non erit ali
qua obliqua voluntas.
¶Dico ſcd̾o ꝙ prefata rñſio d̾ficit
in duobꝰ dictis. Primū ē ꝙ tales
paruuli nō ꝑtineāt ad iudiciū pro
prie: qꝛ nō cōſonat dictis. s. Tho.
in. 4. di. 47. q. 1. ar. 3. q̄ſti. 1. Itē in
4. di. 43. q. 1. ar. 5. q̄ſti. 2. Scd̾ȝ eſt
ꝙ nō cognoſcēt ſe p̄uatos grā dei
ꝓpter peccatuȝ Ade. Nam ex eis
locis patet ꝙ videbunt paruuli ⁊
cognoſcent demerita Ade ⁊ Eue
⁊ cām ſue dānatiōis ex Ade pctō.
ꝓbatio igit̄. s. Tho. ex. 2. ſen. ſecu
rior eſt ⁊ dictis ſctōꝝ ꝯformior: ꝗꝫ
ea q̄ ab eo ponit̄ de malo: ⁊ hec de
queſtione dicta ſufficiant.

¶Diſtin. xxxiiij.

Circa. 34. di. Querūt̄
duo. Prio vtrū rō bo
ni ſit abſoluta. Se=
cūdo vtrū malū ſit
aliq̄ natura. Que=
rit̄ prio vtrū rō boni
ſit abſoluta.

Cōclō. j.

Rñſiua ē hec. Bo
nū ī ſua rōne for
mali includit formalr̄ reſpectum.
Hāc ſic ꝓbat de v̄i. q. 21. ar. p̄o. Id
qd̾ includit rōneȝ entis nec ē enti
ſynonymū ⁊ differt ab ente rōne:
nec addit enti aliqd ab eo diuiſū:
nec d̾riam ꝯtrahentē: nec ſolā ne
gationē: addit reſpectū ſupra rō=
nem entis. ſed bonū eſt hmōi. er=
go maiorem ⁊ minorem probat
longo proceſſu.

¶Cōtra arguūt Scotiſte. p̄mo.
Bonū nō dicit relationeȝ in deo:
ergo nec in creatura. ꝯñs pȝ. añs
probat̄. bonū in deo nō dicit rela
tionē realē ad itra: qꝛ nulla talis
relatio conuenit oibus perſonis:
nec realē ad ex̄: qꝛ deus eſſet bonꝰ
ex habitudine ad creaturas: nec
dicit relationē rōnis: qꝛ tunc bo=
num eſſet ens rōnis. ergo. Nullā
relationē dicit. añs pro oi ſua par
te eſt probatū: ⁊ ꝯñs pȝ a ſufficien
ti diuiſione. Scd̾o probat̄ añs per
Augu. q̄ dicit ꝙ deꝰ d̾r bonꝰ ad ſe.

Scotiſte vbi ſ. a. Durādo recitati.

¶Rñdeo ⁊ dico duo. Primo ꝙ ali
quid nullum pōt dicere reſpectū
duplr̄. Uno mō in p̄ncipali: ⁊ hoc
mō bonū nō dicit reſpectū: ſȝ pu=
rū abſolutū reale. ſ. in recto. Alio
mō aliqd reſpectū cōtinuatiue. ſ. i
obliq̄: ⁊ ſic bonū dicit reſpectū: q̄
tñ reſpectꝰ nō eſt quaſi ꝑs bonita
tis rei: hic aūt reſpectꝰ eſt habitu
do ꝑfectiui ſȝ ꝙ aliqd natū eſt ꝑ=
ficere ſm eſſe qd̾ hȝ in rebꝰ. Enti=
tas. n. nō eſt bonitas niſi vt eſt ꝑfe
ctio alicuiꝰ. de veri. q. 21. ar. 6. ꝑfe
ctio aūt rei eſt finis eius cuius eſt
ꝑfectio: ⁊ id̾o reſpectꝰ quē importat
bonū ē habitudo cāe finalis. Et
qꝛ cā finalis vltima hȝ hāc habi=
tudinē ex ſeipſa: ⁊ nō ab alio fine.
id̾o d̾r ꝙ deus qui eſt vltimꝰ finis ē
bonꝰ per ſe. i. ꝑ eēntiā: qꝛ vero ſe=
cūdi fines ꝑticipāt habitudinem
cāe finalis in ordine ad vltimū fi
nem: id̾o creatura non d̾r bona ꝑ
eſſentiā: qꝛ poſita eēntia creature
nō d̾r res bona niſi in ordine ad
deum. de veri. q. 21. ar. 1. ad p̄ mū.
¶Dico ſcd̾o ad argumētū ꝙ re=
ſpectꝰ quē ꝯnotat bonū ſiue ī deo
ſiue ī creatura eſt reſpectꝰ rōnis.
⁊ ad improbationē huiꝰ: negatur
ꝯña. qꝛ bonū nō ſolū dicit illū re=
ſpectū bonū abſolutū. ſ. entitatē
rei: que tamen nō p̄nt cōcipi ſub
rōne boni niſi p̄cōcipiat̄ talis re=
ſpectꝰ. Nunq̄. n. itelligit̄ deꝰ vt
bonꝰ: niſi itelligat̄ habitudo eiꝰ
ad creaturā ē rōe boni ⁊ ꝑfectiui.
¶Ad ſcd̾am probationē añtis di=

eo ꝙ mēs Auguſtini ē ꝙ bonū nō
dicit relōnē in deo ad intra: ſic pa
ternitas ⁊ filiatio ſiue ꝙ nō eſt re
latiuuȝ ſm eſſe: qd̾. ſ. dicat puros
reſpectꝰ: eſt tñ relatiuū ſm dici: et
tale relatiuū p̄t dicere ꝑfectionē.
¶Scd̾o arguit̄. Id qd̾ cōuertit̄ cū
ente eēntialiter nō dicit formalr̄
reſpectū: qꝛ ñ oē ens ē relo: ſȝ bo=
nū ꝯuertit̄ cū ente eſſentialr̄. ergo. ⁊c.
¶Rñdeo. Aliqd cōuerti eēntialr̄
cū alio pōt eſſe duplr̄. Uno mō qꝛ
nullā realitatē includit intrinſe=
ce quā nō icludat aliud: ⁊ ſic negat̄
maior. ⁊ cōcedit̄ mior. Alio mō qꝛ
nō ſolū aliquā entitatē quā nō in
cludat aliud: ſed nec aliqd̾ ens rō
nis in recto vel in obliquo: ⁊ ſic cō
cedit̄ maior. ⁊ negat̄ minor. et illa
conuerſio ſecundo mō dicta: pōt
ēt dici denominatiua rōne illius
reſpectꝰ queȝ includit preter rō=
nem illius cum quo conuertitur.
¶Tertio. Nullus reſpectꝰ hmōi
mouet: ſȝ bonū mouet appetitū. ergo
¶Rñdeo. Primo cōcedit̄ ꝯclō. ſ. ꝙ
bonū nō eſt reſpectus: includit ta
men reſpectum.
¶Scd̾o dico ꝙ abſolutū eſt reſpe=
ctu mouet. Nūq̄. n. quiditas mo=
uet intellectu ad actum cōponētē
niſi accepta in habitudine ad al=
terū: qꝛ actꝰ ꝯponēs fert̄ in vnū ꝑꝑ
cōuenietiaȝ eius ad alterū: lȝ ſine
reſpectū mouere poſſit ad actum
ſimplicē et ſic intellectꝰ practicus
mouet̄ a bono inquātū aliqd ap=
prehendit vt conueniens alicui.

Guido d̾ mōte carmel=lo.

¶Contra quoddā dictū in rñſio=
ne ad primū. ſ. ꝙ bonū hȝ rōnem
finis: arguit Guido de monte car
mello in quolibetis. Primo nullū
poſteriꝰ eſt de rōne prioris: ſed fi=
nis ē poſterior bono. ergo. maior
nota. minor ꝓbat̄. finis nō ita im
mediate cōſequit̄ ens ſicut bonū.
ergo poſterior eſt bono.
¶Rñdeo. Negat̄ minor. ad pro=
bationeȝ negat̄ añs: qꝛ oē ens eſt
appetibile: ⁊ ꝯñter finis motꝰ ap
petitꝰ: vt elicit̄ p̄ma ꝑte. q. 5. ar. 6.
¶Scd̾o. Nullū inferiꝰ eſt de rōne
ſuꝑioris. ſȝ finis eſt iferior bono.
ergo maior nota. minor ꝓbat̄. bonuȝ
eſt ſuꝑiꝰ fine. ergo finis ē inferior bo
no. ꝯña pȝ: añs ꝓbat̄. id qd̾ p̄dica=
tur de duobꝰ ex equo eſt ſuꝑiꝰ quo
libet eoꝝ: ſed bonū p̄dicat̄ de fine
⁊ de his q̄ ſunt ad finē ex equo. ergo.
¶Rñdeo. Negat̄ minor. Ad ꝓba
tionē negat̄ añs. ad ꝓbōnē negat̄
minor. Quia bonuȝ p̄ncipalr̄ ter=
minat motū appetitꝰ: de his vero
que ſunt ad finem d̾r ſm quid.

Conclō. ij.

Appetibili=
tas ſiue re=
ſpectꝰ ad appetitū: includit̄ in for
mali rōne boni. Hanc ſic ꝓbat. s.
D. p̄ma ꝑ. q. 5. ar. p̄o. ⁊ de veri. q. 1.
ar. 1. Id qd̾ ponit̄ ī diffōne alicuiꝰ
eſt de rōne eius: ſȝ appetibilitas
ponitur in diffōne boni: nā bonū
eſt ꝙ omnia appetant. ergo.
¶Cōtra arguit Guido vbi ſupra.
Quicqd includit̄ in formali rōne
alicuiꝰ ꝯuenit ei in p̄o mō dicēdi ꝑ
ſe: ſed appetibilitas nō ſic ꝯuenit
bono. ergo maior nota. minor ꝓbat̄.
Appetibilitas ꝯuenit bono ꝑ ſe ī
ſcd̾o mō. ergo nō in p̄o. ꝯña pȝ: añs ꝓ
bat̄. Ois rō denoīans obȝ in cōpa
tiōe ad potētiā ꝯuenit obo ī ſcd̾o
mō ꝑſeitatis: ſed appetibilitas ē
hmōi. ergo maior pȝ. minor. ē ph̄i. 2.
de aīa. tex. cō. 67. dicētis qd̾ viſi=
bilitas ꝯuenit colori per ſe ī ſcd̾o
mō qꝛ denominat coloreȝ a viſu.
¶Rñdeo. Qd̾ obm potentie pōt
triplr̄ noīari. Uno mō noīe ſignifi
cante qd rei obti: ſicut color noīat
quid ſit obm viſus: ⁊ hoc mō obm
volūtatis ſignificat̄ ꝑ hoc nomē
ꝑfectū. Scd̾o noīat̄ noīe ſignificā
te ipſuȝ in ordīe ad potētiā q̄ mō
diceret̄ ꝙ viſibile eſt obm viſus: ⁊
ſic obm voluntatis ſignificat̄ hoc
noīe appetibile. Tertio noīat̄ no=
mine ſignificāte vtrūq̄: ſicut ſi di
camꝰ ꝙ color viſibilis ē obȝ viſꝰ: ⁊
hoc mō obm volūtatis ſignificat̄
per hoc nomen bonū ꝙ dicit abſo
lutum cum reſpectu.
¶Ad argumētuȝ negat̄ maior. de
eo qd̾ icludit̄ tm̄ ꝯnotatiue: ⁊ hoc

mõ includit appetibilitas in rõne boni. Negat̃ et mĩoꝛ. ad ꝓbõnẽ negat̃ de obto ſignato: ſm tertiuʒ modũ ſupradictũ. nã lʒ viſibilitas ꝯueniat ꝑ ſe ſcdõ mõ colori: cõuenit tñ ꝑ ſe primo mõ huic qđ dico coloꝛ viſibilis.

Cõclo. iij.

Bonũ et ens adinuicẽ conuertunt̃. Hãc ſic ꝓbat. s. Do. prima ꝑ. q. 5. ar. 3. ꝛ đ ṽi. q. 21. ar. 2. Illa cõuertunt̃ quoꝝ vtrũq3 đ altero p̃dicant̃: ſed bonũ ꝛ ens ſunt hmõi. ḡ ꝛc. maioꝛ nota. minoꝛ ꝓbat̃. Oẽ appetibile eſt bonũ: ſʒ oẽ ens eſt appetibile: ḡ. Qđ aũt oẽ bonũ ſit ens ſic ꝓbat. Illud eſt ens in cui⁹ rõne includit̃ rõ entis: ſed ĩ rõne boni includit rõ entis: ergo.

Durandus di. 33. q. 1. ar. 2. ¶ Cõtra arguit Duran. Ea nõ cõuertũt̃ que differũt reali rõne: ſed ens ꝛ bonũ differũt reali rõne: ḡ. maioꝛ nota. minoꝛ ꝓbat̃. bonũ differt ab ente rõne: ꝛ rõ boni eſt realis: ḡ differt ab ente reali ratione.

¶ Rñdeo. Pꝛio poſſet negari maioꝛ. Nam hõ ꝛ riſibile cõuertunt̃: aliud tñ eſt ſignificatũ hoĩs: aliud riſibilis. ſed q2 ens ꝛ bonũ non ſolum cõuertunt̃ quo ad ſuppoſita: ſed etiam eſſentialiter.

¶ Dico ſcdõ ꝙ rõ accipit̃ ſeptẽ modis. Pꝛio ꝓ ſpẽ intelligibili. Scdõ ꝓ actu itelligẽdi. Tertio ꝓ conceptu foꝛmato ꝑ intellectũ. Quarto pꝛo voce expꝛimente talẽ cõceptũ. Quinto ꝓ re ad ex̃ mouente itellectũ ad intellectionem. Sexto ꝓ re ad extra terminãte intellectionẽ. Septimo ꝓ re ipſa nõ abſolute: ſʒ vt eſt relucẽs in conceptu.

¶ Dico tertio ꝙ rõ accepta q̃tuoꝛ p̃mis: ꝛ ſeptimo modis nõ eſt realis. Intelligo ſic iſtud dictũ: qđ aliqđ dr̃ ens rõnis. Uno mõ ꝓpꝛie. ꝛ ſic ens rõnis dicit id qđ in nullo p̃dicamẽto eſt: et talia entia rõnis cõſequunt̃ modũ itelligendi ſicut itẽtio generis ꝛ ſpẽi: hoc mõ ſpẽs intelligibilis ꝛ act⁹ intelligẽdi nõ ſunt entia rõnis cũ dicãt reʒ p̃dicamẽti qualitatis: nec cõſequant̃ modũ intelligẽdi: immo ſunt p̃ncipia vel ipe act⁹. Scdõ dr̃ ens rõnis largo mõ q̃cq̃d nõ hʒ eẽ p̃ter opationẽ intellect⁹: ꝛ hoc mõ dic̃ iſta eſſe entia rationis.

¶ Dico quarto ꝙ accipiẽdo rõneʒ q̃nto ꝛ ſexto mõ aliqua ẽ rõ mere realis. ſ. rõ eoꝝ quoꝝ noĩb⁹ ſignificatur mere ens reale aliqua ẽ pure ens rõnis. ſ. rõ eoꝝ q̃ ſũt entita rõnis vt rõ gñis: ſpẽi: añtis: ꝯñtis ꝛ hmõi: aliq̃ eſt ꝑtiʒ realis ꝛ ꝑtim rõnis cuiuſmodi eſt rõ boni. Importat. n. ens reale cũ reſpectu rõnis quãtũ ad abſolutũ nõ differt a rõne entis: ſed q̃tũ ad ſcdõʒ quẽ addit ſupꝛa rationem entis.

¶ Ad argu. negat̃ minoꝛ. Ad ꝓbõnem dico ad añs. ſi intelligit̃ pꝛima pars añtis ꝙ bonũ differt ab ente totali ſua rõne: negat̃ ipſum añs. ſi intelligit̃ ꝙ differt a rõne eo ꝙ addit aliq̃d ad rõnẽ entis. ſ. reſpectũ rõnis. negat̃ ꝯña: q2 ex ea ꝑte q̃ differt a rõne entis nõ dicit aliq̃d reale: ſʒ purũ ens rationis.

¶ Scdõ arguit ſic. Impoſſibile eſt ꝙ duo pꝛedicent̃ de eiſdẽ ĩ q̃d ꝛ adeq̃te niſi ſint ſinonyma: ſed ſi ens ꝛ bonũ cõuertunt̃ duo p̃dicabunt̃ de eiſdeʒ in q̃d ꝛ adeq̃te: lʒ nõ ſint ſynonyma. ſ. ipʒ ens ꝛ bonũ: ḡ.

¶ Rñdeo. Pꝛimo negat̃ maioꝛ: q̃n talia differũt rõne ꝑtiʒ reali ꝛ ꝑtiʒ nõ reali. Secundo dico ꝙ minoꝛ poſſet negari.

¶ Uñ ſciẽduʒ ꝙ p̃dicatio q̃ditatiua accipit̃ dupl̃r. Uno mõ ꝓ oĩ ea in qua p̃dicatũ dicit totã eẽntiaʒ ſbti: ꝛ bonuʒ p̃dicat̃ q̃ditatiue de oĩb⁹. Alio mõ magis ꝓpꝛie pꝛo ea cui⁹ p̃dicatũ nihil dicit ex̃neuʒ rei ſignificate ꝑ ſbʒ: ꝛ ſic negat̃ mĩoꝛ: q2 bonũ hoc mõ nõ p̃dicat̃ q̃ditatiue cũ dicat reſpectũ rõnis q̃ nõ eſt eſſentia alicuius rei.

Queſtio. ij.

Queritur ſecundo. Utrũ malum ſit aliquid?

Pꝛo iſta queſtione hec eſt pꝛima concluſio. Malũ foꝛmal̃r ſumptuʒ: ideſt ipſa malitia nõ eſt nã poſitiua: ſʒ pura p̃uatio. Hãc ſic ꝓbat. s. Do. in. q. 1. de ma. ar. 1. Id qđ cãtur a p̃ͦ ꝛ vniuerſaliſſimo bono eſt bonũ: ſed oĩs entitas ẽ hmõi: ḡ oĩs entitas ẽ bona.

¶ Secũdo. Omnis entitas hʒ cõuenientiã cum aliquo bono: ergo omnis entitas eſt bonum.

¶ Tertio. Nihil oppoſitũ ipĩ eẽ p̃t eẽ aliq̃ entitas: ſʒ malũ foꝛmal̃r acceptũ. i. malitia opponit̃ eẽ: ḡ ꝛc.

A q̃buſdam q̃s adducit Gꝛego. in. 2. di. 34. q. 1. ar. 1. ¶ Contra arguitur pꝛimo. Malũ eſt ſubiectiue in bono: vt dicit Auguſtin⁹ in Enchiridion: ergo malum eſt aliqua entitas.

¶ Rñdeo. Quod malũ nõ dicitur eſſe in bono tanq̃ aliquid poſitiuũ: ſʒ ſicut pꝛiuatio. Et cũ dicitur malũ eſſe ĩ aliquo: nõ aliud ſignificat̃ niſi ꝙ talis res pꝛiuatur bono ſibi conuenienti.

¶ Scdõ. Doloꝛ ꝛ triſtitia ſũt q̃dã entitates: ſʒ doloꝛ ꝛ triſtitia ſunt mala: ḡ aliq̃ mala ſũt entia. maioꝛ pʒ. minoꝛ ꝓbat̃. Tũ q2 pena ĩq̃tũ pena ẽ malũ: ſʒ doloꝛ eſt pena. Tũ q2 ſi doloꝛ nõ eẽt ſʒ ſe malũ: ſʒ p̃ci ſe q2 p̃uat aliquo bono: ſequit̃ ꝙ ſi quis pꝛiuaretur tali bono: nõ triſtaretur ꝙ haberet tantũ maluʒ: ſicut ſi cũ hoc etiã triſtarent̃.

¶ Rñdeo. Quod maluʒ dr̃ tripl̃r. Uno mõ ipſa pꝛiuatio boni debiti ineſſe ꝛ tale malũ nihil eſt. Alio modo dicit̃ aliq̃d malũ: q2 eſt ſbm talis pꝛiuationis: ꝛ hoc dicit̃ malũ nõ q̃d ẽ foꝛmal̃r: ſʒ denoĩatiue. Tertio mõ dr̃ id qđ eſt cauſatiuũ talis pꝛiuatiõis: ꝛ hoc nõ dr̃ malũ ſimpliciter: ſed ſm quid.

¶ Dico ſcdõ ꝙ aliquid mere poſitiuũ põt eẽ malũ ſcdõ ꝛ tertio mõ. ꝛ tale malũ eſt doloꝛ: ſʒ nõ pꝛimo modo. Ad pꝛimã pꝛobationẽ dico ꝙ pena inquãtũ pena eſt malum tertio mõ: ſed nõ p̃mo. Ad ſecũdã dico ꝙ talis in illo caſu haberet tm̃ de malo ſimpliciter: nõ aũt haberet tm̃ de malo ſm quid.

¶ Tertio. Si malũ eſt tantũ pꝛiuatio: ſequit̃ ꝙ in pꝛimis dei opeꝛib⁹ potuiſſet eſſe malũ: hoc eſt cõtra Auguſtinũ in Enchiridion. 2. cap. ꝯña pꝛobat̃. tum q2 ibi fuerũt tenebꝛe q̃ nõ ſunt aliud q̃ pꝛiuatio: tuʒ q2 deus potuiſſet ſpoliare ꝛ pꝛiuare Adã ſuis perfectionib⁹ anteq̃ peccaret: ꝛ tñ illa pꝛiuatio nõ fuiſſet malum: q2 omne malũ aut eſt peccatũ aut pena peccati: vt dicit Auguſtin⁹ ſuꝑ geneſiʒ ad litterã: ſʒ anteq̃ Adã peccaret nõ erat peccatũ nec pena peccati: ḡ.

¶ Rñdeo. Negat̃ ꝯña. Ad pꝛimã ꝓbationẽ dico ꝙ q̃n malũ dr̃ eſſe pꝛiuatio intelligit̃ de pꝛiuatione boni debiti ineſſe ꝛ q̃n dʒ ineſſe: illa aũt tenebꝛa non erat pꝛiuatio boni pꝛo tunc debiti in eſſe: ꝛ per ꝯñs nõ erat malum.

¶ Ad ſecũdã pꝛobationẽ dico ꝙ in Adã fuiſſet aliquod malũ poſito illo caſu: ꝛ tale malũ nõ fuiſſet pena nec cl̃pa: nec eſt neceſſe omne malũ eſſe penã aut culpã niſi ſit in natura intentionali ꝛ ſm p̃ſentem curſum: cuius tñ oppoſitum poſſet deus facere.

¶ Quarto. Si malũ eſt p̃uatio boni: ſequit̃ ꝙ oĩs pena ſit pena dãni: q2 p̃uatio boni non eſt aliud q̃ pena dãni. ſʒ hoc eſt falſuʒ: q2 datur etiã pena ſenſus. ergo.

¶ Rñdeo. Qđ pena dãni accipit̃ dupl̃r. Uno mõ pꝛo pena que eſt ipſum dãnũ: vt ſit cõſtructio intranſitiua: ꝛ ſic negat̃ ꝯñtia. Alio mõ accipit̃ pena dãni. i. pena inferens dãnũ: ꝛ ſic etiã negat̃ ꝯñtia: Quia q̃n dicim⁹ malũ eſſe pꝛiuationẽ loquimur de malo foꝛmal̃r ꝛ nõ denoĩatiue vel cauſatiue acceptũ: vt pʒ in rñſione ad ſcdm.

¶ Quinto. Si malum eſt pꝛiuatio ſequit̃ ꝙ homo exiſtẽs in peccato moꝛtali ꝛ peccãs de nouo pꝛiuaret̃ aliquo bono: ſed hoc eſt falſuʒ: ergo. maioꝛ pʒ. minoꝛ ꝓbat̃. ſi talis pꝛiuaret̃ aliquo bono maxie pꝛiuaretur gratia: ſʒ nõ pꝛiuatur gr̃a: q2 ante eã nõ habebat. ergo.

¶ Rñdeo. negatur maioꝛ. Ad pꝛobationẽ etiaʒ negatur maioꝛ. ſed

dico ꝙ priuaretur bono nature: quod eſt habilitas quedā nature ad bonum gratie. omne em̄ peccatum diminuit bonū nature: vt dicit. s. D. q. 2. de malo. ar. 12.

¶Septimo. Totalis negatio eēndi alicuius ſubiecti: puta angeli eſt malū. ſꝫ talis negatio eſt pura priuatio: vt pꝫ. ergo. Malū nō eſt priuatio ſed ſimplex negatio. minor pꝫ. maior ꝓbat̃. tū qꝛ negatio alicuiꝰ boni eſt malū: ergo negatio maioris boni eſt maius malū. tum qꝛ ſimpl'r non eſſe eſt magis fugiendū q̄ carere certo bono. g̊ nō eſſe eſt malū. ꝯña tenet: qꝛ ſicut nihil eſt appetendū niſi bonū: ita nihil eſt fugiendū niſi malum.

¶Rñdeo. negat̃ maior. Ad probationē negat̃ ꝯña. preſuppoſita cōſtātia ſubiecti ⁊ ea nō p̄ſuppoſita negat̃ ꝯña: annihilata aūt aliq̄ re nō eſſet conſtantia ſubiecti.

¶Ad ſecūdā ꝓbationē negat̃ ꝯña nam etiā aliquid non malū eſt fugiendū: ſi eius oppoſitū eſt appetendū. Et qꝛ eſſe qδ opponit̃ non eſſe eſt appetēdū nō ipſuꝫ nō eſſe eſt fugiēdū: licet nō eſſe nō ſit malū. Et ꝙ nō eſſe nō ſit malū: patet: qꝛ omne malū fundatur in bono ſꝫ nō eſſe in nullo fundatur: ideo nō eſt malum aliquod.

Ꝯclo. ij. Nullū malum hꝫ cām ꝑ ſe: ſꝫ tm̄ ꝑ accñs. Prima pars ꝓbat̃ ſic a. s. Do. 1. parte. q. 49. ar. 1. ⁊ p̄nti. di. Nullꝰ effectꝰ nō intētꝰ a ſua cā vel hñs ſil'itudinē ſue cāe nec ꝓcedēs ſm certū ordinē: hꝫ ꝑ ſe cām: ſꝫ malū ē hmōi: g̊. Scđa ps ꝓbat̃. vbi ſupra. ꝙ malū habeat aliquā cāꝫ: puta bonū oē qδ ineſt alicui p̄ter nāꝫ eiꝰ cui ineſt hꝫ cāꝫ efficiētē. ſed omne malū eſt hmōi: g̊ malū hꝫ cauſam: ſꝫ nihil pōt eē cauſa efficiēs niſi bonū. ſed nō eſt cauſa per ſe: g̊ ꝑ accidēs. Ex hoc ſequit̃ ꝙ volūtas eſt cā peccati ꝑ accñs ſolū. ſ. inq̄ꝫtū volūtas eſt deficiēs.

Scotꝰ ꝓ ¶Cōtra arguit Scotꝰ p̄mo. Defectibilitas volūtatis nō eſt cā peccati per accñs: alioquin eſſet fruſtra talis defectibilitas: neq3 ē cā ꝑ ſe: qꝛ q̇cq̇d eſt cā cauſe eſt cā effectꝰ: ſed deꝰ eſt cā talis defectibilitatis: g̊ eēt cā peccati. qδ ē fl'm. g̊.

¶Rñdeo. Dico p̊. ꝙ cauſa per accidēs eſt quadruplex. Aliqua em̄ eſt cauſa per accidēs que nec poſitiue nec p̄uatiue facit aliquid ad effectū: ſicut muſicus dicit̃ cauſa per accidēs reſpectu domus. Alia eſt cauſa per accidens que priuatiue ꝯfert aliquod effectu: ſicut remouēs prohibēs. Tertia eſt que poſitiue cōfert effectui: ſed preter intentū: ſicut fodiēs theſaurū eſt cauſa inuētionis theſauri. Quarta eſt cauſa per accñs: qꝛ producit aliquē effectū per ſe cui cōiungit̃ aliquid aliud: ⁊ reſpectu illiꝰ dr̄ cā ꝑ accidēs ſicut domificator eſt ꝑ ſe cauſa domus. ⁊ per accidens eſt cauſa albedinis eius. Iſte tamen modus poteſt induci ad tertium.

¶Dico ſcđo ꝙ effectꝰ dicitur per accidēs dupliciter. Uno modo ad quē terminat̃ actio agētis: lꝫ preter eiꝰ intētū ſicut eſt inuētio theſauri: ⁊ talis effectꝰ lꝫ reſpectu alicuius cauſe ſit per accidens: tñ reſpectu alterius poteſt eſſe per ſe. Alius eſt effectus per accidēs ad quē nō terminatur actio agentis. ſed dicit̃ effectꝰ per accidēs: qꝛ cōiungit̃ effectui per ſe: ſicut diximꝰ de albedine reſpectu domificatoris. Malū nō eſt effectus per accidēs primo modo ſed ſecūdo qꝛ cōiungit̃ bono qδ ꝑ ſe eſt productū.

¶Dico tertio vt ponit. s. D. i p̄nti diſt. ar. 3. ad quartū. ꝙ duplex eſt defectus voluntatis. Unꝰ eſt potētialis: ⁊ iſte cōuenit volūtati inq̄ꝫtū eſt ex nihilo: quicquid em̄ eſt ex nihilo eſt potēs deficere. Alius eſt actualis ſm qδ actu voluntas deficit. Primus defectus vero eſt actualis cā peccati: alioq̇n ſemꝑ volūtas actu deficeret. ſed ſecundus eſt actualis cauſa peccati: qꝛ quicq̇d ꝓcedit a volūtate: vt ſtat ſub iſto defectu totū eſt malum.

¶Ex his reſpōdeo ad argumētū ꝙ defectibilitas non eſt proxima cauſa mali neq3 per ſe: neq3 ꝑ accidēs: ſꝫ actualis defectꝰ eſt cauſa prima: ⁊ eſt cauſa per accñs ſicut remouēs ꝓhibēs. Nā ſicut ignorātia eſt cā pcti: qꝛ remouet ſciam ꝓhibētē peccatū: ita defectus voluntatis remouet eius rectitudinē ⁊ bonā electionē que prohibēt peccatū. Ad improbationē negat̃ ꝯña: qꝛ talis cauſa per accñs facit priuatiue aliq̇d ad effectū: priuat em̄ id qδ peccatū prohiberet: ⁊ iō nō eſt fruſtra ſi etiā diceret̃ ꝙ eēt cauſa per ſe. nō valet improbatio quā adducit: qꝛ talis defectibilitas aut defectus eſt pura negatio ⁊ ens rōnis. Entia aūt rōnis non habent cauſam efficientem.

¶Contra hāc reſpōſionē arguit. Primo ꝙ actualis defectus non ſit cauſa peccati: qꝛ oīs defectus volūtatis eſt malū: g̊ ſi cuiuſlibet mali eſt cauſa actualis defectꝰ: ſequit̃ ꝙ ante p̄mū defectū fuit aliꝰ defectus ipſum cauſans.

¶Rñdeo. negatur añs. qꝛ primꝰ defectꝰ eſt pura negatio: vnde nō habet rationē mali nec culpe nec pene. ex hoc autē defectu tanq̄ꝫ a remotione ꝓhibētis cauſat̃ ſecūdus defectꝰ qui hꝫ rationē culpe nō q̇dē vt cauſat̃ preciſe a p̄mo defectu: ſꝫ etiā a volūtate: ita ꝙ neq3 defectus ſolus neq3 volūtas ſola ſed volūtas deficiēs eſt cā mali.

¶Contra hoc arguit dupl'r. Primo. Idē ſub eadē ratiōe eſt ſubiectū priuationis ⁊ habitus: ſed voluntas vt voluntas eſt ſubiectuꝫ ⁊ cauſa propria boni actus volūtatis: ergo ⁊ mali ſiue peccati.

¶Rñdeo. dico primo ꝙ voluntas ſine defectu ꝯſiderata eſt ꝑ accñs cauſa peccati accidētalitate ſe tenēte ex parte effectus. eſt em̄ cauſa alicuius boni cui cōiūgit̃ defectus. ſed volūtas vt deficiens eſt cauſa per accidēs accidētalitate ſe tenente ex parte cauſe. eſt em̄ vt remouens prohibens.

¶Dico ſcđo ad argumentū ꝙ maior eſt falſa q̄ñ ſubiectū naturaliter inclinatur ad habitū ⁊ non ad priuationē. ſicut eſt in propoſito. Nā volūtas naturaliter appetit bonum ⁊ refugit malum.

¶Scđo. Voluntas per te inq̄ꝫtū defectibilis nō pōt bene velle: ergo peccat: vt ſic ⁊ non peccat. hoc eſt impoſſ'e. ergo tenet ꝯña: qꝛ nullus peccat in eo q̄ñ vitare nō pōt.

¶Rñdeo. negat̃ ꝯña. eſt em̄ tale argumentū. Voluntas inq̄ꝫtū eſt deficiēs non pōt bene velle: ergo volūtas nō pōt bene velle. Quam ꝯñam ꝯſtat nullā eſſe: volūtas. n. anteq̄ꝫ haberet actum defectū poterat bene velle: ⁊ ſimiliter poſtq̄ꝫ deſierit eum habere.

¶Contra rñſionē ad primū iſtoꝝ arguit. Voluntas ſola eſt cauſa peccati accidētalitate ſe tenēte ex parte effectꝰ: ergo peccatū eſt caſuale. hoc eſt falſum. ergo.

¶Rñdeo. negat̃ ꝯña. qꝛ nō omnis effectus per accidens eſt caſualis niſi contingat: vt in paucioribus ⁊ ſit totaliter ſeparatꝰ ab intētione agentis. quod nō contingit de peccato: vt dicit. s. Doc. in. q. 1. de malo. arti. 3. ad. 15.

¶Contra rñſioneꝫ ad principale argumentū arguit. ꝙ defectibilitas potētialis non ſit cauſa peccati: qꝛ aut eēt actiua aut paſſiua. nō paſſiua qꝛ volūtas vt paſſiua non agit: ergo erit cauſa actiua: ſꝫ actiuitas volūtatis eſt eius libertas: g̊ nō eſt aliud dicere niſi ꝙ volūtas vt libera eſt cauſa peccati.

¶Reſpondeo primo. ꝙ defectibilitas diſtīguit̃ ab actuali defectu qꝛ defectibilitas ſe tenet ex parte ipſius volūtatis qui ex hoc qδ eſt ex nihilo pōt deficere ſm vertibilitatē electiōis: actualis vero defectꝰ ſe tenet ex p̄te actꝰ volūtatis.

¶Dico ſcđo. ꝙ potentialitas non eſt per ſe actiua nec paſſiua: nec tanq̄ꝫ remouens prohibens: ſicut ſi diceret̃ ꝙ cecitas eſt cā viſus.

¶Secundo principaliter arguit.

ſi voluntas creata vult malū tā-
tum per accidēs q꞉ preciſe vult il-
lud poſitiuum ad qḋ ſequitur illa
deformitas:ꝫ non magis peccat
volūtas creata ꝙ̄ increata q꞉ etiā
ipſa nō vult malū nec per accñs.
¶Rñdeo.negaṫ cōſequētia.q꞉ di-
uina volūtas nec per ſe nec ꝑ acci
dens poteſt velle deformitatē cul
pe ſicut facit voluntas creata.
¶Ex predictis patet ꝙ peccatum
non ſolum habet cauſam deficiē-
tē ſed etiā efficiētē per accidēs .ſ.
voluntatē creatā que diciṫ cauſa
deficiens:q꞉ nō efficit rectitudinē
in actu ſuo quā teneṫ ⁊ deberet.
¶Ex hoc ſequiṫ ꝙ licet deus non
cauſet rectitudinē in actu volūta
tis create : nō tamē imputatur ei
ad peccatū:q꞉ ipſe non teneṫ cau-
ſare talem rectitudinem.
¶Tertio arguit cōtra quandam
reſpōſionē quā nō dat.s.D.ſꝫ re-
duco ſic argumentū vt ſit ad ꝓpo
ſitū probationis ꝙ volūtas nullo
modo ſit cauſa peccati.Si volun-
tas eſſet cā peccati ſequiṫ ꝙ eſſet
cā deformitatis in actu.ſꝫ hoc eſt
falſum:ꝫ maior ptꝫ. minor ꝓbaṫ.
In actu habēte rectitudinē a deo
nō pōt volūtas creata cauſare de
formitatē:ſꝫ act⁹ volūtatis hꝫ re-
ctitudinē a deo.ꝫ. maior ptꝫ. mi-
nor ꝓbaṫ.omnis actus a deo pro
ductus habet rectitudinē:alioqn
ſi deus nō cauſaret rectitudinem
cauſaret deformitatē cum nullus
actus in particulari ſit indifferēs
ſed quilibet actus volūtatis eſt a
deo tanꝙ̄ a cauſa prima:et prius
ſm rationem ꝙ̄ a volūtate:⁊ ſic in
illo priori habet rectitudinem.
¶Rñdeo .negaṫ minor. Ad ꝓba-
tionē dico ꝙ in actu hñte rectitu-
dinē pōt volūtas cāre deformita-
tē non oppoſitam illi rectitudini.
De⁹ aūt i illo priori cāt in actu re
ctitudinē ꝑ cōparationē ad ſeipꝫ:
q꞉ ille actus/vt a deo ſit recte ſit:
⁊ ad rectū finē ordinaṫ:nō aūt cāt
i eoꝝ rectitudinē per cōparationē
ad volūtatē creatam : ita vt recte
fiat ab illa ⁊ recte ordinaṫ ad vlti
mum finem.Iſtarū aūt rectitudi
num vna pōt fieri ⁊ eſſe ſine alia:
⁊ vna cauſari a deo:⁊ alia nō cau-
ſari a voluntate creata.
¶Ex hoc ſequiṫ ꝙ de⁹ nō eſt ꝓciſe
cā rectitudinis in actu volūtatis.
ſꝫ ꝯcurrit ēt ipſa volūtas vt iſtrm.

Cōclo.iij. Malū inquā-
tū hmōi dimi
nuit bonū nature:ſꝫ nō pōt illud
totaliter corrūpere. Primā partē
ſic ꝓbat.s.D.1.parte.q.48.ar.4.
Id qḋ minuit habilitateꝫ nāe ad
bonū minuit bonū nāe:ſed malū
diminuit hāc habilitatē.ꝫ. ſcḋa ps
ꝓbaṫ.vbi ſupra.Malū non tollit
fundamētū illius habilitatis:er-
go non aufert totaliter bonū.
¶Sciendū eſt autē ꝙ diminutio
hmōi habilitatis nō eſt ꝑ ſubſtra
ctionē partis:ſꝫ per remiſſionē:et
ꝙ̄uis act⁹ ex quib⁹ remittiṫ dicta
habilitas in īfinitū multiplicarē-
tur:nō tñ eā totaliter auferrēt:q꞉
ſemꝑ manet i ſua radice/⁊ ſbo:qḋ
eſt ipſa ſba aīe:ſicut ſi infinita ob
ſtacula ponerēt iter ſolē ⁊ aerē nō
auferrent totaľr habilitatē aeris
ad lumē:q꞉ remanēte ſba act⁹ ſꝑ
manet ſua habilitas ad lumen.
¶Cōtra eandē arguit Duran.1. Durandus di-
Intenſio habilitatis ſubiecti ad ſtin.35.
actū ſit per aliquid inherens ſbo: q.4.
ergo ⁊ remiſſio ſit per aliqd inhe-
rens.ſed actus cōtrarij ſbto inhe-
rētes ⁊ remittētes habilitatē poſ
ſunt in infinitū multiplicari:ꝫ au
ferrēt totaľr habilitatē: exēplū āt
nō eſt ad ꝓpoſitū:q꞉ illa obſtacu-
la nihil auferrēt ſoli nec aeri.
¶Rñdeo.Quod triplex eſt habili
tas ad bonū.Prima eſt remotiſſi-
ma:⁊ hec eſt tā in eſſentia aīe re-
ſpectu gr̄e ꝙ̄ in potētijs aīe reſpe
ctu habituū infuſoꝝ ex earum nā
nullo eis ſuꝑaddito.Alia eſt ha-
bilitas remota:⁊ hec eſt ꝑ notitiā
cōem principioꝝ iuris ⁊ ꝑ inclina
tionem ad bonū cōſequentē volū
tatem ex tali notitia:⁊ hec perti-
net ad ſynderеſim. Iſte autē due

habilitates ſunt omnino inextin
guibiles.Tertia eſt per habit⁹ ſu
peradditos:⁊ hec oīno pōt remo-
ueri:⁊ eſt habilitas ſbi ad actum.
¶Ad argumentū igiṫ ꝯcedo totū
de habilitate ſubiecti ad actum:
habilitas autē quā minuit pecca
tum non eſt habilitas ad actum:
nec aliquis habitus de gñe qua-
litatis:nec aliqua diſpoſitio abſo
luta:ſed eſt habilitas anime quo
ad eius eſſentiā:⁊ eius potentias
ad recipiendum bonum gratie in
eſſentia:⁊ virtutes infuſas in po-
tētijs:vñ argu.nō eſt ad ꝓpoſitū:
⁊ iſta habilitas non eſt ex aliquo
actu vel habitu acqſita: ſed ante
oēꝫ actū ⁊ habitū ⁊ qḋ plus eſt añ
oēm potētiaꝫ aīe ipſa eēntia aīe ē
habilis ex nā ſua ad gratiā tanꝙ̄
ꝓmū ei⁹ ſuſceptiuū:iſta aūt ha-
bilitas aīe ad gr̄am ordinatur ad
dei formādū ipſam aīam.

¶Diſtin.xxxv.

Circa.35.diſt.q̄ritur.
Utrum in omni pec
cato ſit aliqs actus.
Pro hac qōne
iſta eſt ꝓ-
ma cōcluſio. Actus
humanus ſi ſit malus habet pro-
prie rationem peccati.Hāc ſic pro
bat.s.Doc.prima ſecunde.qō.21.
arti.primo.omnis actus qui agit
propter finem ⁊ caret debito ordi
ne ad illum finem:diciṫ peccatuꝫ
ſed oīs actus malus voluntarius
Grego. eſt hmōi:ergo.
i.2.diſt. ¶Cōtra arguit Gregorius.ꝓmo.
34.qō. Omnis entitas eſt a deo:ſed pec-
1.ar.2. catum non eſt a deo : ergo pecca-
tum nō eſt entitas:⁊ per cōſequēs
non eſt actus.
¶Reſpondeo.Qḋ peccatum acci
pitur tripliciter . Uno modo pro
ſuo formali ſolum.ſ.pro deformi-
tate:⁊ ſic nō eſt a deo: nec eſt enti
tas.Alio modo pro materiali ſo-
lum.ſ.pro actu in quo eſt deformi
tas:⁊ ſic entitas vt ſic eſt a deo.
Alio mō pro mãli ⁊ formali ſiṁl:⁊
ſic nō ꝯcediṫ eſſe a deo:eodem mō
diſtinguiṫ maior iſti⁹ argumēti:
hoc eſt peccatū demōſtrādo actū
iurādi ⁊ hoc eſt a deo:ꝫ peccatū ē
a deo.dico tñ ꝙ nō ꝯceditur cōiter
peccatū eē a deo:q꞉ de⁹ non eſt cā
illi⁹ deformitatis que cōplet for-
malē rōnē peccati:poſſet tñ ꝯcedi
peccatū eē a deo cū quadā deter-
minatiōe:ꝟ.gr̄a.ſi dicaṫ. peccatū
quo ad ſubſtātiā actus eſt a deo.
¶Scḋo Aug.dicit ſuꝑ illud Joā-
nis ꝓ°.⁊ ſine ipſo factū eſt nihil.
peccatū nihil eſt.Et i libro de na-
tura gr̄e:ꝯſentit pelagio dicēti ꝙ
peccatū nō eſt ſubſtātia neꝙ̄ ali-
quid aliud:ſꝫ negeṫ eius ꝯñam ꝙ̄
infert pelagius : ergo peccatū nō
debilitat nām:q꞉ vt dicit ibi Au-
guſtin⁹ēt nō comedere nihil eſt:⁊
tñ nām debilitat.ex his vult Gre
gorius ꝙ peccatū nō ſit vlla enti-
tas incōplexa ſignificabilis: ſꝫ tā
tū cōplexa.nam cū dicitur nō me-
chaberis non prohibetur vir aut
mulier:ſed hoc complexum quod
admiſceat non ſue.
¶Rñdeo.ꝙ oēs predicte auctori-
tates ⁊ ſi que alie ſunt intelligun
tur de peccato nō quidē materia-
liter ſed formaliter accepto.
¶Dico.ſcḋo ꝙ peccatū quantū ad
ſuū materiale eſt in predicamēto
actionis ſi ſit actus ſicut eſt furtū
homicidiū ⁊ ſignificāṫ incōplexa:
puta hoc nomine peccatū.
¶Dico tertio ꝙ dum prohibetur
adulteriū prohibetur cōtactus vi
ri ⁊ mulieris in determinata par
te corporis.talis aūt cōtactus eſt
motus localis vel alterationis.
¶Cōtra eādē arguit Aureolus. Aureolus hic.
Probādo ꝙ rectitudo voluntatis
nō ſumaṫ ꝑ cōparationē ad rectā
rōnē tāꝙ̄ ad ſecūdā regulā. Pri-
mo id nō pōt eſſe ſecunda regula
ipſi⁹ act⁹ qḋ nō pōt mediare inter
primā regulā ⁊ regulatū:ſꝫ rō nō
mediat inter primā regulam ⁊ re-
gulatum niſi forte applicando.i.
oſtendendo obiectū bene circun-
ſtantionatū voluntati.ergo ⁊c.

¶Rn̄deo.Dico p°.ꝙ ratio practi
ca in cōmuni accepta.i.vt rō pra=
ctica eſt:nō eſt regula actus bene
dās ei rectitudinē.Sed rō practi
ca vt eſt recta dat actui rectitudi
nē ⁊ eſt eius menſura ſecūda.pri=
ma vero eſt deus:ſiue lex diuina.
¶Dico ſecūdo ꝙ minor eſt falſa:
q̄ recta ratio mediat inter regu=
lam primā ⁊ actū:q̄ mediatio nō
ſolū eſt applicatio:ſed eſt oſtenſio
rectitudinis ipſius actus.

¶Cōtra.de rōne regule eſt effice
re:ſed ratio nō cauſat rectitudinē
in actu:cū cauſet tantū a volunta
te que actū elicit vel imperat.ergo.

¶Rn̄deo.negat maior.ſ3 ſufficit
ad mēſurā: ꝙ oſ̄dat rectitudinē.

¶Scd̄o.Rectitudo actꝰ ſumit ꝑ
cōparationē ad obiectū circūſtan
tionatū:q̄ actꝰ dicit bonus eo ꝙ
cadit ſuper debitū obiectuz: ergo
non ſumitur per cōparationē ad
rectam rationem.

¶Rn̄deo.ꝙ obiectū pōt accipi du
pliciter.Uno mō ſm̄ eſſe reale qđ
habet ad extra:⁊ ſic nō eſt regula
actus recti:q̄ ſm̄ tale eſſe eſt imꝑ
fectius et ignotius.Alio mō acci=
pitur ſm̄ eſſe cognitū:⁊ſic pōt eſſe
regula.hoc aūt h3 a ratione que
imprimit mediū obiecto in eſſe in
tentionali. ⁊ obiectū ſic in medio
cōſtitutū mouet voluntatē: ⁊ vo=
luntas efficit obiectuz:vt dicit.s.
Doc.q.1.arti.3.

¶Et vt iſta materia clariꝰ pateat
Dico ſcd̄o ꝙ recta ratio oſ̄dit finē
voluntati ⁊ eſt vt ſic mēſura illius
actꝰ volūtatis q̄ eſt ad finē ⁊ quo
appetit finē.Scd̄o appetitꝰ finis
eſt regula recte rōnis cōſiliantis
⁊ iudicātis de his q̄ ſunt ad finē.
Tertio recta rō iudicatiua ⁊ ꝑfe=
ctiua eſt regula recte electionis.
Quarto recta electio cum prece=
dentibus eſt regula actꝰ exterio=
ris:⁊ ſic ſemper recta ratio eſt re=
gula actus humanorū omniū.

Cōclo.ii. In omni pec=
cato requiri=
tur aliquis actus:non tamen om
ne peccatū eſt actus aut includēs
actū intrinſece. Hanc ſic probat
Do.s.prima ſcd̄e.q.71.ar.quinto
Nam p̄ma pars p3 de peccato cō
miſſionis.de peccato aūt omiſſio
nis.ꝓbat.Illud ꝯcurrit ad pctm̄
omiſſionis ſine quo omiſſio n̄ ha=
beret rōnē peccati:ſed nō h3 rōnē
peccati:niſi q̄ cauſatur ex aliquo
actu volūtario.ergo. ¶Scd̄a ps pro=
bat.in illo ꝯſiſtit p̄ciſe peccatum
omiſſionis:quo poſito ponit tale
peccatū:⁊ quo nō poſito nō poni=
tur:ſed poſita pura ceſſatiōe volū
taria ab actu ad quē q̄s tenet po
nitur peccatū omiſſionis.ergo ⁊c.

¶Cōtra arguit Durā.p°. Nulla Durā hic.q.
cāſalitas poſitiua directe ponit ad
effectū ꝑuatiuū:ſed omiſſio ē effe
ctus ꝑuatiuꝰ.ergo nō op3 ponere ali
quē actū poſitiuū.ſ3 ſufficit n̄ exi=
re in actū cuius habet dn̄ium.

¶Rn̄deo.Negat maior.q̄ nō ſo=
lū op3 aſſignare cā3 poſitiuā mo
tiuā:ſed ēt quietū i aliū cuiuſmo
di eſt omiſſio qua omittit id qđ iu
dicatū eſt debere fieri.

¶Dico ſcd̄o ꝙ in peccato omiſſio
nis nō eſt actꝰ ei intrinſecꝰ:nec o3
ꝙ omiſſio ſit ꝑ ſe volita: ſed ſuffi=
cit ꝙ aliq̄d ſit directe:⁊ per ſe voli
tum ad qđ ſequit omiſſio:ſicut cū
ex hoc qđ occupat circa aliquem
actū nō venit ei i mētē id qđ face=
re teneret:tūc illa omiſſio eſt vo=
lita ſaltem per accidens.

¶Dico tertio ꝙ aliq̄s actꝰ q̄ alias
eſſet bonꝰ pōt eſſe peccatū vel cā
peccati eo ꝙ q̄s in eo occupatꝰ im
pedit ne ei occurrat id qđ tenet fa
cere:ſicut cū alicui i die paſce ſtu
denti:vel ēt orāti nō occurrit ꝙ ſu
mat euchariſtiā ⁊ eā omittit.

¶Scd̄o.Stante p̄cepto dei:q̄ ſor=
tes velit hodie.a. ſtat qđ ſortes
nullū actū volēdi aut nolendi ſit
habiturꝰ.ergo pctm̄ omiſſionis pōt
eſſe ſine aliq̄ actu:an̄s p3:⁊ ꝯn̄a.
Q̄ i eo caſu ſortes peccaret omit
tēdo velle qđ deus precepit.

¶Reſpondeo.Negat antecedēs.
Quia nō eſt in poteſtate volētis
ſi clare iudicet aliquid eſſe facien
dum quin velit facere vel nolit vel
velit diuertere intellectū ad alia
cogitanda vel expectare tempus
vel huiuſmodi.

¶Eodē modo diceret ad tale ar
gumentum precipiat deꝰ ſorti ꝙ
hodie velit aut nolit aliquid hoc
preceptū pōt nō ſeruare.ergo pec
cabit ſine omni actu.

¶Reſpondet. Qđ an̄s eſt impoſ=
ſibile.ſ. ꝙ ſortes nulū actum ha=
beat :nam ſi ſtatim habito tali p̄=
cepto poneret ſe ad dormienduz
vt eum priuaret : ꝯſtat ꝙ haberet
ſaltē velle reſpectu dormitionis.

¶Cōtra.Si volūtas nō pōt ſuſpē
dere omnē:ſequeret ꝙ deꝰ nō poſ
ſet ei recte precipere ꝙ omnē actū
ſuſpēderet hoc eſt falſum.ergo.

¶Reſpondeo.Negat cōſequētia.
Quia l3 voluntas nō poſſit imple
re illud p̄ceptū ſtante actuali ani
maduerſione precepti : poteſt tn̄
velle illud iplere ⁊ conari ad hoc
⁊ habere conditionale velle meri
torium.ſ.ꝙ vellet illud implere ſi
poſſet.Et iſta intelligenda ſūt de
omiſſione ſequenti plenum iudi=
cium de agendis.ſimiliter etiam
omiſſio ſequens ignorantiā vel cū
determinationē p̄cedit ex aliq̄ cā
que ſi ſit voluntaria eſt peccatū:
ſi autē nō ſit volūtaria omiſſio ſe=
quens nō imputabitur ad culpā.

¶Tertio.Arguit ꝙ omiſſio nul=
lo modo ſit peccatum mortale:q̄
ex hoc ſequeretur ꝙ aliquod pec=
catuz cōmiſſionis eſſet in infinitū
maius pecato omiſſionis.hoc eſt
falſum:vt p3.ergo cōſequētia ꝓ=
batur.ſtāte dictamine ꝙ deus ſit
amādus ille qui habet nolle ama
re:ſed actum odiendi deū peccat
in infinitum magis eo qui tantū
ceſſat et omittit eum diligere.er=
go ⁊c.conſequentia patet. antece
dens probatur. q̄ aliquis actus
poteſt dari in duplo remiſſior illo
actu odiendi et aliquis in triplo
et aliquis in quadruplo : et ſic in
infinitū.ſed quelibet iſtarū actio
nū eſt maiꝰ peccatū pctō omiſſio
nis:ergo ille primꝰ actꝰ eſt i infinitū
maius peccatum.tenet ꝯn̄a:q̄ in
ter ipſum ⁊ peccatum omiſſionis
eſt infinita diſtantia ⁊ ſunt infini
ta media.

¶Rn̄deo.negat ꝯn̄a.Ad ꝓbatio=
nem negat an̄s.Ad ꝓbationē ne
gat maior.q̄ actꝰ nolendi aut in=
telligēdi nō eſt in infinitū intenſi
bilis aut remiſſibilis:⁊ nulla for=
ma accidentalis eſt diuiſibilis in
infinitum:vt declaratū eſt primo
ſenten.diſt.17.Et ſic eſt finis hu=
ius queſtionis.

¶Diſtin.xxxvi.

Circa.36.di.q̄ritur.
Utrū malū ſufficien
ter diuidat ꝑ penaz
et culpam:

Pro iſta q̄ſtiōe
hec eſt pri
ma ꝯclo.Oē malū iuribꝰ volūta=
rijs ꝯſideratū ē pēa vel culpa. Hāc
ſic ꝓbat.s.D.pria ꝑte.q.48. art.
5.Tot ſūt differētie malorū in re
bus voluntarijs quot ſunt diffe=
rentie bonorum: quibus priuari
pn̄t:ſ3 ſūt tm̄ due differētie bonorū
pricipaliū i natura habēte volūta
tē.ſ.operatio i cuius priuatiōe re
ctitudinis ꝯſiſtit malū culpe.⁊ for
ma i cuiꝰ ꝑuatiōe eſt malū pene:
ergo ⁊c.

¶Contra arguit Aureolus.Om= Aureo=
ne peccatū ē culpa:⁊ oē peccatū ē lus hic.
pena:ergo culpa eſt pena . maior p3.
minor probatur.tū q̄ Auguſtinꝰ
dicit ꝙ peccatū ſibiipſi pena ē. tū
q̄ carētia boni debiti eſt culpa.ſ3
pena eſt carētia boni debiti ergo ⁊c.

¶Ad minorem.Primo ꝙ nullum
malum inq̄tum eſt culpa poteſt
eſſe pena:q̄ de ratione culpe eſt
ꝙ ſit voluntaria.de ratione pene
eſt ꝙ repugnet voluntati . Idem
autē non poteſt eſſe voluntarium
et non voluntarium.

¶Dico ſcd̄o ꝙ minor eſt falſa.Ad
probationē primā dico ꝙ illa pre
dicatio non eſt formalis ſed cau=

ſalis. Peccatū em̄ inq̄ꝫtū hmōi nō eſt pena ſed ſemꝑ aliqua pena.i. ille defectus in ratione de quo ſupra diximus.diſt.34.precedit culpam ⁊ alia pena.i.diminutio habilitatis nature ad bonū gratie vł virtutis eſt effectus peccati.

¶Dico tertio ad ꝓbationē ſecundā ꝙ priuatio boni debiti actioni eſt formaliter culpa. ſed priuatio boni debiti agenti eſt pena. Unde oīs priuatio conueniens actui vt exit ab agēte eſt culpa: ⁊ oīs priuatio ⁊ inordinatio ꝯueniēs agēti vt recipit actionē ē pena: vt dicit.s.Do.vbi ſupra ad quartum.

Concl'o.ij. Oīs pena in q̄ꝫtū ē pena infligiť ꝓpter aliquā penā. Hanc ſic ꝓbat.s.D.pma ſcđe.q.87. art.7. Id quo remoto aliud remoueť ⁊ quo poſito illud poniť hꝫ ſuper ipſum aliquā cauſalitatē: ſed poſita culpa originali poniť pena: ⁊ ea remota.i.nō p̄ſuppoſita nulla pena poſita fuiſſet.ergo ⁊c.

[margin: Durandus hic q.3.] ¶Contra arguit Durādus. Nulla pena ſenſus debeť peccato originali vt omnes ꝯcedunt: ſꝫ multe ſunt pene ſenſus.ergo iſte non ſunt propter originale.

¶Confirmať. Quia deus punit aliquos iuſtos ſolum ad mai⁹ meritū: vt dicit magiſter in quarto. ergo non ꝑꝑ aliquam culpam.

¶Rn̄deo.peccato originali nō debeť pena ſenſus in alia vita: ſꝫ bn̄ in preſenti. non quidē directe ſed conſecutiue. Et hoc eſt qđ dicit.s.Doc.q.5.de malo.ar.4.ad quartū. ꝙ originali nō debeť pena taxata ſed concomitans.

¶Ad confirmationeꝫ dico ꝙ niſi fuiſſet peccatū originale non fuiſſet homini inflicta pena etiaꝫ ad ꝑfectum virtutis vel ad augmentum glorie.

Cōcl'o.iij. De⁹ eſt actor omnis pene. Hanc ſic probat.s.D. in preſenti diſtin.q.3.articu.pmo.⁊ prima pte,q.47.ar.ſecundo. oīs effectus cuius productio non arguit in ꝓducente defectum eſt effectiue a deo: ſed omnis pena eſt huiuſmodi: ergo ex hoc ſequitur ꝙ de⁹ eſt cauſa etiam illarum penaruꝫ que infliguntur ab hominibus iniuſtis: q: deus eſt cauſa etiam illius iniuſte operationis quo ad ſubſtātiā actus: qua actione pena infligatur lꝫ nō ſit cā deformitatis in ea exiſtentis. Et hec ſufficiant.

¶Diſtin.xxxvij.

CIrca.37.diſ. queriť. Utrum actus peccati ſit a deo?

Concl'o.j. Deus non eſt cauſa peccati. Iſta concluſio pōt hr̄e duplicē ſenſum. Unus eſt ꝙ deus non eſt cauſa peccati iſta ꝙ ipſe peccet. Alius eſt ꝙ non eſt cauſa peccati in aliis. Et probatur quo ad vtrūqꝫ ſenſum.in.q.3.de malo. ar.primo. Deus non eſt agēs cui⁹ actiuū principiū ſit defectibilis: ⁊ cuius voluntas poſſit a fine debito deuiare: ergo deus non eſt peccabilis.

¶Secūdo ſic. Quicūqꝫ pōt facere alios peccare pōt eos auertere a ſummo bono: ſed deus nullū pōt auertere a ſummo bono: ergo.

¶Contra arguit Aureolus. De⁹ eſt cā act⁹ pcti.ergo eſt cā peccati. [margin: Aureolus hic] aña communiter eſt conceſſum. ꝯña probať multipliciter. primo. Quicūqꝫ eſt cauſa alicuius poſitiui eſt cauſa priuatiōis ⁊ negationis que ad ipſum neceſſario cōſequiť: ſed deformitas actus peccati neceſſario ad ipſum ꝯſequiť: ſicut ptꝫ. ꝙ iſte actus qui eſt odire deū nō pōt eſſe ſine deformitate.ꝫ minor patet.maior ꝓbať.nam q: negatio albedinis eſt neceſſario coniuncta nigredini: ideo impoſſibile eſt ꝙ aliquis ſit cauſa nigredinis quin ſit etiaꝫ cauſa talis negationis.

¶Rn̄deo. ꝙ aliqua negatio vel

priuatio pōt dupliciter ꝯſequi actuꝫ. Uno modo ex ipſa natura et eſſentia actus: ſicut hunc actuꝫ q̄ eſt fornicari conſequiť violatio integritatis corporis: ⁊ ſic concediť maior ⁊ negať minor. Alio mō poteſt aliqua priuatio cōſequi actuꝫ nō ex ipſa natura actus: ſed ex relatione ad agens inq̄ꝫtum.ſ.egreditur ab agente cui prefixa eſt lex ⁊ regula ad actum oppoſitū: ⁊ ſic negatur maior ⁊ concediť minor.

¶Dico ſcđo vt vult.s.Do.q.3. de malo.arti.ſcđo ad ſcđm. ꝙ deformitas non conſequitur actuꝫ peccati ex natura ſua. id eſt per comparationem ad obiectum, a quo habet ſpecieꝫ nature. vnde ille actus qui ē odiū dei poſſet ſeparari a deformitate. quod pꝫ: q: ſi eſſentiā illius act⁹ a ſolo deo fieret vel ſeparaaretur ab omni ſubiecto vel poneretur i lapide talis actio nō eſſet actualr deformis q: tunc a nullo agēte male fieret. non eſt aūt deformis niſi dū maleſit: ⁊ qđ adduciť de nigredine nō eſt ad ꝓpoſitū: q: nigredini ꝯiungiť negatio albedinis ex natura propria ipſius nigredinis.

¶Scđo. ſi deus coagit actū voluntatis aut hoc eſt: q: voluntas determinat ſe ad actuꝫ. ⁊ voluntati ſic determinate de⁹ coagit. aut hoc eſt q: deus determinat ſe pri⁹ ad agēdum ⁊ volūtas ſequiť ei⁹ determinationē: aut q: veniunt ad iſtā actionem ex equo. nō primū: q: tūc deus volūtati coageret ad peccatū. ⁊ rurſus in illo determinaturo nō coageret ei deus ⁊ per ꝯñs: ⁊ nō eſſet cā oīs actus voluntatis. nō ſcđm q: tunc volūtas determinareť a deo ad peccatū: ⁊ ſic nō peccaret q: nō ageret libere. ñ tertiū q: ille modus eēt caſualis.

¶Rn̄deo. Qđ q̄ꝫtū ad oē poſitiuū qđ eſt in actu peccati actio voluntatis eſt poſterior actione dei in ꝓducēdo: q: nulla creatura agit niſi mota a deo. Ad improbōnem negať ꝯña: q: actio dei nō determinat volūtatē niſi ad illud poſitiuū: qđ ē in actu pcti: deformitas aūt eſt i actu ſolū ex cā ſecunda.

¶Tertio. Nō minoris virtutis ē volūtas in agēdo q̄ꝫ agēs nāle: ſꝫ deus nō coagit agenti nāli: ergo nec volūtati. minor ꝓbať. aut deus ageret vnā partē effectus ⁊ agēs nāle aliā: aut vterqꝫ eſt totalis cā. nō primū: q: aliquando effect⁹ eſt ſimplex entitas. nō ſcđꝫ: q: null⁹ effectus pōt eſſe a duab⁹ cauſis totalibus in eodē genere cauſe.

¶Rn̄deo. Dico primo ꝙ ille effectus pōt eſſe totaliter ideſt ſꝫ oēꝫ partē ſui a duabus cauſis ſubordinatis: cuiuſmodi ſunt de⁹ ⁊ volūtas creata: ⁊ ſic negať minor.

¶Dico.2.ad ꝓpoſitū ꝙ pctm̄ non eſt totaliter a deo: nec totaliter a voluntate loquēdo de totalitate relata ad cām: id eſt qđ vna iſtaꝝ cauſaꝝ ſit ſufficiens habere taleꝫ effectū ſine concurſu alteri⁹ cauſe p̄cipe cāndo ſicut cauſat. nunq̄ꝫ.n. deus cauſaret actū peccati ſi creatura ñ cauſaret. nec creatura cauſaret niſi de⁹ cōcurreret.

¶Quarto arguit Durādus. Oīs defectus culpabilis imputať agēti ⁊ habēti dominiū ſuꝑ eū nō ignorante. ſed deus nō eſt ignorans ⁊ hꝫ dominiū act⁹. ergo ſi ab eo ꝓducitur: imputatur ei. [margin: Duran. hic. q.1.]

¶Rn̄deo. Negať maior. niſi tale agēs dēat ⁊ teneať vitare talē defectum ⁊ cauſare oppoſitū eius ⁊ niſi velit aliquo mō illū defectum iſta aūt in deo locū nō habēt. negatur ēt maior vt ſupra diximus qñ talis defect⁹ nō cōſequiť actū ex nā eius: ſꝫ ſolū ex relatione ad aliqđ principiū: ⁊ iſtud vltimum totaliter euacuat difficultatē.

Cōcl'o.ij. Actus peccati ꝓduciť effectiue a deo. Hanc ſic probat. qō.3.de malo.arti.2. Omnis motus eſt a primo mouente: ſed actus peccati eſt q̄dā motus: ⁊ deus eſt p̄mū mouēs. ergo act⁹ peccati ē a deo.

¶Cōtra hanc cōcluſionē poſſent

fieri argumēta recitata cōtra precedētē ↄcl'onē.⁊ ſic terminata eſt qō ad preſens.

¶ Diſtin.xxxviij.

Circa.38.diſt.queritur. Utrū bonitas actus volūtatis ex fine?

Ad hāc qōnē rñdet iſta vnica cōcluſione.

Ad bonitatem actus voluntatis requiritur appetitus finis recti non tñ ſufficit. Primam partem ſic ꝓbat.s.D.pñti diſtinctione.q.x.ar.5. Ad bonitatē volitionis requiritur bonitas totiꝰ obiecti voliti:ſed bonitas finis aut eſt totū obiectū volitū aut eſt pars totiꝰ obiecti voliti:quia quilibet actus voluntatis vel hʒ ſolū finē ꝓ obiecto,vł hʒ ēt id qd ē ad hūc.g ⁊c.

¶ Scḋa pars ꝓbat̃ vbi ſupra. Id non ſufficit ad bonitatē actus voluntatis qđ pōt ſtare cum actu vitioſo: ſed appetitus recti finis eſt hmōi:vt pʒ de eo q̄ appetit furari vt det elemoſinam. ergo ⁊c.

Quidā de quo Grego. hic.q.1.ar.2.

¶ Cōtra arguit̃ vnico medio ſic In aliq̄ caſu licitū ē blaſphemare ad iſtū finē vt vitet̃ maius malū. g talis actꝰ erit bonꝰ:ↄñs ꝑʒ:qꝛ id ꝙ ē ad finē.ſ.ipſa blaſphemia ñ ſit bonū,ↄña pʒ,añs ꝓbat̃.Tū qꝛ aliq̄s ſine culpa ſua poteſt ſic a diabolo decipi ꝙ ei ↄſcientia dictabit niſi blaſphemet:ꝙ plus peccabit: ſed talis cōſcientia ligat.ergo.⁊c.Tū qꝛ minus malum eligendum ē vt vitetur maius: vt dicit Gregoriꝰ lib.32.moralium:⁊ Auguſtinꝰ in libro de mēdacio ca.18.

¶ Rñdeo. Negat̃ añs.Ad ꝓbationem primā.Dico primo qđ ipoſſ ē quēpiā iudicare eē blaſphemātē deū ſine culpa ſua: cū ipſemet talis error ſit maxia culpa ⁊ ignorantia iuris.⁊ pterea ille error eēt actus infidelitatis:quem conſtat eſſe peccatū.vel ſi non eſſet culpa eēt ſaltē pena peccati originalis:

⁊ ſic nō excuſaret oino a peccato.

¶ Dico ſcḋo ꝙ ēt poſito illo caſu:⁊ dato ꝙ ille debeat facere minus malū nō ſequit̃ ꝙ blaſphemet:qꝛ forte nō apparebit ei eſſe minus malū blaſphemare q̄ agere ↄtra conſcientiam.

¶ Ad primā probōēz dico ꝙ ſtāte illa ↄſcientia erronea nō dʒ aliq̄d fieri ſm eā nec cōtra eam:ſed ille dʒ ↄſciam illā deponere:ſi pōt:⁊ſi non pōt dʒ ſtare ꝑplexus.

¶ Contra.ex hac rñſione ſequit̃: ꝙ iſte dʒ agere cōtra cōſciētiā.hoc eſt falſū.ergo reſpōſio falſa.maior ꝓbat̃.iſta ↄña eſt bona in caſu poſito:iſte nō blaſphema:dictāte cōſciētia:ꝙ debeat blaſphemare. ergo agit cōtra cōſcientiā.ergo valet ēt iſta ↄña.iſte dʒ ñ blaſphemare:ergo dʒ agere contra conſcientiam.tenet cōſequentia:qꝛ qui dʒ añs dʒ ēt cōſequēs.

¶ Rñdeo. Negatur vltima conſequentia:nec illa regula qua dicit̃ ꝙ qui dʒ añcedēs dʒ cōſequens: eſt vniuerſaliter vera.v.grā.ſi prelatus precipiat ſubdito ꝙ furetur adhuc ipſe prelatus tenetur non furari.tunc iſta ↄſequentia,valet. iſte prelatꝰ nō furatur. ergo agit cōtra id qđ alteri precipit: ⁊ tamē nō valet iſta cōſequentia.iſte non dʒ furari.ergo nō debet agere cōtra id qđ precepit alteri: quia oppoſitum conſequentis poteſt ſtare cum antecedente.

Expō illiꝰ ꝓpōnis:de duobus malis minꝰ eſt eligendum.

¶ Dico ſcḋo ꝙ illa ꝓpoſitio.minꝰ malū de duobꝰ malis eſt eligēdū nō eſt vera de virtute ſermonis: qꝛ nullū malū eſt eligendū:alioquin ſequeret̃ ꝙ q̄ minus malū eligeret vtiq; nō peccaret:qꝛ faceret ꝙ dʒ facere.ſʒ intelligēda eſt ad hūc ſenſū:ꝙ de duobꝰ malis minus malū eſt minꝰ fugiēdū:⁊ ſic intelligende ſunt oēs auctoritates et Gregoriȷ̃ ⁊ Auguſtini:⁊ſi que alie inueniantur.

¶ Dico tertio ꝙ caſus eſt impoſſibilis.ſcʒ ꝙ aliquis cogatur ad alterum duorum predictorum:qꝛ

oē pctm̄ eſt voluntariū:voluntas aūt nullo mō cogi pōt:vt dicit.D.s.pria ſecunde.q.10.⁊ ſic appareret multiplex defectꝰ huiꝰ argumēti.

¶ Diſtin.xxxix.

Circa.39.diſt.queritur.Utrū in actibꝰ itellectus poſſit eē peccatum?

Pro iſta qōne hec ē.prima cōcluſio. In actibꝰ intellectꝰ poteſt eſſe peccatum. Hanc ſic ꝓbat.s.D.pñti diſt.q.1.arti.2. Omnis actus voluntarius priuatus debito ordine eſt peccatum ⁊ culpa : ſed aliqui actus intellectus ſunt huiuſmodi:vt patet de infidelitate:ergo.

Utrum actꝰ itellectus ⁊ volūtatis ſint duo peccata.

¶ Sed ſi querat̃ vtrū actus intellectus ⁊ voluntatis ſint duo peccata vel vnum tantū.

¶ Rñdeo.Qđ qñ actus intelłs eſt prima regula alicuius praue electionis:ſicut cum quis iudicat eē furandū ⁊ ſimul vult: tunc eſt tm̄ vnū peccatum:⁊ lʒ ſint duo actus in genere nature ſunt tñ vnus ſolus ī genere moris:vt.dicit.s.D. pma ſcḋe.q.74.arti.5.⁊.6.ſed qñ actus intelłs non eſt proxima regula praue electionis:ſicut appet de actu ifidelitatis ⁊ de errore circa virtutes vłes:quas q̄s tenetur ⁊ dʒ ſcire:tunc actus intellectꝰ eſt aliud pctm̄ ab actu volūtatis.

Cōcl'o.ij. Peccatū ē magis ꝓprie ī actibus volūtatis q̄ in actibꝰ intelłs. Hanc ſic probat vbi ſupra. Inter actus culpabiles ille eſt culpabilior ceteris paribꝰ qui magis eſt in dominio agentis:ſed actus voluntatis eſt hmōi:g ⁊c.

Cōcl'o.iij. Peccatum eſt aliter ⁊ aliter in intellectu ⁊ in voluntate. Hanc ſic probat vbi ſupra. Peccatū eſt in voluntate ex obiecto : ſed non eſt in intellectu ex obiecto:ergo. ↄñtia patet.añs probatur. Actus voluntatis eſt malus:qꝛ eſt mali obiecti.cū velle mala ſit malū:ſed actus intelłs nō eſt malus: qꝛ ſit mali obi:imo ſcire mala eſt bonū. Et huiꝰ rō eſt:qꝛ volūtas fertur in res:vt ſunt i ſeipſis.⁊ iō velle res malas eſt malū:ſciunt̃ aūt res vt ſunt in intellectu:rō aūt mala in intellectu eſt: qui bonū.ſ.ipm verbum qđ format intellectus de malo non mediante ſpē mali:qꝛ ſpēs cauſatur ab obiecto:malū aūt nihil eſt;⁊ ideo nō imprimit ſpēz ſui in intellectu:ſed cōcipitur malū per ſpēm boni.

Duran. hic.q.1.

¶ Contra arguit Duran.pᵒ. Illi actus qui equaliter tēdunt in obiecta ſua vt ſunt in re: ſunt eq̄liter ⁊ eodē mō boni vel mali: ſed actus voluntatis ⁊ intellectꝰ ſunt huiuſmodi : ſicut enim id quod eſt volitum:eſt volitum ſecūdum eſſe qđ hʒ in re:ita intelłs practicus fertur in rem vt hʒ eſſe in re: alioquin nō eſſet practicus.

¶ Reſpōdeo. Negat̃ minor.nam actus itelłs practici imediate terminatur ad verbū vel conceptū rei intellecte ⁊ eo mediante terminatur ad rem extra. Tale aūt verbum eſt primū verum ⁊ eſt rō rei intellecte ⁊ eſt bona ſiue ſit rō boni ſiue ſit ratio mali.

¶ Contra. Illa rō equaliter ſe hʒ ad verum ⁊ ad falſum:ergo ſi illa rō eſt bona:ſequit̃ ꝙ cognitio falſa ſit eque bona ſicut cognitio vera:qđ eſt inconueniens.

¶ Reſpondeo. Negat̃ antecedēs. nam in cognitione falſa rō formata per intellectū nō conformatur rei intellecte. In vera aūt cognitione conformat̃ rei. Actus autē intellectus nō ſolū terminat̃ ad illam rationē:ſed etiā ad rem mediante tali ratione. negat̃ etiā cōſequētia:qꝛ dato ꝙ illa rō equałr ſe haberet ad vtrāq; cognitionē ſ.veram ⁊ falſam:nō tamē equaliter ſe hʒ ad obtum vltimatū vere cognitionis ⁊ ad obiectū falſe cognitionis.

Cõclo. iiij. Conſcientia nõ dicit proprie potentiam aut habitum: ſed actum. Hanc ſic probat. s. Do. de veritate. q. 17. ar. 1. ⁊ prima parte q. 79. ar. 13. Id quod ſignificat applicationem ſcientie ad aliquid nõ eſt potentia aut habitus: ſ3 cõſcientia dicit applicationẽ ſciẽtie ad actum: ergo.

Duran. hic. q. 14. ¶ Cõtra arguit Duran. ſynderesis eſt habitus: ergo ⁊ ꝯña. añs p3 ⁊ ꝯña. Quia nõ eſt maior ratio de vno ꝙ̃ de alio.

¶ Rñdeo. Negat̃ ꝯña. Quia ſynderesis reſpicit regulas vl'es agẽdorũ: ⁊ ꝯſcia reſpicit particularia agentia: reſpectu aũt vniuerſaliũ põt poni habitus ⁊ non reſpectu particularium.

Cõclo. v. Cõſcientia pertinet ad intell'3 ⁊ nõ ad voluntatẽ. Hanc ſic ꝓbat vbi ſupra. Applicatio ſcientie nõ pertinet ad volũtatẽ ſed ad intellectum: ſed conſcientia eſt applicatio ſcientie: ergo.

Duran. hic. q. 4. ¶ Contra arguit Duran. p°. Si cõſcientia pertinet ad intellectũ: ſequitur ꝙ ſi plus h3 de ſcientia plus habeat de cõſcia: hoc eſt falſum: vt patet: ergo.

¶ Rñdeo. Si ꝯñs intelligit̃ ꝙ qui plus h3 ſciẽtie de agibilib⁹ p̄ſentibus preteritis ⁊ futuris tam in vniuerſali ꝙ̃ in particulari: ta3 actu ꝙ̃ habitu: tã ad notitiã actuũ an ſint ꝙ̃ quo ad notitiã an recti ſint: hẽat ẽt maiorẽ ꝯſciam. ꝯcedit̃ ꝯña ⁊ ꝯñs. ſi in alio quouis ſenſu intelligat̃: negat̃ ꝯña.

¶ Secũdo. Nullus agens contra ſolum dictamẽ rõnis triſtatur: q2 triſtitia eſt de repugnãtib⁹ volũtati: ſed agens cõtra cõſcientiam triſtatur: ergo conſcia nõ eſt ſolu3 dictamen rationis.

¶ Reſpõdeo. Qd minor d3 ſic ſubſumi: ſed agens contra ſolam conſcientiam triſtatur: ⁊ tunc negaretur minor. Qd autẽ agens contra cõſcientiã triſtetur hoc ideo eſt: q2 ſemper ad conſcientiã ſeq̃tur aliqua electio voluntatis: ⁊ ideo q2 agit triſtatur ꝙ agit cõtra hãc inclinationẽ volũtatis.

¶ Tertio. Conſcientia dicit̃ cum alio ſcientia: ſed illud aliud pertinet ad voluntatẽ: ergo conſciẽtia ſaltẽ quo ad aliquid ſui pertinet ad voluntatem.

¶ Rñdeo. Negat̃ minor. Sed dico ꝙ illud aliud eſt indifferenter quicũq3 actus iterior vel exterior ad quẽ põt applicari ſcientia aut iudicando an ille actus ſit factus an debeat fieri.

¶ Quarto. Remordere eſt actus cõſcientie ⁊ pertinet ad voluntatem: ergo ⁊ ipſa cõſcientia. ꝯña p3 añs probat̃. Triſtari ꝑtinet ad voluntatem: ſ3 remorſus nõ eſt niſi triſtitia: ergo.

¶ Reſpõdeo. Negat̃ añs. Ad probationem negatur minor: ſ3 dico ꝙ remorſus importat iudiciũ de ꝑuerſitate actus preteriti ad quẽ ſequit̃ triſtitia: vel põt dici ꝙ remorſus nõ eſt actus cõſcientie: ſ3 eſt eius effectus.

¶ Quinto. Si conſcientia dicit actum intell's: ſequitur ꝙ nullus põt facere cõtra cõſcientiam. hoc eſt falſum: ergo maior probatur. ſtante cõſideratione in actu ⁊ in ꝑticulari de aliquo agibili ĩpoſſ'e eſt ꝙ volũtas ferat̃ in oppoſitũ: vt dicit ph's. 7. ethi. ergo ſi ꝯſcia dicit actũ cũ ipſa reſpiciat particularia agentia nõ eſt poſſ'e ꝙ volũtas ferat̃ in oppoſitũ eius.

¶ Rñdeo. Negat̃ maior. Eſt eni3 ꝯſcia actus intell's practicus quo iudicam⁹ aliq̃d eẽ fiendũ vel nõ: ⁊ eſſe rectũ vel nõ. Cõtra hoc vero iudiciũ põt q̃s agere dupl'r. Uno mõ nõ ſtante: ſed ceſſante tali iudicio ⁊ repulſo per cõtrariũ iudiciũ aut formal'r aut virtual'r: ſicut ꝯtingit in eo qui peccat ex paſſione qui primo iudicabit adulteriũ nõ eſſe fiendũ: ⁊ poſtea iudicat ipſum eẽ faciẽdũ: q2 ẽ delectabile: ⁊ ſic facit ꝯtra ꝯſciam nõ quidẽ tũc

ꝯñte3 ſed precedẽtẽ. Alio mõ ſtante tali iudicio in vl'i ſolum ⁊ nõ in particulari: dico tñ ꝙ contra oẽm ꝯſciam vl'em ⁊ particularẽ actualiter ſtantẽ nullus agit ipa actualiter ſtãte. vt dicit. s. D. p̃ma ſcđe. q. 77. ar. 2. ⁊ ſic itelligit ph's vbi allegat̃. 7. ethi. Et qđ dixi đ ꝯſcia particulari intelligo de conſcia vltimata: ⁊ voco ꝯſciam vltimatam illa3 qua dictat̃ aliquid nullo mõ eſſe fiendu3. Cõtra talem eni3 cõſciẽtiã nullus põt agere ipſa manente: poteſt tñ eſſe aliqua ꝯſcientia particularis: l3 non vltimata vtputa ꝙ iſte act⁹ eſt fornicatio: ſed tñ cõtra talem ꝯſciẽtiã poteſt quis agere iſta ipſa ſtãte: ſicut p3 in eo qui peccat ex electione ⁊ ex malitia in eo vltimata cõſcientia eſt: ꝙ l3 illud ſit peccatũ tñ ẽ fiendum potius ꝙ̃ ꝙ abſtineatur ab illa delectatiõe que eſt tali peccato coniuncta.

Cõclo. vj. Quelibet conſcientia ſiue ſit recta ſiue erronea ligat. Hanc ſic ꝓbat. s. D. q. 17. đ verita. ar. 4. Illud obligat eñ cui⁹ ꝯtrariũ facies ipo manẽte peccat: ſ3 facies ꝯtra3 conſcientie peccat: ergo.

Cõclo. vij. Conſcientia recta obligat ſimpliciter ⁊ ꝑ ſe. Hãc ſic probat vbi. s. id qđ obligat ĩ oẽ3 euẽtũ: ⁊ ex ꝓpria nã ⁊ nõ ex alio falſe eſtimato obligat ſimpl'r: ſ3 recta cõſcia eſt hmõi cũ nunꝙ̃ liceat eã dimittere: ergo.

Concl'o. viij. Cõſcientia erronea ñ obligat ſimpl'r: ſ3 tm̃ ſʒ q̃d. Hanc ſic ꝓbat vbi. s. id qđ obligat ſolu3 ex aliquo falſe eſtimato obligat tm̃ per accñs ⁊ nõ ſimpl'r: ſed cõſcia erronea eſt hmõi. Ipſa nõ obligat in oẽ3 euẽtu3 cũ liceat eã deponere: g̃ nõ obligat ſimpl'r.

Duran d⁹ h. q. 5. arti. 3. ¶ Cõtra arguit Durãdus ꝙ erronea ꝯſcia obliget l3 liget. p°. Nulla obligatio eſt de illicito: q2 q̃ obligat̃ tenet̃ facere ad id qđ obligatur ⁊ nõ peccat ipſu3 faciẽdo: ſed id qđ dictat cõſciẽtia erronea eſt illicitum: ergo.

¶ Rñdeo. Dico primo ꝙ erronea ꝯſcia obligat ad nõ diſcordandu3 ei. ⁊ ſemꝑ illicitũ eſt ei diſcordare: ⁊ ſemꝑ eſt licitũ ei nõ diſcordare: l3 ipſa nõ obliget ad nõ deponendum eam.

¶ Dico ſcđo ꝙ maior ẽ ſimpl'r falſa: q2 quãuis ad illicitũ null⁹ obliget de per ſe: ⁊ ſimpl'r põt tñ ad illud obligari ꝑ accñs inquãtũ. ſ. apprehendit̃ vt licitũ ⁊ a lege dei preceptũ vt dicit. s. D. in ſuo ſcti. p̃ma ſcđe. q. 15. ar. 5. ad ſcđm.

¶ Dico tertio ꝙ nõ ſemꝑ ẽ peccatum facere ſʒm ꝯſciam erronea3: vtputa qñ talis error ꝯſcie eſt inuolũtari⁹ proueniẽs ex ignorãtia alicuius circũſtantie abſq3 omni negligentia: ſicut ſiquis mulierẽ ſubmiſſam crederet eſſe ſuã ⁊ redderet ei debitum.

¶ Scđo. Sola vera notitia de re nõ tollit obligationẽ: ſ3 magis cõfirmat: ſed vera notitia de eo qđ erronea ꝯſcia dictat: tollit obligationẽ. g̃ illa obligatio nulla eſt.

¶ Rñdeo. Negat̃ maior qñ vera notitia cognoſcit̃ dictamen precedẽtis rõnis nõ eſſe conforme legi dei: cui tñ prius putabat̃ eſſe conforme. Sicut eni3 falſum iudiciũ quo putabat̃ aliquid eẽ preceptũ dei cum tñ nõ eſſet obligabat: ita verũ iudiciũ quo dictat̃ precedẽs iudicium nõ eſſe cõforme legi dei: tollit obligationẽ: ⁊ maxime obligationem ſʒm quid: ⁊ per accñs.

¶ Tertio. Arguit ꝙ in aliquo caſu, ſequẽs cõſcientiã erroneã non peccat: puta ſiquis putet ĩ nullo caſu eſſe iurandũ: iſta conſciẽtia eſt erronea: ⁊ tñ ſi non iurat: non ꝑꝑ hoc peccat: q2 l3 non iurare.

¶ Rñdeo. Qđ cum dicim⁹ agentem ſʒ conſcientiã erroneã peccare intelligim⁹ ſic: ꝙ actus voluntatis cõformis conſciẽtie erronee ẽ peccatũ. In caſu aũt poſito: iſte nõ proprie ſequit̃ conſciẽtiã erro

neam:ſed tunc ſequeret̃ talem cõ
ſcientiã qñ foꝛ͛aľr ꝓponeret nũq̃
in quocunq̄ caſu iurare: conſtat
aũt ꝙ tale ꝓpoſitũ et tale velle eſt
peccatum moꝛtale.

¶ Diſtinctio.xl.

Circa.40.diſt. queri
tur. Utruꝫ aliqua a=
ctio humana poſſit
eẽ idifferẽs ad bonũ
⁊ ad malũ?

Pro Iſta qõne
hec eſt pꝛima ꝯcľo. Aliquis actus
humanꝰ ẽ indifferẽs ſm ſpeciem
⁊ nullꝰ ẽ idifferẽs ſm indiuiduũ.
Pꝛimã partẽ ſic pꝛobat pꝛima ſe=
cunde q.18.ar.8.⁊.9.⁊ pñti diſ.q.
1.arti.5. Obiectũ alicuius actꝰ nõ
hꝫ ex ſe cõueniẽtiã nec diſcõueniẽ
tiã ad rationẽ:ergo talis actꝰ non
hꝫ ex ſua ſpecie bonitateꝫ aut ma
litiam moꝛtaleꝫ:ſed eſt indifferẽs
antecedens patet. de iſto actu qui
eſt eleuare feſtucam ⁊ de alijs hu
iuſmodi. conſequẽtia etiaꝫ pꝫ:qꝛ
ſpecies actus moꝛalis ſumitur ex
obiecto conuenienti aut diſcon=
uenienti rationi. ¶ Secũda pars
ſic pꝛobat̃ vbi ſupꝛa. Nullus actꝰ
eſt qui ſm circũſtantias nõ cõue=
niat aut diſconueniat rõni, ſalteꝫ
ex circũſtãtia finis:qꝛ qlibet actꝰ
particularis moꝛalis ſit ꝑꝑ bonũ
aut malum finem:ergo nullus in
particulari eſt indifferẽs:⁊ qꝛ per
actum moꝛalẽ intelligo actũ pꝛo
cedenteꝫ a voluntate deliberatã.

¶ Ex hoc ſeqꝛ̃ coꝛrelarie: ꝙ actꝰ
ex ſola imaginatiõe pꝛocedẽs pu
ta confricatio barbe nõ delibera=
ta non eſt moꝛalis.

¶ Contra hãc cõcluſionẽ arguit
Scotus ſic. Actus ex quibꝰ gene
ratur habitus nõ ſunt boni moꝛa
liter cum non eliciant̃ a virtute:
non ſũt ẽt mali: alioqñ ex eis nõ
generaret̃ bonus habitꝰ:ergo ta
les actus particulares ſunt indif
ferentes ſm indiuiduum.

¶ Rñdeo. Negatur añs pꝛo pꝛia
parte:qꝛ vt dicit. s. D. q.1. de vir=
tutibus. arti.9.ad.13. tales actus
ſunt boni quantum ad id quod
agitur inquantum. ſ. homo agit
iuſta vel foꝛtia vel aliud huiuſ=
modi:licet non ſint boni quantũ
ad modum agendi:qꝛ nõ ſũt ita
pꝛompte et delectabiliter:ſicut il
li qui pꝛocedunt ⁊ eliciunt̃ mediã
te habitu virtutis.

¶ Dico ſcdo ꝙ ad actuꝫ moꝛaliter
bonum nõ eſt neceſſe ꝙ eliciatur
a virtute:ſed ſufficit ꝙ ſit ex recta
ratione et recto appetitu.

¶ Contra coꝛrelarium arguit ſic
Durãdus. Quilibet actus eſt mo
ralis reſpectu cuius eſt dominiũ
rõnis:qꝛ talis pt̃ a rõne regulari
⁊ per cõſequẽs fieri bene vľ male:
ſed reſpectu illoꝛum actuum:qui
ex appꝛehẽſione imaginatiõis ꝓ=
cedunt:eſt dominiuꝫ rationis: qꝛ
pñt pꝛeuenire a rõne ⁊ impediri:
ergo ſunt actus moꝛales.

Durandus ꝗ. q.2.

¶ Reſpõdeo. Sicut elicitur a. s.
D.2.ſen. diſti.24.q.1.arti.1.⁊.2.
Actus pñt dupľr eſſe ex tota ima
ginatione. Aliqui eniꝫ ſunt quos
potius imaginatio cõcomitat̃ q̃
cauſet:ſed oꝛiuntur ex diſpoſitiõe
qualitatũ naturaliũ:vľ ſi ſunt ab
imaginatiõe, non tñ a tali que po
tuerunt eos impedire:nec per cõ
ſequẽs appetitus ſequens: vt pꝫ
de imaginatiõe que cauſat̃ ex ne=
ceſſitate in occurſum alicuiꝰ ob=
iecti:vel ex ſubita operatõe phan
taſmatis:vel cum quis impꝛeme
ditate audiat aliquẽ loquẽteꝫ de
re turpi:⁊ tales ſũt oĩno extra ge=
nus moꝛis. ⁊ de iſtis loqmur. Alij
vero ſunt quos cauſat imagina=
tio:que nõ ſic ſubito operat̃ quin
ipſa vel appetitus ſequẽs potue
rit impediri:⁊ iſti ſũt moꝛales: ſꝫ
de his nõ loquimur. Poſſumꝰ ex
his dicere ꝙ triplex eſt motꝰ ĩ ap
petitu. Unus eſt ſeqũẽs delibera
tioneꝫ. Alius eſt ſequẽs ſimplicẽ
appꝛehẽſionẽ qui potuit impedi
ri. Tertius eſt ſequẽs ex naturali
diſpoſitiõe vel appꝛehẽſione:que
nullo modo potuit impediri. Pꝛi

mus eſt ꝑfecte moꝛalis. Secun=
dus imperfecte. Et tertius nullo
modo.

Cõcluſio.ij. Oĩs actꝰ
humanꝰ ĩ
habẽte gratiã aut eſt meritoꝛius
aut demeritoꝛius. Hanc ſic ꝓbat
q.2. de malo. arti.5.ad.7. In pꝛi=
uatiue oppoſitis non inuenit̃ me
diũ circa ſubiectũ pꝛoximũ capax
vtriuſq̄: ſed meritũ ⁊ demeritum
ſunt pꝛiuatione oppoſiti:et ſbꝫ ꝓ
xime capax vtriuſq̄ eſt actus hu=
manus exiſtentis in gratia:ergo.

¶ Ex hoc ſequit̃ ꝙ ſi aliqd ẽ qđ ali
cuiꝰ boni nõ ſit ſuſceptiuũ:nec op
poſita malitia ierit ei. ꝓbat̃. Quia
bonũ ⁊ malũ pꝛiuatiue opponũt̃.

¶ Cõtra ꝯcľonẽ arguit Durã. ſic.
Ille q̃ ẽ ĩ gr̃a ⁊ honoꝛat parentes
nõ referẽdo in deũ:ſed tñ nãli pie
tate. nõ peccat: qꝛ nõ tenet̃ ſemꝑ
ĩ deũ oĩa referre:neq̄ meret̃ vt de
ſe pꝫ:ꝗ. Ille actꝰ eſt indifferens.

Durã. vbi. ꝗ.

¶ Rñdeo. Dico pꝛimo ꝙ oꝛdinare
oĩa virtuaľr in deũ ẽ ꝺ̃ ꝑ̃cepto: vt
dicit. s. D. pñti diſ.q.1.ar.5.ad.7.

¶ Dico ſcdo ꝙ actus dr̃ virtuaľr
referi in deũ nõ eo mõ quo dicit
Scotus. ſ. qꝛ ex appetitu vltimi fi
nis ĩmediate ꝓuentũ eſt ad ipſuꝫ
actũ;ſed eo mõ quo dicit. s. D. qꝛ
per hanc charitatẽ pꝛius qñq̄ re=
tulit ſe ⁊ oĩa ſua actuaľr in deuꝫ ⁊
nõ poſtea habuit oppoſitã reľonẽ
in contrariũ finẽ. In iſto eniꝫ oĩa
que poſtea facit virtuoſe ꝑꝑ ſe vel
ſua:ſic in deum relata dicunꝰ vir
tualiter fieri ꝑꝑ deũ:vt dicit. s. D.
2.ſen. di.38.q.1.ar.1.ad.4.

¶ Et ſi querat̃ qñ tenet̃ hõ ſic oĩa
oꝛdinare in deum.

¶ Dico ꝙ charitas aut infundit̃
adulto aut paruulo. ſi adulto tũc
in pꝛimo inſtãti infuſionis diligit
deuꝫ ſuꝑ oĩa ⁊ oꝛdinat oĩa in deũ.
ſi paruulo tunc aduenĩete tẽpoꝛe
quo põt vti perfecte rõne talis re
fert ſe ⁊ ſua in deũ aut peccat moꝛ
taľr:vt dicit. s. D.1.2.q.87.ar.6.

¶ Dico tertio ꝙ actꝰ factꝰ ex nãli
pietate ſi eſt moꝛaľr bonus opꝫ ꝙ
oꝛdinet̃ pꝛoxime in aliqueꝫ fineꝫ
virtutis quem charitas retulit in
deum actuaľr in ſpeciali vel in ge
nerali:ac per hoc retulit illũ actũ
virtualiter in ſuum finem.

¶ Alia quatuoꝛ argumenta facit
Duran. ⁊ vnuꝫ Scotus:q̃ oĩa ſũt
eiuſdẽ medij cũ iſto nũc ſoluto.

¶ Cõtra coꝛrelariũ. Pꝛimo ex eo
ſequitur ꝙ actus exiſtẽtis in pec=
cato ñ ſit ſuſceptiuꝰ demeriti:hoc
eſt falſuꝫ:ergo. maioꝛ pꝫ. qꝛ talis
actꝰ nõ ẽ ſuſceptiuꝰ oppoſite boni
tatis. ſ. meriti. ¶ Scdo ſequitur ꝙ
nullus actus malꝰ ex ſuo gñe ſit
ſuſceptiuꝰ demeriti:hoc eſt falſuꝫ
ergo. ꝯñs eodẽ mõ ꝓbat̃. qꝛ talis
non eſt ſuſceptiuus meriti.

¶ Rñdeo. Qđ coꝛrelariũ ſic intel=
ligit̃. Ille actꝰ q̃ nõ eſt ſuſceptiuꝰ
alicuiꝰ bonitatis ex ſolo defectu
alicuiꝰ extrinſeci:⁊ nõ ex intrinſe
ca coꝛruptõe aut repugnãtia actꝰ
nõ eſt ẽt ſuſceptiuꝰ malitie:actus
aũt bonus hoĩs nõ hñtis gratiaꝫ
nõ ẽ ſuſceptiuꝰ meriti ꝑꝑ defectũ
alicuius extrinſeci. ſ. gr̃e: ⁊ nõ ex
defectu ipſius actus. ſiľr actꝰ ſu=
bitus imaginatiõis nãliter cauſa
tus: nõ eſt meritoꝛiꝰ ꝑꝑ defectuꝫ
alicuiꝰ extrĩſeci ab actu. ſ. ꝑꝑ defe=
ctũ deliberatõis. Nõ aũt ĩtelligit̃
illa maxia ſiue illud coꝛrel. gñaľr.

¶ Ad illas duas inſtantias pꝫ ꝙ
actus exiſtẽtis in peccato ⁊ actus
malus ex genere nõ ſunt inſuſce
ptiui meriti ꝑꝑ nãlẽ repugnãtiã
actus:ſꝫ ex defectu alicuiꝰ extrin
ſeci. ſ. gratie vľ boni obiecti a quo
actus dr̃ ex genere bonus.

Cõclo.iij. Una ⁊ eadem
actio põt ſuc=
ceſſiue eſſe bona ⁊ mala. Hanc ſic
pꝛobat: ꝑ̃ma ſcđe.q.20.art.6. Ille
actus qui pꝛecedit a bona ⁊ ma=
la volũtate ſucceſſiue ⁊ q̃ oꝛdinat̃
ad bonũ ⁊ malum finem ſucceſſi=
ue eſt ſucceſſiue bonꝰ ⁊ malus: ſꝫ
aliquis eſt hmõi. ergo. maioꝛ pa=
tet ⁊ minoꝛ de eo qui cepit ire ad
eccleſiã/vt furaret̃: ⁊ eũdo muta
uit volũtatẽ ⁊ vadit vt oꝛet deuꝫ.

Iſte aūt actus eſt quidē vnus in
gñe nāe: ſed eſt duo in gñe moris.
Durandus vbi ſupra. ¶ Cōtra arguit Durādus. Idem
actus ītellectꝰ nullo mō variatus
pōt ſucceſſiue eſſe verus ⁊ falſus:
vt qñ qs credit ſortem ſedere eo ſe
dente ⁊ eadem credulitate manen
te poſtea ſurgit: ergo idē actus vo
luntatis in nullo variatus pōt eē
bonus et malus etiā moraliter.

¶ Rñdeo. Negat ꝯñia. qꝛ veritas
⁊ falſitas pñt ſucceſſiue īeſſe eidē
actui ītellectꝰ ꝑ ꝓ ſolā mutationē
obiecti exterioris: ſed nō poſſit eē
vel actu voluntatis: qꝛ vel manet
idem dictamen cui cōformat actꝰ
volūtatis vel aliud. Si aliud opor
tet ꝙ ēt variet actꝰ volūtatis. Si
vero manet idem dictamen ⁊ cū
eadem rectitudine vel falſitate:
oportet ēt ꝙ maneat eadē bōitas
vel malitia que prius erat. ſi ſic. iā
fuit ibi quedā negligentia noua:
⁊ ſic aliquid innouatū eſt in gene
re moris: nec actus voluntatis eſt
idem ſaltem quo ad circūſtātias.
Concedit tñ ꝙ idem actus volun-
tatis in nullo īmutatꝰ que ad ſui
abſolutū pōt ſucceſſiue eſſe bonꝰ
et malus moraliter.

¶ Diſtinctio. xlj.

CIrca. 41. diſt. q̄ritur.
Utrum quelibet a-
ctio hominis infide
lis ſit peccatum.

Ad iſtā q̄ōnē rñ
det hic vni-
ca concluſione. Non omnis actio
hominis infidelis eſt culpa: alio-
quin infidelis audiēs fidem chri-
ſti peccaret. Hanc ꝯcluſionē ſic ꝓ
bat. s. D. preſenti di. q. 1. ar. 2. nul-
lus actus cadens ſuper debitam
materiā eſt peccatū neceſſario: qꝛ
talis poteſt eſſe moraliter bonꝰ:
ſed aliq̄s actus hōis infidelis eſt
hmōi: puta honorare parētes: ⁊c.

Greg. li. 2. di. 38. q. 10. articu. 2. ¶ Contra arguit Gregorius. pri-
mo. Omnis actus non relatus ad
finē propter quem debet fieri eſt
peccatum: ſed nullus actus infi-
delis hōis eſt relatꝰ in finē ꝓp quē
debet fieri. ſ. in deum: ergo.

¶ Rñdeo. Sicut habet ex dictis
s. D. in pñti diſt. q. 1. ar. 2. ad ſcdm.
⁊ ad q̄rtū negat maior. et dico pᵒ
ꝙ ad actū moralr̄ bonū ſufficit ꝙ
de primo referat ad bonū finem:
lꝫ nō inferat ad finem vltimum.

¶ Dico ſcdo qd bonoꝝ operū q̄dā
ſūt ī p̄cepto ⁊ q̄dā n̄. Quicūqꝫ āt fa
cit opꝰ cadēs ſub p̄cepto ꝓ tpe q̄
obligat ad illud ⁊ non refert ipm
actualr̄: nec virtualr̄ ī deū: nō ſolū
eſt cum peccato: ſed actualr̄ pec-
cat ꝓ illo tempore quo facit actū
ſibi tunc preceptū: non quia facit
talem actum bonū: ſed quia nō re
fert illud in deū: ita ꝙ actus ipſe
nō eſt peccatū: ſed carētia talis or
dinis in deū eſt peccatum omiſſio
nis. Iſtud aūt tēpus eſt illud quo
tenet hō ſe ad gratiā p̄parare vel
facere opus ſibi a deo p̄ceptū: qui
vero agit actū bonū non ſibi pro
tunc preceptum ſine tali ordina-
tione in deū eſt quidē cū peccato:
ſed peccat nouo peccato. vñ ad bo
nitatē moralē actus ad quē hō le-
ge diuina nō obligat ſufficit rela-
tio ad bonū finem proximū: dūm
tam actus ille q̄ꝫ eius finis proxi-
mus ſint referibiles ī vltimū finē.
Cōcedo tñ ꝙ q̄libꝫ tā fidelis q̄ꝫ in
fidelis tenet tentiōe p̄rima vel re-
mota referre oēs actus ſuos ī deū
actualr̄ vl' virtualr̄ ad hūc ſenſū
ꝙ talis relatio dꝫ p̄cedere vel ꝯco
mitari quēlibet actū bonū: ita ꝙ
ſi nō referat talē actū in vltimū fi-
nē aut tunc peccat aut priꝰ pecca-
uit ⁊ adhuc eſt in peccato.

¶ Scdo arguit. Nullus actus eſt
bonus niſi eliciat a virtute: ſed in
īfidelibus nō ſunt vere virtutes: ergo
nec aliqui boni actus. maior pa-
tet. minor eſt Auguſtini lib. 5. con
tra Julianum. capi. 19. ⁊ lib. 9. ca.
4. et in lib. de innocentia dicit: ꝙ
omnis infidelium vita peccatū eſt.

¶ Reſpondeo. Primo dico ꝙ vita
infidelium dicitur eſſe peccatum
nō ꝙ quilibet eorū actus ſit ma-
lus: ſed qꝛ nūq̄ꝫ ipſi infideles ſunt
ſine peccato.

¶ Dico ſecundo vt dicit. s. D. pri-
ma ſecūde. q. 65. arti. 2. ꝙ cū nul-
la virtus ſit ſine prudentia cuius
eſt ordinare ad finē: nulla dicitur
perfecta virtus niſi ordinet ad vl
timū finem: cuiuſmodi eſt chari-
tas ⁊ alie virtutes īfuſe. virtutes
vero acquiſite ſunt quidem virtu
tes: ſed nō perfecte niſi charitati
coniungant: ⁊ hoc ideo qꝛ nō or-
dinant ad vltimū finem ſimplici-
ter: primi nō ſunt in infidelibus:
qꝛ nō habent virtutes coniūctas
charitati: ⁊ ideo nō habent perfe-
ctas virtutes: vt ibi loquit Augu
ſtinus: ſed habere poſſunt imper
fectas: nec oportet ad hoc ꝙ actꝰ
ſit bonus moraliter: ꝙ eliciatur a
virtute perfecta.

¶ Tertio. Omnis actus quo ali-
quid citra deū eſt volitū propter
ſe eſt vitioſus: ſꝫ quolibet actu vo
luntatis nō relato in vltimum fi-
nem aliquid eſt dilectum aut vo-
litum propter ſe. ille enim vltima
tus finis propter quem infidelis
agit eſt per ſe intētus: ergo talis
actꝰ eſt vitioſus. minor patet. ma
ior probatur. omnis actꝰ quo ali-
quid non ſumme diligendū eſt vo
litum propter ſe eſt vitioſus: ſed
omnis actus quo aliq̄d citra deū
diligitur propter ſe eſt huiuſmo-
di cū nihil citra deū ſit ſumme bo
nū: ⁊ conſequenter nec ſumme di
ligendū. ergo. maior probatur. ſi
aliquid non ſumme diligendum
eſſet diligendū propter ſe: hoc eſ-
ſet maxime de illis que ſunt ſm
ſe bona cuiuſmodi ſunt virtutes:
ſed iſte non ſunt propter ſe diligē
de: ergo ⁊c. maior ptꝫ: minor pro-
batur. ſi aliquid creatum eſſet ꝓ-
pter ſe diligendū ⁊ non aliud hoc
eſſet preciſe ex hoc ꝙ vnū eſt me-
lius alio ⁊ aliud eſt imperfectius
ſed quodlibet ens citra deum eſt
imperfectius deo: ergo nullū eſt
diligendum propter ſe.

¶ Rñdeo. ꝙ aliquid poteſt dupli-
citer intelligi eſſe propter ſe dili-
gendū. Uno modo: qꝛ poteſt licite
diligi ſine relatione eius ad vlte-
riorem finem: ita ꝙ talis dilectio
nō erit peccatū: ⁊ ſic negatur ma-
ior. Alio modo qꝛ poteſt licite dili
gi ſine relatione ad vlteriorem fi-
nem vt cum contēptu cuiuſlibet
vlterioris finis: ⁊ ſic cōceditur ma
ior ⁊ negatur minor. Ad probatio
nē maioris in ſenſu quo negata
eſt: negatur maior. Ad probatio-
nem conceditur maior ⁊ negatur
minor. Ad probationem negatur
maior. Ratio enim quare aliquid
ſit ꝓpter ſe diligendū ⁊ non aliud
non eſt ratio eſt qꝛ ipſum ſit me-
lius ſed qꝛ habet in ſe ſufficientē
bonitatem quare debeat propter
ſe diligi: qꝛ eſt vltima naturalis
perfectio hominis: nec naturalis
ratio dictat euidenter eā debere
referri in vlteriorem finem ⁊ hu-
iuſmodi eſt actus virtutis preci-
pue beatificus beatitudine natu
rali. Nam naturalis ratio dictat
ꝙ alij non habent ſufficientem di
ligibilitatē ſine relatione ad bea
titudinē. ipſa vero beatitudo ſm
dictamen rationis naturalis hꝫ
ſufficientem diligibilitatem ſine
relatione ad vltimū finē. Nam ꝙ
omnes actus virtutū ⁊ ipſa beati
tudo vie referenda ſit in finem ſu
pernaturalem: cōſtat tantum ex
fide ⁊ diuina reuelatione que nō
eſt facta infidelibus.

¶ Quarto. omne diligendū aliud
a deo eſt diligēdū vltimate ꝓpter
deū: ergo qui nō refert rē dilectā
actualiter in deum peccat.

¶ Rñdeo. ꝙ antecedēs pōt habe-
re duos ſenſus: immo etiā tres.
Unꝰ eſt ꝙ omne diligibile aliud a
deo natū eſt diligi ꝓpter deū: ita
ꝙ ſi ſic diligatur bene diligitur.

¶ Secundus eſt ꝙ omnis dilectio
qua diligitur aliud a deo ⁊ nō ꝓ-
pter deum ſit vitioſa.

¶ Tertius eſt ꝙ oīs dilectio qua
diligit aliud a deo ⁊ nō ꝓpter deū
actu vel habitu vel virtute eſt cō-

iuncta peccato. primus ⁊ tertius ſenſus ſunt veri: ſed ſecundus eſt falſus.

¶ Diſtictio. xlij.

Circa. 42. diſt. queritur. Utrū actus interioꝛ ⁊ actus exterioꝛ ſint duo peccata vel tantum vnum.

¶ Ad hanc queſtionē reſpōdet negatiue. ⁊ iſta eſt.

Cōcl'o. j. Actus interioꝛ ⁊ actus exterioꝛ nō ſunt duo peccata. Hāc ſic pꝛobat. s. D. preſenti diſt. ⁊ pꝛima ſecūde. q. 20. ar. 1. Actus interioꝛ et exterioꝛ ſunt idem actus in genere moꝛis: cum actus exterioꝛ non ſit volūtarius niſi inquantū coniūctus eſt actui interioꝛi: ergo habent eādē malitiā: ⁊ per ꝯſequēs ſunt vnum peccatum.

Grego. hic. q. 1. ar. 1. ¶ Cōtra arguit Greg. Uelle occidere hominem eſt peccatū: ⁊ occidere hominē eſt peccatū. ſed velle occidere nō eſt occidere: ergo velle occidere eſt aliud peccatum ab occidere.

¶ Rñdeo. negat argumentū: niſi pꝛima pars maioꝛis ſic intelligat occidere hominem vt pꝛeſcindit a velle occidere eſt peccatū in quo ſenſu negatur. ſicut enim coloꝛ et lux ſunt vnū viſibile: qꝛ lux eſt ratio coloꝛi/ꝙ ſit viſibilis: ita actus interioꝛ ⁊ exterioꝛ ſunt vnum peccatū: quia interioꝛ eſt ratio actui interioꝛi ꝙ ſit peccatum cū ſit ei ratio ꝙ ſit voluntariū.

Cōcl'o. ij. Actus exterioꝛ addit aliquam bonitatem ad actum interioꝛē illam ſcilicet quā habet actus exterioꝛ ex termino pꝛoximo.

¶ Ad cuius euidētiā eſt ſciendū ꝙ bonitas actus exterioꝛis ſumitur ex circūſtantijs: ⁊ iſtā bonitatē dat actui interioꝛi. Actus autē interioꝛ habet ex ſe quandā bonitatem inquantū elicitur a voluntate: q̄ eſt differentia ſuoꝝ actuū: ſm quā bonitatē actus hꝫ rationem. meriti vel demeriti et iſtam dat actui exterioꝛi. Pꝛobat aūt ſic cōcluſionē. s. D. vbi ſupꝛa. Null9 motus nō attingens terminū eſt equalis bonitatis vel malitie cū motu attingēte terminū. ſed act9 interioꝛ ſe habet ad exterioꝛeꝫ ſicut motus ad terminum: ergo ⁊c.

¶ Contra. Nulluꝫ poſterius dat aliquid pꝛioꝛi: ſed actus exterioꝛ eſt poſterioꝛ interioꝛi. pꝛius enim volo oꝛare q̄ⱥ oꝛem: ergo non dat ei bonitatem.

¶ Rñdeo ꝙ actus exterioꝛ poteſt accipi dupliciter. Uno modo vt eſt exercit9: ⁊ ſic eſt poſterioꝛ actu interioꝛi. Alio modo inq̄ꝫtū eſt intentus ⁊ ſic nō eſt poſterioꝛ: ⁊ hoc modo dat ei bonitatem.

Cōcl'o. iij. Act9 exterioꝛ non dat actui interioꝛi illam bonitatē quā habet actus interioꝛ ex fine. Hāc ſic pꝛobat vbi ſupꝛa. Bonitas quam habet actus interioꝛ ex fine: non dependet ab actu exterioꝛi: ergo ineſt ei ſine actu exterioꝛi: ꝯſequētia patet. antecedens declaratur pꝛius em̄ volo dare elemoſinam pꝛopter deum q̄ⱥ dem elemoſinā: ergo bonitas ex fine in iſto velle nō depēdet a datione elemoſine.

Cōcl'o. iiij. Actus exterioꝛ non addit interioꝛi penam aut pꝛemiuꝫ eſſentiale ſi actus interioꝛ ſit ita in ſe cōpletus ſine exterioꝛi ſicut cum exterioꝛi. Hāc ſic pꝛobat vbi ſupꝛa. Quod eſt ſimpliciter inuoluntarium non tollit voluntati complete aliquid de pena vel de pꝛemio eſſentiali. ſed abſentia actus exterioꝛis eſt inuoluntaria in habente actum interioꝛem cōpletum: ergo ⁊c.

¶ Contra arguit Scotus. Pꝛimo ex concluſione ſequitur ꝙ volens aut poſſe ſuſtinere martyꝛium ⁊ non ſuſtinens tantum meretur q̄ⱥtum volens ſuſtinere ⁊ ſuſtinēs. ſed hoc eſt falſum qꝛ ſecundus meretur

Scoti[...] po[...] tius ſco[...] tiſte vt recitat. Greg. h[...]

aureolam ⁊ non pꝛimus.

¶ Itē ſequeretur ꝙ volens baptizari: ⁊ tamen nō accipiens baptiſmum tantum mereretur ſicut ille qui baptizatur.

¶ Reſpondeo. Dico pꝛimo ꝙ aliqui ſunt actus exterioꝛes: qui nū q̄ⱥ poſſunt fieri: quin intendatur actus interioꝛ voluntatis ſicut actus foꝛnicationis nō poteſt fieri quin pꝛo tunc ſit intenſius velle q̄ⱥ ante ⁊ talis auget peccatū. ſimiliter maioꝛ feruoꝛ voluntatis eſt in actuali ſufferētia penarum pꝛo chꝛiſto q̄ⱥ ſolū dum quis pꝛoponit eas ſufferre/et tamen actu non ſuffert: ⁊ quia tunc augetur actus interioꝛ: ideo talis magis meretur. Sed poſito ꝙ actus interioꝛ non intendatur per exterioꝛem: dico ꝙ habet equale meritū eſſentiale.

¶ Dico ſecundo ꝙ aureola eſt pꝛemiū accidentale: ⁊ ideo illud pꝛimū quod dicis inconueniens nō eſt contra concluſionem.

¶ Dico tertio. ad illud de baptiſmo ꝙ talis non plus meretur ex actu exterioꝛi q̄ⱥ ex ſolo interioꝛi: ſed tamen ex re operata ſcilicet ex ſacramento confertur ei gratia: ⁊ ſic eſt ei melius q̄ⱥ ſi nō acciperet ſacramentum. ſicut etiam in pueris melius eſt ꝙ baptizentur licet ipſi non habeant aliquod op9 meritoꝛium.

¶ Secundo dicit Augu. lib. 13. de trinitate capi. 5. ꝙ quilibet efficitur miſer mala voluntate ſed miſerioꝛ poteſtate ⁊ actu extrinſeco: ergo magis peccat.

¶ Reſpondeo. negatur conſequētia. qꝛ Augu. ſolum hoc intendit ꝙ ex malis actibus aut exterioꝛibus homo magis habilitatur et inclinatur ad malum ⁊ difficilius ſe abſtinet. habituari autem ad malum miſeria eſt.

¶ Tertio. Illa cōcluſio fauet hereſi Aybaldi quem eccleſia condemnauit dicentem ꝙ homo non efficitur deterioꝛ ex operibus malis. ergo eſt falſa.

¶ Reſpōdeo. Quod iſte intendebat ꝙ homo nō ſit melioꝛ aut peioꝛ ſiue bonum faciat ſiue malū. hoc autem longe eſt alienū a noſtra concluſione.

¶ Quarto. Actus exterioꝛ eſt entitas diſtincta ab actu interioꝛi. ergo habet aliā bonitatem a bonitate eius ⁊ ſic eam illi addit.

¶ Reſpōdeo. Duplex eſt bonitas Una eſt bonitas naturalis. et de iſta conceditur totū: ſed nō eſt ad pꝛopoſitū. Alia eſt bonitas moꝛalis. ⁊ de iſta negatur conſequētia qꝛ actus exterioꝛ nullā habet bonitatem moꝛalē niſi per actū interioꝛem. Dico tamen ꝙ actus exterioꝛ dat bonitatem actui interioꝛi quo ad pꝛemium accidentale: nam ille qui dat elemoſinā gaudebit non ſolum ſe voluiſſe dare elemoſinā: ſed etiam qꝛ dedit: ille autem qui voluit dare: ſed nō dedit qꝛ nō potuit: non gaudebit ſe elemoſinam dediſſe.

¶ Et per hoc ſoluunt̄ quaſi oīa argumenta Scoti: qꝛ ſolum concludunt de pꝛemio accidentali.

¶ Quinto. Mentiri eſt graue peccatum: ſed iſta grauitas nō eſt ex actu interioꝛi: ſed tm̄ exterioꝛi: cū mēdaciū nō poſſet eē in actu exterioꝛi: nam velle fallere non eſt fallere: ergo.

¶ Rñdeo. Q8 lꝫ in actu interioꝛi nō ſit mendaciū: eſt tm̄ electio ⁊ cōplacentia mendacij: que ſunt ita demeritoꝛia: ſicut ipſa cū coiūctione exterioꝛis mendacij.

¶ Sexto. Uadens ex ꝓpoſito ad ſepulchꝛū xpi ⁊ in itinere totalr̄ diſtractus quo ad mētē: tamen meret̄ p̄ illā exterioꝛē ambulationē: lꝫ ñ habeat actū iterioꝛē: aut nō. ſi ſic habeo ꝓpoſitū: ꝙ meritū pōt eſſe in actu exterioꝛi ſine īterioꝛi. ſi nō hoc videt̄ magnū incōueniens: ꝙ per tantū laboꝛē nō mereatur.

¶ Rñdeo. Pꝛimo pōt dici ꝙ meretur pꝛemium accidentale.

¶ Dico ſecundo ꝙ non opoꝛtet ꝙ

actus interioꝛ ſemper aſſiſtat ex=terioꝛi actualiter: ſʒ ſufficit ꝙ aſti terit in pꝛincipio actualiter et ꝙ poſtea aſſiſtat virtualiter.

¶Septimo. Lāceatio xp̄i fuit meritoꝛia: ſed illi nō fuit coniunctus actus intrinſecus meritoꝛius: qꝛ tūc xp̄s erat moꝛtuꝰ nec erat amplius viatoꝛ: ergo actus exterioꝛ eſt meritoꝛius ſine interioꝛi.

¶Rñdeo, negat maioꝛ. qꝛ nec lāceatio chꝛiſti nec moꝛs eius meruit nobis aut ei: ſed bene operata eſt noſtrā ſalutē per modū efficientie ⁊ exemplaritatis.

¶Cōtra eandē arguit Aureolus. Bonitas actus moꝛalis ſumit ex fine: ⁊ per ꝯñs illi actus qui diuerſimode attingūt finē habēt aliā ⁊ aliam bonitatē moꝛalē: ſed actus exterioꝛ aliter attingit finē ꝙ̄ actꝰ interioꝛ: puta exterioꝛ actus foꝛtitudinis actu defendit patriā: actꝰ autē interioꝛ non: ergo.

¶Rñdeo. Negat maioꝛ. De illis actibꝰ quoꝝ vnꝰ ponit aliū in eſſe moꝛali: actꝰ aūt interioꝛ facit exterioꝛē eſſe moꝛalē: qꝛ facit ip̄m eſſe volūtariū. Naʒ actus exterioꝛ eſt volūtariꝰ tm̄ denominatiue: interioꝛ vero eſt moꝛalis foꝛmaliter.

¶Diſtictio. xliij.

Circa. 43. diſ. q̄ritur. Utrum omne peccatū ſit moꝛtale?

Pro hac q̄ōne hec eſt pꝛima cōcluſio. Peccatū moꝛtale differt a veniali: ſicut perfectū ab imperfecto in eodem genere. Hāc ſic pꝛobat. s. Do. pꝛeſenti diſt. ar. 3. ⁊. 1. 2. q. 88. art. 1. Ea que ſe habent ſicut moꝛs ⁊ egritudo diſtinguunt ſicut perfectuʒ et imperfectū: ſed moꝛtale ⁊ veniale ſunt huiuſmodi. Nā peccatū moꝛtale aufert totaliter oꝛdinē ad vltimū finē: qui oꝛdo reparari non poteſt: nec per diuinā potētiā. Ueniale aūt dicit inoꝛdinationē tm̄ circa ea que ſunt ad finem.

Cōclo. ij. Aliquod veniale differt genere a moꝛtali: ⁊ aliquod cōtinetur ſub eodē genere cum moꝛtali.

¶Ad euidētiā iſtius ⁊ etiā pꝛime ꝯcluſionis p̄mitto aliqua. Pꝛimo ꝙ cuilibet peccato cū ſit culpa eſt annexa quedā inoꝛdinatio rōne cuius ei debet aliqua pena: ſicut peccato moꝛtali debet pena eterna ex ſe: veniale autē non.

¶Pꝛemitto ſcðo ꝙ peccatū moꝛtale denominata moꝛtalitate. Ueniale aūt a venialitate: qꝛ q̄ᵗtū eſt de ſe nō excludit veniā. i. terminationē pene: ſicut facit moꝛtale.

¶Pꝛemitto tertio. ꝙ actus peccati ſiue moꝛtalis ſiue venialis pōt cōſiderari aut ex parte obiecti in quod fertur: aut ex parte agentis a quo eſt: aut ex parte inoꝛdinationis aut ex parte reatus ſiue pene que ei debetur.

¶Pꝛemitto quarto ꝙ aliqđ moꝛtale et veniale diſtinguuntur ex parte obiecti ſicut percutere ⁊ verbū ocioſum. Illud enim moꝛtale ꝙ cadit ſuper materiā repugnantem charitati dei aut pꝛoximi diſtinguitur a veniali: quod non cadit ſuper talem materiā. Aliquādo autem diſtinguuntur ex parte agentis: puta cū pꝛoducit aliquē actū qui de ſe non cadit ſuper materiam repugnantem charitati: ⁊ tunc peccat moꝛtaliter ꝓpter malū finem charitati repugnantem: puta cum quis dicit verbum ocioſum vt adulteretur. talis em̄ peccat moꝛtaliter. ſed iſtud peccatuʒ non diſtinguitur ex parte obiecti ab alio verbo ocioſo: quod ſit peccatum veniale.

Ex his pono iſtas ꝯclōnes. Aliqđ peccatū moꝛtale diſtinguit a veniali ſpecifice. ꝓbat. Illi actus moꝛales diſtingunt ſpecie qui habēt obiecta diuerſa. ſed aliquod moꝛtale ⁊ aliqđ veniale ſunt huiuſmodi. ergo ⁊c.

Concl̄o. ij. Peccatum moꝛtale nō

diſtinguit ſpecie a veniali ex parte reatus. i. ex hoc ꝙ vni debetur pena eterna ⁊ non alteri. pꝛobat. Reſpectus ad penaʒ eſt poſterioꝛ peccato: ergo non diſtinguit eum ſpecifice. ꝯñā patet ⁊ añs. non em̄ ex hoc quod debetur alicui pena eterna. ideo eſt peccatum moꝛtale. ſed econtra: qꝛ eſt tale peccatū: ideo debet ei talis vel talis pena.

Cōcl̄o. iij. Inoꝛdinatio actus nō diſtinguit ſpecifice peccatum moꝛtale a veniali. pꝛobatur. Id quod ſe habet per accidens ad aliquos actus: non diſtinguit eos ſpecifice: ſed inoꝛdinatio eſt hmōi. Ille enim qui peccat non intendit per ſe inoꝛdinationem: qꝛ nullus intēdens ad malum operat.

¶Cōtra. s. D. dicit in. q. 7. de malo, ar. 1. ꝙ peccatū in deoꝛdinatione conſiſtit: ergo deoꝛdinatio diſtinguit peccata.

¶Rñdeo. ꝙ peccatū poteſt conſiderari dupl'r. Uno modo vt eſt actus malus: ⁊ ſic dico ꝙ piuatio oꝛdinis conſtituit eum in ratione mali. vnde deuiatio a regula eſt foꝛmale genericum. Alio mō cōſiderat vt eſt voluntarius ⁊ habēs rōnē culpe: ⁊ ſic diſtinguit penes obiectum.

Cōcl̄o. iiij. Aliqđ moꝛtale diſtiguitur tantum per accñs a moꝛtali. pꝛobatur. Illi actus moꝛales qui habent eadem obiecta diſtinguūtur tm̄ per accidēs: ſicut aliquod moꝛtale ⁊ aliquod veniale habēt eadem obiecta: puta cum quis dicit verbum ocioſum vt furetur et alius gratia ioci.

¶Et per hoc pʒ rñſio ad multa argumēta Aureoli quibꝰ conatur ꝓbare ꝙ diſtinguantur penes diuerſuʒ modū deuiādi a regula diuina. hoc eniʒ falſuʒ eſt: qꝛ illa deuiatio eſt p̄ter intentionē peccantis. concedo tamen ꝙ iſta deuiatio diſtinguit penam ⁊ reatū peccati: qꝛ actui qui magis a ſua regula deuiat: debet maioꝛ pena.

¶Contra pꝛimā pꝛincipalē ꝯcluſionē arguit Durādus. Id qđ eſt imꝑfectū ſub aliquo analogo nō dicitur ſimpliciter tale: vt dicitur quarto meta. ſed peccatū veniale dicitur ſimpliciter peccatum. ergo ⁊c. minoꝛ pꝛobatur. peccatū veniale cadit ſuper materiā ſimpliciter malā: puta mendacium iocoſum: ergo eſt ſimpliciter malum. Durandus i. ſecūdo diſti. 42. q. 6. Tex. 2.

¶Rñdeo. negatur minoꝛ. Ad pꝛobationē negatur antecedens: immo materia talis peccati non eſt ſimpl'r mala: qꝛ inoꝛdinatio circa eā nō deuiat ab vltimo fine.

¶Scðo. Id qđ eſt imperfectū ſub aliquo analogo non dꝛ tale niſi ꝑ attributionē ad ꝑfectū. ſed veniale nō dicit ꝑ attributionē ad moꝛtale: ergo ⁊c. maioꝛ pʒ. minoꝛ ꝓbatur. Dato ꝙ nulluʒ moꝛtale eſſet: adhuc poſſet eſſe peccatū veniale ꝙ̄ nō dꝛ ꝑ attributōeʒ ad moꝛtale.

¶Rñdeo. negatur minoꝛ. Ad ꝓbationē negatur ꝯñā. Iſta enim attributio nō dicit coexiſtentiam vnius ad aliud: ſicut patet ꝙ nullo animali vero exiſtente adhuc poſſet eſſe animal pictum. ſed veniale dicitur per attributionē ad moꝛtale: qꝛ eſt diſpoſitio ad ipſuʒ vel quedā deficiēs eius ſimilitudo. Et ſi queratur vtrū dicat analogice de omni moꝛtali ⁊ de omni veniali. Ego credo ꝙ pꝛecipue dicatur analogice de moꝛtali ⁊ de illo quod eſt veniale ex imꝑfectione actꝰ: licet ſit ſuper materiā repugnantē charitati ſicut eſt ſubitus motus furti vel homicidij: ſicut etiā virtus dicit analogice de actu completo virtutis ⁊ de actu imperfecto ⁊ indeliberato cadente ſuper debitā materiam.

¶Contra ſecūdā pꝛincipalē concluſionē arguit Aureolꝰ. Moꝛtalitas ⁊ venialitas diſtāt in infinitū: ergo nō diuidūt ſpecies eiuſdē generis: quia differentie diuiſiue ſunt ſub eodem genere. Aureolus.

¶Rñdeo. Cōcedo totū. ſʒ bene di

ergo ꝙ mortalitas ⁊ venialitas conſequuntur in aliquibus diuerſitatem ſpeciei. ſʒ mortale ⁊ veniale peccatum: que ſpē diſtinguuntur ex parte obiecti poſſunt tamē ēt reperiri in his q̄ ſunt eiuſdeʒ ſpēi ſ. in mortali ⁊ veniali; que habent idem obiectum: ſicut etiam albedo que conſequitur diuerſitatem ſpeciei in cigno ⁊ in niue reperit̄ etiam in his que ſunt eiuſdeʒ ſpeciei: puta in hominibus.

¶ Contra arguit. ꝙ nullū mortale poſſit eſſe eiuſdē ſpeciei cum veniali. Illa q̄ ſunt eiuſdē ſpēi opponunt̄ vni ⁊ eidē in ſpecie. ſʒ mortale ⁊ veniale nunq̄ ſunt huiuſmodi: qꝛ mortale ſemper opponitur charitati: veniale aūt nō: ergo ⁊c.

¶ Rn̄deo. negatur maior. Naʒ calor intenſus ⁊ remiſſus ſunt eiuſdem ſpeciei: ⁊ tamen calor intenſus repugnat forme ſubſtantiali aque cui non repugnat calor remiſſus. ⁊ rō eſt qꝛ non eſt ibi oppoſitio ſpecifica formalis ſed virtualis. ſic in ꝓpoſito. nam peccatum mortale non ſemꝑ opponit̄ charitati rōne ſue ſpēi que ſumitur ex obiecto: ſʒ etiā aliqn̄ ex parte peccantis tantū. Itē talis oppoſitio cōſurgit ex parte auerſionis ⁊ nō ex parte cōuerſionis a qua peccatum ſumit ſpeciem ſuam.

Conclo. v. ⁊ ipertinēs precedentibus. Supbia ⁊ cupiditas: vt ſunt ſpiritualia peccata: ſunt radix omnium peccatorū. Hanc ponit pria ſcōe. q. 84. arti. 1. ⁊ ſcōo. Ad cuius euidentiam eſt ſciendum ꝙ in rebus ſiue actibus voluntarijs cuiuſmodi ſunt peccata duplex ordo inuenit̄. ſ. intentionis ⁊ executionis. In primo ordine finis habet rationem principij. finis autem in omnibus temporalibus acquirendis eſt vt homo per ea quandam excellentiam habeat: ⁊ ideo ſupbia que eſt appetitus excellentis eſt ex hac pte initiū oīs peccati. Ex parte vero executiōis principium eſt id quod prebet opportunitateʒ adimplendi omnia deſideria peccati. huiuſmodi autem ſunt diuitie: ⁊ ideo cupiditas que eſt appetitus diuitiarum eſt ex hac parte radix omnium peccatorum.

¶ Contra arguit Durandus. Primo turpes delectatiōes ſunt peccata. ſed radix earum non eſt appetitus excellentie cū homo non iclinetur ad eas vt appetat excellentiam. ergo.

Durandus i. 2. diſt. 42 q. 4.

¶ Rn̄deo. negat̄ minor. Multi em̄ gloriant̄ ſe eſſe ꝯſecutos tales delectatiōes: vt apprehendūt eas vt manifeſtatiuas proprie excellentie: qꝛ eas cōſequunt̄ quas alij cōſequi nō poſſunt.

¶ Scōo arguit. Diuitie non dāt facultatem adimplendi mala deſideria niſi qꝛ diſtrahūtur. ſed cupiditas non cauſat diſtractioneʒ diuitiaruʒ immo cauſat retentionem earum: ergo non bene dicit̄ ꝙ cupiditas eſt radix omniū peccatorum: quia prebet facultatem ad omnia.

¶ Rn̄deo. Primo dico ꝙ non ſolū ille eſt cupidus qui ordinate appetit diuitias ad retinenduʒ: ſed etiā qui inordinate appetit ad diſtrahendum.

¶ Dico ſcōo ꝙ diuitie etiaʒ actualiter habite ⁊ retente dant facultatem ad omnia peccata.

¶ Dico tertio ꝙ habitus que eſt cupiditas non dicitur eſſe radix omnium malorum: ſed ꝙ obiectū cupiditatis: id eſt diuitie hoc faciunt.

¶ Diſtin. xliiij.

Circa. 44. di. q̄rit̄. Utrū potētia peccandi ſit a deo.

Pro iſta qōe hec ē prima conclo. Potētia peccādi q̄ntum ad poſitiuū qd̄ iportat eſt a deo. Hanc ſic ꝓbat. s. D. pn̄ti diſt. art.

primo. Omnis entitas eſt a deo. ſed potentia peccandi eſt entitas que eſt voluntas ſiue liberū arbitrium. ergo.

Conclo. ij. Potētia peccādi q̄ntū ad defectū queʒ iportat nō eſt a deo. Iſtud. n. gerūdiū peccādi iportat reſpectū ad peccatū. vnde ſicut in peccato ſunt duo. ſ. actus ⁊ deformitas. iſta potētia peccādi dicit ipſam cū aptitudine ad deficiendum: defectibilitas auteʒ cōuenit creature ex volūtate: vt dicit Damaſcenus ex hoc qd̄ eſt ex nihilo. eſſe aūt ex nihilo nō cōuenit creature ꝑ aliquā: quātū ad ipſaʒ nihilitatē: qꝛ remota oī efficientia dei adhuc creatura de ſe eſt non exiſtens ſiue nihil.

¶ Ex his ꝓbat̄ ſic ꝯclo. Id qd̄ cōuenit creature inq̄ntuʒ ē ex nihilo nō hʒ cāʒ. ſʒ defectibilitas ꝯuenit volūtati inq̄tū eſt ex nihilo: g̊ nō hʒ cām: et per ꝯn̄s non eſt a deo.

Scotꝰ h

¶ Cōtra arguit Scotꝰ. Potentia paſſiua eſt immediatū ſbtuʒ habitus ⁊ priuatōis ſicut mā pria immediate: ⁊ nō per aliō ſubijcit̄ forme ignis ⁊ ꝑuatiōi forme aeris: g̊ ⁊ potētia actiua libera cuiuſmodi ē volūtas eſt imediatū pn̄cipiū agēdi ⁊ deficiēdi ⁊ n̄ ꝑ hoc qd̄ ē ex nihilo.

¶ Rn̄deo. negat̄ ꝯn̄a. qꝛ potentia paſſiua nō plus ordinat̄ ad habituʒ q̄ȝ ad ꝑuationē: liberū autem arbitriū ex nā ſua ordiat̄ ad actū rectuʒ ⁊ nō ad deformē: ⁊ iō ordo ad deformitatē actꝰ nō fundat̄ in libero arbitrio niſi mediāte alio defectu. ſ. hoc qd̄ eſt eſſe ex nihilo.

Durandus.

¶ Contra ꝯcloneʒ directe arguit Durādus primo. Deꝰ eſt cā mali pene: g̊ eſt cā poꝉitatis liberi arbitrij ad peccatū. an̄s pʒ. ꝯn̄a ꝓbat̄. Poſſibilitas ad peccādū nō ē malum: g̊ ſi deꝰ eſt cā mali pene: multomagis eſt cā huius. ꝯn̄a pʒ. an̄s probatur. Si eſſet malum aut eſſet malum culpe. et hoc non alioquin homo ſemper peccaret. cum ſemper in eo ſit poſſibilitas deficiendi. aut eſſet malum pene: et hoc non: cum talis defectibilitas fuerit in ſtatu innocentie: alioquin Adam non potuiſſet peccare.

¶ Reſpondeo. negatur conſequētia. Ad probationem negatur cōſequētia: quia iſta defectibilitas licet non ſit malum pene nec culpe ordinatur tamen ad malum culpe que conſiſtit in auerſione a deo. Deus auteʒ non eſt cauſa ꝙ aliquid ab eo auertatur cum omnia ad ſeipſum conuertat. Negatur etiam conſequentia. quia ꝙ deus non poſſit eſſe cauſa huius defectibilitatis non ideo eſt quia peccabilitas ſit maius aut minus malum q̄ȝ malum pene. ſed quia eſt purum ens rationis vt infra dicetur. ens autem rationis non poteſt habere cauſam.

¶ Scōo. Poꝉitas deficiēdi ꝑ corruptionē eſt a deo in rebus corruptibilibꝰ: g̊ ⁊ poꝉitas deficiendi ī electione. ꝯn̄a pʒ. qꝛ nō eſt maior rō de vna defectibilitate q̄ȝ ď alia cū vtraq; ſit ens rōis. an̄s ꝓbat̄. Omne qd̄ pertinet ad ꝑfectioneʒ vniuerſi ē a deo. ſed talis defectibilitas eſt huiuſmodi. niſi enim animalia eſſent defectibilia homo qui eis veſcitur non poſſet cōſeruari.

¶ Rn̄deo. negatur an̄s. qꝛ etiam illa defectibilitas cōſequit̄ creaturaʒ ex hoc qd̄ eſt ex nihilo: Ad ꝓbationem negatur maior. ſed bene dico ꝙ potentia ad deficiendum eſt a deo quantum ad ſuum poſitiuum: non autem q̄ntum ad defectibilitatem.

¶ Contra probationē cōcluſiōis in qua dicit̄ ꝙ defectibilitas conſequit̄ liberū arbitriū: qꝛ eſt ex nihilo. arguit Aureolus primo. Quicquid hʒ creatura a ſe formalr̄ hʒ a deo effectiue: alioquin daret̄ aliqua entitas que nō eſſet a deo: ſʒ defectibilitas cōuenit formaliter libero arbitrio ex natura eiꝰ formaliter: ergo ⁊c.

Aureolus.

¶Rñdeo. negat maior̄ d̄ eo q̄d dicit formal'r̄ imperfectionē ⁊ ordinē ad malū auertētē a deo cuiuſmodi eſt defectibilitas in eligendo ꝗ. Dico tamen ꝙ hoc argumentum non eſt contra probationem concluſionis ſed contra ipſam concluſionem.

¶Scd̄o. Confirmati in grā hn̄t liberū arbitriū qd̄ eſt ex nihilo. ⁊ tn̄ in eis nō ē defectibilitas ſiue peccabilitas: ergo eſſe ex nihilo non eſt totalis cauſa peccabilitatis.

¶Confirmat̄. q: creature irrōnales ſunt ex nihilo: ⁊ tn̄ nō ſunt peccabiles. Si dicat̄ ꝙ nō ſunt peccabiles: quia ſunt cōfirmati in grā.

¶Contra. Ipſa gratia eſt ex nihilo: nec aufert a libero arbitrio eſſe ex nihilo: ergo ſi eē ex nihilo eſt p̄ciſa cauſa peccabilitatis. ſequit̄ ꝙ ipſi ſint peccabiles.

¶Rñdeo. dico primo ꝙ cum dicit̄ liberum arbitriū eſſe ex nihilo: ly ex dicit ordinē ad nihil quod eſt non ens: ⁊ ideo iſta relatio eſt relatio rationis. ex iſta aūt relatiōe rōnis ſine negatione habet volūtas defectibilitatē. nam vna negatio poteſt eſſe cauſa alterius vt dicitur. 2. phyſi. ſicut abſentia naute eſt cauſa perditionis nauis.

¶Dico ſecūdo. ꝙ omne creatū ex hoc quod eſt ex nihilo eſt q̄ddā bonū particulare recipiēs ad mixtionē potentie ⁊ imperfectionē: quia omne quod eſt ex nihilo hʒ ſuū eē ab alio: et per conſequens eſt potentiale.

¶Dico tertio ꝙ liberū arbitriū reſpicit bonū vl'e: ſed nō hʒ opationes determinatas reſpectu boni vl'is: immo ideterminatas ⁊ multifarias: ſicut materia eſt in potētia ad multas formas.

¶Dico quarto ꝙ eſſe ex nihilo nō eſt preciſe cā defectibilitatis in voluntate ſed ad hoc ꝯcurrit ideterminatio eius ad actionē circa bonum. vnde qn̄ caret perfectione ligāte ⁊ ſtabiliente ipſam in bono qualis perfectio eſt gratia ꝯſummata ſemper eſt defectibilis.

¶Ex his patet q̄d dd̄m ad argumentū. concedo. n. ꝙ eſſe ex nihilo non eſt preciſe ratio peccabilitatis: poſſet etiā dici ꝙ in beatis eſt defectibilitas: ſed eſt ligata per gratiam. Ad confirmationem patet ex dictis.

¶Contra eandē arguit Durād⁹. ſi peccabilitas ineſſet libero arbitrio ex hoc qd̄ eſt ex nihilo: ſequit̄ ꝙ deus eēt cauſa peccabilitatis: ſed hoc eſt falſum et contra tuam concluſionē ergo. ⁊c. ꝯn̄ia probat̄. deus eſt cauſa ꝙ creatura ſit ex nihilo. ergo eſt cauſa peccabilitatis que ad hoc neceſſario ꝯſequit̄. ꝯſequētia patet. an̄s probatur. p̄mo. quicquid eſt cauſa affirmationis eſt cauſa negationis que ad eam neceſſario cōſequitur. ſicut id qd̄ eſt cauſa vt aliquid ſit album: eſt etiam cauſa ꝙ non ſit nigrum: ſed deus eſt cauſa eſſe creature ad qd̄ neceſſario ſeqnit̄ iſta negatio. ſcʒ ipſam non eſſe ex aliquo: ergo.

¶Rñdeo. P̄mo negat̄ ſcd̄a ps minoris: q: dato ꝙ nūq̄ creatura p̄duceret̄ a deo adhuc cōueniret ei eſſe ex nihilo: ⁊ p ꝯn̄s iſta negatio non eſſe ex aliquo non cōſequit̄ p ſe ad eſſe creature.

¶Dico ſcd̄o ꝙ p ly eē ex nihilo nō ſolum importat̄ negatio: ſed ēt ordo ad ipſum nihil.

¶Scd̄o. Id qd̄ eſt cā cōſeruatiua entitatis rei p ſui influentiā: ē cā nō entitatis p ſubtractionē iſluētie: ſed deus eſt cā ꝯſeruatiua creature: ergo pōt eſſe cā ꝙ creatura ſit nihil ſiue ex nihilo.

¶Rñdeo. Negat̄ maior. qn̄ id qd̄ cōſeruat̄ pri⁹ nā hʒ nō eſſe q̄ eſſe cuiuſmodi ē creatura: ſicut lʒ aq̄ habeat ꝙ ſit calida ex influentia ignis: nō tn̄ hʒ ꝙ ſit frigida ex ſubtractiōe illius influentie: q: frigiditas prius natura cōuenit igni q̄ caliditas.

¶Tertio. Ly de dicit habitudinē alicui⁹ cauſe: ſʒ cū dr̄ creatura de ſe eſt nihil: nō pōt dicere habitudinem cauſe: ergo non bene dicitur ꝙ creatura de ſe ſit nihil: maior patet. minor probatur. Non enim dicit habitudinē finis aut efficientis: cum omnis finis ⁊ omne efficiens ſit ens: nec materialis: quia nihil eſt totalis negatio qui non poteſt habere ſubiectum nec formalis: quia omnis creatura eſt formaliter aliquid: ergo nō eſt formaliter nihil.

¶Reſpondeo. Quod dicit habitudinem cauſe formalis: quia nulla creatura eſt for̄aliter ens. i. exn̄s cū nulla creatura ſit ſuū eē q: nō formaliter exiſtens niſi per eſſe ei ſuperadditum.

¶Et ſic eſt finis huius queſtionis ⁊ totius ſecundi libri ſententiarum: ad laudem eius qui omnia intuetur. Amen.

¶Finis Epitomatis Secundi libri Sententiarum Joā. Capreoli principis Thomiſtarum. editi a ſacro Theolo. doctore clariſſimo fratre Paulo Soncinate: additis plurimis que idem perficere nequiuit morte preueniente: per fratrem Iſidorū de Iſolanis Mlen̄. eiuſdē predicatorie profeſſionis. Lugduniq; ſumma cura ac diligentia impreſſum fuit per ſolertem virum Joannem Creſpinum Anno domini. M. cccccxxviij.

¶Regeſtum huius partis.

A B C D E F G H I K L M N.

Omnes eniʒ ſunt quaterniones.